॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ

ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗਿਂ ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ, ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਞ੍ਚ ਮੂਲਤੋ।
ਭਾਵੇਨ੍ਤੁਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਫੁਸਿ ਯੋ ਅਮਤਂ ਪਦਂ॥

ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਜਿਨੋ ਬੋਧਿਂ, ਮਿਗਦਾਯਂ ਵਿਗਾਹਿਯ।
ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ਥੇਰਂ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਮਾਦਿਤੋ॥

ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਕੋਟੀਨਂ, ਬੋਧੇਸਿ ਤਾਪਸੋ ਤਹਿਂ।
ਵਨ੍ਦੇਹਂ ਸਿਰਸਾ ਤਞ੍ਚ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਮੁਤ੍ਤਮਂ॥

ਤਥਾ ਧਮ੍ਮੁਤ੍ਤਮਞ੍ਚੇਵ, ਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ।
ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਯੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਵਿਭਾਗਸੋ॥

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੋ ਜਿਨਤ੍ਰਜੋ।
ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਵਿਭਾਜੇਤ੍ਵਾ, ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਮਬ੍ਰਵਿ।
ਪਾਠੇ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਂਨਾਮਵਿਸੇਸਿਤੋ ਚ॥

ਤਂ **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ** ਜਿਨਰਾਜਪੁਤ੍ਤਂ, ਥੇਰਂ ਥਿਰਾਨੇਕਗੁਣਾਧਿਵਾਸਂ।
ਪਞ੍ਞਾਪਭਾਵੁਗ੍ਗਤਚਾਰੁਕਿਤ੍ਤਿਂ, ਸੁਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਅਥੋ ਨਮਿਤ੍ਵਾ॥

ਖਮਾਦਯਾਦਿਯੁਤ੍ਤੇਨ , ਯੁਤ੍ਤਮੁਤ੍ਤਾਦਿਵਾਦਿਨਾ।
ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇਨ ਥੇਰੇਨ, ਦੇਵੇਨ ਅਭਿਯਾਚਿਤੋ॥

ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ , ਸਜ੍ਝਾਯਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।
ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਪੋਰਾਣੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ॥

ਅਵੋਕ੍ਕਮੇਨ੍ਤੋ ਸਮਯਂ ਸਕਞ੍ਚ, ਅਨਾਮਸਨ੍ਤੋ ਸਮਯਂ ਪਰਞ੍ਚ।
ਪੁਬ੍ਬੋਪਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਨਯਞ੍ਚ, ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੋ॥

ਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਾਵਹਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ, ਯੋਗੀਹਿ ਨੇਕੇਹਿ ਨਿਸੇਵਿਤਸ੍ਸ।
ਅਤ੍ਥਂ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਨੁਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੋ, ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਯੁਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ੍ਤੋ॥

ਆਰਭਿਸ੍ਸਂ ਸਮਾਸੇਨ, **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਂ**।
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਬਹੁਮਾਨੇਨ, ਨਾਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਕਮ੍ਯਤਾ॥

ਵਕ੍ਖਾਮਹਂ ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਜਨਸ੍ਸ, ਹਿਤਾਯ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ।
ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪਜੋਤਿਕਂ** ਤਂ, ਸੁਣਾਥ ਧਾਰੇਥ ਚ ਸਾਧੁ ਸਨ੍ਤੋਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ "**ਪਾਠੇ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਂਨਾਮਵਿਸੇਸਿਤੋ ਚਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਵਿਧੋ ਪਾਠੋ – ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਠੋ, ਅਤ੍ਥਪਾਠੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਠੋ ਅਕ੍ਖਰਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਆਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ। ਅਤ੍ਥਪਾਠੋ ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਤੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਯੋਗਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਕਰੁਣਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਾ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਅਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਖਰਮਿਤਿ ਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਤਂ ਪਾਰਾਯਨਿਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਮਨਸਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵਸੇਨ ਭਗਵਤਾ ਰਤਨਘਰੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣਵਸੇਨ ਚ ਅਕ੍ਖਰਂ ਨਾਮਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਵਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਦਂ ਅਕ੍ਖਰਮਿਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ''ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪੇ॰ ਵ॰ ੮੦੨; ਜਾ॰ ੧.੪.੫੪; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੨੦) ਵਿਯ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਸ**ਕਾਰ **ਨ**ਕਾਰ **ਸੋ**ਕਾਰਾਦੀਨਿ ਅਕ੍ਖਰਮਿਤਿ, ਏਕਕ੍ਖਰਂ ਵਾ ਪਦਂ ਅਕ੍ਖਰਮਿਤਿ ਏਕੇ। ''ਯਾਯਂ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪; ਵਿਭ॰ ੨੦੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੪; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਵਿਭਤ੍ਤਜਨ੍ਤੁਂ ਅਤ੍ਥਜੋਤਕਂ ਅਕ੍ਖਰਪਿਣ੍ਡਂ ਪਦਂ। ''ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੧੦੯; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੭੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦੭; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੬; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪੫) ਬਹੁਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਦਂ ਨਾਮ। ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਦਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਪਦੇਨ ਅਭਿਹਿਤਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਯਤਿ ਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ। ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਕਥਿਤਮਤ੍ਥਂ। ''ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮਂਸਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੪੩੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੮੧੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੭੬) ਪਾਕਟਕਰਣਭਾਵੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਨਾਮ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਿਭਾਗਪਕਾਸੋ ਆਕਾਰੋ। ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਛਨ੍ਦੋ? ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਛਨ੍ਦਿਕਤਾ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੪੩੩) ਕਥਿਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਵਿਭਾਗਕਰਣਂ ਆਕਾਰੋ ਨਾਮ। ਆਕਾਰਾਭਿਹਿਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ। ''ਫਸ੍ਸੋ, ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਆਕਾਰੇਨ ਕਥਿਤਂ ''ਫੁਸਤੀਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਵੇਦਿਯਤੀਤਿ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਦੇਸੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਵੇਦਿਯਤੀਤਿ ਵੇਦਨਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਲਦ੍ਧਪਦਂ ''ਸੁਖਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ, ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਸੁਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਯਤਿ ਨ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਨਿਰਵਸੇਸੇਨ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ।

ਏਵਂ ਛਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਾਨਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਚ ਛਸੁ ਅਤ੍ਥਪਦੇਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਕਾਸਨਾ ਦੀਪਨਾ ਸਙ੍ਕਾਸਨਾ, ''ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਬਨ੍ਧੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਾ ਸਙ੍ਕਾਸਨਾ ਨਾਮ। ਏਸੋ ਪਨ ਥੇਰੋ ''ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ 'ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਭਗਵਾ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਸੁਗਤਾ'''ਤਿ ਕਥੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ।

ਉਪਰਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਆਦਿਤੋ ਕਾਸਨਾ ਦੀਪਨਾ ਪਕਾਸਨਾ, ''ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੫੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮) ਪਚ੍ਛਾ ਕਥਿਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਪਠਮਵਚਨੇਨ ਦੀਪਨਾ ਪਕਾਸਨਾ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਪਠਮਂ ਦੀਪਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪਨੇਨ ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ? ਚਕ੍ਖੁਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾ ਆਦਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੫੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮) ਕਥਿਤੇਸੁ ''ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਿ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਸਂਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਾਭਿਧਾਨਂ ਸਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਨਪਿ ਅਭਿਧਾਨਂ ਵਿਵਰਣਂ, ‘‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਣਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਪੁਨ ਕਥਨਂ ਵਿਵਰਣਂ ਨਾਮ।

ਤਂ ਵਿਭਾਗਕਰਣਂ ਵਿਭਜਨਂ, ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਵਿਵਰਿਤੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ, ਵੇਦਨਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਵਿਭਾਗਕਰਣਂ ਵਿਭਜਨਂ ਨਾਮ। ਵਿਵਰਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਾਭਿਧਾਨੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਪਮਾਭਿਧਾਨੇਨ ਪਟਿਪਾਦਨਂ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਂ, ਵਿਵਰਣੇਨ ਵਿਵਰਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ‘‘ਕਤਮੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ? ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਫੁਸਨਾ ਸਮ੍ਫੁਸਨਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨) ਅਤਿਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨਞ੍ਚ ਵਿਭਜਨੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਾ, ਏਵਮੇਵ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) ਏਵਮਾਦਿਉਪਮਾਕਥਨਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਂ ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਉਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚ ਅਤਿਖਿਣਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਖਿਣਭਾਵਕਰਣਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤੇਸਂ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਤਂਚਿਤ੍ਤਤੋਸਨੇਨ ਤਂਚਿਤ੍ਤਨਿਸਾਮਨੇਨ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਸਯਤਿ, ਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸਯਤਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਵਰਤਿ, ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਜਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯਤੀਤਿ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਏਕਚ੍ਚੇ ਵੇਨੇਯ੍ਯੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸਨੇ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਅਤ੍ਥਸਙ੍ਕਾਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਅਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਥ ਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਸਯਿਤ੍ਵਾ ਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸਯਤਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਜਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯਤਿ । ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਏਵਰੂਪੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੇਨ ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਵਿਨਯਤੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਉਗ੍ਘਾਟਯਿਤ੍ਵਾ ਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਵਿਨਯਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ ਵਿਨਯਤਿ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁਂ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਨਯਤਿ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਇਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਮੇਵ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਠੇ, ਕਤਮੋ ਅਤ੍ਥਪਾਠੋਤਿ? ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾਨਂ ਯੋ ਅਤ੍ਥਾਵਗਮਕੋ ਸਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਠੇ । ਯੋ ਤੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋ ਲਕ੍ਖਣਰਸਾਦਿਸਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਪਾਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਨਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯਭਾਸਿਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭਾਸਿਤੋ ਸਾਵਸੇਸਪਾਠੇ ਅਨਵਸੇਸਪਾਠੇ ਨੀਤੋ ਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੇਕਤ੍ਥਵਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਯਭਾਸਿਤੋ ‘‘ਮਾਤਰਂ ਪਿਤਰਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਰਾਜਾਨੋ ਦ੍ਵੇ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯੇ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੪)। ਏਕਤ੍ਥਵਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭਾਸਿਤੋ ‘ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧.੨; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੮੯, ੯੨; ਪੇਟਕੋ॰ ੧੪)। ਸਾਵਸੇਸੋ ‘‘ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੫੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮)। ਵਿਪਰੀਤੋ ਅਨਵਸੇਸੋ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫)। ਯਥਾ ਵਚਨਂ, ਤਥਾ ਅਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਨੀਤੋ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ ਨੇਯ੍ਯੋ ‘‘ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੦)।

ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੋ ਪਾਠਤ੍ਥੋ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ਞਾਯਤ੍ਥੋ ਪਾਠਾਨੁਰੂਪੋ ਨਪਾਠਾਨੁਰੂਪੋ ਸਾਵਸੇਸਤ੍ਥੋ ਨਿਰਵਸੇਸਤ੍ਥੋ ਨੀਤਤ੍ਥੋ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਪਨਤ੍ਥਮੁਚ੍ਚਾਰਿਯਤੇ, ਸੋ ਪਾਠਤ੍ਥੋ ‘‘ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੦) ਵਿਯ। ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਰਸਾਦਿਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੪੮੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩) ਵਿਯ। ਯੋ ਞਾਯਮਾਨੋ ਹਿਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋ ਞਾਤੁਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਞਾਯਤ੍ਥੋ – ‘‘ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੯, ੧੯੪;

੩.੨੩੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੧) ਵਿਯ। ਯਥਾਪਾਠਂ ਭਾਸਿਤੋ ਪਾਠਾਨੁਰੂਪੋ ''ਚਕ੍ਖੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਾਣਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੪੬) ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਮਪਿ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਬਾਹਯਮਾਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਪਾਠਾਨੁਰੂਪੋ, ਸੋ ਪਾਠਤੋ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਅਕਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵਿਯੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਚ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਾਵਸੇਸਤ੍ਥੋ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੦; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦੭)। ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੨੯) ਵਿਯ। ਵਿਪਰੀਤੋ ਨਿਰਵਸੇਸਤ੍ਥੋ ''ਸਨ੍ਧਾਵਿਤਂ ਸਂਸਰਿਤਂ ਮਮਞ੍ਚੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੫; ਮਹਾਵ॰ ੨੮੭; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧੪)। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋ ਮਨ੍ਤਾ ਕੋ ਸਦ੍ਧਾਤਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦਿਟ੍ਠਪਦੇਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬) ਵਿਯ। ਸਦ੍ਦਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਨੀਤਤ੍ਥੋ ''ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਰਸਾ ਗਨ੍ਧਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ ਮਨੋਰਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧, ੧੬੫; ਮਹਾਵ॰ ੩੩) ਵਿਯ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥੋ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਲਾਹਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੧-੧੦੨) ਵਿਯ। ਏਵਮਿਧ ਪਾਠਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਅਸਂਹੀਰੋ ਭਵਤਿ ਪਰਵਾਦੀਹਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਵਾਸੇਨ।

ਇਤਿ ਅਸਂਹੀਰਭਾਵੇਨ ਯਾਵ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਦਂ, ਤਾਵ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਾਦੀਹਿ ਅਵਬੋਧਯਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ। ਏਵਂਵਿਧੋ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਪਰਞ੍ਚ ਸੋਧੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਦਿਟ੍ਠਿਮਲਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਚਿ। ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਹਨਤਿ, ਤੇਨ ਨਾਦੇਯ੍ਯਵਾਚੋ ਚ ਭਵਤਿ ਸਬ੍ਯੋਹਾਰਮਾਨੋ ਇਧ ਨਿਚ੍ਚਾਤੁਰੋ ਵੇਜ੍ਜੋਵ। ਦੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਰਂ ਉਪਹਨਤਿ, ਨਾਵਸ੍ਸਯੋ ਚ ਭਵਤਿ ਵਾਲ਼ਗਾਹਾਕੁਲੋ ਇਵ ਕਮਲਸਣ੍ਡੋ। ਉਭਯਵਿਪਨ੍ਨੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਨੁਪਾਸਨੀਯੋ ਭਵਤਿ ਗੂਥਗਤਮਿਵ ਛਵਾਲਾਤਂ ਗੂਥਗਤੋ ਵਿਯ ਚ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪੋ। ਉਭਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਉਪਾਸਨੀਯੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ, ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵੋ ਇਵ ਰਤਨਾਕਰੋ, ਏਵਂ ਭੂਤੋ ਏਵਂ ਅਮਚ੍ਛਰੋ ਅਹੀਨਾਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿ। ਸੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਨੁਲੋਮਆਚਰਿਯਵਾਦਅਤ੍ਤਨੋਮਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਨਞ੍ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗੀ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾਤੋ।

''ਏਕਂਸਵਚਨਂ ਏਕਂ, ਵਿਭਜ੍ਜਵਚਨਂ ਪਦਂ।
ਤਤਿਯਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਨ ਠਾਪਯੇ''ਤਿ॥

ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗੀ। ਤਤੋ ਏਵ ਸੋਤੂਨਂ ਹਿਤੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨੇਸਂ ਅਵਬੋਧਨਂ ਪਤਿ ਅਕਿਲਾਸੁ ਭਵਤੀਤਿ। ਆਹ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਪਾਠਤ੍ਥਵਿਦਸਂਹੀਰੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਸੁਚਿ ਅਮਚ੍ਛਰੋ।
ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗੀ, ਦੇਸਕਸ੍ਸ ਹਿਤਾਨ੍ਵਿਤੋ''ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ **ਦੇਸਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਸਕੋ ਅਸ੍ਸ, ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਿਤਾਨ੍ਵਿਤੋ**ਤਿ ਹਿਤੇ ਅਨੁਗਤੋ ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਏਸੋ ਸੁਚਿਤ੍ਤਾ ਪਿਯੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਿਤ੍ਤਾ ਗਰੁ, ਅਸਂਹੀਰਤ੍ਤਾ ਭਾਵਨੀਯੋ, ਦੇਸਕਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤਾ, ਹਿਤਾਨ੍ਵਿਤਤ੍ਤਾ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ, ਪਾਠਤ੍ਥਵਿਦਤ੍ਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਮਚ੍ਛਰਤ੍ਤਾ ਨ ਚਾਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਕੋ ਇਤਿ –

''ਪਿਯੋ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ।
ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਨੋ ਚਾਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਕੋ''ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੭; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧੩)।

''ਅਭਿਹਿਤੋ ਦੇਸਕੋ ਸੋ, ਤਾਵ ਦਾਨਿ ਅਭਿਧੀਯਤੇ''॥

ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਗਰੁਤ੍ਤਾ ਕਥਂ ਨ ਪਰਿਭਵਤਿ, ਆਚਰਿਯਗਰੁਤ੍ਤਾ ਕਥਿਕਂ ਨ ਪਰਿਭਵਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਪਰਿਭਵਤਿ, ਅਸਠਾਮਾਯਾਵਿਤ੍ਤਾ ਅਮਤਾਭਿਮੁਖਤ੍ਤਾ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਵਤਿ, ਸੁਮੇਧਤ੍ਤਾ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ

–

> ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਨ ਕਥੰ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਨ ਕਥਿਕੰ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੫੧)।

ਤੰਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਨੰ ਭਜਤੀਤਿ। ਆਹ ਚੇਤ੍ਥ –

> ''ਧਮ੍ਮਾਚਰਿਯਗਰੁ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਮਣ੍ਡਿਤੋ।
> ਅਸਠਾਮਾਯਾਵਿਕਸ੍ਸ, ਸੁਮੇਧੋ ਅਮਤਾਭਿਮੁਖੋ''॥ –

ਇਤਿ ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਸੋਤਾ ਚ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੋ ਅਤਿਅਗ੍ਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਮਹਾਪਥਵੀ ਵਿਯ ਮਹਾ ਚ ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਾਤਿ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤੰ **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੰ** ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ।

ਤਦੇਤੰ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੰ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪ੍ਪਕਾਸਕੰ ਸੁਞ੍ਞਤਪ੍ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਫਲਵਿਸੇਸਸਾਧਨੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਪਟਿਸੇਧਨੰ ਯੋਗਾਵਚਰਾਨੰ ਞਾਣਵਰਰਤਨਾਕਰਭੂਤੰ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਕਥਾਵਿਲਾਸਵਿਸੇਸਹੇਤੁਭੂਤੰ ਸੰਸਾਰਭੀਰੁਕਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤਦੁਪਾਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਜਨਨਤ੍ਥੰ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਾਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਅਨੇਕੇਸੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣੇਨ ਸੁਜਨਹਦਯਪਰਿਤੋਸਜਨਨਤ੍ਥੰ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮਹਾਦੀਪੋਭਾਸੇਨ ਸਕਲਜਨਵਿਤ੍ਥਤਮਹਾਕਰੁਣਾਸਿਨੇਹੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਹਦਯਗਤਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਤ੍ਥੰ ਸਮੁਜ੍ਜਲਿਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਹਾਪਦੀਪਸ੍ਸ ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਕਾਸਨਸਿਨੇਹਪਰਿਸੇਕੇਨ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਮਤਿਚਿਰਸਮੁਜ੍ਜਲਨਮਿਚ੍ਛਤਾ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਕੇਨ ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੇਨ ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ ਭਾਸਿਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਯਥਾਸੁਤਮੇਵ ਸਙ੍ਗਹੰ ਆਰੋਪੇਸਿ।

ਸੋ ਪਨੇਸ ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੋ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਮਹਾਨਿਕਾਯੇਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕਮਹਾਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਗਾਥਾ ਉਦਾਨੰ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ ਜਾਤਕੰ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਨਵਸੁ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਙ੍ਗੇਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਗਾਥਙ੍ਗਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗਦ੍ਵਯਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।

> ''ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿੰ, ਦ੍ਵੇਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ।
> ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਯੇ ਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨੋ''ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੧੦੨੭) –

ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਆਰੋਪਿਤੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ ਗਹਿਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਅਨੇਕਸਤਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਵਗ੍ਗਾ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗੋ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗੋ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਵਗ੍ਗੇ ਸੋਲ਼ਸ ਸੋਲ਼ਸ ਕਤ੍ਵਾ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ । ਏਵੰ ਅਨੇਕਧਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਾਠਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੋ ਚ,

ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬੋ ਧਾਰੇਤਬ੍ਬੋ ਚ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਲੋਕਹਿਤਾਯ ਲੋਕੇ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਨ੍ਤਿ।

੧. ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਂ ਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ‘‘ਕਾਮਂ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਗਾਥਾ ਆਦਿ। ਸਾ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਠਿਤਾ। ‘‘ਕਾਮਂ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। ‘‘ਕਾਮਾਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚਾ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ‘‘ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੧. ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਨ੍ਤਿ** ਮਨਾਪਿਯਰੂਪਾਦਿਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਂ। **ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਚੇ, ਸਚੇ ਸੋ ਤਂ ਲਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਕਂਸਂ ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਮਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ। **ਯਦਿਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਦਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਉਪਰਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪਰਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪੀਤਿ।

ਕਾਮਾਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਪਦਂ। **ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਪਦਂ। **ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ**ਤਿ ਵਗ੍ਗਵਸੇਨ ‘‘ਮਚ੍ਛੁਦ੍ਦਾਨਂ ਕਿਨੇਯ੍ਯਜਾ’’ਤਿ ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਥ ਵਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਦਾਨਤੋ ਉਦ੍ਦਾਨਂ, ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਸੋਧਨਤੋ ਬਜਵਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵੋਦਾਨਂ ਵਿਯ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵਾ। ਕਾਮਾ ਇਤਿ ਪਾਠਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ , ਨ ਏਕਂ, ਨ ਤਯੋ। **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚਾ**ਤਿ ਮਨਾਪਿਯਰੂਪਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ। ਉਪਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ**। ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ ਪਤ੍ਥਯਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕਾਮੀਯਤੀਤਿ ਕਾਮੋ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਕਾਮੀਯਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਕਾਮੋ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ। ਛਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ਚ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ।

> ‘‘ਨੇਤੇ ਕਾਮਾ ਯਾਨਿ ਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਲੋਕੇ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਮੋ।
> ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਤਥੇਵ ਲੋਕੇ, ਅਥੇਤ੍ਥ ਧੀਰਾ ਵਿਨਯਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੬੩)।

ਨਨ੍ਦਮਾਣਵਕ- (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੮ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ) ਸੋਰੇਯ੍ਯਸੇਟ੍ਠਿਪੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ (ਧ॰ ਪ॰ ੪੩) ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਸਯਂ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਕਾਮੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ‘‘ਰਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਾਗੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਰਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੪) ਚ ਏਵਮਾਦਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਤਮੇਵ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ – **‘‘ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਤਮੇ**ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਾਸਂ ਵਿਭਾਗੋ ਉਪਰਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂਯੇਵ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਾਸੁ ਅਯਂ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨਾਪਿਕਾ**ਤਿ ਮਨਂ ਅਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਵਦ੍ਧੇਨ੍ਤੀਤਿ ਮਨਾਪਾ, ਮਨਾਪਾ ਏਵ ਮਨਾਪਿਕਾ। **ਰੂਪਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਉਤੁਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਰੂਪਯਨ੍ਤੀਤਿ ਰੂਪਾ, ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਨ੍ਤਿ? ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਂ ਵਦੇਥ? ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਨ ਰੁਪ੍ਪਤਿ? ਸੀਤੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਉਣ੍ਹੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਜਿਘਚ੍ਛਾਯਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ, ਪਿਪਾਸਾਯਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ,

ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਰੁਪ੍ਪਤਿ। ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯)।

ਤਤ੍ਥ **ਰੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਘਟ੍ਟੀਯਤਿ ਪੀਲ਼ੀਯਤਿ, ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੀਤੇਨ** ਤਾਵ **ਰੁਪ੍ਪਨਂ** ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯੇ ਪਾਕਟਂ। ਮਹਿਂਸਕਰਟ੍ਠਾਦੀਸੁਪਿ ਹਿਮਪਾਤਸੀਤਲੇਸੁ ਪਦੇਸੇਸੁ ਏਤਂ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸੀਤੇਨ ਭਿਨ੍ਨਛਿਨ੍ਨਸਰੀਰਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

ਉਣ੍ਹੇਨ ਰੁਪ੍ਪਨਂ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੇ ਪਾਕਟਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਤਤ੍ਤਾਯ ਲੋਹਪਥਵਿਯਾ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਕਰਣਕਾਲੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ।

ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਰੁਪ੍ਪਨਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਚੇਵ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਾਲੇ ਚ ਪਾਕਟਂ। ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਆਮਿਸਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਉਦਰਂ ਆਦਿਤ੍ਤੁਸੁਸਿਰਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ ਕਞ੍ਜਿਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਮਰਣਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਿਪਾਸਾਯ ਰੁਪ੍ਪਨਂ ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾਦੀਸੁ ਪਾਕਟਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਾਨਿ ਹਦਯਤੇਮਨਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਤੇਮਨਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਮ੍ਪਿ ਲਦ੍ਧੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ‘‘ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਨਦਿਂ ਗਤਾਨਂ ਜਲਂ ਵਾਲੁਕਾਤਲਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਬਲਵਦੁਕ੍ਖਪੀਲ਼ਿਤਾ ਵਿਰਵਨ੍ਤਿ। **ਡੰਸਾਦੀਹਿ ਰੁਪ੍ਪਨਂ** ਡੰਸਮਕ੍ਖਿਕਾਦਿਬਹੁਲੇਸੁ ਪਦੇਸੇਸੁ ਪਾਕਟਂ। ਤਂ ਪਨ – ‘‘ਕਤਮਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ? ਸਪ੍ਪਟਿਘ’’ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੫੬, ੬੫੮) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇਵ।

ਸਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਦਾ**, ਉਦਾਹਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ। ਗਨ੍ਧਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧਾ**, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਤ੍ਥੁਨਿ ਸੂਚਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰਸਨ੍ਤਿ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਤਿ **ਰਸਾ**, ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਫੁਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ** । ਏਤੇ ਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾਵ । ਤੇਸਂ ਵਿਭਾਗੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੨੨-੬੨੪) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋਯੇਵ।

ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਰਣਾ**। ਸਰੀਰਂ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰੁਪੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਾਵੁਰਣਾ**। ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਾਸੀ ਚ ਦਾਸੋ ਚ **ਦਾਸਿਦਾਸਾ। ਖੇਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਰੁਹਤਿ, ਤਂ ਖੇਤ੍ਤਂ। ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਕਤਭੂਮਿਭਾਗੋ ਵਤ੍ਥੁ। ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਾਪੀਤਲ਼ਾਕਾਦੀਨਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। **ਹਿਰਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣੋ। **ਸੁਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਰੂਪਂ। ਤੇਸਂ ਗਹਣੇਨ ਲੋਹਮਾਸਕੋ ਜਤੁਮਾਸਕੋ ਦਾਰੁਮਾਸਕੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ**ਤਿ ਏਕਕੁਟਿਕਾਦਿ **ਗਾਮੋ**। ਆਪਣਯੁਤ੍ਤੋ **ਨਿਗਮੋ**। ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ **ਰਾਜਧਾਨੀ। ਰਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਜਨਪਦੇਕਦੇਸਂ। **ਜਨਪਦੋ**ਤਿ ਕਾਸਿਕੋਸਲਾਦਿਜਨਪਦੋ। **ਕੋਸੋ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਕੋਸੋ – ਹਤ੍ਥੀ ਅਸ੍ਸੋ ਰਥੋ ਪਤ੍ਤਿ। **ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਂ – ਧਨਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਂ ਧਞ੍ਞਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਂ ਵਤ੍ਥਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਂ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਵਚਨਂ। **ਰਜਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਜੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ।

ਇਤੋ ਪਰਂ ਤਿਕਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕਅਜ੍ਝਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕਹੀਨਤ੍ਤਿਕਓਕਾਸਤ੍ਤਿਕਸਂਯੋਗਤ੍ਤਿਕਕਾਮਾਵਚਰਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਛਤ੍ਤਿਕੇ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੇ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕ੍ਖਣਂ ਵਾ ਪਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ **ਅਤੀਤਾ**। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨ ਆਗਤਾਤਿ **ਅਨਾਗਤਾ**। ਤਂ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**। ਇਦਂ ਭਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਹਿ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਤੀਤਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰਭਵੇ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਥਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਤੀਤਾਯੇਵ ਨਾਮ। ਚੁਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ

ਅਨਾਗਤਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕਾ ਕਾਮਾ ਅਨਨ੍ਤਰਭਵੇ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੁ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਥਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਨਾਗਤਾਯੇਵ ਨਾਮ। ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੇ ''ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਮਯੰ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹਣੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਾ ਕਾਮਾ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾ** ਨਾਮ। ਤਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਵਾ **ਬਹਿਦ੍ਧਾ** ਨਾਮ। ਤਤਿਯਪਦੰ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਹੀਨਤ੍ਤਿਕੇ **ਹੀਨਾ**ਤਿ ਲਾਮਕਾ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾ**ਤਿ ਹੀਨਪਣੀਤਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਭਵਾਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ। ਅਵਸੇਸਾ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ **ਪਣੀਤਾ**। ਅਪਿ ਚ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨੇਰਯਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਕਾਮਾ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾ ਨਾਮ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਸੁ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਸੇਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਮਹੇਸਕ੍ਖਪੇਤਾਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਜਾਨਪਦਾਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਵਾਸੀਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਗਾਮਭੋਜਕਾਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੰ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਜਨਪਦਸਾਮਿਕਾਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੰ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਦੇਸਰਾਜੂਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੰ ਅਮਚ੍ਚਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਚਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸਪਿ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਾਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੰ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੀਨਾ। ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਦੇਵਾਨੰ ਕਾਮਾ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਣੀਤਾ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਓਕਾਸਤ੍ਤਿਕੇ **ਆਪਾਯਿਕਾ ਕਾਮਾ**ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਅਪਗਤਅਯੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਮਾ **ਆਪਾਯਿਕਾ**। ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਮਾ **ਮਾਨੁਸਿਕਾ**। ਦੇਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਮਾ **ਦਿਬ੍ਬਾ**।

ਸੰਯੋਗਤ੍ਤਿਕੇ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾਨੰ ਕਾਮਾਨੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨੇਰਯਿਕੇ ਸੇਸਅਪਾਯਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇ ਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯ ਯਾਵ ਤੁਸਿਤਕਾਯਿਕਾਨਞ੍ਚ ਦੇਵਾਨੰ ਕਾਮਾ **ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਮਾ** ਨਾਮ। ਪਕਤਿਪਟਿਯਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਤਿਰੇਕੇਨ ਰਮਿਤੁਕਾਮਤਾਕਾਲੇ ਯਥਾਰੁਚਿਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਰਮਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਕਾਮਾ **ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ** ਨਾਮ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਞਤ੍ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਨਿਮ੍ਮਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨੰ ਕਾਮਾ **ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ** ਨਾਮ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ''ਮਯ੍ਹੰ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾ ਕਾਮਾ। **ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨੰ ਕਾਮਾ। **ਮਮਾਯਿਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ''ਮਮ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾ। **ਅਮਮਾਯਿਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਾ।

ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ''ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੮੭) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ, ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ। ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ ਤੇਭੂਮਕੰ ਵਟ੍ਟੰ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਕਾਮੋ। ਇਤਰੋ ਕਾਮੀਯਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਪਦੇਸੇ ਦੁਵਿਧੋਪੇਸੋ ਕਾਮੋ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਵਚਰਤਿ, ਸੋ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਪਾਯਾਨੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਛਨ੍ਨਞ੍ਚ ਦੇਵਲੋਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਵਿਧੋ ਪਦੇਸੋ ਕਾਮੋ ਏਤ੍ਥ ਅਵਚਰਤੀਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾ। **ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ''ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੮੯) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ। **ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ''ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੁਪਗੇ ਦੇਵੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੁਪਗੇ

ਦੇਵੇ ਅਨੋਕਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੯੧) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ । ਤਤ੍ਥ ਰੂਪੇ ਅਵਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾ। ਅਰੂਪੇ ਅਵਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ। **ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਕਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ। **ਤਣ੍ਹਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ। **ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ। **ਰਜਨੀਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਜੇਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ। **ਮਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਲਮਦਾਦਿਮਦੰ ਉਪ੍ਪਾਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ।

ਤਤ੍ਥ ''ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ''ਤਿਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰਜਨੀਯੰ ਵਤ੍ਥੁ''ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵਸੇਸੰ ਏਕਚਤੁਕ੍ਕਾਦਿਕਛਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵੰ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਤਮੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਰਾਗੋ। **ਰਾਗੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰੋ । ਉਪਰਿ ਤਯੋਪਿ ਰਾਗਾ ਇਮੇਹਿ ਬਲਵਤਰਾ। **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ। **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਛਨ੍ਦੋ, ਨ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੋ, ਨ ਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਾਮਨਵਸੇਨ ਰਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚ ਕਾਮੋਯੇਵ ਰਾਗੋ **ਕਾਮਰਾਗੋ**। ਕਾਮਨਵਸੇਨ ਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਚ ਕਾਮੋਯੇਵ ਨਨ੍ਦੀ **ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ**। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਾਮਤ੍ਥੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ**। ਸਿਨੇਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ**। ਪਰਿਡਯ੍ਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ**। ਮੁਚ੍ਛਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ**। ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੰ**। ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿੰ ਓਘੇਹਿ ਓਸੀਦਾਪੇਤੀਤਿ **ਕਾਮੋਘੋ**। ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿੰ ਯੋਜੇਤੀਤਿ **ਕਾਮਯੋਗੋ**। ਦਲ਼੍ਹਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੰ **ਉਪਾਦਾਨੰ**। ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੀਵਰਤਿ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਤੀਤਿ **ਨੀਵਰਣੰ**।

ਅਦ੍ਦਸਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿੰ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਆਲਪਨੰ। **ਤੇ**ਤਿ ਤਵ। **ਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠੰ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ। **ਨ ਤੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਤੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੰ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨ ਹੋਹਿਸੀ**ਤਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ।

ਇਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਾਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ। **ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਿਹਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਇਚ੍ਛੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਭਿਜਪ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਤਿਤ੍ਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾਤਿਆਦਿ ਚਤੁਜ੍ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦੇਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ। **ਸਮਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ। **ਇਜ੍ਝਤਿ** ਵਿਸੇਸਰੂਪਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ। **ਲਭਤਿ** ਦਸ੍ਸਨੀਯਰੂਪਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ। **ਪਟਿਲਭਤਿ** ਪਸਾਦਨੀਯਰੂਪਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ** ਸਣ੍ਠਾਨਰੂਪਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ। **ਵਿਨ੍ਦਤਿ** ਛਵਿਪ੍ਪਸਾਦਰੂਪਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਮਹਤ੍ਤੇਨ **ਇਜ੍ਝਤਿ**। ਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤੇਨ **ਲਭਤਿ**। ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਹਤ੍ਤੇਨ **ਪਟਿਲਭਤਿ**। ਸੁਖਮਹਤ੍ਤੇਨ **ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ**। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਹਤ੍ਤੇਨ **ਵਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ।

ਏਕੰਸਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਵਚਨੰ। ''ਏਕੰਸੰ ਚੀਵਰੰ ਕਤ੍ਵਾ (ਪਾਰਾ॰ ੩੪੯, ੩੬੭), ਏਕੰਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੨) ਵਿਯ ਅਨੇਕੰਸਗਹਣਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਨਿਸ੍ਸੰਸਯਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਯਵਿਰਹਿਤਵਚਨੰ, ਸਨ੍ਦੇਹਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਥਮਿਦੰ ਕਥਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਕਙ੍ਖਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨੰ। **ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਭਾਵੋ ਦ੍ਵੇਜ੍ਝੰ, ਤੰਅਭਾਵੇਨ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨੰ। ਦ੍ਵਿਧਾਭਾਵਵਿਰਹਿਤੰ ''ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨਾ ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਵਿਮਤਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਦ੍ਵੇਲ਼੍ਹਕਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਹਦਯਾਭਾਵੇਨ ਅਦ੍ਵੇਲ਼੍ਹਕੰ। ''ਇਤਿਹਾਸ, ਇਤਿਹਾਸਾ''ਤਿ ਦ੍ਵੇਲ਼੍ਹਕਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨੰ। **ਨਿਯੋਗਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵੇ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਯੋਗਵਚਨੰ ਦ੍ਵਿਧਾਪਥਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਨ ''ਨਿਯੋਗਾ ਅਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਆਗਤੰ। **ਅਪਣ੍ਣਕਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਸਰਹਿਤੰ ਸਾਰਵਚਨੰ ਅਵਿਰਦ੍ਧਕਾਰਣੰ ''ਅਪਣ੍ਣਕੰ ਠਾਨਮੇਕੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧.੧) ਵਿਯ, ਅਪਣ੍ਣਕਮਣਿ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਵਚਨੰ। **ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਵਚਨੰ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਨੰ ਠਪਨੰ।

ਯਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿੰ ਆਰੋਪਿਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਾਨਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਨਾਨਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਪਰਦੀਪਨਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕਥੰ? ਤਾਨਿ ਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤੰ, ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੬੬) ਏਵੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਿਗਮਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕੋਵ ਕੋਧੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਏਵੰ ਵਿਭਤ੍ਤਿੰ ਲਭਤਿ। ''ਇਜ੍ਝਤਿ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਲਭਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਨ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਿਗਮਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੰ ਕੋਸਲ੍ਲੰ ਨੇਪੁਞ੍ਞੰ ਵੇਭਬ੍ਯਾ ਚਿਨ੍ਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬) ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਿਗਮਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤੇਸੁ ਪੀਤਿਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਤਾਵ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਿਗਮਨੰ ਹੋਤਿ। **ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਪਹਾਸੋ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ। **ਵਿਤ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿ ਓਦਗ੍ਯੰ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਗਮਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਨਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਾਨਿਪਿ ਨਾਮਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਕਿਚ੍ਚਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਾਨਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਨਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਕਤਮੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਹੋਤਿ? ਯੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋਤਿ ਵਾ ਦੋਸੋਤਿ ਵਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਤੇ ਕੋਧੋ ਏਵ, ਨਾਮੇਨ ਪਨ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਗਤਾਤਿ ਏਵੰ ਨਾਮਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਏਕੋਵ ਖਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਰੂਪੰ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਚੇਤਨਾ ਚੇਤਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੩੯੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੨) ਏਕਮੇਵ ਵੀਰਿਯੰ ਕਿਚ੍ਚਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਆਗਤੰ। ਏਵੰ ਕਿਚ੍ਚਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਕੋਧਗਰੁਤਾ, ਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾ, ਮਕ੍ਖਗਰੁਤਾ, ਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾ, ਲਾਭਗਰੁਤਾ, ਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾ, ਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਤਾ, ਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੪) ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਨਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਪੀਤਿਯਾਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਹਿ ਪੀਤੀਤਿ ਨਾਮੰ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਮੰ। ਪੀਤਿ ਚ ਫਰਣਲਕ੍ਖਣਾ, ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਚੇਤਨਾ ਚੇਤਯਿਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ।

ਤਥਾ ਪੀਤਿ ਫਰਣਕਿਚ੍ਚਾ, ਵੇਦਨਾ ਅਨੁਭਵਨਕਿਚ੍ਚਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਕਿਚ੍ਚਾ, ਚੇਤਨਾ ਚੇਤਯਿਤਕਿਚ੍ਚਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਜਾਨਨਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਕਿਚ੍ਚਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪੀਤਿਪਦੇ ਨਤ੍ਥਿ।

ਅਲੋਭਾਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ''ਅਲੋਭੋ ਅਲੁਬ੍ਭਨਾ ਅਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੫) ਨਯੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਵੰ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਪਰਦੀਪਨਾ ਪਨ ਪਦਤ੍ਥਤਿ ਵਾ ਹੋਤਿ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿਯਾ ਉਪ੍ਪੀਲੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਹਿ ਸਕਿਮੇਵ ''ਪੀਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਤਂ ਪਦਂ ਫੁਲ੍ਲਿਤਮਣ੍ਡਿਤਵਿਭੂਸਿਤਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ''ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੯) ਵੁਤ੍ਤੇ ਫੁਲ੍ਲਿਤਮਣ੍ਡਿਤਵਿਭੂਸਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਹਰਕੁਮਾਰਂ ਨਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨੋਰਮਂ ਵਤ੍ਥਂ ਪਰਿਦਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਪਿਲਨ੍ਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਅਞ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਥਸ੍ਸ ਨਲਾਟੇ ਏਕਮੇਵ ਮਨੋਸਿਲਾਬਿਨ੍ਦੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚਿਤ੍ਤਤਿਲਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਹਿ ਪਨ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਬਿਨ੍ਦੂਸੁ ਕਤੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਤਿਲਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਪਦਤ੍ਥਤਿ ਨਾਮ।

ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਨ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਚ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭਣਨਮੇਵ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਾ ''ਯਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ''ਆਵੁਸੋ ਆਵੁਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਨ੍ਤੇ, ਯਕ੍ਖੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਕਿਂਦੇਵ ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿਯਾ ਉਪ੍ਪੀਲੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ''ਪੀਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ''ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਅਪਰਦੀਪਨਾ ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਤਿਸ੍ਸਾਪਿ ਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪੀਨਯਤੀਤਿ **ਪੀਤਿ**। ਸਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪੀਣਨਰਸਾ ਫਰਣਰਸਾ ਵਾ, ਓਦਗ੍ਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਯਾ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਾ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ, ਸਾ ਪੀਨਯਤੀਤਿ **ਪੀਤਿ,** ਇਦਂ ਸਭਾਵਪਦਂ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ**। ਆਮੋਦਨਾਕਾਰੋ **ਆਮੋਦਨਾ**। ਪਮੋਦਨਾਕਾਰੋ **ਪਮੋਦਨਾ**। ਯਥਾ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਂ ਵਾ ਤੇਲਾਨਂ ਵਾ ਉਣ੍ਹੋਦਕਸੀਤੋਦਕਾਨਂ ਵਾ ਏਕਤੋ ਕਰਣਂ ''ਮੋਦਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਪੀਤਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਤੋ ਕਰਣੇਨ ਮੋਦਨਾ। ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਨ ਮਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ''ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਹਾਸੇਤੀਤਿ **ਹਾਸੋ**। ਪਹਾਸੇਤੀਤਿ **ਪਹਾਸੋ,** ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਵਿਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਤਂ, ਧਨਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਵਿਤ੍ਤਿਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਵਿਤ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਧਨਿਨੋ ਧਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਪੀਤਿਮਤੋਪਿ ਪੀਤਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਏਤਂ ਨਾਮਂ। ਪੀਤਿਮਾ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਗ੍ਗਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਤ੍ਤਾ ''ਉਦਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਉਦਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਓਦਗ੍ਯਂ**।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਨਤਾ **ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ**। ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਿ ਮਨੋ ਦੁਕ੍ਖਪਦਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਖਪਦਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਨਤਾ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਸਕਮਨਤਾ, ਸਕਮਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਨਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨੇਸਾ ਭਾਵੋ ਚੇਤਸਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਚਿਤ੍ਤਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਚਿਤ੍ਤਂ**। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਮਿਨਮਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਮਨੋ। ਮਾਨਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੋ ਏਵ, ''ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰੋ ਪਾਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਰਤਿ ਮਾਨਸੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧) ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਧਮ੍ਮੋ ''ਮਾਨਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

> ''ਕਥਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਤੁਯ੍ਹਂ, ਸਾਵਕੋ ਸਾਸਨੇ ਰਤੋ।
> ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਕਾਲਂਕਯਿਰਾ ਜਨੇ ਸੁਤਾ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੯) –

ਏਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ''ਮਾਨਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਮਨੋ ਏਵ ਮਾਨਸਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਹੇਤਂ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ।

ਹਦਯਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਤੇ ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਦਯਂ ਵਾ ਤੇ ਫਾਲੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਆਲ਼ਵਕਸੁਤ੍ਤਂ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੭; ੨੪੬) ਏਤ੍ਥ ਉਰੋ ''ਹਦਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਹਦਯਾ ਹਦਯਂ ਮਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞਾਯ ਤਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੩) ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ। ''ਵਕ੍ਕਂ ਹਦਯ''ਨ੍ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੋ; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦) ਏਤ੍ਥ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ। ਇਧ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ''ਹਦਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਮੇਵ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ **ਪਣ੍ਡਰਂ,** ਭਵਙ੍ਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਹ – ''ਪਭਸ੍ਸਰਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯)। ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਨਦੀ ਗਙ੍ਗਾ ਵਿਯ ਗੋਧਾਵਰਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗੋਧਾਵਰੀ ਵਿਯ ਚ ''ਪਣ੍ਡਰ''ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਧ ਪਨ ਮਨੋਗ੍ਗਹਣਂ ਮਨਸ੍ਸੇਵ ਆਯਤਨਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਨਯਿਦਂ ਦੇਵਾਯਤਨਂ ਵਿਯ ਮਨਸ੍ਸ ਆਯਤਨਤ੍ਤਾ ਮਨਾਯਤਨਂ, ਅਥ ਖੋ ਮਨੋ ਏਵ ਆਯਤਨਂ ਮਨਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਕਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਆਯਤਨਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ''ਇਸ੍ਸਰਾਯਤਨਂ, ਵਾਸੁਦੇਵਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ ''ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਸੁਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ, ਰਜਤਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਕਰੋ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ''ਮਨੋਰਮੇ ਆਯਤਨੇ, ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਂ ਵਿਭਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮) ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋ ਗੁਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ। ''ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨; ੫.੨੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੮) ਕਾਰਣਂ। ਇਧ ਪਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਸਰਣਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਤਿਧਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨਪਿ ਏਤਂ ਆਯਤਨਂ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨੇਤ੍ਥ ਓਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮੋਸਰਣਠਾਨਟ੍ਠੇਨਪਿ ਆਯਤਨਂ। ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨਪਿ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਦੇਵ ਮਨਨਲਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਤੀਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਮਨੋ ਏਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ **ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**।

ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ**। ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਖਨ੍ਧੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**। ਤਸ੍ਸ ਰਾਸਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਮਹਾਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੫੧) ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੫੫) ਗੁਣਟ੍ਠੇਨ। ''ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧-੨੪੨) ਏਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ। ਇਧ ਪਨ ਰੁਲ਼੍ਹਿਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੋ ਏਕਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ''ਰੁਕ੍ਖਂ ਛਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਭੂਤਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੁਲ਼੍ਹਿਤੋ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਤੇਸਂ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਪਦੇ ਏਕਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਿਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਮਨੋ,** ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ,** ਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਧਾਤੂ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਹਗਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਜਹਿਤੋ। **ਸਹਜਾਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਗ੍ਗਤੋ। **ਸਂਸਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹੀਤਿ? ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਇਤਿ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ''ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਹਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾ ਏਕਨਿਰੋਧਾ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿ (ਕਥਾ॰ ੪੭੩) ਏਵਂ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਤਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਤਾਦੀਹਿ ਸਮਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। **ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੋ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਨਿਰੋਧੋ। **ਏਕਵਤ੍ਥੁਕੋ**ਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕੋ। **ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੋ।

ਏਤ੍ਥ ਸਹਗਤਸਦ੍ਦੋ ਤਬ੍ਭਾਵੇ, ਵੋਕਿਣ੍ਣੇ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਯੇ, ਸਂਸਟ੍ਠੇਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਜਿਨਵਚਨੇ। ''ਯਾਯਂ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਸਹਗਤਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪; ਵਿਭ॰ ੨੦੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਏਤ੍ਥ

ਤਬ੍ਭਾਵੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਯਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਮੰਸਾ ਕੋਸਜ੍ਜਸਹਗਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੮੩੨) ਏਤ੍ਥ ਵੋਕਿਣ੍ਣੇ, ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਕੋਸਜ੍ਜੇਨ ਵੋਕਿਣ੍ਣਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨੰ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨੰ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੩-੬) ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣੇ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਅਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤੰ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੮) ਏਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯੇ, ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਇਦੰ ਸੁਖੰ ਇਮਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਸਹਗਤੰ ਹੋਤਿ ਸਹਜਾਤੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੭੮) ਏਤ੍ਥ ਸੰਸਟ੍ਠੇ, ਸੰਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਠਾਨੇ ਸੰਸਟ੍ਠੇ ਆਗਤੋ।

ਸਹਜਾਤਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਸਹਜਾਤੰ ਪੁਰੇਜਾਤੰ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੩੫) ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤੇ। ਸੰਸਟ੍ਠਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਗਿਹੀਹਿ ਸੰਸਟ੍ਠੋ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਏਵੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੩) ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸੰਸਗ੍ਗੇ। ‘‘ਕਿਸੇ ਥੂਲੇ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸੰਸਟ੍ਠਾ ਯੋਜਿਤਾ ਹਯਾ’’ਤਿ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੭੦) ਏਤ੍ਥ ਸਦਿਸੇ।

> ‘‘ਪੁਚਿਮਨ੍ਦਪਰਿਵਾਰੋ, ਅਮ੍ਬੋ ਤੇ ਦਧਿਵਾਹਨ।
> ਮੂਲੰ ਮੂਲੇਨ ਸੰਸਟ੍ਠੰ, ਸਾਖਾ ਸਾਖਾ ਨਿਸੇਵਰੇ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੨.੭੨) –

ਏਤ੍ਥ ਉਪਚਿਤੇ। ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸੰਸਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੫੯) ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ । ਇਧ ਪਨ ਯੋ ਫਲਪ੍ਪਦਾਨੇ ਅਵਿਯੋਗਧਮ੍ਮੋ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਧਮ੍ਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰਵਿਸਯੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸਹਗਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸਹਜਾਤੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਾਰੂਪੰ ਵਿਯ ਸੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸੰਸਟ੍ਠੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਖੀਰੋਦਕੰ ਵਿਯ ਚ ਸੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਹਿ ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਖੀਰਤੇਲੰ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਖੀਰਤੋ ਅਪਨੀਤੰ ਨਵਨੀਤੰ ਵਿਯ। ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਸਹਜਾਤਾਨੰ ਕਿੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ? ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਅਨ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤੋ **ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੋ**। ਖੀਰਕਾਲਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਦਧਿਨੋ ਮਥਨੇ ਮਥਨੇ ਪਾਕਟੰ ਨਵਨੀਤੰ ਵਿਯ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਵਸੇਨ ਏਕਦਿਵਸਮੇਵ ਜਾਤੋ ਵਿਯ ਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ **ਸਹਜਾਤੋ। ਏਕਵਤ੍ਥੁਕੋ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕੋ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਵਿਯ ਠਾਨਨ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤੋ। **ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਅਨਿਯਤੇਕਾਰਮ੍ਮਣੋ ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਯਾਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਮਚ੍ਚੋਤਿ ਮੂਲਪਦੰ। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤੋ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋਤਿ **ਸਤ੍ਤੋ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੋਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ‘ਸਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਰੂਪੇ ਖੋ, ਰਾਧ, ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਤ੍ਰ ਸਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰ ਵਿਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਸਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧; ਮਹਾਨਿ॰ ੭)। ਸਤ੍ਤਯੋਗੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ। ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਨਰਤੀਤਿ **ਨਰੋ**। ਮਨੁਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਮਾਨਵੋ**। ਉਪਕਰਣੇਨ ਸਯੰ ਪੋਸਯਤੀਤਿ **ਪੋਸੋ**। ਪੁੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਰਯੋ, ਤੰ ਗਲਤੀਤਿ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ**। ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਜੀਵੋ**। ਚੁਤਿਤੋ ਜਾਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਜਾਗੁ**। ਜਿਯਤੀਤਿ **ਜਨ੍ਤੁ**। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਇਨ੍ਦਗੁ**। ਅਥ ਵਾ ਇਨ੍ਦਭੂਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਇਨ੍ਦਗੁ**। ‘‘ਹਿਨ੍ਦਗੂ’’ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਹਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਮਰਣੰ, ਤੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਹਿਨ੍ਦਗੁ। ਮਨੁਤੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਮਨੁਜੋ**। **ਯੰ ਸਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਰੂਪਾਦਿੰ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਤਿ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਇਤੋ ਪਰੰ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> **“ਕਾਮੰ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਲਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਚੋ ਯਦਿਚ੍ਛਤੀ”**ਤਿ।

ਇਤੋ ਪਰੰ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ।

੨. **ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਕਾਮਯਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਾਮੇ ਇਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ, ਕਾਮੇਨ ਵਾ ਯਾਯਮਾਨਸ੍ਸ। **ਛਨ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਾਤਤਣ੍ਹਸ੍ਸ। **ਜਨ੍ਤੁਨੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤੇ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ ਚੇ। **ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧੋਵ ਰੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਅਥ ਸੋ ਅਯੋਮਯਾਦਿਨਾ ਸਲ੍ਲੇਨ ਵਿਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਪੀਲੀਯਤਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ।

ਚਕ੍ਖੁਪੀਣਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਾਪੁਣਨਵਸੇਨ **ਯਾਯਤਿ** ਗਚ੍ਛਤਿ । ਦਸ੍ਸਨੀਯਵਸੇਨ ਪਿਯਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਾਪੇਤੀਤਿ **ਨਿਯਜਤਿ**। ਸਵਨੀਯਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਣਸੋਤਪੀਣਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਰਿਕਡ੍ਢਤੀਤਿ **ਵੁਯ੍ਹਤਿ**। ਸਰਿਤਬ੍ਬਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਪੀਣਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਂਹਰੀਯਤੀਤਿ **ਸਂਹਰੀਯਤਿ। ਯਥਾ**ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਹਤ੍ਥਿਨਾ ਯਾਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਹਤ੍ਥਿਯਾਨੇਨ ਵਾ, ਵਾ**ਇਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇ। ਅਸ੍ਸੇਨ ਯਾਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਸ੍ਸਯਾਨੇਨ ਵਾ**। ਗੋਯੁਤ੍ਤਂ ਵਯ੍ਹਾਦਿਯਾਨਂ ਗੋਯਾਨਂ, ਤੇਨ **ਗੋਯਾਨੇਨ**। ਅਜਯਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਜਾਤੋ **ਸਞ੍ਜਾਤੋ**।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਿਯਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ**। ਆਰਮ੍ਮਣਮਨਾਪਭਾਵੇਨ **ਪਾਤੁਭੂਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਰਾਗਵਸੇਨ ਜਾਤੋ **ਸਞ੍ਜਾਤੋ**। ਕਾਮਨਨ੍ਦਿਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ**। ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਕਾਮਸਿਨੇਹਵਸੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਕਾਮਪਰਿਲ੍ਲਾਹਵਸੇਨ ਚ **ਪਾਤੁਭੂਤੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇ ਵਾ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਦਯੋ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਸੋ ਵਾ ਕਾਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਏਸੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਦਿਕਾਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮਚ੍ਚਂ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ ਭੋਗਾ, ਮਚ੍ਚੋ ਧਨੇ ਪੁਬ੍ਬਤਰਂ ਜਹਾਤੀ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੫.੨) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਧਰਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ। **ਤੇ ਭੋਗੇ**ਤਿ ਤੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਦਯੋ ਭੋਗੇ। **ਰਾਜਾਨੋ ਵਾ**ਤਿ ਪਥਬ੍ਯਾਦਿਰਾਜਾਨੋ। **ਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ ਵਾ। **ਚੋਰਾ ਵਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਿਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕਾ। **ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ**ਤਿ ਦਾਵਗ੍ਗਿਆਦਿ। **ਦਹਤੀ**ਤਿ ਝਾਪੇਤਿ ਭਸ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। **ਉਦਕਂ ਵਾ**ਤਿ ਓਘਾਦਿਉਦਕਂ । **ਵਹਤੀ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਾਪੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ**ਤਿ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ। **ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਾਯਜ੍ਜਵਿਰਹਿਤਾ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। **ਨਿਹਿਤਂ ਵਾ**ਤਿ ਨਿਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ। **ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਸਮਪਯੋਗੇਨ ਯੋਜਿਤਾ ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ। **ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭੇਦਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਭਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਰਥਂ ਅਯਾਨਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੧.੨੯੬) ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕੁਲੇ ਵਾ ਕੁਲਙ੍ਗਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਕੁਲੇ ਕੁਲਝਾਪਕੋ ਕੁਲੇ ਅਨ੍ਤਿਮਪੁਰਿਸੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ । ''ਕੁਲਙ੍ਕਰੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। **ਯੋ ਤੇ ਭੋਗੇ ਵਿਕਿਰਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਏਸੋ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਤੇ ਹਿਰਞ੍ਞਾਦਿਕੇ ਭੋਗੇ ਖੇਪੇਤਿ। **ਵਿਧਮਤੀ**ਤਿ ਵਿਯੋਗਂ ਕਰੋਤਿ, ਦੂਰੇ ਖਿਪਤਿ। **ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤੀ**ਤਿ ਨਾਸੇਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਧੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਵਿਕਿਰਤਿ**। ਸੁਰਾਧੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਵਿਧਮਤਿ**। ਅਕ੍ਖਧੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ**। ਵਿਕਿਰਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਯਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ। ਵਿਧਮਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੁਖਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ। ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ ਠਪਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਆਰਕ੍ਖਂ ਅਸਂਵਿਧਾਨੇਨਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯੇਵ ਅਟ੍ਠਮੀਤਿ ਵਿਨਾਸਭਾਵੋ ਏਵ ਅਟ੍ਠਮੋ। **ਹਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਯਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਪੁਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਧਂਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਤੋ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਪਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵ ਤੇ ਭੋਗੇਤਿ ਤੇਸਂ ਧਨਾਨਂ ਠਿਤਕਾਲੇ ''ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਚਾਪੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੦੬) ਵਿਯ। **ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਭੋਗਸਾਮਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਚਵਤਿ** ਦੇਵਲੋਕਤੋ। **ਮਰਤਿ** ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਤੋ। **ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ** ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦਿਲੋਕਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਹਾਯਤਿ**

ਧਞ੍ਞਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਵਸੇਨ। **ਪਰਿਹਾਯਤਿ** ਧਨਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਵਸੇਨ। **ਪਰਿਧੰਸਤਿ** ਬਲਿਬਦ੍ਦਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਵਸੇਨ। **ਪਰਿਪਤਤਿ** ਦਾਸਿਦਾਸਵਸੇਨ। **ਅਨੁਰਧਾਯਤਿ** ਦਾਰਾਭਰਣਵਸੇਨ। **ਨਸ੍ਸਤਿ** ਉਦਕਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਏਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਅਯੋਮਯੇਨਾਤਿ ਕਾਲ਼ਲੋਹਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ। **ਸਲ਼ਲੇਨਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਡੇਨ। **ਅਟ੍ਠਿਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੇਨ। **ਦਨ੍ਤਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਦਨ੍ਤਾਦਿਨਾ। **ਵਿਸਾਣਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਗੋਵਿਸਾਣਾਦਿਨਾ। **ਕਟ੍ਠਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਕਟ੍ਠਾਦਿਨਾ। **ਵਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸਲ਼੍ਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਪਹਟੋ। **ਰੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਵਿਕਿਰਤਿ, ਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਚਲਤਿ, ਕੋਪਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਘਟ੍ਟੀਯਤੀ**ਤਿ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਪੀਲ਼ੀਯਤੀ**ਤਿ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਰੋ **ਕੁਪ੍ਪਤਿ**। ‘‘ਤਤਿਯਦਿਵਸੇ ਸਲਾਕਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਧੋਵਨਕਾਲੇ **ਘਟ੍ਟੀਯਤਿ**। ਖਾਰਪ੍ਪਦਾਨੇ **ਪੀਲ਼ੀਯਤਿ**। ਪਹਾਰਧੋਵਨੇ ਵਾ **ਰੁਪ੍ਪਤਿ**। ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨੇ **ਕੁਪ੍ਪਤਿ**। ਸਲਾਕਪਵੇਸਨੇ **ਪੀਲ਼ੀਯਤਿ**। ਖਾਰਪ੍ਪਦਾਨੇ **ਘਟ੍ਟੀਯਤੀ**’’ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਬਜਾਧਿਤੋਤਿ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੀਲ਼ਿਤੋ। **ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਞ੍ਞਥਾਭਾਵਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ ਉਪਨੀਤੇਨ, ਅਨ੍ਤੋਸੋਸਾਦਿ **ਸੋਕੋ** ਚ ਵਾਚਾਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ **ਪਰਿਦੇਵੋ** ਚ ਕਾਯਪੀਲ਼ਨਾਦਿ **ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ** ਚਿਤ੍ਤਪੀਲ਼ਨਾਦਿ **ਦੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ** ਭੁਸੋ ਆਯਾਸੋ **ਉਪਾਯਾਸੋ** ਚ। ਏਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਸੋਕਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਚਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

੩. ਤਤਿਯਗਾਥਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਪਨ ਇਮੇ ਕਾਮੇ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਦੇਨ ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਿਰਂ ਵਿਯ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਲੋਕਂ ਵਿਪ੍ਫਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਣ੍ਹਂ ਸਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਯੋਤਿ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਂ ਪਦਂ। **ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨਪਦਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ **ਯੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਦਂ. ਤਞ੍ਚ ਅਨਿਯਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਨਿਯਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਦੀਪਕਂ ਯੋ-ਸਦ੍ਦਮੇਵ ਆਹ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਕੋਚੀਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਯੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਨਾਮ, ਸੋ ਅਵਸ੍ਸਂ ਯਥਾਲਿਙ੍ਗਯਥਾਯੁਤ੍ਤਯਥਾਵਿਹਿਤਯਥਾਪ੍ਪਕਾਰਯਂਠਾਨਪਤ੍ਤਯਂਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਵਸੇਨ ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਞਾਪੇਤੁਂ ਤਂ ਭੇਦਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਾਦਿਸੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਦਿਸੋ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਯਾਦਿਸੋ ਵਾ ਤਾਦਿਸੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਦੀਘੋ ਵਾ ਰਸ੍ਸੋ ਵਾ ਕਾਲ਼ੋ ਵਾ ਓਦਾਤੋ ਵਾ **ਮਙ੍ਗੁਰਚ੍ਛਵਿ** ਵਾ ਕਿਸੋ ਵਾ ਥੂਲੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੋਗਵਸੇਨ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੁ, ਨਵਕਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਵਾਸਧੁਰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾਵਿਹਿਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਠਪਿਤੋ ਨਵਕਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਯਿਕਾਦਿਵਸੇਨ। **ਯਥਾਪਕਾਰੋ**ਤਿ ਯਥਾਪਕਾਰੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਦੀਪਨਾਯਕਾਦਿਵਸੇਨ। **ਯਂਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਤੋ ਸੇਨਾਪਤਿਸੇਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ। **ਯਂਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪਾਗਤੋ ਧੁਤਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ।

ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਵਾਤਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧੀਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਦੂਰੀਕਰਣਤੋ ਵਾ ਘਟਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਸੇਵਾਲਾਨਂ ਵਿਯ। **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ** ਵਾਤਿ ਪੁਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਤੋ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਾ। **ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਏਕਾਦਸ ਪਦਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪੀਤਿਆਦੀਨਿ ਛ ਪਦਾਨਿ **ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪੀ**ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਾਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ**ਤਿ ਸੁਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਮ੍ਮਂਸਂ ਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤਂ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲਂ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਂ ਕਾਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ। **ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਪ੍ਪਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਸੁਖਸ੍ਸਾਦਂ ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ

‘‘ਯਾਵਦੇਵ ਪਨ ਸੋ ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। **ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਦੂਰਙ੍ਗਮੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਗਹਪਤਿ, ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ ਜਿਘੱਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਪਰੇਤੋ ਗੋਘਾਤਕਸੂਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਮੇਨੰ ਦਕ੍ਖੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਵਾ ਗੋਘਾਤਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੰ ਸੁਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਿੱਮੰਸੰ ਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤੰ ਉਪਸੁਮ੍ਭੇਯ੍ਯ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਗਹਪਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ ਅਮੁੰ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੰ ਸੁਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਿੱਮੰਸੰ ਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤੰ ਪਲੇਹਨ੍ਤੋ ਜਿਘੱਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਪਟਿਵਿਨੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ’’? ‘‘ਅਦੁਞ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੰ ਸੁਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਿੱਮੰਸੰ ਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤੰ, ਯਾਵਦੇਵ ਪਨ ਸੋ ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ ‘ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿੱਯੋ’ਤਿ। ਏਵਮੇਤੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸੱਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਾਯੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਿਤਾ , ਤੰ ਅਭਿਨਿਵੱਜੇਤ੍ਵਾ ਯਾਯੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਏਕਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਸਿਤਾ, ਯਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸੋ ਲੋਕਾਮਿਸੁਪਾਦਾਨਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁੱਝਨ੍ਤਿ, ਤਮੇਵੂਪੇਕ੍ਖੰ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੨)।

ਗਿੱਝਾਦੀਹਿ ਸਾਧਾਰਣਾ ਮੰਸਪੇਸਿ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮੰਸਪੇਸੂਪਮਾ**। ਬਹੂਨੰ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਬਹੁਸਾਧਾਰਣਾ**। ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਤਿਣੁੱਕੰ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਤਿਣੁੱਕੂਪਮਾ। ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਾਦਿਡਾਪਨਟ੍ਠੇਨ। ਸਾਧਿਕਪੋਰਿਸਪ੍ਪਮਾਣਾ ਵੀਤੱਚਿਕਾਨੰ ਵੀਤਧੂਮਾਨੰ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨੰ ਪੂਰਾ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ। ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ। ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਾਦਿਕੰ ਸੁਪਿਨੰ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ। ਇਤ੍ਤਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ, ਨ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨਟ੍ਠੇਨ। ਯਾਚਿਤੇਨ ਲਦ੍ਧੰ ਯਾਨਾਦਿਭਣ੍ਡੰ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ। ਤਾਵਕਾਲਿਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ। ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲਰੁਕ੍ਖੋ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ। ਸਮ੍ਭਞ੍ਜਨਪਰਿਭਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਖਾਭਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਚੇਵ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਪਾਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚ। ਅਸਿ ਚ ਸੂਨਾ ਚ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ। ਅਧਿਕੁੱਟਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠੇਨ। ਸੱਤਿਸੂਲੰ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੱਤਿਸੂਲੂਪਮਾ। ਵਿਨਿਵਿੱਝਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਪਤੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ। ਭਯਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਸਪ੍ਪਸਿਰੰ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ। ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਹ ਅਭਿਮੁਖੇ ਭਯਟ੍ਠੇਨ। ਦੁਕ੍ਖਜਨਨੰ ਅੱਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅੱਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਾ। ਮਹਾਭਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਅਭਿਤਾਪਕਾਯਪੀਲ਼ਾਉਪ੍ਪਾਦਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵੱਜੇਤੀਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਗਿੱਝੋ ਵਾ ਕਙ੍ਕੋ ਵਾ ਕੁਲਲੋ ਵਾ ਮੰਸਪੇਸਿੰ ਆਦਾਯ ਉਡ੍ਡੀਯੇਯ੍ਯ, ਤਮੇਨੰ ਗਿੱਝਾਪਿ ਕਙ੍ਕਾਪਿ ਕੁਲਲਾਪਿ ਅਨੁਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤੱਛੇਯ੍ਯੁੰ ਵਿਸ੍ਸੱਜੇਯ੍ਯੁੰ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਗਹਪਤਿ, ਸਚੇ ਸੋ ਗਿੱਝੋ ਵਾ ਕਙ੍ਕੋ ਵਾ ਕੁਲਲੋ ਵਾ ਤੰ ਮੰਸਪੇਸਿੰ ਨ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਜੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਮਰਣੰ ਵਾ ਨਿਗੱਛੇਯ੍ਯ , ਮਰਣਮੱਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ ‘ਮੰਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ...ਪੇ॰... ਤਮੇਵੂਪੇਕ੍ਖੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਤਿਣੁੱਕੰ ਆਦਾਯ ਪਟਿਵਾਤੰ ਗੱਛੇਯ੍ਯ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਗਹਪਤਿ, ਸਚੇ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤੰ ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਤਿਣੁੱਕੰ ਨ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਆਦਿਤ੍ਤਾ ਤਿਣੁੱਕਾ ਹਤ੍ਥੰ ਵਾ ਦਹੇਯ੍ਯ, ਬਾਹੁੰ ਵਾ ਦਹੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੰ ਦਹੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਮਰਣੰ ਵਾ ਨਿਗੱਛੇਯ੍ਯ, ਮਰਣਮੱਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ ‘ਤਿਣੁੱਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ...ਪੇ॰... ਤਮੇਵੂਪੇਕ੍ਖੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁ ਸਾਧਿਕਪੋਰਿਸਾ ਪੂਰਾ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨੰ ਵੀਤੱਚਿਕਾਨੰ ਵੀਤਧੂਮਾਨੰ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗੱਛੇਯ੍ਯ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ ਅਮਰਿਤੁਕਾਮੋ ਸੁਖਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ, ਤਮੇਨੰ ਦ੍ਵੇ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਾ ਨਾਨਾਬਾਹਾਸੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁੰ ਉਪਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁੰ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ ਗਹਪਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਇਤਿ ਚਿਤਿ ਚੇਵ ਕਾਯੰ ਸਨ੍ਨਾਮੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤੰ ਕਿਸ੍ਸਹੇਤੁ’’? ‘‘ਵਿਦਿਤਞ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ‘ਇਮਞ੍ਚ ਅਹੰ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁੰ

ਪਪਤਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖ'''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਗਹਪਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ...ਪੇ॰... ਤਮੇਵੂਪੇਕ੍ਖਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਪਿਨਕਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ ਵਨਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ, ਸੋ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ...ਪੇ॰... ਤਮੇਵੂਪੇਕ੍ਖਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਯਾਚਿਤਕਂ ਭੋਗਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਯਾਨਂ ਵਾ ਪੋਰਿਸੇਯ੍ਯਂ ਪਵਰਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਂ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਯਾਚਿਤਕੇਹਿ ਭੋਗੇਹਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਪਰਿਵੁਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਮੇਨਂ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਭੋਗੀ ਵਤ ਭੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਵਂ ਕਿਰ ਭੋ ਭੋਗਿਨੋ ਭੋਗਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਸਾਮਿਕਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥੇਵ ਤਾਨਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਾਨਿ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਗਹਪਤਿ, ਅਲਂ ਨੁ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਾਯਾ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਤਂ ਕਿਸ੍ਸਹੇਤੁ''? ''ਸਾਮਿਨੋ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਾਨਿ ਹਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ...ਪੇ॰... ਤਮੇਵੂਪੇਕ੍ਖਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਗਹਪਤਿ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਿਦੂਰੇ ਤਿਬ੍ਬੋ ਵਨਸਣ੍ਡੋ, ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚ ਉਪਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚ। ਨ ਚਸ੍ਸੁ ਕਾਨਿਚਿ ਫਲਾਨਿ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਤਾਨਿ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਫਲਤ੍ਥਿਕੋ ਫਲਗਵੇਸੀ ਫਲਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ। ਸੋ ਤਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲਞ੍ਚ ਉਪਪਨ੍ਨਫਲਞ੍ਚ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ 'ਅਯਂ ਖੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚ ਉਪਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਕਾਨਿਚਿ ਫਲਾਨਿ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਤਾਨਿ, ਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਆਰੋਪਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਆਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਖਾਦੇਯ੍ਯਂ, ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਞ੍ਚ ਪੂਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ? ਸੋ ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਆਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਖਾਦੇਯ੍ਯ, ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਞ੍ਚ ਪੂਰੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਫਲਤ੍ਥਿਕੋ ਫਲਗਵੇਸੀ ਫਲਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਤਿਣ੍ਹਂ ਕੁਠਾਰਿਂ ਆਦਾਯ। ਸੋ ਤਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲਞ੍ਚ ਉਪਪਨ੍ਨਫਲਞ੍ਚ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ 'ਅਯਂ ਖੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚ ਉਪਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਕਾਨਿਚਿ ਫਲਾਨਿ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਤਾਨਿ, ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਜਾਨਾਮਿ ਰੁਕ੍ਖਂ ਆਰੋਹਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਮੂਲਤੋ ਛੇਤ੍ਵਾ ਯਾਵਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਖਾਦੇਯ੍ਯਂ, ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਞ੍ਚ ਪੂਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਮੂਲਤੋਵ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ , ਗਹਪਤਿ, ਅਮੁਕੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਠਮਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਆਰੂਲ੍ਹੋ, ਸਚੇ ਸੋ ਨ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਓਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਪਪਤਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਂ ਵਾ ਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਾਦਂ ਵਾ ਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਂ ਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ'ਤਿ। ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਾਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਿਤਾ, ਤਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਾਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਏਕਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਸਿਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸੋ ਲੋਕਾਮਿਸੂਪਾਦਾਨਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਵੂਪੇਕ੍ਖਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩-੪੮)।

ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲਾਦਿਕਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਸਤਿ ਏਵ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਮ੍ਹਿਯੇਵ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਾ ਸਤੀਤਿਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ। ਅਰਹਤਾਦਿਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਂ **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ। ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਬਞ੍ਹੇਨ੍ਤੋ। ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ,** ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦਿਧਮ੍ਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਙ੍ਘਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ,** ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਸਙ੍ਘਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸੀਲਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਖਣ੍ਡਤਾਦਿਸੀਲਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਚਾਗਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ,** ਅਤ੍ਤਨੋ

ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਤਾਦਿਚਾਗਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ **ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਆਨਾਪਾਨੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਤਿ **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ**, ਆਨਾਪਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਮਰਣੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਤਿ **ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ**, ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤਮਰਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ।

ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਕੇਸਾਦੀਨੰ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਨੰ ਆਯਤ੍ਤਾ ਆਕਰਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਗਤੇ ਸਰੀਰੇ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤਿ **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ**, ਤਾਦਿਸੰ ਵਾ ਕਾਯੰ ਗਤਾ ਸਤਿ ''ਕਾਯਗਤਸਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਰਸ੍ਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਕਾਯਗਤਾਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕੇਸਾਦਿਕੇਸੁ ਕਾਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਉਪਸਮੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ। **ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ।

ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। ਪੀਤਿਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। ਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀਤਿ।

ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ ਕਾਮਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਸੋਤਸ੍ਸ ਆਪਜ੍ਜਨੰ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ। **ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੇ ਕਾਮੇ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਅਪਾਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੇ ਕਾਮੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਕਿਦੇਵ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ। ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ**ਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਪ੍ਪਤ੍ਤੇ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਕਾਮਭਵੰ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਨਾਗਾਮੀ, ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ। ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। **ਅਨੁਸਹਗਤੇ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ। ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ, ਕਿਲੇਸਾਰੀਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ, ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰਾਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ, ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਚ ਅਰਹੰ, ਅਰਹਤੋ ਭਾਵੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ। ਕਿੰ ਤੰ? ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ। ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ। ਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੰ। **ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੰ। **ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸੰ ਗਨ੍ਧਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ** ਮੂਲਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ** ਆਕਾਰਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵਸੇਨ। **ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ** ਭਾਵਨਾਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਭਾਵੇਨ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵੇਨ। ਤਤਿਯੇਨ ਅਨੁਸਯਾਭਾਵੇਨ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਸਪ੍ਪੋ ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ ਅਹੀ**ਤਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਰਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਕੇਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ। **ਸੰਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸੰਸਰਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਸਪ੍ਪੋ। ਭੁਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਙ੍ਕਵਙ੍ਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਪਨ੍ਨਸਿਰੋ**ਤਿ ਨਿਪਨ੍ਨਸੀਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਸਿਰੇਨ ਸੁਪਤੀ**ਤਿ ਸੀਸੰ ਭੋਗਨ੍ਤਰੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਪਨਭਾਵੇਨ ਸਿਰਸਾ ਸੁਪਤੀਤਿ **ਸਰੀਸਪੋ**। ਬਿਲੇ ਸਯਤੀਤਿ **ਬਿਲਾਸਯੋ**। ''ਬਿਲਸਯੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਤੰ ਸੁਨ੍ਦਰੰ। ਗੁਹਾਯੰ ਸੇਤੀਤਿ **ਗੁਹਾਸਯੋ। ਦਾਠਾ ਤਸ੍ਸ ਆਵੁਧੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਦਾਠਾ ਪਹਰਣਸਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਵੁਧੋ। **ਵਿਸੰ ਤਸ੍ਸ ਘੋਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਬਜਾਪਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਸੰ ਦਾਰੁਣੰ ਕਕ੍ਖਲ਼ੰ। **ਜਿਵ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਧਾ ਜਿਵ੍ਹਾ। **ਦ੍ਵੀਹਿ ਜਿਵ੍ਹਾਹਿ ਰਸੰ ਸਾਯਤੀ**ਤਿ ਦੁਵਿਧਾਹਿ ਜਿਵ੍ਹਾਹਿ ਰਸੰ ਜਾਨਾਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਸਾਦਿਯਤੀਤਿ। ਜੀਵਿਤੁੰ ਕਾਮਯਤੀਤਿ **ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ**। ਅਮਰਿਤੁੰ ਕਾਮਯਤੀਤਿ **ਅਮਰਿਤੁਕਾਮੋ**। ਸੁਖੰ ਕਾਮਯਤੀਤਿ **ਸੁਖਕਾਮੋ। ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨੋ। **ਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਦੇਨ। **ਸਪ੍ਪਸਿਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸੀਸੰ। ਵ**ਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਦੂਰਤੋ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਵਿ**ਵਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣੇਨ। **ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। **ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸੀਸਤੋ। ਦੁਤਿਯਤਤਿਯੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਸ੍ਸੇਹਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਪਚ੍ਛਤੋ। ''ਕਾਮੇ ਪਨ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਨਮੂਲਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ ਵ**ਜ੍ਜੇਯਜ**।

ਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਆਰਕ੍ਖਮੂਲਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ **ਵਿਵਜ੍ਜੇਯਜ**। ਅਦ੍ਵਾਣਪਰਿਲ਼ਾਹਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ **ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯਜ**। ਵਿਨਾਸਮੁਖੇ ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ **ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਯਜਾ**’’ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨ **ਰਾਗੋ**। ਬਲਵਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਾਰਾਗੋ**। ਵਿਸਯੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਨਯਨਤੋ **ਅਨੁਨਯੋ**। ਅਨੁਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਨੁਰੋਧੋ,** ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਵੇ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤਾਯ ਨਨ੍ਦੀਤਿ **ਨਨ੍ਦੀ,** ਸਯਂ ਵਾ ਨਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਨਨ੍ਦੀ**। ਨਨ੍ਦੀ ਚ ਸਾ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗੋ ਚਾਤਿ **ਨਨ੍ਦਿਰਾਗੋ**। ਤਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਕਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤਣ੍ਹਾ ਨਨ੍ਦੀ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਾਗੋ**ਤਿ ਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ‘‘ਬਲਵਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਰਾਗੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਾਰਾਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੀਤਿ **ਇਚ੍ਛਾ**। ਬਹਲਕਿਲੇਸਭਾਵੇਨ ਮੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਪਾਣਿਨੋਤਿ **ਮੁਚ੍ਛਾ**। ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਸੇਨ **ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ**। ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਾ ਗਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਗੇਧਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਗੇਧੋ**। ਬਹਲਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਗੇਧੋ**। ‘‘ਗੇਧਂ ਵਾ ਪਨ ਪਵਨਸਣ੍ਡ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਬਹਲਟ੍ਠੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਅਨਨ੍ਤਰਪਦਂ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਵਾ ਗੇਧੋਤਿ **ਪਲਿਗੇਧੋ**। ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਙ੍ਗੋ**। ਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਸਙ੍ਗੋ**। ਓਸੀਦਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਙ੍ਕੋ**। ਆਕਡ੍ਢਨਵਸੇਨ **ਏਜਾ**। ‘‘ਏਜਾ ਇਮਂ ਪੁਰਿਸਂ ਪਰਿਕਡ੍ਢਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਞ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ **ਮਾਯਾ**। ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਜਨਿਕਾ**। ‘‘ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ, ਚਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤੇ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਂਯੋਜਯਮਾਨਾ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਸਞ੍ਜਨਨੀ**। ਘਟਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤੇ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਿਬ੍ਬਤਿ ਘਟੇਤਿ ਤੁਨ੍ਨਕਾਰੋ ਵਿਯ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਪਿਲੋਤਿਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਘਟਨਟ੍ਠੇਨ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਵਿਸਯਜਾਲਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਨਿਵੇਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾ ਜਾਲਮਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਜਾਲਿਨੀ**।

ਆਕਡ੍ਢਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਘਸੋਤਾ ਸਰਿਤਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਸਰਿਤਾ**। ਅਲ੍ਲਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਸਰਿਤਾ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਸਰਿਤਾਨਿ ਸਿਨੇਹਿਤਾਨਿ ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਜਨ੍ਤੁਨੋ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੪੧)। ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇਵ ਸਿਨਿਦ੍ਧਾਨਿ ਚਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਾਪਾਦਨਟ੍ਠੇਨ ਕੁਮ੍ਮਾਨੁਬਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਕਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਂ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੯)। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਵਿਤ੍ਥਤਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਸਤਾ**। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਸਤ੍ਤੇ ਆਯੂਹਾਪੇਤੀਤਿ **ਆਯੂਹਿਨੀ**। ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੁਂ ਅਪਦਾਨਤੋ ਸਹਾਯਟ੍ਠੇਨ **ਦੁਤਿਯਾ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਿਯਸਹਾਯੋ ਵਿਯ ਅਭਿਰਮਾਪੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ‘‘ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਸਂਸਰਂ।
> ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ, ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਯਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੦੭)।

ਪਣਿਧਾਨਕਵਸੇਨ **ਪਣਿਧਿ। ਭਵਨੇਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਵਰਜ੍ਜੁ। ਏਤਾਯ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਗੀਵਾਯਂ ਬਦ੍ਧਾ ਗੋਣਾ ਵਿਯ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਨਤਿ ਭਜਤਿ ਅਲ੍ਲੀਯਤੀਤਿ **ਵਨਂ,** ਵਨਤਿ ਯਾਚਤੀਤਿ ਵਾ **ਵਨਂ। ਵਨਥੋ**ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। ਅਨਤ੍ਥਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਗਹਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਵਨਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਵਨਂ**। ਬਲਵਤਣ੍ਹਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਗਹਨਤਰਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰਾ **ਵਨਥੋ** ਨਾਮ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ‘‘ਵਨਂ ਛਿਨ੍ਦਥ ਮਾ ਰੁਕ੍ਖਂ, ਵਨਤੋ ਜਾਯਤੇ ਭਯਂ।
> ਛੇਤ੍ਵਾ ਵਨਞ੍ਚ ਵਨਥਞ੍ਚ, ਨਿਬ੍ਬਨਾ ਹੋਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੮੩)।

ਸਨ੍ਥਵਨਵਸੇਨ **ਸਨ੍ਥਵੋ**, ਸੰਸਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋ – ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਥਵੋ ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਇਧ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਥਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸਿਨੇਹਵਸੇਨ **ਸ੍ਨੇਹੋ**। ਆਲਯਕਰਣਵਸੇਨ ਕਮ੍ਪਮਾਨਾ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਅਪੇਕ੍ਖਾ**। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ''ਇਮਾਨਿ ਤੇ ਦੇਵ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਨਗਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਕੁਸਾਵਤੀਰਾਜਧਾਨਿਪ੍ਪਮੁਖਾਨਿ, ਏਤ੍ਥ ਦੇਵ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਹਿ ਜੀਵਿਤੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੬)। ਆਲਯੰ ਕਰੋਹੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੇ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ **ਪਟਿਬਨ੍ਧੁ,** ਞਾਤਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਬਨ੍ਧੂਤਿਪਿ **ਪਟਿਬਨ੍ਧੁ**। ਨਿਚ੍ਚਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਣ੍ਹਾਸਮੋ ਬਨ੍ਧੁ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਅਸਨਤੋ **ਆਸਾ**। ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਤੋ ਚੇਵ ਤਿਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਸੀਸਨਵਸੇਨ **ਆਸੀਸਨਾ**। ਆਸੀਸਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਸੀਸਿਤਤ੍ਤੰ**।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਰੂਪਾਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਸੀਸਨਵਸੇਨ ਆਸਾਤਿ ਆਸਾਯ ਅਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪੇ ਆਸਾ **ਰੂਪਾਸਾ**। ਏਵੰ ਨਵਪਿ ਪਦਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਲੋਭਵਸੇਨ ਛਟ੍ਠੰ। ਤੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ, ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਤਿਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ। ਨ ਹਿ ਤੇਸੰ ਧਨਪੁਤ੍ਤਜੀਵਿਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞੰ ਪਿਯਤਰੰ ਅਤ੍ਥਿ। ''ਇਦੰ ਮਯ੍ਹੰ, ਇਦੰ ਮਯ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਅਸੁਕੇਨ ਮੇ ਇਦੰ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਇਦੰ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਵੰ ਸਤ੍ਤੇ ਜਪ੍ਪਾਪੇਤੀਤਿ **ਜਪ੍ਪਾ**। ਪਰਤੋ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਾਨਿ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਭਜਿਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ''ਜਪ੍ਪਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਜਪ੍ਪਨਾਕਾਰੋ **ਜਪ੍ਪਨਾ**। ਜਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਜਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤੰ**। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਿਸਯੇ ਲੁਮ੍ਪਤਿ ਆਕਡ੍ਢਤੀਤਿ ਲੋਲੁਪੋ, ਲੋਲੁਪਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਲੋਲੁਪ੍ਪੰ**। ਲੋਲੁਪ੍ਪਨਾਕਾਰੋ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਨਾ**। ਲੋਲੁਪ੍ਪਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਭਾਵੋ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤੰ**।

ਪੁਚ੍ਛਞ੍ਜਿਕਤਾਤਿ ਯਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਲਾਭਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪੁਚ੍ਛੰ ਚਾਲਯਮਾਨਾ ਸੁਨਖਾ ਵਿਯ ਕਮ੍ਪਮਾਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤਸ੍ਸਾ ਕਮ੍ਪਨਤਣ੍ਹਾਯ ਨਾਮੰ। ਸਾਧੁ ਮਨਾਪਮਨਾਪੇ ਵਿਸਯੇ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਸਾਧੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਾਧੁਕਮ੍ਯਤਾ**। ਮਾਤਾਮਾਤੁਚ੍ਛਾਤਿਆਦਿਕੇ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਰਾਗੋਤਿ **ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ**। ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਬਲਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਲੋਭੋ **ਵਿਸਮਲੋਭੋ**। ''ਰਾਗੋ ਵਿਸਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਵਿਭ॰ ੯੨੪) ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਅਧਮ੍ਮਟ੍ਠੇਨ ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ। ਵਿਸਮਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਮਲੋਭੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਨਿਕਾਮਨਵਸੇਨ **ਨਿਕਨ੍ਤਿ**। ਨਿਕਾਮਨਾਕਾਰੋ **ਨਿਕਾਮਨਾ**। ਪਤ੍ਥਯਨਵਸੇਨ **ਪਤ੍ਥਨਾ**। ਪਿਹਾਯਨਵਸੇਨ **ਪਿਹਨਾ**। ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਤ੍ਥਨਾ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਥਨਾ**। ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾ **ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ**। ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾ **ਭਵਤਣ੍ਹਾ**। ਉਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਿਭਵੇ ਤਣ੍ਹਾ **ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ**। ਸੁਦ੍ਧੇ ਰੂਪਭਵਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਤਣ੍ਹਾ **ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ**। ਅਰੂਪਭਵੇ ਤਣ੍ਹਾ **ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ**। ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ ਰਾਗੋ, ਨਿਰੋਧੇ ਤਣ੍ਹਾ **ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ**। ਰੂਪੇ ਤਣ੍ਹਾ **ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ**। ਸਦ੍ਦੇ ਤਣ੍ਹਾ **ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ। ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਓਘਾਦਯੋ** ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਵ।

ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਆਵਰਤੀਤਿ **ਆਵਰਣੰ**। ਛਾਦਨਵਸੇਨ **ਛਦਨੰ**। ਸਤ੍ਤੇ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿੰ ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ **ਬਨ੍ਧਨੰ**। ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ**। ਥਾਮਗਤਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸੇਤੀਤਿ **ਅਨੁਸਯੋ**। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ,** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਅਪਦਾਨੇਨ ਕੁਸਲਵਾਰੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਚੋਰਾ ਮਗ੍ਗੇ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿੰਸੁ, ਧੁਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗੇ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿੰਸੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੦) ਹਿ ਮਗ੍ਗੰ ਗਣ੍ਹਿੰਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਗਹਣਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਲਿਵੇਠਨਟ੍ਠੇਨ ਲਤਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਲਤਾ**। ''ਲਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੪੦) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾ ਲਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਵੇਵਿਚ੍ਛੰ**। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਨ੍ਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਮੂਲੰ**। ਤਸ੍ਸੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨੰ**। ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਇਤੋ ਪਭਵਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਭਵੋ**। ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਸੋ ਵਿਯਾਤਿ ਪਾਸੋ, ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਸੋ **ਮਾਰਪਾਸੋ**। ਦੁਰੁਗ੍ਗਿਲਨਟ੍ਠੇਨ ਬਲ਼ਿਸੰ ਵਿਯਾਤਿ ਬਲ਼ਿਸੰ, ਮਾਰਸ੍ਸ ਬਲ਼ਿਸੰ **ਮਾਰਬਲ਼ਿਸੰ**। ਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਾ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸਯੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਉਪਰਿ ਮਾਰੋ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋਤਿ **ਮਾਰਵਿਸਯੋ**। ਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾਵ ਨਦੀ **ਤਣ੍ਹਾਨਦੀ**। ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾਵ ਜਾਲੰ **ਤਣ੍ਹਾਜਾਲੰ**। ਯਥਾ ਸੁਨਖਾ ਗਦ੍ਦੂਲਬਦ੍ਧਾ ਯਦਿਚ੍ਛਕੰ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਤਣ੍ਹਾਬਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਦਲ਼੍ਹਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਗਦ੍ਦੂਲੰ ਵਿਯਾਤਿ ਗਦ੍ਦੂਲੰ, ਤਣ੍ਹਾਵ ਗਦ੍ਦੂਲੰ **ਤਣ੍ਹਾਗਦ੍ਦੂਲੰ**। ਦੁਪ੍ਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾਵ ਸਮੁਦ੍ਦੋ **ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ**। ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ**। ਲੁਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਸਯੰ ਵਾ ਲੁਬ੍ਭਤਿ, ਲੁਬ੍ਭਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਲੋਭੋ**। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ **ਅਕੁਸਲਾਨੰ** ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ **ਮੂਲੰ**।

ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਇਤਿ। **ਕੇਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਸਭਾਵੇਨ। **ਵਿਸਤਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਟਾ ਰੂਪਾਦੀਸੁ। **ਵਿਸਾਲਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਾ। **ਵਿਸਟਾ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਬਜਾਪਕਵਸੇਨ ਵਿਸਟਾ। ਪੁਰਿਮਵਚਨਮੇਵ ਤਕਾਰਸ੍ਸ ਟਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਜਞ੍ਜਨਵਿਭਾਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਸਕ੍ਕਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸਪ੍ਪਤਿ ਸਹਤਿ ਵਾ। ਰਤ੍ਤੋ ਹਿ ਰਾਗਵਤ੍ਥੁਨਾ ਪਾਦੇਨ ਤਾਲਿਯਮਾਨੋਪਿ ਸਹਤਿ। ਓਸਕ੍ਕਨਂ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਂ ਵਾ ''ਵਿਸਕ੍ਕਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਪਤੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸਂਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਕਾਮੇਸੁ ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਮੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਂਹਰਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਤਿ, ਵਿਸਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਂ ਹਰਤਿ, ਵਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਂ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ **ਵਿਸਮੂਲਾ** , ਵਿਸਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਭੂਤਾ ਵੇਦਨਾ ਮੂਲਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਸਮੂਲਾ**। ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਤ੍ਤਾ ਵਿਸਂ ਫਲਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਸਫਲਾ**। ਯਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪਾਦਿਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਭੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਮਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾ ''ਵਿਸਪਰਿਭੋਗਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ "**ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੀ ਏਵ ਤਣ੍ਹਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਕੁਲੇ ਗਣੇ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਏਕਾਦਸ ਪਦਾਨਿ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਕਾਮਧਾਤੁਤ੍ਤਿਕੋ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਕਾਮਭਵਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਸਞ੍ਞਾਭਵਤ੍ਤਿਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਤ੍ਤਿਕੋ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੋ ਕਾਲਵਸੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਚਤੁਕ੍ਕੋ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ, ਅਪਾਯਤ੍ਤਿਕੋ ਓਕਾਸਵਸੇਨ, ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਾ ਵਿਭਾਵਨਾ ਚ –

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਕਾਮਧਾਤੁ? ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾ ਰੂਪਂ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ'' (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੮੭)।

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਰੂਪਧਾਤੁ? ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁ'' (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੮੯)।

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁ? ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੁਪਗੇ ਦੇਵੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੁਪਗੇ ਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੂ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੯੧)। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ "**ਕਾਮਧਾਤੂ**ਤਿ ਕਾਮਭਵੋ, ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਰੂਪਧਾਤੂ**ਤਿ ਰੂਪਭਵੋ, ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਅਰੂਪਧਾਤੂ**ਤਿ ਅਰੂਪਭਵੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁ **ਕਾਮਧਾਤੁ,** ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਧਾਤੁ **ਕਾਮਧਾਤੁ**। ਕਾਮਂ ਪਹਾਯ ਰੂਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁ **ਰੂਪਧਾਤੁ,** ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਧਾਤੁ **ਰੂਪਧਾਤੁ**। ਕਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਅਰੂਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁ **ਅਰੂਪਧਾਤੁ,** ਅਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਧਾਤੁ **ਅਰੂਪਧਾਤੁ**। ਤਾ ਏਵ ਧਾਤੁਯੋ ਪੁਨ ਭਵਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਭਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵੋ, ਸਞ੍ਞਾਵਤਂ ਵਾ ਭਵੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਭਵੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਞ੍ਞਾਭਵੋ**। ਸੋ ਕਾਮਭਵੋ ਚ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਮੁਤ੍ਤੋ ਰੂਪਭਵੋ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਮੁਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਭਵੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਨ ਸਞ੍ਞਾਭਵੋ **ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੋ,** ਸੋ ਰੂਪਭਵੇਕਦੇਸੋ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ, ਸੁਖੁਮਤ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਨਾਸਞ੍ਞਾਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ, ਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵੋ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੋ**। ਅਥ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਾ ਸੁਖੁਮਾਯ ਚ ਭਾਵਾ

ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਮਿੰ ਭਵੇਤਿ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੋ**, ਸੋ ਅਰੂਪਭਵੇਕਦੇਸੋ। ਏਕੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋ, ਏਕੋ ਵਾ ਵੋਕਾਰੋ, ਅਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੋ**, ਸੋ ਅਸਞ੍ਞਭਵੋਵ। ਚਤੂਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾ ਵੋਕਾਰਾ ਅਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੋ**, ਸੋ ਅਰੂਪਭਵੋ ਏਵ। ਪਞ੍ਚਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਵੋਕਾਰਾ ਅਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋ**, ਸੋ ਕਾਮਭਵੋ ਚ ਰੂਪਭਵੇਕਦੇਸੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। **ਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕੰ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕੰ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣੰ। **ਮੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾਨਿ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ** ਨਾਮ ਮਨਸਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ। ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾ ਪਤ੍ਥਟਾ।

ਅਪਾਯਲੋਕੇਤਿ ਵਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਪਾਯਲੋਕੇ। **ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ**ਤਿ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਏਵ ਲੋਕੋ। **ਧਾਤੁਲੋਕੇ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਏਵ ਲੋਕੋ। **ਆਯਤਨਲੋਕੇ**ਤਿ ਆਯਤਨਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਏਵ ਲੋਕੋ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੋ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਟਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਸਰਤੀਤਿ ਸਤੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਸਰਣਲਕ੍ਖਣਾ **ਸਤਿ**। ਸਰਨ੍ਤਿ ਤਾਯ, ਸਯੰ ਵਾ ਸਰਤਿ, ਸਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਸਾਤਿ ਸਤਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਅਸਮ੍ਮੋਸਨਰਸਾ, ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਵਿਸਯਾਭਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਥਿਰਸਞ੍ਞਾਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਾਯਾਦਿਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦਲ੍ਹਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਏਸਿਕਾ ਵਿਯ, ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨੰ ਰਕ੍ਖਣਤੋ ਦੋਵਾਰਿਕੋ ਵਿਯ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯੇ**ਤਿ ਰੂਪਕਾਯੇ। ਰੂਪਕਾਯੋ ਹਿ ਇਧ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ ਕੇਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮੂਹਟ੍ਠੇਨ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯਰਥਕਾਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ''ਕਾਯੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਸਮੂਹਟ੍ਠੇਨ, ਏਵੰ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਆਯਟ੍ਠੇਨ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਞ੍ਹਿ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਾਨੰ ਸੋ ਆਯੋਤਿਪਿ ਕਾਯੋ। **ਆਯੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸੋ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਆਯਨ੍ਤਿ ਤਤੋਤਿ ਆਯੋ। ਕੇ ਆਯਨ੍ਤੀਤਿ? ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ ਕੇਸਾਦਯੋ। ਇਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਕੇਸਾਦੀਨੰ ਆਯੋਤਿ **ਕਾਯੋ**।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਕਾਯੰ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, "**ਕਾਯੇ**"ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ "**ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**"ਤਿ ਦੁਤਿਯੰ ਕਾਯਗ੍ਗਹਣੰ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤੇਨ ਨ ਕਾਯੇ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯੇਵਾਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਨ ਕਾਯੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਏਕਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਨਾਪਿ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਯੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਕੋ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਾਯੋ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਏਕਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਰਥਸਮ੍ਭਾਰਾਨੁਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਨਗਰਾਵਯਵਾਨੁਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਪਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਵਿਨਿਭੁਜਨਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਰਿਤ੍ਤਮੁਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯੇਵਾਤਿ ਸਮੂਹਵਸੇਨੇਵ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮੂਹਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਵਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮੂਹਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਪਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

''ਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਯੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਅਪਸ੍ਸਂ ਬਜ੍ਝਤੇ ਮੂਲ੍ਹੋ, ਬਜ੍ਝਮਾਨੇ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੬)।

ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯੇਵ , ਨ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਯਥਾ ਅਨੁਦਕਭੂਤਾਯਪਿ ਮਰੀਚਿਯਾ ਉਦਕਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਾਸੁਭਭੂਤੇਯੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਨਿਚ੍ਚਸੁਖਤ੍ਤਸੁਭਭਾਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ , ਅਥ ਖੋ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਾਸੁਭਾਕਾਰਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯ੍ਵਾਯਂ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭) ਨਯੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਚੁਣ੍ਣਕਜਾਤਅਟ੍ਠਿਕਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾਯਂ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਥਵੀਕਾਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਆਪੋਕਾਯਂ। ਤੇਜੋਕਾਯਂ। ਵਾਯੋਕਾਯਂ। ਕੇਸਕਾਯਂ। ਲੋਮਕਾਯਂ। ਛਵਿਕਾਯਂ। ਚਮ੍ਮਕਾਯਂ। ਮਂਸਕਾਯਂ। ਰੁਹਿਰਕਾਯਂ। ਨ੍ਹਾਰੁਕਾਯਂ। ਅਟ੍ਠਿਕਾਯਂ। ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਕਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਾਯੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਥ ਵਾ ਕਾਯੇ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਕਸ੍ਸ ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਸਮੂਹਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾਦਿਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਪਿ ਚ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੩੫) ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਆਗਤਨਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਾਦਿਨੋ ਆਕਾਰਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋਪਿ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਾਧਾਰਣੋ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਸਤਿਗੋਚਰੋਪਿ, ਤਿਧਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਾਵਕੇਸੁ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਾਪਿ, ਸਤਿਪਿ। ''ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਦੇਸਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ...ਪੇ॰... ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ? ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੦੮) ਹਿ ਸਤਿਗੋਚਰੋ ''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਤਥਾ ''ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ, ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੩੫)। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਕਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ? ਸਤਿ। ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨਂ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ,** ਪਧਾਨਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਹਤ੍ਥਿਟ੍ਠਾਨਅਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ।

''ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਯਦਰਿਯੋ ਸੇਵਤਿ, ਯਦਰਿਯੋ ਸੇਵਮਾਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਗਣਮਨੁਸਾਸਿਤੁਮਰਹਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੪, ੩੧੧) ਏਤ੍ਥ ਤਿਧਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਾਵਕੇਸੁ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਾ ''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਨ ਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਸਤਿਯਾ, ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੭) ਪਨ ਸਤਿਯੇਵ ''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿਯੇਵ ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਥ ਵਾ ਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਤਿ ਸਤਿ ਚ ਸਾ ਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿਪਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਦਮਿਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ। **ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਂ ਤਿਧਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਾਵਕੇਸੁ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਾ ''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਯਦਰਿਯੋ ਸੇਵਤਿ, ਯਦਰਿਯੋ ਸੇਵਮਾਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਗਣਮਨੁਸਾਸਿਤੁਮਰਹਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੪, ੩੧੧) ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਹਿਤੇਸੀ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਇਦਂ ਵੋ ਹਿਤਾਯ ਇਦਂ ਵੋ ਸੁਖਾਯਾ''ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੋਤਂ ਓਦਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ,

ੵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨਾ ੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਚੇੵ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂੵੇਦੇਤਿ , ਅਨੵਸ੍ਸੁਤੋ ਚ ੵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਪਠਮਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਦਰਿਯੋ...ਪੇ॰... ਮਰਹਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਸਤ੍ਥਾ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ੵੋ ਸੁਖਾਯਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਾੵਕਾ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਾੵਕਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਚ ੵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨਾ ੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਚੇੵ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂੵੇਦੇਤਿ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਤਂ ਪਟਿਸਂੵੇਦੇਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿੵਜ੍ਜੇਤ੍ੵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ੵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਦੁਤਿਯਂ...ਪੇ॰...।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ੵੋ ਸੁਖਾਯਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾੵਕਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਚੇੵ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂੵੇਦੇਤਿ, ਅਨੵਸ੍ਸੁਤੋ ਚ ੵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਤਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੧)।

ਏੵਂ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯੇਹਿ ਅਨੵਸ੍ਸੁਤਤਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਤਾਯ ਤਦੁਭਯਂ ੵੀਤਿੵਤ੍ਤਤਾ ''ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ੵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਮੇੵ ਕਿਰ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਨ੍ਤਿ।

ੵੇਦਨਾਸੁ ੵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿਆਦੀਸੁ ੵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਪੁਨ ੵਚਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਂ ੵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇੵ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤ੍ੵਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਥੋ। ਸੁਖਾਦੀਸੁ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦਾਸੁ ੵੇਦਨਾਸੁ ੵਿਸੁਂ ੵਿਸੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਏਕੇਕੵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਰਾਗਾਦਿਕੇ ਸੋਲ਼ਸਪ੍ਪਭੇਦੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ੵਿਸੁਂ ੵਿਸੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਏਕੇਕਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਕਾਯੵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ੵਾ ਸੇਸਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ੵਿਸੁਂ ੵਿਸੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਏਕੇਕਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ੵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨੀੵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਯੇਤਿ ਏਕੵਚਨਂ, ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਾ । ਚਿਤ੍ਤੇਤਿ ਏਕੵਚਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਭਾੵਭੇਦਾਭਾੵਤੋ ਜਾਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਚ ੵੇਦਨਾਦਯੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ੵੇਦਨਾਸੁ ੵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ ੵੇਦਨਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ? ਸੁਖਾ ਤਾੵ ੵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ੵੇਦਨਾ ਸਲ੍ਲਤੋ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯੋ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਦ੍ਦ, ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਸਲ੍ਲਤੋ।
> ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਸਨ੍ਤਂ, ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ।
> ਸ ੵੇ ਸਮ੍ਮਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ ੵੇਦਨਾ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੫੩)।

ਸਬ੍ਬਾ ਏੵ ਚੇਤਾ ਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ੵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ੵੇਦਯਿਤਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ੵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੫੯)। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਚ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ ''ਸੁਖਾ ੵੇਦਨਾ ਠਿਤਿਸੁਖਾ, ੵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਾ। ਦੁਕ੍ਖਾ ੵੇਦਨਾ ਠਿਤਿਦੁਕ੍ਖਾ, ੵਿਪਰਿਣਾਮਸੁਖਾ। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ੵੇਦਨਾ ਞਾਣਸੁਖਾ, ਅਞ੍ਞਾਣਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੫)। ਅਪਿ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਤ੍ਤੵਿਪਸ੍ਸਨਾੵਸੇਨਾਪਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਾੵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਭੂਮਿਕਮ੍ਮੵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਦਿਨਾਨਤ੍ਤਭੇਦਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਸਰਾਗਾਦਿਸੋਲ਼ਸਭੇਦਾਨਞ੍ਚ ੵਸੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਧਮ੍ਮਾ ਸਲਕ੍ਖਣਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਸੁਞ੍ਞਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਸਨ੍ਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ੵਸੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਨੇੵ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਨ ੵੇਦਨਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇਯੇੵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ। ਆਦਿਤੋ ਹਿ ਕਾਯਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ੵਾ

ਆਗਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ, ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਨਾਮ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ, ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਨਾਮ।

ਵੇਦਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ, ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਨਾਮ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ, ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਨਾਮ, ਏਵਂ ਤਾਵ ਦੇਸਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਕਾਯੇ ਪਨ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨਾ ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਸਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ। ਵੇਦਨਾਯ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨਾ ਵੇਦਨਾਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਸਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ। ਚਿਤ੍ਤੇ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਸਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮੇਸੁ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨਾ ਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਸਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ। ਇਤਿ ਏਕਾਵ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਪੁਨ ਉਪਕਾਰਵਸੇਨ ਚ ਅਪਰਿਹੀਨਵਸੇਨ ਚ ਗੁਣਵਸੇਨ ਚ ਅਪਰੇ ਤਯੋ ਚਤੁਕ੍ਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਤਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਸਤਿ ਅਸਤਿ, ਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾ ਅਸਤਿ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਜ੍ਜਨੇਨ। ਭਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਕਸਦਿਸੇ ਹਿ ਮੁਟ੍ਠਸਤਿਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨੇਨ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਸਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਤਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਕਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਤਭਾਵੇਨ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਕਤਤ੍ਤਾ, ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤਿਪਰਿਬਨ੍ਧਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਨਾਸਿਤਭਾਵੇਨ। **ਸਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਕਾਰਣਾਨਂ ਕਾਯਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਅਨਟ੍ਠਭਾਵੇਨ।

ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾਤਿ ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ ਚ। **ਵਸਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਸਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ। **ਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਗੁਣਭਾਵੇਨ। **ਅਪਚ੍ਚੋਰੋਹਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਭਾਵੇਨ ਅਪਚ੍ਚੋਸਕ੍ਕਨਭਾਵੇਨ।

ਸਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਸਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵੂਪਸਮਿਤਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। ਸਰਣਕਵਸੇਨ ਸਤਿ, ਇਦਂ ਸਤਿਯਾ ਸਭਾਵਪਦਂ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਰਣਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ **ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ**। ਅਭਿਮੁਖਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਸਰਣਤੋ ਪਟਿਸਰਣਵਸੇਨ **ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ**। ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਸਰਣਾਕਾਰੋ **ਸਰਣਤਾ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਰਣਤਾਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਨਾਮਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤੁਂ ਪੁਨ ਸਤਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਸਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਰਣਤਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਤਪਰਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਾਰਣਭਾਵਤੋ **ਧਾਰਣਤਾ**। ਅਨੁਪਵਿਸਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਓਗਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਅਪਿਲਾਪਨਭਾਵੋ **ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ**। ਯਥਾ ਹਿ ਉਦਕੇ ਲਾਬੁਕਟਾਹਾਦੀਨਿ ਪਲਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਨੁਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਹਿ ਏਸਾ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਿਰਕਤਚਿਰਭਾਸਿਤਾਨਂ ਨ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ **ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਤਾ**। ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੇ ਜੋਤਨਲਕ੍ਖਣੇ ਚ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਤੀਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ **ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਪਮਾਦੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਤਿਬਲਂ**। ਯਾਥਾਵਸਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਸਤਿ ਕੁਸਲਸਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ**। ਬੁਜ੍ਝਨਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੋਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਸਟ੍ਠੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਵਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਸਤਿਯੇਵ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ **ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ**।

ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਕਮਗ੍ਗੋ, ਅਯਂ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਭੂਤੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਏਕੇਨ ਅਯਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਕਾਯਨੋ। ਏਕੇਨਾਤਿ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਂ ਪਹਾਯ ਵੂਪਕਟ੍ਠੇਨ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ। ਅਯਿਤਬ੍ਬੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਯਨੋ,

ਸੰਸਾਰਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਸ੍ਸ ਅਯਨੋ ਏਕਾਯਨੋ। ਏਕਸ੍ਸਾਤਿ ਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੇਟ੍ਠੋਵ ਭਗਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਗਵਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਤੇਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਭਗਵਤੋਵ ਸੋ ਅਯਨੋ ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ ''ਸੋ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯)। ਅਯਤੀਤਿ ਵਾ ਅਯਨੋ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਯਨੋ ਏਕਾਯਨੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖੋ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪)। ਦੇਸਨਾਭੇਦੋਯੇਵ ਹੇਸੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਏਕੋਵ। ਅਪਿ ਚ ਏਕਂ ਅਯਤੀਤਿ ਏਕਾਯਨੋ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਾਨਾਮੁਖਭਾਵਨਾਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋਪਿ ਅਪਰਭਾਗੇ ਏਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ –

> ''ਏਕਾਯਨਂ ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ, ਮਗ੍ਗਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ।
> ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਰਿਂਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੪, ੪੦੯)।

ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ? ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਮਗ੍ਗਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਚ। **ਉਪੇਤੋ**ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਂ ਗਤੋ। **ਸਮੁਪੇਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਆਸਨ੍ਨਤਰਂ ਗਤੋ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਸਤਿਯਾ ਅਪਰਿਹੀਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਸਮੁਪਗਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ''ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਸਤਿਸਮੀਪਂ ਆਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਵਿਯੋਗਾਪਨ੍ਨੋ। **ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਕਲੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ। ''ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਥਿਤਂ। ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਟਿਵੇਧੋ। ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਟਿਲਾਭੋ ਕਥਿਤੋ''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਲੋਕੇ ਵਾ ਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਯਾ ਏਸਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਾ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਏਵ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕੇ ਵਾ ਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਂ ਏਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਣ੍ਹਂ। **ਤਰਤਿ** ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ। **ਉਤ੍ਤਰਤਿ** ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ। **ਪਤਰਤਿ** ਤੇਸਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਹੇਤੁਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤਿ** ਸਂਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ। **ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਿ** ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਬ੍ਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਤਰਤਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ** ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ। **ਪਤਰਤਿ** ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤਿ** ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ। ਅਥ ਵਾ **ਤਰਤਿ** ਸੀਲੇਨ। **ਉਤ੍ਤਰਤਿ** ਸਮਾਧਿਨਾ। **ਪਤਰਤਿ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤਿ** ਮਗ੍ਗੇਨ। **ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਿ** ਫਲੇਨਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਯ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਏਕਂ ਸਾਲਿਖੇਤ੍ਤਾਦਿਖੇਤ੍ਤਂ ਵਾ ਘਰਵਤ੍ਥਾਦਿਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾ ਕਹਾਪਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗੋਅਸ੍ਸਾਦਿਭੇਦਂ ਗਵਾਸ੍ਸਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਾਦਿਦਾਸੇ ਵਾ ਭਤਕਾਦਿਕਮ੍ਮਕਰੇ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਸਞ੍ਞਿਤਾ ਥਿਯੋ ਵਾ ਞਾਤਿਬਨ੍ਧਵਾਦਿਬਨ੍ਧੂ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਮਨਾਪਿਯਰੂਪਾਦਿਕੇ ਪੁਥੁਕਾਮੇ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। **ਸਾਲਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਾਲਿਯੋ ਵਿਰੁਹਨ੍ਤਿ। **ਵੀਹਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਵੀਹੀ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਵੀਹਯੋ। ਮੋਦਯਤੀਤਿ **ਮੁਗ੍ਗੋ। ਘਰਵਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਘਰਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ ਕਤਾਕਤਭੂਮਿਭਾਗੋ। ਕੋਟ੍ਠਕਵਤ੍ਥਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕੋਟ੍ਠਕੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਾਦਿ। **ਪੁਰੇ**ਤਿ ਘਰਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ। **ਪਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਘਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਆਰਾਮੇਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤੋਸੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਰਾਮੋ,** ਪੁਪ੍ਫੇਨਪਿ ਫਲੇਨਪਿ ਛਾਯਾਯਪਿ ਦਕੇਨਪਿ ਰਮਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਸੁਕਾਦਯੋਤਿ ਏਲ਼ਕਾਦਯੋ। **ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਕੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਘਰਦਾਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਜਾਤੋ। **ਧਨਕ੍ਕੀਤਕੋ**ਤਿ ਧਨੇਨ ਕੀਣਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋ। **ਸਾਮਂ ਵਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਵਾ। **ਦਾਸਬ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਦਾਸਬ੍ਯਂ, ਤਂ ਦਾਸਬ੍ਯਂ। **ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਕਾਮਕੋ ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰੁਚਿਯਾ ਵਾ ਕਰਮਰਾਨੀਤੋ।

ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਆਮਾਯ ਦਾਸਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ''**ਤਿ ਆਹ। **ਆਮਾਯ ਦਾਸਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਦਾਸਾ। ''ਯਤ੍ਥ ਦਾਸੋ ਆਮਜਾਤੋ ਠਿਤੋ ਥੁਲ੍ਲਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਧਨੇਨ ਕੀਤਾ**ਤਿ ਧਨਦਾਸਾ। **ਸਾਮਞ੍ਚ ਏਕੇ**ਤਿ ਸਯਂ ਦਾਸਾ। **ਭਯਾਪਣੁਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਕਾਮਦਾਸਾ। ਭਯੇਨ ਪਣੁਨ੍ਨਾ ਖਿਪਿਤਾ।

ਭਤਕਾਤਿ ਭਤਿਯਾ ਜੀਵਨਕਾ। ਕਸਿਕਮ੍ਮਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਮ੍ਮਕਰਾ। ਉਪਜੀਵਿਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨਾਦਿਨਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪਜੀਵਿਨੋ।

ਇਤ੍ਥੀਤਿ ਥਿਯਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਇਤ੍ਥੀ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਸਹਾਯੀ ਸਸ੍ਸਾਮਿਕਾ। ਮਾਤਾਪਿਤਿਬਨ੍ਧਵਾਪਿ **ਞਾਤਿਬਨ੍ਧੁ**। ਸਗੋਤ੍ਤੋ **ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ**। ਏਕਾਚਰਿਯਕੁਲੇ ਵਾ ਏਕਜਾਤਿਮਨ੍ਤਂ ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤਮਨ੍ਤੋ **ਮਨ੍ਤਬਨ੍ਧੁ**। ਧਨੁਸਿਪ੍ਪਾਦਿਸਦ੍ਧਿਂ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕੋ **ਸਿਪ੍ਪਬਨ੍ਧੁ**। ''ਮਿਤ੍ਤਬਨ੍ਧਵਾਤਿਪਿ ਬਨ੍ਧੂ''ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਗਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। **ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਗਿਜ੍ਝਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। **ਪਲਿਗਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। **ਪਲਿਬਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ''ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ **ਗਿਜ੍ਝਤਿ, ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤਿ,** ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ **ਪਲਿਗਿਜ੍ਝਤਿ, ਪਲਿਬਜ੍ਝਤੀ**''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

੫. ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਯਂ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਬਲਖ੍ਯਾ ਕਿਲੇਸਾ ਬਲੀਯਨ੍ਤਿ ਸਹਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਬਲਾਦਿਵਿਰਹੇਨ ਵਾ ਅਬਲਂ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਬਲਾ ਕਿਲੇਸਾ ਬਲੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਬਲਤ੍ਤਾ ਬਲੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਤਂ ਕਾਮਗਿਦ੍ਧਂ ਕਾਮਰਤ੍ਤਂ ਕਾਮਪਰਿਯੇਸਨਞ੍ਚ ਸੀਹਾਦਯੋ ਚ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਯੋ ਚ ਅਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਅਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯੇਹਿ ਅਭਿਭੂਤਂ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਜਾਤਿਆਦਿਦੁਕ੍ਖਂ ਭਿਨ੍ਨਂ ਨਾਵਂ ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਅਨ੍ਵੇਤਿ।

ਅਬਲਾਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਬਲਨ੍ਤਿ ਅਬਲਾ, ਬਲਵਿਰਹਿਤਾ। **ਦੁਬ੍ਬਲਾ**ਤਿ ਮਨ੍ਦਪਯੋਗਾਬਲੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਵਿਰਹਿਤਾ । **ਅਪ੍ਪਬਲਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਸਂ ਬਲਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਬਲਾ, ਯੁਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ। **ਅਪ੍ਪਥਾਮਕਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਥਾਮੋ ਏਤੇਸਂ ਵਾਯਾਮੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਥਾਮਕਾ। **ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ** ਪਯੋਗਹੀਨੇਨ। **ਓਮਕਾ** ਥਾਮਹੀਨੇਨ। **ਲਾਮਕਾ** ਪਚ੍ਚਯਹੀਨੇਨ। **ਛਤੁਕ੍ਕਾ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਹੀਨੇਨ। **ਪਰਿਤ੍ਤਾ** ਪਤ੍ਤਿਹੀਨੇਨ। **ਸਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਘਟ੍ਟਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤੋ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ** ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ** ਸੁਸ੍ਸੋਸੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨੇਨ। **ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ।

ਸਦ੍ਧਾਬਲਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ, ਸਯਂ ਵਾ ਸਦ੍ਦਹਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਸਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾ। ਸਾ ਸਦ੍ਦਹਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਓਕਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਵਾ, ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਰਸਾ ਉਦਕਪ੍ਪਸਾਦਕਮਣਿ ਵਿਯ। ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਰਸਾ ਵਾ ਓਘੁਤ੍ਤਰਣੋ ਵਿਯ। ਅਕਾਲੁਸਿਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ। ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ। ਸਾ ਹਤ੍ਥਵਿਤ੍ਤਬੀਜਾਨਿ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਸਦ੍ਧਿਯੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ। ਵੀਰਿਯਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਵੀਰਿਯਂ, ਵੀਰਾਨਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਵੀਰਿਯਂ, ਵਿਧਿਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਈਰਯਿਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਪਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਂ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਰਸਂ, ਅਸਂਸੀਦਨਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ''ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੩) ਸਂਵੇਗਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਵੀਰਿਯਬਲਂ**। ਸਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ।

ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਤਿਬਲਂ**। ਸਹਜਾਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਧੀਯਤਿ ਠਪੇਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ। ਸੋ ਪਾਮੋਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਰਸੋ ਨ੍ਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਾਨਂ ਉਦਕਂ ਵਿਯ, ਉਪਸਮਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਞਾਣਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਵਾ। ''ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੁਖਪਦਟ੍ਠਾਨੋ ਨਿਵਾਤੇ ਪਦੀਪਚ੍ਚੀਨਂ ਠਿਤਿ ਵਿਯ ਚੇਤਸੋ ਠਿਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਮਾਧਿਬਲਂ**। ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਕਿਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੧੫) ਨਯੇਨ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਸਾ ਯਥਾਸਭਾਵਪਟਿਵੇਧਲਕ੍ਖਣਾ, ਅਕ੍ਖਲਿਤਪਟਿਵੇਧਲਕ੍ਖਣਾ ਵਾ ਕੁਸਲਿਸ੍ਸਾਸਖਿਤ੍ਤਉਸੁਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯ, ਵਿਸਯੋਭਾਸਨਰਸਾ ਪਦੀਪੋ ਵਿਯ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਅਰਞ੍ਞਗਤਸੁਦੇਸਕੋ ਵਿਯ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਪਦ੍ਵਾਬਲਂ। ਹਿਰਿਬਲਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਹਿਰਿਕੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ ਹਿਰਿਬਲਂ। ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਅਯਂ ਉਭਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ ਹਿਰੀ, ਲਜ੍ਜਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਹਿ ਏਵ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਪਾਪਤੋ ਉਬ੍ਬੇਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ।

ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣਦੀਪਨਤ੍ਥਂ – ''ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ, ਲਜ੍ਜਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚਾ''ਤਿ ਇਮਂ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹਿਰੀ ਨਾਮ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ। ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿ ਹਿਰੀ ਨਾਮ, ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ। ਲਜ੍ਜਾਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹਿਰੀ ਨਾਮ, ਭਯਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ। ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿਰੀ ਨਾਮ, ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿਰਿਂ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ – ਜਾਤਿਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਵਯਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਸੂਰਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। ਕਥਂ? ''ਪਾਪਕਰਣਂ ਨਾਮੇਤਂ ਨ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਹੀਨਜਚ੍ਚਾਨਂ ਕੇਵਟ੍ਟਾਦੀਨਂ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵ ਜਾਤਿਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ''ਪਾਪਕਰਣਂ ਨਾਮੇਤਂ ਦਹਰੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਯੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਯਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ''ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮੇਤਂ ਦੁਬ੍ਬਲਜਾਤਿਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸੂਰਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸੂਰਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ''ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮੇਤਂ ਅਨ੍ਧਬਾਲਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ। ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿਰਿਂ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਹਿਰਿਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹਿਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ? ''ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਚਤੂਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਗਰਹਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ –

> ''ਗਰਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਂ ਵਿਞ੍ਞੂ, ਅਸੁਚਿਂ ਨਾਗਰਿਕੋ ਯਥਾ।
> ਵਜ੍ਜਿਤੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ, ਕਥਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਕਥਾ) –

ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਹਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿ ਹਿਰੀ ਨਾਮ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਧੁਤਙ੍ਗਧਰਸ੍ਸ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿ ਹਿਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਕਥਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੦)।

ਕਥਂ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਮਹਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ, ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਸਨ੍ਤਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨੋ, ਤੇ ਦੂਰਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਆਸਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਮਂ ਏਵਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ 'ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਇਮਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਵਿਹਰਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ'ਤਿ। ਦੇਵਤਾਪਿ ਖੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਿਨਿਯੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨਿਯੋ, ਤਾ ਦੂਰਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਆਸਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਾਪਿ ਮਂ ਏਵਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ 'ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਇਮਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ

ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਵਿਹਰਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ'ਤਿ। ਸੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਵੀਰਿਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਕਾਯੋ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ, ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਲੋਕਂਯੇਵ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਕਥਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੦)।

ਏਵਂ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ''ਲਜ੍ਜਾਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹਿਰੀ, ਭਯਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਲਜ੍ਜਾਤਿ ਲਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ, ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹਿਰੀ। ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭਯਂ, ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਪਾਪਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਯਥਾ ਨਾਮ ਏਕੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਲਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਏਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਲਜ੍ਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਹੀਲ਼ਿਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲਜ੍ਜੀਧਮ੍ਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਪਾਯਭਯਭੀਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਓਪਮ੍ਮਂ – ਯਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਯੋਗੁਲ਼ੇਸੁ ਏਕੋ ਸੀਤਲੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਗੂਥਮਕ੍ਖਿਤੋ, ਏਕੋ ਉਣ੍ਹੋ ਆਦਿਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸੀਤਲਂ ਗੂਥਮਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਇਤਰਂ ਡਾਹਭਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਸੀਤਲਸ੍ਸ ਗੂਥਮਕ੍ਖਨਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਅਗਣ੍ਹਨਂ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਲਜ੍ਜੀਧਮ੍ਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ, ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਡਾਹਭਯੇਨ ਅਗਣ੍ਹਨਂ ਵਿਯ ਅਪਾਯਭਯੇਨ ਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

''ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿਰੀ, ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯਂ ਪਾਪਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇ ਏਵ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਸਤ੍ਥੁਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਦਾਯਜ੍ਜਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਂ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯਂ ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯਂ ਦਣ੍ਡਭਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਾਵਦਸ੍ਸਾਵਿਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਨਿ ਚੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯਾਦੀਨਿ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ ਬਲਂ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਪਾਕਟਾਪਾਕਟਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਉਪਦ੍ਦਵਾ, ਨ ਏਕਂ, ਨ ਤੀਣਿ। ਤੇ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਤਮੇ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕੋਕਾ**ਤਿ ਕੋਕਾ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਚੋਰਾ**ਤਿ ਚੋਰਿਯਕਮ੍ਮੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾ। **ਮਾਣਵਾ**ਤਿ ਸਾਹਸਿਕਕਮ੍ਮੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾ। **ਕਤਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਿਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕਤਚੋਰਿਕਕਮ੍ਮਾ। **ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰੋਗੋ, ਰੁਜਤੀਤਿ ਰੋਗੋ। ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋਤਿਆਦਯੋ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪਸਾਦਾਨਞ੍ਹਿ ਰੋਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ**ਤਿ ਬਹਿਕਣ੍ਣਰੋਗੋ। **ਮੁਖਰੋਗੋ**ਤਿ ਮੁਖੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰੋਗੋ। **ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਸੂਲਂ। **ਕਾਸੋ**ਤਿ ਖਯਰੋਗੋ। **ਸਾਸੋ**ਤਿ ਸ੍ਵਾਸੋ ਉਗ੍ਗਾਰਰੋਗੋ। **ਪਿਨਾਸੋ**ਤਿ ਬਹਿਨਾਸਿਕਾਯ ਰੋਗੋ। **ਡਾਹੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੋ ਉਣ੍ਹੋ। **ਮੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਸਤਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕਾ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ**ਤਿ ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਅਤਿਸਾਰੋ। **ਸੂਲਾ**ਤਿ ਆਮਸੂਲਾ ਕੁਚ੍ਛਿਵਾਤੋ। **ਵਿਸੂਚਿਕਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਿਰੇਚਨਕੋ। **ਕਿਲਾਸੋ**ਤਿ ਸਬਲੋ। **ਸੋਸੋ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਖਨਕੋ ਸੋਸਬ੍ਯਾਧਿ। **ਅਪਮਾਰੋ**ਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾਹੋ ਵੇਰਿਯਕ੍ਖਾਬਾਧੋ। **ਦਦ੍ਦੂ**ਤਿ ਦਦ੍ਦੁਪੀਲ਼ਕਾ। **ਕਣ੍ਡੂ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਪੀਲ਼ਕਾ। **ਕਚ੍ਛੂ**ਤਿ ਮਹਾਕਚ੍ਛੁ। **ਰਖਸਾ**ਤਿ ਨਖੇਹਿ ਵਿਲਿਖਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਰੋਗੋ। ''ਨਖਸਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। **ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਤਲਪਾਦਤਲੇਸੁ ਹੀਰਂ ਹੀਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਫਾਲੇਨ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰੋਗੋ। **ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਣਿਤਪਿਤ੍ਤਂ, ਰਤ੍ਤਪਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮਧੁਮੇਹੋ**ਤਿ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਰੋਗੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਅਪਿ ਚ ਮਧੁਮੇਹੋ ਆਬਾਧੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੫)।

ਅਂਸਾਤਿ ਅਰਿਸਰੋਗੋ। **ਪੀਲ਼ਕਾ**ਤਿ ਲੋਹਿਤਪੀਲ਼ਕਾ। ਭਗਂ ਦਾਲਯਤੀਤਿ **ਭਗਨ੍ਦਲਾ,** ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗਂ ਫਾਲੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ। ਤੇ ਕਿਰ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਏਕੀਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਆਬਾਧਟ੍ਠੇਨ **ਆਬਾਧਾ। ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ**ਤਿ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮੇਨ। **ਅਚ੍ਚੁਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਸੀਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰੋਗਾ। **ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ**ਤਿ ਅਤਿਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰੇਨ ਜਾਤਾ। **ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ**ਤਿ ਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਨਾ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਜਾਤਾ। **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ**ਤਿ ਬਲਵਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸਮ੍ਭੂਤਾ। **ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਇਮੇ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। **ਇਤਿ** ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ। **ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ।

ਕਤਮੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਅਪਾਕਟਾ ਅਚ੍ਛਾਦਿਤਉਪਦ੍ਦਵਾ ਕਤਮੇਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਚੇਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦਪਿਸੁਣਵਾਚਾਫਰੁਸਵਾਚਾਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਚੇਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਾਯੇ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਕਾਯਤੋ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ, ਕਿਲੇਸਪੂਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। ਵਚੀਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਕਾਮੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕਾਮਾ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਾਮੇਸੁ ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਾਮਯਤੀਤਿ ਵਾ ਕਾਮੋ, ਕਾਮੋ ਏਵ ਛਨ੍ਦੋ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੋ, ਨ ਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਵਾ। ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਏਵਂਨਾਮਿਕਾ। ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਨੀਵਰਤੀਤਿ ਨੀਵਰਣਂ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਏਵ ਨੀਵਰਣਂ **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ**। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੂਤਿਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਯਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯਾਚਾਰਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹਿਤਸੁਖਾਦੀਨੀਤਿ ਵਾ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ**। ਥਿਨਨਤਾ ਥਿਨਂ। ਮਿਦ੍ਧਨਤਾ ਮਿਦ੍ਧਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਸਂਹਨਨਤਾ ਅਸਤ੍ਤਿਵਿਘਾਤਤਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਥਿਨਞ੍ਚ ਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚ **ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ**। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੀਰਿਯਵਿਨੋਦਨਰਸਂ, ਸਂਸੀਦਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਮਿਦ੍ਧਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਲਕ੍ਖਣਂ, ਓਨਹਨਰਸਂ, ਲੀਨਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਚਲਾਯਿਕਾਨਿਦ੍ਦਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਰਤਿਤਨ੍ਦੀਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾਦੀਸੁ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ।

ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ**। ਤਂ ਅਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾਤਾਭਿਘਾਤਚਲਜਲਂ ਵਿਯ, ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਰਸਂ ਵਾਤਾਭਿਘਾਤਚਲਧਜਪਟਾਕਂ ਵਿਯ, ਭਨ੍ਤਤ੍ਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਸਾਣਾਭਿਘਾਤਸਮੁਦ੍ਧਤਭਸ੍ਮਂ ਵਿਯ , ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮੋ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਕਤਂ ਕੁਕਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ**। ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਰਸਂ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਕਤਾਕਤਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਦਾਸਬ੍ਯਂ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ । ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਞ੍ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ**। ਵਿਗਤਾ ਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ,** ਸਭਾਵਂ ਵਾ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਏਤਾਯ ਕਿਚ੍ਛਤਿ ਕਿਲਮਤੀਤਿ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ,** ਸਾ ਸਂਸਯਲਕ੍ਖਣਾ, ਸਂਸਪ੍ਪਨਰਸਾ, ਅਨਿਚ੍ਛਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਨੇਕਂਸਗ੍ਗਾਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਰਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਰਾਗੋ**। ਦੁਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਦੋਸੋ**। ਮੁਯ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਮੋਹੋ**। ਕੁਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਕੋਧੋ,** ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ, ਆਘਾਤਕਰਣਰਸੋ, ਦੂਸਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਉਪਨਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਉਪਨਾਹੋ,** ਵੇਰਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਰਸੋ, ਕੋਧਾਨੁਬਨ੍ਧਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ''ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਂ ਕੋਧੋ, ਅਪਰਕਾਲਂ ਉਪਨਾਹੋ''ਤਿਆਦਿ (ਵਿਭ॰ ੮੯੧)।

ਪਰਗੁਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਕ੍ਖੋ**। ਤੇਸਂ ਵਿਨਾਸਨਰਸੋ, ਤਦਚ੍ਛਾਦਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ **ਪਲ਼ਾਸੋ,** ਪਰਗੁਣੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾਨਂ ਸਮੀਕਰਣਰਸੋ, ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ।

ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਖੀਯਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਇਸ੍ਸਾ,** ਤਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਮਨਲਕ੍ਖਣਾ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿਰਸਾ, ਤਤੋ ਵਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਂ ਅਕ੍ਖਮਨਰਸਂ, ਸਙ੍ਕੋਚਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ।

ਕਤਪਾਪਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਮਾਯਾ**, ਤਸ੍ਸ ਨਿਗੂਹਨਰਸਾ, ਤਦਾਵਰਣਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨਲਕ੍ਖਣੰ **ਸਾਠੇਯਜੰ**, ਤੇਸੰ ਸਮੁਦਾਹਰਣਰਸੰ, ਸਰੀਰਾਕਾਰੇਹਿਪਿ ਤੇਸੰ ਵਿਭੂਤਕਰਣਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ।

ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ **ਥਮ੍ਭੋ**, ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਵੁਤ੍ਤਿਰਸੋ, ਅਮਦ੍ਦਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਕਰਣੁਤ੍ਤਰਿਯਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਾਰਮ੍ਭੋ**, ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਰਸੋ, ਅਗਾਰਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ।

ਉਣ੍ਣਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਾਨੋ**, ਅਹੰਕਾਰਰਸੋ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਅਬ੍ਭੁਣ੍ਣਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਅਤਿਮਾਨੋ**, ਅਤਿਵਿਯ ਅਹੰਕਾਰਰਸੋ, ਅਚ੍ਚੁਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ।

ਮਤ੍ਤਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਦੋ**, ਮਦਗ੍ਗਹਣਰਸੋ, ਉਮ੍ਮਾਦਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ । ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਲਕ੍ਖਣੋ **ਪਮਾਦੋ**, ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਦਨਰਸੋ, ਸਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋਤਿ ਏਵੰ ਇਮੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਕੋਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੮੯੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਸੇਸਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਆਮਿਸਗਿਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਲਾਭਿਨੋ ਕੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਕਿੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕੋਧੋ ਕੋਧੋਯੇਵ। ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਉਪਨਾਹੋ। ਸੋ ਏਵੰ ਕੁਦ੍ਧੋ ਉਪਨਯ੍ਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਲਾਭਿਨੋ ਗੁਣੰ ਮਕ੍ਖੇਤਿ ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸੋ''ਤਿ ਚ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖੋ ਚ ਪਲਾਸੋ ਚ, ਸੋ ਏਵੰ ਮਕ੍ਖੀ ਪਲਾਸੀ ਤਸ੍ਸ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦੀਸੁ ''ਕਿੰ ਇਮਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ''ਤਿ ਇਸ੍ਸਤਿ ਪਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਾ। ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਚਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਤੇਨ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੰ ਨ ਸਹਤਿ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛੇਰੰ। ਲਾਭਹੇਤੁ ਖੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਦੋਸੇ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਮਾਯਾ। ਅਸਨ੍ਤੇਪਿ ਗੁਣੇ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਾਠੇਯਜੰ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਚੇ ਪਨ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਲਾਭੰ ਲਭਤਿ, ਤੇਨ ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤੋ ''ਨ ਇਦੰ ਏਵੰ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਓਵਦਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜੋ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਥਮ੍ਭੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਨੰ ਕੋਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਦਤਿ ''ਨ ਇਦੰ ਏਵੰ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸਾਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਕੁਟਿਕਮੁਖੋ ''ਕੋ ਮੇ ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਪਸਯ੍ਹਭਾਣੀ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਾਰਮ੍ਭੋ। ਤਤੋ ਥਮ੍ਭੇਨ ''ਅਹਮੇਵ ਸੇਯਜੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਮਾਨੀ ਹੋਤਿ। ਸਾਰਮ੍ਭੇਨ ''ਕੇ ਇਮੇ''ਤਿ ਪਰੇ ਅਤਿਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਅਤਿਮਾਨੀ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਮਾਨੋ ਚ ਅਤਿਮਾਨੋ ਚ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੇਹਿ ਜਾਤਿਮਦਾਦਿਅਨੇਕਰੂਪੰ ਮਦੰ ਜਨੇਤਿ, ਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਕਾਮਗੁਣਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪਮਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਮਦੋ ਚ ਪਮਾਦੋ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਉਪਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਕਿਲੇਸਾ**। ਕਿਲੇਸਪੂਤਿਕਤ੍ਤਾ **ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ**। ਕਿਲੇਸਦਰਥਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਦਰਥਾ**। ਅਨ੍ਤੋਡਾਹਾਦਿਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ**। ਸਦਾ ਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਨ੍ਤਾਪਾ**। ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬੇ **ਅਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ**।

ਕੇਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਕੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ। ਅਭਿਭਵਨਾਦਿਤਿਵਿਧੰ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾਸਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਸਯਨ੍ਤਿ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਯੋ ਉਪਦ੍ਦਵਾ। **ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਦਿਤੋ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਾਯ ਅਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਾਯ ਪਸਟ੍ਠਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਦਾਯ, ਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ। **ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਾਯ, ਨ ਪਟਿਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯ। **ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯ, ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪਟਿਪਦਾਯ। **ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਅਨੁਗਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਡ੍ਢਿਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ। ਯਥਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ''ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾਯਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਤੰ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੰ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ

ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ। ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾਯ।

ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਿਕਾਰਿਤਾਯਾਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲੇਸੁ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤਾਯ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪; ਚੂਲਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੮) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਸੁਗੋਪਿਤਦ੍ਵਾਰਭਾਵਸ੍ਸ। **ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਤਾਯ। ਅਲਂਸਾਟਕਾਦਿਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤਭੋਜਨਤਾਯ।

ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸਾਤਿ ''ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪) ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਞ੍ਚ ਜਾਗਰਣਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਯੋਗਸ੍ਸ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਯੋਗੀਨਂ ਸਬ੍ਬਦਾ ਉਪਕਾਰਕਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਤਿਯੇਵ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਕਾਯਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨਸ੍ਸਾ ਅਸੁਭਦੁਕ੍ਖਾਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤਾਕਾਰਗਹਣਵਸੇਨ ਸੁਭਸੁਖਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚਤੁਧਾ ਪਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਪਦਹਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਧਾਨਂ, ਸੋਭਨਂ ਪਧਾਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਪਦਹਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਸੋਭਨਂ ਵਾ ਤਂ ਕਿਲੇਸਵਿਰੂਪਤ੍ਤਵਿਰਹਤੋ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਕਟ੍ਠੇਨ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਾਵਹਨਤੋ, ਪਧਾਨਭਾਵਕਰਣਤੋ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਾਨਂ ਪਹਾਨਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਨਸ੍ਸ ਚਤੁਧਾ ਪਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮਂਸਾਸੁ ਏਕੇਕੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਇਦ੍ਧਿ, ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦ੍ਧਿ। ਪਠਮੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਇਦ੍ਧਿਯੇਵ ਪਾਦੋਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ, ਇਦ੍ਧਿਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਦੋਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ, ਪਾਦੋਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਧਿਗਮੁਪਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪਰੂਪਰਿਵਿਸੇਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਇਦ੍ਧਿਂ ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ।

ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਿ ਬੋਧਿਯਾ, ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਯਾ ਏਸਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ ਯਾਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਕਾਮਸੁਖਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਉਪਦ੍ਦਵਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਯ ਸਤਿਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਬੋਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **ਬੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਅਙ੍ਗਾਤਿਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਵਿਯ। ਯੋ ਪਨੇਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਏਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ''ਬੋਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਤਿਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਸੇਨਙ੍ਗਰਥਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹੁ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ''ਬੁਜ੍ਝਨਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ। ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ।

ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਅਰਿਯੋਤਿ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਭਾਵਕਰਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਤ੍ਤਾ ਚ ਅਰਿਯੋ। ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕਾ ਵਿਯ ਸੇਨਾ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਵਿਯ ਚ

ਤੂਰਿਯਂ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਗ੍ਗਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ਵਾ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ। **ਇਮੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਅਨੁਰਾਯਾਯਾ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਰਾਯਾਯ ਅਨੁਰਧਾਨਾਯ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਯ।

ਤੇਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਨਾਵਹਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਥੇਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਏਤੇ। **ਪਾਪਕਾ**ਤਿ ਲਾਮਕਾ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ। **ਦਕੇ**ਤਿ ਉਦਕੇ।

ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਨ੍ਤਿ ਕਥਿਤਞ੍ਹਿ ਏਤਂ। **ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਲੇਸੇਨ ਸਹ ਵਸਤੀਤਿ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ। **ਸਾਚਰਿਯਕੋ**ਤਿ ਸਮੁਦਾਚਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਲੇਸੇਨ ਸਹ ਵਸਤੀਤਿ ਸਾਚਰਿਯਕੋ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। ਉਪਰਿ **ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। **ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਂਸਰਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਾ। **ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੇਨ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਹਿਤਾ। **ਤਜਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਵਾਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭੁਸਂ ਸਵਨ੍ਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। **ਤੇ ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਤੇ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਚਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਿਲਿਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ **ਮਲਾ**। ਸਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇਨ **ਅਮਿਤ੍ਤਾ**। ਵੇਰਿਅਤ੍ਥੇਨ **ਸਪਤ੍ਤਾ**। ਹਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਧਕਾ**। ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ**। ਅਥ ਵਾ **ਮਲਾ** ਸੂਰਿਯਸ੍ਸੋਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਲਾਹਕਾ ਵਿਯ। **ਅਮਿਤ੍ਤਾ** ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਧੂਮਂ ਵਿਯ। ਸਪਤ੍ਤਾ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਹਿਮਂ ਵਿਯ। **ਵਧਕਾ** ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰਜਂ ਵਿਯ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ** ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਰਾਹੁ ਵਿਯ। "**ਮਲਾ** ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮਲਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਭਾਨਾਸਕਾ। **ਅਮਿਤ੍ਤਾ** ਕਾਲ਼ਲੋਹਮਲਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਿਨਿਦ੍ਧਭਾਵਨਾਸਕਾ, **ਸਪਤ੍ਤਾ** ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਸਪਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਧਮ੍ਮਧਂਸਕਾ। **ਵਧਕਾ** ਮਨੁਸ੍ਸਘਾਤਕਾ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਘਾਤਕਾ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ** ਰਞ੍ਞਾ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੋ ਵਿਯ ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਕਾ''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋਤਿ ਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨਤ੍ਥਂ, ਤਂ ਅਨਤ੍ਥਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ। ਕੋ ਸੋ? ਲੋਭੋ। **ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕੋਪਨੋ ਚਲਨੋ, ਕੁਸਲਂ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਜਾਤਂ, ਅਨਤ੍ਥਜਨਨਾਦਿਭਯਹੇਤੁ। **ਤਂ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਭਯਂ ਬਾਲਮਹਾਜਨੋ ਅਵਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। **ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਲੁਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਂ। **ਅਨ੍ਧਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਲਨ੍ਧਕਾਰਂ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ, ਯਂ ਨਰਂ ਵਾ। **ਸਹਤੇ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਤਿ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਹਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਯ । ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। **ਅਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ। **ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ। **ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਤਦੁਭਯੇਨ ਨ ਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਯ। ਅਥ ਵਾ "**ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾ, ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਾਮ। ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਤਚਸਾਰਂਵ ਸਮ੍ਫਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ ਨਾਸਿਤਂ ਤਚਸਾਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵੇਲ਼ੁ ਵਿਯ। **ਅਰਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਤਾ। **ਰਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇ ਅਭਿਰਤਿ। **ਲੋਮਹਂਸੋ**ਤਿ ਕਣ੍ਟਕਸਦਿਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਲੋਮੋ। **ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਨਿਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ। **ਇਤੋਜਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਜਾਤਾ। **ਇਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਮਨੋਵਿਤਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਦੀਘਸੁਤ੍ਤਕੇਨ ਪਾਦੇ ਬਦ੍ਧਂ

ਕਾਕੰ ਕੁਮਾਰਕਾ ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗੁਲਿਂ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਓਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਦੂਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ਪਾਦਮੂਲੇਯੇਵ ਪਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਪਾਪਵਿਤਕ੍ਕਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਓਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

''ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੰ ਕਿਲੇਸੇਨ ਸਹਵਾਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਾ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਦੁਤਿਯਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਮਲੀਨਕਰਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨਵਸੇਨ ਚ। ''ਤਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਤਤਿਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਘਾਤਨਵਸੇਨ। ''ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਰਿਸ੍ਸਯਤੋਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਉਪਦ੍ਦਵਾ। **ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਕਿਲੇਸਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਂ। **ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁ ਏਤਿ ਮਾਤੁ ਪਚ੍ਛਤੋ ਖੀਰਪਿਵਕੋ ਵਿਯ। **ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਚੋਰਘਾਤਕੋ ਵਿਯ ਵਜ੍ਝਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ । **ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਗਨ੍ਥਿਕਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਿਯ। **ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾਵ ਅਨੇਕੇ ਅਤ੍ਥਾ ਪਵੇਦਿਤਾ। ਯਥਾ –

> ਭਵੋ ਕੁਲਂ ਨਿਕਾਯੋ ਚ, ਸੀਲਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ।
> ਪਸੂਤਿ ਸਨ੍ਧਿ ਚੇਵਾਤਿ, ਜਾਤਿਅਤ੍ਥਾ ਪਵੇਦਿਤਾ॥

ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੨; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੫੭) ਭਵੋ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ ਜਾਤਿਵਾਦੇਨਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੩) ਏਤ੍ਥ ਕੁਲਂ। ''ਅਤ੍ਥਿ, ਵਿਸਾਖੇ, ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਨਾਮ ਸਮਣਜਾਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧) ਏਤ੍ਥ ਨਿਕਾਯੋ। ''ਯਤੋਹਂ, ਭਗਿਨਿ, ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤੋ ਨਾਭਿਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫੧) ਏਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸੀਲਂ। ''ਤਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਤਿਣਜਾਤਿ ਨਾਭਿਯਾ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਭਂ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੯੬) ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ''ਜਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੭੧) ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਂ। ''ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦੭) ਏਤ੍ਥ ਪਸੂਤਿ। ''ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧; ਉਦਾ॰ ੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੩; ਵਿਭ॰ ੨੨੫; ਕਥਾ॰ ੪੫੦) ਚ, ''ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪; ਵਿਭ॰ ੧੯੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਚ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੋ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯੇ ਯੇ ਖਨ੍ਧਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਠਮਪਾਤੁਭਾਵੋ ਜਾਤਿ ਨਾਮ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸਾ ਜਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਚੇ? ਅਨੇਕੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ। ਅਨੇਕਾਨਿ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਸਭਾਵਤੋ ਚ ਨਾਮਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ "**ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੁਖਵੇਦਨਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ **ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਂ**। ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਚੇਵ ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਤੇਭੂਮਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਪੀਲ਼ਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਂ**।

ਕਣ੍ਣਸੂਲਦਨ੍ਤਸੂਲਰਾਗਜਪਰਿਲ਼ਾਹਦੋਸਮੋਹਜਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕੋ ਆਬਾਧੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਚ ਅਪਾਕਟਭਾਵਤੋ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ**। ਅਪਾਕਟਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਆਬਾਧੋ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਚ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ **ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ**। ਪਾਕਟਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ ਸੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ ਆਗਤਂ ਜਾਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ **ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖਂ**। ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਨ **ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਜਾਤਿ ਯਂ ਤਂ **ਬਾਲਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪੬ ਆਦਯੋ) ਭਗਵਤਾਪਿ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਪਕਾਸਿਤਂ ਆਪਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯਞ੍ਚ ਸੁਗਤਿਯਮ੍ਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਾਦਿਭੇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਾਦਿਭੇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ – ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨੋ ਨ ਉਪ੍ਪਲਪਦੁਮਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਪਕ੍ਕਾਸਯਸ੍ਸ ਉਦਰਪਟਲਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਪਰਮਸਮ੍ਬਾਧੇ ਤਿਬ੍ਬਨ੍ਧਕਾਰੇ ਨਾਨਾਕੁਣਪਗਨ੍ਧਪਰਿਭਾਵਿਤੇ ਅਸੁਚਿਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਪਵਨਵਿਚਰਿਤੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਜੇਗੁਚ੍ਛੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ਪੂਤਿਮਚ੍ਛਪੂਤਿਕੁਮ੍ਮਾਸਚਨ੍ਦਨਿਕਾਦੀਸੁ ਕਿਮਿ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਦਸ ਮਾਸੇ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸਮ੍ਭਵੇਨ ਉਸ੍ਮਨਾ ਪੁਟਪਾਕਂ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿ ਵਿਯ ਸੇਦਿਯਮਾਨੋ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਾਦਿਵਿਰਹਿਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤੀਤਿ, ਇਦਂ ਤਾਵ **ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਂ** ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯਂ ਪਨ ਸੋ ਮਾਤੁ ਸਹਸਾ ਉਪਕ੍ਖਲਨਗਮਨਨਿਸੀਦਨਵੁਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਦੀਸੁ ਸੁਰਾਧੁਤ੍ਤਹਤ੍ਥਗਤੋ ਏਲ਼ਕੋ ਵਿਯ ਅਹਿਤੁਣ੍ਡਿਕਹਤ੍ਥਗਤੋ ਸਪ੍ਪਪੋਤਕੋ ਵਿਯ ਚ ਆਕਡ੍ਢਨਪਰਿਕਡ੍ਢਨਓਧੁਨਨਦ੍ਧੁਨਨਾਦਿਨਾ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭਵਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਮਾਤੁ ਸੀਤੁਦਕਪਾਨਕਾਲੇ ਸੀਤਨਰਕੁਪਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਉਣ੍ਹਯਾਗੁਭਤ੍ਤਾਦਿਅਜ੍ਝੋਹਰਣਕਾਲੇ ਅਙ੍ਗਾਰਵੁਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣੋ ਵਿਯ ਲੋਣਮ੍ਬਿਲਾਦਿਅਜ੍ਝੋਹਰਣਕਾਲੇ ਖਾਰਾਪਟਿਚ੍ਛਕਾਦਿਕਮ੍ਮਕਾਰਣਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਤਿਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭੋਤਿ, ਇਦਂ **ਗਬ੍ਭਪਰਿਹਰਣਮੂਲਕਂ** ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯਂ ਪਨਸ੍ਸ ਮੂਲ਼੍ਹਗਬ੍ਭਾਯ ਮਾਤੁਯਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਸੁਹਜ੍ਜਾਦੀਹਿਪਿ ਅਦਸ੍ਸਨਾਰਹੇ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਛੇਦਨਫਾਲਨਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਂ **ਗਬ੍ਭਵਿਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕਂ** ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯਂ ਵਿਜਾਯਮਾਨਾਯ ਮਾਤੁਯਾ ਕਮ੍ਮਜੇਹਿ ਵਾਤੇਹਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਰਕਪਪਾਤਂ ਵਿਯ ਅਤਿਭਯਾਨਕਂ ਯੋਨਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਾਤਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਰਮਸਮ੍ਬਾਧੇਨ ਚ ਯੋਨਿਮੁਖੇਨ ਤਾਲ਼ਚ੍ਛਿਗ੍ਗਲੇਨ ਵਿਯ ਮਹਾਨਾਗਸ੍ਸ ਨਿਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਨਰਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਸਙ੍ਘਾਤਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਵਿਚੁਣ੍ਣਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਂ **ਵਿਜਾਯਨਮੂਲਕਂ** ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯਂ ਪਨ ਜਾਤਸ੍ਸ ਤਰੁਣਵਣਸਦਿਸਸੁਖੁਮਾਲਸਰੀਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਨ੍ਹਾਪਨਧੋਵਨਚੋਲ਼ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਾਦਿਕਾਲੇ ਸੂਚਿਮੁਖਖੁਰਧਾਰਾਹਿ ਵਿਜ੍ਝਨਫਾਲਨਸਦਿਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਂ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ **ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਮੂਲਕਂ** ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯਂ ਪਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਚੇਲਕਵਤਾਦਿਵਸੇਨ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੋਧਵਸੇਨ ਅਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਬ੍ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ **ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮਮੂਲਕਂ** ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਯਂ ਪਨ ਪਰਤੋ ਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦੀਨਿ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਂ **ਪਰੂਪਕ੍ਕਮਮੂਲਕਂ** ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਯਂ ਜਾਤਿ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ **ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ** ਅਨ੍ਵੇਤਿ।

ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਜਰਾ – ਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਸਮ੍ਮਤੋ ਸਨ੍ਤਤਿਯਂ ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਖਨ੍ਧਪੁਰਾਣਭਾਵੋ ਚ, ਸਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਚੇਵ ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਤੋ ਚ। ਯਂ ਹਿਦਂ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਿਥਿਲਭਾਵਤੋ

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕਾਰਵਿਰੂਪਤਾ ਯੋਬ੍ਬਨਵਿਨਾਸਬਲੂਪਘਾਤਸਤਿਮਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸਪਰਪਰਿਭਵਾਦਿਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਂ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਜਰਾ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਸਿਥਿਲਭਾਵਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਿਕਾਰਤੋ।
ਯੋਬ੍ਬਨਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੇਨ, ਬਲਸ੍ਸ ਉਪਘਾਤਤੋ॥

''ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾ ਸਤਾਦੀਨਂ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ।
ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯਤੋ ਚੇਵ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਬਾਲਤ੍ਤਪਤ੍ਤਿਯਾ॥

''ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਯਂ ਮਚ੍ਚੋ, ਕਾਯਿਕਂ ਮਾਨਸਂ ਤਥਾ।
ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਜਰਾਹੇਤੁ, ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਜਰਾ ਦੁਖਾ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੨; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੨)।

ਇਦਂ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਬਜਾਧੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਆਦਹਤਿ ਵਿਦਹਤੀਤਿ ਬਜਾਧਿ। ਬਜਾਧਯਤਿ ਤਾਪਯਤਿ ਕਮ੍ਪਯਤੀਤਿ ਵਾ **ਬਜਾਧਿ**।

ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਮਰਣਂ ਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਜਰਾਮਰਣਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੭੧)। ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਬਨ੍ਧਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਨਿਚ੍ਚਂ ਮਰਣਤੋ ਭਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੮੧; ਜਾ॰ ੧.੧੧.੮੮)। ਤਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਮਰਣਂ ਉਪਕ੍ਕਮਮਰਣਂ ਸਰਸਮਰਣਂ ਆਯੁਕ੍ਖਯਮਰਣਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਮਰਣਨ੍ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਪੁਨ ਖਣਿਕਮਰਣਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਮਰਣਨ੍ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੇਦੋ **ਖਣਿਕਮਰਣਂ** ਨਾਮ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਮਤੋ ਫੁਸ੍ਸੋ ਮਤੋਤਿ ਇਦਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ, ਸਸ੍ਸਂ ਮਤਂ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਮਤੋਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣਂ** ਨਾਮ। ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਮਰਣਂ** ਨਾਮ। ਬਾਹਿਰਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣਞ੍ਚ ਇਧ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਿਚ੍ਛੇਦਨਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਪਾਪਸ੍ਸ ਪਾਪਕਮ੍ਮਾਦਿ-ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ।
ਭਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਸਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਿਯੋਗਂ ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਕਂ।
ਮੀਯਮਾਨਸ੍ਸ ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਮਾਨਸਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ॥

''ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚਾਪਿ ਯਂ ਸਨ੍ਧਿ-ਬਨ੍ਧਨਚ੍ਛੇਦਨਾਦਿਕਂ।
ਵਿਤੁਜ੍ਜਮਾਨਮਮ੍ਮਾਨਂ, ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਰੀਰਜਂ॥

''ਅਸਯ੍ਹਮਪ੍ਪਤਿਕਾਰਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸਿਦਂ ਯਤੋ।
ਮਰਣਂ ਵਤ੍ਥੁ ਤੇਨੇਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੩; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੩)।

ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋਕਾਦੀਸੁ **ਸੋਕੋ** ਨਾਮ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦੀਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਪੋ। ਦੁਕ੍ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਦਯਂ ਸੋਕੋ, ਸਲ੍ਲਂ ਵਿਯ ਵਿਤੁਜ੍ਜਤਿ।
ਅਗ੍ਗਿਤਤ੍ਤੋਵ ਨਾਰਾਚੋ, ਭੁਸਞ੍ਚ ਡਹਤੇ ਪੁਨ॥

''ਸਮਾਵਹਤਿ ਚ ਬਜਾਧਿ-ਜਰਾਮਰਣਭੇਦਨਂ।
ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਵਿਵਿਧਂ ਯਸ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੪; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੪)।

ਪਰਿਦੇਵੋ ਨਾਮ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦੀਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਚੀਪਲਾਪੋ। ਦੁਕ੍ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਯਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲਵਿਹਤੋ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨੋ, ਕਣ੍ਠੋਟ੍ਠਤਾਲੁਤਲਸੋਸਜਮਪ੍ਪਸਯ੍ਹਂ।
ਭਿਯ੍ਯੋਧਿਮਤ੍ਤੁਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿ ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਪਰਿਦੇਵਮਾਹਾ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੫; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੫)।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਾਮ ਕਾਯਪੀਲ਼ਨਲਕ੍ਖਣਂ ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਮਾਨਸਦੁਕ੍ਖਾਵਹਨਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਪੀਲ਼ੇਤਿ ਕਾਯਿਕਮਿਦਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਮਾਨਸਂ ਭਿਯ੍ਯੋ।
ਜਨਯਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੬-੧੯੭; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੬)।

ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤਪੀਲ਼ਨਲਕ੍ਖਣਂ ਮਾਨਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਾਵਹਨਤੋ ਚ। ਚੇਤੋਦੁਕ੍ਖਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਹਿ ਕੇਸੇ ਪਕਿਰਿਯ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਉਰਾਨਿ ਪਤਿਪਿਸਨ੍ਤਿ, ਆਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਛਿਨ੍ਨਪਪਾਤਂ ਪਪਤਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਵਿਸਂ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਉਬ੍ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਪੀਲ਼ੇਤਿ ਯਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਪੀਲ਼ਨਂ ਸਮਾਵਹਤਿ।
ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਮ੍ਪਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਤਤੋ ਅਹੂ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੬-੧੯੭; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੭)।

ਉਪਾਯਾਸੋ ਨਾਮ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦੀਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਚੇਤੋਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਭਾਵਿਤੋ ਦੋਸੋਯੇਵ। **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਏਕੇ। ਦੁਕ੍ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਦਹਨਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਹਨਨਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਦਹਨਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਹਨਨਤੋ ਚ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ।
ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਮੁਪਾਯਾਸੋ, ਜਨੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖੋ ਤਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੮; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੮)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਨ੍ਦਗ੍ਗਿਨਾ ਅਨ੍ਤੋਭਾਜਨੇ ਪਾਕੋ ਵਿਯ **ਸੋਕੋ,** ਤਿਕ੍ਖਗ੍ਗਿਨਾ ਪਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਭਾਜਨਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ ਵਿਯ **ਪਰਿਦੇਵੋ,** ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਵਸੇਸਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਭਾਜਨੇਯੇਵ ਯਾਵ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਪਾਕੋ ਵਿਯ **ਉਪਾਯਾਸੋ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਨੇਰਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨਿਰਯੇ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਤਂ ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਜਾਯੇਥ ਨੋ ਚੇ ਨਰਕੇਸੁ ਸਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥਗ੍ਗਿਦਾਹਾਦਿਕਮਪ੍ਪਸਯ੍ਹਂ।
ਲਭੇਥ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨੁ ਕੁਹਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਂ, ਇਚ੍ਚਾਹ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਮੁਨੀਧ ਜਾਤਿ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੧; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੧)।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਸੁ ਕਸਾਪਤੋਦਤਾਲ਼ਨਵਿਜ੍ਝਨਾਦਿਕਂ ਅਨੇਕਵਿਧਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਤਂ ਬਾਲਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਰਚ੍ਛੇਸੁ ਕਸਾਪਤੋਦਦਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤਾਦਿਭਵਂ ਅਨੇਕਂ।
ਯਂ ਤਂ ਕਥਂ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇਯ੍ਯ ਜਾਤਿਂ, ਵਿਨਾ ਤਹਿਂ ਜਾਤਿ ਤਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੧; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੧)।

ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪੇਤੇਸੁ ਪਨ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸ ਵਾਤਾਤਪਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਲੋਕਨ੍ਤਰੇ ਤਿਬ੍ਬਨ੍ਧਕਾਰੇ ਅਸਯ੍ਹਸੀਤਾਦਿਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਪੇਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਨ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਵਾਤਾਤਪਾਦਿਪ੍ਪਭਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ।
ਯਸ੍ਮਾ ਅਜਾਤਸ੍ਸ ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਮੁਨਿ ਜਾਤਿਮਾਹ॥

‘‘ਤਿਬ੍ਬਨ੍ਧਕਾਰੇ ਚ ਅਸਯ੍ਹਸੀਤੇ, ਲੋਕਨ੍ਤਰੇ ਯਂ ਅਸੁਰੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਂ।
ਨ ਤਂ ਭਵੇ ਤਤ੍ਥ ਨ ਚਸ੍ਸ ਜਾਤਿ, ਯਤੋ ਅਯਂ ਜਾਤਿ ਤਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੧; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੧)।

ਮਾਨੁਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। **ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨੋ ਨ ਉਪ੍ਪਲਪਦੁਮਪੁਣ੍ਡਰਿਕਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਂ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਤਾਵ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਗਬ੍ਭੇ ਠਿਤਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਨ ‘‘ਸੋ ਮਾਤੁ ਸਹਸਾ ਉਪਕ੍ਖਲਨਗਮਨਨਿਸੀਦਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਂ ਤਿਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਗਬ੍ਭੇ ਠਿਤਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਗਬ੍ਭਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਂ ਪਨਸ੍ਸ ਮੂਲ੍ਹਗਬ੍ਭਾਯ ਮਾਤੁਯਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਸੁਹਜ੍ਜਾਦੀਹਿਪਿ ਅਦਸ੍ਸਨਾਰਹੇ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਯਞ੍ਚਾਪਿ ਗੂਥਨਰਕੇ ਵਿਯ ਮਾਤੁਗਬ੍ਭੇ,
ਸਤ੍ਤੋ ਵਸਂ ਚਿਰਮਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਞ੍ਚ।
ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮਤਿਘੋਰਮਿਦਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ,
ਜਾਤਿਂ ਵਿਨਾ ਇਤਿਪਿ ਜਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾ॥

‘‘ਕਿਂ ਭਾਸਿਤੇਨ ਬਹੁਨਾ ਨਨੁ ਯਂ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ,
ਅਤ੍ਥੀਧ ਕਿਞ੍ਚਿਰਪਿ ਦੁਕ੍ਖਮਿਦਂ ਕਦਾਚਿ।
ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਜਾਤਿਵਿਰਹੇ ਯਦਤੋ ਮਹੇਸਿ,
ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਇਮਮਾਹ ਜਾਤਿ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੧; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੪੧)।

ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਨ੍ਹਾਨਲੇਪਨਖਾਦਨਪਿਵਨਾਦਿਜਗ੍ਗਨਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯ੍ਯਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਯਤ੍ਤਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। ‘‘ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਵਸਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਚੇਲਕਵਤਾਦਿਵਸੇਨ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੋਧਵਸੇਨ ਅਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਬ੍ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਂ ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਪਰੂਪਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਤੋ ਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦੀਨਿ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਂ ਪਰੂਪਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਸਭਾਵਤੋ ਚ ਨਾਮਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਚੇਵ

ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਤੇਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਪੀਲ਼ਿਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੰ, ਇਦੰ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਤੁਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖੰ, ਇਦੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ।

ਮਾਤੁਮਰਣਨ੍ਤਿ ਮਾਤੁਯਾ ਮਰਣੰ। **ਪਿਤੁਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਤੁਨੋ ਮਰਣੰ। **ਭਾਤੁਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਜੇਟ੍ਠਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤੂਨੰ ਮਰਣੰ। **ਭਗਿਨਿਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਜੇਟ੍ਠਕਨਿਟ੍ਠਭਗਿਨੀਨੰ ਮਰਣੰ। **ਪੁਤ੍ਤਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਮਰਣੰ। **ਧੀਤੁਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਧੀਤੂਨੰ ਮਰਣੰ। **ਞਾਤਿਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਤੀਨੰ ਬਜਸਨੰ, ਚੋਰਰੋਗਭਯਾਦੀਹਿ ਞਾਤਿਕ੍ਖਯੋ, ਞਾਤਿਵਿਨਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਞਾਤਿਬਜਸਨੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਸ੍ਸ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਞਾਤਿਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਤੰ ਞਾਤਿਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਭੋਗਾਨੰ ਬਜਸਨੰ **ਭੋਗਬਜਸਨੰ,** ਰਾਜਚੋਰਾਦਿਵਸੇਨ ਭੋਗਕ੍ਖਯੋ, ਭੋਗਵਿਨਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੰ ਭੋਗਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਰੋਗਬਜਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੋਗੋ ਏਵ ਬਜਸਨੰ ਰੋਗਬਜਸਨੰ। ਰੋਗੋ ਹਿ ਆਰੋਗ੍ਯੰ ਬਜਸਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਬਜਸਨੰ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੰ ਰੋਗਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। **ਸੀਲਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਬਜਸਨੰ ਸੀਲਬਜਸਨੰ, ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੰ ਸੀਲਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਵਿਨਾਸਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਬਜਸਨੰ **ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੰ,** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿ ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਹਤਾਨਿ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚ ਤੀਣਿ ਨੇਵ ਕੁਸਲਾਨਿ ਨਾਕੁਸਲਾਨਿ। ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨਦ੍ਵਯੰ ਅਕੁਸਲੰ।

ਯਥਾਤਿ ਓਪਮ੍ਮੇ। **ਭਿਨ੍ਨੰ ਨਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਥਿਲਬਨ੍ਧਨੰ ਨਾਵੰ, ਜਜ੍ਜਰੀਭੂਤੰ ਵਾ ਪਦਰੁਗ੍ਘਾਟਿਮੰ ਵਾ। **ਦਕਮੇਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਦਾਯਿੰ ਉਦਕਪ੍ਪਵੇਸਨਿੰ। **ਤਤੋ ਤਤੋ ਉਦਕੰ ਅਨ੍ਵੇਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਉਦਕੰ ਪਵਿਸਤਿ। **ਪੁਰਤੋਪੀ**ਤਿ ਨਾਵਾਯ ਪੁਰਿਮਭਾਗਤੋਪਿ। **ਪਚ੍ਛਤੋਪੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਛਿਮਭਾਗਤੋਪਿ। **ਹੇਟ੍ਠਤੋਪੀ**ਤਿ ਅਧੋਭਾਗਤੋਪਿ। **ਪਸ੍ਸਤੋਪੀ**ਤਿ ਉਭਯਪਸ੍ਸਤੋਪਿ। ਯੰ ਅਨੁਰਨੁਰਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਾਠਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਆਦਿਭਾਵਨਾਯ ਜਨ੍ਤੁ, ਸਦਾ ਸਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਕਾਮਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯਜ। ਏਵੰ ਤੇ ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਤਪ੍ਪਹਾਨਕਰਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਓਘੰ ਤਰੇਯਜ ਤਰਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜ। ਤਤੋ ਯਥਾ ਪੁਰਿਸੋ ਗਰੁਕੰ ਨਾਵੰ ਉਦਕੰ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕਾਯ ਨਾਵਾਯ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਾਰਗੂ ਭਵੇਯਜ ਪਾਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਏਵਮੇਵੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਨਾਵੰ ਕਿਲੇਸੂਦਕਗਰੁਕੰ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਾਰਗੂ ਭਵੇਯਜ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਾਰੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤੋ ਭਵੇਯਜ, ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਗਚ੍ਛੇਯਜ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਜਾਤਿਆਦਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਏਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਤੰਕਾਰਣਾ ਤੰਹੇਤੂ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਦੁਕ੍ਖੰ ਏਤੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਤੰਹੇਤੁ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਤੰਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਦਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਹੇਤੂ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਕਾਰਣਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਫਲੰ ਹਿਨੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਤੁ। ਤੰ ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਲੰ ਏਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਯੋ**। ''ਹਨ੍ਦ ਨੰ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਨਿਦੇਤੀਤਿ **ਨਿਦਾਨੰ**।

"**ਤੰਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਅਕਾਰਣਨਿਕ੍ਕਾਰਣਪਟਿਸੇਧੋ। **ਤੰਹੇਤੂ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਮਹਾਭੂਤਹੇਤੁਪਟਿਸੇਧੋ। **ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਸਾਧਾਰਣਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਧੋ । **ਤੰਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਦਾਨੇਨ ਸਹ ਆਗਮਾਧਿਗਮਨਿਦਾਨਪਟਿਸੇਧੋ''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਏਤੰ ਆਦੀਨਵੰ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਏਤੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਉਪਦ੍ਦਵੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ।

ਸਦਾਤਿ ਮੂਲਪਦੰ। ਪੁਨ **ਸਦਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਦੰ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਦਿਵਸੇ। **ਸਬ੍ਬਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ। **ਸਬ੍ਬਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਿਸਬ੍ਬਕਾਲੰ। **ਨਿਚ੍ਚਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ। **ਧੁਵਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੰ। **ਸਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ। **ਸਮਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੀਭੂਤੰ। **ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ। **ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਘਟਿਤੰ ''ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖੰ ਅਵਿਰਾਧਿਤੰ

ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੧੧੫) ਵਿਯ। **ਉਦਕੁਮ੍ਮਿਕਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਉਦਕਊਮਿਤਰਙ੍ਗੰ ਵਿਯ। **ਅਵੀਚੀ**ਤਿ ਅਵਿਰਲਂ। **ਸਨ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। **ਸਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਘਟਿਤਂ ਏਕੀਭੂਤਂ ਵਾ ''ਸਹਿਤਂ ਮੇ, ਅਸਹਿਤਂ ਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੨) ਵਿਯ। **ਫਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਸਿਤਂ ''ਨਿਵਾਤੇ ਫੁਸਿਤਗ੍ਗਲੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਦਿਵਾਕਾਲਵਿਭਾਗਵਸੇਨ। **ਪੁਰਿਮਂ ਯਾਮਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਯਾਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਰਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗਵਸੇਨ। **ਕਾਲ਼ੇ ਜੁਣ੍ਹੇ**ਤਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸਵਸੇਨ। ਵ**ਸ੍ਸੇ...ਪੇ॰... ਗਿਮ੍ਹੇ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਉਤੁਵਸੇਨ। **ਪੁਰਿਮੇ** ਵ**ਯੋਖਨ੍ਧੇ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮੇ** ਵ**ਯੋਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਵਯੋਵਿਭਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਸਤੋਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ। ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ''ਏਵਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ। ਅਪਿ ਚ **ਸਤੁਤ੍ਤਾ ਸਤੋ**ਤਿ ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਵਾ ਤਯੋ ਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਕ੍ਕਮਾਪੇਤੁਂ ਸਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸਤਤ੍ਤਾ **ਸਤੋ। ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੋਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਲਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨੇਨ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਚ ਪਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸਤੋ। ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਫਲਦਾਯਕਪੁਞ੍ਞੇਨ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਦਾਯਕਪਾਪੇਨ ਚ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਤੋ। ਸਨ੍ਤੁਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਭਜਨਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਨਤੋ ਸਨ੍ਤੁਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਸਤੋ**।

ਵ**ਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਏਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਤੇਭੂਮਕੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ। **ਪਜਹਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ। ਕਿਂ ਕਚਵਰਂ ਵਿਯ ਪਿਟਕੇਨਾਤਿ? ਨ ਹਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਤਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। ਕਿਂ ਬਲਿਬਦ੍ਦਮਿਵ ਪਤੋਦੇਨਾਤਿ ? ਨ ਹਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਂ **ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ** ਵਿਗਤਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਯਥਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਪਿ ਨਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਤਥਾ ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਕਥਂ ਪਨ ਤਂ ਤਥਾ ਕਤਨ੍ਤਿ? **ਅਨਭਾਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ** ਅਨੁ ਅਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਯਥਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਾਦੀਸੁ।

ਕਾਮੋਘਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋ ਅਵਸੀਦਨਟ੍ਠੇਨ ''ਕਾਮੋਘੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਭਵੋਘੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿ ਚ। **ਦਿਟ੍ਠੋਘੋ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਾਦਿਸਹਗਤਾ ਭਵੇ ਪਤ੍ਥਨਾਯੇਵ, ਦਿਟ੍ਠੋਘੋ ਭਵੋਘੇ ਏਵ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਗੁਣੇ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਮੋਘੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਮੋਘੋ ਸਂਵਡ੍ਢਤਿ। ਮਹਗ੍ਗਤਧਮ੍ਮੇ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਭਵੋਘੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਸਂਵਡ੍ਢਤਿ। ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਤੁਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਸਂਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਨਯਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ **ਕਾਮੋਘਂ,** ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ **ਭਵੋਘਂ,** ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ **ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਞ੍ਚ** ਤਰੇਯ੍ਯ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਸੇਨ **ਤਰੇਯ੍ਯ,** ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨ **ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ,** ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨ **ਪਤਰੇਯ੍ਯ,** ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਵਸੇਨ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ,** ਫਲਵਸੇਨ ਵ**ੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਕਾਮੋਘਵਸੇਨ **ਤਰੇਯ੍ਯ,** ਭਵੋਘਵਸੇਨ **ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ,** ਦਿਟ੍ਠੋਘਵਸੇਨ **ਪਤਰੇਯ੍ਯ,** ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਵਸੇਨ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ,** ਸਬ੍ਬੋਘਵਸੇਨ ਵ**ੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ**''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਗਰੁਕਨ੍ਤਿ ਨ ਸਲ੍ਲਹੁਕਂ। **ਭਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਰਭਣ੍ਡਂ ਏਤ੍ਥ ਠਪਯਨ੍ਤੀਤਿ ਭਾਰਿਕਂ। **ਉਦਕਂ ਸਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਉਦਕਂ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। **ਉਸਿਞ੍ਚਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਅਤਿਰੇਕਂ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। **ਛਡ੍ਡੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ। **ਲਹੁਕਾਯਾ**ਤਿ ਸਲ੍ਲਹੁਕਾਯ। **ਖਿਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘਂ। **ਲਹੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਂਖਣਂ। **ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਨਿਦੁਕ੍ਖੇਨੇਵ। **ਪਾਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਓਰਤੋ ਪਾਰਭੂਤਂ ਪਾਰਂ। ਤਞ੍ਹਾਵਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਥੀਯਤਿ। **ਯੋਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਸੋ। **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ**ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬੇ

ਉਪਧਯੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾ ਤਣ੍ਹਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਰਜ੍ਜਾ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ, ਵਿਰਾਗੋ, ਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਾ ਪਨੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਭਵੇਨ ਭਵਂ, ਫਲੇਨ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਨਤਿ ਸਂਸਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਵਾਨਤੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ** ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਏਕਤੋਵੁਟ੍ਠਾਨਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ** ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਉਭਤੋਵੁਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ। **ਫੁਸੇਯ੍ਯ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਫਲਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਫੁਸੇਯ੍ਯ। **ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ** ਗੁਣਵਸੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਵਾ ''ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ **ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ,** ਦੁਤਿਯੇਨ **ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ,** ਤਤਿਯੇਨ **ਫੁਸੇਯ੍ਯ,** ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ **ਸਚ੍ਛਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਯੋਪਿ ਪਾਰਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇ ਠਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਸੋਪਿ ਅਵਸ੍ਸਂ ਤਤ੍ਥ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਪਾਰਗੂ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹੀ''ਤਿਆਦਿ । ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯੋਗੇਨ ਚ, ਸੋਪਿ ਪਾਰਗੂ ਨਾਮ। **ਯੋਪਿ ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯੋਪਿ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋਪਿ ਪਾਰਗੂ ਨਾਮ। **ਯੋਪਿ ਪਾਰਂ ਗਤੋ**ਤਿ ਯੋਪਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਫਲੇ ਠਿਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਙ੍ਗਤੋ, ਸੋਪਿ ਪਾਰਗੂ ਨਾਮ।

ਤਂ ਜਿਨਵਚਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ - ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਅਧਿਗਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਤੋਤਿ ਪਾਰਗੂ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਾਰਗੂ। **ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਾਰਗੂ। ਯੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਇਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਇਮੇ ਬਾਹਿਰਾ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਇਮਾਨਿ ਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ, ਅਯਂ **ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ**। ਕਤਮਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਂ ਤੀਰੇਤਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੨), ਅਯਂ **ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ**। ਕਤਮਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਯਂ **ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ। ਇਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ''ਤਿ ਆਹ।

ਭਾਵਨਾਪਾਰਗੂਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਕੋਟਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਗਤੋ। **ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਸਚ੍ਛਿ ਕਿਰਿਯਾਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਗਤੋ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਾਰਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਾਦਿਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਨਂ। **ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਾਦਿਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ । **ਨਿਰੋਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਅਰਿਯੋ। **ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਨ੍ਤਭਾਵਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਭਾਵਂ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਾਰਮੀਤਿ ਅਵਸਾਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਤ੍ਤਮਭਾਵਂ ਵਾ ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਕਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਰਿਯਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਿਯਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇ ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ। **ਅਰਿਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ। **ਅਰਿਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ। **ਅਰਿਯਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਾਯਾਮਸਤਿਸਮਾਧਯੋ ਗਹਿਤਾ, ਤਤਿਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਗਹਿਤਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨ੍ਤਗਤੋਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਨ੍ਤਂ ਗਤੋ। **ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਲੋਕਨ੍ਤਂ ਫਲੇਨ ਪਤ੍ਤੋ। **ਕੋਟਿਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕੋਟਿਂ ਗਤੋ। **ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਕੋਟਿਂ ਫਲੇਨ ਪਤ੍ਤੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਲੋਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਪਰਿਵਟੁਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਤੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਲੋਕਂ ਫਲੇਨ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੋ। **ਵੋਸਾਨਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਵਸਾਨਂ ਗਤੋ। **ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਅਵਸਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਤਾਣਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਾਯਨਂ ਗਤੋ। **ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਤਾਯਨਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਲੇਣਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਲੀਯਨਂ ਗਤੋ।

ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤੰ ਫਲੇਨ ਨਿਲੀਯਨੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਸਰਣਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਗਤੋ। **ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਸਰਣੰ ਪਤ੍ਤੋ । **ਅਭਯਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਬ੍ਭਯੰ ਗਤੋ। **ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਨਿਬ੍ਭਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ**ਤਿ ਚੁਤਿਵਿਰਹਿਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਤੋ। **ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤੰ ਫਲੇਨ ਪਤ੍ਤੋ। **ਅਮਤਗਤੋ**ਤਿ ਮਰਣਰਹਿਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਤੋ। **ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤੰ ਫਲੇਨ ਪਤ੍ਤੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਤੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਫਲੇਨ ਪਤ੍ਤੋ। **ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਅਰਹਾ ਦਸਸੁ ਅਰਿਯਵਾਸੇਸੁ ਵਸਿ ਪਰਿਵਸਿ ਵੁਟ੍ਠੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ। **ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ**ਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਹ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਤਿ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ। **ਗਤਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸੰਸਾਰਦ੍ਧਾਨੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। **ਗਤਦਿਸੋ**ਤਿ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਸੰ ਗਤੋ। **ਗਤਕੋਟਿਕੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਕੋਟਿੰ ਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਪਾਲਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ**ਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ। **ਉਤ੍ਤਮਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮੰ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਅਕੁਪ੍ਪੰ ਅਚਲਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ।

ਦੁਕ੍ਖੰ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਤੇਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ। **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਸੋਭਨੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਾਤੰ। **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਸਮਾਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਚ ਬ੍ਯਾਪਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਞਾਤੰ। **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਦੁਵਿਧਾ ਹਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਚਾਤਿ।

ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਲਿਘੋ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਮੂਲਿਕਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਿਪਨਟ੍ਠੇਨ ''ਪਲਿਘੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਸ ਤਸ੍ਸਾ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸੰਕਿਣ੍ਣਪਰਿਖੋ**ਤਿ ਪਰਿਖਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਦਾਯਕੋ ਭਵੇਸੁ ਜਾਯਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਸੰਸਰਣਵਸੇਨ ਚ ''ਜਾਤਿਸੰਸਾਰੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਨੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਸੋ ਹਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਰਿਖਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਸ ਤਸ੍ਸਾ ਸੰਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ''ਸੰਕਿਣ੍ਣਪਰਿਖੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹੇਸਿਕੋ**ਤਿ ਏਸਿਕਾਤਿ ਵਟ੍ਟਮੂਲਿਕਾ ਤਣ੍ਹਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਗਮ੍ਭੀਰਾਨੁਗਤਟ੍ਠੇਨ ''ਏਸਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਸ ਤਸ੍ਸਾ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹੇਸਿਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਲ਼ੰ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਜਨਕਾਨਿ ਕਾਮਭਵੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾਨਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਮਹਾਕਵਾਟੰ ਵਿਯ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਗ੍ਗਲ਼''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ । ਤੇਨੇਸ ਤੇਸੰ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ। **ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਤਮਾਨਦ੍ਧਜੋ। **ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਭਾਰਕਿਲੇਸਭਾਰਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਭਾਰਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਭਾਰਾ ਪਨ੍ਨਾ ਓਰੋਪਿਤਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ। ਅਪਿ ਚ ਇਧ ਮਾਨਭਾਰਸ੍ਸੇਵ ਓਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਮਾਨਯੋਗੇਨੇਵ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਥੇਰੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਯਨਵਰਗਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਣਕਾਲੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਨਗਰਾਨਿ ਏਕੰ ਚੋਰਨਗਰੰ, ਏਕੰ ਖੇਮਨਗਰੰ। ਅਥ ਏਕਸ੍ਸ ਮਹਾਯੋਧਸ੍ਸ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ''ਯਾਵਿਮੰ ਚੋਰਨਗਰੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਾਵ ਖੇਮਨਗਰੰ ਭਯਤੋ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਚੋਰਨਗਰੰ ਅਨਗਰੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਨ੍ਨਾਹੰ ਕਤ੍ਵਾ ਖਗ੍ਗੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚੋਰਨਗਰੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤੇ ਏਸਿਕਤ੍ਥਮ੍ਭੇ ਖਗ੍ਗੇਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾਹਿ ਕਵਾਟੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲਿਘੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਾਕਾਰੰ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਖੰ ਸੰਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰਸੋਭਨਤ੍ਥਾਯ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤੇ ਧਜੇ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਨਗਰੰ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਖੇਮਨਗਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ ਞਾਤਿਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਸੁਰਸਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵੰ ਚੋਰਨਗਰੰ ਵਿਯ ਸਕ੍ਕਾਯੋ, ਖੇਮਨਗਰੰ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਮਹਾਯੋਧੋ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਹੋਤਿ ''ਯਾਵ ਸਕ੍ਕਾਯਵਟ੍ਟੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਾਵ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਕਮ੍ਮਕਾਰਣੇਹਿ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿਰੋਗੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਮਹਬ੍ਭਯੇਹਿ ਚ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨੰ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ਸੋ ਮਹਾਯੋਧੋ ਵਿਯ ਸਨ੍ਨਾਹੰ ਸੀਲਸਨ੍ਨਾਹੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਤਿਣ੍ਹਖਗ੍ਗੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ

ਖਗ੍ਗੇਨ ਏਸਿਕਤ੍ਥਮ੍ਭੇ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਤਣ੍ਹੇਸਿਕਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਯੋਧੋ ਸਦ੍ਵਾਰਬਾਹਕਂ ਨਗਰਕਵਾਟਂ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਗ੍ਗਲ਼ਂ ਉਗ੍ਘੋਟੇਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਯੋਧੋ ਪਲਿਘਂ ਵਿਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਲਿਘਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਯੋਧੋ ਪਾਕਾਰਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਖਂ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਪਾਕਾਰਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਜਾਤਿਸਂਸਾਰਪਰਿਖਂ ਸਂਕਿਰਿਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਯੋਧੋ ਨਗਰਸੋਭਨਤ੍ਥਾਯ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤੇ ਧਜੇ ਵਿਯ ਮਾਨਦ੍ਧਜੇ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾਯਨਗਰਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਸੋ ਯੋਧੋ ਖੇਮਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦੇ ਸੁਰਸਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਨਿਰੋਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਂ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ ਕਾਲ਼ਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੭੧) –

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਖੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪੋਨੋਭਵਿਕੋ ਜਾਤਿਸਂਸਾਰੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਖੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਬ੍ਬੂਲ਼੍ਹੇਸਿਕੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਬ੍ਬੂਲ਼੍ਹੇਸਿਕੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੭੧)।

''ਏਵਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਇਨ੍ਦਾ ਦੇਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾ ਸਪਜਾਪਤਿਕਾ ਅਨ੍ਵੇਸਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ 'ਇਦਂਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬)।

ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੮, ੩੬੦)।

ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਣਵਸੇਨ ਛਲ਼ਙ੍ਗਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ''ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ

ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੮, ੩੬੦)।

ਏਕਾਰਕ੍ਖੋਤਿ ਸਤਿਆਰਕ੍ਖੇਨ ਏਕੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਆਰਕ੍ਖੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਾਰਕ੍ਖੇਨ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੮, ੩੬੦)।

ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਸੇਵਨਪਰਿਵਜ੍ਜਨਵਿਨੋਦਨਪਜਹਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪਸ੍ਸਯਾਨਂ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ, ਤੇਸਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਵਿਨੋਦੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਜਹਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੮, ੩੬੦) ਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋਤਿ ''ਇਦਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਾਟਿਏਕ੍ਕਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਣੁਨ੍ਨਾਨਿ ਨਿਹਟਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ।

ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਯਾਤਿ ਅਨੂਨਾ। ਸਟ੍ਠਾਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਯਾ ਸਟ੍ਠਾ ਏਸਨਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ। ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਬ੍ਬਏਸਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੇਵਲੀ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ। **ਵੁਸਿਤਵਾ**ਤਿ ਵੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ, ਗਰੁਸਂਵਾਸੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਪਿ ਦਸਸੁ ਅਰਿਯਵਾਸੇਸੁਪਿ ਵੁਸਿਤਵਨ੍ਤੋ। **ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਖੀਣਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਪੁਰਿਸੋ ਆਜਞ੍ਞਪੁਰਿਸੋ। **ਪਰਮਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ, ਪਰਮਂ ਵਾ ਪਟਿਲਾਭਂ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਰਹਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭੂਤੋ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ, ਤੇਨੇਵਤ੍ਥੇਨ ਪਰਮਪੁਰਿਸੋ। ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਤਂ ਅਮਤਂ ਪਟਿਲਾਭਂ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਰਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ''ਘਰਾਵਾਸੇ ਆਦੀਨਵਂ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨਪਵਿਸਨਵਸੇਨ **ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ**। ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਆਦੀਨਵਂ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਵਿਸਨਵਸੇਨ **ਪਰਮਪੁਰਿਸੋ**। ਕਿਲੇਸੇ ਆਦੀਨਵਂ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ **ਪਰਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਨੇਵਾਚਿਨਤੀਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਿਪਾਕਂ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਿ। **ਨਾਪਚਿਨਤੀ**ਤਿ ਫਲੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। **ਅਪਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਹਾਨੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਤੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਨੇਵ ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪਜਹਤਿ। **ਨ ਉਪਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਨੇਵ ਸਂਸਿਬ੍ਬਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਨੇਵ ਸਂਸਿਬ੍ਬਤਿ। **ਨ ਉਸ੍ਸਿਨੇਤੀ**ਤਿ ਮਾਨਵਸੇਨ ਨ ਉਕ੍ਕਂਸਤਿ। **ਵਿਸਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਂਸੀਵਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਨੇਵ ਵਿਧੂਪੇਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿਂ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ। **ਨ ਸਨ੍ਧੂਪੇਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿਂ ਨ ਜਾਲਾਪੇਤਿ। **ਵਿਧੂਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ।

ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾਤਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸੀਲਰਾਸਿਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਅਪਰਿਹੀਨਭਾਵੇਨ ਠਿਤੋ। **ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਯਾਮਸਤੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ। **ਸਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਤੁਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਸਭਾਵਵਸੇਨ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਮ੍ਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਏਜਂ**

ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਕਮ੍ਪਨਤਣ੍ਹਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿਂ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਪਰਿਗਮਨਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਅਗਮਨਭਾਵੇਨ ਪੁਨਾਗਮਨਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਟਂ ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਜਯਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਮੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਵਨਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਸੇਵਨਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੇਵਨਵਸੇਨ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਮੁਤ੍ਤਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇ ਠਿਤਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਠਿਤੋ। **ਕਰੁਣਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਅਤਮ੍ਮਯਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾ ''ਤਮ੍ਮਯਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਅਭਾਵੋ ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ, ਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਵਿਰਹਿਤਤਾਯ ਠਿਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਸੁਮੇਧੋ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਤਮ੍ਮਯੋ ਮੁਨੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੦)। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। **ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਲਾਭਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਠਿਤੋ।

ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਨ੍ਤੇਤਿ ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਅਵਸਾਨੇ ਠਿਤੋ , ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ। **ਧਾਤੁਪਰਿਯਨ੍ਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਧਾਤੁਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ। **ਆਯਤਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ। **ਗਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਨਿਰਯਾਦਿਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਗਤੀਨਂ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ । **ਭਵਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਕਵੋਕਾਰਚਤੁਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਅਸਞ੍ਞਾਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਕਾਮਰੂਪਅਰੂਪਭਵਾਨਂ। **ਸਂਸਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨਂ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਾਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ। **ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਭਵੇ**ਤਿ ਅਵਸਾਨੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ। **ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਅਵਸਾਨੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਸਰੀਰੇ ਠਿਤੋ। **ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਂ ਅਵਸਾਨਦੇਹਂ ਸਰੀਰਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰੋ। **ਅਰਹਾ**ਤਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰੀਨਂ, ਅਰਾਨਞ੍ਚ ਹਤਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਾ, ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਾ ਅਰਹਾ।

ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਅਯਂ ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਅਵਸਾਨੋ। **ਚਰਿਮੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪੋ ਮਨ੍ਦੋ ਚਰਿਮੋ ਆਲੋਪੋ, ਚਰਿਮਂ ਕਬਲਂ ਵਿਯ। ਪੁਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਜਨਨਂ ਜਾਤਿ, ਮਰਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਮਰਣਂ, ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਸਂਸਾਰਪਵਤ੍ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਪੁਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਗਾਥਂ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ** –

"ਤਸ੍ਮਾ ਜਨ੍ਤੁ…ਪੇ॰… ਨਾਵਂ ਸਿਤ੍ਵਾਵ ਪਾਰਗੂ"ਤਿ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਯਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਾਠਾਨੁਸਾਰੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਗੁਹਟ੍ਠਕਸੁੱਤਨਿੱਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਦੁਤਿਯੇ – **ਸੱਤੋ**ਤਿ ਲੱਗ੍ਗੋ। **ਗੁਹਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇ। ਕਾਯੋ ਹਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ੵਾਲ਼ਾਨਂ ੵਸਨੋਕਾਸਤੋ ''ਗੁਹਾ''ਤਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਬਹੁਨਾਭਿੱਛਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਬਹੁਨਾ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਜਾਤੇਨ ਅਭਿੱਛਨ੍ਨੋ। ਏਤੇਨ ਅਜ੍ਝੱਤਬਨ੍ਧਨਂ ੵੁੱਤਂ। **ਤਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿੵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ। **ਮੋਹਨਸ੍ਮਿਂ ਪਗਾਲ਼੍ਹੋ**ਤਿ ਮੋਹਨਂ ੵੁੱਚਤਿ ਕਾਮਗੁਣੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦੇੵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਸੁ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹਾ ਹੁਤ੍ੵਾ; ਏਤੇਨ ਬਾਹਿਰਬਨ੍ਧਨਂ ੵੁੱਤਂ। **ਦੂਰੇ ੵਿੵੇਕਾ ਹਿ ਤਥਾੵਿਧੋ ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਤਥਾਰੂਪੋ ਨਰੋ ਤਿੵਿਧਾਪਿ ਕਾਯੵਿੵੇਕਾਦਿੵਿੵੇਕਾ ਦੂਰੇ , ਅਨਾਸਨ੍ਨੇ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ? **ਕਾਮਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਨ ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਕਾਮਾ ਸੁਪ੍ਪਹਾਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ੵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸੱਤੋਤਿ ਹਿ ਖੋ ੵੁੱਤਨ੍ਤਿ ''ਸੱਤੋ, ਨਰੋ, ਮਾਨੵੋ''ਤਿ ਏੵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਕਥਿਤੋਯੇੵ। **ਗੁਹਾ ਤਾੵ ੵੱਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਗੁਹਾ ਤਾੵ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ। **ਕਾਯੋਤਿ** ੵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਂ ਤਾੵ ਪਦਯੋਜਨਾ – ਕਾਯੋ ਇਤਿ ੵਾ ਗੁਹਾ ਇਤਿ ੵਾ...ਪੇ॰... ਕੁਮ੍ਭੋ ਇਤਿ ੵਾਤਿ। ਤੱਥ **ਕਾਯੋ**ਤਿ ''ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਆਯੋਤਿ ਕਾਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾਯਂ ੵੁੱਤੋਯੇੵ। ਰਾਗਾਦਿੵਾਲ਼ਾਨਂ ੵਸਨੋਕਾਸਟ੍ਠੇਨ **ਗੁਹਾ,** ''ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ''ਦੂਰਙ੍ਗਮਂ ਏਕਚਰਂ, ਅਸਰੀਰਂ ਗੁਹਾਸਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭) ੵਿਯ। ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਝਾਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਦੇਹੋ** ''ਤੇ ਹਿਤ੍ੵਾ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨ ਥੋਕਂ ੵਿਸਦਿਸਂ) ੵਿਯ। ਪਮੱਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਸਨ੍ਦੇਹੋ** ''ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਪੂਤਿਸਨ੍ਦੇਹੋ, ਮਰਣਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਜੀੵਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੪੮) ੵਿਯ। ਸਂਸਾਰੇ ਸਞ੍ਚਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਨਾੵਾ** ''ਸਿਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਂ ਨਾੵਂ, ਸਿੱਤਾ ਤੇ ਲਹੁਮੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੬੯) ੵਿਯ। ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਅੱਤਿਭਾੵਟ੍ਠੇਨ **ਰਥੋ** ''ਰਥੋ ਸੀਲਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਝਾਨਕ੍ਖੋ ਚਕ੍ਕੵੀਰਿਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪) ੵਿਯ। ਅਚ੍ਚੁੱਗਤਟ੍ਠੇਨ **ਧਜੋ** ''ਧਜੋ ਰਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੮੪੧) ੵਿਯ।

ਕਿਮਿਕੁਲਾਨਂ ਆੵਾਸਭਾੵੇਨ **ੵਮ੍ਮਿਕੋ** ''ੵਮ੍ਮਿਕੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਇਮਸ੍ਸੇਤਂ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿੵਚਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੧) ੵਿਯ। ਯਥੇੵ ਹਿ ਬਾਹਿਰਕੋ ੵਮ੍ਮਿਕੋ, ੵਮਤਿ ੵਨ੍ਤਕੋ ੵਨ੍ਤੁਸ੍ਸਯੋ ੵਨ੍ਤੁਸਿਨੇਹਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ''ੵਮ੍ਮਿਕੋ''ਤਿ ੵੁੱਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਹਿਨਕੁਲਉਨ੍ਦੂਰਘਰਗੋਲ਼ਿਕਾਦਯੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇ ਪਾਣਕੇ ੵਮਤੀਤਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ਉਪਚਿਕਾਹਿ ੵਨ੍ਤਕੋਤਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ਉਪਚਿਕਾਹਿ ੵਮਿਤ੍ੵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਹਿ ਉਕ੍ਖਿੱਤਪਂਸੁਚੁਣ੍ਣੇਨ ਕਟਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨਪਿ ਪੋਰਿਸਪ੍ਪਮਾਣੇਨਪਿ ਉਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ਉਪਚਿਕਾਹਿ ੵਨ੍ਤਖੇਲ਼ਸਿਨੇਹੇਨ ਆਬਦ੍ਧਤਾਯ ਸੱਤਸੱਤਾਹਂ ਦੇੵੇ ੵਸ੍ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਨ ੵਿਪ੍ਪਕਿਰੀਯਤਿ, ਨਿਦਾਘੇਪਿ ਤਤੋ ਪਂਸੁਮੁਟ੍ਠਿਂ ਗਹੇਤ੍ੵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨੇ ਸਿਨੇਹੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਏੵਂ ੵਨ੍ਤੁਸਿਨੇਹੇਨ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋਤਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ਏੵਮਯਂ ਕਾਯੋਪਿ ''ਅਕ੍ਖਿਮ੍ਹਾ ਅੱਗਿਗੂਥਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਸੁਚਿਕਲਿਮਲਂ ੵਮਤੀਤਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ਬੁਦ੍ਧਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਖੀਣਾਸੵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅੱਤਭਾੵੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਦਾਨੇਨ ਅੱਤਭਾੵਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ੵਾ ਗਤਾਤਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ੵਨ੍ਤਕੋਤਿਪਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ਯੇਹਿ ਚਾਯਂ ਤੀਹਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤੇਹਿ ਉਸ੍ਸਿਤੋ ਨਹਾਰੁਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ ਮਂਸਾੵਲੇਪਨੋ ਅੱਲਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ ਛੵਿਰਞ੍ਜਿਤੋ ਸੱਤੇ ੵਞ੍ਚੇਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਰਿਯੇਹਿ ੵਨ੍ਤਮੇੵਾਤਿ ੵਨ੍ਤੁਸ੍ਸਯੋਤਿਪਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ''ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ, ਚਿੱਤਮਸ੍ਸ ੵਿਧਾੵਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫-੫੭) ਏੵਂ ਤਣ੍ਹਾਯ ਜਨਿਤੱਤਾ ਅਰਿਯੇਹਿ ੵਨ੍ਤੇਨੇੵ ਤਣ੍ਹਾਸਿਨੇਹੇਨ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ੵਨ੍ਤੁਸਿਨੇਹੇਨ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋਤਿਪਿ ੵਮ੍ਮਿਕੋ। ਯਥਾ ਚ ੵਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਪਾਣਕਾ ਤੱਥੇੵ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਉੱਚਾਰਪਸ੍ਸਾੵਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਗਿਲਾਨਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਮਤਾ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸੋ ਤੇਸਂ ਸੂਤਿਘਰਂ ੵੱਚਕੁਟਿ ਗਿਲਾਨਸਾਲਾ ਸੁਸਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਏੵਂ ਖੱਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਕਾਯੋ ''ਅਯਂ ਗੋਪਿਤਰਕ੍ਖਿਤੋ ਮਣ੍ਡਿਤਪਸਾਦਿਤੋ ਮਹਾਨੁਭਾੵਾਨਂ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ੵਾ ਛੵਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਾਣਾ ਚਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਾਣਾ ਮਂਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਾਣਾ ਨਹਾਰੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਾਣਾ ਅਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਾਣਾ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਪਾਣਾਤਿ ਏੵਂ ਕੁਲਗਣਨਾਯ ਅਸੀਤਿਮੱਤਾਨਿ ਕਿਮਿਕੁਲਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਕਾਯਸ੍ਮਿਂਯੇੵ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਉੱਚਾਰਪਸ੍ਸਾੵਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਗੇਲਞ੍ਞੇਨ ਆਤੁਰਿਤਾਨਿ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਮਤਾਮਤਾ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਪਾਣਾਨਂ ਸੂਤਿਘਰਂ ੵੱਚਕੁਟਿ ਗਿਲਾਨਸਾਲਾ ਸੁਸਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ''ੵਮ੍ਮਿਕੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ।

ਮਨਾਪਾਮਨਾਪਪਤਨਟ੍ਠੇਨ **ਨਗਰੰ** ‘‘ਸਕ੍ਕਾਯਨਗਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਰੋਗਾਦੀਨੰ ਨੀਲਭਾਵੇਨ ਕੁਲਾਵਕਭਾਵੇਨ **ਨੀਲ਼ੰ** ‘‘ਰੋਗਨੀਲ਼ੰ ਪਭਙ੍ਗੁਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੪੮) ਵਿਯ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਨਿਵਾਸਗੇਹਟ੍ਠੇਨ **ਕੁਟਿ** ‘‘ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਾਯੰ ਕੁਟਿਕਾਯੰ ਪਸਕ੍ਕਿਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਥੇਰਗਾ॰ ੧੨੫) ਵਿਯ। ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ **ਗਣ੍ਡੋ** ‘‘ਰੋਗੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਣ੍ਡੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਲ੍ਲੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੫) ਵਿਯ। ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਕੁਮ੍ਭੋ** ‘‘ਕੁਮ੍ਭੂਪਮੰ ਕਾਯਮਿਮੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੪੦) ਵਿਯ। **ਕਾਯਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯਸ੍ਸ ਕੁਚ੍ਛਿਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਯਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਕਥਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗੁਹਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਮਿੰ । **ਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਲ੍ਲੀਨੋ। **ਵਿਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਵਿਧੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ। ਸਣ੍ਠਾਨਰਾਗਵਸੇਨ **ਆਸਤ੍ਤੋ**। ਤਤ੍ਥੇਵ ‘‘ਸੁਭੰ ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਗਹਣਵਸੇਨ **ਲਗ੍ਗੋ**। ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ **ਲਗ੍ਗਿਤੋ। ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਰਾਗਵਸੇਨ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਭਿਤ੍ਤਿਖਿਲੇ**ਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਯੰ ਆਕੋਟਿਤਖਾਣੁਕੇ। **ਨਾਗਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਤਥੇਵ ਹਤ੍ਥਿਦਨ੍ਤਸਦਿਸੇ ਵਙ੍ਕਦਣ੍ਡਕੇ। **ਸਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਖਿਲੇ ਲਗ੍ਗੰ। **ਵਿਸਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਗਦਨ੍ਤੇ ਲਗ੍ਗੰ। **ਆਸਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਵੰਸੇ ਲਗ੍ਗੰ। **ਲਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਰਜ੍ਜੁਯਾ ਲਗ੍ਗੰ। **ਲਗ੍ਗਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਠਪਾਦੇ ਲਗ੍ਗੰ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚਪਾਦੇ ਲਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਲਗ੍ਗਨਾਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਲ੍ਲੀਯਨਕਥਨੰ। **ਛਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਛਾਦਿਤੋ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਛਨ੍ਨੋਤਿ **ਉਚ੍ਛਨ੍ਨੋ। ਆਵੁਤੋ**ਤਿ ਆਵਰਿਤੋ। **ਨਿਵੁਤੋ**ਤਿ ਵਾਰਿਤੋ। **ਓਫੁਤੋ**ਤਿ ਅਵਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਛਾਦਿਤੋ। **ਪਿਹਿਤੋ**ਤਿ ਭਾਜਨੇਨ ਉਕ੍ਖਲਿਮੁਖੰ ਵਿਯ ਪਲਿਗੁਣ੍ਠਿਤੋ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਆਵਟੋ। **ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋ**ਤਿ ਅਧੋਮੁਖੰ ਠਪਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਣਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਛਾਦਿਤੰ ਵਿਯ ਛਨ੍ਨੋ। ਉਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਨਦਿੰ ਆਵਰਣਸੇਤੁ ਵਿਯ। ਆਵੁਤੋ ਜਨਸਞ੍ਚਰਣਮਗ੍ਗਾਵਰਣੰ ਵਿਯ।

ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ ਮਾਨਵਸੇਨਾਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਨ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਬਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਪਰਾਮਟ੍ਠੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਵਸੇਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋ ਆਮਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋ। **ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਤ੍ਤੋ ਉਪਗਤੋ। **ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਾਦੀਸੁ ਕਙ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਥਾਮਗਤੋ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਣਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨੁਸਯਵਸੇਨ ਥਿਰਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤੋ ਉਪਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਰੂਪੂਪਯਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੂਪਯਵਸੇਨ ਰੂਪੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਰੂਪਪਤਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਮੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹੋਦਕੇਨ ਆਸਿਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। **ਵੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਭਾਵੰ। **ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਵਨਵਸੇਨ ਉਪਰਿਤੋ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿਭਾਵੰ। **ਵੇਪੁਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ।

ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋਤਿਆਦੀਨਿ ਲੋਭਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਾਨਿ। ਸੋ ਹਿ ਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨ **ਰਾਗੋ**, ਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨ **ਨਨ੍ਦੀ**, ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨ **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮੰ ਜਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਕਡ੍ਢਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚੇਵ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਞ੍ਚ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟੇ ਭੁਮ੍ਮੰ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਏਤੰ ਭੁਮ੍ਮੰ। **ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਵਟ੍ਟਹੇਤੁਕੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤੰ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਲਗ੍ਗਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤੰ ਤਦੇਵਾਰਮ੍ਮਣੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਤਿਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਆਹਾਰਵਸੇਨ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਞ੍ਞਾਣਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬੰ।

ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾਤਿ ਪਾਯੇਨ। **ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ **ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ**, ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ **ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ**, ਮੁਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ **ਸਮ੍ਪਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।**

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨ੍ਧੀਕਤਾਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨ੍ਧੀਕਤਾ। ''ਗਤਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਅਨ੍ਧਭਾਵੰ ਉਪਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਗਾਲ੍ਹੋ**ਤਿ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। **ਓਗਾਲ੍ਹੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। **ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ**ਤਿ ਅਧਿਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਅਵਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਵਿਟ੍ਠੋ **ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਅਧੋਮੁਖੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਅਥ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਸੰਸਗ੍ਗੇਨ **ਓਗਾਲ੍ਹੋ**। ਸਵਨਸੰਸਗ੍ਗੇਨ **ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ**। ਵਚਨਸੰਸਗ੍ਗੇਨ **ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ**। ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸੰਸਗ੍ਗਵਿਰਹਿਤੋ ਵਾ **ਓਗਾਲ੍ਹੋ**। ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸੇਵਨਵਿਰਹਿਤੋ ਵਾ **ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ**। ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਰਹਿਤੋ ਵਾ **ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ**।

ਵਿਵੇਕਾਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਿ, ਵਿਵਿਚ੍ਚਨੰ ਵਾ ਵਿਵੇਕੋ। **ਤਯੋ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤਿ, ਵਿਨਾ ਅਪਸਕ੍ਕਨੰ। **ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ। ਸੰਸਾਰੇ ਭਯੰ ਇਕ੍ਖਨਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞੰ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਦੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚੇਪਿ ਸੇਨਾਸਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਅਨਾਕਿਣ੍ਣੰ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ, ਤੇਨ ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੬) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਤਿ ਚੇਵ ਆਸਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੇਨਾਸਨੰ, ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਮੇਤਮਧਿਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ –

> ''ਸੇਨਾਸਨਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚੋਪਿ ਸੇਨਾਸਨੰ, ਪੀਠਮ੍ਪਿ... ਭਿਸਿਪਿ... ਬਿਬ੍ਬੋਹਨਮ੍ਪਿ... ਵਿਹਾਰੋਪਿ... ਅਡ੍ਢਯੋਗੋਪਿ... ਪਾਸਾਦੋਪਿ... ਅਟ੍ਟੋਪਿ... ਮਾਲ੍ਹੋਪਿ... ਲੇਣਮ੍ਪਿ... ਗੁਹਾਪਿ... ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਮ੍ਪਿ... ਵੇਲ੍ਹੁਗੁਮ੍ਬੋਪਿ... ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੭)।

ਅਪਿ ਚ ਵਿਹਾਰੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ ਪਾਸਾਦੋ ਹਮ੍ਮਿਯੰ ਗੁਹਾਤਿ ਇਦੰ **ਵਿਹਾਰਸੇਨਾਸਨੰ** ਨਾਮ। ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠੰ ਭਿਸਿ ਬਿਬ੍ਬੋਹਨਨ੍ਤਿ ਇਦੰ **ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨੰ** ਨਾਮ। ਚਿਮਿਲਿਕਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੋਤਿ ਇਦੰ **ਸਨ੍ਥਤਸੇਨਾਸਨੰ** ਨਾਮ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਇਦੰ **ਓਕਾਸਸੇਨਾਸਨੰ** ਨਾਮਾਤਿ ਏਵੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਮੇਵ।

ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਸਕੁਣਸਦਿਸਸ੍ਸ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸੇਨਾਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਅਰਞ੍ਞੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ''**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਇਦੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਵਸੇਨ ਆਗਤੰ। ''ਆਰਞ੍ਞਕੰ ਨਾਮ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕੰ ਪਚ੍ਛਿਮ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪) ਇਦੰ ਪਨ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਰੂਪੰ। ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੧) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਸਨ੍ਦਚ੍ਛਾਯੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ। **ਪਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਲੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਉਦਕਸੋਣ੍ਡੀਸੁ ਉਦਕਕਿਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਤਾਯ ਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਾਨਾਦਿਸਾਸੁ ਖਾਯਮਾਨਾਸੁ ਸੀਤੇਨ ਵਾਤੇਨ ਬੀਜਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ। **ਕਨ੍ਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਕੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕੰ, ਤੇਨ ਦਾਰਿਤੰ, ਉਦਕੇਨ ਭਿਨ੍ਨੰ ਪਬ੍ਬਤਪਦੇਸੰ। ਯੰ ''ਨਦੀਤੁਮ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਪਿ ''ਨਦੀਕੁਞ੍ਜ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਰਜਤਪਟ੍ਟਸਦਿਸਾ ਵਾਲੁਕਾ ਹੋਤਿ, ਮਤ੍ਥਕੇ ਮਣਿਵਿਤਾਨੰ ਵਿਯ ਵਨਗਹਨੰ, ਮਣਿਖਨ੍ਧਸਦਿਸੰ ਉਦਕੰ ਸਨ੍ਦਤਿ। ਏਵਰੂਪੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਓਰੁਯ੍ਹ ਪਾਨੀਯੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਸੀਤਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਲੁਕੰ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੰਸੁਕੂਲਚੀਵਰੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ। **ਗਿਰਿਗੁਹ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੰ, ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਵਾ ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸੰ ਮਹਾਵਿਵਰੰ। ਸੁਸਾਨਲਕ੍ਖਣੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੪) ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵ**ਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨੰ ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸਨ੍ਤਿ ਨ ਵਪਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦੂਰਾਨਮੇਤੰ ਸੇਨਾਸਨਾਨੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਵਿਭ॰ ੫੩੧)। **ਅਬ੍ਭੋਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨੰ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚੀਵਰਕੁਟਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਸਤਿ। **ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਲਰਾਸਿੰ। ਮਹਾਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਤੋ ਹਿ ਪਲਾਲੰ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਭਾਰਲੇਣਸਦਿਸੇ ਆਲਯੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਗਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਰਿ ਪਲਾਲੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਕਾਯੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿ। ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਇਰਿਯਤੀ**ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਵਤ੍ਤਯਤਿ। ਵ**ਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵੁਤ੍ਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਪਾਲੇਤੀ**ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਰਕ੍ਖਤਿ। **ਯਪੇਤੀ**ਤਿ ਯਪਯਤਿ। **ਯਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਯਾਪਯਤਿ।

ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਕੁਸਲਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ। **ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰੇਨ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਯ। **ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਚ। **ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕਾਮਾਵਚਰਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਨਨ੍ਤਂ, ਆਕਾਸਂ ਅਨਨ੍ਤਂ ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤਂ, ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਂ, ਤਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਾਯਤਨਮਿਵਾਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਾਰਮ੍ਮਣਝਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਤੋ ਚੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ। ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ''ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੯), ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੯)। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ, ਰੂਪਮਸ੍ਸ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤਾਯ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਵਿਧਾਯ ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ। ਏਤਾਯ ਚ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ।

ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ, ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਯਥਾਹ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ? ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ, ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੦੩)। ਤਾ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਪਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਏਤਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ।

ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ, ਨਾਨਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਯ। ਯਥਾਹ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ? ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੋਧਾਤੁਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤਂ, ਇਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੦੪) ਏਵਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਭੇਦੇ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਸਾ ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ , ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਦਿਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ।

ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਹਿ ਸਞ੍ਞਾਹਿ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਿਨਾ ਹੋਤਿ ਅਪਸਕ੍ਕਨਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਦੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ, ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸ ਅਵਸਿਟ੍ਠੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁੱਤੁੰ ਹੋਤਿ। ਅਕਿਞ੍ਚਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਮਸ੍ਸਾਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ, ਆਕਾਸੇ ਪਵੱਤਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਾਰਮ੍ਮਣਝਾਨਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿੱਤੁੰ।

ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਭਾਵਤੋ ਤੰ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਾ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭੰ॰ ੬੨੦) ''ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਉੱਦਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਞ੍ਞੇਵ ''ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪੱਤਿੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤੇਨ ਵੁੱਚਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਵੁੱਤੁੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ''ਸਨ੍ਤਾਵਤਾਯੰ ਸਮਾਪੱਤਿ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਨੱਤਿਭਾਵਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵਸਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਨੰ ''ਸਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਤੰ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਾਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ।

ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਸੋਤਾਪੱਤਿਫਲੰ ਪੱਤਸ੍ਸ। **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਵੀਸਤਿਵੱਤ੍ਥੁਕਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਙ੍ਖਾਯ। **ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ**ਤਿ ''ਸੀਲੇਨ ਸੁੱਧਿ, ਵਤੇਨ ਸੁੱਧੀ''ਤਿ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਦਿਟ੍ਠਿ। **ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸਯਕਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾ। ਤਥਾ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ। ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਹਿ ਏਕਤੋ ਠਿਤੇਹਿ ਚ। ਉਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਕਿਲੇਸਾ, ਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾਦਿਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿੱਤੁੰ ਸੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ''ਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਏਕਟ੍ਠੰ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠੰ ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਞ੍ਚ। ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾ ਯਾਵ ਸੋਤਾਪੱਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਹਿ ਸਹ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਠਿਤਾਤਿ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਾ। ਦਸਸੁ ਹਿ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਇਧ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਏਵ ਆਗਤਾ। ਅਨੁਸਯੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ ਆਗਤਾ। ਸੇਸਾ ਪਨ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਥਿਨੰ ਉੱਦਧੱਚੰ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਕਿਲੇਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਹਿ ਸਹ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਸੱਧਿੰ ਸੋਤਾਪੱਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਪਮੁਖੇਸੁ ਵਾ ਦਿਯਡ੍ਢੇਸੁ ਕਿਲੇਸਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਸੋਤਾਪੱਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਨਾ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੇਹਿ ਸਹ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚ ਸਹ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਿਤਾ ਅਵਸੇਸਕਿਲੇਸਾ।

ਸੋਤਾਪੱਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਚੱਤਾਰਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਾਨਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਚਿੱਤਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁੱਤਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਚਿੱਤੇਸੁ ਪਹੀਯਮਾਨੇਸੁ ਤੇਹਿ ਸਹਜਾਤੋ ਲੋਭੋ ਮੋਹੋ ਉੱਦਧੱਚੰ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁੱਤਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਚਿੱਤੇਸੁ ਪਹੀਯਮਾਨੇਸੁ ਤੇਹਿ ਸਹਜਾਤੋ ਲੋਭੋ ਮੋਹੋ ਥਿਨੰ ਉੱਦਧੱਚੰ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤਚਿੱਤੇ ਪਹੀਯਮਾਨੇ ਤੇਨ ਸਹਜਾਤੋ ਮੋਹੋ ਉੱਦਧੱਚੰ ਅਹਿਰਿਕੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਹਿ ਦੁਵਿਧੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿੱਤੁੰ ਹੋਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿੱਚਤਿ, ਫਲਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿੱਤੁੰ ਵਿਯੁੱਤੁੰ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਭੂਤਾ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਪੱਚਯਭਾਵੇਨ ਥੂਲਭੂਤਾ ਮੇਥੁਨਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ। ਸੋ ਹਿ ਕਾਮਭਵੇ ਸਞ੍ਞੋਜੇਤੀਤਿ ''ਸਞ੍ਞੋਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। **ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞੋਜਨਾ। ਸੋ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ ''ਪਟਿਘ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਤੇ ਏਵ ਥਾਮਗਤਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨੁਸਯਾ। ਅਣੁਸਹਗਤਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਭੂਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਣੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸਯਨਵਸੇਨ ਸੁਖੁਮਭੂਤਾ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ। **ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚਾ**ਤਿ ਵੁੱਤੱਥੇਹਿ ਦੁਵਿਧੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿੱਤੁੰ ਸੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ।

ਅਰਹਤੋਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਅਰਹਾ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਸ੍ਸ। **ਰੂਪਰਾਗਾ**ਤਿ ਰੂਪਭਵੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਾ । **ਅਰੂਪਰਾਗਾ**ਤਿ ਅਰੂਪਭਵੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਾ। **ਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਮਾਨਾ ਏਵ। ਤਥਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਅਵਿਜ੍ਜਾਮਾਨਾਨੁਸਯਾਦਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ। ਏਤੇਸੁ ਉਣ੍ਣਤਿਲਕ੍ਖਣੋ ਮਾਨੋ। ਅਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ। ਅਨ੍ਧਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਰੂਪਰਾਗਅਰੂਪਰਾਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ। **ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਏਕਤੋ ਠਿਤੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਬਹਿਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਗਤੇਹਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਚ੍ਚਤਿ ਵਿਨਾ ਹੋਤਿ ਅਪਸਕ੍ਕਤਿ, ਫਲਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਵਿਯੁਤ੍ਤੰ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਅਨੁਸਯਾਨੰ ਅਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਨੰ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਅਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾਨੰ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾਨੰ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨੇਵ। ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾਨੰ ਅਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਨੰ ਤਨੁਭਾਵੋ, ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਾਵੋ, ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾਨੰ ਅਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵੋ, ਤੁਚ੍ਛਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋਤਿ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਨ੍ਧਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਉਪਧੀਨੰ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵੋ। ਉਪਧਿੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਉਪਧਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਰਾਗਾਦਯੋ ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਉਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਿਲੇਸਾ** ਚ। ਉਪਾਦਾਨਗੋਚਰਾ ਰੂਪਾਦਯੋ **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ** ਚ। ਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਭੂਤਾ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਆਨੇਞ੍ਜਾ**ਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ** ਚ। **ਅਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਮਰਣਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਤਨ੍ਤਿ ਅਮਤੰ, ਕਿਲੇਸਵਿਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਗਦਨ੍ਤਿਪਿ ਅਮਤੰ। ਸੰਸਾਰਯੋਨਿਗਤਿਉਪਪਤ੍ਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਸੰਸਿਬ੍ਬਤਿ ਵਿਨਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ‘‘ਵਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਯ ਅਪਗਤਸਰੀਰਾਨੰ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਕਾਮਾਦਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੇ ਅਭਿਰਤਾਨੰ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾਨੰ। **ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਫਲੰ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨੰ। ‘‘ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਭਾਵੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨੰ, ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ **ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ**। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨੰ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨ**’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਨਿਰੂਪਧੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤੂਪਧੀਨੰ। **ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣੰ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਸਙ੍ਖਾਰੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਉਪਗਤਾਨੰ। **ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ‘‘ਵਿਸਙ੍ਖਾਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵਿਦੂਰੇਤਿ ਵਿਵਿਧੇ ਦੂਰੇ। **ਸੁਵਿਦੂਰੇ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਦੂਰੇ। **ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ**ਤਿ ਨ ਸਮੀਪੇ। **ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਨ ਏਕਪਸ੍ਸੇ। **ਅਨਾਸਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਅਨਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮੀਪੇ। **ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਅਤਿਦੂਰੇ, ਵਿਗਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਦਿਸੋ**ਤਿ ਤੰਸਦਿਸੋ। **ਤਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਠਿਤੋ। **ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਠਿਤੋ। **ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਤੰਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਤ੍ਤਭਾਵਗੁਹਾਯ ਲਗ੍ਗਭਾਵੇਨ **ਤਾਦਿਸੋ**। ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਛਨ੍ਨਭਾਵੇਨ **ਤਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤੋ**। ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹਭਾਵੇਨ **ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ**। ਤੀਹਿ ਵਿਵੇਕੇਹਿ ਦੂਰਭਾਵੇਨ **ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਦੁਪ੍ਪਹਾਯਾਤਿ ਸੁਖੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਦੁਚ੍ਚਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਜਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਦੁਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਜਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਦੁਨ੍ਨਿਮ੍ਮਦਯਾ**ਤਿ ਨਿਮ੍ਮਦੰ ਅਮਦੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵੇਠਯਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਵੇਠਨੰ ਮੋਚਨੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਦੁਤ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਦੁਪ੍ਪਤਰਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਤਰਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਪਕਤਿਵਸੇਨ ਦੁਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਜ੍ਜਾ। ਗੋਣਪਤਾਸੰ ਵਿਯ **ਦੁਨ੍ਨਿਮ੍ਮਦਯਾ**। ਨਾਗਪਾਸੰ ਵਿਯ **ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵੇਠਯਾ**। ਗਿਮ੍ਹਸਮਯੇ ਮਰੁਕਨ੍ਤਾਰੰ ਵਿਯ **ਦੁਤ੍ਤਰਾ ਦੁਪ੍ਪਤਰਾ**। ਬਜਗ੍ਘਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਅਟਵੀ ਵਿਯ **ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ**। ਸਮੁਦ੍ਦਵੀਚਿ ਵਿਯ **ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

੮. ਏਵਂ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ''ਦੂਰੇ ਵਿਵੇਕਾ ਹਿ ਤਥਾਵਿਧੋ''ਤਿ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਥਾਵਿਧਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਤਂ ਆਵਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ “**ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ**”ਤਿਆਦਿਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਹੇਤੁਕਾ। **ਭਵਸਾਤਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਭਵਸਾਤੇਨ ਬਦ੍ਧਾ। **ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤੇ ਭਵਸਾਤਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਬਦ੍ਧਾ ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਪ੍ਪਮੋਚਯਾ। **ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਮੋਚੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਕਾਰਣਵਚਨਂ ਵਾ ਏਤਂ। ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਮੋਚੇਤਬ੍ਬਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਸਤ੍ਤਾ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਕੇਨ ਥਾਮੇਨ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਯਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਰੇ ਵਾਪਿ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅਤੀਤੇ ਵਾ ਕਾਮੇ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ। **ਇਮੇ ਵ ਕਾਮੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵ ਜਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਾਮੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵਾ ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਬਲਵਤਣ੍ਹਾਯ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ। ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ''ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਰਥਾ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ ਜਪ੍ਪਂ ਕਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਵਾ ਕਤਾਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯੁਂ।

ਭਵਸਾਤਬਦ੍ਧਾਤਿ ਭਵੇ ਸਾਤਂ ਭਵਸਾਤਂ, ਤੇਨ ਭਵਸਾਤੇਨ ਸੁਖਸ੍ਸਾਦੇਨ ਬਦ੍ਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਤਂ ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਏਕਂ ਭਵਸਾਤਂ - ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯੋਬ੍ਬਨਭਾਵੋ **ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ**। ਅਰੋਗਭਾਵੋ **ਆਰੋਗ੍ਯਂ**। ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵੋ **ਜੀਵਿਤਂ। ਲਾਭੋ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਲਾਭੋ। **ਯਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੋ। **ਪਸਂਸਾ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਂ ਸੁਖਂ। **ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ**ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਾ ਰੂਪਾ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾ। ''ਮਯ੍ਹਂ ਚਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਣਿਵਿਮਾਨੇ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਸੀਹਪਞ੍ਜਰਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਸ੍ਸਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੋਤਸਮ੍ਪਦਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਾਤਬਦ੍ਧਾ... ਪੇ॰... ਵਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾਕਾਰੇਨ **ਬਦ੍ਧਾ। ਆਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਆਦਿਤੋ ਬਦ੍ਧਾ। **ਲਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਪ੍ਪਿਤਾ। **ਲਗ੍ਗਿਤਾ**ਤਿ ਨਾਗਦਨ੍ਤੇ ਫਾਣਿਤਵਾਰਕੋ ਵਿਯ ਲਗ੍ਗਿਤਾ। ਯਮੇਤ੍ਥ ਚ ਅਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਤੋਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾਤਿ ਨ ਪਰੇਹਿ ਮੋਕ੍ਖਾ। **ਤੇ ਵਾ ਭਵਸਾਤਵਤ੍ਥੁ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਭਵੇ ਸੁਖਸ੍ਸਾਦਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ। **ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਏਤ੍ਤੋ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਵ ਵਾ ਏਤਸ੍ਮਾ ਭਵਸਾਤਵਤ੍ਥੁਤੋ ਮੋਚੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ।

ਦੁਰੁਦ੍ਧਰਾਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ। **ਦੁਸ੍ਸਮੁਦ੍ਧਰਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਛਿਨ੍ਨਤਟੇ ਨਰਕਾਵਾਟੇ ਪਤਿਤੋ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ। **ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਾਪਯਾ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ। **ਦੁਸ੍ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ ਵਿਯ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤੁਂ ਅਤਿਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਾ।

ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਾਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਕਦ੍ਦਮੇ ਯਾਵ ਸੀਸਤੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਪਰਂ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਂ ਤਥੇਵ ਨਿਮੁਗ੍ਗਂ ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਥਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਸੋ ਵਤ ਚੁਨ੍ਦਾ**ਤਿ **ਸੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਾਰਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਸ੍ਸ ''ਯੋ''ਤਿ ਇਮਂ ਉਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਵਤ , ਚੁਨ੍ਦ, ਪਰਂ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਪਦੇਸੁ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਕਦ੍ਦਮੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ, ਚੁਨ੍ਦ, ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਯਾਵ ਸੀਸਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਕਦ੍ਦਮੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ, ਪਰਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਨਿਮੁਗ੍ਗਂ ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਾਰਣਮਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸੋ ਤਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਥਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਅਦਨ੍ਤੋ ਅਵਿਨੀਤੋ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਤਾਯ **ਅਦਨ੍ਤੋ**। ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਵਿਨਯਤਾਯ **ਅਵਿਨੀਤੋ**। ਅਨਿਬ੍ਬੁਤਕਿਲੇਸਤਾਯ **ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸੋ** ਤਾਦਿਸੋ ਪਰਂ **ਦਮੇਸ੍ਸਤਿ** ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, **ਵਿਨੇਸ੍ਸਤਿ** ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸ੍ਸਤਿ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੇ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਤਿ।

ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚੀਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੋਚੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸਕੇਨ ਥਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਥਾਮੇਨ। **ਬਲੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਣਬਲੇਨ। **ਵੀਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਵੀਰਿਯੇਨ। **ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਰੰ ਪਰੰ ਠਾਨੰ ਅਕ੍ਕਮਨੇਨ ਮਹਨ੍ਤਵੀਰਿਯੇਨ।

ਨਾਹੰ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਹੰ ਨ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, ਨ ਵਾਯਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਮੋਚਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਮੋਚੇਤੁੰ। **ਕਥੰਕਥਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਙ੍ਖੰ। **ਧੋਤਕਾ**ਤਿ ਆਲਪਨੰ। **ਤਰੇਸੀ**ਤਿ ਤਰੇਯ੍ਯਾਸਿ।

> ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਹਿ ਕਤੰ ਪਾਪੰ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।
> ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਕਤੰ ਪਾਪੰ, ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ।
> ਸੁਦ੍ਧੀ ਅਸੁਦ੍ਧਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ, ਨਾਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਸੋਧਯੇ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੬੫; ਕਥਾ॰ ੧੪੩) –

ਏਤ੍ਥਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਕੁਸਲੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਕਤੰ ਪਾਪੰ, ਸੋ ਸੁਗਤਿਞ੍ਚੇਵ ਅਗਤਿਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੁਦ੍ਧਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚ ਅਸੁਦ੍ਧਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਕਾਰਕਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਵ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਞ੍ਞੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਨ ਵਿਸੋਧਯੇ ਨੇਵ ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਨ ਕਿਲੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਤਿਟ੍ਠਤੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। **ਤਿਟ੍ਠਾਮਹੰ ਸਮਾਦਪੇਤਾ**ਤਿ ਅਹੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਾ ਤਿਟ੍ਠਾਮਿ। **ਏਵੰ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵੰ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਮਯਾ ਏਵੰ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵੰ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਵਦਨ੍ਤੋ **ਓਵਦਤਿ** ਨਾਮ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤੋ ''ਅਯਸੋਪਿ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਨਾਗਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਅਨੁਸਾਸਤਿ** ਨਾਮ। ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਦਨ੍ਤੋਪਿ **ਓਵਦਤਿ** ਨਾਮ, ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਦੂਤਸਾਸਨੰ ਵਾ ਪੇਸੇਨ੍ਤੋ **ਅਨੁਸਾਸਤਿ** ਨਾਮ। ਸਕਿੰ ਵਦਨ੍ਤੋਪਿ **ਓਵਦਤਿ** ਨਾਮ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਦਨ੍ਤੋ **ਅਨੁਸਾਸਤਿ** ਨਾਮ। ਓਵਦਨ੍ਤੋ ਏਵ ਵਾ **ਅਨੁਸਾਸਤਿ** ਨਾਮ। **ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ**ਤਿ ਅਪਿ ਏਕਚ੍ਚੇ, ਏਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਖਯਵਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਨ੍ਤੰ ਅਤੀਤਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਞ੍ਚ ਤੰ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਨਿਟ੍ਠਞ੍ਚਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੰ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੰ, ਸਤਤਨਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਨਾਰਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤ੍ਥ ਕ੍ਯਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਕਿੰ ਅਹੰ, ਕਿੰ ਕਰੋਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਾਯੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਦਾਮਗ੍ਗਕ੍ਖਾਯੀ । **ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ** ਕਥੇਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਮਯੰ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁੰ।

ਅਤੀਤੰ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਅਤੀਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਕਥੰ ਪੁਰੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਇਕ੍ਖੰ ਓਲੋਕਨੰ ਕਰੋਤਿ। **ਏਵੰਰੂਪੋ ਅਹੋਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਰਸ੍ਸਅਣ੍ਹਕਥੁਲਾਦਿਵਸੇਨ ਏਵੰਜਾਤਿਕੋ ਏਵਰੂਪੋ ਅਭਵਿਂ। **ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿੰ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਤਣ੍ਹੰ ਸਮ੍ਮਾ ਆਨਯਤਿ ਉਪਨੇਤਿ। **ਵੇਦਨਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

"**ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁ**"ਤਿਆਦਯੋ ਵਤ੍ਥੁਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਇਤਿ ਰੂਪਾਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਰੂਪਾ ਇਤਿ। **ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪੇਸੁ ਦੁਬ੍ਬਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਬਲਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਰਾਗੋ ਚ, ਤੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਪਟਿਬਦ੍ਧੰ ਅਲ੍ਲੀਨੰ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਜਵਨਚਿਤ੍ਤੰ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਜਵਨਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਬਦ੍ਧਭਾਵਾ। **ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ।

ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨੀਤਿ ਯਾਨਿ ਅਸ੍ਸ ਤਾਨਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ। **ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ। **ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਵਿਦੰਸਾਦਿਹਸਿਤਾਨਿ ਚ, ਵਚੀਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਿਤਾਨਿ ਚ, ਕਾਯਖਿਡ੍ਡਾਦਿਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ ਚ। **ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਦਯਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਸਾਦਿਯਤਿ। **ਤੰ ਨਿਕਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਨਿਕਾਮਯਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ। **ਵਿਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਸਿਯਨ੍ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਪੁਣਨਤ੍ਥਾਯ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਿ। **ਚੇਤਸੋ ਪਣਿਧਾਨਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਪਨਕਾਰਣਾ।

ਸੀਲੇਨ ਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਦਿਸੀਲੇਨ ਵਾ। **ਵਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨੇਨ ਵਾ। **ਤਪੇਨ** ਵਾਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨੇਨ ਵਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ** ਵਾਤਿ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਯਾ ਵਾ। **ਦੇਵੋ** ਵਾਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਦੇਵਰਾਜਾ ਵਾ। **ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ** ਵਾਤਿ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ।

ਜਪ੍ਪਨ੍ਤਾਤਿ ਗੁਣਵਸੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਪਜਪ੍ਪਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਕਾਰੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤਾ, ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤਂ।

੯. ਏਵਂ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ''ਦੂਰੇ ਵਿਵੇਕਾ ਹਿ ਤਥਾਵਿਧੋ''ਤਿ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ ਚ ਤਥਾਵਿਧਾਨਂ ਧਮ੍ਮਤਂ ਆਵਿ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਂ ਪਾਪਕਰਣਂ ਆਵਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **''ਕਾਮੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧਾ''**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਤੇ** ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇਸੁ ਪਰਿਭੋਗਤਣ੍ਹਾਯ **ਗਿਦ੍ਧਾ**, ਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ **ਪਸੁਤਾ**, ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਪਮੂਲ੍ਹਾ**, ਅਵਗਮਨਤਾਯ ਮਚ੍ਛਰਿਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਚਨਂ ਅਨਾਦਿਯਤਾਯ ਚ **ਅਵਦਾਨਿਯਾ**, ਕਾਯਵਿਸਮਾਦਿਮ੍ਹਿ **ਵਿਸਮੇ** ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਅਨ੍ਤਕਾਲੇ ਮਰਣ**ਦੁਕ੍ਖੂਪਨੀਤਾ**, ''ਕਿਂਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਇਤੋ ਚੁਤਾਸੇ''ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਯਨ੍ਤੀਤਿ।

ਗਿਦ੍ਧਾਤਿ ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਗਿਦ੍ਧਾ। **ਗਧਿਤਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੇਨ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਧਿਤਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਮੁਚ੍ਛਾਪਰੇਤਾ। **ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਕਾਮਨਨ੍ਦਿਯਾ ਅਧਿਓਸਨ੍ਨਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਾ। **ਲਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਕਾਮਸਿਨੇਹੇਨ ਅਲ੍ਲੀਨਾ। **ਲਗ੍ਗਿਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਪਰਿਲ੍ਹਾਹੇਨ ਏਕੀਭੂਤਾ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਆਵਟ੍ਟਿਤਾ। ਅਥ ਵਾ ''ਦਿਟ੍ਠਦਸ੍ਸਨੇ **ਗਿਦ੍ਧਾ**। ਅਭਿਣ੍ਹਦਸ੍ਸਨੇ **ਗਧਿਤਾ**। ਸਂਸਗ੍ਗਕਿਰਿਯਸ੍ਮਿਂ **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**। ਵਿਸ੍ਸਾਸਕਿਰਿਯਸ੍ਮਿਂ **ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ।** ਸਿਨੇਹਵਲਞ੍ਜਸ੍ਮਿਂ **ਲਗ੍ਗਾ**। ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ **ਲਗ੍ਗਿਤਾ**। ਅਪਰਾਪਰਂ ਅਮੁਞ੍ਚਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ''**ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਏਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਿ। **ਗਵੇਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਯਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸੁਭਾਸੁਭਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਸਨ੍ਤਿ**। ਸੁਭਾਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਲਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਪਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ **ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ** । ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਏਸਨ੍ਤਿ**। ਪਯੋਗਵਸੇਨ **ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ**। ਕਰਣਵਸੇਨ **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ**। ਤੇ ਦੁਵਿਧੇ ਕਾਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ**। ਤੇ ਚ ਕਾਮੇ ਬਹੁਲਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ**। ਤੇ ਚ ਕਾਮੇ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ**। ਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਨਿਨ੍ਨਾ ਨਮਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ**। ਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਪ੍ਪੋਣਾ**। ਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵਲਮ੍ਬਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁਯੇਵ ਨਮਿਤਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ**। ਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਮੁਚ੍ਛਾਪਰੇਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ**। ਤੇ ਚ ਕਾਮੇ ਅਧਿਪਤਿਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ**। ਅਥ ਵਾ ''ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ **ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਭਾਵੇਨ **ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਮਨਾਪਭਾਵੇਨ **ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਿਯਭਾਵੇਨ **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਭਾਵੇਨ **ਤਪ੍ਪੋਣਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਰਜਨੀਯਭਾਵੇਨ **ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਮੁਚ੍ਛਨੀਯਭਾਵੇਨ **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ**। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨੀਯਭਾਵੇਨ **ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ''**ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਰੂਪੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀਤਿਆਦੀਸੁ **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਲਾਭਾਯ ਏਸਨਵਸੇਨ। **ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਗਤਵਸੇਨ। **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਲਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਕਲਹਂ ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਲਹਕਾਰਕੋ**। ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਕਲਹਪਸੁਤੋ। ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਗੋਚਰੇ ਚਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੇਸਿਯਾਦਿਗੋਚਰੇ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਗੋਚਰੇ ਵਾ ਚਰਮਾਨੋ। ਤੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਗੋਚਰਪਸੁਤੋ**। ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਝਾਨਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਝਾਯੀ**। ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਝਾਨਪਸੁਤੋ**।

ਅਵਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਾਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਮਚ੍ਛਰਿਨੇ**ਤਿ ਸਕਸਮ੍ਪੱਤਿੰ ਨਿਗੂਹਨ੍ਤਾ। **ਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਨੰ। **ਬਜਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਕਜਪਥੰ। **ਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਓਵਾਦੰ। **ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨਿੰ। **ਨਾਦਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਨ ਗਰੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ''ਨ ਪਟਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁੱਤੋ ਮਚ੍ਛਰਿਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਾਸੇ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ **ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੰ**। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਆਵਾਸੋ ਨਾਮ ਸਕਲਾਰਾਮੋਪਿ ਪਰਿਵੇਣਮ੍ਪਿ ਏਕੋਵਰਕੋਪਿ ਰੱਤਿਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿਪਿ। ਤੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਾ ਸੁਖੰ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਪੱਚਯੇ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੱਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਪੇਸਲਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਤ੍ਥ ਆਗਮਨੰ ਨ ਇੱਛਤਿ, ਆਗਤੋਪਿ ''ਖਿਪ੍ਪੰ ਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਇਦੰ **ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੰ** ਨਾਮ। ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾਦੀਨੰ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸੰ ਅਨਿੱਛਤੋ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

ਕੁਲਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਮ੍ਪਿ ਞਾਤਿਕੁਲਮ੍ਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਅਨਿੱਛਤੋ **ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯੰ** ਹੋਤਿ। ਪਾਪਪੁੱਗਲਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਅਨਿੱਛਤੋਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਤੇਸੰ ਪਸਾਦਭੇਦਾਯ ਪਟਿਪੱਜਤਿ। ਪਸਾਦੰ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਸਮੱਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਤ੍ਥ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਅਨਿੱਛਤੋ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਲਾਭੋਤਿ ਚਤੁਪੱਚਯਲਾਭੋਵ। ਤੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਯੇਵ ਲਭਨ੍ਤੇ ''ਮਾ ਲਭਤੂ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯੰ** ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਸੱਧਾਦੇਯਜੰ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ, ਅਪਰਿਭੋਗਦੁੱਪਰਿਭੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਪੂਤਿਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨ ਦੇਤਿ, ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਚੇ ਇਮੰ ਏਸ ਨ ਲਭੇਯਜ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੀਲਵਾ ਲਭੇਯਜ, ਪਰਿਭੋਗੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਨਾਮ ਨੱਤ੍ਥਿ।

ਵਣ੍ਣੋ ਨਾਮ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੋਪਿ ਗੁਣਵਣ੍ਣੋਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੇ ਮਚ੍ਛਰੀ ''ਪਰੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਰੂਪਵਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਤੰ ਨ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। ਗੁਣਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰੀ ਪਰਸ੍ਸ ਸੀਲੇਨ ਧੁਤਙ੍ਗੇਨ ਪਟਿਪਦਾਯ ਆਚਾਰੇਨ ਵਣ੍ਣੰ ਨ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ।

ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਰਿਯੱਤਿਧਮ੍ਮੋ ਚ ਪਟਿਵੇਧਧਮ੍ਮੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਪਟਿਵੇਧਧਮ੍ਮੰ ਨ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨ੍ਤਿ, ਅੱਤਨਾ ਪਟਿਵਿੱਧਧਮ੍ਮੇ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਧੰ ਇੱਛਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਪਟਿਵੇਧੰ ''ਪਰੇ ਜਾਨਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਇੱਛਨ੍ਤਿ, ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇਯੇਵ ਪਨ **ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯੰ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁੱਗਲੋ ਯੰ ਗੁਲ੍ਹੰ ਗਨ੍ਥੰ ਵਾ ਕਥਾਮੱਗੰ ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਤੰ ਅਞ੍ਞੇ ਨ ਜਾਨਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਪੁੱਗਲੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁੱਗਹੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਵਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪੁੱਗਲਾਨੁੱਗਹੇਨ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰੀ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕੱਚੋ ਪੁੱਗਲੋ ਲੋਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ , ਕਾਲੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਕਾਲੇਨ ਨਿਗਣ੍ਠੋ। ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਅਯੰ ਪੁੱਗਲੋ ਪਵੇਣਿਆਗਤੰ ਤਨ੍ਤਿੰ ਸਣ੍ਹੰ ਸੁਖੁਮੰ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਲੁਲੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ਪੁੱਗਲੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁੱਗਹੇਨ ਨ ਦੇਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਸਣ੍ਹੋ ਸੁਖੁਮੋ, ਸਚਾਯੰ ਪੁੱਗਲੋ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਬਜਾਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅੱਤਾਨੰ ਆਵਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪੁੱਗਲਾਨੁੱਗਹੇਨ ਨ ਦੇਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ''ਸਚਾਯੰ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮੰ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਮਯੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਸਮੱਤ੍ਥੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਸੁ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਤਾਵ ਯਕ੍ਖੋ ਵਾ ਪੇਤੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਵਾਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕਾਰੰ ਸੀਸੇਨ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਤਿ। ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕੁਲੇ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਦਾਨਮਾਨਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਭਿਨ੍ਨੰ ਵਤਿਦੰ ਕੁਲੰ ਮਮਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਤੋ ਲੋਹਿਤਮ੍ਪਿ ਮੁਖਤੋ ਉੱਗੱਛਤਿ, ਕੁੱਛਿਵਿਰੇਚਨਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਾਨਿਪਿ ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ। ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕੇ ਲਾਭੇ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪੁੱਗਲਿਕਪਰਿਭੋਗੰ ਵਿਯ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਕ੍ਖੋ ਵਾ ਪੇਤੋ ਵਾ ਮਹਾਅਜਗਰੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੱਤਤਿ। ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਗੁਣਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰੇਨ ਪਨ ਪਰਿਯੱਤਿਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਚ ਅੱਤਨੋਵ ਵਣ੍ਣੰ ਵਣ੍ਣੇਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਵਣ੍ਣੇ ''ਕਿੰ ਵਣ੍ਣੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਦੋਸੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਯੱਤਿਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਦੇਨ੍ਤੋ ਦੁੱਬਣ੍ਣੋ ਚੇਵ ਏਲ਼ਮੂਗੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਅਪਿ ਚ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਲੋਹਗੇਹੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਅਪ੍ਪਲਾਭੋ ਹੋਤਿ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਗੂਥਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਭਵੇ ਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਕੁਕ੍ਕੁਲਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਵਸੇਨ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ**। ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾਕਾਰੋ **ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ**। ਮਚ੍ਛਰੇਨ ਅਯਿਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛੇਰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਭਾਵੋ **ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ**। ''ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਮਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਬ੍ਯਾਪੇਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਛੋ, ਵਿਵਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ,** ਮੁਦੁਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਕਦਰਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਦਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕਦਰਿਯਂ,** ਥਦ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਪਰੇਸਂ ਦਦਮਾਨਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਕਦਰਿਯੋ ਪਾਪਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਅਨਾਦਰੋ।
> ਦਦਮਾਨਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਯਾਚਮਾਨਾਨ ਭੋਜਨ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੨)।

ਯਾਚਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਟੁਕਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਕੋਚੇਤੀਤਿ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ**। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਟਚ੍ਛੁਗ੍ਗਾਹੋ। ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਾਯ ਹਿ ਉਕ੍ਖਲਿਯਾ ਭਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਸਙ੍ਕੁਟਿਤੇਨ ਅਗ੍ਗਕਟਚ੍ਛੁਨਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਂ ਮਚ੍ਛਰਿਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤੇ ਕਾਯੋਪਿ ਤਥੇਵ ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ ਪਟਿਕੁਟਤਿ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰੀਯਤੀਤਿ ਮਚ੍ਛੇਰਂ ''ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰੇਸਂ ਉਪਕਾਰਕਰਣੇ ਦਾਨਾਦਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਯਥਾ ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਆਵਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਭਾਵੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਚ੍ਛਰਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਪਰੇਸਂ ਅਦਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਸਨ੍ਤਕਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਕਾਮੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਇਦਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਹੋਤੁ, ਮਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਤਾ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਹੋਤੁ, ਮਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨਾਮ। **ਧਾਤੁਆਯਤਨਮਚ੍ਛਰਿਯੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਗਾਹੋ**ਤਿ ਗਾਹਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨ ਗਹਣਂ। **ਅਵਦਞ੍ਞੁਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਕਥਿਤਂ ਅਜਾਨਨਭਾਵੇਨ। ਯਾਚਕਾਨਂ ਅਦਦਮਾਨੇ ਹਿ ਤੇਹਿ ਕਥਿਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮ। **ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾ ਜਨਾ। **ਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਵਚਨਂ। **ਬ੍ਯਪ੍ਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਚਨਂ। **ਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਵਚਨਂ। **ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਂਲਕ੍ਖਾਪਨਵਚਨਂ। ਅਥ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਵਚਨਂ** ਨਾਮ। ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ** ਨਾਮ। ਤੋਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਦੇਸਨਂ** ਨਾਮ। ਪਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਅਥ ਵਾ ਪਰਿਤਾਪਦੁਕ੍ਖਂ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਵਚਨਂ** ਨਾਮ। ਪਰਿਲ਼ਾਹਦੁਕ੍ਖਂ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ** ਨਾਮ। ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਂ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਦੇਸਨਂ** ਨਾਮ। ਭਵਦੁਕ੍ਖਂ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ। ਅਥ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਯੁਤ੍ਤਂ **ਵਚਨਂ**। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਯੁਤ੍ਤਂ **ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ**। ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਪਟਿਵੇਧਯੁਤ੍ਤਂ **ਦੇਸਨਂ**। ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਯੁਤ੍ਤਂ **ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਨ ਸੁਸ੍ਸੁਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। **ਨ ਸੋਤਂ ਓਦਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਵਨਤ੍ਥਂ ਕਣ੍ਣਸੋਤਂ ਨ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਅਨਸ੍ਸਵਾ**ਤਿ ਓਵਾਦਂ ਅਸੁਣਮਾਨਾ। **ਅਵਚਨਕਰਾ**ਤਿ ਸੁਣਮਾਨਾਪਿ ਵਚਨਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਵਚਨਕਰਾ। **ਪਟਿਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਨੋ**ਤਿ ਪਟਾਣੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ । **ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਮੁਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾਪਿ ਮੁਖਂ ਨ ਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਸਮੇਤਿ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਸਮਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਵਿਸਮਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਮੇ। **ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਪਵਿਟ੍ਠਾ ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਾ। **ਕਾਯਕਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਕਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇ, ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇ। **ਵਚੀਕਮ੍ਮਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਦਸਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਪਦਵਣ੍ਣਨਾ, ਅਸਾਧਾਰਣੇਸੁ ਪਨ ਪਾਣਸ੍ਸ ਅਤਿਪਾਤੋ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ,** ਪਾਣਵਧੋ ਪਾਣਘਾਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਾਣੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਾਣੇ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਨੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪਵਤ੍ਤਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਸੋ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦੀਸੁ ਪਾਣੇਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਾਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਸਰੀਰੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤਾਯ, ਪਯੋਗਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਗੁਣੇ ਪਾਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਗੁਣੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਸਰੀਰਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਸਮਭਾਵੇ ਸਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਾਣੋ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਤੇਨ ਮਰਣਨ੍ਤਿ। ਛਪ੍ਪਯੋਗਾ – ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ ਥਾਵਰੋ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ ਇਦ੍ਧਿਮਯੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨਤ੍ਥੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨੇ ਅਤਿਪਪਞ੍ਚੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਏਵਰੂਪਂ , ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਂ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੨) ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ,** ਪਰਸ੍ਸ ਹਰਣਂ ਥੇਯਜਂ ਚੋਰਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਯਤ੍ਥ ਪਰੋ ਯਥਾਕਾਮਕਾਰਿਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਦਣ੍ਡਾਰਹੋ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਦਾਦਾਯਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਥੇਯਜਚੇਤਨਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ। ਤਂ ਹੀਨੇ ਪਰਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਪਣੀਤੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਤ੍ਥੁਪਣੀਤਤਾਯ, ਵਤ੍ਥੁਸਮਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਗੁਣਾਧਿਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ। ਤਂ ਤਂ ਗੁਣਾਧਿਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਹੀਨਗੁਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ।

ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਤਾ ਥੇਯਜਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਤੇਨ ਹਰਣਨ੍ਤਿ। ਛਪ੍ਪਯੋਗਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦਯੋਵ। ਤੇ ਚ ਖੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਥੇਯਜਾਵਹਾਰੋ ਪਸਯ੍ਹਾਵਹਾਰੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵਹਾਰੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪਾਵਹਾਰੋ ਕੁਸਾਵਹਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਵਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰੇਸੁ। **ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਲਾਮਕਾਚਾਰੋ। ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸੇਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚੇਤਨਾ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਤਾਵ ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਮਾਤਾਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਭਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਭਗਿਨਿਰਕ੍ਖਿਤਾ ਞਾਤਿਰਕ੍ਖਿਤਾ ਗੋਤ੍ਤਰਕ੍ਖਿਤਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਾ ਸਾਰਕ੍ਖਾ ਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾਤਿ ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾਦਯੋ ਦਸ, ਧਨਕ੍ਕੀਤਾ ਛਨ੍ਦਵਾਸਿਨੀ ਭੋਗਵਾਸਿਨੀ ਪਟਵਾਸਿਨੀ ਓਦਪਤ੍ਤਕਿਨੀ ਓਭਤਚੁਮ੍ਬਟਕਾ ਦਾਸੀ ਚ ਭਰਿਯਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰੀ ਚ ਭਰਿਯਾ ਧਜਾਹਟਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਏਤਾ ਧਨਕ੍ਕੀਤਾਦਯੋ ਦਸਾਤਿ ਵੀਸਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯੋ। ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਾਰਕ੍ਖਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਞ੍ਚ ਧਨਕ੍ਕੀਤਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਰਿਸਾ, ਇਦਂ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ।

ਸੋ ਪਨੇਸ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਰਹਿਤੇ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਅਗਮਨੀਯਵਤ੍ਥੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਂ ਸੇਵਨਪਯੋਗੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਵਾਸਨਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਏਵ।

ਮੁਸਾਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕੋ ਵਚੀਪਯੋਗੋ ਕਾਯਪਯੋਗੋ ਵਾ। ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਵਿਸਂਵਾਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ**। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਵਤ੍ਥੁ। **ਵਾਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ

ਭੂਤਤੋ ਤਚ੍ਛਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੰ। ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਅਤਥੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਤਥਤੋ ਪਰੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ**। ਸੋ ਯਮਤ੍ਥੰ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਅਪਿ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੰ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਸਕ੍ਖਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਤੇਲੰ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿੰ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਅਜ੍ਜ ਗਾਮੇ ਤੇਲੰ ਨਦੀ ਮਞ੍ਞੇ ਸਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਪੂਰਣਕਥਾਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਅਦਿਟ੍ਠੰਯੇਵ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਦਨ੍ਤਾਨੰ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ।

ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਤਥੰ ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਸੰਵਾਦਨਚਿਤ੍ਤੰ ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ ਪਰਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋਵ। ਸੋ ਚ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਪਰਵਿਸੰਵਾਦਕਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਾਯ ਚੇ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰੋ ਤਮਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਯੰ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮੁਸਾਵਾਦਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤਿ।

ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਯਸ੍ਸ ਤੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵੰ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵੰ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ **ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ**। ਯਾਯ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸੰ ਕਰੋਤਿ, ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਾ ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਨ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ, ਅਯੰ **ਫਰੁਸਵਾਚਾ**। ਯੇਨ ਸਮ੍ਫੰ ਪਲਪਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ, ਸੋ **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ**। ਤੇਸੰ ਮੂਲਭੂਤਾਪਿ ਚੇਤਨਾ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਦਿਨਾਮਮੇਵ ਲਭਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਸੰ ਵਾ ਭੇਦਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਕਮਜਤਾਯ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ **ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ**। ਸਾ ਯਸ੍ਸ ਭੇਦੰ ਕਰੋਤਿ , ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ।

ਤਸ੍ਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ ''ਇਤਿ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਭੇਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ ਵਾ, ''ਇਤਿ ਅਹੰ ਪਿਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ''ਤਿ ਵਿਯਕਮਜਤਾ ਵਾ, ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ।

ਪਰਸ੍ਸ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਚੇਤਨਾ **ਫਰੁਸਵਾਚਾ**। ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੋਪਿ ਪਯੋਗੋ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਚੋਰਾ ਵੋ ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡਿਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ, ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚ ਨੇਸੰ ਉਪਰਿ ਪਤਨ੍ਤੰ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਚ ਕਦਾਚਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਕਿੰ ਇਮੇ ਅਹਿਰਿਕਾ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਿਨੋ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਿਦ੍ਧਮਥ ਨੇ''ਤਿ। ਅਥ ਚ ਨੇਸੰ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਵਚਨਸਣ੍ਹਤਾਯ ਅਫਰੁਸਵਾਚਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਮਾਰਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ''ਇਮੰ ਸੁਖੰ ਸਯਾਪੇਥਾ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਅਫਰੁਸਵਾਚਾ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਫਰੁਸਤਾਯ ਪਨੇਸਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾਵ, ਸਾ ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਯੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਅਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ ਕੁਪਿਤਚਿਤ੍ਤੰ ਅਕ੍ਕੋਸਨਨ੍ਤਿ।

ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ**। ਸੋ ਆਸੇਵਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਆਸੇਵਨਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਭਾਰਤਯੁਦ੍ਧਸੀਤਾਹਰਣਾਦਿਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ ਤਥਾਰੂਪੀਕਥਾਕਥਨਞ੍ਚਾਤਿ।

ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ,** ਪਰਭਣ੍ਡਾਭਿਮੁਖੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ''ਅਹੋ ਵਤ ਇਦੰ ਮਮਾਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਰਭਣ੍ਡਾਭਿਜ੍ਝਾਯਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ ਚ। ਤਸ੍ਸਾ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਰਭਣ੍ਡੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਨਞ੍ਚਾਤਿ। ਪਰਭਣ੍ਡਵਤ੍ਥੁਕੇ ਹਿ ਲੋਭੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਨ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵ ''ਅਹੋ ਵਤਿਦੰ ਮਮਾਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ।

ਹਿਤਸੁਖੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਯਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ**, ਸੋ ਪਰਵਿਨਾਸਾਯ ਮਨੋਪਦੋਸਲਕ੍ਖਣੋ। ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਰਸਤ੍ਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਨਾਸਚਿਨ੍ਤਾਤਿ। ਪਰਸਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਕੇ ਹਿ ਕੋਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਨ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵ ''ਅਹੋ ਵਤਾਯੰ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੰ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ।

ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗਹਣਾਭਾਵੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ**। ਸਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ ਚ।

ਸਦ੍ਵਵੀ, ਅਸਦ੍ਵਵੀ, ਨੇਵਸਦ੍ਵਵੀਨਾਸਦ੍ਵਵੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ ਮਯ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ। ਨ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਾਕਾਰਞ੍ਚ ਉਚ੍ਛੇਦਾਕਾਰਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨਾਗਤੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਞ੍ਚ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਲਿਙ੍ਗੁਪਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵੇਸ੍ਸਸੁਦ੍ਦਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ''ਤਿ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਾਕਾਰੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਦੀਘਾ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਰਸ੍ਸਓਦਾਤਕਣ੍ਹਪਮਾਣਿਕਅਪ੍ਪਮਾਣਿਕਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ''ਤਿ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ 'ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਕਾਰਣੇਨ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਹੇਤੁਤੋ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਿੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿੰ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ ਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੁ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ...ਪੇ॰... ਦੇਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਮ੍ਪਰੰ ਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਪਨ **ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ।

੧੦. ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਦੇਵ **ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖੇਥ...ਪੇ॰... ਆਹੁ ਧੀਰਾ**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਿਕ੍ਖੇਥਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਆਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਇਧੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਾਸਨੇ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਸਿਕ੍ਖਾ। ਤਿਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਧਿਕੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਸੀਲੰ, ਅਧਿਸੀਲਞ੍ਚ ਤੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾ ਚਾਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਸੁ।

ਕਤਮੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੀਲੰ, ਕਤਮੰ ਅਧਿਸੀਲੰ, ਕਤਮੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਕਤਮੰ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੰ, ਕਤਮਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਕਤਮਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਦਸਙ੍ਗਸੀਲੰ ਤਾਵ ਸੀਲਮੇਵ । ਤਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਲੋਕੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ । ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਸਾਵਕਾਪਿ ਮਹਾਜਨੰ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਕਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਚ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਚ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਚ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਾਮਮ੍ਪਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤੰ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭੋਨ੍ਤਿ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੀਲੰ ਪਨ ''ਅਧਿਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਪਜ੍ਜੋਤਾਨੰ ਸਿਨੇਰੁ ਵਿਯ ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਸੀਲਾਨੰ ਅਧਿਕਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਮਞ੍ਚ, ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਯੇਵ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ। ਨ ਹਿ ਤੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੋ ਠਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਯੇਵ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਅਜ੍ਝਾਚਾਰਸੋਤੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਤੰ ਸੀਲਸੰਵਰੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਤੋਪਿ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸੀਲੰ ਅਧਿਸੀਲੰ।

ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ ਪਨ ਅਟ੍ਠ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਲੋਕਿਯਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਚਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਸਮਾਦਪਨੰ ਸਮਾਦਾਨਞ੍ਚ ਸੀਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕੰ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ''ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਧਿਸੀਲੰ ਵਿਯ ਸੀਲਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਕਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਮਞ੍ਚ, ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਯੇਵ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ। ਤਤੋਪਿ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੰ।

‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੪) ਪਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਲੋਕੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਤਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਸਾਵਕਾਪਿ ਮਹਾਜਨਂ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਕਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਚ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਚ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਚ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਾਮਮ੍ਪਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਙ੍ਕੁਰੋ ਦਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਾਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ। ਵੇਲਾਮੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਬਹੂ ਪਣ੍ਡਿਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਹਾਦਾਨਾਨਿ ਅਦਂਸੁ। ਤੇ ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਭਵਿਂਸੁ।

ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਂ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ‘‘ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ ਸੀਲਚਿਤ੍ਤਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਧਿਕਾ ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਮਾ ਚ, ਨ ਚ ਵਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ ਲੋਕੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤੋਪਿ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾਵ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ।

ਇਦਾਨਿ ਏਕੇਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ - ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਵਚਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਕਰਣੀਯਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪਕਾਰਸੀਲਪਰਿਪੂਰਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸਾਸਨਪਰਿਦੀਪਨਂ, ਅਞ੍ਞਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਤਥਾਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ‘‘ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯-੧੪੦)। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਤਦਨੁਰੂਪਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਧਮ੍ਮਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਤੋ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮਤਾਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਆਦਾਨਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਸਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਰਿਦੀਪਨਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਭਯਂ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਸੀਲਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੀਲਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਕਿਮਿਦਂ ਸੀਲਨਂ ਨਾਮ? ਸਮਾਧਾਨਂ ਵਾ, ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸੁਸੀਲਜਵਸੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਧਾਰਣਂ ਵਾ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਆਧਾਰਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਦੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਵਿਦੂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ‘‘ਅਧਿਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਆਚਾਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸਿਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਤਲਟ੍ਠੇਨ ਸਿਵਟ੍ਠੇਨ **ਸੀਲ**’’ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

> ਸੀਲਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਤਸ੍ਸ, ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੇਕਧਾ।
> ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਨੇਕਧਾ॥

ਯਥਾ ਹਿ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਭੇਦੇਨਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਨੀਲਾਦਿਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। ਤਥਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਯਦੇਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਮਾਧਾਨਵਸੇਨ, ਕੁਸਲਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲਨਂ, ਤਦੇਵ ਲਕ੍ਖਣਂ ਚੇਤਨਾਦਿਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮਾਧਾਨਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ –

> ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਗੁਣੋ ਤਥਾ।
> ਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ, ਰਸੋ ਨਾਮ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਰਸੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸਂ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਰਸੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜਰਸਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸੋਚੇਯਜਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਯਿਦਂ ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੁਭਿ।
ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ ਹਿਰੀ ਚੇਵ, ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਿਤਂ॥

ਤਞ੍ਞਿਦਂ ਸੀਲਂ ''ਕਾਯਸੋਚੇਯਜਂ ਵਚੀਸੋਚੇਯਜਂ ਮਨੋਸੋਚੇਯਜ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸੋਚੇਯਜਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੋਚੇਯਜਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਿ ਗਹਣਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਿਤਂ, ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਹਿ ਸਤਿ ਸੀਲਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚ, ਅਸਤਿ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚਾਤਿ ਏਵਂਵਿਧੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ। ਏਤਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਾ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ''ਕਿਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ? ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ, ਸਂਵਰੋ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੯)।

ਤਤ੍ਥ **ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਾ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ। **ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਰਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਕਮ੍ਮਪਥਚੇਤਨਾ। ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ''ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੭) ਨਯੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਮਹਾਵਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾ। **ਸਂਵਰੋ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਸਂਵਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ ਸਤਿਸਂਵਰੋ ਞਾਣਸਂਵਰੋ ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਉਪਰਿ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਂਵਰਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸੀਲਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸੀਲਂ। ਚੇਤਨਾਸੀਲਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਯੋ ਨਂ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਆਚਾਰੇਨ ਚੇਵ ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਸੁ। **ਵਜ੍ਜੇਸੂ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਭਯਦਸ੍ਸੀ। **ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਕਾਯਿਕਂ ਵਾ ਚੇਤਸਿਕਂ ਵਾ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਦਿਸਾਵਸੇਸੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। **ਮਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦਿਨਿਰਵਸੇਸੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਨਾਮ , ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ''ਪਤਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨) ਚ, ''ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੯) ਚ , ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ... ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੯) ਚ ਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਦੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ **ਆਦਿ**। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਂ ਉਤ੍ਤਿਯ ਆਦਿਮੇਵ ਵਿਸੋਧੇਹਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਕੋ ਚਾਦਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਉਜੁਕਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੨)। ਯਥਾ ਹਿ ਨਗਰਵਡ੍ਢਕੀ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮਂ ਨਗਰਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤਿ, ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਵੀਥਿਚਤੁਕ੍ਕਸਿਙ੍ਘਾਟਕਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾਵ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਆਦਿਤੋ ਸੀਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤਿ, ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਰਜਕੋ ਪਠਮਂ ਤੀਹਿ ਖਾਰੇਹਿ ਵਤ੍ਥਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਵਤ੍ਥੇ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਰਙ੍ਗਜਾਤਂ ਉਪਨੇਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਛੇਕੋ ਚਿਤ੍ਤਕਾਰੋ ਰੂਪਂ ਲਿਖਿਤੁਕਾਮੋ ਆਦਿਤੋਵ ਭਿਤ੍ਤਿਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਆਦਿਤੋਵ ਸੀਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲਂ ''ਆਦੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਦੇਤੰ ਚਰਣਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ **ਚਰਣੰ**। ਚਰਣਾਤਿ ਹਿ ਪਾਦਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਛਿਨ੍ਨਚਰਣਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦਿਸੰ ਗਮਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਜਾਯਤਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਦਸ੍ਸੇਵ ਜਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਸ੍ਸ ਸੀਲੰ ਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ ਖਣ੍ਡੰ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਾਯ ਞਾਣਗਮਨੰ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤੰ ਅਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ ਅਖਣ੍ਡੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਾਯ ਞਾਣਗਮਨੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲੰ ''ਚਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਦੇਤੰ ਸੰਯਮਨਵਸੇਨ **ਸੰਯਮੋ**। ਸੰਵਰਣਵਸੇਨ **ਸੰਵਰੋ**ਤਿ ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਸੀਲਸੰਯਮੋ ਚੇਵ ਸੀਲਸੰਵਰੋ ਚ ਕਥਿਤੋ। ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੰਯਮੇਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨੰ , ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਾ ਸੰਯਮੇਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤੁੰ ਨ ਦੇਤੀਤਿ ਸੰਯਮੋ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਪਵੇਸਨਦ੍ਵਾਰੰ ਸੰਵਰਤਿ ਪਿਦਹਤੀਤਿ ਸੰਵਰੋ।

ਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮੰ ਮੁਖਭੂਤੰ ਵਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਆਹਾਰੋ ਮੁਖੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਫਰਤਿ, ਏਵੰ ਯੋਗਿਨੋਪਿ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲੰ ਸੀਲਮੁਖੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤੇਨ ''ਮੋਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ। ਪਮੁਖੇ ਸਾਧੂਤਿ **ਪਾਮੋਕ੍ਖੰ,** ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਾਨੰ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਪਾਮੋਕ੍ਖੰ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਵਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। ਯੋ ਪਨਾਯਮੇਤ੍ਥ ਏਵਕਾਰੋ, ਸੋ ਨਿਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਣਸਮਯੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨੰ ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੰ ਕਾਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਕਥੰ? ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਯਮੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਇਦੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕਾਮਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ, ਯੇਸੁ ਸਤਿ ਇਦੰ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਤਿ ਪਦੀਪੋਭਾਸੋ ਵਿਯ, ਤੇਸੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ ਓਰਿਮਤੀਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਪਾਰਿਮਤੀਰਸ੍ਸੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਯਮੰ ਕਰੋਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ''ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ, ਕਿੰ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਵਿਚ੍ਚਾਪਿ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੰਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਏਵ ਏਸ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਚ ਇਦੰ ਝਾਨੰ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ। ਯਥਾਹ – ''ਕਾਮਾਨਮੇਤੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਯਦਿਦੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੭੨)। ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਪਿ ਪਨ ਯਥਾ ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯) ਏਤ੍ਥ ਏਵਕਾਰੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਵਿਚ੍ਚ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਏਵੰ ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੇਨ ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਾਦਯੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕਾਦਯੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਵੇਕਾ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਯਵਿਵੇਕਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਾਯਵਿਵੇਕਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾ।

ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਦੇਨ ਯੇ ਚ ਇਧ ''ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਚ ਇਧੇਵ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਕਾਮੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿਪਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲੇਹਿ ਵਾ ਵਿਵਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ ਏਵ ਕਾਮਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ

ਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ । ਏਵਂ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋਯੇਵ ਚ ਏਤੇਸਂ ਪਠਮੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਪਠਮੇਨ ਲੋਲਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਬਾਲਭਾਵਸ੍ਸ। ਪਠਮੇਨ ਚ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਆਸਯਪੋਸਨਂ ਵਿਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ । ਏਸ ਤਾਵ ਨਯੋ ''ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਕਾਮੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪਕ੍ਖੇ ।

ਕਿਲੇਸਕਾਮਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਛਨ੍ਦੋਤਿ ਚ ਰਾਗੋਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕਭੇਦੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋਵ ''ਕਾਮੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੋ ਚ ਅਕੁਸਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਕਾਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਲੇਸਕਾਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਕੁਸਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯਪਦੇ। ਅਨੇਕਭੇਦਤੋ ਚਸ੍ਸ ਕਾਮਤੋਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਕੁਸਲਭਾਵੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭਂ॰ ੫੬੪) ਉਪਰਿਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਨੀਵਰਣਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਹਿ ਝਾਨਙ੍ਗਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਿ ਤੇਸਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨਿ, ਵਿਦ੍ਧਂਸਕਾਨਿ ਵਿਘਾਤਕਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਸਮਾਧਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਪੀਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਸੁਖਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਵਿਚਾਰੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯਾ''ਤਿ ਪੇਟਕੇ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨੀਵਰਣਾਨਂ। ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਪਠਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸੇਸਨੀਵਰਣਾਨਂ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਤੀਸੁ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਸੁ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸ ਲੋਭਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੇਦਾਦਿਵਿਸਯਾਨਂ ਦੋਸਮੋਹਾਨਂ। ਓਘਾਦੀਸੁ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਠਮੇਨ ਕਾਮੋਘਕਾਮਯੋਗਕਾਮਾਸਵਕਾਮੁਪਾਦਾਨਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥਕਾਮਰਾਗਸਂਯੋਜਨਾਨਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਵਸੇਸਓਘਯੋਗਾਸਵਉਪਾਦਾਨਗਨ੍ਥਸਂਯੋਜਨਾਨਂ। ਪਠਮੇਨ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ। ਅਪਿ ਚ ਪਠਮੇਨ ਲੋਭਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸੇਸਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਙ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਮਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਚਾਰੋ। ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਚ ਨੇਸਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਿਯੋਗੇ ਓਲਾਰਿਕਟ੍ਠੇਨ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਟ੍ਠੇਨ ਚ ਘਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤੋ ਵਿਯ ਚੇਤਸੋ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਸੁਖੁਮਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਸਭਾਵੇਨ ਚ ਘਣ੍ਡਾਨੁਰਵੋ ਵਿਯ ਅਨੁਪਬਨ੍ਧੋ ਵਿਚਾਰੋ। ਵਿਪ੍ਫਾਰਵਾ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਭੂਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਪਕ੍ਖਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵਿਯ, ਪਦੁਮਾਭਿਮੁਖਪਾਤੋ ਵਿਯ ਚ ਗਨ੍ਧਾਨੁਬਨ੍ਧਚੇਤਸੋ ਭਮਰਸ੍ਸ। ਸਨ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿ ਵਿਚਾਰੋ ਨਾਤਿਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਭਾਵੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਪਕ੍ਖਪ੍ਪਸਾਰਣਂ ਵਿਯ, ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ ਵਿਯ ਚ ਪਦੁਮਾਭਿਮੁਖਪਤਿਤਸ੍ਸ ਭਮਰਸ੍ਸ ਪਦੁਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਭਾਗੇ।

ਦੁਕਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਆਕਾਸੇ ਗਚ੍ਛਤੋ ਮਹਾਸਕੁਣਸ੍ਸ ਉਭੋਹਿ ਪਕ੍ਖੇਹਿ ਵਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਾਤਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਕ੍ਖੇ ਫਨ੍ਦਾਪਯਮਾਨਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਚਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਂਸਭਾਜਨਂ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦਲ੍ਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਚੁਣ੍ਣਤੇਲਵਾਲਣ੍ਡੁਪਕੇਨ ਪਰਿਮਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰੋ। ਤਥਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਚਕ੍ਕਂ ਭਮਯਿਤ੍ਵਾ ਭਾਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰੋ। ਤਥਾ ਮਣ੍ਡਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਯ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ।

ਬਹਿ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਕਣ੍ਹਕੋ ਵਿਯ ਅਨੁਮਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਚਾਰੋ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਚਾਰੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਪੁਪ੍ਫੇਨ ਚ ਫਲੇਨ ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਝਾਨਂ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਵਿਵੇਕਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਵਿਤ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕੋ, ਨੀਵਰਣਵਿਗਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਿਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਵਿਵੇਕੋ, ਨੀਵਰਣਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਰਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵੇਕਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਵੇਕੇ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕਜਂ। **ਪੀਤਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਿਣਯਤੀਤਿ ਪੀਤਿ, ਸਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਪੀਤਿ , ਖਣਿਕਾਪੀਤਿ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਪੀਤਿ, ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ, ਫਰਣਾਪੀਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਪੀਤਿ ਸਰੀਰੇ ਲੋਮਹਂਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਖਣਿਕਾਪੀਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਸਦਿਸਾ ਹੋਤਿ। ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਪੀਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰਂ ਵੀਚਿ ਵਿਯ, ਕਾਯਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਉਬ੍ਬੇਗਾਪੀਤਿ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਂ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣਪਤ੍ਤਾ।

ਫਰਣਾਪੀਤਿ ਅਤਿਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਧਮਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰਿਤਵਤ੍ਥਿ ਵਿਯ ਮਹਤਾ ਉਦਕੋਘੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਪਬ੍ਬਤਕੁਚ੍ਛਿ ਵਿਯ ਚ ਅਨੁਪਰਿਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਪੀਤਿ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਦੁਵਿਧਂ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞ੍ਚ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੁਖਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ, ਸੁਖਂ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਂ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਂ ਸਮਾਧਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿਂ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਞ੍ਚਾਤਿ। ਤਾਸੁ ਯਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗਤਾ ਫਰਣਾਪੀਤਿ, ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਪੀਤੀਤਿ।

ਇਤਰਂ ਪਨ ਸੁਖਯਤੀਤਿ **ਸੁਖਂ,** ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਸੁਖਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਖਨਂ ਵਾ ਸੁਖਂ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ ਖਣਤਿ ਚ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਬਾਧਨ੍ਤਿ ਸੁਖਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਤਂ ਸਾਤਲਕ੍ਖਣਂ। ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਚ ਨੇਸਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਪਟਿਲਾਭਤੁਟ੍ਠਿ ਪੀਤਿ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਰਸਾਨੁਭਵਨਂ ਸੁਖਂ। ਯਤ੍ਥ ਪੀਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਂ, ਯਤ੍ਥ ਸੁਖਂ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਨਿਯਮਤੋ ਪੀਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਪੀਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਖਂ। ਕਨ੍ਤਾਰਖਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਨਨ੍ਤੋਦਕਦਸ੍ਸਨਸਵਨੇਸੁ ਵਿਯ ਪੀਤਿ, ਵਨਚ੍ਛਾਯਪ੍ਪਵੇਸਨਉਦਕਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਵਿਯ ਸੁਖਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਪੀਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਖਂ ਅਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਝਾਨੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦਂ ਝਾਨਂ ''ਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਅਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਝਾਨੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਵੇਕਜਂਪੀਤਿਸੁਖਂ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਝਾਨਂ, ਏਵਂ ਪੀਤਿਸੁਖਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਵਿਵੇਕਜਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਲੋਪਸਮਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਪਦੇਨੇਵ ''ਵਿਵੇਕਜਂਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਪਠਮਂ, ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਮਂ। **ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਝਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਞ੍ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਪਨ **ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ, ਫਲਂ ਪਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ। ਤੇਸੁ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ ਚ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ ਚ ਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਤੋ ਚ ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾ, ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਦਨੁਰੂਪੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਇਰਿਯਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਇਰਿਯਨਂ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ।

ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲਜਾਣਂ, ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਏਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇਸੁ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸੇਤਾਨਿ ਪਹਾਨਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਏਤਾਨੇਵ ਵਿਸੇਸੇਨ ਝਾਨਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਨਿ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਹਿ ਨਾਨਾਵਿਸਯਪ੍ਪਲੋਭਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਭਿਭੂਤਂ ਵਾ, ਤਂ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਂ ਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਭਿਭੂਤਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰੇਤਂ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਭਮਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਉਪਹਤਂ ਝਾਨਾਧਿਗਮਸਾਧਿਕਂ ਪਟਿਪਦਂ ਨਾਰੋਹਤਿ। ਇਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਝਾਨਨ੍ਤਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ ਏਤਾਨੇਵ ਪਹਾਨਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤਿ, ਵਿਚਾਰੋ ਅਨੁਪਬਨ੍ਧਤਿ, ਤੇਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਪਯੋਗਸ੍ਸ ਚੇਤਸੋ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਾ ਪੀਤਿ ਪੀਣਨਂ ਸੁਖਞ੍ਚ ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਏਤੇਹਿ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਨੁਬਨ੍ਧਨਪੀਣਨੁਪਬ੍ਰੂਹਨੇਹਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਆਧਿਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਹਿ ਏਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਏਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਝਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨੀ ਸੇਨਾ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਤੂਰਿਯਂ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਚ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਿਦਮ੍ਪਿ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤਾਨਿ ਚ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਪਚਾਰੇ ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤਤੋ ਬਲਵਤਰਾਨਿ। ਇਧ ਪਨ ਉਪਚਾਰਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰਾਨਿ ਰੂਪਾਵਚਰਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸੁਵਿਸਦੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪਯਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਚਾਰੋ ਅਤਿਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਮਜ੍ਜਮਾਨੋ। ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਯਂ ਫਰਮਾਨਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬)। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮ੍ਹਿ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲੇ ਉਪਰਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਫੁਸਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਇਤਰੇਹਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਠੇ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੫੬੫) ''ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਮੇਵ। ਯੇਨ ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਸੋਯੇਵ ਤੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ।

ਤਿਵਿਧਕਲਜਾਣਂ

ਤਿਵਿਧਕਲਜਾਣਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨਤਿਵਿਧਕਲਜਾਣਤਾ। ਤੇਸਂਯੇਵ ਚ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ –

> ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ। ਆਦਿਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਆਦਿਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ – ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ।

> ਯਞ੍ਚ ਪਰਿਪਨ੍ਥਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਆਦਿਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – 'ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚਾ'ਤਿ।
>
> ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ। ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ – ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – 'ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚਾ'ਤਿ।
>
> ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ 'ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਚਤੁਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚਾ''''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੮)।

''ਤਤ੍ਰ **ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਨਾਮ ਸਸਮ੍ਭਾਰਿਕੋ ਉਪਚਾਰੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ** ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਨਾ। **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ''ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ''ਏਕਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤਞ੍ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯਮੇਵ ਆਗਮਨਵਸੇਨ **ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ,** ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ,** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਪਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ** ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਥਂ ? ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਾਰੇ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੋ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਿਲੇਸਗਣੋ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਵਰਣਵਿਰਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਯੇਵ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਨ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਣਾਮਨਯੇਨ ਤਥਤ੍ਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛਮਾਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਥਤ੍ਤੁਪਗਮਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਕਾਰਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਵਿਸੋਧਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਸਮਥਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਨ ਸਮਾਧਾਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਂਸਗ੍ਗਂ ਪਹਾਯ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯੇ ਪਨੇਤੇ ਏਵਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤੇ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਯਾਨਿ ਚ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਨਾਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੇਨ ਏਕਰਸਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ, ਯਞ੍ਚੇਸ ਤਦੁਪਗਂ ਤੇਸਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਏਕਰਸਭਾਵਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਵੀਰਿਯਂ ਵਾਹਯਤਿ, ਯਾ ਚਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਆਸੇਵਨਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਆਕਾਰਾ ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਣੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਤ੍ਤਾ

ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯੋਦਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਵ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਪਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਚ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਪਾਤੁਭਾਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਯੇਵ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਇਧ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਪਰੇਸਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਪਨ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੭੩) ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਜਾਤਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਦ੍ਧਾ। ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਯੋਗਤੋ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ, ਨੀਲਵਣ੍ਣਯੋਗਤੋ ਨੀਲਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਤਂ ਝਾਨਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਵੂਪਸਮਨੇਨ ਚ ਚੇਤੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋਤਿ ਏਵਂ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਚੇਤਸੋਤਿ ਏਤਂ ਏਕੋਦਿਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ – ਏਕੋ ਉਦੇਤੀਤਿ **ਏਕੋਦਿ,** ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝਾਰੂਲ਼੍ਹਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਟ੍ਠੋਪਿ ਹਿ ਲੋਕੇ ਏਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵਿਰਹਿਤੋ ਵਾ ਏਕੋ ਅਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਉਦਾਯਤੀਤਿ ਉਦਿ, ਉਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ ਚ ਸੋ ਉਦਿ ਚਾਤਿ **ਏਕੋਦਿ,** ਸਮਾਧਿਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਤਿ ਇਮਂ ਏਕੋਦਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ **ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ**। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਏਕੋਦਿ ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਸੋ, ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਜੀਵਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਂ "**ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਸਦ੍ਧਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਏਕੋਦਿਨਾਮਕੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਦੁਞ੍ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭੇਨ ਵੀਚਿਤਰਙ੍ਗਸਮਾਕੁਲਮਿਵ ਜਲਂ ਨ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਿਯਾਪਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਪਿ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੋਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿਪਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਝਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵੇਨ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਾ ਬਲਵਤੀ ਸਦ੍ਧਾ, ਬਲਵਸਦ੍ਧਾਸਹਾਯਪਟਿਲਾਭੇਨੇਵ ਚ ਸਮਾਧਿਪਿ ਪਾਕਟੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ, ਏਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਵਿਚਾਰਂ। ਏਤ੍ਥਾਹ ''ਨਨੁ ਚ 'ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ'ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਂ 'ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰ'''ਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਏਵਮੇਤਂ, ਸਿਦ੍ਧੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਨ ਪਨੇਤਂ ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਕਂ, ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਪਰੇਸਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਸਮਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ 'ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ'ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਇਦਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ, ਨ ਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਸ੍ਸ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ, ਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮਿਵ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਾ, ਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮਿਵ ਚ ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਏਕੋਦਿਭਾਵਾਨਂ ਹੇਤੁਪਰਿਦੀਪਕਮਿਦਂ ਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਇਦਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ, ਨ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਚ ਅਭਾਵਾਤਿ, ਏਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਭਾਵਸ੍ਸ

ਹੇਤੁਪਰਿਦੀਪਕਞ੍ਚ, ਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵਮਤ੍ਤਪਰਿਦੀਪਕਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵਮਤ੍ਤਪਰਿਦੀਪਕਮੇਵ ਪਨ ''ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਂ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ।

ਸਮਾਧਿਜਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਤੋ ਵਾ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਤੋ ਜਾਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਯਮੇਵ ਸਮਾਧਿ ''ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਵਿਰਹੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਅਚਲਤ੍ਤਾ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਂ ਇਦਮੇਵ ''ਸਮਾਧਿਜ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੀਤਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਦੁਤਿਯਂ। ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਦੁਤਿਯਂ।

ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾਤਿ ਵਿਰਾਗੋ ਨਾਮ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਂ ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾ । ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਵੂਪਸਮਂ ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਂ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਵੂਪਸਮਮੇਵ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਤਦਾ ਪੀਤਿਯਾ ਵਿਰਾਗਾ ਚ, ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਵੂਪਸਮਾ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਯੋਜਨਾਯ ਵਿਰਾਗੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੀਤਿਯਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਾ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਚਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਦਾ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਤਦਾ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਯੋਜਨਾਯ ਵਿਰਾਗੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਾਮਞ੍ਚੇਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਯੇਵ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਝਾਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਪਰਿਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਨੂਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮੋ ਮਗ੍ਗੋ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਤਤਿਯੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਹਾਨਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੨-੧੩੩) ਏਵਂ ਪਹਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਵਣ੍ਣਭਣਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਕਂ, ਏਵਮੇਵ ਇਧ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਵਣ੍ਣਭਣਨਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਕ੍ਖਪਤਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਯ ਵਿਸਦਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਥਾਮਗਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਦਸਵਿਧਾ ਹੋਤਿ – ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੬.੧) ਏਵਮਾਗਤਾ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਛਲ਼ਾਰਮ੍ਮਣਾਪਾਥੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਕਤਿਭਾਵਾਵਿਜਹਨਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ‘‘ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਨਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਨਾਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ‘‘ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੫੦) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ‘‘ਯਦਤ੍ਥਿ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਪਜਹਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧-੭੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੫) ਏਵਮਾਗਤਾ ਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਆਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਸਮਵਾਹਿਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਗ੍ਗਸੁਖੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਕ੍ਖਪਾਤਜਨਨੀ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੫; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਵੂਪਸਮਨੇਪਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਾ, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੇਨ ਪਨਸ੍ਸਾ ਅਯਂ ਭੇਦੋ । ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਯੁਵਥੇਰਸੇਨਾਪਤਿਰਾਜਾਦਿਵਸੇਨ ਭੇਦੋ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸੁ ਯਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਦਯੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਥਾ ਚੇਤਾਸਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੀਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ। ਪਞ੍ਞਾ ਏਵ ਹਿ ਏਸਾ, ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਯਂ ਗੇਹਂ ਪਵਿਟ੍ਠਂ ਸਪ੍ਪਂ ਅਜਪਦਦਣ੍ਡਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਸ੍ਸ ਤਂ ਥੁਸਕੋਟ੍ਠਕੇ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਸਪ੍ਪੋ ਨੁ ਖੋ ਨੋ’’ਤਿ ਅਵਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਵਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ‘‘ਸਪ੍ਪੋ ਨ ਸਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਾ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵਾਦਿਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਜਪਦਦਣ੍ਡਕੇਨ ਗਾਲ਼੍ਹਂ ਸਪ੍ਪਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਨ੍ਤਾਹਂ ਇਮਂ ਸਪ੍ਪਂ ਅਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਅਡਂਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਨਾਕਾਰਮੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤੋ ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਾ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਆਦਿਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਤਯੋ ਭਵੇ ਪਸ੍ਸਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ, ਅਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ। ਇਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਸਿਦ੍ਧਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਨੇਸਾ ਵਿਚਿਨਨਗ੍ਗਹਣੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾਤਿ। ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਾਹਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਯੇਵਾਤਿ। ਆਹ ਚੇਤ੍ਥ –

> ‘‘ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਛਲ਼ਙ੍ਗਝਾਨਸੁਦ੍ਧਿਯੋ।
> ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਵੇਦਨਾਵੀਰਿਯਂ ਇਤਿ॥

‘‘ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸੋਪੇਕ੍ਖਾ-ਛਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਤੋ ਤਤੋ।
ਦੁਵੇ ਪਞ੍ਞਾ ਤਤੋ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਚਤਸ੍ਸੋਵ ਭਵਨ੍ਤਿਮਾ’’ਤਿ॥

ਇਤਿ ਇਮਾਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ, ਅਨਾਭੋਗਰਸਾ , ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਪੀਤਿਵਿਰਾਗਪਦਟ੍ਠਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ‘‘ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਚ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀ’ਤਿ ਏਵਮਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ, ਸਾ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ? ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਤੋ। ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤੀਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਿਰਾ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾ ਜਾਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਰਤੀਤਿ **ਸਤੋ**। ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**। ਇਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਰਸਾ ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਲਕ੍ਖਣਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਤੀਰਣਰਸਂ, ਪਵਿਚਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਦਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪੁਰਿਮਜ੍ਝਾਨੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ ਹਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਝਾਨਾਨਂ ਭੂਮਿਯਂ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਤਿ ਸੁਖਾ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਂ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਨ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਖੁਰਧਾਰਾਯਂ ਵਿਯ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਧੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – ਯਥਾ ਧੇਨੁਪਗੋ ਵਚ੍ਛੋ ਧੇਨੁਤੋ ਅਪਨੀਤੋ ਅਰਕ੍ਖਿਯਮਾਨੋ ਪੁਨਦੇਵ ਧੇਨੁਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮਿਦਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖਂ ਪੀਤਿਤੋ ਅਪਨੀਤਮ੍ਪਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਰਕ੍ਖੇਨ ਅਰਕ੍ਖਿਯਮਾਨਂ ਪੁਨਦੇਵ ਪੀਤਿਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਿਯਾ, ਸੁਖੇ ਵਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਾਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਅਤਿਮਧੁਰਸੁਖਂ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਸੁਖਾਭਾਵਾ। ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਖੇ ਅਸਾਰਜ੍ਜਨਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਇਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਮਿਧੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ **ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦਨਾਭੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ। ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਨਾਮਕਾਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ, ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤਿਪਣੀਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਕਾਯੋ ਫੁਟੋ, ਯਸ੍ਸ ਫੁਟਤ੍ਤਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ’’ਤਿ ਆਹ।

ਇਦਾਨਿ **ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂਝਾਨਹੇਤੁ ਯਂਝਾਨਕਾਰਣਾ ਤਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ ਵਿਭਜਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਪਸਂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਿਨ੍ਤਿ? ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀਤਿ। ਤਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਂ ਤੇ ਏਵਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਪਸਂਸਾਰਹਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤਿਮਧੁਰਸੁਖੇ ਸੁਖਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੇਪਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਾਭਿਸਙ੍ਗੇਨ ਆਕਡ੍ਢੀਯਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਪੀਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਤਾਯ ਸਤਿਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਰਿਯਕਨ੍ਤਂ ਅਰਿਯਜਨਸੇਵਿਤਮੇਵ ਚ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਸੁਖਂ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਸਂਸਾਰਹੋ। ਇਤਿ ਪਸਂਸਾਰਹਤੋ ਨਂ ਅਰਿਯਾ ਤੇ ਏਵਂ ਪਸਂਸਾਹੇਤੁਭੂਤੇ ਗੁਣੇ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਤਤਿਯਂ, ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਤਤਿਯਂ।

ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾਤਿ ਕਾਯਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਵਾਤਿ ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ, ਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ**ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਪਹਾਨਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਦਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ? ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਹੀਯਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਸੁਖਾਨਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਸੁ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਂ, **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਦਿ ਪਨੇਤਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਕਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਕਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੫੧੦) ਏਵਂ ਝਾਨੇਸ੍ਵੇਵ ਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧਤ੍ਤਾ। ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ ਹਿ ਨੇਸਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ, ਨ ਨਿਰੋਧੋਯੇਵ। ਨਿਰੋਧੋਯੇਵ ਪਨ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਨਾਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ।

ਤਥਾ ਹਿ ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਡਂਸਮਕਸਾਦਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਵਿਸਮਾਸਨੁਪਤਾਪੇਨ ਵਾ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯਂ। ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮ੍ਪੇਤਂ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ। ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯਂ ਪਨ ਪੀਤਿਫਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਯੋ ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਵਿਹਤਤ੍ਤਾ। ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੇਯੇਵ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਸ੍ਸਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਕਾਯਕਿਲਮਥੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪਘਾਤੇ ਚ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵੇ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਭਾਵੇ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਯੇਵ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਤਿ ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ, ਪਹੀਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟਕਾਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ। ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਹਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਚ ''ਏਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਿਸੇਸਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਅਥੇਵਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸੁਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਾਪਿ ਏਤਾ ਵੇਦਨਾ ਇਧ ਕਸ੍ਮਾ ਸਮਾਹਟਾ''ਤਿ? ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ। ਯਾ ਹਿ ਅਯਂ **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਸੁਖੁਮਾ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਗਹੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਨਾਮ ਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਗੋਣਸ੍ਸ ਸੁਖਗਹਣਤ੍ਥਂ ਗੋਪੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਜੇ ਸਬ੍ਬਾ ਗਾਵੋ ਸਮਾਹਰਤਿ, ਅਥੇਕੇਕਂ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਗਤਂ ''ਅਯਂ ਸੋ ਗਣ੍ਹਥ ਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਗਾਹਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਾ ਏਤਾ ਸਮਾਹਰੀਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਮਾਹਟਾ ਏਤਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਯਂ ਨੇਵ ਸੁਖਂ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਅਯਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਏਸਾ ਗਾਹਯਿਤੁਂ।

ਅਪਿ ਚ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾਪਿ ਏਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਾਦਯੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਯਥਾਹ – ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ

ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੫੮)। ਯਥਾ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਂ ''ਤਤ੍ਥ ਪਹੀਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਮ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸੇਤਾ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਰਾਗਦੋਸਾਨਂ ਅਤਿਦੂਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮ੍ਪੇਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਰਾਗਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਸਸ੍ਸ। ਸੁਖਾਦਿਘਾਤੇਨ ਚ ਤੇ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਰਾਗਦੋਸਾ ਹਤਾਤਿ ਅਤਿਦੂਰੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਅਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੁਖਾਭਾਵੇਨ ਅਸੁਖਂ। ਏਤੇਨੇਤ੍ਥ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਂ ਤਤਿਯਵੇਦਨਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਸੁਖਾਭਾਵਮਤ੍ਤਂ। ਤਤਿਯਵੇਦਨਾ ਨਾਮ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਰਸਾ, ਅਵਿਭੂਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸੁਖਨਿਰੋਧਪਦਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਜਨਿਤਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਝਾਨੇ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਸਤਿ, ਯਾ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਏਤ੍ਥ ਸਤਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਾਯ ਸਤਿਯੇਵ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ, ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾ ਪਨ ਦਿਵਾ ਸੂਰਿਯਪ੍ਪਭਾਭਿਭਵਾ ਸੋਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਾਭਾ ਦਿਵਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਾ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਤੇਜਾਭਿਭਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਟਿਲਾਭਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਦਿਵਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਨ੍ਦਲੇਖਾਯ ਪਭਾ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਾਪਿ ਸਤਿਆਦਯੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਤੇਜਾਭਿਭਵਾਭਾਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭਾ ਅਯਂ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਨ੍ਦਲੇਖਾਯ ਪਭਾ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਾਪਿ ਸਤਿਆਦਯੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਚਤੁਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ**ਤਿ ਉਦਯਗਾਮਿਨਿਯਾ ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਚ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ। **ਅਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯ। **ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਪਕ੍ਖਿਕਾਯ। **ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ। **ਸੋ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਂ ਤਣ੍ਹਂ **"ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ"**ਤਿ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **"ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਾਪਕਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ **"ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ"**ਤਿ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਸਰੂਪਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮੇ ਆਸਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਾਸਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੁਂ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ''ਅਯਂ ਨਾਮ ਸਿਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਚਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ,

ਤੰਤੰਸਿਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਸਤਿਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਹਿ ਸਕਸਕਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਭਿਜਾਨਨਕਾਲੇਪਿ ਤੰ ਤੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਸੀਲੰ ਆਚਰੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਪਞ੍ਞੰ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ।

ਇਧਾਤਿ ਮੂਲਪਦੰ। **ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਮੇਵ ਕਥਿਤੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਖਮਨਵਸੇਨ **ਖਨ੍ਤਿ,** ਰੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ **ਰੁਚਿ,** ਗਹਣਵਸੇਨ **ਆਦਾਯੋ,** ਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ **ਧਮ੍ਮੋ,** ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਨਯੋ,** ਤਦੁਭਯੇਨਪਿ **ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ,** ਪਵੁਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਪਾਵਚਨੰ,** ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ,** ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਦਾਨਵਸੇਨ **ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਖਨ੍ਤਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਰੁਚਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਆਦਾਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਵਿਨਯੇ।

> ''ਯੇ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਗੋਤਮਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਾਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਵਿਰਾਗਾਯ, ਸਞ੍ਞੋਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਵਿਸਞ੍ਞੋਗਾਯ, ਆਚਯਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਪਚਯਾਯ, ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ, ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ, ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ , ਨੋ ਪਵਿਵੇਕਾਯ, ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਯ, ਦੁਬ੍ਭਰਤਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਸੁਭਰਤਾਯਾ'ਤਿ। ਏਕੰਸੇਨ, ਗੋਤਮਿ, ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਵਿਨਯੋ, ਨੇਤੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ'ਨ੍ਤਿ।

> ''ਯੇ ਚ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਗੋਤਮਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਸਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਸੁਭਰਤਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਦੁਬ੍ਭਰਤਾਯਾ'ਤਿ। ਏਕੰਸੇਨ, ਗੋਤਮਿ, ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਏਸੋ ਵਿਨਯੋ, ਏਤੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ'''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੩; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੦੬) –

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਪਾਵਚਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿ ਚੇਤੰ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਕਲੰ ਸਾਸਨੰ ਭਗਵਤਾ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤ੍ਤਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਤੋ ਖਮਨਵਸੇਨ ਖਨ੍ਤਿ। ਰੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਰੁਚਿ। ਗਹਣਵਸੇਨ ਆਦਾਯੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਕੰ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਸੋਵ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੰ ਵਿਨੇਤੀਤਿ ਵਿਨਯੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੋ ਵਿਨਯੋ ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ। ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਸ ਵਿਨਯੋਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਯੇ ਚ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਗੋਤਮਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਸਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਏਕੰਸੇਨ ਗੋਤਮਿ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਏਸੋ ਵਿਨਯੋ, ਏਤੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ'''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੩; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੦੬)।

ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਵਿਨਯੋ, ਨ ਦਣ੍ਡਾਦੀਹੀਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

> ''ਦਣ੍ਡੇਨੇਕੇ ਦਮਯਨ੍ਤਿ, ਅਙ੍ਕੁਸੇਹਿ ਕਸਾਹਿ ਚ।
> ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ, ਨਾਗੋ ਦਨ੍ਤੋ ਮਹੇਸਿਨਾ''ਤਿ॥ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫੨)।

ਤਥਾ –

> ''ਧਮ੍ਮੇਨ ਨੀਯਮਾਨਾਨੰ, ਕਾ ਉਸੂਯਾ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਮਹਾਵ॰ ੬੩)।

ਧਮ੍ਮਾਯ ਵਾ ਵਿਨਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ। ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਤ੍ਥਞ੍ਹੇਸ ਵਿਨਯੋ, ਨ ਭਵਭੋਗਾਮਿਸਤ੍ਥੰ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਨਯਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤਿ ਜਨਕੁਹਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੫) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਆਹ ''ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੯)। ਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਨਯਤੀਤਿ ਵਿਨਯੋ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਿਨਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ। ਸੰਸਾਰਧਮ੍ਮਤੋ ਹਿ ਸੋਕਾਦਿਧਮ੍ਮਤੋ ਵਾ ਏਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਯਤਿ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਨਯੋ, ਨ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ। ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਹਿ ਭਗਵਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਨਯੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਨਯੋ, ਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਜੀਵੇਸੁ ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ। ਸਾਤ੍ਥਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਚਨਤੋ ਪਧਾਨੰ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਪਵਚਨੰ, ਪਵਚਨਮੇਵ ਪਾਵਚਨੰ। ਸਬ੍ਬਚਰਿਯਾਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਚਰਿਯਭਾਵੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ। ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਤ੍ਥੁਭੂਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ। ਸਤ੍ਥੁਭੂਤੰ ਵਾ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿਪਿ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ। ''ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੬) ਹਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋਵ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸਾਸਨੇ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਞ੍ਞਾਣਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ''ਇਮਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ''ਇਮਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਯੰ ਨਿਯਮੋ ਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਜੀਵਿਤੰ। ਅਨੁਪਾਲਨਲਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠੰ ਕਾਰੇਤੀਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਜੀਵਿਤਮੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ**। ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੰ ਹੋਤਿ। ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਵਿਨਿਭੁਤ੍ਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਪਾਲਨਲਕ੍ਖਣੰ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਤੇਸੰ ਪਵਤ੍ਤਨਰਸੰ, ਤੇਸੰਯੇਵ ਠਪਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਾਪਯਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਚ ਅਨੁਪਾਲਨਲਕ੍ਖਣਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਿਧਾਨੇ ਅਤ੍ਥਿਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਤੰ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ, ਉਦਕੰ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਲਾਦੀਨਿ। ਯਥਾਸਕੰ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਲੇਤਿ, ਧਾਤਿ ਵਿਯ ਕੁਮਾਰੰ, ਸਯੰਪਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨੇਵ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨਿਯਾਮਕੋ ਵਿਯ ਨਾਵੰ। ਨ ਭਙ੍ਗਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਪਵਤ੍ਤਯਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵਾ। ਨ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਠਪੇਤਿ, ਸਯੰ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਖੀਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਵਟ੍ਟਿਸਿਨੇਹੋ ਪਦੀਪਸਿਖੰ, ਨ ਚ ਅਨੁਪਾਲਨਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਪਨਾਨੁਭਾਵਵਿਰਹਿਤੰ , ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਥੋਕਤਾਯ। **ਅਪ੍ਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦੰ ਲਾਮਕੰ। **ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨੰ ਕਿਚ੍ਚਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ।

ਤੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਥੰ ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਤੀਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਿਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇਪਿ ਰੂਪਤੋ ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਰੂਪਾਰੂਪਾਨੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਥਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਤੀਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਅਤੀਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਕਾਲੇ ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਜੀਵਿਤ੍ਥ'' ਇਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਨ ਜੀਵਤੀ**ਤਿ ''ਜੀਵਤੀ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ''ਜੀਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਅਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਗਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਕਾਲੇ ''ਜੀਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਨ ਜੀਵਤੀ**ਤਿ ''ਜੀਵਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਜੀਵਿਤ੍ਥ''ਇਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਕਾਲੇ। **ਜੀਵਤੀ**ਤਿ ''ਇਦਾਨਿ ਜੀਵਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਜੀਵਿਤ੍ਥ''ਇਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ''ਜੀਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਜੀਵਿਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚਾਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ? **ਜੀਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਸੀਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। **ਅਤ੍ਤਭਾ**ਵੋਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ''ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚਾ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਖਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨ ਲਕ੍ਖਣਾਕਾਰਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਰੂਪਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਭਾਵੇਨ **ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਰੂਪਪਧਾਨਭਾਵੋ ਕਥਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ? ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਇਧੁਪਚਿਤਕਮ੍ਮਬਲਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਠਮਸਮਾਪਨ੍ਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਬਲਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਧਾਨਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਪਧਾਨਭਾਵੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਧਾਨਭੂਤਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇਨ ਰੂਪੇ ਧਰਮਾਨੇਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਏਵ **"ਲਹੁਸੋ ਵਤ੍ਤਤੇ ਖਣੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਥਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਕਥਿਯਮਾਨੇ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚਾਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖਵੇਦਨਾ ਚ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਚ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਅਹੋਨ੍ਤੀਪਿ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਥਿਤਾ। ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਥਿਤਾਤਿਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ ? ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਗਹਿਤੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਕਾਯਿਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਅਹੋਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚਾਤਿ ਵੇਦਨਾਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ **ਕੇਵਲਾ**ਤਿ ਧੁਵਸੁਖਸੁਭਅਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲਂ ਤੇਹਿ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਾ। **ਲਹੁਸੋ ਵਤ੍ਤਤਿ ਖਣੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤਾਯ ਲਹੁਕੋ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤੋ ਜੀਵਿਤਾਦੀਨਂ ਖਣੋ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਏਕਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨੀ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। **ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਕਪ੍ਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੇ ਮਰੂ**ਤਿ ਯੇ ਦੇਵਗਣਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ''ਯੇ ਨਰਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। **ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤੇਪਿ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੋਹਿਤਾ**ਤਿ ਤੇਪਿ ਦੇਵਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮੋਹਿਤਾ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨ ਤੁ ਏਵ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਏਕੇਨੇਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਮਰਣਕਾਲਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਯੇ ਖਨ੍ਧਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ। **ਮਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਤਸ੍ਸ। **ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਧਰਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ। **ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਦਿਸਾ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਚੁਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਾ ਪੁਨ ਘਟੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਸਦਿਸਾ। **ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ**ਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪੁਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਾਭਾਵੇਨ ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਨਿਰੁਦ੍ਧਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਨਨ੍ਤਰਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਚ ਯੇ ਭਗ੍ਗਾ, ਯੇ ਚ ਭਗ੍ਗਾ ਅਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਯੇ ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਯੇ ਚ ਅਨਾਗਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਤਦਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਖਨ੍ਧਾਨਂ। **ਵੇਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਲਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਵੇਸਮਂ, ਤਂ ਵੇਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਹਿ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਲਕ੍ਖਣੇ।

ਇਦਾਨਿ ਅਨਾਗਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਭਾਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ **"ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਨ ਜਾਤੋ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। **ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਨ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਅਜਾਤੇਨ ਅਪਾਤੁਭੂਤੇਨ ਅਨਾਗਤਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਨ ਜਾਤੋ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਏਤੇਨ ਅਨਾਗਤਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ

ਵੱਤਮਾਨਕ੍ਖਣ੍ਧੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਭਾਵਂ ਕਥੇਸਿ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਜੀਵਤੀ**ਤਿ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਵੱਤਮਾਨਕ੍ਖਣ੍ਧੇਨ ਜੀਵਤਿ। ਏਤੇਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨ ਜੀਵਤੀਤਿ ਕਥਿਤਂ। **ਚਿਤ੍ਤਭਗ੍ਗਾ ਮਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਜੀਵਨਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤਭਙ੍ਗੇਨ ਮਤੋ। ''ਉਪਰਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤਭਙ੍ਗਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਤਂ ਉਜੁਕਮੇਵ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ**ਤਿ ''ਰੂਪਂ ਜੀਰਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨਂ, ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਨ ਜੀਰਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੬) ਵਚਨਕ੍ਕਮੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਨ ਜੀਰਣਸਭਾਵੇਨ ਪਰਮਾ ਠਿਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ, ਸਭਾਵਟ੍ਠਿਤਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਦਤ੍ਤੋ ਮਤੋ, ਮਿਤ੍ਤੋ ਮਤੋ''ਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਕਾ। ਪਰਮੋ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਕਾ। ਅਜਟਾਕਾਸੋਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਥਨਂ ਵਿਯ ਮਤੋਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ ਕਥਿਯਤਿ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਥਿਯਤਿ।

ਅਨਿਧਾਨਗਤਾ ਭਗ੍ਗਾਤਿ ਯੇ ਖਨ੍ਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਨਿਧਾਨਂ ਨਿਹਿਤਂ ਨਿਚਯਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨਿਧਾਨਗਤਾ। **ਪੁਞ੍ਜੋ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤੇ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਨੇਸਂ ਪੁਞ੍ਜਭਾਵੋ ਰਾਸਿਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਯਧਮ੍ਮਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਕਿਮਿਵ? **ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪੂਪਮਾ**ਤਿ ਸੂਚਿਮੁਖੇ ਸਾਸਪੋ ਵਿਯ।

ਇਦਾਨਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ। **ਭਙ੍ਗੋ ਨੇਸਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਭੇਦੋ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ। **ਪਲੋਕਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਸ੍ਸਨਸਭਾਵਾ। **ਪੁਰਾਣੇਹਿ ਅਧਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਨ ਮਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਂਸਗ੍ਗਾ।

ਇਦਾਨਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਆਯਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਆਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਯੇਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਭਙ੍ਗਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਭੇਦਾ ਭਙ੍ਗਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਦਸ੍ਸਨਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦੋਵ ਆਕਾਸੇ**ਤਿ ਵਿਵਟਾਕਾਸੇ ਵਿਜ੍ਜੁਲਤਾਨਿਚ੍ਛਰਣਂ ਵਿਯ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਯਨ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚ, ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਉਦੇਤਿ ਆਪੂਰਤਿ ਵੇਤਿ ਚਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੫.੩) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਏਵਂ ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਥਂ ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਪਵਿਸਨਨਾਸਿਕਵਾਤਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਨਾਸਿਕਵਾਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ। **ਮਹਾਭੂਤੂਪਨਿਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾਨਂ ਪਥਵੀਆਪਤੇਜਵਾਯਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ। **ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੂਪਨਿਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਿਤਪੀਤਾਦਿਕਬਲ਼ੀਕਾਰਆਹਾਰੇਨ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਂ। **ਉਸ੍ਮੂਪਨਿਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣੂਪਨਿਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਵਿਞ੍ਞਾਣੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਆਯੁ ਉਸ੍ਮਾ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਯਦਾ ਕਾਯਂ ਜਹਨ੍ਤਿਮ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੫)।

ਇਦਾਨਿ ਨੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਮੂਲਭੂਤਮ੍ਪਿ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਹਿ ਕਰਜਕਾਯੋ ਮੂਲਂ। ਮਹਾਭੂਤਾਦੀਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਕਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਹਾਰਾ। **ਇਮੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਾਦੀਨਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਵਤ੍ਤਿਕਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਦੁਬ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਥਾਮਂ। **ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੂਪੀ**ਤਿ ਅਤੀਤਜਾਤਿਯਂ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਕਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾਪਿ। **ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਯੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੇਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਸਾਧਾਰਣਪਚ੍ਚਯਾ। **ਪਭਾਵਿਕਾ**ਤਿ ਪਧਾਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਕਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ। **ਸਹਭੂਮੀ**ਤਿ ਸਹਭਵਿਕਾਪਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। **ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਪੀ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। **ਸਹਜਾਪੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ। **ਯਾਪਿ ਪਯੋਜਿਕਾ**ਤਿ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤੁਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਯੋਜਿਕਾ, ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਾ ਤਣ੍ਹਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੫, ੧੦੫)। **ਨਿਚ੍ਚਦੁਬ੍ਬਲਾ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲਾ। **ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਾ, ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨ ਠਿਤਾ। **ਪਰਿਪਾਤਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇ**ਤਿ ਇਮੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਾਤਯਨ੍ਤਿ ਖੇਪਯਨ੍ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ,

ਏਕੋ ਏਕਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਿ**-ਇਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਨਤ੍ਥਿ ਤਾਯਿਤਾ**ਤਿ ਤਾਯਨੇ ਰਕ੍ਖਕੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨ ਚਾਪਿ ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞਂ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਯੋਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਸੋ ਨ ৱਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯੋਪਿ ਇਮੇਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਇਦਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ।

ਨ ਚ ਕੇਨਚਿ ਕੋਚਿ ਹਾਯਤੀਤਿ ਕੋਚਿ ਏਕੋਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ৱਸੇਨ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਚ ਇਮੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਹਿ ਇਮੇ ਖਨ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਭਙ੍ਗਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ। **ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਭਾৱਿਤਾ ਇਮੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਇਮੇ ৱਤ੍ਤਮਾਨਕਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਕਾ। **ਯੇਪਿ ਪਭਾৱਿਕਾ**ਤਿ ਯੇਪਿ ਇਮੇ ৱਤ੍ਤਮਾਨਕਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕਾ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ। **ਤੇ ਪੁਰੇ ਮਤਾ**ਤਿ ਤੇ ৱੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ৱਤ੍ਤਮਾਨਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ৱਾ ਪਠਮਮੇৱ ਮਰਣਂ ਪਤ੍ਤਾ। **ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਚਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ৱਤ੍ਤਮਾਨੇ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਕਦਾਚਿ ਮਦ੍ਦਸਂਸੂ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ ਨ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ। **ਮ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿৱਸੇਨ ৱੁਤ੍ਤੋ।

ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇৱਾਨਨ੍ਤਿ ਧਤਰਟ੍ਠৱਿਰੂਲ੍ਹਕৱਿਰੂਪਕ੍ਖਕੁৱੇਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚਤੁਮਹਾਰਾਜਾ ਇਸ੍ਸਰਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ। ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇৱਾ**। ਤੇ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ৱੇਮਜ੍ਝੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਕਾਪਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਕਾਪਿ। ਤੇਸਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕৱਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ ਸੀਤৱਲਾਹਕਾ ਉਣ੍ਹৱਲਾਹਕਾ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਦੇৱਪੁਤ੍ਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਦੇৱਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਦੇৱਲੋਕਟ੍ਠਾ ਏৱ ਤੇਸਂ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਜੀৱਿਤਂ। **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਪਰਿਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ৱੁਦ੍ਧਿਪਟਿਸੇਧੋ। **ਥੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਕਾਲਂ, ਦੀਘਦਿৱਸਪਟਿਸੇਧੋ। **ਖਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਕਾਲਂ, ਕਾਲਨ੍ਤਰਪਟਿਸੇਧੋ। **ਲਹੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਹੁਕਂ, ਅਲਸਪਟਿਸੇਧੋ। **ਇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘਬਲৱਪਟਿਸੇਧੋ । **ਅਨਦ੍ਧਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲৱਸੇਨ ਨ ਅਦ੍ਧਾਨਕ੍ਖਮਂ। **ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿৱਸੇਨ ਚਿਰਂ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ, ਦਿৱਸਪਟਿਸੇਧੋ।

ਤਾৱਤਿਂਸਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਜਨਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾਤਿ ਤਾৱਤਿਂਸਾ। ਅਪਿ ਚ ਤਾৱਤਿਂਸਾਤਿ ਤੇਸਂ ਦੇৱਾਨਂ ਨਾਮਮੇৱਾਤਿਪਿ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਕਾ, ਤੇਸਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕৱਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ **ਯਾਮਾ**ਦੀਨਂ। ਏਕਦੇৱਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਦੇৱਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕৱਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਦਿਬ੍ਬਸੁਖਂ ਯਾਤਾ ਪਯਾਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ **ਯਾਮਾ**। ਤੁਟ੍ਠਾ ਪਹਟ੍ਠਾਤਿ **ਤੁਸਿਤਾ**। ਪਕਤਿਪਟਿਯਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਤਿਰੇਕੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤੁਕਾਮਕਾਲੇ ਯਥਾਰੁਚਿਤੇ ਭੋਗੇ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ৱਾ ਰਮਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀ**। ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਞਤ੍ৱਾ ਪਰੇਹਿ ਨਿਮ੍ਮਿਤੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ৱਸਂ ৱਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤৱਸৱਤ੍ਤੀ**। ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਘਟਾਯ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ**। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਞ੍ਚৱੋਕਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਗਹਿਤਾ।

ਗਮਨਿਯੋਤਿ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੋ। **ਯੋ ਭਿਕ੍ਖৱੇ ਚਿਰਂ ਜੀৱਤਿ, ਸੋ ৱਸ੍ਸਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਚਿਰਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ, ਸੋ ৱਸ੍ਸਸਤਮਤ੍ਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਅਪ੍ਪਂ ৱਾ ਭਿਯਜੋ**ਤਿ ৱਸ੍ਸਸਤਤੋ ਉਪਰਿ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ ਦ੍ৱੇ ৱਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਹੀਲ਼ੇਯਜ ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਂ ਜੀৱਿਤਂ ਅৱਞ੍ਞਾਤਂ ਕਰੇਯਜ, ਲਾਮਕਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਯਜ। ''ਹੀਲ਼ੇਯਜਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਅਚ੍ਚਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। **ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿৱਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। **ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਜੀৱਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਭਾৱਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਆਯੁ ਖਿਯਜਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੋ ਖਯਂ ਯਾਤਿ। **ਕੁਨ੍ਨਦੀਨਂৱ ਓਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਉਦਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਕੁਨ੍ਨਦਿਯਾ ਉਦਕਂ, ਏৱਂ ਮਚ੍ਚਾਨਂ ਆਯੁ ਖਿਯਜਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀৱਿਤਕ੍ਖਣੋ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਮਤ੍ਤੋਯੇৱ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਰਥਚਕ੍ਕਂ ਪৱਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕੇਨੇৱ ਨੇਮਿਪਦੇਸੇਨ ਪৱਤ੍ਤਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕੇਨੇৱ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏৱਮੇৱ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀৱਿਤਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧੋਤਿ ৱੁਚ੍ਚਤਿ।

ਧੀਰਾਤਿ ਧੀਰਾ ਇਤਿ। ਪੁਨ **ਧੀਰਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ। **ਧਿਤਿਮਾ**ਤਿ ਧਿਤਿ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਧਿਤਿਮਾ। **ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਧੀਕਤਪਾਪਾ**ਤਿ ਗਰਹਿਤਪਾਪਾ। ਤਂਯੇৱ ਪਰਿਯਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਧੀ ৱੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਪਞ੍ਞਾ**। ਕਿਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਪਞ੍ਞਾਪਨৱਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ

ੵੁਤ੍ਤਾ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ? ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। ਸਾੵ ਅੵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਭਿਭੵਨਤੋ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣੇ ੵਾ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਤੀਤਿਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਞ੍ਞਾੵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ **ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਓਭਾਸਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ ਚ; ਯਥਾ ਹਿ ਚਤੁਭਿਤ੍ਤਿਕੇ ਗੇਹੇ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਦੀਪੇ ਜਲਿਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਆਲੋਕੋ ਪਾਤੁਭੵਤਿ, ਏੵਮੇੵ ਓਭਾਸਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਪਞ੍ਞੋਭਾਸਸਮੋ ਓਭਾਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਞ੍ਞੵਤੋ ਹਿ ਏਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ਏਕਾਲੋਕਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ –

‘‘ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਗੇਹੇ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਂ ਪੵੇਸੇਯ੍ਯ, ਪੵਿਟ੍ਠੋ ਪਦੀਪੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ੵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ, ਓਭਾਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਆਲੋਕਂ ੵਿਦਂਸੇਤਿ, ਪਾਕਟਾਨਿ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਕਰੋਤਿ; ਏੵਮੇੵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅੵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਂ ੵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ, ੵਿਜ੍ਜੋਭਾਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਞਾਣਾਲੋਕਂ ੵਿਦਂਸੇਤਿ, ਪਾਕਟਾਨਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਕਰੋਤਿ। ਏੵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਓਭਾਸਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧੫)।

ਯਥਾ ਪਨ ਛੇਕੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਆਤੁਰਾਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਦੀਨਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਏੵਂ ਪਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਸੇੵਿਤਬ੍ਬਾਸੇੵਿਤਬ੍ਬੇ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ੵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ‘‘ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞੵਾਤਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੯) ੵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਏੵਮਸ੍ਸਾ ਪਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਤਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਯਥਾਸਭਾੵਪਟਿੵੇਧਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਕ੍ਖਲਿਤਪਟਿੵੇਧਲਕ੍ਖਣਾ ੵਾ, ਕੁਸਲਿਸ੍ਸਾਸਖਿਤ੍ਤਉਸੁਪਟਿੵੇਧੋ ੵਿਯ। ੵਿਸਯੋਭਾਸਰਸਾ, ਪਦੀਪੋ ੵਿਯ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਰਞ੍ਞਗਤਸੁਦੇਸਕੋ ੵਿਯ।

ਖਨ੍ਧਧੀਰਾਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪੵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਖਨ੍ਧਧੀਰਾ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਞਾਣਂ ਪੵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਾਤੁਧੀਰਾ**। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। **ਤੇ ਧੀਰਾ ਏੵਮਾਹਂਸੂ**ਤਿ ਏਤੇ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਏੵਂ ਕਥਯਿਂਸੁ। **ਕਥੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਪ੍ਪਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕ’’ਨ੍ਤਿ ਕਥਯਨ੍ਤਿ। **ਭਣਨ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਥੋਕਂ ਖਣਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਭਾਸਨ੍ਤਿ। **ਦੀਪਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਲਹੁਕਂ ਇਤ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ੵੋਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਨਦ੍ਧਨਿਕਂ ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾੵਿਧੇਨ ਬ੍ਯੋਹਰਨ੍ਤਿ।

੧੧. ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਤਥਾ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਬ੍ਯਸਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਪਸ੍ਸਾਮੀ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਆਦੀਹਿ ਪੇਕ੍ਖਾਮਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਾਦਿਮ੍ਹਿ। **ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ। **ਪਜਂ ਇਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਸਤ੍ਤਕਾਯਂ। **ਤਣ੍ਹਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਗਤਂ ਅਭਿਭੂਤਂ ਨਿਪਾਤਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭੵੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਭੵਾਦੀਸੁ। **ਹੀਨਾ ਨਰਾ**ਤਿ ਹੀਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਨਰਾ। **ਮਚ੍ਚੁਮੁਖੇ ਲਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਮਰਣਮੁਖੇ ਪਰਿਦੇੵਨ੍ਤਿ। **ਅੵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ**ਤਿ ਅੵਿਗਤਤਣ੍ਹਾ। **ਭੵਾ**ਤਿ ਕਾਮਭੵਾਦਿਕਾ। **ਭੵੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਭੵਾਦਿਕੇਸੁ। ਅਥ ੵਾ **ਭੵਾਭੵੇਸੂ**ਤਿ ਭੵਭੵੇਸੁ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭੵੇਸੂਤਿ ੵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਦੁੵਿਧਂ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁ – ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੂਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋਯਂ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕਟ੍ਠਿਕੇਨ ਉਪਰਿ ਭਮੁਕਟ੍ਠਿਕੇਨ ਉਭਤੋ ਅਕ੍ਖਿਕੂਟੇਹਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਕ੍ਖਿਲੋਮੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕਮਜ੍ਝਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਨ੍ਹਾਰੁਸੁਤ੍ਤਕੇਨ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੇ ਆਬਦ੍ਧੋ ਸੇਤਕਣ੍ਹਮਣ੍ਡਲੵਿਚਿਤ੍ਤੋ ਮਂਸਪਿਣ੍ਡੋ, ਇਦਂ **ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਏਤ੍ਥ ਸਿਤੋ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਸਾਦੋ, ਇਦਂ **ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁ** ਨਾਮ। ਇਦਮਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਦੇਤਂ ਤਸ੍ਸ ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਤਮਣ੍ਡਲਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਅਭਿਮੁਖੇ ਠਿਤਾਨਂ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਦੇਸੇ ਦਿਟ੍ਠਮਣ੍ਡਲੇ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਿਚੁਪਟਲੇਸੁ ਆਸਿਤ੍ਤਤੇਲਂ ਪਿਚੁਪਟਲਾਨਿ ੵਿਯ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਿਪਟਲਾਨਿ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ੵਾ ਪਮਾਣਤੋ ਊਕਾਸਿਰਮਤ੍ਤਂ ਚਕ੍ਖੁੵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ੵਤ੍ਥੁਦ੍ੵਾਰਭਾੵਂ ਸਾਧਯਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਤੰ ਚਕ੍ਖਤੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁ, ਤੇਨ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ''ਅਦ੍ਦਸੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੪) ਏਵਂਵਿਧੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ''ਵਿਰਜੰ ਵੀਤਮਲੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੫; ਮਹਾਵ॰ ੧੬) ਏਵਂ ਆਗਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ''ਅਦ੍ਦਸੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੩) ਏਵਮਾਗਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ''ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲਨਿ॰ ਧੋਤਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੩੨; ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮੫) ਏਵਮਾਗਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਠਪਿਤਾਮਲਕੰ ਵਿਯ ਰੂਪਗਤੰ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਦਕ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚੁਤੂਪਪਾਤੰ। **ਓਲੋਕੇਮੀ**ਤਿ ਅਵਲੋਕੇਮਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ। **ਨਿਜ੍ਝਾਯਾਮੀ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਮਿ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਚਮਕਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। **ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਇਕ੍ਖਾਮਿ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਞ੍ਚ ਨੇਯ੍ਯਪਥੇ।

ਤਣ੍ਹਾਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਚਲਨਾਯ ਚਲਮਾਨੰ। ਇਤੋ ਪਰੰ ਦਿਟ੍ਠਿਫਨ੍ਦਨਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। **ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਫਨ੍ਦਮਾਨੰ। **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਨ ਚਲਮਾਨੰ। **ਵੇਧਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪਮਾਨੰ। **ਪਵੇਧਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨੇਨ ਕਮ੍ਪਮਾਨੰ। **ਸਮ੍ਪਵੇਧਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕਮ੍ਪਮਾਨੰ। ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ।

ਤਣ੍ਹਾਨੁਗਤਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੰ। **ਤਣ੍ਹਾਯਾਨੁਸਟ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਪਤ੍ਥਟੰ। **ਤਣ੍ਹਾਯਾਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਮੁਗ੍ਗੰ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਾਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਖਿਤ੍ਤੰ। ''ਪਰਿਪਾਤਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਅਭਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਮਦ੍ਦਿਤੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੰ। **ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਚਿਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਓਘੇਨ ਗਤੰ ਵਿਯ **ਤਣ੍ਹਾਗਤੰ**। ਉਪਾਦਿਨ੍ਣਕਰੂਪਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਤੰ ਵਿਯ **ਤਣ੍ਹਾਨੁਗਤੰ**। ਉਦਕਪਿਟ੍ਠਿੰ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਟਨੀਲਿਕਾ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯ **ਤਣ੍ਹਾਨੁਸਟੰ**। ਵਚ੍ਚਕੂਪੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੰ ਵਿਯ **ਤਣ੍ਹਾਯਾਸਨ੍ਨੰ**। ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਤੋ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਰਕੇ ਪਤਿਤੰ ਵਿਯ **ਤਣ੍ਹਾਪਾਤਿਤੰ**। ਉਪਾਦਿਨ੍ਣਕਰੂਪੰ ਸੰਯੋਗੰ ਵਿਯ **ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਿਭੂਤੰ।** ਉਪਾਦਿਨ੍ਣਕਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਯ **ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੰ**। ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ **ਤਣ੍ਹਾਗਤੰ**। ਕਾਮਪਿਪਾਸਾਯ **ਤਣ੍ਹਾਨੁਗਤੰ**। ਕਾਮਾਸਵੇਨ **ਤਣ੍ਹਾਨੁਸਟੰ**। ਕਾਮਪਰਿਲਾਹੇਨ **ਤਣ੍ਹਾਯਾਸਨ੍ਨੰ**। ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੇਨ **ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਾਤਿਤੰ**। ਕਾਮੋਘੇਨ **ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਿਭੂਤੰ**। ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯ **ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਕਾਮਭਵੇ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰੇ। **ਰੂਪਭਵੇ**ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰੇ। **ਅਰੂਪਭਵੇ**ਤਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ। ਤੇਸੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਕਾਸਿਤੰਯੇਵ।

ਭਵਾਭਵੇਸੂਤਿ ਭਵਾਭਵੇਤਿ **ਭਵੇ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ। **ਅਭਵੇ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁ। ਅਥ ਵਾ **ਭਵੇ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ ਰੂਪਧਾਤੁ। **ਅਭਵੇ**ਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁ। ਤੇਸੁ ਭਵਾਭਵੇਸੁ। **ਕਮ੍ਮਭਵੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟੇ। **ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ**ਤਿ ਪੋਨੋਭਵਿਕੇ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੇ। **ਕਾਮਭਵੇ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ। **ਕਮ੍ਮਭਵੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟੇ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਭਾਵਯਤੀਤਿ ਭਵੋ। **ਕਾਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੇ। ਵਿਪਾਕਭਵੋ ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ। **ਰੂਪਭਵਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕਾਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ''ਤਿ ਓਕਾਸਭਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੀਸੁਪਿ ''ਕਮ੍ਮਭਵੇ''ਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵੰ , ਤਥਾ ''ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ''ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ। **ਗਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਗਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰਾਯ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾਨੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। **ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਮੂਲਪਦੰ। **ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿ ਵਿਯ ਖਣਿਕਪ੍ਪਹਾਨਾਭਾਵੇਨ ਨ ਵਿਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਾ। **ਅਚਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਾਭਾਵੇਨ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ। **ਅਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਾਭਾਵੇਨ ਨ ਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹਾਤਿ ਅਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹਾ। **ਅਮੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਾਭਾਵੇਨ ਨ ਮੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ। **ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਾਭਾਵੇਨ ਨ ਪਹੀਨਤਣ੍ਹਾ। **ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਾਭਾਵੇਨ ਭਵੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਅਨੁਸਯਕਿਲੇਸੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤਣ੍ਹਾ।

੧੨. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਾ ਏਵਂ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਚ ਲਪਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਯੇ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤੋ **"ਮਮਾਯਿਤੇ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮਮਾਯਿਤੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤੇਹਿ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। **ਪਸ੍ਸਥਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਰੇ ਆਲਪਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਏਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤਮ੍ਪਿ ਆਦੀਨਵਂ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਆਲਯਾ। **ਯਾਵਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਮਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ, ਸਙ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ ''ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੮੦) ਵਿਯ। **ਸੀਮਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦੋਸਵਿਰਹਿਤਂ ਮਰਿਯਾਦਕਤਂ ''ਤਿਯੋਜਨਪਰਮਂ ਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੦) ਵਿਯ। **ਓਧਿਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦੋਸਵਿਰਹਿਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਤਂ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਤਂ। ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਰੁਕ੍ਖੋ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਏਕਾਬਦ੍ਧਤਾਲਪਨ੍ਤਿ ਵਿਯ ਕਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਪਿ ਪਰਾਯਤ੍ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਗਹਿਤਂ। **ਮਮਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਲਯਕਤਂ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਿਯ। **ਇਦਂ ਮਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤਂ। **ਏਤਂ ਮਮ**ਨ੍ਤਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਂ। **ਏਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨਿਯਮਨਂ ''ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨਪ੍ਪਟਿਭਾਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵਿਯ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥੇਪਿ ਨਿਪਾਤਨਿਯਮਨਂ ''ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਮਹਾਨਾਮਾ''ਤਿ ਵਿਯ। **ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਥਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਥਵਿਂ।

ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠੁਤ੍ਤਰਸਤਂ ਤਣ੍ਹਾਗਮਨਵਿਤ੍ਥਾਰਂ। ਅਟ੍ਠੁਤ੍ਤਰਸਤਂ ਕਥਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚੇ? ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁ ਜਵਨਵੀਥਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ''ਸੇਟ੍ਠਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਿਤਿਤੋ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਵਿਯ ਪਿਤੁਸਦਿਸਾਰਮ੍ਮਣੇ ਭੂਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ ਰੂਪੇ ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ। ਸਾ ਕਾਮਰਾਗਭਾਵੇਨ ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ। ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਰਾਗਭਾਵੇਨ ''ਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵਂ ਸਸ੍ਸਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ। ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਰਾਗਭਾਵੇਨ ''ਰੂਪਂ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਪਚ੍ਛੇਦਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾਤਿ ਏਵਂ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਤਥਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾਦਯੋਪੀਤਿ ਏਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਤਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ, ਇਤਿ ਅਤੀਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ, ਅਨਾਗਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸਾਤਿ ਅਟ੍ਠਸਤਂ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਯ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹੋਤਿ, ''ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵਾ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਰੂਪਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਬਾਹਿਰਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯ ਇਮਿਨਾ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹੋਤਿ, ਇਮਿਨਾ ''ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਬਾਹਿਰਰੂਪਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਤਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ। ਇਤਿ ਅਤੀਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ, ਅਨਾਗਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਕੇਕਮ੍ਪਿ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੦-੧੩੧) ਨਯੇਨ ਚਤੁਧਾ ਗਾਹਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਾਯੇ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ। **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਯਾਥਾਵਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣਤੋ ਵਾ ਵਿਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਰਾਮਾਸਰਸਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਰਿਯਾਨਮਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾਦਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਰਮਵਜ੍ਜਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਏਕੇਕਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਸੇਨ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਯਾ ਏਵਂਜਾਤਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਗਤਂ। ਇਦਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਗਹਨਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ** ਤਿਣਗਹਨਵਨਗਹਨਪਬ੍ਬਤਗਹਨਾਨਿ ਵਿਯ। ਸਾਸਙ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਯਟ੍ਠੇਨ **ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰਂ** ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰਵਾਲਕਨ੍ਤਾਰਨਿਰੁਦਕਕਨ੍ਤਾਰਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰਾ ਵਿਯ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਲੋਮਨਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ**। ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਤਿ ਚੇਵ ਵਿਲੋਮੇਤਿ ਚ। ਕਦਾਚਿ ਸਸ੍ਸਤਸ੍ਸ, ਕਦਾਚਿ ਉਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਗਹਣਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਰੂਪਂ ਫਨ੍ਦਿਤਨ੍ਤਿ

ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਕਦਾਚਿ ਸਸ੍ਸਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਉਚ੍ਛੇਦੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਸੰਯੋਜਨਨ੍ਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨੰ**। ਸੁਸੁਮਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਦਲ੍ਹੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਗਾਹੋ**। ਪਤਿਟ੍ਠਹਨਤੋ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਹੋ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਬਲਵਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ **ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਤੋ ਆਮਸਤੀਤਿ **ਪਰਾਮਾਸੋ**। ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਵਾ ਅਪਾਯਾਨੰ ਮਗ੍ਗੋਤਿ **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ**। ਅਯਾਥਾਵਪਥਤੋ **ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ**। ਯਥਾ ਹਿ ਦਿਸਾਮੂਲ੍ਹੇਨ ''ਅਯੰ ਅਸੁਕਗਾਮਸ੍ਸ ਨਾਮ ਪਥੋ''ਤਿ ਗਹਿਤੋਪਿ ਤੰ ਗਾਮੰ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤਿ, ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਨ ''ਸੁਗਤਿਪਥੋ''ਤਿ ਗਹਿਤਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸੁਗਤਿੰ ਨ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਅਯਾਥਾਵਪਥਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਸਭਾਵਤੋ **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤੰ**। ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਤੋ ਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਾਲਾਤਿ ਤਿਤ੍ਥੰ, ਤਿਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤੰ ਅਨਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ **ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੰ**, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿਪਿ **ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੰ**। ਵਿਪਰਿਯੇਸਭੂਤੋ ਗਾਹੋ, ਵਿਪਰਿਯੇਸਤੋ ਵਾ ਗਾਹੋਤਿ **ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ**। ਅਸਭਾਵਗਾਹੋਤਿ **ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ**। ''ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਗਾਹੋ **ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ**। ਅਨੁਪਾਯਗਾਹੋ **ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ**। ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਨ ਸਭਾਵਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਤਥੰ ਯਾਥਾਵਕੰ ਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ **''ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿੰ ਯਾਥਾਵਕ''ਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ। ਯਾਵਤਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ। **ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ।

ਅਚ੍ਛੇਦਸੰਕਿਨੋਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਸਯ੍ਹ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੰਕਿਨੋਪਿ ਚਲਨ੍ਤਿ। **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ। **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇਪਿ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਸੰਕਿਨੋਪੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੇਨ ਆਸੰਕਿਨੋਪਿ । **ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕਾਲੇਪਿ। **ਵਿਪਰਿਣਤੇਪੀ**ਤਿ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੇਪਿ। **ਫਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਲਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਚਲਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾਕਾਰੇਨ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਵੇਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। **ਪਵੇਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਭਯੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਲੋਮਹੰਸਨਭਯੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। **ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਬਹੁਵਚਨੰ। **ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ**ਤਿ ਮਨ੍ਦੋਦਕੇ। **ਪਰਿਤ੍ਤੋਦਕੇ**ਤਿ ਲੁਲਿਤੋਦਕੇ। **ਉਦਕਪਰਿਯਾਦਾਨੇ**ਤਿ ਖੀਣੋਦਕੇ। **ਬਲਾਕਾਹਿ** ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾਹਿ ਪਕ੍ਖਿਜਾਤੀਹਿ। **ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਵਿਹਿੰਸਿਯਮਾਨਾ ਘਟ੍ਟਿਯਮਾਨਾ। **ਉਕ੍ਖਿਪਿਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਕਦ੍ਦਮਨ੍ਤਰਤੋ ਨੀਹਰਿਯਮਾਨਾ ਗਿਲਿਯਮਾਨਾ ਵਾ। **ਖਜ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਖਾਦਿਯਮਾਨਾ। **ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਕਾਕੇਹਿ। **ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਕੁਲਲੇਹਿ। **ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਬਲਾਕਾਹਿ। **ਵੇਧਨ੍ਤਿ** ਤੁਣ੍ਡੇਨ ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਮਰਣਵਸੇਨ। **ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ** ਵਿਜ੍ਝਨਕਾਲੇ। **ਸਮ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ** ਮਰਣਸਮੀਪੇ।

ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਗੁਣੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। **ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗੁਣਾਗੁਣੰ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ। **ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗੁਣਾਗੁਣੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਹਾਨਭਾਗਿੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਵੇਣਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਸੰਕਿਣ੍ਣਦੋਸੰ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਗਕਰਣੇਨ **ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ**। ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦੋਸੰ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਕਰਣਵਸੇਨ **ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ**। ਵਤ੍ਥੁਦੋਸੰ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਗਕਰਣਵਸੇਨ **ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ**। ਸਮ੍ਮੋਹਦੋਸੰ ਮੋਚਯਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਵਿਭਾਗਕਰਣਵਸੇਨ **ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ**। ਘਨਦੋਸੰ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਪਕਤਿਵਿਭਾਗਕਰਣੇਨ **ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਆਲਯੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੰ ਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। **ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਊਹਨੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਅਨਭਿਨਿਵੇਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨਪ੍ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ।

ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਅਜਨਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੋਨੋਭਵਿਕਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਜਨਯਮਾਨੋ। **ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ। **ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ। **ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ। ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਵਡ੍ਢਿਤਾਨਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੰ।

੧੩. ਤਤੋ ਪਰਾਹਿ ਚਤੂਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਉਪਾਯਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਾਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਸਬ੍ਬਾਹਿ ਵਾ ਏਤਾਹਿ ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵਂ ਓਕਾਰਂ ਸਂਕਿਲੇਸਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੂ**"ਤਿ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾਦੀਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਸੁ। **ਵਿਨੇਯ ਛਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਵਿਨੇਤ੍ਵਾ। **ਫਸ੍ਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਫਸ੍ਸਂ, ਫਸ੍ਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇ, ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਚਾਤਿ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਨਾਮਰੂਪਂ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨਾਨੁਗਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਗਿਦ੍ਧੋ। **ਯਦਤ੍ਤਗਰਹੀ ਤਦਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ**ਤਿ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਰਹਤਿ, ਤਂ ਅਕੁਰੁਮਾਨੋ। **ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਸੁ ਧੀਰੋ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਧੀਰੋ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਚ ਸੁਤੇਸੁ ਚ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਲੇਪਾਨਂ ਏਕੇਨਾਪਿ ਲੇਪੇਨ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਆਕਾਸਮਿਵ ਨਿਰੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਫਸ੍ਸੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਫਸ੍ਸੋ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਫੁਸਤੀਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ, ਆਪਾਥਗਤਵਿਸਯਪਦਟ੍ਠਾਨੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਸਨਾਕਾਰੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ। ਏਕਦੇਸੇਨੇਵ ਅਨਲ੍ਲੀਯਮਾਨੋਪਿ ਰੂਪਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਂ, ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਚ ਸੋਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਤੀਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ, ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨਪਿ ਰਸੇਨ ''ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** –

> ''ਚਤੁਭੂਮਕਫਸ੍ਸੋ ਨੋ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕੋਵ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿਪਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋਤਿਪਿ ਨਾਮਂ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਸ੍ਸ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ, ਨ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧, ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲ, ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਕਥਾ)।

ਇਦਞ੍ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੩.੮) ਆਭਤਂ –

> ''ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਮੇਣ੍ਡਾ ਯੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਥਾ ਏਕੋ ਮੇਣ੍ਡੋ, ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਦੁਤਿਯੋ ਮੇਣ੍ਡੋ, ਏਵਂ ਰੂਪਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵਂ ਫਸ੍ਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ ਚ ਫਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ ਚ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਦ੍ਵੇ ਪਾਣੀ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਯਥਾ ਏਕੋ ਪਾਣਿ, ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਦੁਤਿਯੋ ਪਾਣਿ, ਏਵਂ ਰੂਪਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵਂ ਫਸ੍ਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ ਚ ਫਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ ਚਾ''ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਯਥਾ ਵਾ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੨, ੧੩੫੪) ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਚਕ੍ਖੁਆਦਿਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਤਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਆਦਿਨਾਮੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨੇਵ ਰਸੇਨ ''ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ''ਤਿ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਰਣਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਪਵੇਦਿਤੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਸੁਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ, ਨ ਸਙ੍ਗਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਫਸ੍ਸੋ।

ਏਵਂ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ''ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਫਲਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨੇਸ ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਵੇਦਨਂ ਹੇਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪ੍ਪਾਦਯਮਾਨੋ ਚ ਯਥਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਣ੍ਹਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਲਾਖਾਸਙ੍ਖਾਤਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਉਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਮੁਦੁਭਾਵਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੀਤਚ੍ਚਿਤਙ੍ਗਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਉਣ੍ਹਭਾਵੇ। ਏਵਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਅਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ

ਏਵ ਏਸ ਵੇਦਨੁਪ੍ਪਾਦਕੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਜ੍ਜੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇਨ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਤੇ ਵਿਸਯੇ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਏਸ ‘‘ਆਪਾਥਗਤਵਿਸਯਪਦਟ੍ਠਾਨੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਫਸ੍ਸੋ ਯਤੋ ਸਮੁਦੇਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ‘‘ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ‘‘ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧; ਵਿਭ॰ ੨੨੫)। ਅਤੀਤਦੁਕੋ ਕਾਲਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਵੇਦਨਾਦੁਕੋ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨੰ ਸੁਖਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ, ਨਾਮਰੂਪਦੁਕੋ ਰੂਪਾਰੂਪਵਸੇਨ, ਆਯਤਨਦੁਕੋ ਸੰਸਾਰਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਸਕ੍ਕਾਯਦੁਕੋ ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਯਤੀਤਿ **ਸੁਖਾ**। ਵੇਦਯਤੀਤਿ **ਵੇਦਨਾ**। ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾ**। ਨਮਨਲਕ੍ਖਣੰ **ਨਾਮੰ**। ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੰ **ਰੂਪੰ**। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ **ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ**। ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ **ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ**। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਕ੍ਕਾਯੋ**। ਅਵਿਜ੍ਜਾਕਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਆਹਾਰਫਸ੍ਸਨਾਮਰੂਪਾ **ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ**।

ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਚਕ੍ਖਤੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁ, ਰੂਪੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਆਹਾਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੁਣਾਤੀਤਿ **ਸੋਤੰ**। ਤੰ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸੋਤਬਿਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਤਨੁਤਮ੍ਬਲੋਮਾਚਿਤੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਵੇਠਕਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸੋਤਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ **ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਘਾਯਤੀਤਿ ਘਾਨੰ । ਤੰ ਸਸਮ੍ਭਾਰਬਿਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਜਪਦਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਜੀਵਿਤਮਵ੍ਹਾਯਤੀਤਿ **ਜਿਵ੍ਹਾ,** ਸਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਜਿਵ੍ਹਾ**। ਸਾ ਸਸਮ੍ਭਾਰਜਿਵ੍ਹਾਯ ਅਤਿਅਗ੍ਗਮੂਲਪਸ੍ਸਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਮਤਲਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਉਪ੍ਪਲਦਲਗ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨੇ ਪਦੇਸੇ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਸਾਸਵਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਯੋਤਿ **ਕਾਯੋ**। ਆਯੋਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸੋ। ਯਾਵਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਪਵਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦੋ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਮੁਨਾਤੀਤਿ **ਮਨੋ,** ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਸਹਾਵਜ੍ਜਨਭਵਙ੍ਗੰ; ਮਨਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ **ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**।

ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਫਸ੍ਸੰ ਦੁਵਿਧਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **‘‘ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ’’**ਤਿ ਆਹ । ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕੋ **ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**। ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕੋ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਟਿਘੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**।

ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ**। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯੋ**। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ**। ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਸੁਖੰ, ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਸੁਖਿਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਨਤਿ, ਖਾਦਤਿ ਚ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਬਾਧਨ੍ਤਿ ਸੁਖੰ। ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖਿਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ, **ਮ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਕੁਸਲੋਤਿਆਦਯੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਬਜਾਕਤੋ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ।

ਪੁਨ ਭਵਪ੍ਪਭੇਦਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ **‘‘ਕਾਮਾਵਚਰੋ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ **ਕਾਮਾਵਚਰੋ**। ਕਾਮੰ ਪਹਾਯ ਰੂਪੇ ਅਵਚਰਤੀਤਿ **ਰੂਪਾਵਚਰੋ,** ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਅਰੂਪੇ ਅਵਚਰਤੀਤਿ **ਅਰੂਪਾਵਚਰੋ,** ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਾਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ।

ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੁਞ੍ਞਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਞ੍ਞਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸੁਞ੍ਞਤੋ। ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ**। ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਪਣਿਧੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਲੋਕਿਯੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਲੋਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਵਟ੍ਟਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਲੋਕੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਲੋਕਿਯੋ**। ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰੋ, ਲੋਕੇ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਲੋਕਤੋ ਉਤ੍ਤਰੋਤਿ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ।** **ਫੁਸਨਾ**ਤਿ ਫੁਸਨਾਕਾਰੋ। **ਸਮ੍ਫੁਸਨਾ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ।

ਏਵਂ ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਤੀਰੇਤਿ** ਤੀਰਯਤਿ, ਉਪਰਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕਤਾਯ ਆਦਿਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾਯ ਚ **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ** ਤੀਰੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਚ **ਦੁਕ੍ਖਤੋ**। ਪਚ੍ਚਯਯਾਪਨੀਯਤਾਯ ਰੋਗਮੂਲਤਾਯ ਚ **ਰੋਗਤੋ**। ਦੁਕ੍ਖਤਾਸੂਲਯੋਗਿਤਾਯ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਤਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਜਰਾਭਙ੍ਗੇਹਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਪਰਿਪਕ੍ਕਪਭਿਨ੍ਨਤਾਯ ਚ **ਗਣ੍ਡਤੋ**। ਪੀਲ਼ਾਜਨਕਤਾਯ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਤਾਯ ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਣੀਯਤਾਯ ਚ **ਸਲ੍ਲਤੋ**। ਵਿਗਰਹਣੀਯਤਾਯ ਅਵਡ੍ਢਿਆਵਹਨਤਾਯ ਅਘਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਚ **ਅਘਤੋ**। ਅਸੇਰਿਭਾਵਜਨਕਤਾਯ ਆਬਾਧਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਚ **ਆਬਾਧਤੋ**। ਅਵਸਤਾਯ ਅਵਿਧੇਯਜਤਾਯ ਚ **ਪਰਤੋ**। ਬ੍ਯਾਧਿਜਰਾਮਰਣੇਹਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਤਾਯ **ਪਲੋਕਤੋ**। ਅਨੇਕਬ੍ਯਸਨਾਵਹਨਤਾਯ **ਈਤਿਤੋ**। ਅਵਿਦਿਤਾਨਂਯੇਵ ਵਿਪੁਲਾਨਂ ਅਨਤ੍ਥਾਨਂ ਆਵਹਨਤੋ ਸਬ੍ਬੂਪਦ੍ਦਵਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਚ **ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ**। ਸਬ੍ਬਭਯਾਨਂ ਆਕਰਤਾਯ ਚ ਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਰਮਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਤਾਯ ਚ **ਭਯਤੋ**। ਅਨੇਕੇਹਿ ਅਨਤ੍ਥੇਹਿ ਅਨੁਬਦ੍ਧਤਾਯ ਦੋਸੂਪਸਟ੍ਠਤਾਯ, ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਅਨਧਿਵਾਸਨਾਰਹਤਾਯ ਚ **ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ**। ਬ੍ਯਾਧਿਜਰਾਮਰਣੇਹਿ ਚੇਵ ਲਾਭਾਦੀਹਿ ਚ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਚਲਿਤਤਾਯ **ਚਲਤੋ**। ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਚੇਵ ਸਰਸੇਨ ਚ ਪਭਙ੍ਗੁਪਗਮਨਸੀਲਤਾਯ **ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ**। ਸਬ੍ਬਾਵਤ੍ਥਾਵਿਨਿਪਾਤਿਤਾਯ, ਥਿਰਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਅਭਾਵਤਾਯ **ਅਧੁਵਤੋ**। ਅਤਾਯਨਤਾਯ ਚੇਵ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਖੇਮਤਾਯ ਚ **ਅਤਾਣਤੋ**। ਅਲ੍ਲੀਯਿਤੁਂ ਅਨਰਹਤਾਯ, ਅਲ੍ਲੀਨਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਲੇਣਕਿਚ੍ਚਾਕਾਰਿਤਾਯ **ਅਲੇਣਤੋ**। ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਭਯਸਾਰਕਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ **ਅਸਰਣਤੋ**। ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਹਿ ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਭਾਵੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਰਿਤ੍ਤਤੋ**। ਰਿਤ੍ਤਤਾਯੇਵ **ਤੁਚ੍ਛਤੋ,** ਅਪ੍ਪਕਤ੍ਤਾ ਵਾ। ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਹਿ ਲੋਕੇ ''ਤੁਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾਮਿਨਿਵਾਸਿਵੇਦਕ ਕਾਰਕਾਧਿਟ੍ਠਾਯਕਵਿਰਹਿਤਤਾਯ **ਸੁਞ੍ਞਤੋ**।

ਸਯਞ੍ਚ ਅਸਾਮਿਕਭਾਵਾਦਿਤਾਯ **ਅਨਤ੍ਤਤੋ**। ਪਵਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਖਤਾਯ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਆਦੀਨਵਤਾਯ **ਆਦੀਨਵਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ਆਦੀਨਂ ਵਾਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਦੀਨਵੋ, ਕਪਣਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਚ ਕਪਣਾਯੇਵਾਤਿ ਆਦੀਨਵਸਦਿਸਤਾਯ **ਆਦੀਨਵਤੋ**। ਜਰਾਯ ਚੇਵ ਮਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾ ਪਰਿਣਾਮਪਕਤਿਤਾਯ **ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ**। ਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ, ਫੇਗ੍ਗੁ ਵਿਯ ਸੁਖਭਞ੍ਜਨੀਯਤਾਯ ਚ **ਅਸਾਰਕਤੋ**। ਅਘਹੇਤੁਤਾਯ **ਅਘਮੂਲਤੋ**। ਮਿਤ੍ਤਮੁਖਸਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸਾਸਘਾਤਿਤਾਯ **ਵਧਕਤੋ**। ਵਿਗਤਭਵਤਾਯ ਵਿਭਵਸਮ੍ਭੂਤਤਾਯ ਚ **ਵਿਭਵਤੋ**। ਆਸਵਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ **ਸਾਸਵਤੋ**। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤਾਯ **ਸਙ੍ਖਤਤੋ**। ਮਚ੍ਚੁਮਾਰਕਿਲੇਸਮਾਰਾਨਂ ਆਮਿਸਭੂਤਤਾਯ **ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ**। ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਪਕਤਿਤਾਯ **ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ**। ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਉਪਾਯਾਸਹੇਤੁਤਾਯ **ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਉਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ**। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਸਯਧਮ੍ਮਤਾਯ **ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਤੋ**। ਅਵਿਜ੍ਜਾਕਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਸਲ਼ਾਯਤਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ **ਸਮੁਦਯਤੋ**। ਤੇਸਂ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ**। ਫਸ੍ਸੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਮਧੁਰਸ੍ਸਾਦੇਨ **ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ**। ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ **ਆਦੀਨਵਤੋ**। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣੇਨ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਤੀਰੇਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਚ ਇਮੇਸੁ ''ਤੀਰੇਤੀ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਜਹਤੀਤਿ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਨੀਹਰਤਿ। **ਵਿਨੋਦੇਤੀ**ਤਿ ਤੁਦਤਿ। **ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਵਿਗਤਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਤ੍ਥੇਨ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾਮਯਂ ਮੂਲਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ**। ਤਾਲਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਨੇਸਂ ਵਤ੍ਥੁ ਕਤਨ੍ਤਿ **ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ**। ਯਥਾ ਹਿ ਤਾਲਰੁਕ੍ਖਂ ਸਮੂਲਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਕਤੇ ਨ ਪੁਨ ਤਸ੍ਸ ਤਾਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਤ੍ਥੇਨ ਸਮੂਲੇ ਰੂਪਾਦਿਰਸੇ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤੇ

ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਕਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ''ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਯਸ੍ਸੇਸੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਸੋ ਗੇਧੋ। **ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। **ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤੋ। ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। **ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਅਭਬ੍ਬੋ। **ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਪਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਸਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਭਾਜਨੇਨ ਸਹ ਛਡ੍ਡਿਤੰ ਵਿਯ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਸਹ ਪਹੀਨੋ। ਮੂਲਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਿਸਵਲ੍ਲਿ ਵਿਯ ਸਮੂਲਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ **ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**। ਉਦ੍ਧਨੇ ਉਦਕੰ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਅਙ੍ਗਾਰੰ ਵਿਯ **ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ**। ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਅਙ੍ਗਾਰੇ ਪਤਿਤਉਦਕਫੁਸਿਤੰ ਵਿਯ **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ**। ਅਙ੍ਕੁਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਬੀਜੰ ਵਿਯ **ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**। ਅਸਨਿਪਾਤਵਿਸਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ **ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਵੀਤਗੇਧੋਤਿ ਇਦੰ ਸਕਭਾਵਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਗਤਗੇਧੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਾਲਯਭਾਵਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ। **ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਪੁਨ ਅਨਾਦਿਯਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਮੁਤ੍ਤਗੇਧੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਸਨ੍ਤਤਿਤੋ ਵਿਨਿਮੋਚਨਵਸੇਨ। **ਪਹੀਨਗੇਧੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕ੍ਵਚਿ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਆਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਗਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ **ਗੇਧੋ**। ਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨ **ਰਾਗੋ**। **ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ। ''ਨਿਚ੍ਛਦੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਣ੍ਹਾਛਦਨਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਭਾਵੋ। **ਸੀਤਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਸੀਤਸਭਾਵੋ। **ਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖੰ ਅਨੁਭਵਨਸਭਾਵੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਸਭਾਵੇਨ। **ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ।

ਕਤਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਾਨੰ ਕਤਭਾਵੇਨ ਚ। **ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਨੰ ਅਕਤਭਾਵੇਨ ਚ। **ਕਤੰ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਅਕਤੰ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਅਵਿਰਤਿਵਿਰਤਿਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸੀਲੇਸੁਮ੍ਹਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**ਤਿਆਦਯੋ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਵਸੇਨ। **ਜਾਗਰਿਯਮਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਜਾਗਰਣਵਸੇਨ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਾਦਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ । **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ। **ਦੁਕ੍ਖੰ ਮੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਾਯੇਵ।

ਧੀਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸਤ੍ਤ ਪਦਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਅਪਿ ਚ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ **ਧੀਰੋ**। ਸੁਖੇ ਅਨੁਪ੍ਪਿਲਵਟ੍ਠੇਨ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ**। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥੇ ਕਤਪਰਿਚਯਟ੍ਠੇਨ **ਪਞ੍ਞਵਾ**। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥੇ ਨਿਚ੍ਚੁਲਟ੍ਠੇਨ **ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ**। ਗਮ੍ਭੀਰਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੇ ਅਪਚ੍ਚੋਸਕ੍ਕਨਟ੍ਠੇਨ **ਞਾਣੀ**। ਗੁਲ੍ਹਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਥੇ ਓਭਾਸਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਭਾਵੀ**। ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਬਜਵਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤੁਲਾਸਦਿਸੋਤਿ **ਮੇਧਾਵੀ**। **ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਸਜਾਤਿਯਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਆਕਾਸੇ ਲੇਖਾ ਵਿਯ। **ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ। **ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞੋਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਲੇਖਾ ਵਿਯ। **ਅਲਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਞੋਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੇ ਠਪਿਤਮਣਿਰਤਨੰ ਵਿਯ। **ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਮਣਿਰਤਨੇ ਪਲਿਵੇਠਿਤਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੰ ਵਿਯ। **ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ ਪੋਕ੍ਖਰਪਤ੍ਤੇ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ। **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਤੋ ਪਲਾਤੋ ਵਿਯ। **ਨਿਸ੍ਸਟੋ**ਤਿ ਪਾਪਪਹੀਨੋ ਅਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪਿਤਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥ ਵਿਯ। **ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤੋ ਗਯ੍ਹੂਪਗੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਰਤਿੰ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨਾਗਮਨੰ ਵਿਯ। **ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਏਕਤੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਬਜਾਧਿਨਾ ਮੁਤ੍ਤਗਿਲਾਨੋ ਵਿਯ। **ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਮਰਿਯਾਦਕਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਸਬ੍ਬਭਵੇਨ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੪. ਸਞ੍ਞੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ਗਾਥਾਯ ਪਨ ਅਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਫਸ੍ਸਮੇਵ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਨ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿਭੇਦੰ ਸਞ੍ਞੰ, ਸਞ੍ਞਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਾਮਰੂਪੰ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਵਿਤਰੇਯ੍ਯ **ਓਘੰ**, ਤਤੋ ਸੋ ਤਿਣ੍ਣੋਘੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਮੁਨਿ ਰਾਗਾਦਿਸਲ੍ਲਾਨੰ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ**, ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਚਰੰ**, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਚਰਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਦਚਾਰੇਨ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਕਪਰਤ੍ਤਭਾਵਾਦਿਭੇਦੰ **ਨਾਸੀਸਤਿ ਲੋਕਮਿਮੰ ਪਰਞ੍ਚ**, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਚਰਿਮਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧਾ ਨਿਰੁਪਾਦਾਨੋਵ

ਜਾਤਵੇਦੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤੀਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿਠਪਨਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ; ਨ ਤੁ ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ।

ਨੀਲਾਦਿਭੇਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਸਞ੍ਞਾ**। ਸਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਚ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਣਰਸਾ। ਚਤੁਭੂਮਿਕਸਞ੍ਞਾ ਹਿ ਨੋਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾਵ। ਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਭਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਸਾ ਪਚ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਣਰਸਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਡ੍ਢਕਿਸ੍ਸ ਦਾਰੁਮ੍ਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਭਿਜਾਨਨਕਾਲੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਤਿਲਕਾਦਿਅਭਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ‘‘ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਏਸੋ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਭਿਜਾਨਨਕਾਲੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਗੋਪਕਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨੇ ਨਾਮਪਣ੍ਣਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਸੁਕਂ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਂ ਨਾਮ ਆਹਰਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੀਪਂ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸਾਰਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣਂ ਵਾਚੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਆਹਰਣਕਾਲੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਸੇਨ ਹਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਪੁਨਸਞ੍ਜਾਨਨਪਚ੍ਚਯਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣਰਸਾ ਦਾਰੁਆਦੀਸੁ ਤਚ੍ਛਕਾਦਯੋ ਵਿਯ, ਯਥਾਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸਕਰਣਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਹਤ੍ਥਿਦਸ੍ਸਕਅਨ੍ਧੋ ਵਿਯ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੋਗਾਲ਼੍ਹਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਚਿਰਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੁ ਵਿਯ, ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਵਿਸਯਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਤਿਣਪੁਰਿਸਕੇਸੁ ਮਿਗਪੋਤਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾ ਵਿਯ। ਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਞਾਣਮੇਵ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ ਪਥਵੀਆਦੀਨਿ ਵਿਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਾਮਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ**। ਬਜਾਪਾਦਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਬਜਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ**। ਵਿਹਿਂਸਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ** । ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਸਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਹਿ ਪਿਯੇ ਮਨਾਪੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਬਜਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਅਪ੍ਪਿਯੇ ਅਮਨਾਪੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਵਿਨਾਸਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ‘‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਵਾ, ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਵਾ, ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ ਅਹੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਨਕਾਲੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ**, ਸਾ ਅਸੁਭਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਹੋਤਿ, ਅਸੁਭਝਾਨੇ ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਤਂ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਫਲਕਾਲੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਅਬਜਾਪਾਦਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਅਬਜਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ**, ਸਾ ਮੇਤ੍ਤਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਹੋਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨੇ ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਤਂ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਫਲਕਾਲੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਅਵਿਹਿਂਸਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ**, ਸਾ ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਕਰੁਣਾਝਾਨੇ ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਤਂ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਫਲਕਾਲੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਯਦਾ ਅਲੋਭੋ ਸੀਸਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤਦਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਸੀਸਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤਦਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਕਰੁਣਾ ਸੀਸਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤਦਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ। ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦਂ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਾਮਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ‘‘ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਾਯੇਵ । ਤਯੋ ਹਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਯਂ ਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਸਞ੍ਞਾਯ ‘‘ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਨਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਸਞ੍ਞਾ। ਏਤਾ ਅਤਿਰੇਕਸਞ੍ਞਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਸਭਾਵਨਾਮਂ। **ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾਕਾਰੋ। **ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਭਾਵੋ।

ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਨ੍ਤਿ ਪੂਰੇਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ ਅਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਨਾਮ, ਅਲਦ੍ਧਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਅਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਤੋ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿ ਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਨਾਮ, ਤਂ ਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਰਾਸਟ੍ਠਂ, ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਟ੍ਠਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਸੁਞ੍ਞਟ੍ਠਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠਂ, ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਥਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪੀਲਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤੇ ਸਂਸਾਰੇ ਯੋਨਿਗਤਿਭਵਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇ ਜਵਾਪੇਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦੀਸੁ ਜਵਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਨ ਜਵਤੀਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਅਪਿ ਚ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਛਾਦਨਤੋਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ। ਕਾਮੋਘਵਸੇਨ **ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ**। ਭਵੋਘਵਸੇਨ **ਪਤਰੇਯ੍ਯ**। ਦਿਟ੍ਠੋਘਵਸੇਨ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ**। ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਵਸੇਨ **ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ**। ਅਥ ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ**। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਪਤਰੇਯ੍ਯ**। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ**। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ**। ਅਥ ਵਾ “**ਤਰੇਯ੍ਯਾਦਿ**ਪਞ੍ਚਪਦਂ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਪਞ੍ਚਪਹਾਨੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

“**ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਭੇਦਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ’’ਤਿ ਪਦਂ। **ਅਮੋਹੋ** ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਭਾਵਨਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਭਾਵਨਾਹੇਤੁ। ਅਮੋਹੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਅਮੋਹੇਨ ਯਾਥਾਵਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਸਭਾਵੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਮੂਲ੍ਹੋ ਹਿ ‘‘ਤਚ੍ਛਂ ਅਤਚ੍ਛਂ, ਅਤਚ੍ਛਞ੍ਚ ਤਚ੍ਛ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ; ਤਥਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾਲਾਭਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ‘‘ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸਮ੍ਭਵਤੋ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਹਮਰਣਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਚ ਤਂ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਸੁਖਸਂਵਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਮੋਹੇਨ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ । ਮੋਹਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਚ ਅਮੋਹੋ ਮੋਹਵਸੇਨ ਅਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਕਰੋ। ਅਮੋਹੇਨ ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਗਨ੍ਥਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਭੇਦਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਮੋਹੋ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਮੂਲ੍ਹੋ ਹਿ ਹਿਤਾਹਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਅਹਿਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਹਿਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸੇਵਮਾਨੋ ਦੀਘਾਯੁਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਮੂਲ੍ਹੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਸਿਨਪਕ੍ਖੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਹੋਤਿ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਗਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਅਮੋਹੇਨ ਅਨਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ। ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਹਿ ਯਾਥਾਵਗਹਣਕੁਸਲੋ ਅਪਰਿਣਾਯਕਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਅਪਰਿਣਾਯਕਤੋ ਬੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਏਤੇਨ ਅਨਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ ਮੋਹੇਨ। ਕੋ ਹਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਏਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਸੇਕ੍ਖਾਦਯੋ ਮੁਨਿ। **ਮੋਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਞਾਣੋ ਮੁਨਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਮੋਨੇਯ੍ਯਾਨੀ**ਤਿ ਮੁਨਿਭਾਵਕਰਾ ਮੋਨੇਯ੍ਯਕਰਾ ਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਯਰੂਪਕਾਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ **ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ**। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਾਚਾਸਦ੍ਦਵਾਚਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ **ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ**। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ **ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ। ਤਿਵਿਧਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਿਧਾਨਂ ਕਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਟ੍ਠ ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਜਹਨਂ। **ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ। **ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ। **ਕਾਯਪਰਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਕਾਯਂ ਞਾਤਤੀਰਣਪ੍ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ। **ਕਾਯੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇ ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਜਹਨਂ। **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਆਵਰਣੋ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ। **ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ

ਆਵਰਣੇ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪੱਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ। **ਚਿੱਤਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਸਵ੍ਵਾਵੇਦਨਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਆਵਰਣੇ, ਸਵ੍ਵਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪੱਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ।

ਪਠਮਗਾਥਾਯ **ਕਾਯਮੁਨਿ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਯਦੁੱਚਰਿਤਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਕਾਯਮੁਨਿ**। ਵਚੀਦੁੱਚਰਿਤਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਵਾਚਾਮੁਨਿ**। ਮਨੋਦੁੱਚਰਿਤਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਮਨੋਮੁਨਿ**। ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ **ਅਨਾਸਵਮੁਨਿ। ਮੋਨੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਫਲੇ ਠਿਤੱਤਾ ਮੋਨੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਆਹੁ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਹਾਯਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੱਤਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ ਕਥਯਨ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਨਿਨ੍ਹਾਤਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਅਜ੍ਝੱਤਬਹਿਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਆਯਤਨੇ ਅਜ੍ਝੱਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪੱਤਿਰਹਾਨਿ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕਾਨਿ ਮੱਗਵਾਣੇਨ ਨਿਨ੍ਹਾਯ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੱਤਾ ਨਿਨ੍ਹਾਤਪਾਪਕਂ ਆਹੂਤਿ ਏਵਮੱਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਗਾਰਮਜ੍ਝੇ ਵਸਨ੍ਤਾ **ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ**। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੁਪਗਤਾ **ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ**। ਤੱਥ ਸੇਕ੍ਖਾ **ਸੇਕ੍ਖਮੁਨਿਨੋ**। ਅਰਹਨ੍ਤੋ **ਅਸੇਕ੍ਖਮੁਨਿਨੋ**। ਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ **ਪੱਚੇਕਮੁਨਿਨੋ**। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ **ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋ**।

ਪੁਨ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁੱਛਾਵਸੇਨ "**ਕਤਮੇ ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ**"ਤਿ ਆਹ। **ਅਗਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦਿਅਗਾਰਿਕਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁੱਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਪਦਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਨਿਬ੍ਬਾਨਾ । **ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਸਿਕ੍ਖੱਤ੍ਯਸਾਸਨਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ। **ਅਨਗਾਰਾ**ਤਿ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦਿਅਗਾਰਿਯਕਮ੍ਮਂ ਏਤੇਸਂ ਨੱਥੀਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ''ਅਨਗਾਰਾ''ਤਿ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ। **ਸੱਤ ਸੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪੱਨਾਦਯੋ ਸੱਤ। ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਕ੍ਖਾ। ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਨ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ। ਤਂ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਪਟਿੱਚ ਏਕਕਾਵ ਅਨਾਚਰਿਯਕਾਵ ਚਤੁਸੱਚਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤਵਨ੍ਤੋਤਿ **ਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਪੱਚੇਕਮੁਨਿਨੋ**।

ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋ ਵੁ**ੱਚਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਾ**ਤਿ ਏੱਥ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ – ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋਤਿ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ **ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ**? ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨਾ ਪੁਰਿਮਕਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਆਗਤਾ। ਕਿਂ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ? ਯੇਨਾਭਿਨੀਹਾਰੇਨ ਪੁਰਿਮਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਆਗਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਪੁਰਿਮਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਦਾਨਸੀਲਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯਖਨ੍ਤਿਸੱਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇੱਤੁਪੇਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਦਸ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ ਦਸ ਪਰਮੱਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਰਿੱਚਾਗਂ ਨਯਨਧਨਰਜ੍ਜਪੁੱਤਦਾਰਪਰਿੱਚਾਗਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿੱਚਾਗੇ ਪਰਿੱਚਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਞਾਤੱਥਚਰਿਯਾਦਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾਯ ਕੋਟਿਂ ਪੱਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ, ਤਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਪੁਰਿਮਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚੱਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਚੱਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ, ਚੱਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸੱਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮੱਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ, ਤਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ। ਏਵਂ ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

''ਯਥਾ ਚ ਦੀਪਙ੍ਕਰਬੁਦ੍ਧਆਦਯੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਂ ਮੁਨਯੋ ਇਧਾਗਤਾ।
ਤਥਾ ਅਯਂ ਸਕ੍ਯਮੁਨੀਪਿ ਆਗਤੋ, ਤਥਾਗਤੋ ਵੁੱਚਤਿ ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਮਾ''ਤਿ॥

ਕਥਂ **ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ**? ਯਥਾ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤਾ ਪੁਰਿਮਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਗਤਾ। ਕਥਞ੍ਚ ਤੇ ਗਤਾ? ਤੇ ਹਿ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤਾ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਉੱਤਰਾਭਿਮੁਖਾ ਸੱਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਤਾ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਤਮ੍ਹਿ ਛਤ੍ਤੇ ਅਨੁਧਾਰਿਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਆਸਭਿਞ੍ਚ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – ‘ਅਗ੍ਗੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਜੇਟ੍ਠੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਸੇਟ੍ਠੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ’’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦੭)।

ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਤਥਂ ਅਹੋਸਿ ਅਵਿਤਥਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਯਞ੍ਹਿ ਸੋ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਚਤੁਰਿਦ੍ਧਿਪਾਦਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਉਤ੍ਤਰਮੁਖਭਾਵੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੋ ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ। ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਦਣ੍ਡਾ ਵੀਤਿਪਤਨ੍ਤਿ ਚਾਮਰਾ’’ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੯੩) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਚਾਮਰੁਕ੍ਖੇਪੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਨਿਮ੍ਮਦਨਸ੍ਸ। ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਧਾਰਣਂ ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਰਵਿਮਲਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ। ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ। ਆਸਭਿਵਾਚਾਭਾਸਨਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਵਰਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਅਯਂ ਭਗਵਾਪਿ ਗਤੋ। ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਤਥਂ ਅਹੋਸਿ ਅਵਿਤਥਂ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

‘‘ਮੁਹੁਤ੍ਤਜਾਤੋਵ ਗਵਮ੍ਪਤੀ ਯਥਾ, ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਫੁਸੀ ਵਸੁਨ੍ਧਰਂ।
ਸੋ ਵਿਕ੍ਕਮੀ ਸਤ੍ਤ ਪਦਾਨਿ ਗੋਤਮੋ, ਸੇਤਞ੍ਚ ਛਤ੍ਤਂ ਅਨੁਧਾਰਯੁਂ ਮਰੂ॥

‘‘ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਸੋ ਸਤ੍ਤ ਪਦਾਨਿ ਗੋਤਮੋ, ਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕੇਸਿ ਸਮਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਪੇਤਂ ਗਿਰਮਬ੍ਭੁਦੀਰਯਿ, ਸੀਹੋ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋ’’ਤਿ॥ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੩੭; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮)।

ਏਵਂ ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਪੁਰਿਮਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥੇਵ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ...ਪੇ॰... ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ... ਪੇ॰... ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਯ ਗਤੋ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ**? ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਤਥਂ ਅਵਿਤਥਂ, ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਪਗ੍ਘਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਆਕਾਸਧਾਤੁਯਾ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਰੂਪਸ੍ਸ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਸੁਖਸ੍ਸ ਸਾਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸਦ੍ਧਾਬਲਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੀਰਿਯਬਲਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜੇ, ਸਤਿਬਲਸ੍ਸ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੇ, ਸਮਾਧਿਬਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਵਿਚਯਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਂ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਫਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਸਮਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਨਾਮਸ੍ਸ ਨਮਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਆਯਤਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣਂ, ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਭਵਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ, ਜਰਾਯ ਜੀਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਮਰਣਸ੍ਸ ਚੁਤਿਲਕ੍ਖਣਂ।

ਧਾਤੂਨਂ ਸੁਞ੍ਞਤਲਕ੍ਖਣਂ, ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਪਦਹਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਇਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਲਕ੍ਖਣਂ, ਬਲਾਨਂ ਅਕਮ੍ਪਿਯਲਕ੍ਖਣਂ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮਥਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਏਕਰਸਲਕ੍ਖਣਂ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਖਯੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਲਕ੍ਖਣਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਲਕ੍ਖਣਂ, ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਲਕ੍ਖਣਂ।

ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਮੋਧਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਵੇਦਨਾਯ ਸਮੋਸਰਣਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਮੁਖਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਤਿਯਾ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਲਕ੍ਖਣਂ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਯਲਕ੍ਖਣਂ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਰਲਕ੍ਖਣਂ, ਅਮਤੋਗਧਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਤਥਂ ਅਵਿਤਥਂ, ਏਤਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਆਗਤੋ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਏਵਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ**? ਤਥਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਨਿ ਅਵਿਤਥਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਮੇਤਂ ਅਵਿਤਥਮੇਤਂ ਅਨਞ੍ਞਥਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੦)।

ਤਾਨਿ ਚ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਨਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਗਤਸਦ੍ਦੋ।

ਅਪਿ ਚ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਤਥੋ ਅਵਿਤਥੋ ਅਨਞ੍ਞਥੋ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਤਥੋ ਅਵਿਤਥੋ ਅਨਞ੍ਞਥੋ। ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਤਥੋ ਅਵਿਤਥੋ ਅਨਞ੍ਞਥੋ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਤਥਾਨਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤੋ। ਏਵਂ ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ**? ਭਗਵਾ ਯਂ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਚ ਤੇਨ ਤਂ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨ ਵਾ ''ਕਤਮਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ? ਯਂ ਰੂਪਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਸਪ੍ਪਟਿਘਂ ਨੀਲਂ ਪੀਤਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੧੬) ਨਯੇਨ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਨਯੇਹਿ ਵਿਭਜ੍ਜਮਾਨਂ ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਵਿਤਥਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ, ਤਮਹਂ ਜਾਨਾਮਿ...ਪੇ॰... ਤਮਹਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪)।

ਏਵਂ ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਥਦਸ੍ਸੀਅਤ੍ਥੇ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਪਦਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ**? ਯਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਅਪਰਾਜਿਤਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਾਰਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣੇ ਕਾਲੇ ਪਠਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪਿ ਯਂ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜਂ ਅਨੂਨਮਨਧਿਕਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਰਾਗਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਂ ਦੋਸਮੋਹਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਵਾਲਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਲਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਏਕਮੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਲਞ੍ਛਿਤਂ ਵਿਯ, ਏਕਨਾਲ਼ਿਯਾ ਮਿਤਂ ਵਿਯ, ਏਕਤੁਲਾਯ ਤੁਲਿਤਂ ਵਿਯ ਚ ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ ਅਵਿਤਥਂ ਅਨਞ੍ਞਥਂ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਞ੍ਚ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਭਾਸਤਿ ਲਪਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੮)।

ਗਦਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਗਤਸਦ੍ਦੋ। ਏਵਂ ਤਥਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ।

ਅਪਿ ਚ ਆਗਦਨਂ ਆਗਦੋ, ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਆਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦਕਾਰਸ੍ਸ ਤਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਥਂ **ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ**? ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਕਾਯੋ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾਚਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਯਥਾ ਵਾਚਾ , ਕਾਯੋਪਿ ਤਥਾ ਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ਕਾਯੋ, ਵਾਚਾਪਿ ਤਥਾ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਯਥਾਵਾਦੀ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ।

ਇਤਿ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ। 'ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩)। ਏਵਂ ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋ**? ਉਪਰਿ ਭਵਗ੍ਗਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵੀਚਿਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਭਵਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਤੁਲਾ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਤੁਲੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾਤਿਰਾਜਾ ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ –

> ''ਸਦੇਵਕੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩)।

ਤਤ੍ਥੇਵਂ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਅਗਦੋ ਵਿਯ ਅਗਦੋ। ਕੋ ਪਨੇਸ? ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ ਚੇਵ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯੋ ਚ। ਤੇਨ ਹੇਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਦਿਬ੍ਬਾਗਦੇਨ ਸਪ੍ਪੇ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਪਰਪ੍ਪਵਾਦਿਨੋ ਸਦੇਵਕਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਲੋਕਾਭਿਭਵਨੇ ਤਥੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਯੋ ਚੇਵ ਪੁਞ੍ਞਮਯੋ ਚ ਅਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦਕਾਰਸ੍ਸ ਤਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋ।

ਅਪਿ ਚ ਤਥਾਯ ਗਤੋਤਿਪਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਂ ਗਤੋਤਿਪਿ ਤਥਾਗਤੋ। **ਗਤੋ**ਤਿ ਅਵਗਤੋ, ਅਤੀਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਕਲਂ ਲੋਕਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਲੋਕਸਮੁਦਯਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਤਥਂ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਤੇਨ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਲੋਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ। ਲੋਕਸਮੁਦਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕਸਮੁਦਯੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਾ। ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ। ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩)।

ਤਸ੍ਸ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਭਾਵਦੀਪੇਨ ਮੁਖਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਨ ਤਥਾਗਤੋਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਭਾਵਂ ਵਣ੍ਣੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ ਤਥਾਗਤਗੁਣੇਨਾਪਿ ਸਮਸਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਸੇਨ ''ਤਥਾਗਤਾ''ਤਿ ਆਹ।

ਅਰਹਨ੍ਤੋਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ, ਅਰੀਨਂ ਅਰਾਨਞ੍ਚ ਹਤਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਾ, ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ। ਆਰਕਾ ਹਿ ਸੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੇ ਠਿਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਵਾਸਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਹਂ।

> ''ਸੋ ਤਤੋ ਆਰਕਾ ਨਾਮ, ਯਸ੍ਸ ਯੇਨਾਸਮਙ੍ਗਿਤਾ।
> ਅਸਮਙ੍ਗੀ ਚ ਦੋਸੇਹਿ, ਨਾਥੋ ਤੇਨਾਰਹਂ ਮਤੋ''॥

ਤੇ ਚਾਨੇਨ ਕਿਲੇਸਾਰਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਹਤਾਤਿ ਅਰੀਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਹਂ।

> ''ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਯੋ ਹਤਾ।

ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥੇਨ ਨਾਥੇਨ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਅਰਹੰ ਮਤੋ''॥

ਯਞ੍ਚੇਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾਮਯਨਾਭਿੰ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਜਰਾਮਰਣਨੇਮਿੰ ਆਸਵਸਮੁਦਯਮਯੇਨ ਅਕ੍ਖੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਿਭਵਰਥੇ ਸਮਾਯੋਜਿਤੰ ਅਨਾਦਿਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕੰ, ਤਸ੍ਸਾਨੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਵੀਰਿਯਪਾਦੇਹਿ ਸੀਲਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਦ੍ਧਾਹਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰੰ ਞਾਣਫਰਸੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਾ ਹਤਾਤਿ ਅਰਹੰ।

''ਅਰਾ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਹਤਾ ਞਾਣਾਸਿਨਾ ਯਤੋ।
ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਤੇਨੇਸ, 'ਅਰਹ'ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ''॥

ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਚ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਅਰਹਤਿ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਞ੍ਚ, ਤੇਨੇਵ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਥਾਗਤੇ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਨ ਤੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪੂਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਸਿਨੇਰੁਮਤ੍ਤੇਨ ਰਤਨਦਾਮੇਨ ਤਥਾਗਤੰ ਪੂਜੇਸਿ, ਯਥਾਬਲਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਕੋਸਲਰਾਜਾਦਯੋ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਮ੍ਪਿ ਚ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਕੋਟਿਧਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਮਹਾਰਾਜਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਵਿਹਾਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਹੰ।

''ਪੂਜਾਵਿਸੇਸੰ ਸਹ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਅਯੰ ਅਰਹਤਿ ਲੋਕਨਾਥੋ।
ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨੋ ਅਰਹਤਿ ਨਾਮਮੇਤੰ''॥

ਯਥਾ ਚ ਲੋਕੇ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਿਨੋ ਬਾਲਾ ਅਸਿਲੋਕਭਯੇਨ ਰਹੋ ਪਾਪੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਸ ਨ ਕਦਾਚਿ ਪਾਪੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਤੋਪਿ ਅਰਹੰ।

''ਯਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਰਹੋ ਨਾਮ, ਪਾਪਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤਾਦਿਨੋ।
ਰਹਾਭਾਵੇਨ ਤੇਨੇਸ, ਅਰਹੰ ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ''॥

ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ –

''ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਹਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਰੀਨ ਸੋ ਮੁਨਿ।
ਹਤਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ ਚਾਰਹੋ।
ਨ ਰਹੋ ਕਰੋਤਿ ਪਾਪਾਨਿ, ਅਰਹੰ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਰਹਤ੍ਤਗੁਣੇਨਾਪਿ ਸਮਸਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ''ਅਰਹਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਆਹ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤੋ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤੋ, ਪਹਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

''ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਭਾਵਿਤੰ।
ਪਹਾਤਬ੍ਬੰ ਪਹੀਨੰ ਮੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋਸ੍ਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੬੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੯)।

ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਮਨੇਸੁ। ਏਤੇਨੇਵ ਚ ਨਯੇਨ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਛ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਛ ਫਸ੍ਸਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਛ ਵੇਦਨਾ, ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਛ ਸਞ੍ਞਾ, ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾਦਯੋ ਛ ਚੇਤਨਾ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ, ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਛ ਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਰੂਪਵਿਚਾਰਾਦਯੋ ਛ ਵਿਚਾਰਾ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦਸ ਕਸਿਣਾਨਿ, ਦਸ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਦਸ ਸਞ੍ਞਾ, ਕੇਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਕਾਮਭਵਾਦਯੋ ਨਵ ਭਵਾ, ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਨਿ, ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਏਕਪਦਯੋਜਨਾ – ਜਰਾਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਜਾਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ। ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਞਾਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਵਿਭਾਗੋ ਉਪਰਿ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਨਾਪਿ ਸਮਸਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਆਹ।

ਮੋਨੇਨਾਤਿ ਕਾਮਞ੍ਚ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਟਿਪਦਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮੋਨੇਨ ਮੁਨਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨ ਮੋਨੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮੂਲ੍ਹਰੂਪੋ**ਤਿ ਤੁਚ੍ਛਰੂਪੋ। **ਅਵਿਦ੍ਦਸੂ**ਤਿ ਅਵਿਞ੍ਞੂ। ਏਵਰੂਪੋ ਹਿ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋਪਿ ਮੁਨਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਮੋਨੇਯ੍ਯਮੁਨਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੁਚ੍ਛਭਾਵੋ ਚ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੋ ਚ ਤੁਲਂਵ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਹਿ ਤੁਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਅਤਿਰੇਕਂ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਹਰਤਿ, ਊਨਂ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਅਤਿਰੇਕਂ ਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਾਪਂ ਹਰਤਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਊਨਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕੁਸਲਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਵਰਂ** ਉਤ੍ਤਮਮੇਵ ਆਦਾਯ **ਪਾਪਾਨਿ** ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਾਨਿ **ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ ਸ ਮੁਨਿ** ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨ ਸੋ ਮੁਨੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ ਚੇ? ਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਂ, ਤੇਨ ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੋ ਮੁਨਾਤਿ ਉਭੋ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਲੋਕੇ ਤੁਲਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਮਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ''ਇਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਇਮੇ ਬਾਹਿਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਮੇ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਮੁਨਾਤਿ। **ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਪਨ ਕਾਰਣੇਨ ''ਮੁਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਸਤਞ੍ਚਾਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਪ੍ਪਭੇਦੋ, ਅਸਤਞ੍ਚ ਸਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਂ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਪਵਿਚਯਞਾਣੇਨ ਅਸਤਞ੍ਚ ਸਤਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਰਾਗਾਦਿਭੇਦਤੋ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ **ਸਙ੍ਗਂ** ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਂ **ਜਾਲਞ੍ਚ ਅਤਿਚ੍ਚ** ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਮੋਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਵਿਚਯਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਮੁਨਿ। ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪੂਜਿਤੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨਸ੍ਸ ਥੁਤਿਵਚਨਂ। ਸੋ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਮੁਨਿਤ੍ਤਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪੂਜਾਰਹੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਮੂਲਪਦਂ। **ਸਤ੍ਤ ਸਲ੍ਲਾਨੀ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਰਾਗਸਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗੋ ਚ ਪੀਲ਼ਾਜਨਕਤਾਯ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਤਾਯ ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਣਤਾਯ ਸਲ੍ਲਞ੍ਚਾਤਿ ਰਾਗਸਲ੍ਲਂ। **ਦੋਸਸਲ੍ਲਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਬ੍ਬੂਲ਼੍ਹਸਲ੍ਲੋ**ਤਿ ਮੂਲਪਦਂ। **ਅਬ੍ਬਹਿਤਸਲ੍ਲੋ**ਤਿ ਨੀਹਟਸਲ੍ਲੋ। **ਉਦ੍ਧਤਸਲ੍ਲੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਹਟਸਲ੍ਲੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤਸਲ੍ਲੋ। **ਸਮੁਦ੍ਧਤਸਲ੍ਲੋ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਸਲ੍ਲੋ**ਤਿ ਲੁਞ੍ਚਿਤਸਲ੍ਲੋ। **ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਿਤਸਲ੍ਲੋ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨੇਵ।

ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀਤਿ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਰਣਵਸੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ। ਸਤਤਭਾਵਕਰਣੇਨ **ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ**। ਅਟ੍ਠਿਤਕਰਣੇਨ **ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ**। ਯਥਾ ਨਾਮ ਕਕਣ੍ਟਕੋ ਥੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਥੋਕਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪੂਜਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ''ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ, ਅਨਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ ਏਵਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ। **ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਫਾਰਸ੍ਸ ਭਾਵੇਨ ਨ ਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ। **ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਕਰਣੇ ਵੀਰਿਯਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। **ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਧੁਰਸ੍ਸ ਅਨੋਰੋਪਨੇਨ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ, ਅਨੋਸਕ੍ਕਿਤਮਾਨਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚਾ**ਤਿ ਯੋ ਤੇਸੁ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਪਯਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾਯਾਮੋ ਚ। ਉਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ **ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ**। ਅਧਿਮਤ੍ਤੁਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ **ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ**। ਵਾਯਾਮੋ ਚੇਸੋ ਪਾਰਂ ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ। ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚੇਸੋ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ। ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚੇਸੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ। **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿ ਚਾ**ਤਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਾ ਚ। **ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਤੀਤਿ ਸਤਿ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਤਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਤਾਪਨਵੀਰਿਯਂ। **ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਵੀਰਿਯਂ। **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਕਰਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ। **ਅਨੁਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਂ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ**ਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨਂ, ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ।

ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਨਾਸੀਸਤੀਤਿ ਮੂਲਪਦਂ। **ਸਕਤ੍ਤਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ। **ਪਰਤ੍ਤਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ। ਸਕਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ, ਪਰਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਚ ਪਰਲੋਕੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ। **ਕਾਮਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭਵਂ। **ਰੂਪਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਭਵਂ। **ਅਰੂਪਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਭਵਂ। ਪੁਨ ਰੂਪਾਰੂਪਵਸੇਨ ਦ੍ਵਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗਤਿਂ** ਵਾਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਗਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ** ਵਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚਤੁਯੋਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ** ਵਾਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਭਵਾਨਂ ਘਟਨਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਭਵਂ** ਵਾਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵਵਸੇਨ। **ਸਂਸਾਰਂ** ਵਾਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ। **ਵਟ੍ਟਂ** ਵਾਤਿ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਂ **ਨਾਸੀਸਤੀ**ਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਗੁਹਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦੁਟ੍ਠਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਦੁਟ੍ਠਟ੍ਠਕੇ ਪਠਮਗਾਥਾਯਂ ਤਾਵ ਤਤ੍ਥ **ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਉਪਵਦਨ੍ਤਿ। **ਦੁਟ੍ਠਮਨਾਪਿ ਏਕੇ, ਅਥੋਪਿ ਵੇ ਸਚ੍ਚਮਨਾ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਤਥਸਞ੍ਞਿਨੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਤੇਸਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਹਿਂਸੁ, ਤੇ ਸਚ੍ਚਮਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਾਦਞ੍ਚ ਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਅਕ੍ਕੋਸਵਾਦਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਮੁਨਿ ਨੇ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਕਾਰਕਤਾਯ ਚ ਅਕੁਪ੍ਪਨਤਾਯ ਚ ਬੁਦ੍ਧਮੁਨਿ ਨ ਉਪੇਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨੀ ਨਤ੍ਥਿ ਖਿਲੋ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਯਂ ਮੁਨਿ, ਰਾਗਾਦਿਖਿਲੇਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਖਿਲੋ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦੁਟ੍ਠਮਨਾਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਦੋਸੇਹਿ ਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਆਵਰਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਆਹਤਮਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਘੇਨ ਆਹਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹਤਮਨਾ। **ਪਚ੍ਚਾਹਤਮਨਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨੇਵ। **ਆਘਾਤਿਤਮਨਾ**ਤਿ ਵਿਹਿਂਸਾਵਸੇਨ ਆਘਾਤਿਤਂ ਮਨਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਆਘਾਤਿਤਮਨਾ। **ਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਮਨਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨੇਵ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਕੋਧਵਸੇਨ **ਦੁਟ੍ਠਮਨਾ**, ਉਪਨਾਹਵਸੇਨ **ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਾ**, ਮਕ੍ਖਵਸੇਨ **ਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ**, ਪਲਾਸਵਸੇਨ **ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ**, ਦੋਸਵਸੇਨ **ਆਹਤਪਚ੍ਚਾਹਤਮਨਾ**, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ **ਆਘਾਤਿਤਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਮਨਾ**। ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਲਾਭੇਨ **ਦੁਟ੍ਠਮਨਾ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਾ**, ਅਯਸੇਨ **ਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ**, ਗਰਹੇਨ **ਆਹਤਪਚ੍ਚਾਹਤਮਨਾ**, ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵੇਨ **ਆਘਾਤਿਤਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਮਨਾ**’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਉਪਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਰਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਅਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ।

ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾਤਿ ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਾ। **ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਗੁਣਵਸੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਅਵਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਾ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਕਥਂ ਅਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤਾ। **ਸਚ੍ਚਮਨਾ**ਤਿ ਤਚ੍ਛਮਨਾ। **ਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਤਚ੍ਛਸਞ੍ਞਿਨੋ। **ਤਥਮਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਮਨਾ। **ਭੂਤਮਨਾ**ਤਿ ਭੂਤਤ੍ਥਮਨਾ। **ਯਾਥਾਵਮਨਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਲਮਨਾ। **ਅਵਿਪਰੀਤਮਨਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਮਨਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਚ੍ਚਮਨਾ ਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ’’ਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਗੁਣਂ, ‘‘ਤਥਮਨਾ ਤਥਸਞ੍ਞਿਨੋ’’ਤਿ ਸਚ੍ਚਸਦ੍ਧਾਗੁਣਂ, ‘‘ਭੂਤਮਨਾ ਭੂਤਸਞ੍ਞਿਨੋ’’ਤਿ ਠਿਤਗੁਣਂ, ‘‘ਯਾਥਾਵਮਨਾ ਯਾਥਾਵਸਞ੍ਞਿਨੋ’’ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਿਕਗੁਣਂ, ‘‘ਅਵਿਪਰੀਤਮਨਾ ਅਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਿਨੋ’’ਤਿ ਅਵਿਸਂਵਾਦਗੁਣਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਪਰਤੋਘੋਸੋਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਦੋ। **ਅਕ੍ਕੋਸੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਦਸਸੁ ਅਕ੍ਕੋਸੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। **ਯੋ ਵਾਦਂ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਵਾਦਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਕਾਰਕੋ** ਵਾਤਿ ਕਤਦੋਸੋ ਵਾ। **ਕਾਰਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਦੋਸਸ੍ਸ ਕਤਭਾਵੇਨ **ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ**ਤਿ ਕਥਿਯਮਾਨੋ। **ਉਪਵਦਿਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਦੋਸਂ ਉਪਵਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਕੋਪਂ ਕਰੋਤਿ।

ਖੀਲਜਾਤਤਾਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਬਨ੍ਧਭਾਵਚਿਤ੍ਤਕਚਵਰਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਘਖਿਲਂ ਜਾਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਖਿਲਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਖਿਲਜਾਤਤਾ, ਤਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਪਿ ਚੇਤੋਖਿਲਾ**ਤਿ ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ ‘‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਏਵਰੂਪਾ ਪਞ੍ਚਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਭਾਵਕਚਵਰਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੬. ਇਮਞ੍ਚ ਗਾਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਏਵਂ ਖੁਂਸੇਤ੍ਵਾ ਵਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਿਂ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ, ‘‘ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਗਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨ, ਆਨਨ੍ਦ, ‘ਅਹਂ ਸੀਲਵਾ’ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਲੋਕੇ ਹਿ ਨਾਭਾਸਮਾਨਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਮਿਸ੍ਸਂ ਬਾਲੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੧) ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਏਵਂ ਪਟਿਚੋਦੇਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਥਾਯ ‘‘ਅਭੂਤਵਾਦੀ ਨਿਰਯਂ ਉਪੇਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੦੬; ਉਦਾ॰ ੩੮; ਇਤਿਵੁ॰ ੪੮; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੬੬) ਇਮਂ ਗਾਥਂ

ਅਭਾਸਿ। ਥੇਰੋ ਤੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ਼ਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹ – ''ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪਟਿਚੋਦੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਥਾ ਅਕਂਸੁ। ਪਣ੍ਡਿਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁਂ। ਰਾਜਾਪਿ ਰਾਜਪੁਰਿਸੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੇਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਯੇਸਂ ਧੁਤ੍ਤਾਨਂ ਲਞ੍ਜਂ ਦਤ੍ਵ਼ਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਤਂ ਮਾਰਾਪੇਸੁਂ, ਤੇ ਗਹੇਤ੍ਵ਼ਾ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਂ ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਂ ਞਤ੍ਵ਼ਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇ ਪਰਿਭਾਸਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਹਨਨ੍ਤਿ, ਪਂਸੁਨਾ ਓਕਿਰਨ੍ਤਿ ''ਭਗਵ਼ਤੋ ਅਯਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ਭਗਵ਼ਤੋ ਆਰੋਚੇਸਿ, ਭਗਵ਼ਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਇਮਂ ਗਾਥਮਭਾਸਿ **''ਸਕਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ...ਪੇ॰... ਵ਼ਦੇਯ੍ਯਾ''**ਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ – ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਜਨਸ੍ਸ ''ਸੁਨ੍ਦਰਿਂ ਮਾਰੇਤ੍ਵ਼ਾ ਸਮਣਾਨਂ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਅਵ਼ਣ੍ਣਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਸਾਦਿਯਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਸੋ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ? ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਅਯਸੋ ਤਮੇਵ਼ ਤਿਤ੍ਥਿਯਜਨਂ ਪਚ੍ਚਾਗਤੋ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਚ੍ਚੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ। ਯੋ ਵ਼ਾ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵ਼ਾਦੀ, ਸੋਪਿ **ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਮਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ,** ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿ**ਛਨ੍ਦੇਨ ਅਨੁਨੀਤੋ** ਤਾਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ**ਰੁਚਿਯਾ ਨਿਵ਼ਿਟ੍ਠੋ,** ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਨ **ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ** ਅਤ੍ਤਨਾਵ਼ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਯਥਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਤਥੇ**ਵ਼ **ਵ਼ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ।

ਅਵ਼ਣ੍ਣਂ ਪਕਾਸਯਿਤ੍ਵ਼ਾਤਿ ਅਗੁਣਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾ। **ਸਕ੍ਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਰਣਂ। **ਸਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਬਹੁਮਾਨਨਂ। **ਪਚ੍ਚਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਲਾਭਾਦਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮ। **ਏਵ਼ਂਦਿਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਏਵ਼ਂਲਦ੍ਧਿਕਾ। ਯਥਾ ਤਂ ''ਲਾਭਾਦਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵ਼ਂ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਵ਼ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਖਮਤਿ ਚੇਵ਼ ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਚ, ਏਵ਼ਂਸਭਾਵ਼ਮੇਵ਼ ਵ਼ਾ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਤਦਾ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵ਼ਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹ ਖਨ੍ਤਿ ਵ਼ਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੁਚਿ ਵ਼ਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤਿਰੁਚੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਲਦ੍ਧਿ ਵ਼ਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤਿਰੁਚਿਲਦ੍ਧੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਵ਼ਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤਿਰੁਚਿਲਦ੍ਧਿਅਜ੍ਝਾਸਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵ਼ਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਏਵ਼ਂਦਿਟ੍ਠਿਕਾ...ਪੇ॰... ਏਵ਼ਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ''**ਤਿ ਆਹ। **ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਸ੍ਸਨਂ। **ਸਕਂ ਖਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਨਂ। **ਸਕਂ ਰੁਚਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਂ। **ਸਕਂ ਲਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ। **ਸਕਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ। **ਸਕਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਵ਼ਂ। **ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ। **ਅਥ ਖੋ ਸ੍**ਵ਼ੇਵ਼ **ਅਯਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਏਵ਼ ਅਯਸੋ ਏਕਂਸੇਨ। **ਤੇ ਪਚ੍ਚਾਗਤੋ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਤਿਆਗਤੋ। **ਤੇ**ਤਿ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵ਼ਚਨਂ।

ਅਥ ਵ਼ਾਤਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵ਼ੋ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵ਼ੋ। **ਇਦਮੇ**ਵ਼ **ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਏਵ਼ ਤਚ੍ਛਂ ਤਥਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਤੁਚ੍ਛਂ। **ਸਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾ। **ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਨ੍ਨਾ। **ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵ਼ਾ ਗਹਿਤਾ।

ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵ਼ਾ ਗਹਿਤਾ। **ਅਭਿਨਿਵ਼ਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਵ਼ਿਸੇਸੇਨ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ। **ਅਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਵ਼ਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵ਼ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਨ੍ਤਵ਼ਾਤਿ ਸਅਨ੍ਤੋ। **ਅਨਨ੍ਤ**ਵ਼ਾਤਿ ਵ਼ੁਦ੍ਧਿਅਨਨ੍ਤ੍ਵ਼ਾ। **ਤਂ ਜੀ**ਵ਼ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਜੀਵ਼ੋ, ਲਿਙ੍ਗਵ਼ਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਕਤੋ। **ਜੀ**ਵ਼ੋਤਿ ਚ ਅਤ੍ਤਾਯੇਵ਼। **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ, ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। **ਪਰਂ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਮਰਣਤੋ ਉਦ੍ਧਂ, ਪਰਲੋਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਮਰਣਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਮਰਣਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਹੋਤਿ ਚ। **ਨੇਵ਼ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵ਼ਸੇਨ ਨੇਵ਼ ਹੋਤਿ, ਤਕ੍ਕਿਕਵ਼ਸੇਨ ਨ ਨ ਹੋਤਿ।

ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਤਿਆਦਯੋ ਕਰਣਵ਼ਚਨਂ। **ਅਲ੍ਲੀਨੇ**ਤਿ ਏਕੀਭੂਤੋ।

ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਊਨਭਾਵ਼ਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵ਼ਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਦੋਸਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵ਼ਾ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ। **ਅਨੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਹੀਨਦੋਸਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵ਼ਾ ਅਲਾਮਕਂ। **ਅਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਂ। **ਸੇਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ। **ਵ਼ਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਜੇਟ੍ਠਕਂ । **ਪਾਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਂ। **ਉਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਵ਼ਿਸੇਸਂ ਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ। **ਪਵ਼ਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਰੇਕੇਨ ਉਤ੍ਤਮਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਥ ਵ਼ਾ ''ਆਸਯਦੋਸਮੋਚਨੇਨ **ਅਗ੍ਗਂ,**

ਸੰਕਿਲੇਸਦੋਸਮੋਚਨੇਨ **ਸੇਟ੍ਠੰ**, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਦੋਸਮੋਚਨੇਨ **ਵਿਸੇਸੰ**, ਪਮਤ੍ਤਦੋਸਮੋਚਨੇਨ **ਪਾਮੋਕ੍ਖੰ**, ਮਜ੍ਝਿਮਦੋਸਮੋਚਨੇਨ **ਉਤ੍ਤਮੰ**, ਉਤ੍ਤਮਮਜ੍ਝਿਮਦੋਸਮੋਚਨੇਨ **ਪਵਰੰ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਅਯੰ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਜਾਨਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ। **ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਕ੍ਖਾਤੋ। **ਅਯੰ ਗਣੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗਣੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। **ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਦ੍ਦਿਕਾ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਲਦ੍ਧਿ ਸੁਨ੍ਦਰਾ। **ਅਯੰ ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ ਅਤ੍ਤਨੁ ਪਾਦਿਪਟਿਪਦਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। **ਅਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਨਿਯ੍ਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋਤਿ **ਸਯੰ ਸਮਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ**।

ਕਥੇਯ੍ਯ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ। **ਭਣੇਯ੍ਯ** ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ। **ਦੀਪੇਯ੍ਯ** ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ। **ਵੋਹਰੇਯ੍ਯ** ਨਾਨਾਵਿਧੇਨ ਗਣ੍ਹਾਪੇਯ੍ਯ ''ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

੧੭. ਅਥ ਰਾਜਾ ਸਤ੍ਤਾਹਚ੍ਚਯੇਨ ਤੰ ਕੁਣਪੰ ਛਡ੍ਡਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਵਿਹਾਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਆਹ – ''ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਈਦਿਸੇ ਅਯਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ''ਤਿ? ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ''ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, 'ਅਹੰ ਸੀਲਵਾ ਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਆਰੋਚੇਤੁੰ ਅਰਿਯਾਨੰ ਪਟਿਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **"ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਵਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਸੀਲਾਨਿ, ਆਰਞ੍ਞਿਕਾਦੀਨਿ ਧੁਤਙ੍ਗਵਤਾਨਿ ਚ। **ਅਨਾਨੁਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤੋ। **ਪਾਵਾ**ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮੰ ਕੁਸਲਾ ਤਮਾਹੁ, ਯੋ ਆਤੁਮਾਨੰ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾ**ਤਿ ਯੋ ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਯਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵਾਦੰ ''ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਕੁਸਲਾ ਏਵੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ ਵਤਞ੍ਚਾਤਿ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਮਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿ, **ਵਤੰ ਨ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤੇਨ ਵਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਨ ਸੀਲੰ। **ਕਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। **ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। **ਸੰਵਰਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸੰਵਰਣਟ੍ਠੇਨ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਦ੍ਵਾਰੰ ਪਿਦਹਨਟ੍ਠੇਨ। **ਸਮਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਾਨਟ੍ਠੇਨ। **ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸੋ ਸੀਲੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗੰ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਪਰਆਮਿਸਪਿਣ੍ਡਾਨੰ ਪਾਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ, ਪਰੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਾਨੰ ਪਿਣ੍ਡਾਨੰ ਪਤ੍ਤੇ ਨਿਪਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਉਞ੍ਛਤਿ ਤੰ ਤੰ ਕੁਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਗਵੇਸਤੀਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ, ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਵਾ ਪਤਿਤੁੰ ਵਤਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੀ। **ਪਤਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਿਤੁੰ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੀ ਏਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗੰ। **ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਸੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਰਥਿਕਾਸੁਸਾਨਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦੀਨੰ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੰਸੂਨੰ ਉਪਰਿ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਤੇਸੁ ਪੰਸੁਕੂਲਮਿਵਾਤਿ ਪੰਸੁਕੂਲੰ। ਅਥ ਵਾ ਪੰਸੁ ਵਿਯ ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵੰ ਉਲਤੀਤਿ ਪੰਸੁਕੂਲੰ, ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਲਦ੍ਧਨਿਬ੍ਬਚਨਸ੍ਸ ਪੰਸੁਕੂਲਸ੍ਸ ਧਾਰਣੰ ਪੰਸੁਕੂਲੰ, ਪੰਸੁਕੂਲੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ, ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ **ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗੰ**। ਸਙ੍ਘਾਟਿਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਤਿਚੀਵਰੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ, ਤੇਚੀਵਰਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ **ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗੰ। ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ **ਦਾਨੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਖਣ੍ਡਨੰ, ਅਪੇਤੰ ਦਾਨਤੋ ਅਪਦਾਨੰ, ਅਨਵਖਣ੍ਡਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਹ ਅਪਦਾਨੇਨ ਸਪਦਾਨੰ, ਅਵਖਣ੍ਡਨਵਿਰਹਿਤੰ, ਅਨੁਘਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਪਦਾਨੰ ਚਰਿਤੁੰ ਇਦਮਸ੍ਸ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ, ਸਪਦਾਨਚਾਰੀਯੇਵ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗੰ। **ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ **ਖਲੂ**ਤਿ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਸਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਲਦ੍ਧੰ ਭਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੋਜਨੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਭੋਜਨੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਭੋਜਨੇ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਸਞ੍ਞੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ, ਨ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ, ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗੰ । **ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵਿਹਰਿਤੁੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗੰ। **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਯਦੇਵ ਸਨ੍ਥਤੰ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤੰ, ''ਇਦੰ ਤੁਯ੍ਹੰ

ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਠਮੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤੇ ਵਿਹਰਿਤੁੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗੰ। ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਪਨੇਤਾਨਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਧੁਤਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਧੁਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਤੋ ਵਾ ਧੁਤਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੰ ਞਾਣੰ ਅਙ੍ਗੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ**। ਅਥ ਵਾ ਧੁਤਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਧੁਨਨਤੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿਪਿ **ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ**। ਏਵੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਚੇਤਾਨਿ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

> ''ਯੋ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇਨ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਾ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾ, ਤੰ ਧੁਤਙ੍ਗੰ। ਯੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤੰ ਵਤ੍ਥੂ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੩)।

ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਚ ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸਾਨਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪ੍ਪਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਵੀਰਿਯਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ। **ਕਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂਸਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚਾ**ਤਿ ਛਵਿ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁਵਲ੍ਲਿਯੋ ਚ। **ਅਟ੍ਠਿ ਚਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਅਟ੍ਠਿਯੋ ਚ। **ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੂ**ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤੁ। **ਉਪਸੁਸ੍ਸਤੁ ਮਂਸਲੋਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਮਂਸਞ੍ਚ ਲੋਹਿਤਞ੍ਚ ਸੁਕ੍ਖਤੁ। ''ਤਚੋ''ਤਿ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ, ''ਨ੍ਹਾਰੂ''ਤਿ ਏਕੰ, ''ਅਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਏਕੰ, ''ਉਪਸੁਸ੍ਸਤੁ ਮਂਸਲੋਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ। **ਯੰ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕੇਨ ਬਲੇਨ, **ਬਲੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਣਬਲੇਨ। **ਵੀਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਞਾਣਵੀਰਿਯਤੇਜੇਨ। **ਪਰਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਰੰ ਪਰੰ ਠਾਨੰ ਅਕ੍ਕਮਨੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹਪ੍ਪਤ੍ਤਵੀਰਿਯੇਨ। **ਪਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਤੰ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬੰ। **ਨ ਤੰ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੰ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ। **ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਿਥਿਲਤ੍ਤੰ ਓਸੀਦਨੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। **ਪਦਹਤੀ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ।

ਨਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਖਾਦਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਯਾਗੁਪਾਨਾਦੀਨਿ ਨ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਵਿਹਾਰਤੋ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇ**ਤਿ ਸੇਨਾਸਨਤੋ ਬਹਿ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯਂ। **ਨਪਿ ਪਸ੍ਸੰ ਨਿਪਾਤੇਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸੰ ਮਞ੍ਚੇ ਵਾ ਪੀਠੇ ਵਾ ਭੂਮਿਯੰ ਵਾ ਕਟਸਨ੍ਥਰਕੇ ਵਾ ਪਾਤਨੰ ਠਪਨੰ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲੇ ਅਨੂਹਤੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਣ੍ਡੇ ਅਨੁਦ੍ਧਟੇ, ਅਵਿਗਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਮੰ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਭੁਜਿਤੰ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨੰ। **ਨ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਜਹਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਗਹਣੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਆਸਵੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਮਾਸਵਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਆਸਵੇਹਿ। **ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤਿ। **ਨ ਤਾਵਾਹੰ ਇਮਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੰ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ **ਗਿਮ੍ਹੇ**ਤਿ ਕਾਲਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ**ਤਿਆਦਯੋ ਵਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਆਸਨਾ ਨ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸਨਾ ਨ ਉਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗਾ**ਤਿ ਨਿਕੁਣ੍ਡਗੇਹਾ। **ਪਾਸਾਦਾ**ਤਿ ਦੀਘਪਾਸਾਦਾ। **ਹਮ੍ਮਿਯਾ**ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਗੇਹਾ। **ਗੁਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਂਸੁਗੁਹਾਯ। **ਲੇਣਾ**ਤਿ ਮਰਿਯਾਦਛਿਨ੍ਨਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾ ਪਬ੍ਬਤਲੇਣਾ। **ਕੁਟਿਯਾ**ਤਿ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾਦਿਕੁਟਿਯਾ। **ਕੂਟਾਗਾਰਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਣਿਕੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਕਤਗੇਹਤੋ। **ਅਟ੍ਟਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਟ੍ਟਾਲਕਾ। **ਮਾਲ਼ਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਗੇਹਾ। ਉਦ੍ਦਣ੍ਡੋ ਨਾਮ ਏਕੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। ''ਤਿਛਦਨਗੇਹੋ''ਤਿਪਿ ਏਕੇ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਸਾਲਾ ਭੋਜਨਸਾਲਾ ਵਾ। **ਮਣ੍ਡਪਾਦਯੋ** ਪਾਕਟਾਯੇਵ। **ਅਰਿਯਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮੰ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮੰ। **ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਮ ਚਿਤ੍ਤਸਮੀਪੰ ਆਨਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸੀਲੇਨ। **ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਆਨਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਾਧਿਨਾ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤਦਙ੍ਗੇਨ। **ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਫੁਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮਗ੍ਗੇਨ। **ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਲੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ **ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ**।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ **ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ**, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ **ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ**, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ **ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ**, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ **ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ**। ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਨਯੇਸੁ ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਫੁਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪੁਟ੍ਠੋਤਿ ਮੂਲਪਦਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਅਜਾਨਾਪਿਤੋ। **ਅਯਾਚਿਤੋ**ਤਿ ਅਨਾਯਾਚਿਤੋ। **ਅਨਜ੍ਝੇਸਿਤੋ**ਤਿ ਅਨਾਣਾਪਿਤੋ , ‘‘ਨ ਇਚ੍ਛਿਤੋ’’ਤਿ ਏਕੇ। **ਅਪਸਾਦਿਤੋ**ਤਿ ਨ ਪਸਾਦਾਪਿਤੋ। **ਪਾਵਦਤੀ**ਤਿ ਕਥਯਤਿ। **ਅਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਹਂ ਅਸ੍ਮਿ ਭਵਾਮਿ। **ਜਾਤਿਯਾ** ਵਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਯਾ ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਗੋਤਮਾਦਿਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ। **ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ** ਵਾਤਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਵਾ। **ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਸਰੀਰਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯ ਵਾ। **ਧਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਧਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ। **ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਯਕਰਣੇਨ ਵਾ। **ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ, ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾ ਵਾ। **ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਧਨੁਸਿਪ੍ਪਾਦਿਨਾ ਵਾ। **ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ। **ਸੁਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਗੁਣੇਨ ਵਾ। **ਪਟਿਭਾਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਪਟਿਭਾਨਸਙ੍ਖਾਤਞਾਣੇਨ ਵਾ। **ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਆਦੀਨਂ ਏਕੇਕੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਾ।

ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾ, ਏਤੇਨ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਮਹਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ**ਤਿ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲਾ, ਏਤੇਨ ਅਡ੍ਢਮਹਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਵੇਸ੍ਸਾਦਿਕੁਲਾ, ਏਤੇਨ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤਾਦਿਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਚਣ੍ਡਾਲਾਪਿ ਹਿ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਞਾਤੋ**ਤਿ ਪਾਕਟੋ। **ਯਸ੍ਸਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ। **ਵਿਨਯਧਰੋ**ਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕਧਰੋ। **ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ**ਤਿ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ। **ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਧੁਤਙ੍ਗਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ**ਤਿਆਦਯੋ ਰੂਪਾਰੂਪਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵੇਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਾਵਦਤੀ**ਤਿ ਮੂਲਪਦਂ। **ਕਥੇਤੀ**ਤਿ ‘‘ਪਿਟਕਾਚਰਿਯੋਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਕਥਯਤਿ। **ਭਣਤੀ**ਤਿ ‘‘ਧੁਤਙ੍ਗਿਕੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤਿ। **ਦੀਪਯਤੀ**ਤਿ ‘‘ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਂ ਲਾਭੀਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਪਰਿਦੀਪਯਤਿ। **ਵੋਹਰਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਂ ਲਾਭੀਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਵਾਕਜਭੇਦਂ ਕਰੋਤਿ।

ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਲਕ੍ਖਣਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਛੇਕਾ, ਞਾਤਤੀਰਣਪਹਾਨਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਾਤੁਆਯਤਨਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਛੇਕਾ। **ਅਨਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਅਰਿਯਾਨਂ। **ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਏਸੋ ਸਭਾਵੋ। **ਬਾਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਭਨਪੁਰਿਸਾਨਂ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ।

੧੮. ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸੂਪਸਮੇਨ ਸਨ੍ਤੋ। ਤਥਾ **ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋ। ਇਤਿ'ਹਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਸੁ ਅਕਤ੍ਥਮਾਨੋ**ਤਿ ‘‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਤਿ ਸੀਲੇਸੁ ਅਕਤ੍ਥਮਾਨੋ, ਸੀਲਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤੁਪਨਾਯਿਕਂ ਵਾਚਂ ਅਭਾਸਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਮਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਕਤ੍ਥਨਂ ‘‘ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ’’ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਖਨ੍ਧਾਦਿਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਯਸ੍ਸੁਸ੍ਸਦਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਰਾਗਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਾ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਕਤ੍ਥਨਂ ‘‘ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਮੂਲਪਦਂ। **ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਮਿਤਭਾਵੇਨ। **ਦੋਸਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਵਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ ਝਾਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਭਾਵੇਨ। **ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਗਤਭਾਵੇਨ ਦੂਰਭਾਵੇਨ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਭਾਵੇਨ। **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਰਾਗੋ ਦੋਸੋਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਕਿਲੇਸਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਏਵ ਅਣੁਸਹਗਤਾ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਮੋਹੋ ਮਾਨੋਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਕਿਲੇਸਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ। ਅਵਸੇਸੇ ਕਿਲੇਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਭਿਨ੍ਨਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਯਾ।

ਪੋਨੋਭਵਿਕਾਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਦਾਯਿਕਾ। **ਸਦਰਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਦਰਥਾ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸਦਰਾ। ''ਸਦ੍ਦਰਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸਹਦਰਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਫਲਕਾਲੇ ਦੁਕ੍ਖਦਾਯਿਕਾ। **ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ।

ਪਜ੍ਜੇਨ ਕਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਯੰ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਭਾਵਿਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤੋ, ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚ **ਵਿਤਿਣ੍ਣਕਙ੍ਖੋ,** ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹਾਨਿਵੁਦ੍ਧਿਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਅਪੁਞ੍ਞਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭੇਦੰ **ਭਵਞ੍ਚ ਵਿਭਵਞ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਹਾਯ** ਮਗ੍ਗਵਾਸੰ **ਵੁਸਿਤਵਾ** ਖੀਣਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ ਏਤੇਸੰ ਥੁਤਿਵਚਨਾਨੰ ਅਰਹੋ **ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ।

ਇਤਿਹਨ੍ਤਿ , **ਇਦਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਪਾਠੋ। **ਇਤੀਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ**ਆਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਇਦਹ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੰ ਨ ਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਦਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਪਦਾਨੰ ਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ, ਪਦਘਟਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਦਸੰਸਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਪਦਾਨੰ ਏਕੀਭਾਵੋ। **ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ**ਤਿ ਪਦਾਨੰ ਪਰਿਪੂਰਣੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਦਾਨੰ ਏਕੀਭਾਵੋ। **ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ**ਤਿ ਏਕੀਭੂਤੋਪਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਨ ਏਵੰ। ਅਕ੍ਖਰਾਨੰ ਸਮਵਾਯੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ''ਤਿ ਆਹ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮੁਚ੍ਚਯੋ ਪਦਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੰ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੰ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਤ੍ਤਿਕਾਰਣਾਨੰ ਵਾ ਮਧੁਰਭਾਵਤ੍ਤਾ ਪਾਠਸ੍ਸ ਮੁਦੁਭਾਵੋ। **ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਾਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਭਾਵੋ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ, ਪਦਪਟਿਪਾਟਿਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ। ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਚੇ? **ਇਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ। **ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਤ੍ਥੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਕ੍ਕੰਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨਸੀਲੋ ਹੋਤਿ। **ਕਤ੍ਥਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕਥਯਤਿ। **ਵਿਕਤ੍ਥਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਕਥਯਤਿ। **ਕਤ੍ਥਨਾ**ਤਿ ਕਥਨਾ। **ਆਰਤੋ**ਤਿ ਦੂਰਤੋ ਰਤੋ। **ਵਿਰਤੋ**ਤਿ ਠਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਿਗਤਭਾਵੇਨ ਰਤੋ। **ਪਟਿਵਿਰਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਿਯੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਸਾਚੰ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਲਾਤੋ ਆਰਤੋ। ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਵਿਯ ਪਰਿਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਵਿਰਤੋ। ਯੋਧਸਮ੍ਪਹਾਰੰ ਵਿਯ ਪੋਥੇਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ।

ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਾਤਿ ਖੀਣਕਿਲੇਸਾਸਵਸ੍ਸ। **ਕਮ੍ਮੁਸ੍ਸਦੋ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਉਸ੍ਸਦੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾ। **ਯਸ੍ਸਿਮੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਇਮੇ ਉਸ੍ਸਦਾ।

੧੯. ਏਵੰ ਖੀਣਾਸਵਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਾ। **ਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਭਿਸਙ੍ਖਤਾ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ। **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਕਤਾ। **ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਅਵੀਵਦਾਤਾ**ਤਿ ਅਵੋਦਾਤਾ। **ਯਦਤ੍ਤਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸੰਸੰ, ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕੁਪ੍ਪਪਟਿਚ੍ਚਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾ 'ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ ਅਵੋਦਾਤਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵੰਵਿਧੋ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚ ਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿੰ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਗਤਿਵਿਸੇਸਾਦਿੰ ਆਨਿਸੰਸੰ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਞ੍ਚ ਆਨਿਸੰਸੰ, ਤਞ੍ਚ ਕੁਪ੍ਪਤਾਯ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤਿਤਾਯ ਚ ਕੁਪ੍ਪਪਟਿਚ੍ਚਸਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਉਕ੍ਕੰਸੇਯ੍ਯ, ਪਰੇ ਵਾ ਵਮ੍ਭੇਯ੍ਯ ਅਭੂਤੇਹਿਪਿ ਗੁਣਦੋਸੇਹਿ।

ਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਮੂਲਪਦੰ। **ਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਤਾ। ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਭਿਕਤਾ। **ਸਣ੍ਠਪਿਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਠਪਿਤਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵੇਨ। **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਖਯਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਮੇਨ ਖਯਸਭਾਵਾ। **ਵਯਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਰਿਹਾਯਨਸਭਾਵਾ। **ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਗਚ੍ਛਨਸਭਾਵਾ। **ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ।

ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਤਿ ਪੁਰੇ ਕਤਾ। **ਤਣ੍ਹਾਧਜੋ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾਧਜੋ, ਤਣ੍ਹਾਪਟਾਕਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਧਜੋ। ਪੁਰੇਚਾਰਿਕਟ੍ਠੇਨ ਤਣ੍ਹਾ ਏਵ ਕੇਤੁ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਣ੍ਹਾਕੇਤੁ। ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯਜੋ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ, ਤਣ੍ਹਾ ਅਧਿਪਤਿਤੋ ਆਗਤਾਤਿ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯਜੋ, ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯਜੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਧਜਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਵੋਦਾਤਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ। **ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਸਯੰ ਕਿਲਿਟ੍ਠਾ। **ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ**ਤਿ ਤਪਨੀਯਾ।

ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸੰਸੇ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਗੁਣੇ ਦਕ੍ਖਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚ ਆਨਿਸੰਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਿਸੰਸਞ੍ਚ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਆਨਿਸੰਸਞ੍ਚ। **ਯਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਾ ਯਥਾਲਦ੍ਧਿਕੋ ਭਵਤਿ। **ਤੰਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਸੁਣਨ੍ਤਾ ਸਾਵਕਾਪਿ ਤਥਾਲਦ੍ਧਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਗਰੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਰੁਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਮਾਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਨਸਾ ਪਿਯਾਯਨ੍ਤਿ। **ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਾਭਿਹਾਰਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। **ਅਪਚਿਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪਚਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਕ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸੁਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇ ਪਣੀਤੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਸਕ੍ਕਤੋ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਗਰੁਭਾਵੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਗਰੁਕਤੋ। ਯੰ ਮਨਸਾ ਪਿਯਾਯਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਮਾਨਿਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪੂਜਿਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਪਚਿਤੋ। ਕੇਚਿ "**ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ** ਕਾਯੇਨ, **ਗਰੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ** ਵਾਚਾਯ, **ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ** ਚਿਤ੍ਤੇਨ, **ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ** ਲਾਭੇਨਾ''ਤਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਅਲੰ ਨਾਗਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਨਾਗਭਾਵਾਯ ਨਾਗਰਾਜਭਾਵਾਯ ਵਾ ਅਲੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤੰ। **ਸੁਪਣ੍ਣਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਸੁਪਣ੍ਣਰਾਜਭਾਵਾਯ। **ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਯਕ੍ਖਸੇਨਾਪਤਿਭਾਵਾਯ। **ਅਸੁਰਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਅਸੁਰਭਾਵਾਯ। **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਦੇਵਘਟੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਾਵਾਯ। **ਮਹਾਰਾਜਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਹਾਰਾਜਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਵਾਯ। **ਇਨ੍ਦਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਸਕ੍ਕਭਾਵਾਯ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਵਾਯ। **ਦੇਵਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਵਾਯ। **ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਅਲੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤੰ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਮਲਰਹਿਤਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ।

ਤਤ੍ਥ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯੰ ਅਧਿਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। ਦੇਵਲੋਕੇ ਅਧਿਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਧਿਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਨਤ੍ਥੰ **ਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**। ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੇਨ ਮੁਚ੍ਚਨਤ੍ਥੰ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**। ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਮੁਤ੍ਤਿਯਾ **ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਵਿਵਿਧੇਨ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਤੇਸੰ ਸਮਯਨ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਨ। **ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਏਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੇ ਓਵਾਦੇਨ। **ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਏਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੇ ਅਨੁਸਾਸਨੇਨ। **ਸੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿਆਦਯੋ ਅਨਾਗਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਆਯਤਿੰ ਫਲਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਵਿਪਾਕਫਲਮਾਕਙ੍ਖਮਾਨੋ। ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨੰ ਇਚ੍ਛਾਮਤ੍ਤੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਞ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਮਾਨੰ ਨਿਰਯੰ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤਿਅਨ੍ਤਨਿਸ੍ਸਰਣਸਨ੍ਤਿ। **ਤਦਙ੍ਗਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਗੁਣਙ੍ਗੇਨ ਨੀਵਰਣਾਦਿਅਗੁਣਙ੍ਗੰ ਸਮੇਤੀਤਿ ਝਾਨੰ ਤਦਙ੍ਗਸਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਹਾਰਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਤਮਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯੇਵ। **ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਯੰ ਅਤਿਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਪਿ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਸਨ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤਿਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। **ਕੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਕਜਨਕਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਚਲਸਨ੍ਤਿੰ । **ਪਕੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਚਲਸਨ੍ਤਿੰ। **ਏਰਿਤਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪਨਸਨ੍ਤਿੰ। **ਸਮੇਰਿਤਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਮ੍ਪਿਤਸਨ੍ਤਿੰ। **ਚਲਿਤਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। **ਘਟ੍ਟਿਤਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਿਤਸਨ੍ਤਿੰ। **ਸਨ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਨ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਅਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਆਸਿਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਅਲ੍ਲੀਨੋ**ਤਿ ਏਕੀਭੂਤੋ।

੨੦. ਏਵਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਤਾਵ “**ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ…ਪੇ॰… ਆਦਿਯਤੀ ਚ ਧਮ੍ਮ**”ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ**ਤਿ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨਾਨਿ। **ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਅਤਿਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਸਮੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਂ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ ਨਰੋ ਤੇਸੁ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ, ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ ਆਦਿਯਤੀ ਚ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਰੋ ਤੇਸੁਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨੇਸੁ ਅਜਸੀਲਗੋਸੀਲਕੁਕ੍ਕੁਰਸੀਲਪਞ੍ਚਾਤਪਮਰੁਪ੍ਪਪਾਤਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਾਦਿਭੇਦਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਾਦਿਭੇਦਞ੍ਚ ਤਂ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ ਚ ਆਦਿਯਤਿ ਚ ਜਹਤਿ ਚ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਚ ਵਨਮਕ੍ਕਟੋ ਵਿਯ ਤਂ ਤਂ ਸਾਖਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਵਂ ਨਿਰਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਆਦਿਯਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਸਨ੍ਤੇਹਿਪਿ ਗੁਣਦੋਸੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਯਸਾਯਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ। **ਦੁਰਤਿਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ। **ਦੁਤ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਦੁਉਤ੍ਤਰਾ। **ਦੁਪ੍ਪਤਰਾ ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਾ।

ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਸ੍ਸਤਵਸੇਨ ਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ। **ਪਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ। ‘‘ਨਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਓਧਿਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਅਵਧਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਾਹੋ। **ਬਿਲਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਸੇਨ ਗਾਹੋ ‘‘ਬਿਲਸੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੧) ਵਿਯ। **ਵਰਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਗਾਹੋ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਅਵਯਵਵਸੇਨ ਗਾਹੋ। **ਉਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਰਾਸਿਵਸੇਨ ਗਾਹੋ। **ਸਮੁਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਸੇਨ ਰਾਸਿਵਸੇਨ ਚ ਗਾਹੋ। **ਇਦਂ ਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਸਭਾਵਂ। **ਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਭਾਵਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਂ। **ਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਰਹਿਤਂ। **ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। **ਯਾਥਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਂ। **ਅਵਿਪਰੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਪਰੀਤਂ।

ਨਿਰਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਅਸ੍ਸਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ** ਵਾਤਿ ਪਰੇਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪਨੇਨ। **ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ** ਵਾਤਿ ਅਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। **ਪਰੋ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਯੋਗਂ ਕਰੋਤਿ। **ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ। **ਸੀਲਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਂ ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ। **ਸੀਲਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੧. ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਦਿਦੋਸਧੁਨਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਧੋਨੋ, ਤਸ੍ਸ **ਧੋਨਸ੍ਸ ਹਿ…ਪੇ॰… ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ**। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਧੋਨਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਮਾ **ਧੋਨਸ੍ਸ** ਧੁਤਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿ **ਲੋਕੇ** ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ **ਭਵੇਸੁ** ਸਂਕਪ੍ਪਨਾ **ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ**। ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਭਾਵਾ, ਯਾਯ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਮਾਯਾਯ ਵਾ ਮਾਨੇਨ ਵਾ ਏਵਂ ਅਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ **ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਧੋਨੋ** ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਦੋਸਾਨਂ **ਕੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ,** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਵਾ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਗਤਿਵਿਸੇਸੇਸੁ ਕੇਨ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, **ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ,** ਸੋ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਉਪਯਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਅਨੂਪਯੋਤਿ।

ਕਿਂ ਕਾਰਣਾਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਧੋਨਾ ਇਤਿ ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਪਞ੍ਞਾ ਕਥੀਯਤਿ। **ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਟ੍ਠੁ ਕਿਲੇਸਪੂਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। **ਧੂਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਪਿਤਞ੍ਚ ਧੋਵਿਤਞ੍ਚ। **ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਧੋਵਿਤਞ੍ਚ। **ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ। **ਰਾਗੋ ਧੁਤੋ ਚਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਧੁਤਾ ਚਾਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕਮ੍ਪਿਤਾ ਚਲਿਤਾ ਧੋਵਿਤਾ। **ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੦੬; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੬੦) ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣੇਨ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਵਾ।

ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਞਾਣਂ ਅਯਾਥਾਵਞਾਣਂ, ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਸੁ ਉਪਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨ ਪਾਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੁਕਤਂ ਮਯਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਕਾਰੇਨ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮੋਹੋ। **ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪਰੀਤਾ ਅਯਾਥਾਵਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤਾ।

ਅਰਹਾ ਇਮੇਹਿ ਧੋਨੇਯ੍ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤੋ ਅਰਹਾ ਇਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸਧੋਵਨੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ। **ਧੋਨੋ**ਤਿ ਧੋਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤੇਨੇਵ **"ਸੋ ਧੁਤਰਾਗੋ"**ਤਿਆਦਯੋ ਆਹ।

ਮਾਯਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾਚਰਿਯਾਤਿ ਵਞ੍ਚਨਕਿਰਿਯਂ ਵਞ੍ਚਨਕਰਣਂ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾਚਰਿਯਾ। **ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੂ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਾਸਨਕਾਰਣਾ। **ਪਾਪਿਕਂ ਇਚ੍ਛਂ ਪਣਿਦਹਤੀ**ਤਿ ਲਾਮਕਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। **"ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾ"ਤਿ ਇਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ''ਮਯ੍ਹਂ ਕਤਂ ਪਾਪਂ ਪਰੇ ਮਾ ਜਾਨਿਂਸੂ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਵਾਚਂ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਂਯੇਵ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਾਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ। ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਭਾਸਤਿ। **ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ''ਮਯਾ ਕਤਂ ਇਦਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਮਾ ਕੇਚਿ ਜਾਨਿਂਸੂ''ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਦੋਸਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਚਕ੍ਖੁਮੋਹਨਮਾਯਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਮਾਯਾਵੀ, ਮਾਯਾਵਿਨੋ ਭਾਵੋ **ਮਾਯਾਵਿਤਾ**। ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਪੁਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਅਤਿਚ੍ਚ ਅਸ੍ਸਰਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤੋਤਿ **ਅਚ੍ਚਸਰਾ**। ਕਾਯਵਾਚਾਕਿਰਿਯਾਹਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵਞ੍ਚੇਤੀਤਿ **ਵਞ੍ਚਨਾ** । ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਕਤਿ,** ਮਿਚ੍ਛਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਨਾਹਂ ਏਵਂ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਪਾਪਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ **ਨਿਕਿਰਣਾ।** ''ਨਾਹਂ ਏਵਂ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ **ਪਰਿਹਰਣਾ**। ਕਾਯਾਦੀਹਿ ਸਂਹਰਣਤੋ **ਗੂਹਨਾ**। ਸਮਭਾਗੇਨ ਗੂਹਨਾ **ਪਰਿਗੂਹਨਾ**। ਤਿਣਪਣ੍ਣੇਹਿ ਵਿਯ ਗੂਥਂ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮੇਹਿ ਪਾਪਂ ਛਾਦੇਤੀਤਿ **ਛਾਦਨਾ**। ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਛਾਦਨਾ **ਪਰਿਚ੍ਛਾਦਨਾ**। ਨ ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਿਕਮ੍ਮਂ**। ਨ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਅਨਾਵਿਕਮ੍ਮਂ**। ਸੁਟ੍ਠੁ ਛਾਦਨਾ **ਵੋਚ੍ਛਾਦਨਾ**। ਕਤਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਪੁਨਪਿ ਪਾਪਸ੍ਸ ਕਰਣਤੋ **ਪਾਪਕਿਰਿਯਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਕਤਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਮਾਯਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਸ੍ਮਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਅਙ੍ਗਾਰੋ, ਉਦਕਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਖਾਣੁ, ਪਿਲੋਤਿਕਪਲਿਵੇਠਿਤਂ ਵਿਯ ਚ ਸਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ।

ਏਕਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋਤਿ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਮਾਨੋ। **ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਨ੍ਨਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਾਪਨਾ, ਅਯਂ ਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਮਾਨੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਰਿ ਠਪਨਮਾਨੋ। **ਪਰਵਮ੍ਭਨਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਰੇ ਲਾਮਕਕਰਣਮਾਨੋ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਮਾਨਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ।

"ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ"ਤਿ ਮਾਨੋਤਿ ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ। **ਸਦਿਸਮਾਨਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮਿਮੇਪਿ ਤਯੋ ਮਾਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸੇਸਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸੇਯ੍ਯਸਦਿਸਹੀਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸੇਵ ਯਾਥਾਵਮਾਨੋ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਯਾਥਾਵਮਾਨੋ। ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਸਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਯਾਥਾਵਮਾਨੋ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਯਾਥਾਵਮਾਨੋ। ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਹੀਨਸ੍ਸੇਵ ਯਾਥਾਵਮਾਨੋ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਯਾਥਾਵਮਾਨੋ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਾਨੋ ਲੋਕਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਾਨੋ ਚਕ੍ਖਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਮਾਨਂ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ।

ਸਤ੍ਤੁਵਿਧੇਨ ਮਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਮਾਨੋ**ਤਿ ਉਨ੍ਨਮੋ। **ਅਤਿਮਾਨੋ**ਤਿ ''ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ। **ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ, ਇਦਾਨਿ ਅਹਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਹੀਨਤਰੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ। ਅਯਂ ਭਾਰਾਤਿਭਾਰੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਂ ਸਦਿਸਮਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ"**ਤਿ ਆਹ। **ਓਮਾਨੋ**ਤਿ ਹੀਨਮਾਨੋ। ਯੋ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਨਾਮ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਓਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ''ਤ੍ਵਂ ਜਾਤਿਮਾ, ਕਾਕਜਾਤਿ ਵਿਯ ਤੇ ਜਾਤਿ। ਤ੍ਵਂ ਗੋਤ੍ਤਵਾ, ਚਣ੍ਡਾਲਗੋਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਤੇ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਤੁਯ੍ਹਂ ਸਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਾਕਸਰੋ ਵਿਯ ਤੇ ਸਰੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਅਯਂ ''ਓਮਾਨੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਧਿਮਾਨੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ, ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਕਿਚ੍ਚੇ ਅਕਤੇਯੇਵ ਕਤਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ ਅਨਧਿਗਤੇ ਅਧਿਗਤਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ , ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਗਤਮਾਨੋ ਅਧਿਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਅਯਂ ਪਨ ਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਤਾਵ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਸੋਮਨਸ੍ਸੋ ਅਰਿਯਗੁਣਪਟਿਵੇਧੇ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ''ਅਹਂ ਸਕਦਾਗਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਮਾਨੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਰਿਯਗੁਣਾਧਿਗਮੇ ਨਿਰਾਸੋਵ। ਸੀਲਵਤੋਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾਦਿਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਵਿਤਿਣ੍ਣਕਙ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚ ਸੁਦ੍ਧਸਮਥਲਾਭੀ ਸੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭੀ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਠਪੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਦਸਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਸੀਤਿਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਅਹਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਕਦਾਗਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਨਾਗਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭੀ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤੇਯੇਵ ਠਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮਾਧਿਬਲੇਨ ਕਿਲੇਸਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸੁਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਟ੍ਠਿਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਸੀਤਿਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾਵ ''ਅਰਹਾ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ।

ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋਤਿ ਰੂਪੇ ਅਸ੍ਮੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ''ਅਹਂ ਰੂਪਾਦਯੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਸੁਤਪਟਿਭਾਨਸੀਲਬ੍ਬਤੇਹਿ, ਪਾਪਿਕਾਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਾਪਕਂ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨਂ** ਨਾਮ ਕੇਵਟ੍ਟਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਨੇਸਾਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਪਾਪਕਂ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਂ** ਨਾਮ ਮਚ੍ਛਜਾਲਖਿਪਕੁਮੀਨਕਰਣੇਸੁ ਚੇਵ ਪਾਸਓਡ੍ਡਨਸੂਲਾਰੋਪਨਾਦੀਸੁ ਚ ਛੇਕਤਾ। **ਪਾਪਕਂ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਯਾ ਕਾਚਿ ਪਰੂਪਘਾਤਵਿਜ੍ਜਾ। **ਪਾਪਕਂ ਸੁਤਂ** ਨਾਮ ਭਾਰਤਯੁਦ੍ਧਸੀਤਾਹਰਣਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ। **ਪਾਪਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ** ਨਾਮ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਯੁਤ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪਨਾਟਕਵਿਲਪ੍ਪਨਾਦਿਪਟਿਭਾਨਂ । **ਪਾਪਕਂ ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਅਜਸੀਲਂ ਗੋਸੀਲਂ। ਵ**ਤਮ੍ਪਿ** ਅਜਵਤਗੋਵਤਮੇਵ। **ਪਾਪਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ** ਪਨ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ ਯਾਕਾਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਅਟ੍ਠਵਿਧਮਾਨੋ** ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

ਨਵਵਿਧੇਨ ਮਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ "ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ"**ਤਿਆਦਯੋ ਨਵ ਮਾਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ "ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ"ਤਿ ਮਾਨੋ** ਰਾਜਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਰਾਜਾ ਹਿ ''ਰਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਧਨਵਾਹਨੇਹਿ ਵਾ ਕੋ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਤਂ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਪਿ ''ਸੀਲਧੁਤਙ੍ਗਾਦੀਹਿ ਕੋ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਤਂ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ "ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ"ਤਿ ਮਾਨੋਪਿ ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਰਾਜਾ ਹਿ ''ਰਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਧਨਵਾਹਨੇਹਿ ਵਾ ਅਞ੍ਞਰਾਜੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਯ੍ਹਂ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਪਿ ''ਸੀਲਧੁਤਙ੍ਗਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਯ੍ਹਂ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ "ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ"ਤਿ ਮਾਨੋਪਿ ਏਤੇਸੰਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਰਟ੍ਠੰ ਵਾ ਧਨਵਾਹਨਾਦੀਨਿ ਵਾ ਨਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ''ਮਯ੍ਹੰ ਰਾਜਾਤਿ ਵੋਹਾਰਸੁਖਮਤ੍ਤਕਮੇਵ, ਕਿੰ ਰਾਜਾ ਨਾਮ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਮਾਨੰ ਕਰੋਤਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ''ਅਹੰ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਮਹਾਥੇਰੋਤਿ ਕਥਾਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਕਿੰ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਨਾਮਾਹੰ, ਕਿੰ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਨਾਮਾਹੰ, ਕਿੰ ਮਹਾਥੇਰੋ ਨਾਮਾਹੰ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਤੰ ਮਾਨੰ ਕਰੋਤਿ।

ਸਦਿਸਸ੍ਸ "ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ"ਤਿ ਮਾਨਾਦਯੋ ਅਮਚ੍ਚਾਦੀਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਮਚ੍ਚੋ ਵਾ ਹਿ ਰਟ੍ਠਿਯੋ ਵਾ ''ਭੋਗਯਾਨਵਾਹਨਾਦੀਹਿ ਕੋ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਞ੍ਞੋ ਰਾਜਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਾ, ''ਮਯ੍ਹੰ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਿੰ ਨਾਨਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਅਮਚ੍ਚੋਤਿ ਨਾਮਮੇਵ ਮਯ੍ਹੰ, ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿੰ ਅਮਚ੍ਚੋ ਨਾਮਾਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤੇ ਮਾਨੇ ਕਰੋਤਿ।

ਹੀਨਸ੍ਸ "ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ"ਤਿ ਮਾਨਾਦਯੋ ਦਾਸਾਦੀਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਦਾਸੋ ਹਿ ''ਮਾਤਿਤੋ ਵਾ ਪਿਤਿਤੋ ਵਾ ਕੋ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਞ੍ਞੋ ਦਾਸੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਜੀਵਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਹੇਤੁ ਦਾਸਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਅਹੰ ਪਨ ਪਵੇਣੀਆਗਤਤ੍ਤਾ ਸੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਪਵੇਣੀਆਗਤਭਾਵੇਨ ਉਭਤੋਸੁਦ੍ਧਿਕਦਾਸਤ੍ਤੇਨ ਅਸੁਕਦਾਸੇਨ ਨਾਮ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਿ ਮਯ੍ਹੰ ਨਾਨਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਕੁਚ੍ਛਿਵਸੇਨਾਹੰ ਦਾਸਬ੍ਯੰ ਉਪਗਤੋ, ਮਾਤਾਪਿਤੁਕੋਟਿਯਾ ਪਨ ਮੇ ਦਾਸਟ੍ਠਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ , ਕਿੰ ਦਾਸੋ ਨਾਮ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤੇ ਮਾਨੇ ਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਦਾਸੋ, ਏਵੰ ਪੁਕ੍ਕੁਸਚਣ੍ਡਾਲਾਦਯੋਪਿ ਏਤੇ ਮਾਨੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੇਵ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਾਨੋਵ ਯਾਥਾਵਮਾਨੋ, ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਅਯਾਥਾਵਮਾਨਾ। ਤਥਾ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ਹੀਨਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਾਨੋਵ ਯਾਥਾਵਮਾਨੋ, ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਅਯਾਥਾਵਮਾਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਾਥਾਵਮਾਨਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ, ਅਯਾਥਾਵਮਾਨਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ''ਅਹੰ ਸੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਸਮਟ੍ਠੇਨ ''ਅਹੰ ਸਦਿਸੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਾਨੋ। ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਲਾਮਕਟ੍ਠੇਨ ''ਅਹੰ ਹੀਨੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਾਨੋ। ਏਵੰ ਸੇਯ੍ਯਮਾਨੋ ਸਦਿਸਮਾਨੋ ਹੀਨਮਾਨੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਮਾਨਾ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸਦਿਸਸ੍ਸਾਪਿ ਅਹੰ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਸਦਿਸੋ, ਹੀਨੋਤਿ ਤਯੋ ਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਹੀਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਹੰ ਹੀਨੋ, ਸਦਿਸੋ, ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਤਯੋ ਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਦਸਵਿਧਮਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਾਨੰ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਾਨੰ ਜਨਯਤਿ। **ਜਾਤਿਯਾ** ਵਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵਾਦਿਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਗੋਤਮਗੋਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ। **ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ** ਵਾਤਿ ਮਹਾਕੁਲਭਾਵੇਨ ਵਾ। **ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਰੀਰਤਾਯ ਵਾ। ਸਰੀਰਞ੍ਹਿ ''ਪੋਕ੍ਖਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਰੂਪਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਧਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਵਾ, ਮਯ੍ਹੰ ਨਿਧਾਨਗਤਸ੍ਸ ਧਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਯਨਵਸੇਨ ਵਾ। **ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ** ਵਾਤਿ ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਛਿਨ੍ਨਪਕ੍ਖਕਾਕਸਦਿਸਾ, ਅਹੰ ਪਨ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਹੰ ਯੰ ਯੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਮਿ, ਤੰ ਤੰ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ। **ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ** ਵਾਤਿ ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਸਿਪ੍ਪਾ, ਅਹੰ ਸਿਪ੍ਪਵਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ। **ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਇਦੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਸੁਤੇਨ** ਵਾਤਿ ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾ, ਅਹੰ ਪਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਸੁਤੇਨ ਵਾ। **ਪਟਿਭਾਨੇਨ** ਵਾਤਿ ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਾ, ਮਯ੍ਹੰ ਪਨ ਪਟਿਭਾਨਪ੍ਪਮਾਣੰ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ। **ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ** ਵਾ **ਵਤ੍ਥੁਨਾ**ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਾ। **ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ**ਤਿ ਮਾਨਕਰਣਵਸੇਨ ਮਾਨੋ। **ਮਞ੍ਞਨਾ ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਉਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ **ਉਨ੍ਨਤਿ**। ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਉਨ੍ਨਾਮੇਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤੀਤਿ **ਉਨ੍ਨਾਮੋ**। ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ **ਧਜੋ**। ਉਕ੍ਖਿਪਨਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ**। ਕੇਤੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬਹੂਸੁ

ਧਜੇਸੁ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤਧਜੋ। ਮਾਨੋਪਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਪਰਾਪਰੇ ਉਪਾਦਾਯ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਕੇਤੁ વਿਯਾਤਿ ਕੇਤੁ, ਤੰ ਕੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾવੋ **ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ**। ਸਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ। ਤੇਨ વੁਤ੍ਤੰ ''ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਮਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਕੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾવੋ, ਕੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮਾਨੋਤਿ। **ਧੋਨੋ ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍વਾ** ਯੋ ਸੋ ਧੋਨੋ ਅਰਹਾ ਹੇਟ੍ਠਾ વੁਤ੍ਤਨਯੇਨ વਿਨੋਦਨਬ੍ਯਨ੍ਤਿਕਰਣਾਦਿવਸੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਿਤ੍વਾ ਠਿਤੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਕਿਲੇਸੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ।

ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ વਾਤਿ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸਤ੍ਤੋਤਿ વਾ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇવ ਨਯੋ। **ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਜਨਕਹੇਤੁਨਾ ਗਤਿਯਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇવ વੇવਚਨੰ। **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਠਾਨੰ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤવੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਠਾਨਨ੍ਤਿ વੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਗਤਿਯਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥਿ।

੨੨. ਯੋ ਪਨ ਨੇਸੰ ਦ੍વਿਨ੍ਨੰ ਉਪਯਾਨੰ ਭਾવੇਨ ਉਪਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ **ਉਪਯੋ ਹਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਮਿਧੇવ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪਯੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪੇਤਿ** વਾ**ਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਰਤ੍ਤੋ''ਤਿ વਾ ''ਦੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ વਾ ਏવੰ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪੇਤਿ વਾਦੰ। **ਅਨੂਪਯੰ ਕੇਨ ਕਥੰ** વ**ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਨ ਅਨੂਪਯੰ ਖੀਣਾਸવੰ ਕੇਨ ਰਾਗੇਨ વਾ ਦੋਸੇਨ વਾ ਕਥੰ ''ਰਤ੍ਤੋ''ਤਿ વਾ ''ਦੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ વਾ વਦੇਯ੍ਯ। ਏવੰ ਅਨੁਪવਜ੍ਜੋ ਚ ਸੋ ਕਿੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ વਿਯ ਕਤਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕੋ ਭવਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ વਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ વਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਗਹਣਮੁਞ੍ਚਨੰ વਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨਿਰਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਚੇ? **ਅਧੋਸਿ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਿਧੇવ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਇਧੇવ ਅਤ੍ਤਭਾવੇ ਞਾਣਮ੍ਬੁਨਾ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਅਧੋਸਿ ਪਜਹਿ વਿਨੋਦੇਸੀਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਤੰ ਸੁਤ੍વਾ ਰਾਜਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਭਗવਨ੍ਤੰ ਅਭਿવਾਦੇਤ੍વਾ ਪਕ੍ਕਾਮੀਤਿ।

ਰਤ੍ਤੋਤਿ વਾਤਿ ਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤੋਤਿ વਾ। **ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ** વਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇવ ਨਯੋ। **ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ**ਤਿ ਯੇ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ વੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਨ ਪਹੀਨਭਾવੇਨ। **ਗਤਿਯਾ** વ**ਾਦੰ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਗਤੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾਯ ਕਥਨੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨੇવਾਹ – "**ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ** વ**ਾ...ਪੇ॰...** વ**ਾਦੰ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ। વ**ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਥੇਯ੍ਯ। **ਗਹਿਤੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ। **ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍વਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਮੋਚੇਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ।

ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ''ਅਹੰ ਮਮਾ''ਤਿ ਗਹਿਤੰ ਅਤ੍ਥਿ। **ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੋਚੇਤਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਉਪਰਿ ਪਦਾਨਿ ਪਰਿવਤ੍ਤੇਤ੍વਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਗਹਣੰ ਮੁਞ੍ਚਨਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਹਣਮੋਚਨਾ ਅਰਹਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। **ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਹਾਨਿ**વ**ੀਤਿ**વ**ੱਤੋ**ਤਿ વਡ੍ਢਿਞ੍ਚ ਪਰਿਹਾਨਿਞ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍વਾ ਪવਤ੍ਤੋ। **ਸੋ** વ**ੁਟ੍ਠ**વ**ਾਸੋ**ਤਿਆਦਿੰ ਕਤ੍વਾ **ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਹੇਟ੍ਠਾ વੁਤ੍ਤਨਯਮੇવ। **ਅਧੋਸੀ**ਤਿ ਕਨ੍ਤੇਸਿ। **ਧੁਨਿ ਸਨ੍ਧੁਨਿ ਨਿਦ੍ਧੁਨੀ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦੰ વਡ੍ਢਿਤੰ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਦੁਟ੍ਠਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸવਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕੇ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵਤ੍ਥੋ – ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਕਿਲੇਸਮਲੀਨਤ੍ਤਾ ਅਸੁਦ੍ਧਂ, ਕਿਲੇਸਰੋਗਾਨਂ ਅਧਿਗਮਾ ਸਰੋਗਮੇਵ ਚਨ੍ਦਾਭਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਬਾਲੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ "**ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਮਂ ਅਰੋਗਂ**, ਤੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਸਂਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤੀ**"ਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ "**ਪਰਮ**"**ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਸ੍ਸਨੇ **ਸੁਦ੍ਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ** ਸਮਾਨੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ''ਮਗ੍ਗਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ **ਪਚ੍ਚੇਤਿ**। ਤਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਨ ਹੋਤਿ।

ਪਰਮਂ ਆਰੋਗ੍ਯਪ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਨਿਬ੍ਯਾਧਿਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। **ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਪਾਲਨਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਲੀਯਨਪ੍ਪਤ੍ਤਂ।**ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਤ੍ਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਾਸਨਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ। **ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਭਯਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਂ। **ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਤਂ ਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਤਂ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਨਵਿਰਹਿਤਂ ਪਤ੍ਤਂ।

ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਜਾਨਮਾਨੋ। **ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਜਾਨਮਾਨੋ। **ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਜਾਨਮਾਨੋ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਹਦਯੇ ਕੁਰੁਮਾਨੋ।

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ। **ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਇਤਿ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। **ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ''ਉਪਾਯੋ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। **ਪਥੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਚਾਰੋ। **ਨੀਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਾਤੀਤਿ ਨੀਯਾਨਂ। ''ਨਿਯ੍ਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ।

੨੪. "**ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਚੇ ਸੁਦ੍ਧੀ**"ਤਿ ਦੁਤਿਯਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਤੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਦਿਟ੍ਠੇਨ** ਯਦਿ ਕਿਲੇਸ**ਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ**, ਤੇਨ ਵਾ **ਞਾਣੇਨ ਸੋ** ਯਦਿ ਜਾਤਿਆਦਿ**ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਹਾਤਿ**, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤੋ **ਅਞ੍ਞੇਨ** ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ **ਸੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ**, ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਉਪਧੀਹਿ ਸਉਪਧਿਕੋ ਏਵ ਸਮਾਨੋ ਸੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਏਵਂਵਿਧੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਨਂ ਪਾਵ ਤਥਾ ਵਦਾਨਂ**, ਸਾ ਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਕਥੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਅਨੁਰੂਪਂ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਦਤੀਤਿ।

ਰਾਗੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਰਾਗੋ**, ਰਾਗਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦੋਸੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੫. **ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਤਤਿਯਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਪਨ ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ** ਹੋਤਿ, ਸੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਧਿਗਤਾਸਵਕ੍ਖਯੋ ਖੀਣਾਸਵਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੇ **ਦਿਟ੍ਠੇ**, ਤਥਾਵਿਧਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤੇ **ਸੁਤੇ**, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੇ **ਸੀਲੇ**, ਹਤ੍ਥਿਵਤਾਦਿਭੇਦੇ **ਵਤੇ**, ਪਥਵਿਆਦਿਭੇਦੇ **ਮੁਤੇ** ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ **ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨ** ਆਹਾਤਿ। ਸੇਸਮਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਤੇਧਾਤੁਕ**ਪੁਞ੍ਞੇ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਞ੍ਚ **ਪਾਪੇ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ**, ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਾ ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ **ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ**, ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣਤੋ "**ਨਯਿਧ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਏਵਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪਾਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਪੁਞ੍ਞੇ ਚ ਪਾਪੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ ਨਯਿਧ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹਾਤਿ। **ਨਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਨ ਇਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ।

ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕਾਨੀਤਿ ਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕਾਨਿ **ਠਿਤਤ੍ਤੋ** ਠਿਤੋਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚ **ਵਿਮਲੋ** ਵਿਮਲਭਾਵਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਾਵਂ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਮਾਧਿਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਕਿਲੇਸਮਲੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਫਲਸਮਾਧਿਨਾ **ਸਾਧੁਸਮਾਹਿਤੋ**, ਸਂਸਾਰਹੇਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ **ਸਂਸਾਰਮਤਿਚ੍ਚ**

ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਚ੍ਚਤਾਯ **ਕੇवਲੀ**ਤਿ ਚ, ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਚ, ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤ੍ਤਾ **ਤਾਦੀ**ਤਿ ਚ ਪवੁਚ੍ਚਤਿ। ਏवਂ ਥੁਤਿਰਹੋ **ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ** ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹੀਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍वਾ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇव ਨਯੋ।

ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤੇਨ ‘‘ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧवੋਹਾਰਾ ਸਂविਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਕਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਮਾਨਾ। **ਤੇ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਕਾ ਏਤੇਸਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਓਲੋਕਨਂ। **ਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਅਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨਿਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਨ ਬੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਤੇ ਕਾਲਤੋ वੁਟ੍ਠਹਿਤ੍वਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਮਙ੍ਗਲਿਕਾ ਪੁਰੇਤਰਮੇव ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍वਾ। **ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਗਤਾਨੀ**ਤਿ विਸੇਸੇਨ वੁਡ੍ਢਿਕਾਰਣਗਤਾਨਿ। **ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਾਨਾविਧਾਨਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਚਾਟਕਸਕੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਏवਂਨਾਮਕਂ। **ਫੁਸ੍ਸवੇਲੁवਲਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਸ੍ਸਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਰੁਣਬੇਲੁवਲਟ੍ਠਿਂ। **ਗਬ੍ਭਿਨਿਤ੍ਥਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਗਬ੍ਭਂ ਇਤ੍ਥਿਂ। **ਕੁਮਾਰਕਂ ਖਨ੍ਧੇ ਆਰੋਪੇਤ੍वਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਰੁਣਦਾਰਕਂ ਅਂਸੇ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍वਾ ਗਚ੍ਛਮਾਨਂ। **ਪੁਣ੍ਣਘਟ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਪੁਣ੍ਣਘਟਂ। **ਰੋਹਿਤਮਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਰੋਹਿਤਮਚ੍ਛਂ। **ਆਜਞ੍ਞਰਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਨ੍ਧवਯੁਤ੍ਤਰਥਂ। **ਉਸਭ**ਨ੍ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਉਸਭਂ। **ਗੋਕਪਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਪਿਲਗਾविਂ।

ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਥੁਸਰਾਸਿਂ। **ਤਕ੍ਕਘਟ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤਕ੍ਕਾਦਿਪੂਰਿਤਚਾਟਿਂ। **ਰਿਤ੍ਤਘਟ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਚ੍ਛਘਟਂ। **ਨਟ**ਨ੍ਤਿ ਨਟਕਾਦਿਂ। ‘‘ਧੁਤ੍ਤਕਿਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। **ਨਗ੍ਗਸਮਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋਲ਼ਸਮਣਂ । **ਖਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਦ੍ਰਭਂ। **ਖਰਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਦ੍ਰਭਯੁਤ੍ਤਂ वਯ੍ਹਾਦਿਕਂ। **ਏਕਯੁਤ੍ਤਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਨ वਾਹਨੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਯਾਨਂ। **ਕਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਕ੍ਖਿਉਭਯਕ੍ਖਿਕਾਣਂ। **ਕੁਣਿ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਕੁਣਿਂ। **ਖਞ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਖਞ੍ਜਪਾਦਂ ਤਿਰਿਯਗਤਪਾਦਂ। **ਪਕ੍ਖਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਠਸਪ੍ਪਿਂ। **ਜਿਣ੍ਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਂ। **ਬ੍ਯਾਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿਪੀਲ਼ਿਤਂ। **ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਙ੍ਕਤਂ।

ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾਤਿ ਸੋਤविਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸੁਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਮਾਨਾ। **ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸवਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਸवਨਂ। **वਡ੍ਢਾਤਿ** वਾਤਿਆਦਯੋ ਲੋਕੇ ਪवਤ੍ਤਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍वਾ वੁਤ੍ਤਾ। ਅਮਙ੍ਗਲਂ ਪਨ **“ਕਾਣੋ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਨਾਮੇਨ वੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋਯੇव। **“ਛਿਨ੍ਨ”ਨ੍ਤਿ** वਾਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ वਾ। **“ਭਿਨ੍ਨ”ਨ੍ਤਿ** वਾਤਿ ਸੀਸਾਦਿਭਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ वਾ। **“ਦਡ੍ਢ”ਨ੍ਤਿ** वਾਤਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਪਿਤਨ੍ਤਿ वਾ। **“ਨਟ੍ਠ”ਨ੍ਤਿ** वਾਤਿ ਚੋਰਾਦੀਹਿ विਨਾਸਿਤਨ੍ਤਿ वਾ। **“ਨਤ੍ਥੀ”ਤਿ** वਾਤਿ ਨ विਜ੍ਜਤੀਤਿ वਾ।

ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਕਾਤਿ ਸੀਲੇਨ विਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਨਕਾ। **ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਂवਰਣਮਤ੍ਤੇਨ। **ਸਂਯਮਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਰਮਮਤ੍ਤੇਨ। **ਸਂवਰਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦ੍वਾਰਥਕਨਮਤ੍ਤੇਨ। **ਅवੀਤਿਕ੍ਕਮਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਮਤ੍ਤੇਨ। **ਸਮਣੋ ਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਾਤਿਤੋ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੁਸਲਂ। **ਪਰਮਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਕੁਸਲਂ। **ਉਤ੍ਤਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍वਾ ਠਿਤਂ। **ਅਯੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਾਜੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਸਮਣਂ।

वਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾਤਿ ਸਮਾਦਾਨੇਨ वਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਨਕਾ। **ਹਤ੍ਥਿवਤਿਕਾ** वਾਤਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹਤ੍ਥਿवਤਂ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਹਤ੍ਥਿवਤਿਕਾ, ਸਬ੍ਬਹਤ੍ਥਿਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਂ? ‘‘ਅਜ੍ਜ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਤ੍ਥੀਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏवਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਗਮਨਾਕਾਰਂ ਤਿਟ੍ਠਨਾਕਾਰਂ ਨਿਸੀਦਨਾਕਾਰਂ ਸਯਨਾਕਾਰਂ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾवਕਰਣਾਕਾਰਂ, ਅਞ੍ਞੇ ਹਤ੍ਥੀ ਦਿਸ੍वਾ ਸੋਣ੍ਡਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍वਾ ਗਮਨਾਕਾਰਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਹਤ੍ਥਿवਤਿਕਾ। ਅਸ੍ਸवਤਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨवਸੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਸੁ ਅवਸਾਨੇ **ਦਿਸਾवਤਿਕਾ** वਾਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਦਿਸਾਨਂ ਨਮਸ੍ਸਨवਸੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਦਿਸਾवਤਿਕਾ, ਏਤੇਸਂ वੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ वਤਸਮਾਦਾਨਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਨੇਤਿ। ਸਚੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ‘‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲवਤਸਮਾਦਾਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਦੇवੋ वਾ ਦੇवਞ੍ਞਤਰੋ वਾ ਹੋਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। वੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗवਤਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੯) –

''ਇਧ , ਪੁਣ੍ਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤੰ ਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਸੀਲੰ ਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਚਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਾਕਪ੍ਪੰ ਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ। ਸੋ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਸੀਲੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਚਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਾਕਪ੍ਪੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਚੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵੰਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ 'ਇਮਿਨਾਹੰ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ'ਤਿ, ਸਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹੰ, ਪੁਣ੍ਣ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਗਤੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਗਤਿੰ ਵਦਾਮਿ ਨਿਰਯੰ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਵਾ। ਇਤਿ ਖੋ, ਪੁਣ੍ਣ, ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤੰ ਕੁਕ੍ਕੁਰਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤੰ ਉਪਨੇਤਿ, ਵਿਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਨਿਰਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਵਤਿਕਾਦਯੋ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਮੇਵ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾਤਿ ਫੁਸਿਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। **ਪਥਵਿੰ ਆਮਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਿਕੰ ਮਹਾਪਥਵਿੰ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ। **ਹਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਲ੍ਲਨੀਲਸਦ੍ਦਲੰ। **ਗੋਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਵਾਦਿਗੋਮਯੰ। **ਕਚ੍ਛਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਚ੍ਛਪਾਦਿਅਨੇਕਵਿਧੰ। **ਫਾਲੰ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਯਫਾਲੰ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਤਿਲਵਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਲਸਕਟੰ ਤਿਲਰਾਸਿੰ ਵਾ। **ਫੁਸ੍ਸਤਿਲੰ ਖਾਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਤਿਲੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ। **ਫੁਸ੍ਸਤੇਲੰ ਮਕ੍ਖੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੰ ਤਿਲਤੇਲੰ ਸਰੀਰਬ੍ਭਞ੍ਜਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਤਪੋਣੰ। **ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੁਙ੍ਕੁਟ੍ਠਾਦਿਕਾਯ ਸਣ੍ਹਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਸਰੀਰੰ ਉਬ੍ਬਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। **ਸਾਟਕੰ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਥੰ ਪਰਿਦਹਨ੍ਤਿ। **ਵੇਠਨੰ ਵੇਠੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੀਸਵੇਠਨੰ ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਾਦਿਪਟੰ ਸੀਸੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਤੇਧਾਤੁਕੰ ਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਰੂਪਧਾਤੁਅਰੂਪਧਾਤੂਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਯਕੰ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੰ ਪਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੰ। **ਸਬ੍ਬੰ ਅਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੰ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੰ ਅਕੁਸਲੰ। **ਯਤੋ**ਤਿ ਯਦਾ। ਤੇ ਦਸਵਿਧੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਜਹੋ**ਤਿ ''ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿੰ ਜਹੋ। **ਗਾਹੰ ਜਹੋ**ਤਿ ''ਏਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਗਹਣੰ ਜਹੋ। ਪੁਨ **ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ**ਤਿ ''ਏਤੰ ਮਮਾ''ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗਹਣਵਸੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਣਵਸੇਨ ਚ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੰ, ਪਰਤੋ ਆਮਟ੍ਠਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਞ੍ਚ, ਬਲਵਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਞ੍ਚ, ਬਲਵਮੁਚ੍ਛਿਤਞ੍ਚ। **ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਚਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**ਤਿਆਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਯੇਵ।

੨੬. ਏਵੰ ''ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਬ੍ਰੂਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨਿਬ੍ਬਾਹਕਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪੁਰਿਮੰ ਪਹਾਯਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਵਾਦਾ ਸਮਾਨਾਪਿ ਯਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਹਣਮੁਞ੍ਚਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ **ਪੁਰਿਮੰ** ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿੰ **ਪਹਾਯ ਅਪਰੰ** ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, **ਏਜਾ**ਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ **ਅਨੁਗਤਾ** ਅਭਿਭੂਤਾ ਰਾਗਾਦਿਭੇਦੰ **ਨ ਤਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗੰ**, ਤਞ੍ਚ ਅਤਰਨ੍ਤਾ ਤੰ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਚ **ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ** ਚ ਮਕ੍ਕਟੋਵ **ਸਾਖ**ਨ੍ਤਿ।

ਪੁਰਿਮੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਪਹਾਯਾਤਿ ਪੁਰਿਮਗਹਿਤੰ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਪਰੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ। **ਪੁਰਿਮੰ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨੰ ਪਹਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਜਾਨੁਗਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਗਾ। **ਏਜਾਨੁਗਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਗਤਾ। **ਏਜਾਨੁਸਟਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਸਟਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਨਾ ਵਾ। **ਏਜਾਯ ਪਨ੍ਨਾ ਪਤਿਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ ਚ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਾ ਚ।

ਮਕ੍ਕਟੋਤਿ ਵਾਨਰੋ। **ਅਰਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਵਿਪਿਨੇ। **ਪਵਨੇ**ਤਿ ਮਹਾਵਨੇ। **ਚਰਮਾਨੇ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਮਾਨੋ। **ਏਵਮੇ**ਵਾਤਿ ਉਪਮ੍ਮਸੰਸਨ੍ਦਨੰ। **ਪੁਥੂ**ਤਿ ਨਾਨਾ। **ਪੁਥੁਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਚ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਗਹਣਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਚ ਚਜਨਵਸੇਨ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ। **ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਪਲਿਬੋਧੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ਚ ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਚ।

੨੭. ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਯ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ – ਯੋ ਚ ਸੋ ''ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਨੰ ਪਾਵ ਤਥਾ ਵਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਸਯੰ ਸਮਾਦਾਯਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮੰ । **ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਵਤਾਨੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਵਤਾਦੀਨਿ। **ਉਚ੍ਚਾਵਚ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ, ਹੀਨਪਣੀਤੰ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿੰ। **ਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਲਗ੍ਗੋ। **ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਵੇਦੇਹਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਅਰਹਾ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਵੇਦੇਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚਾਤਿ। ਸੇਸੰ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਸਾਮੰ ਸਮਾਦਾਯਾਤਿ ਸਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਆਦਾਯਾ**ਤਿ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ। **ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਾਯ। **ਆਦਿਯਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਲਿਬੋਧੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਲਿਬੋਧੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਗਣ੍ਹਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਪਰਾਮਸਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। **ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। **ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਯੋ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ।

ਵਿਦ੍ਵਾਤਿ ਮੇਧਾਵੀ। **ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ**ਤਿ ਵਿਜਾਨਨਭਾਵੰ ਗਤੋ। **ਞਾਣੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਵਿਭਾਵੀ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਵੀਮੰਸਕੋ। **ਮੇਧਾਵੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਤੁਲਿਤਞਾਣੋ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਯੇਵ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੰ ਵਿਚਿਨਾਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ**। ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। **ਵੀਮੰਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਵਿਚਿਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾਵ। ''ਵੀਮੰਸਾ ਧਮ੍ਮਚਿਨ੍ਤਨਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਵਿਧਾਕਾਰੇਨ ਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਾਵ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਸੋਭਨਾ ਪਸਟ੍ਠਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਤੇਹਿ ਵੇਦੇਹੀ**ਤਿ ਏਤੇਹੇਵ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਹਿ। **ਅਨੁਗਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਗਤੋ। **ਕੋਟਿਗਤੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਵ। **ਵੇਦਾਨੰ ਵਾ ਅਨੁਗਤੋ**ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਅਵਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਵੇਦੇਹਿ ਵਾ ਅਨੁਗਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਵੇਦੇਹਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸਙ੍ਖਾਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤੋ। **ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਦਿਤਭਾਵੇਨ ਜਾਨਿਤਭਾਵੇਨ।

ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ ਕੇਵਲਾਨੀਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਯਮਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਵੇਦੇਹਿ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਗਤੋ, ਸੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਗੂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਸੋਵ** ਸਬ੍ਬ**ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ** ਸਤ੍ਥਸਞ੍ਞਿਤਾਨਿ **ਵੇਦਾਨਿ** ਤਾਯੇਵ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ **ਵਿਚੇਯ**। ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਤਮੇਵ **ਸਬ੍ਬੰ ਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ** ਯਾਪਿ ਵੇਦਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾ, ਤਾਸੁ **ਸਬ੍ਬਵੇਦਨਾਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ** ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਕਿੰ ਪਤ੍ਤਿਨਮਾਹੁ ਵੇਦਗੁ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩੩) ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਇਦੰ ਪਤ੍ਤਿਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ...ਪੇ॰... ਵੇਦਗੂ ਸੋ''ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਯੋ ਪਵਿਚਯਪਞ੍ਞਾਯ **ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ**, ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਸਬ੍ਬੰ ਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ** ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਸੋ** ਸਤ੍ਥਸਞ੍ਞਿਤਾਨਿ **ਵੇਦਾਨਿ** ਗਤੋ ਞਾਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਯੋ **ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ,** ਸੋਪਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਿਤਾਨਿ **ਵੇਦਾਨਿ** ਗਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ , ਅਤਿਵੇਦਨੰ ਗਤੋਤਿਪਿ **ਵੇਦਗੂ**। ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਇਦੰ ਪਤ੍ਤਿਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ...ਪੇ॰... ਵੇਦਗੂ ਸੋ''ਤਿ ਆਹ।

ਸਮੇਚ੍ਚਾਤਿ ਞਾਣੇਨ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੰ। **ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇ ਹਿ ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਏਵ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਤਤ੍ਤਾ ''ਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤੇਭੂਮਕਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੮੭) ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਪਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਵਤ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੧, ੨੭੨; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚੇ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੧) ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵ ਆਗਤਾ। ਤੇਭੂਮਿਕਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਕਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਾਮ।

‘‘ਯਾਵਤਿਕਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਗਤਿ, ਤਾਵਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖਾਹਤਂ ਮਞ੍ਞੇ ਅਟ੍ਠਾਸੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫) ਆਗਤਂ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਵੀਰਿਯਂ ਪਯੋਗਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਾਮ। ‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਠਮਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਤਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੪) ਆਗਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਾਚਂ ਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਇਧ ਪਨ ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾ** ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ। **ਦੁਕ੍ਖਾ** ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨ। **ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਨਤ੍ਤਾ** ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਲਮੇਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਨ ਵਿਨਾ, ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ ਉਪਕਾਰਕਟ੍ਠੋ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਸਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ **ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੇਸਪਦੇਹਿਪਿ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ? ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ, ਪਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਚੀਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਵੇ ਭਾਵਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਦੁਕ੍ਖੇ ਤਾਵ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਚ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਹੇਤੁਭੂਤੇ ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਭਤਿ। ਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਭੂਤੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸੁਖਹੇਤੁਤੋ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਆਰਭਤਿ। ਨਿਰੋਧੇ ਪਨ ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਿਰੋਧਭੂਤੇਪਿ ਗਤਿਵਿਸੇਸੇ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਚ ਅਮਗ੍ਗਭੂਤੇਸੁਪਿ ਯਞ੍ਞਾਮਰਤਪਾਦੀਸੁ ਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਯਞ੍ਞਾਮਰਤਪਾਦਿਮੁਖੇਨ ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਭਤਿ।

ਅਪਿ ਚ ਸੋ ਤਾਯ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਵਿਜ੍ਜਤਾਯ ਵਿਸੇਸਤੋ ਜਾਤਿਜਰਾਰੋਗਮਰਣਾਦਿਅਨੇਕਾਦੀਨਵਵੋਕਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭੇਦਂ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਆਰਭਤਿ ਦੇਵਚ੍ਛਰਕਾਮਕੋ ਵਿਯ ਮਰੁਪ੍ਪਪਾਤਂ। ਸੁਖਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਫਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹਜਨਿਕਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤਂ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਤਞ੍ਚ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਆਰਭਤਿ ਸਲਭੋ ਵਿਯ ਦੀਪਸਿਖਾਭਿਨਿਪਾਤਂ, ਮਧੁਬਿਨ੍ਦੁਗਿਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਚ ਮਧੁਲਿਤ੍ਤਸਤ੍ਥਧਾਰਾਲੇਹਨਂ।

ਕਾਮੁਪਸੇਵਨਾਦੀਸੁ ਚ ਸਵਿਪਾਕੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਾਭਿਭੂਤਤਾਯ ਚ ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਆਰਭਤਿ ਬਾਲੋ ਵਿਯ ਗੂਥਕੀਲ਼ਨਂ, ਮਰਿਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ ਚ ਵਿਸਖਾਦਨਂ। ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕੇਸੁ ਚਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤਂ ਅਨਵਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭੂਤਂ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਆਰਭਤਿ ਦਿਸਾਮੂਲ਼੍ਹੋ ਵਿਯ ਪਿਸਾਚਨਗਰਾਭਿਮੁਖਮਗ੍ਗਗਮਨਂ। ਏਵਂ ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਾਵਤੋਵ ਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੋ, ਨ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ‘‘ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਗਣ੍ਹਾਮ ਤਾਵ ਏਤੰ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ, ਕਿੰ ਪਨਾਯਮੇਕਾਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਦਿ ਤਾਵ ਏਕਾਵ, ਏਕਕਾਰਣਵਾਦੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਨ੍ਤਿ, ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਏਕਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨੁਪਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨ ਨੁਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ –

> ''ਏਕੰ ਨ ਏਕਤੋ ਇਧ, ਨਾਨੇਕਮਨੇਕਤੋਪਿ ਨੋ ਏਕੰ।
> ਫਲਮਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਏਕ-ਹੇਤੁਫਲਦੀਪਨੇ ਅਤ੍ਥੋ''॥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੬, ਸਙ੍ਖਾਰਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸ; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੦੫; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੧੭)।

ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਸ੍ਸ ਚ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਏਕਮੇਵ ਹੇਤੁੰ ਵਾ ਫਲੰ ਵਾ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮਿਧ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਕਾਰਣੇਸੁ ''ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੨) ਚ, ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੪) ਚ ਵਚਨਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਖਾਰਹੇਤੂਨੰ ਹੇਤੂਤਿ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ''ਅਵਿਦ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮ੍ਪਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ''ਤਿ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ, ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਦੀਪਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਨੇਵ ਚ ਏਕੇਕਹੇਤੁਫਲਦੀਪਨਪਰਿਹਾਰਵਚਨੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਏਕੇਕਹੇਤੁਫਲਦੀਪਨੇ ਪਯੋਜਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਏਕਨ੍ਤਾਨਿਟ੍ਠਫਲਾਯ ਸਾਵਜ੍ਜਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਕਥੰ ਪੁਞ੍ਞਾਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ? ਨ ਹਿ ਨਿਮ੍ਬਬੀਜਤੋ ਉਚ੍ਛੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਕਥੰ ਨ ਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ? ਲੋਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ –

> ''ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚ, ਸਦਿਸਾਸਦਿਸੋ ਤਥਾ।
> ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਵਿਪਾਕਾ ਏਵ ਤੇ ਚ ਨ''॥

ਇਤਿ ਅਯੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਏਕਨ੍ਤਾਨਿਟ੍ਠਫਲਾ, ਸਭਾਵਵਸੇਨ ਚ ਸਾਵਜ੍ਜਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਏਤੇਸੰ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨੰ ਯਥਾਨੁਰੂਪੰ ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਸਭਾਵਵਿਰੁਦ੍ਧਾਵਿਰੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ, ਸਦਿਸਾਸਦਿਸਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਿ ਚ ਅਯੰ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਪਰਿਯਾਯੋ –

> ''ਚੁਤੂਪਪਾਤੇ ਸੰਸਾਰੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣੇ।
> ਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ-ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਵਿਮੁਯ੍ਹਤਿ॥

> ''ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਸੋ ਏਤੇ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਤਿਵਿਧੇ ਯਤੋ।
> ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਤੇਸੰ, ਤਿਵਿਧਾਨਮ੍ਪਯੰ ਤਤੋ॥

> ''ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧੋ, ਨਰੋ ਅਪਰਿਣਾਯਕੋ।
> ਏਕਦਾ ਯਾਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਉਮ੍ਮਗ੍ਗੇਨਾਪਿ ਏਕਦਾ॥

> ''ਸੰਸਾਰੇ ਸੰਸਰੰ ਬਾਲੋ, ਤਥਾ ਅਪਰਿਣਾਯਕੋ।
> ਕਰੋਤਿ ਏਕਦਾ ਪੁਞ੍ਞੰ, ਅਪੁਞ੍ਞਮਪਿ ਏਕਦਾ॥

> ''ਯਦਾ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ, ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮੇਸ੍ਸਤਿ।
> ਤਦਾ ਅਵਿਜ੍ਜੂਪਸਮਾ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਛਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਥਾ ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ। ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਯੋ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ, ਅਟ੍ਠ ਸਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਬਾਵੀਸਤਿਵਿਧਂ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਲੋਕਿਯਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ''ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ਉਪਚਿਤਕਮ੍ਮਾਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਾਭਾਵਤੋ। ਵਿਪਾਕਞ੍ਹੇਤਂ, ਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਨ ਉਪਚਿਤਕਮ੍ਮਾਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਦਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬਵਿਪਾਕਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਹਿ ਇਦਂ ਪਵਤ੍ਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਧਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਮਨੋਧਾਤੁਯੋ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਅਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੇਰਸ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

> ''ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਚ੍ਚਯਮਿਤਿ ਧਮ੍ਮ-ਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਭਵਨ੍ਤਰਮੁਪੇਤਿ।
> ਨਾਸ੍ਸ ਤਤੋ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਹੇਤੁਂ ਵਿਨਾ ਹੋਤਿ''॥

ਇਤਿ ਹੇਤਂ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ''ਭਵਨ੍ਤਰਮੁਪੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਤੋ ਨ ਜੀਵੋ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਾਪਿ ਅਤੀਤਭਵਤੋ ਇਧ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਾਪਿ ਤਤੋ ਹੇਤੁਂ ਵਿਨਾ ਇਧ ਪਾਤੁਭਾਵੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਂ ਚਵਨਤੋ ਚੁਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਭਵਨ੍ਤਰਾਦਿਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਨਨੁ ਏਵਂ ਅਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਪਾਤੁਭਾਵੇ ਸਤਿ ਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਫਲਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਗਮਨਤੋ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤੋ ਚ ਤਂ ਫਲਂ ਸਿਯਾ, ਉਪਭੁਞ੍ਜਕੇ ਚ ਅਸਤਿ ਕਸ੍ਸ ਤਂ ਫਲਂ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਮਿਦਂ ਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ? ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਯਂ ਫਲਂ ਏਤਂ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਤੋ।
> ਬੀਜਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਏਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕੋ॥

> ''ਫਲਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ, ਸਿਦ੍ਧਾ ਭੁਞ੍ਜਕਸਮ੍ਮੁਤਿ।
> ਫਲੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਫਲਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤੀ''ਤਿ॥

ਯੋਪਿ ਵਦੇਯ੍ਯ ''ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਏਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਯੁਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਵਾ। ਯਦਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ, ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਨੇਸਂ ਵਿਪਾਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ, ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਨਿਚ੍ਚਂ ਫਲਾਵਹਾ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ –

> ''ਕਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਤੇ, ਨ ਚ ਨਿਚ੍ਚਂ ਫਲਾਵਹਾ।
> ਪਾਟਿਭੋਗਾਦਿਕਂ ਤਤ੍ਥ, ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ॥

ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਇਧ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਨਾਮਂ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਂ ਰੂਪਂ। ਅਭਾਵਕਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਅਣ੍ਡਜਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਥੁਦਸਕਂ ਕਾਯਦਸਕਨ੍ਤਿ ਵੀਸਤਿ ਰੂਪਰੂਪਾਨਿ, ਤਯੋ

ਚ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਏਤੇ ਤੇੵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ‘‘ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਭਾੵਕਾਨਂ ਭਾੵਦਸਕਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ੵਾ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ, ਓਪਪਾਤਿਕਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦੀਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤੵਤ੍ਥੁਦਸਕਾਨਿ ਜੀੵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨੵਕਞ੍ਚਾਤਿ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਰੂਪਰੂਪਾਨਿ, ਤਯੋ ਚ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਏਤੇ ਬਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਧਮ੍ਮਾ ‘‘ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਾਮਭੵੇ ਪਨ ਸੇਸਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ, ਸਂਸੇਦਜਾਨਂ ੵਾ ਸਭਾੵਕਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿੵ੍ਹਾਕਾਯੵਤ੍ਥੁਭਾੵਦਸਕਾਨੀਤਿ ਸਤ੍ਤਤਿ ਰੂਪਰੂਪਾਨਿ, ਤਯੋ ਚ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਏਤੇ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ‘‘ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਉਕ੍ਕਂਸੋ, ਅੵਕਂਸੇਨ ਪਨ ਤਂਤਂਦਸਕੵਿਕਲਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ੵਸੇਨ ਹਾਪੇਤ੍ੵਾ ਹਾਪੇਤ੍ੵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਸਙ੍ਖਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਰੂਪੀਨਂ ਪਨ ਤਯੋੵ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ। ਅਸਞ੍ਞੀਨਂ ਰੂਪਤੋ ਜੀੵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨੵਕਮੇੵਾਤਿ। ਏਸ ਤਾੵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਨਯੋ।

ਪੵਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਰੂਪਪੵਤ੍ਤਿਦੇਸੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਪੵਤ੍ਤਉਤੁਤੋ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ ਪਾਤੁਭੵਤਿ। ਪਠਮਭੵਙ੍ਗਤੋ ਪਭੁਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਂ, ਸਦ੍ਦਪਾਤੁਭਾੵਕਾਲੇ ਉਤੁਤੋ ਚੇੵ ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਸਦ੍ਦਨੵਕਂ, ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੂਪਜੀੵੀਨਂ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਨ੍ਤਿ ਏੵਂ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ, ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਸ੍ਸ, ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਦ੍ੵਿਨ੍ਨਂ ਨੵਕਾਨਂ ੵਸੇਨ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿੵਿਧਂ, ਏਕੇਕਚਿਤ੍ਤੇ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ੵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਤਿੵਿਧਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਨੵੁਤਿੵਿਧਂ ਰੂਪਂ, ਤਯੋ ਚ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਨੵਨੵੁਤਿਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਸਮ੍ਭੵਂ ‘‘ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾਮਰੂਪਂ ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ਸੁਤ੍ਤਤੋ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਹਿ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿੵਤ੍ਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੬੨) ਨਯੇਨ ਬਹੁਧਾ ੵੇਦਨਾਦੀਨਂ ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਤਾ ਸਿਦ੍ਧਾ। ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਪਨ –

> ‘‘ਚਿਤ੍ਤਜੇਨ ਹਿ ਰੂਪੇਨ, ਇਧ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ।
> ਅਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਰੂਪਸ੍ਸ, ੵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਇਤੀ’’ਤਿ॥

ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ੵੁਤ੍ਤਮੇੵ। ਇਧ ਪਨ ਰੂਪਂ ਨਿਯਮਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ, ਛ ੵਤ੍ਥੂਨਿ, ਜੀੵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕਾਦਸੵਿਧਂ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਪਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਸੋਤਘਾਨਜਿੵ੍ਹਾਕਾਯਮਨਾਯਤਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਨਾਮਰੂਪਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ? ਨਾਮਰੂਪਭਾੵੇ ਭਾੵਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਭਾੵੇ ਤਂ ਤਂ ਆਯਤਨਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋਤਿ –

> ‘‘ਛਲ਼ੇੵ ਫਸ੍ਸਾ ਸਙ੍ਖੇਪਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਆਦਯੋ।
> ੵਿਞ੍ਞਾਣਮਿੵ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸ, ੵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਭੵਨ੍ਤਿ ਤੇ’’॥

ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ੵੇਦਨਾਤਿ –

> ‘‘ਦ੍ੵਾਰਤੋ ੵੇਦਨਾ ੵੁਤ੍ਤਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਦਿਕਾ।
> ਛਲ਼ੇੵ ਤਾ ਪਭੇਦੇਨ, ਇਧ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸ ੵੇਦਨਾ’’॥

ਵੇ**ਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ –

> ‘‘ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦੇਨ, ਛ ਤਣ੍ਹਾ ਇਧ ਦੀਪਿਤਾ।
> ਏਕੇਕਾ ਤਿਵਿਧਾ ਤਤ੍ਥ, ਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਤੋ ਮਤਾ॥
>
> ‘‘ਦੁਕ੍ਖੀ ਸੁਖਂ ਪਤ੍ਥਯਤਿ, ਸੁਖੀ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਇਚ੍ਛਤਿ।
> ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤਾ॥
>
> ‘‘ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਸ੍ਮਾ, ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਵੇਦਨਾ।
> ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਹੇਸਿਨਾ’’ਤਿ॥

ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਂ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ। **ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭ**ਵੋਤਿ ਇਧ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ ਪਨ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਵੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਭਵੋ ਜਾਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਚੇ? ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਹੀਨਪਣੀਤਤਾਦਿਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਬਾਹਿਰਾਨਞ੍ਹਿ ਜਨਕਜਨਨਿਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤਾਹਾਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯਮਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤਂ ਹੀਨਪਣੀਤਤਾਦਿਵਿਸੇਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਚ ਨ ਅਹੇਤੁਕੋ ਸਬ੍ਬਦਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਅਭਾਵਤੋ, ਨ ਕਮ੍ਮਭਵਤੋ ਅਞ੍ਞਹੇਤੁਕੋ ਤਦਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵਹੇਤੁਕੋਵ। ਕਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹੀਨਪਣੀਤਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਹੇਤੁ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਭਜਤਿ ਯਦਿਦਂ ਹੀਨਪਣੀਤਤਾਯਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੯)। ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ‘‘ਭਵੋ ਜਾਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ।

ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਅਸਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚੇਵ ਸੋਕਾਦਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਪਨ ਸਤਿ ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚੇਵ ਜਰਾਮਰਣਸਙ੍ਖਾਤਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਬਾਲਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਵਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਵਾ ਸੋਕਾਦਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ। **ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ।

ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕਂ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਵਟ੍ਟਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਪੁਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧੇਨ। **ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਸੋਭਨਾਕਾਰੇਨ, ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸਭਾਵਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧਵਸੇਨ, ਕਿਚ੍ਚਸਮਾਪਨਵਸੇਨ ਚ ਬ੍ਯਾਪਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਗੁਣਙ੍ਗੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਵਿਧਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਚ। **ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ। **ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਞ੍ਚ।

ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭੂਰਿ ਵਿਯਾਤਿ ਭੂਰਿ, ਤਾਯ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ। **ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ – ਕਤਮਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ? ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਮਹਨ੍ਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਠਾਨਾਠਾਨਾਨਿ...ਪੇ॰... ਮਹਾਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ... ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ... ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ... ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ... ਬਲਾਨਿ... ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਿ... ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ... ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ... ਮਹਾਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ... ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ? ਪੁਥੁਨਾਨਾਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਧਾਤੂਸੁ...ਪੇ॰... ਪੁਥੁਨਾਨਾਆਯਤਨੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਸੁਞ੍ਞਤਮਨੁਪਲਬ੍ਭੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਅਤ੍ਥੇਸੁ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ... ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ... ਪਟਿਭਾਨੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਠਾਨਾਠਾਨੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ... ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ... ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ... ਬਲੇਸੁ... ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ... ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ... ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ... ਪੁਥੁਨਾਨਾਜਨਸਾਧਾਰਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਰਮਤ੍ਥੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਸੀਲੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤੰ...ਪੇ॰... ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੰ... ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ...ਪੇ॰... ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਠਾਨਾਠਾਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵੇਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ... ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ... ਬਲਾਨਿ... ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ... ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ, ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ, ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ? ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲਾਰਿਕੰ ਵਾ ਸੁਖੁਮੰ ਵਾ ਹੀਨੰ ਵਾ ਪਣੀਤੰ ਵਾ ਯੰ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੰ ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾ... ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ...ਪੇ॰... ਯੰ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ... ਦੁਕ੍ਖਤੋ... ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਚਕ੍ਖੁੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ... ਦੁਕ੍ਖਤੋ... ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ।

ਰੂਪੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਖਯਟ੍ਠੇਨ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਭਯਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਵੇਦਨਾ... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ... ਚਕ੍ਖੁੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਖਯਟ੍ਠੇਨ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਭਯਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ।

ਰੂਪੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਸਙ੍ਖਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਖਯਧਮ੍ਮੰ ਵਯਧਮ੍ਮੰ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ...

ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ... ਪੇ॰... ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ? ਖਿਪ੍ਪਂ ਕਿਲੇਸੇ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰਾਗਂ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੋਸਂ... ਮੋਹਂ... ਕੋਧਂ... ਉਪਨਾਹਂ... ਮਕ੍ਖਂ... ਪਲਾਸਂ... ਇਸ੍ਸਂ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਂ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭਂ... ਸਾਰਮ੍ਭਂ... ਮਾਨਂ... ਅਤਿਮਾਨਂ... ਮਦਂ... ਪਮਾਦਂ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਏਕਮ੍ਹਿ ਆਸਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਬ੍ਬੇਗਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਸਬਹੁਲੋ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਬਹੁਲੋ ਅਰਤਿਬਹੁਲੋ ਅਨਭਿਰਤਿਬਹੁਲੋ ਬਹਿਮੁਖੋ ਨ ਰਮਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ, ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਲੋਭਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤਿ ਪਦਾਲੇਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ। ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦੋਸਕ੍ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਮੋਹਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਕੋਧਂ... ਉਪਨਾਹਂ... ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤਿ ਪਦਾਲੇਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ।

੨੮. ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾਤਿ ਸੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਵਾ ਮੁਤਂ ਵਾ ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮਾਰਸੇਨਂ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ। **ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਨ੍ਤਿ** ਤਂ ਏਵ ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਿਂ। **ਵਿਵਟਂ ਚਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਛਦਨਾਦਿਵਿਗਮੇਨ ਵਿਵਟਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤਂ। **ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਇਧ ਲੋਕੇ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੇਨ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੇਨ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ।

ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾਤਿਆਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਗਾਥਾਸੁ ਅਯਮਤ੍ਥੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਆਦਿਤੋਵ ਅਗਾਰਿਯਭੂਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਕਿਲੇਸ**ਕਾਮਾ** ਮੋਹਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਨਗਾਰਿਯਭਾਵਂ ਉਪਗਤਾਨਂ ਪਨ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਸੁ ਵਾ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ **ਅਰਤਿ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਭਿਰਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੩੧)। ਤਤੋ ਤੇ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਜੀਵਿਕਤ੍ਤਾ **ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾ** ਬਾਧੇਤਿ, ਤਾਯ ਬਾਧਿਤਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨ**ਤਣ੍ਹਾ** ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਲਮਯਤਿ, ਅਥ ਨੇਸਂ ਕਿਲਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨਂ **ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ** ਓਕ੍ਕਮਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਮਨਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵੇਸੁ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਵਿਹਰਤਂ ਉਤ੍ਤਾਸਸਞ੍ਞਿਤਾ **ਭੀਰੁ** ਜਾਯਤਿ, ਤੇਸਂ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਵਿਵੇਕਰਸਮਨਸ੍ਸਾਦਯਮਾਨਾਨਂ ਵਿਹਰਤਂ ''ਨ ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇਨ **ਮਾਨਮਕ੍ਖਥਮ੍ਭਾ** ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਂ ਤਤੋ ਅਧਿਕਤਰਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਾ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਲਾਭਾਦਿਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਰੂਪਕਾਨਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਯਸਂ** ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ **ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਕ੍ਕਂਸੇਨ੍ਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਨ੍ਤਿ**। ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਾਦੀਨਂ ਪਠਮਸੇਨਾਦਿਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਮੇਤਂ ਦਸਵਿਧਂ ਸੇਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾ ਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਨਮੁਚਿਨੋ ਉਪਕਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ''ਤਵ ਸੇਨਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ – **''ਏਸਾ ਨਮੁਚਿ ਤੇ ਸੇਨਾ, ਕਣ੍ਹਸ੍ਸਾਭਿਪ੍ਪਹਾਰਿਨੀ**''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਪ੍ਪਹਾਰਿਨੀ**ਤਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਘਾਤਿਨੀ ਨਿਪ੍ਪੋਥਿਨੀ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਨਂ ਅਸੂਰੋ ਜਿਨਾਤਿ, ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਲਭਤੇ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਵ ਸੇਨਂ ਅਸੂਰੋ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਜਿਨਾਤਿ, ਸੂਰੋ ਪਨ ਜਿਨਾਤਿ, ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਮਗ੍ਗਸੁਖਂ ਫਲਸੁਖਞ੍ਚ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

ਯਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹੀਤਿ ਯਦਾ ਚਤੂਹਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਨਿਬ੍ਬਾਨਮਗ੍ਗਨਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ। **ਮਾਰਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ ਸੇਨਾ ਵਚਨਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ। **ਪਟਿਸੇਨਿਕਰਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਕਰਾ। **ਜਿਤਾ ਚਾ**ਤਿ ਪਰਾਜਯਮਾਨਾ ਹਨਿਤਾ ਚ। **ਪਰਾਜਿਤਾ ਚਾ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ।

ਭਗ੍ਗਾਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾ। **ਵਿਪ੍ਪਲੁਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾ। **ਪਰਮੁਖਾ**ਤਿ ਵਿਮੁਖਭਾਵਂ ਪਾਪਿਤਾ। **ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ।

ਵੋਦਾਤਦਸ੍ਸਿਨ੍ਤਿ ਬਜਵਦਾਤਦਸ੍ਸਿਂ। **ਤਾਨਿ ਛਦਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਕਿਲੇਸਛਦਨਾਨਿ। **ਵਿਵਟਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਕਟੀਕਤਾਨਿ। **ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਪਹਤਾਨਿ। **ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਾਨਿ। **ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਾਨਿ।

੨੯. ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤੀਤਿ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚ – ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯਜੋ? ਤੇ ਹਿ ਤਾਦਿਸਾ ਸਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਚ ਕੇਨਚਿ **ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ**। ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਨਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਂਯੇਵ ਅਕਿਰਿਯਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਂ **“ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧੀ”ਤਿ ਨ ਤੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਆਦਾਨਗਨ੍ਥਂ ਗਤਿਤਂ ਵਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਦਾਯਕਤ੍ਤਾ ਆਦਾਨਗਨ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਗਥਿਤਂ ਬਦ੍ਧਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਤ੍ਥੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਸੁਦ੍ਧਿਂ। **ਸਂਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਰਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਂ। **ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪਨ੍ਤਿ ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਂ। **ਸਸ੍ਸਤਵਾਦ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ ਵਚਨਂ। **ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ।

ਗਨ੍ਥਾਤਿ ਨਾਮਕਾਯਂ ਗਨ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਘਟੇਨ੍ਤੀਤਿ ਗਨ੍ਥਾ। ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਚ ਸਾ ਨਾਮਕਾਯਘਟਨਵਸੇਨ ਗਨ੍ਥੋ ਚਾਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋ**। ਹਿਤਸੁਖਂ ਬਜਾਪਾਦਯਤੀਤਿ **ਬਜਾਪਾਦੋ**। ਬਜਾਪਾਦੋ ਚ ਸੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਨ੍ਥੋ ਚਾਤਿ **ਬਜਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ।** **ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ**ਤਿ ‘‘ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੪੩, ੧੨੨੨) ਪਰਤੋ ਆਮਾਸੋ। **ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੪੪) ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਾਗੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ। **ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਆਘਾਤੋ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨੇਸੁ ਕੋਪੋ। **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਅਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰੋ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਂ ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਗੋਸੀਲਾਦਿਸੀਲਂ ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਹਿਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਤੇਹਿ ਗਨ੍ਥੇਹੀ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਾਮਕਾਯਘਟਨੇਹਿ। **ਰੂਪਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗਹਣੇਨ। **ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ** ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਣੇਨ। **ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ** ਮਾਨਗਹਣੇਨ। **ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ** ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਂ। **ਗਨ੍ਥੇ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨੇ।

ਵੋਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਗਥਿਤੇ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨੇ। **ਗਨ੍ਥਿਤੇ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਨੇਨ ਗਨ੍ਥਿਤੇ। **ਵਿਬਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਬਨ੍ਧੇ। **ਆਬਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਬਨ੍ਧੇ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤੇ। **ਬਨ੍ਧਨੇ ਪੋਟਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਪਪ੍ਪੋਟਯਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਚਜਿਤ੍ਵਾ।

ਇਮੇ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥੇ ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿਯਾਪਿ ਆਹਰਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾਪਿ – ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਤਿ, ਬਜਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ। ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਬਜਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨਾਤਿ। ਏਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾ ਯਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਘਟੇਨ੍ਤੀਤਿ ਗਨ੍ਥਾ। ਤੇ ਚਤੁਪ੍ਪਭੇਦਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ, ਸਯਂ ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਸਾਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ**। ਲੋਭੋਯੇਵ ਨਾਮਕਾਯਂ ਗਨ੍ਥੇਤਿ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਘਟੇਤੀਤਿ **ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ**। ਬਜਾਪਜ੍ਜਤਿ ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੂਤਿਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਬਜਾਪਾਦਯਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯਾਚਾਰਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹਿਤਸੁਖਾਦੀਨੀਤਿ **ਬਜਾਪਾਦੋ**। ‘‘ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ਪਰਾਮਸਨਂ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ

ਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। **ਯਥਾ ਵਯੁਂ** ਵਾਤਿਆਦਿਂ ਵਯਾਦਿਵਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਗਣ੍ਹਾਨਂ ਵਿਯੋਗਕਰਣੇ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ।

ਨ ਜਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ। ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੦. **ਸੀਮਾਤਿਗੋ**ਤਿ ਗਾਥਾ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸੋ ਏਵ ਪਨਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸੋ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ? ਸੋ ਈਦਿਸੋ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸਸੀਮਾਨਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ **ਸੀਮਾਤਿਗੋ,** ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ ਚ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ,** ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਚ **ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ,** ਪਰਚਿਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੇਹਿ **ਞਤ੍ਵਾ** ਵਾ ਮਂਸਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਹਿ **ਦਿਸ੍ਵਾ** ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ **ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ,** ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ਕਾਮਰਾਗਾਭਾਵਤੋ **ਨ ਰਾਗਰਾਗੀ** ਰੂਪਾਰੂਪਰਾਗਾਭਾਵਤੋ **ਨ ਵਿਰਾਗਰਤ੍ਤੋ,** ਯਤੋ ਏਵਂਵਿਧਸ੍ਸ **ਤਸ੍ਸ** ''ਇਦਂ ਪਰਮ''ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ **ਇਧ ਉਗ੍ਗਹੀਤਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੀਮਾਯੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। **ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਸਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸਯੋ ਚਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸਯਾ? ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠੇਨ। ਕੋ ਏਸ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੋ ਨਾਮਾਤਿ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੋ। ਏਤੇ ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨੁਸਯਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ – ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਚ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਅਨੁਸਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਪਟਿਵਚਨਂ – ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਅਨੁਸਯੋ, ਅਨੁਸਯੋਤਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਸਹੇਤੁਕੋ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲੋ ਅਤੀਤੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਨਾਗਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਪਮਾਣਂ – **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** ਤਾਵ ਅਭਿਸਮਯਕਥਾਯਂ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੨੧) ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ''ਥਾਮਗਤੋ ਅਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਯਂ** ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੯੦) ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਯਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮੋਹੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ** ''ਅਨੁਸਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਅਨੁਸਯਾ ਅਹੇਤੁਕਾ ਅਨੁਸਯਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਕਥਾ॰ ੬੦੫) ਸਬ੍ਬੇ ਵਾਦਾ ਪਟਿਸੇਧਿਤਾ। **ਅਨੁਸਯਯਮਕੇ** ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਤਨ੍ਤਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਸੁਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਮ੍ਪਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣੋ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਨੁਸਯੋ ਹਿ ਨਾਮੇਸ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚਤੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤੇ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ; ਤਯੋਪਿ ਅਵਸੇਸਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮੋਹਾ। ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ, ਮਨਾਪੇਸੁ ਅਵਸੇਸਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲੋਭੋ। ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ, ਅਮਨਾਪੇਸੁ ਅਵਸੇਸਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਦੋਸੋ। ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ, ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਵਜ੍ਜੇਸੁ ਅਵਸੇਸਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਮਾਨੋ। ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚਤੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲੋਭੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਵਿਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। **ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ, ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਠਿਤਾ। **ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਨਵਵਿਧਮਾਨੋ। **ਪਰਮਤ੍ਥਞਾਣੇਨ ਵਾ ਞਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਤੀਤੇ ਨਿਵੁਟ੍ਠਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਰਣਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ** ਵਾਤਿ ਪਕਤਿਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ** ਵਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸੇਨ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। **ਰਾਗਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਰਞ੍ਜਿਤਾ। **ਯੇ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੂ**ਤਿ ਯੇ ਪਞ੍ਚਸੁ ਰੂਪਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਵਿਰਾਗਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤਾਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਤਿਰਤ੍ਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ। **ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਚਾ**ਤਿ ਯਦਾ ਕਾਮਭਵੇ ਰਾਗੋ ਚ। **ਰੂਪਾਰੂਪਰਾਗੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਰਮਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧. ਪਠਮੇ ਪਰਮਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤੇ **ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਕਾਯ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸਮਾਨੋ। **ਯਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਕੁਰੁਤੇ**ਤਿ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਕਰੋਤਿ। **ਹੀਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮਾਹਾ**ਤਿ ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਸਬ੍ਬੇ ''ਹੀਨਾ ਇਮੇ''ਤਿ ਆਹ। **ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹੇ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ।

ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਵਸਨ੍ਤਿ। **ਪਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤਿ। **ਆਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਸਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਵਸਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ **''ਯਥਾ ਆਗਾਰਿਕਾ** ਵਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਗਾਰਿਕਾ** ਵਾਤਿ ਘਰਸਾਮਿਕਾ। **ਘਰੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਘਰੇਸੁ ਆਸਙ੍ਕਵਿਰਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ। **ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਾ** ਵਾਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਬਹੁਲਾ। **ਸਕਿਲੇਸਾ** ਵਾਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਬਹੁਲਾ। **ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ**ਤਿ 'ਅਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿ'।

ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੇ ਖਿਪਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਪਰਲਦ੍ਧਿਯੋ ਛਡ੍ਡੇਤਿ। **ਉਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਨੀਹਰਤਿ। **ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖੇ ਕਰੋਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗਾਨੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਹੇਸਕਾਨਿ।

੩੨. ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – ਏਵਂ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ ਚ **ਯਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇ **ਅਤ੍ਤਨਿ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ **ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਦੇਵ ਸੋ ਤਤ੍ਥ** ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਆਨਿਸਂਸਂ ''ਇਦਂ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ **ਅਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਂ** ਪਰਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਕਂ **ਨਿਹੀਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ**।

ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਗੁਣੇ ਓਲੋਕੇਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਪਚ੍ਚਨਕਰਣਂ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਗੁਣਞ੍ਚ। **ਯਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਂਲਦ੍ਧਿਕੋ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਸਾਮਿਕੋ। **ਅਲਂ ਨਾਗਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਨਾਗਰਾਜਭਾਵਾਯ ਵਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਂ। **ਸੁਪਣ੍ਣਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦੇਵਤ੍ਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾਦਿਭਾਵਾਯ। **ਆਯਤਿਂ ਫਲਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਵਿਪਾਕਫਲਂ ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ ਹੋਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਹੇਤੁਤ੍ਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਿਤਗਹਣੇਨ ਦ੍ਵੇ ਗੁਣੇ ਓਲੋਕੇਤਿ। **ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੩. ਤਤਿਯਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਚ **ਯਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ **ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞਂ** ਪਰਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ **ਹੀਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ** ਪਨ ਦਸ੍ਸਨਂ **ਗਨ੍ਥਮੇਵ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ,** ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਦੇਵ, **ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਯ੍ਯ,** ਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕੁਸਲਾਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਜਾਨਨੇ ਛੇਕਾ। **ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਕੁਸਲਾ। **ਧਾਤੁਆਯਤਨਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ। **ਫਲਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਫਲੇਸੁ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਦੁਵਿਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਛੇਕਾ। **ਤੇ ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਤੇ ਏਤੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਛੇਕਾ। **ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। **ਗਨ੍ਥੋ ਏਸੋ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ ਹੀਨਤੋ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਗਨ੍ਥੋ ਬਨ੍ਧਨੇ ਏਸੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਲਗ੍ਗਨਂ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਨਾਗਦਨ੍ਤੇ ਲਗ੍ਗਿਤਂ ਵਿਯ

ਅਧੋਲਮ੍ਬਨਂ। **ਬਨ੍ਧਨਂ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਦਿਬਨ੍ਧਨਂ ਵ◌ਿਯ ਏਤਂ ਬਨ੍ਧਨਂ। **ਪਲਿਬੋਧੋ ਏਸੋ**ਤਿ ਸਂਸਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਸੋ ਪਲਿਬੋਧੋ।

੩੪. ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – ਨ ਕੇਵ◌ਲਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਾਦੀਸੁ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਯ੍ਯ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਅਸਞ੍ਜਾਤਂ ਉਪਰੂਪਰਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯ,** ਨ ਜਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੀਦਿਸਂ? **ਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ ਸੀਲਵ◌ਤੇਨ ਵ◌ਾਪਿ,** ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਾਦਿਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ ਸੀਲਵ◌ਤੇਨ ਵ◌ਾ ਯਾ ਕਪ੍ਪਿਯਤਿ, ਏਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ। ਨ ਕੇਵ◌ਲਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਮਾਨੇਨਪਿ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਵ◌ਤ੍ਥੂਹਿ **ਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮਨੂਪਨੇਯ੍ਯ, ਹੀਨੇ ਨ ਮਞ੍ਞੇਥ ਵ◌ਿਸੇਸਿ ਵ◌ਾਪੀ**ਤਿ।

ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਯ ਵ◌ਾ। **ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ** ਵ◌ਾਤਿ ਲੋਕਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਯ ਵ◌ਾ। **ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ** ਵ◌ਾਤਿ ਵ◌ਿਪਰੀਤਸਭਾਵ◌ੇਨ ਪਵ◌ਤ੍ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਮੁਤ੍ਤੇ ਮੁਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ ਵ◌ਾ।

੩੫. ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – ਏਵ◌ਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਚ **ਅਤ੍ਤਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ** ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਂ, ਤਂ ਪਹਾਯ ਪਰਂ ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਞਾਣੇ ਦੁਵ◌ਿਧਂ **ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨੋ ਕਰੋਤਿ,** ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚ **ਸ ਵ◌ੇ ਵ◌ਿਯਤ੍ਤੇਸੁ** ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠਿਵ◌ਸੇਨ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ **ਨ ਵ◌ਗ੍ਗਸਾਰੀ** ਛਨ੍ਦਾਦਿਵ◌ਸੇਨ ਅਗਚ੍ਛਨਧਮ੍ਮੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਦ੍ਵ◌ਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ **ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ,** ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਚਤੂਹਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹੀਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਭੁਸਂ ਗਹਣੇਹਿ **ਸ ਵ◌ੇ ਵ◌ਿਯਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਚ੍ਛਿਤੇਸੁ। **ਭਿਨ੍ਨੇਸੂ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ।

੩੬. ਇਦਾਨਿ ਯੋ ਸੋ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵ◌ੋ, ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਂ **"ਯਸ੍ਸੂਭਯਨ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿਕਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਾਥਾਯੋ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ **ਯਸ੍ਸੂਭਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਫਸ੍ਸਾਦਿਭੇਦੇ। **ਪਣਿਧੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। **ਭਵ◌ਾਭਵ◌ਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਵ◌ਾਯ । **ਇਧ ਵ◌ਾ ਹੁਰਂ** ਵ◌ਾਤਿ ਸਕਤ੍ਤਭਾਵ◌ਾਦਿਭੇਦੇ ਇਧ ਵ◌ਾ ਪਰਤ੍ਤਭਾਵ◌ਾਦਿਭੇਦੇ ਪਰਤ੍ਥ ਵ◌ਾ।

ਫਸ੍ਸੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਕੋ ਏਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ। **ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ**ਤਿ ਵ◌ਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਯਤੋ ਸਮੁਦੇਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਸਮੁਦਯੋ। **ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਦੁਤਿਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ। **ਅਤੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿ ਇਤਂ ਅਤੀਤਂ, ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਆਗਤਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸੁਖਾ ਵ◌ੇਦਨਾ**ਦਯੋ ਵ◌ਿਸਭਾਗਵ◌ਸੇਨ। **ਨਾਮਰੂਪ**ਦੁਕਂ ਨਮਨਰੁਪ੍ਪਨਵ◌ਸੇਨ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ**ਦਯੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਾਹਿਰਵ◌ਸੇਨ। **ਸਕ੍ਕਾਯਾ**ਦਯੋ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਾਨਂ ਪਵ◌ਤ੍ਤਿਸਮੁਦਯਵ◌ਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਕਤ੍ਤਭਾਵ◌ੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੋ। **ਪਰਤ੍ਤਭਾਵ◌ੋ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੋ।

੩੭. ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਦਿਟ੍ਠੇ** ਵ◌ਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵ◌ਾ। ਏਸ ਨਯੋ **ਸੁਤਾਦੀਸੁ**। **ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਨ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ। **ਅਨਭਿਨਿਵ◌ੇਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤੇਹੇਵ◌ ਅਨਭਿਨਿਵ◌ਿਸਨ੍ਤੋ।

"ਵ◌ਿਨਿਬਦ੍ਧੋ"ਤਿ ਵ◌ਾਤਿ ਮਾਨੇਨ ਵ◌ਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵ◌ਾ। **"ਪਰਾਮਟ੍ਠੋ"ਤਿ** ਵ◌ਾਤਿ ਪਰਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸੁਖਸੁਭਾਦੀਹਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵ◌ਾ। **ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵ◌ਸੇਨ। **ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵ◌ਸੇਨ। **ਥਾਮਗਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸਯਵ◌ਸੇਨ। **ਗਤਿਯਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਵ◌ਸੇਨ।

੩੮. ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੫੪) ਏਵਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾ। **ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਤਾਦੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰਂ ਗਤੋ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪੁਨ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤਾਦੀ ਹੋਤੀਤਿ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੨) ਨਯੇਨ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧੇ ਚਤੂਹਿ ਚਤੂਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਕਾਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੨੧) ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭) ਏਕੇਕਂ ਅਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਪਦਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ ਮੂਲਪਦਂ। ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਤਦੇਵ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ;** ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਤਦੇਵ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਯਾ ਅਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਤਦੇਵ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋਗਤਤ੍ਤਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ**। ਹੇਟ੍ਠਾਪਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਗਤਤ੍ਤਾਤਿਪਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ**। ਤਤ੍ਥ **ਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾ। ''ਇਧ ਸਰੀਰਂਯੇਵ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਾ ਪਨ ਇਧ ਪਰਤ੍ਥ ਚ ਸੋਯੇਵਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਵ ਆਲੋਕੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਅਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚੋ। ਅਤ੍ਤਾ ਸਰੀਰੇਨੇਵ ਸਹ ਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤੇ ਕਸਿਣੇ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚੇਤਨਂ ''ਸਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਅਨਨ੍ਤਵਾ**ਤਿ ਨ ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇ ਕਸਿਣੇ ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚੇਤਨਂ ''ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵੋ ਚ ਸਰੀਰਞ੍ਚ ਤਂਯੇਵ। ਜੀਵੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾ, ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਨਪੁਂਸਕਵਚਨਂ ਕਤਂ। **ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ। **ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਜੀਵੋ ਅਞ੍ਞਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ । **ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾ ਇਧੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤੋ ਮਰਣਤੋ ਪਰਂ ਹੋਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਸ੍ਸਤਿ, **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਚੇਤਂ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ "**ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਰਹਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ **ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਇਧੇਵ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ , ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਮਰਣਤੋ ਪਰਂ ਨ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ਇਮੇ **ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਮੇ ਏਕੇਕਪਕ੍ਖਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਭਯਪਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਮੇ ਉਭਯਪਕ੍ਖਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਉਭਯਦੋਸਾਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਪਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੧੩) – ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵਾਤਿਆਦੀਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਭੇਦੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਚ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਲੋਕੋਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕੋ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਗਹਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਅਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਲੋਕਂ ''ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਹਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਅਨ੍ਤਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਸਿਣਲਾਭਿਨੋ ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਕਸਿਣੇ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਚ ਕਸਿਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤੇਨ ''ਅਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਗਹਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਪਿ। ਵਿਪੁਲਕਸਿਣਲਾਭਿਨੋ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਸਿਣੇ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਚ ਕਸਿਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤੇਨ ਚ ''ਅਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਗਹਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਪਿ। **ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਭੇਦਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸੇਵ ''ਜੀਵ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਸਰੀਰੇ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਜੀਵਮ੍ਪਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਹਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਸਰੀਰਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਜੀਵਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਸਰੀਰੇ ਚ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਜੀਵਂ ਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਗਹਣਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਸਤ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਪਠਮਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ। ''ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਦੁਤਿਯਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ। ''ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਤਤਿਯਾ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ। ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਾ

ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਦਸਵਿਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਯਥਾਯੋਗਂ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਸੁ ਏਕਾਪਿ ਤੇਸਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯੇ ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਾ**, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ । **ਨ ਪੁਨੇਤੀ**ਤਿ ਨ ਪੁਨ ਏਤਿ । **ਨ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨ ਪਟਿਏਤਿ, **ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਭਵੇ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਾਦੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਵਾ ਸਦਿਸੋ। **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਦਿਸੋ। **ਚਤ੍ਤਾਵੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇ ਚਜਿਤਵਾ। **ਤਿਣ੍ਣਾਵੀ**ਤਿ ਸਂਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਵਾ। **ਮੁਤ੍ਤਾਵੀ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਤੋ ਮੁਤ੍ਤਵਾ। **ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸੀਲਸਦ੍ਧਾਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਦਿਸੋ।

ਤਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ “**ਕਥਂ ਅਰਹਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਲਾਭੇਪੀ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਲਾਭੇਪਿ। **ਅਲਾਭੇਪੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਲਾਭੇਪਿ। **ਯਸੇਪੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੇਪਿ। **ਅਯਸੇਪੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ। **ਪਸਂਸਾਯਪੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਭਣਨਾਯਪਿ। **ਨਿਨ੍ਦਾਯਪੀ**ਤਿ ਗਰਹਾਯਪਿ। **ਸੁਖੇਪੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਸੁਖੇਪਿ। **ਦੁਕ੍ਖੇਪੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖੇਪਿ। **ਏਕਞ੍ਚੇ ਬਾਹਂ ਗਨ੍ਧੇਨ ਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਏਕਂ ਬਾਹਂ ਚਤੁਜਾਤਿਯਗਨ੍ਧੇਨ ਲੇਪਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਦਦੇਯ੍ਯੁਂ। **ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਏਕਂ ਬਾਹਂ ਵਡ੍ਢਕੀ ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਤਨੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ। **ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ**ਤਿ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਧਲੇਪਨੇ ਸਿਨੇਹੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਘ**ਨ੍ਤਿ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛਨੇ ਪਟਿਹਨਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਟਿਘਂ ਕੋਪਂ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਸਿਨੇਹਞ੍ਚ ਕੋਪਞ੍ਚ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਨਯਵਸੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹਞ੍ਚ ਪਟਿਘਵਸੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹਞ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਨਯਞ੍ਚ ਪਟਿਘਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ।

ਸੀਲੇ ਸਤੀਤਿ ਸੀਲੇ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ। **ਸੀਲਵਾ**ਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਕਥਨਂ ਲਭਤੀਤਿ **ਤਾਦੀ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਤਿ ਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪਰਮਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਜਰਾਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯. ਛਟ੍ਠੇ ਜਰਾਸੁਤ੍ਤੇ **ਅਪ੍ਪੰ ਵਤ ਜੀਵਿਤੰ ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਵਤ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਜੀਵਿਤੰ ਅਪ੍ਪਕੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯਾਤਿ ਗੁਹਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਤੰ। **ਓਰੰ ਵਸ੍ਸਸਤਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤੀ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾ ਓਰੰ ਕਲਲਾਦਿਕਾਲੇਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤਿ। **ਅਤਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਜਰਸਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤੀ**ਤਿ ਜਰਾਯ ਮਿਯ੍ਯਤਿ। ਇਤੋ ਪਰੰ ਗੁਹਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਅਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦੰ। **ਗਮਨੀਯੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਕਲਲਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਲਲਕਾਲੰ ਨਾਮ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤੀਹਿ ਜਾਤਿਉਣ੍ਣੰਸੂਹਿ ਕਤਸੁਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਠਿਤਤੇਲਬਿਨ੍ਦੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਅਚ੍ਛੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਕਲਲੰ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ –

‘‘ਤਿਲਤੇਲਸ੍ਸ ਯਥਾ ਬਿਨ੍ਦੁ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਅਨਾਵਿਲੋ।
ਏਵੰ ਵਣ੍ਣਪ੍ਪਟਿਭਾਗੰ, ਕਲਲੰ ਸਮ੍ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੩੫; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੬ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ)।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਲਲਕਾਲੇਪਿ। **ਚਵਤੀ**ਤਿ ਜੀਵਿਤੰ ਗਲਤਿ। **ਮਰਤੀ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਵਿਯੋਗੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ‘‘ਅਣ੍ਡਜਯੋਨਿਯਾ **ਚਵਤਿ**। ਜਲਾਬੁਜਯੋਨਿਯਾ **ਮਰਤਿ**। ਸੰਸੇਦਜਯੋਨਿਯਾ **ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ**। ਓਪਪਾਤਿਕਯੋਨਿਯਾ **ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤੀ**’’ਤਿ ਏਵਮੇਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਅਬ੍ਬੁਦਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਬੁਦੰ ਨਾਮ ਕਲਲਤੋ ਸਤ੍ਤਾਹਚ੍ਚਯੇਨ ਮੰਸਧੋਵਨਉਦਕਵਣ੍ਣੰ ਹੋਤਿ, ਕਲਲਨ੍ਤਿ ਨਾਮੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

‘‘ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਕਲਲੰ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਪਕ੍ਕੰ ਸਮੂਹਤੰ।
ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੰ ਤਬ੍ਭਾਵੰ, ਅਬ੍ਬੁਦੰ ਨਾਮ ਜਾਯਤੀ’’ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੩੫)।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਬ੍ਬੁਦਕਾਲੇਪਿ। **ਪੇਸਿਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਅਬ੍ਬੁਦਾ ਸਤ੍ਤਾਹਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਲੀਨਤਿਪੁਸਦਿਸਾ ਪੇਸਿ ਨਾਮ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਸਾ ਮਰਿਚਫਾਣਿਤੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਗਾਮਦਾਰਿਕਾ ਹਿ ਸੁਪਕ੍ਕਾਨਿ ਮਰਿਚਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਟਕਨ੍ਤੇ ਭਣ੍ਡਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਮਣ੍ਡੰ ਆਦਾਯ ਕਪਾਲੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਤਪੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਸੁਕ੍ਖਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਰੂਪਾ ਪੇਸਿ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਬੁਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

‘‘ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਅਬ੍ਬੁਦੰ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਪਕ੍ਕੰ ਸਮੂਹਤੰ।
ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੰ ਤਬ੍ਭਾਵੰ, ਪੇਸਿ ਨਾਮ ਪਜਾਯਤੀ’’ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੩੫)।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੇਸਿਕਾਲੇਪਿ। **ਘਨਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ ਤਤੋਪਿ ਪੇਸਿਤੋ ਸਤ੍ਤਾਹਚ੍ਚਯੇਨ ਕੁਕ੍ਕੁਟਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨੋ ਘਨੋ ਨਾਮ ਮੰਸਪਿਣ੍ਡੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਪੇਸੀਤਿ ਨਾਮੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

‘‘ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਪੇਸਿ ਭਵਤਿ, ਪਰਿਪਕ੍ਕੰ ਸਮੂਹਤੰ।
ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੰ ਤਬ੍ਭਾਵੰ, ਘਨੋਤਿ ਨਾਮ ਜਾਯਤਿ॥

‘‘ਯਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡੰ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ।
ਏਵੰ ਘਨਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨੰ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੩੫)।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਘਨਕਾਲੇਪਿ। **ਪਸਾਖਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮੇ ਸਤ੍ਤਾਹੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਨਂ ਸੀਸਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਚ ਪੀਲ਼ਕਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਪਞ੍ਚਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਹੇ ਪਞ੍ਚ ਪੀਲ਼ਕਾ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਤੋ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਸਾਖਕਾਲੇਪਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾਦੀਨਿ ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਦੇਸਨਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਤ੍ਤਾਹੇ ਪਰਿਣਤਕਾਲੇ ਕੇਸਲੋਮਨਖਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਞ੍ਚ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਾਭਿਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਨਾਲ਼ੋ ਮਾਤੁ ਉਦਰਪਟਲੇਨ ਏਕਾਬਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਉਪ੍ਪਲਦਣ੍ਡਕੋ ਵਿਯ ਛਿਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ ਆਹਾਰਰਸੋ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਦਸਮਾਸੇ ਯਾਪੇਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਵਤ੍ਵਾ "**ਸੂਤਿਘਰੇ**"ਤਿ ਆਹ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ ਨਖਾਨਿ ਚ''।
> ''ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਤੀ ਮਾਤਾ, ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਞ੍ਚ ਭੋਜਨਂ।
> ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਗਤੋ ਨਰੋ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੫; ਕਥਾ॰ ੬੯੨)।

ਤਤ੍ਥ **ਸੂਤਿਘਰੇ**ਤਿ ਸੂਤਿਕਘਰੇ, ਵਿਜਾਯਨਘਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੂਤਿਕਾਘਰੇ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸੂਤਿਕਾਯਾਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ। **ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕੋਪੀ**ਤਿ ਜਾਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਦ੍ਧਮਾਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕੋ। **ਦ੍ਵੇਮਾਸਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਜਾਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਕਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਂਵਚ੍ਛਰਿਕੋ। ਉਪਰਿ **ਦ੍ਵੇਵਸ੍ਸਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਯਦਾ ਜਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤੀਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੋ ਭਵਤਿ ਜਜ੍ਜਰੀਭੂਤੋ। **ਵੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵਯੋਵੁਦ੍ਧੋ। **ਮਹਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕੋ। **ਅਦ੍ਧਗਤੋ**ਤਿ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। **ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਵਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਰਨ੍ਤਰਾ ਪਤਿਤਾ ਦਨ੍ਤਾ ਫਾਲਿਤਾ ਚ ਜਰਾਨੁਭਾਵੇਨ ਖਣ੍ਡਾ ਦਨ੍ਤਾ ਜਾਤਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤੋ। **ਪਲਿਤਕੇਸੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਰਕੇਸੋ। **ਵਿਲੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਕੇਸਾ ਵਿਯ ਖਲ੍ਲਾਟਸੀਸੋ । **ਖਲਿਤਸਿਰੋ**ਤਿ ਮਹਾਖਲ੍ਲਾਟਸੀਸੋ। **ਵਲਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਵਲ਼ਿ। **ਤਿਲਕਾਹਤਗਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੇਤਤਿਲਕਕਾਲ਼ਤਿਲਕੇਹਿ ਵਿਕਿਣ੍ਣਸਰੀਰੋ। **ਭੋਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਭਗ੍ਗੋ, ਇਮਿਨਾਪਿਸ੍ਸ ਵਙ੍ਕਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਦਣ੍ਡਪਰਾਯਣੋ**ਤਿ ਦਣ੍ਡਪਟਿਸ੍ਸਰਣੋ ਦਣ੍ਡਦੁਤਿਯੋ। **ਸੋ ਜਰਾਯਪੀ**ਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜਰਾਯਪਿ ਅਭਿਭੂਤੋ ਮਰਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਮਰਣਮ੍ਯਾ ਮੋਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਮਰਣਤੋ ਮੁਞ੍ਚਨੁਪਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ।

ਫਲਾਨਮਿਵ ਪਕ੍ਕਾਨਂ, ਪਾਤੋ ਪਤਨਤੋ ਭਯਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਕਗਤਾਨਂ ਸਿਥਿਲਵਣ੍ਟਾਨਂ ਪਨਸਫਲਾਦਿਪਕ੍ਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲੇ ਅਵਸ੍ਸਂ ਪਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਫਲਸਾਮਿਕਾਨਂ ਭਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਿਯ। **ਏਵਂ ਜਾਤਾਨ ਮਚ੍ਚਾਨਂ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਮਰਣਤੋ ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਚ੍ਚੁਸਙ੍ਖਾਤਮਰਣਤੋ ਸਤਤਂ ਕਾਲਂ ਭਯਂ।

ਯਥਾਪਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾ ਨਾਮ ਮਤ੍ਤਿਕਾਭਾਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕਤਂ ਮਤ੍ਤਿਕਭਾਜਨ**ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੮੨) ਤੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਭਾਜਨਂ। **ਸਬ੍ਬਂ ਭੇਦਨਪਰਿਯਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਕਾਪਕ੍ਕਂ ਸਬ੍ਬਂ ਭੇਦਨਂ ਭਿਜ੍ਜਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਵਸਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਭੇਦਨਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। **ਏਵਂ ਮਚ੍ਚਾਨ ਜੀਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਂ।

ਦਹਰਾ ਚ ਮਹਨ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਤਰੁਣਾ ਚ ਮਹਲ੍ਲਕਾ ਚ। **ਯੇ ਬਾਲਾ ਯੇ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤਾ**ਤਿ ਯੇ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਯਤ੍ਤਾ ਜੀਵਿਤਾ ਬਾਲਾ ਯੇ ਚ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ। **ਸਬ੍ਬੇ ਮਚ੍ਚੁਵਸਂ ਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਦਹਰਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਤੇਸਂ ਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਪਰਿਵਾਰਿਤਾਨਂ। **ਗਚ੍ਛਤਂ ਪਰਲੋਕਤੋ**ਤਿ ਇਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਤੋ ਪਰਲੋਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ। **ਨ ਪਿਤਾ ਤਾਯਤੇ ਪੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ। **ਞਾਤੀ ਵਾ ਪਨ ਞਾਤਕੇ**ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤਿਪਕ੍ਖਿਕਾ ਞਾਤੀ ਵਾ ਤੇਯੇਵ ਞਾਤਕੇ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ।

ਪੇਕ੍ਖਤਵ੍ਵੇਵ ਞਾਤੀਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂਯੇਵ ਞਾਤੀਨਂ ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਾਨਂਯੇਵ। **ਪਸ੍ਸ ਲਾਲਪ੍ਪਤਂ ਪੁਥੂ**ਤਿ **ਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਲਪਨਂ। ਲਾਲਪਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਲਪਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਥੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ। **ਏਕਮੇਕੋਵ ਮਚ੍ਚਾਨਂ, ਗੋਵਜ੍ਝੋ** ਵਿਯ **ਨਿਯਜਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਮੇਕੋ ਵਧਾਯ ਨਿਯਜਮਾਨਗੋਣੋ ਵਿਯ ਮਰਣਾਯ ਨਿਯਜਤਿ ਪਾਪੁਣੀਯਤਿ। **ਏਵਮਬ੍ਭਾਹਤੋ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਭੁਸਂ ਆਹਤੋ। **ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਚ ਜਰਾਯ ਚਾ**ਤਿ ਮਰਣੇਨ ਚ ਜਰਾਯ ਚ ਅਭਿਭੂਤੋ।

੪੦. ਮਮਾਯਿਤੇਤਿ ਮਮਾਯਿਤਵਤ੍ਥੁਕਾਰਣਾ। **ਵਿਨਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਤਮੇਵਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਵਿਨਾਭਾਵਮੇਵ ਇਦਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਵਿਨਾਭਾਵੇਨ ਭਵਿਤੁਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸੋਚਨ੍ਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸੋਚਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਕਿਲਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਕਿਲਮਥਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਵਾਚਾਵਿਲਾਪਂ ਭਣਨ੍ਤਿ। **ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਰਂ ਤਾਲੇਤ੍ਵਾ ਤਾਲੇਤ੍ਵਾ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ। **ਸਙ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਤੋ। **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਸਹ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਖਯਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਖਯਂ ਗਮਨਸਭਾਵੋ। **ਵਯਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਵਯਂ ਗਮਨਸਭਾਵੋ, ਭਙ੍ਗਵਸੇਨ ਭਙ੍ਗਗਮਨਸਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਨਸਭਾਵੋ। **ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵੋ। **ਯ੍ਵਾਯਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਯੋ ਅਯਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ''ਯਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ। **ਨਿਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਸਤਤਕਾਲਿਕੋ। **ਧੁਵੋ**ਤਿ ਥਿਰੋ। **ਸਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਅਚਵਨੋ। **ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਅਜਹਨਸਭਾਵੋ। **ਸਸ੍ਸਤਿ ਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਸਿਨੇਰੁਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ।

ਨਾਨਾਭਾਵੋਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਨਾਨਾਭਾਵੋ। **ਵਿਨਾਭਾਵੋ**ਤਿ ਮਰਣੇਨ ਵਿਯੋਗਭਾਵੋ। **ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ। **ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਞ੍ਞਥਾਭਾਵਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੇਨ। ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਸਬ੍ਬਂ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਨ੍ਤਿ ਸਕਲਂ ਗਿਹਿਭਾਵਜਟਂ। **ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੁਪਕ੍ਖਿਕਾ **ਞਾਤੀ, ਮਿਤ੍ਤਾ** ਸਹਾਯਾ, **ਅਮਚ੍ਚਾ** ਭਚ੍ਚਾ। **ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਲਿਬੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਧਾਨਜਟਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੇਸੇ ਚ ਮਸ੍ਸੂਨਿ ਚ ਓਰੋਪਯਿਤ੍ਵਾ। **ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਕਸਾਯਰਸਪੀਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ।

੪੧. ਮਾਮਕੋਤਿ ਮਮ ਉਪਾਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਵਾ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਮਮਾਯਮਾਨੋ।

ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ''ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਰਣਂ, ਸੋਮਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਕਥਿਯਮਾਨੇ ਨੇਵ ਸਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪਰਤ੍ਥਦੀਪਨਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪਰਤ੍ਥਾਦੀਪਨਂ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। **ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਗਤਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕੇਸਂ ਨਿਕਾਯਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਕਾਯਾ, ਸਤ੍ਤਘਟਾ ਸਤ੍ਤਸਮੂਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੁਤੀ**ਤਿ ਚਵਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਯ ਚੁਤਿਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਮੇਤਂ। **ਚਵਨਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਵਚਨੇਨ ਲਕ੍ਖਣਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਭੇਦੋ**ਤਿ ਚੁਤਿਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਘਟਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਠਾਨਾਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਮਚ੍ਚੁਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਰਣਂ, ਨ ਖਣਿਕਮਰਣਂ। ਕਾਲੋ ਨਾਮ ਅਨ੍ਤਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਤਿ **ਕਾਲਂਕਿਰਿਯਾ**। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣਂ ਦੀਪਿਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਦੀਪੇਤੁਂ **"ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਯੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਮਰਤਿ। ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਨ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤੋ ਮਰਤਿ, ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ''ਮਤੋ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਤੁਵੋਕਾਰਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ, ਏਕਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਚਤੁਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ, ਸੇਸਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਾਮਰੂਪਭਵਦ੍ਵਯੇਪਿ ਰੂਪਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਤੋ ਮਰਣਂ ''ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵ ਮਰਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਰਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਂ ਮਤਂ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਮਤੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਵਚਨਾਨਿ ਸਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਖਯਵਯਭਾਵਮੇਵ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। **ਰੂਪਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਮੇਵ ਰੂਪਗਤਂ। **ਵੇਦਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚਂ ਵਾ ਭੋਗਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਪਠਮਤਰਞ੍ਞੇਵ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ। ਮਚ੍ਚੋ ਵਾ ਤੇ ਭੋਗੇ ਪੁਬ੍ਬਤਰਂ ਜਹਤਿ। **ਕਾਮਕਾਮੀ**ਤਿ ਚੋਰਰਾਜਾਨਂ ਆਲਪਤਿ। ਅਮ੍ਭੋ ਕਾਮੇ ਕਾਮਯਮਾਨ ਕਾਮਕਾਮਿ ਭੋਗਿਨੋ ਨਾਮ ਲੋਕੇ ਅਸਸ੍ਸਤਾ, ਭੋਗੇਸੁ ਵਾ ਨਟ੍ਠੇਸੁ ਜੀਵਮਾਨਾ ਚ ਅਭੋਗਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭੋਗੇ ਵਾ ਪਹਾਯ ਸਯਂ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਹਂ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸੋਕਕਾਲੇਪਿ ਨ ਸੋਚਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਦਿਤਾ ਮਯਾ ਸਤ੍ਤੁਕ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾਤਿ ਚੋਰਰਾਜਾਨਂ ਆਲਪਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਅਮ੍ਭੋ ਸਤ੍ਤੁਕ ਮਯਾ ਲਾਭੋ ਅਲਾਭੋ ਯਸੋ ਅਯਸੋਤਿਆਦਯੋ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ ਵਿਦਿਤਾ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਚਨ੍ਦੋ ਉਦੇਤਿ ਚ ਪੂਰਤਿ ਚ ਪੁਨ ਚ ਖੀਯਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਸੂਰਿਯੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮੇਨ੍ਤੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਲੋਕਪ੍ਪਦੇਸਂ ਤਪਿਤ੍ਵਾਨ ਪੁਨ ਸਾਯਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭੋਗਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਸੋਕੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋਚਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਜਨਿਤਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਮਞ੍ਞਨਾਯ। **ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ। **ਕਿਲੇਸਮਞ੍ਞਨਾਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਉਪਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਕਿਲੇਸਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ।

ਕੁਹਾਤਿ ਵਿਮ੍ਹਾਪਕਾ। **ਥਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਖਾਣੁ ਵਿਯ ਥਦ੍ਧਾ। **ਲਪਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਲਪਨਕਾ।

੪੨. ਸਙ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਸਮਾਗਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਂ ਫੁਟ੍ਠਂ ਵਾ। **ਪਿਯਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਕਤਂ।

ਸਙ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਂ। **ਸਮਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਆਗਤਂ। **ਸਮਾਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੀਭੂਤਂ। **ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਿਤਂ। **ਸੁਪਿਨਗਤੋ**ਤਿ ਸੁਪਿਨਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। **ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸੇਨਾਸਨ੍ਨਿਵੇਸਂ ਦਕ੍ਖਤਿ। **ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮਾਦੀਨਂ ਰਮਣੀਯਭਾਵਂ। ਵ**ਨਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਪਰਲੋਕਂ ਗਤਂ। **ਕਾਲਙ੍ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਤਂ।

੪੩. ਨਾਮਂਯੇਵਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ , **ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਪਹੀਯਤਿ, ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਤੁ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤੋ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਕ੍ਖਾਤੁਂ ਕਥੇਤੁਂ।

ਯੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਿਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਯੇ ਸਯਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਭੂਤਾ ਰਾਸਿਕਤਾ ਦਿਟ੍ਠਾ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਰੂਪਾ। **ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਿਸਮ੍ਭੂਤਾ**ਤਿ ਪਰਤੋਘੋਸੇਨ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰਾਸਿਕਤਾ ਸੁਤਾ ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ।

੪੪. ਮੁਨਯੋਤਿ ਖੀਣਾਸਵਮੁਨਯੋ। **ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਿਨੋ।

ਸੋਕੋਤਿ ਸੋਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਬ੍ਯਸਤੀਤਿ ਬ੍ਯਸਨਂ, ਹਿਤਸੁਖਂ ਖਿਪਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਤੀਨਂ ਬ੍ਯਸਨਂ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਂ, ਚੋਰਰੋਗਭਯਾਦੀਹਿ ਞਾਤਿਕ੍ਖਯੋ ਞਾਤਿਵਿਨਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ **ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ। ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਸ੍ਸ, ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਭੋਗਾਨਂ ਬਜਸਨਂ **ਭੋਗਬਜਸਨਂ,** ਰਾਜਚੋਰਾਦਿਵਸੇਨ ਭੋਗਕ੍ਖਯੋ ਭੋਗਵਿਨਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰੋਗੋਯੇਵ ਬਜਸਨਂ **ਰੋਗਬਜਸਨਂ**। ਰੋਗੋ ਹਿ ਆਰੋਗਜਂ ਬਜਸਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਬਜਸਨਂ। ਸੀਲਸ੍ਸ ਬਜਸਨਂ **ਸੀਲਬਜਸਨਂ,** ਦੁਸ੍ਸਿਲਜਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਨਾਸਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਬਜਸਨਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨਂ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਿ ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤਾਨਿ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚ ਤੀਣਿ ਨੇਵ ਕੁਸਲਾਨਿ ਨਾਕੁਸਲਾਨਿ, ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨਦ੍ਵਯਂ ਅਕੁਸਲਂ।

ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨਾਤਿ ਗਹਿਤੇਸੁ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇਸੁ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਬਜਸਨਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਪਰਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ। **ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸੋਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਨਾ। **ਸੋਕੋ**ਤਿ ਸੋਚਨਕਵਸੇਨ ਸੋਕੋ। ਇਦਂ ਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੋਕਸ੍ਸ ਸਭਾਵਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ। **ਸੋਚਨਾ**ਤਿ ਸੋਚਨਾਕਾਰੋ। **ਸੋਚਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਚਿਤਭਾਵੋ। **ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸੋਕੋ। ਦੁਤਿਯਪਦਂ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਰਿਸੁਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ''ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਦਾਹੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਦਾਹੋ। ਦੁਤਿਯਪਦਂ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਜ੍ਝਾਯਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਨਾਕਾਰੋ। ਸੋਕੋ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਝਾਪੇਤਿ ਦਹਤਿ, ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੇ ਝਾਮਂ, ਨ ਮੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਭਾਤੀ''ਤਿ ਵਦਾਪੇਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਮਨੋ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ**। ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਸੋਕੋਵ ਸਲ੍ਲਨ੍ਤਿ **ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ**।

ਪਰਿਦੇਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ''ਮਯ੍ਹਂ ਧੀਤਾ, ਮਯ੍ਹਂ ਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਦਿਸ੍ਸ ਆਦਿਸ੍ਸ ਦੇਵਨ੍ਤਿ ਰੋਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਦੇਵੋ**। ਤਂ ਤਂ ਵਣ੍ਣਂ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਰਿਦੇਵੋ**। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਪੁਰਿਮਦ੍ਵਯਸ੍ਸੇਵ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਵਾਚਾ**ਤਿ ਵਚਨਂ। **ਪਲਾਪੋ**ਤਿ ਤੁਚ੍ਛਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਵਚਨਂ । ਉਪ੍ਪਡ੍ਢਭਣਿਤਅਞ੍ਞਭਣਿਤਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪੋ ਪਲਾਪੋ **ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ। ਲਾਲਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਲਪਨਂ। ਲਾਲਪ੍ਪਨਾਕਾਰੋ **ਲਾਲਪ੍ਪਨਾ**। ਲਾਲਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਲਾਲਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਂ**। ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ।

੪੫. ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾ ਏਵਂ ਮਰਣਬ੍ਭਾਹਤੇ ਲੋਕੇ ਅਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪਤਿਲੀਨਚਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਤਿਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਕਲਜਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ। **ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਮਾਹੁ ਤਸ੍ਸ ਤਂ, ਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਨੇ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਪਤਿਰੂਪਮਾਹੁ, ਯੋ ਏਵਂਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਰਯਾਦਿਭੇਦੇ ਭਵਨੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਇਮਮ੍ਹਾ ਮਰਣਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਤਿਲੀਨਚਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਲੀਨਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਾ ਕਥੀਯਨ੍ਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ। **ਅਰਹਾ**ਤਿ ਫਲਟ੍ਠੋ। ਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਤਿਲੀਨੋ**। ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ ਪਤਿਲੀਨਚਰਣਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੇ ਤਤੋ ਤਤੋ**ਤਿ ਤੇ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਹਿ **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਨੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਲੀਨੇਨ੍ਤਾ। **ਪਤਿਕੁਟੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਕੋਚੇਨ੍ਤਾ। **ਪਤਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਟਸਾਰਕਂ ਵਿਯ ਆਭੁਜੇਨ੍ਤਾ। **ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਾ। **ਸਨ੍ਨਿਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ। **ਸਨ੍ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਾਰਯਮਾਨਾ। **ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਕ੍ਖਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ। **ਗੋਪੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਮਞ੍ਜੂਸਾਯ ਗੋਪਯਮਾਨਾ।

ਇਦਾਨਿ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਦ੍ਵਾਰੇ। **ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲਜਾਣਕਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਭਿਕ੍ਖੁਯੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਚ ਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਕਲਜਾਣੋ

ਚ ਸੀਲਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣੋਵ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ, ਤਸ੍ਸ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ**। ਅਧਿਸੀਲਾਦੀਨਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਸੇਕ੍ਖੋ**, ਤਸ੍ਸ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਵਾ।

ਆਸਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਸਨਂ। ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਸੁ। **ਮਞ੍ਚੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਆਸਨਸ੍ਸ ਪਭੇਦਵਚਨਾਨਿ। ਮਞ੍ਚੋਪਿ ਹਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਓਕਾਸਤ੍ਤਾ ਇਧ ਆਸਨੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਪਨ ਮਸਾਰਕਬੁਨ੍ਦਿਕਾਬਦ੍ਧਕੁਲੀਰਪਾਦਕਆਹਚ੍ਚਪਾਦਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। **ਪੀਠ**ਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮੇਵ। **ਭਿਸੀ**ਤਿ ਉਣ੍ਣਭਿਸਿ ਚੋਲਭਿਸਿ ਵਾਕਭਿਸਿ ਤਿਣਭਿਸਿ ਪਣ੍ਣਭਿਸੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। **ਤਟ੍ਟਿਕਾ**ਤਿ ਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਵਿਨਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ। **ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਰਹੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ। **ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰਾ**ਦਯੋ ਤਿਣਾਦੀਨਿ ਗੁਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਕਤਾ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਨਂ ਇਟ੍ਠਰੂਪਾਨਂ ਓਲੋਕਨੇਨ। **ਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਤੁਚ੍ਛਂ। **ਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਵੇਸਨੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। **ਪਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਚਿ ਗਹਟ੍ਠੋ ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤਿਰੇਕੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਰਸਾ ਗਨ੍ਧਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ ਮਨੋਰਮਾ।
> ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਲੋਕੇ, ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਦਿਸ੍ਸਰੇ''ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੫੫)।

ਭਜਤੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸੇਵਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਭਜਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਨਿਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਂਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਟਿਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਗਣਸਾਮਗ੍ਗੀਤਿ ਸਮਣਾਨਂ ਏਕੀਭਾਵੋ ਸਮਗ੍ਗਭਾਵੋ। **ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੂਹਭਾਵੋ। **ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸਾਮਗ੍ਗੀ**ਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮੂਹੋ। **ਸਮਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਅਵਿਯੋਗਾ। **ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੋਦਮਾਨਾ ਤੁਸ੍ਸਮਾਨਾ। **ਅਵਿਵਦਮਾਨਾ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਿਵਾਦਂ ਅਕੁਰੁਮਾਨਾ। **ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾ**ਤਿ ਖੀਰੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠਉਦਕਸਦਿਸਾ।

ਤੇ ਏਕਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਏਕਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। **ਪਸੀਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਸਾਦਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਾਦਿਵਿਰਹਿਤਾਯ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾਤਿ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ। **ਊਨਤ੍ਤਂ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਨਭਾਵੋ ਊਨਤ੍ਤਂ, ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਂ** ਵਾਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੋ ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਂ, ਪੁਣ੍ਣਭਾਵੋ ਵਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨੇਰਯਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕਕਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ। ਨਿਰਯਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਨੇਰਯਿਕਾ, ਤੇਸਂ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ। **ਨਿਰਯੋ ਭਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਯੋ ਏਵ ਤੇਸਂ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਘਰਂ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਸ੍ਸੇਸਾ ਸਾਮਗ੍ਗੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਏਸਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਮਗ੍ਗੀ। **ਏਤਂ ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ। **ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਦਿਸਂ ਪਟਿਭਾਗਂ, ਅਸਦਿਸਂ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਸਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ। ਤੇਸਂ ਛਵਿ ਛਾਯਂ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵਂ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚ ਅਨੁਲੋਮਂ। ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨ ਵਿਲੋਮਂ ਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵੇ ਠਿਤਂ।

੪੬. ਇਦਾਨਿ ''ਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਨੇ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇ''ਤਿ ਏਵਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਂ ਇਤੋ ਪਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਾਥਾਯੋ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ। ਨ ਪਿਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਨੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪਿਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪੀਤਿਕਰਾ। ਤੇ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ, ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਸ ਤੇ**ਤਿ ਯੇ ਅਸ੍ਸ ਤੇ।

ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਕਾਮਾ। **ਹਿਤਕਾਮਾ**ਤਿ ਸੁਖਕਾਮਾ। **ਫਾਸੁਕਾਮਾ**ਤਿ ਸੁਖਵਿਹਾਰਕਾਮਾ। **ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਭਯਂ ਕਾਮਾ। ਮਮਾਯਤੀਤਿ **ਮਾਤਾ**। ਪਿਯਾਯਤੀਤਿ **ਪਿਤਾ**। ਭਜਤੀਤਿ **ਭਾਤਾ**। **ਭਗਿਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਂ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਪੁਤ੍ਤੋ**। ਕੁਲਵਂਸਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਧੀਤਾ। ਮਿਤ੍ਤਾ** ਸਹਾਯਾ। **ਅਮਚ੍ਚਾ** ਭਚ੍ਚਾ। **ਞਾਤੀ** ਪਿਤੁਪਕ੍ਖਿਕਾ। **ਸਾਲੋਹਿਤਾ** ਮਾਤਿਪਕ੍ਖਿਕਾ। **ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿਜਨਕਾ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੪੭. ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਂ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਮੁਤੇਸੁ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ; ਏਵਂ ਮੁਨਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਦਕਥੇਵੋਤਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਥੇਵੋ। ‘‘ਉਦਕਤ੍ਥੇਵਕੋ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਪਦੁਮਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਦੁਮਿਨਿਪਤ੍ਤੇ।

੪੮. ਧੋਨੋ ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਰਾਪਿ ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਂ, ਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤੇਸੁ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਏਵਮੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਹਿ ਸੋ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਿਯ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਕਲਜਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੇਕ੍ਖਾ ਵਿਯ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਖੀਣਤ੍ਤਾ ‘‘ਵਿਰਤ੍ਤੋ’’ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ।

ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਯੇਵ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਯੋਗੀ ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਧੁਨਾਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧੁਨਨ੍ਤੇਸੁ ਤਂਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਧੁਨਾਤਿ ਨਾਮ। ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਧੁਨਿਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ ਧੁਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ ਭੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਲਕ੍ਖਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਧੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਂ। **ਧੁਤਂ** ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ। **ਧੋਤਂ** ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ। **ਸਨ੍ਧੋਤਂ** ਤਤਿਯਮਗ੍ਗੇਨ। **ਨਿਦ੍ਧੋਤਂ** ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ।

ਧੋਨੋ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਅਰਹਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ ਤੀਹਿ ਮਞ੍ਞਨਾਹਿ, ਕਥਂ? ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਯ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਜਨੇਤਿ ਨ ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਰੂਪਂ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਰੂਪਸਮ੍ਪਦਂ ਵਾ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਦਾਨਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਸੀਲਂ ਨ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। ‘‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੇਯ੍ਯੋਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ, ਸਦਿਸੋਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ, ਹੀਨੋਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਪਨ ‘‘ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵਂ ਸਸ੍ਸਤ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਅਤ੍ਤਾਨਂ ‘‘ਅਤ੍ਤਨਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਮਙ੍ਗਲਂ ‘‘ਅਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਨਯੇਨ ਅਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਥਨੇ ਥਞ੍ਞਂ, ਏਵਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਰਾਗਾਦਯੋਤਿ ਅਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਅਮਞ੍ਞਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਨੇਹਂ ਮਾਨਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਦਿਟ੍ਠਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਉਪਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਮਨਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾ। ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਅਮਞ੍ਞਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਨੇਹਂ ਮਾਨਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੋ ਨ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਦਿਟ੍ਠਾ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ‘‘ਏਤਂ ਮਮਾ’’ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਮਮਾਯਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਂ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਂਸਸੋਤੇਨਪਿ ਸੁਤਂ, ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨਪਿ ਸੁਤਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਮੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਤ੍ਵਾ ਮੁਨਿਤ੍ਵਾ ਚ ਗਹਿਤਂ ਆਹਚ੍ਚ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਕਿਲੇਸੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਾਨਂ

ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਵਿਵ੍ਵਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਾ ਵਿਵ੍ਵਾਤਂ, ਸੇਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯਤਨਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ, ਇਧ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਭਵਾਮਿ, ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਮਵ੍ਵਿਤਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਨਂ ਏਤਂ। **ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਹਂ ਅਸ੍ਮਿ ਭਵਾਮਿ।

ਅਵ੍ਵਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹੀਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ।

ਸਬ੍ਬੇ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਕਲਾ ਅਨ੍ਧਬਾਲਾ ਨਾਨਾਜਨਾ ਲਗ੍ਗਨ੍ਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਜਨਾ ਵਿਰਾਗਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ । **ਅਰਹਾ ਨੇਵ ਰਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਜਰਾਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯. ਸਤ੍ਤਮੇ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੇ **ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਮਾਹ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਮੇਤਂ। **ਤਿਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਨਾਮਂ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਨਾਮੇਨ। **ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ, ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਏਸ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੮੨੧) ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਨਾਮ ਦ੍ਵੇ ਸਹਾਯਾ''ਤਿ। **ਵਿਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਘਾਤਂ। **ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਮੇਤਂ, ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਤਵ ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਵ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਵਿਵੇਕੇ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਸੇ**ਤਿ ਸਹਾਯਂ ਆਰਬ੍ਭ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਯਾਚਨ੍ਤੋ ਭਣਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਕ੍ਖੋਯੇਵ।

ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮਾਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਦੇਸਪਦਂ। **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਸਤਂ ਨੀਚਜਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋ। **ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ ਸੇਵਨਧਮ੍ਮੋ। **ਵਸਲਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਵਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਕਿਲੇਸਵਸ੍ਸਨਤੋ ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਵਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਸਲਧਮ੍ਮੋ। **ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋ**ਤਿ ਦੁਟ੍ਠੋ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਦੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਥੂਲੋ ਚ ਅਨਿਪੁਣਭਾਵਤੋਤਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਭੂਤਂ ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਆਮਸਨਮ੍ਪਿ ਫੁਸਨਮ੍ਪਿ ਘਟ੍ਟਨਮ੍ਪਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋ ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। **ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਉਦਕਂ ਅਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ ਆਦਿਯਤੀਤਿ ਉਦਕਨ੍ਤੋ, ਉਦਕਨ੍ਤੋਯੇਵ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੋ। ਰਹੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਓਕਾਸੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਰਹਸ੍ਸੋ**। ਵਿਨਯੇ ਪਨ ''ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕਂ ਰਹਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯) ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ **ਯੋ ਸੋ**ਤਿ ਪਦਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ''ਯਂ ਤਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ, ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ, ਯਂ ਤਂ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕਂ ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ, ਯਂ ਤਂ ਰਹਸ੍ਸਂ , ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ''ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਯੋ ਸੋ ਰਹਸ੍ਸੋ, ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦ੍ਵਯੇਨ ਦ੍ਵਯੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**। ਤਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ – ਯਾ ਸਾ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮਾਤਿ। **ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਥੀਯਤਿ। ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਰਾਗੇਨ ਰਞ੍ਜਿਤਾਨਂ। **ਸਾਰਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਰਞ੍ਜਿਤਾਨਂ। **ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਨ ਤਿਨ੍ਤਾਨਂ। **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਚਾਰਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨਂ ''ਮਗ੍ਗੇ ਚੋਰਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾਨਂ। **ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸੇਨ ਸਦਿਸਾਨਂ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਭਾਵੋ। **ਤਂ ਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। ਤਂ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ "**ਉਭੋ ਕਲਹਕਾਰਕਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਭੋ ਕਲਹਕਾਰਕਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਦ੍ਵੇ। **ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਦਿਸਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਭਸ੍ਸਕਾਰਕਾ**ਤਿ ਵਾਚਾਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਵਿਵਾਦਕਾਰਕਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਚਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਪਾਪੁਣਨਵਿਸੇਸਕਾਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਵਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਵਾਦਪਟਿਵਾਦਿਨੋ। **ਸਲ੍ਲਾਪਕਾ**ਤਿ ਵਾਚਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾ **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ।

ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਦਰੇਨ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਆਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਮਾਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਂਚਰਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਬ੍ਬਹੁਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਂਬਹੁਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਗ੍ਗਰੁਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਂਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਪ੍ਪੋਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਤਕਾਯਸ੍ਸ। **ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਭਿਮੁਖਕਾਯਸ੍ਸ। **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਹਰਿਤਸ੍ਸ। **ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ।

ਵਿਘਾਤਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ। **ਵਿਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਨਂ। **ਉਪਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੀਲ਼ਨਂ। **ਪੀਲ਼ਨ**ਨ੍ਤਿ ਘਟ੍ਟਨਂ। **ਘਟ੍ਟਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਨਂ। ਸਬ੍ਬਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵੇਵਚਨਂ। **ਉਪਦ੍ਦਵ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਂਸਨਂ। **ਉਪਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰਂ। **ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਕਥੇਹਿ। **ਆਚਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਹਿ। **ਦੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਹਿ। **ਪਞ੍ਞਪੇਹੀ**ਤਿ ਞਾਪੇਹਿ। **ਪਟ੍ਠਪੇਹੀ**ਤਿ ਠਪੇਹਿ। **ਵਿਵਰਾ**ਤਿ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਹਿ। **ਵਿਭਜਾ**ਤਿ ਭਾਜੇਹਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਤੀਰਂ ਪਾਪੇਹਿ। **ਪਕਾਸੇਹੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਹਿ।

ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਤਵ ਵਾਚਂ। **ਬ੍ਯਪ੍ਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ। **ਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਨਂ। **ਅਨੁਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਵਾਦਂ। **ਅਨੁਸਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨਂ। **ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੋਤੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ।

੫੦. **ਮੁਸ੍ਸਤੇ ਵਾਪਿ ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨਂ ਨਸ੍ਸਤਿ। **ਵਾਪੀ**ਤਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਂ। **ਏਤਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਏਤਂ ਅਨਰਿਯਂ, ਯਦਿਦਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾ। **ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਰੁਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

''ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਂ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਗਰੁ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋ, **ਭਗਵਾ** ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੨)।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾ ਨਾਮਂ ਆਵਤ੍ਥਿਕਂ, ਲਿਙ੍ਗਿਕਂ, ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਲੋਕਿਯਵੋਹਾਰੇਨ ''ਯਦਿਚ੍ਛਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਚ੍ਛੋ, ਦਮ੍ਮੋ, ਬਲੀਬਦ੍ਦੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਆਵਤ੍ਥਿਕਂ,** ਦਣ੍ਡੀ, ਛਤ੍ਤੀ, ਸਿਖੀ, ਕਰੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਲਿਙ੍ਗਿਕਂ,** ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ, ਛਲਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ,** ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕੋ, ਧਨਵਡ੍ਢਕੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਵਚਨਤ੍ਥਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ**। ਇਦਂ ਪਨ **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਨਾਮਂ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਨ ਮਹਾਮਾਯਾਯ, ਨ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜੇਨ, ਨ ਅਸੀਤਿਯਾ ਞਾਤਿਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਸਨ੍ਤੁਸਿਤਾਦੀਹਿ ਦੇਵਤਾਵਿਸੇਸੇਹਿ ਕਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ...ਪੇ॰... ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪)।

''ਭਾਗ੍ਯਵਾ ਭਗ੍ਗਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਗੇਹਿ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਤ੍ਤਵਾ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ, ਭਵੇਸੁ **ਭਗਵਾ** ਤਤੋ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੪)।

ਤਤ੍ਥ –

''ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਦ੍ਵੇ ਚਾਪਰੇ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਨਾਸਾ।
ਧਾਤੂਨਮਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗੋ, ਤਦੁਚ੍ਚਤੇ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਰਾਜਾਰਿਵ ਤਾਰਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਕਾਰਾਗਮੋ ਵਿਯ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਆਗਮੋ **ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ** ਨਾਮ। ''ਹਿਂਸਨਾ, ਹਿਂਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸੀਹੋ''ਤਿ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਰਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ **ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ** ਨਾਮ। ''ਨਵੇ ਛਨ੍ਨਕੇ ਦਾਨਂ ਦਿਯ੍ਯਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਏਕਾਰਾਪਜ੍ਜਨਤਾ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਕ੍ਖਰਾਪਜ੍ਜਨਤਾ **ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੋ** ਨਾਮ। ''ਜੀਵਨਸ੍ਸ ਮੂਤੋ ਜੀਵਨਮੂਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਜੀਮੂਤੋ''ਤਿ ਵਕਾਰਨਕਾਰਾਨਂ ਵਿਨਾਸੋ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਰਵਿਨਾਸੋ **ਵਣ੍ਣਵਿਨਾਸੋ** ਨਾਮ। ''ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਆਸਜ੍ਜ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਵਦਸਿ ਕੁਮਾਰਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਪਾਦਨਂ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਯੋਗਂ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਯੋਗੋ **ਧਾਤੂਨਂ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗੋ** ਨਾਮ।

ਏਵਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਨਯੇਨ ਵਾ ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਭਾਗ੍ਯਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਾਗ੍ਯਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਧੂਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲਾਸਇਸ੍ਸਾ-ਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਯਾਸਾਠੇਯਜਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਮਾਨਾਤਿਮਾਨਮਦਪਮਾਦਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾਤਿਵਿਧਾਕੁਸਲਮੂਲਦੁਚ੍ਚਰਿਤ-ਸੰਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸਮਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਪਪਞ੍ਚਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਿਪਰਿਯੇਸਆਸਵਗਨ੍ਥਓਘਯੋਗਅਗਤਿ-ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦੁਪਾਦਾਨਪਞ੍ਚਚੇਤੋਖੀਲਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨੀਵਰਣਾਭਿਨਨ੍ਦਨਛਵਿਵਾਦਮੂਲਤਣ੍ਹਾਕਾਯਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯ-ਅਟ੍ਠਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਵਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਦਸਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਪ੍ਪਭੇਸਬ੍ਬਦਰਥ-ਪਰਿਲ਼ਾਹਕਿਲੇਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕਿਲੇਸਖਨ੍ਧਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਚ੍ਚੁਮਾਰੇ ਅਭਞ੍ਜਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ''ਭਗ੍ਗਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ “**ਭਗਵਾ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਹ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਭਗ੍ਗਰਾਗੋ ਭਗ੍ਗਦੋਸੋ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋ ਅਨਾਸਵੋ।
ਭਗ੍ਗਾਸ੍ਸ ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, **ਭਗਵਾ** ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੬; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੪)।

ਭਾਗਜਵਨ੍ਤਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਸਤਪੁਞ੍ਞਜਲਕ੍ਖਣਵਰਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਭਗ੍ਗਦੋਸਤਾਯ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਲੋਕਿਯਸਰਿਕ੍ਖਕਾਨੰ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ , ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਅਭਿਗਮਨੀਯਤਾ, ਅਭਿਗਤਾਨਞ੍ਚ ਨੇਸੰ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨੇ ਪਟਿਬਲਭਾਵੋ, ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰਿਤਾ, ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖੇਹਿ ਚ ਸਞ੍ਞੋਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲੋਕੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯਧਮ੍ਮਯਸਸਿਰਿਕਾਮਪਯਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਗਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਕਚਿਤ੍ਤੇ **ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ,** ਅਣਿਮਾਲਙ੍ਘਿਮਾਦਿਕੰ ਵਾ ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਮਤੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ **ਧਮ੍ਮੋ,** ਲੋਕਤ੍ਤਯਬ੍ਯਾਪਕੋ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੋ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ **ਯਸੋ,** ਰੂਪਕਾਯਦਸ੍ਸਨਬ੍ਯਾਵਟਜਨਨਯਨਪ੍ਪਸਾਦਜਨਨਸਮਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗ**ਸਿਰੀ,** ਯੰ ਯੰ ਏਤੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤੰ ਪਤ੍ਥਿਤੰ ਅਤ੍ਤਹਿਤੰ ਪਰਹਿਤੰ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤੋ **ਕਾਮੋ,** ਸਬ੍ਬਲੋਕਗਰੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਪਯਤ੍ਤੋ** ਚ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇਹਿ ਭਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਪਿ **ਭਗਾ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ “**ਭਗਵਾ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕੁਸਲਾਦੀਹਿ ਭੇਦੇਹਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ, ਪੀਲ਼ਨਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਦੁਕ੍ਖਮਰਿਯਸਚ੍ਚੰ,** ਆਯੂਹਨਨਿਦਾਨਸੰਯੋਗਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ **ਸਮੁਦਯੰ,** ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾਸਙ੍ਖਤਅਮਤਟ੍ਠੇਨ ਨਿਰੋਧੰ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ **ਮਗ੍ਗੰ** ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ, ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ “**ਭਗਵਾ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਏਸ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਉਪਧਿਵਿਵੇਕੇ ਸੁਞ੍ਞਤਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਭਜਿ ਸੇਵਿ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਭਤ੍ਤਵਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ “**ਭਗਵਾ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗਮਨੰ ਅਨੇਨ ਵਨ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਵੇਸੁ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਭਵਸਦ੍ਦਤੋ ਭਕਾਰੰ ਗਮਨਸਦ੍ਦਤੋ ਗਕਾਰੰ ਵਨ੍ਤਸਦ੍ਦਤੋ ਵਕਾਰਞ੍ਚ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ “**ਭਗਵਾ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਲੋਕੇ ''ਮੇਹਨਸ੍ਸ ਖਸ੍ਸ ਮਾਲਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਮੇਖਲਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪੁਨ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ “**ਅਪਿ ਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਭਗ੍ਗੋ ਰਾਗੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋ। **ਭਗ੍ਗਦੋਸਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਣ੍ਡਕੋ**ਤਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਕਿਲੇਸਾ ਏਵ। **ਭਜੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵਿਭਾਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਜੇਸਿ। **ਵਿਭਜੀ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵਿਵਿਧਾ ਭਾਜੇਸਿ। **ਪਵਿਭਜੀ**ਤਿ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਭਜਿ। ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਨੰ ਵਸੇਨ **ਭਜਿ**। ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਨੰ ਵਸੇਨ **ਵਿਭਜਿ**। ਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਵਸੇਨ **ਪਵਿਭਜਿ**।

ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ –

> ‘‘ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਂ।
> ਅਨੋਮਸਤ੍ਤੁਪਰਿਭੋਗਂ, ਰਤਨਂ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩) –

ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਧਮ੍ਮਰਤਨਂ ਤਿਵਿਧੇਨ ਭਾਜੇਸਿ। **ਭਵਾਨਂ ਅਨੁਕਰੋ**ਤਿ ਕਾਮਭਵਾਦੀਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਭਵਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪਰਿਵਟੁਮਂ ਕਾਰਕੋ। **ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਤਕਾਯੋ। ਤਥਾ ਇਤਰੇਸੁਪਿ। **ਭਜੀ**ਤਿ ਸੇਵਿ। **ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਗਰਸ੍ਸ ਵਾ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਬਹਿ ਅਰਞ੍ਞਂ। ਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਵਨਸਣ੍ਡਾਨਿ। **ਪਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨ ਕਸਨ੍ਤਿ ਨ ਵਪਨ੍ਤਿ ਦੂਰਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਵਨਪਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥ ਬਜਗ੍ਘਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਵਨਂ ਤੇ ਪਾਲਯਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਵਨਪਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸੇਨਾਸਨਾਨੀ**ਤਿ ਸੇਤਿ ਚੇਵ ਆਸਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ। **ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨੀ**ਤਿ ਵਚਨਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ। **ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨੀ**ਤਿ ਗਾਮਨਗਰਨਿਗ੍ਘੋਸਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ। **ਵਿਜਨਵਾਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਸਞ੍ਚਰਣਜਨਸ੍ਸ ਸਰੀਰਵਾਤੇਨ ਵਿਰਹਿਤਾਨਿ। ‘‘ਵਿਜਨਵਾਦਾਨੀ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ‘‘ਅਨ੍ਤੋਜਨਵਾਦੇਨ ਵਿਰਹਿਤਾਨੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਵਿਜਨਪਾਤਾਨੀ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ‘‘ਜਨਸਞ੍ਚਾਰਵਿਰਹਿਤਾਨੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨੀ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਰਹਸ੍ਸਕਰਣਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀ**ਤਿ ਵਿਵੇਕਾਨੁਰੂਪਾਨਿ। **ਭਾਗੀ** ਵਾਤਿ ‘‘ਭਾਗੋ ਚੀਵਰਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਭਾਗੀ। ‘‘ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਰਸਾਦਿਭਾਗੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਭਾਗੀ। **ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ। **ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਹੇਤੁਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੨੦)। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ‘‘ਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ, ਰਸੋ ਨਾਮ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨ ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੮)।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ। **ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਫਰਣਪ੍ਪਮਾਣਵਿਰਹਿਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਂ। **ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ। **ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੮) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ। **ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਭੂਤਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਏਤੇਸਂ ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ, ਝਾਨਾਨਿ। **ਆਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਿਕੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਸਦਞਾਣੋਤਿ ਕਿਂ ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਮਯ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਕਰਣੇ ਭਾਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ ਝਾਨਾਨਿ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਂ। **ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਅਨੁ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਾਸਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। **ਦਸਨ੍ਨਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਿਰਿਮਾਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੦) ਆਗਤਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਂ। **ਦਸਨ੍ਨਂ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਟ੍ਠੇਨ ਕਸਿਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਸ੍ਸ । **ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਦਸਨ੍ਨਂ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਸਬਲਬਲਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ। **ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਂ। **ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ। **ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ। **ਛਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮੫; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੫) ਨਯੇਨ ਉਪਰਿ ਆਗਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਭਾਗਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਥਰਸਤਿਕੋ ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਧਿਸੀਲਤਿਕੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। ਝਾਨਤ੍ਤਿਕੋ ਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਤਿਕੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। ਸਞ੍ਞਾਚਤੁਕ੍ਕੋ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। **ਤਥਾਗਤਬਲਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਆਵੇਣਿਕਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਤੋ ਪਰੰ **ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ''ਅਤ੍ਥਮਨੁਗਤਾ ਅਯੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਣਾ** ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੁਪਗਤਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ** ਭੋਵਾਦਿਨੋ ਸਮਿਤਪਾਪਬਾਹਿਤਪਾਪਾ ਵਾ। **ਦੇਵਤਾ** ਸਕ੍ਕਾਦਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ। **ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਭਵੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕੰ ਨਾਮੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵੋ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਾਧਿਗਮੇਨ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਭਵੋ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਨਾਮੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਭਵੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ**ਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੇਨ ਸਹ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਵਾ ਜਾਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। **ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਯਾ ਅਯੰ ਭਗਵਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਪਿਟਕੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। **ਯੰ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਪੁਟ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਯੰ ਪਰਿਯਾਪੁਟੰ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤੰ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ''ਪਰਿਯਾਪੁਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰਾ, ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤ- (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੧ ਆਦਯੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੬੧ ਆਦਯੋ) ਰਤਨਸੁਤ੍ਤ- (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧ ਆਦਯੋ) ਤੁਵਟਕਸੁਤ੍ਤਾਨਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੨੧ ਆਦਯੋ), ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕੰ ਤਥਾਗਤਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਗੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੰਯੁਤ੍ਤਕੇ ਸਕਲੋਪਿ ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗੋ। **ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੰ ਨਿਗ੍ਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਯਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ , ਤੰ ''ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਗਾਥਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਦੰ, ਥੇਰਗਾਥਾ, ਥੇਰੀਗਾਥਾ, ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਨੋਸੁਤ੍ਤਨਾਮਿਕਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਗਾਥਾ ਚ ''ਗਾਥਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਉਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਮਯਿਕਗਾਥਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇਅਸੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ''ਉਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ''ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧ ਆਦਯੋ) ਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ''ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਜਾਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਣ੍ਣਕਜਾਤਕਾਦੀਨਿ (ਜਾ॰ ੧.੧.੧) ਪਣ੍ਣਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚਜਾਤਕਸਤਾਨਿ ''ਜਾਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੇ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੯) ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ''ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਵੇਦਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੦ ਆਦਯੋ) ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੯ ਆਦਯੋ) ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੯ ਆਦਯੋ) ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹ- (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੪ ਆਦਯੋ) ਸਙ੍ਖਾਰਭਾਜਨਿਯਮਹਾਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਾਦਯੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੫ ਆਦਯੋ) ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵੇਦਞ੍ਚ ਤੁਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਲਦ੍ਧਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ''ਵੇਦਲ੍ਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਇਦੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਤੇਪਿਟਕੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਾਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਾਸਨੰ। **ਤਮ੍ਪਿ ਮੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਾਸਨੰ ਨਸ੍ਸਤਿ। **ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਨਸ੍ਸਤਿ। **ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖੋ ਹੋਤਿ।

ਕਤਮੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਤਦਤ੍ਥੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜੀਯਤੀਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਾਸੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਾਸਨੰ। **ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ।

ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤੀਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਘਾਤੇਤਿ। **ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਘਰਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ। **ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਤੀ**ਤਿ ਗਾਮੇ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਵਿਲੋਪਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ। **ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਣ੍ਣਾਸਮਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਜੀਵਗ੍ਗਾਹੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ਧਨੰ ਆਹਰਾਪੇਤਿ।

ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਪਨ੍ਥਦੂਹਨਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। **ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਰਦਾਰੇਸੁ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕਂ ਮੁਸਾਪਿ ਵਦਤਿ। **ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਨਰਿਯਸਭਾਵੋ।

੫੧. **ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਨਾਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਗਣਾਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਲੋਕੇ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਯਾਨਂ ਭਨ੍ਤਂਵ ਤਂ ਲੋਕੇ, ਹੀਨਮਾਹੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਯਥਾ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਾਦਿਯਾਨਂ ਅਦਨ੍ਤਂ ਵਿਸਮਮ੍ਪਿ ਆਰੋਹਤਿ, ਆਰੋਹਨਕਮ੍ਪਿ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਪਪਾਤੇਪਿ ਪਪਤਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਵਿਸਮਾਰੋਹਨੇਨ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ, ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨੇਨ ਜਾਤਿਪਪਾਤਾਦੀਸੁ ਪਪਤਨੇਨ ਚ ਯਾਨਂ ਭਨ੍ਤਂਵ ਹੀਨਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਆਹੂਤਿ।

ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਵਾ ''ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਣੋ''ਤਿ ਗਣਨਾਰੋਪਨੇਨ ਵਾ। **ਗਣਾਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ** ਵਾਤਿ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਵਾ।

ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਏਕਕੋਵ ਗਾਮਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਯੋ ਨਿਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਪਰਭਾਗੇ। **ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਂ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ। **ਸਙ੍ਘ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਘਂ। **ਸਿਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਾਦਿਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਕ੍ਖਂ। **ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਹੀਨਾਯਾ**ਤਿ ਹੀਨਤ੍ਥਾਯ ਗਿਹਿਭਾਵਾਯ। **ਆਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ। **ਸੇਵਤਿ** ਏਕਵਾਰਂ ਸੇਵਤਿ। **ਨਿਸੇਵਤਿ** ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਸੇਵਤਿ। **ਸਂਸੇਵਤਿ** ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਸੇਵਤਿ। **ਪਟਿਸੇਵਤਿ** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸੇਵਤਿ।

ਭਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਂ। **ਅਦਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਤਭਾਵਂ ਅਨੁਪਨੀਤਂ। **ਅਕਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤਕਿਰਿਯਂ ਅਸਿਕ੍ਖਾਪਿਤਂ। **ਅਵਿਨੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਨੀਤਂ ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਂ। **ਉਪ੍ਪਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਯਾਨਂ ਅਦਨ੍ਤਾਤਿਯੁਤ੍ਤਂ ਭਨ੍ਤਂ ਵਿਸਮਮਗ੍ਗਂ ਉਪੇਤਿ। **ਵਿਸਮਂ ਖਾਣੁਮ੍ਪਿ ਪਾਸਾਣਮ੍ਪਿ ਅਭਿਰੁਹਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਮਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਖਰਖਾਣੁਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਪਬ੍ਬਤਪਾਸਾਣਮ੍ਪਿ ਆਰੋਹਤਿ। **ਯਾਨਮ੍ਪਿ ਆਰੋਹਨਕਮ੍ਪਿ ਭਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਯ੍ਹਾਦਿਯਾਨਂ ਆਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਮ੍ਪਿ ਭਿਨ੍ਦਤਿ। **ਪਪਾਤੇਪਿ ਪਪਤਤੀ**ਤਿ ਏਕਤੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪਬ੍ਭਾਰਪਪਾਤੇਪਿ ਪਾਤੇਤਿ। **ਸੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ। **ਭਨ੍ਤਯਾਨਪਟਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਯਾਨਸਦਿਸੋ। **ਉਪ੍ਪਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪਾਯਪਥਭੂਤਂ ਉਪ੍ਪਥਂ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਂ ਉਪੇਤਿ। **ਵਿਸਮਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਅਭਿਰੁਹਤੀ**ਤਿ ਸਮਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਿਸਮਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਆਰੋਹਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਿਰਯੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤੇ ਨਿਰਯੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਕਮ੍ਮਕਾਰਣਵਸੇਨ ਭਞ੍ਜਤਿ। **ਦੇਵਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਦਿਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ। **ਜਾਤਿਪਪਾਤਮ੍ਪਿ ਪਪਤਤੀ**ਤਿ ਜਾਤਿਪਪਾਤੇਪਿ ਪਾਤੇਤਿ। **ਜਰਾਪਪਾਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ**ਤਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਲੋਕਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਤਿ –

ਪੁਥੂਨਂ ਜਨਨਾਦੀਹਿ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ।
ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ, ਪੁਥੁਵਾਯਂ ਜਨੋ ਇਤਿ॥

ਸੋ ਹਿ ਪੁਥੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਦੀਨਂ ਜਨਨਾਦੀਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਤਂ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਪੁਥੁ ਕਿਲੇਸੇ ਜਨੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਬਹੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਤਾ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਹਿ ਜਨਿਤਾਤਿ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਅਵਿਹਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਜਨਸਦ੍ਦੋ ਵਦਤਿ। **ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਥੂ ਨਾਨਾਜਨਾ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥੋ। **ਪੁਥੁ ਸਬ੍ਬਗਤੀਹਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਨੇਤਬ੍ਬਾ ਜਨਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਜਨਾ, ਗਤਿਯੋ। ਪੁਥੂ ਜਨਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਇਤੋ ਪਰੇ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਜਨਾ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ। ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥੋ

ਏਵ ਵਾ ਜਨਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਨਾਨਾਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ ਸਨ੍ਤਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰਾਗਗ੍ਗਿਆਦਯੋ ਸਨ੍ਤਾਪਾ। ਤੇ ਏਵ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ। **ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਨੋ, ਰਾਗੋ ਗੇਧੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ, ਪੁਥੁ ਜਨੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਪੁਥੁ ਜਾਤਾ ਰਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਰਾਗਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਜਨਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ। **ਆਵੁਤਾ**ਤਿ ਆਵਰਿਤਾ। **ਨਿਵੁਤਾ**ਤਿ ਵਾਰਿਤਾ। **ਓਵੁਤਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਤੋ ਪਿਹਿਤਾ। **ਪਿਹਿਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੇਨ ਪਿਹਿਤਾ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਪਾਕਟਾ। **ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਅਧੋਮੁਖਗਤਾ।

ਅਥ ਵਾ ਪੁਥੂਨਂ ਵਾ ਗਣਨਪਥਮਤੀਤਾਨਂ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਰਮ੍ਮੁਖਾਨਂ ਨੀਚਧਮ੍ਮਸਮਾਚਾਰਾਨਂ ਜਨਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਪੁਥੁ ਵਾ ਅਯਂ ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ, ਵਿਸਂਸਟ੍ਠੋ ਸੀਲਸੁਤਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਜਨੋਤਿਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ।

ਏਵਂ ਯੇ ਤੇ –

''ਦੁਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ।
ਅਨ੍ਧੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਏਕੋ, ਕਲ੍ਯਾਣੇਕੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿ॥ –

ਦ੍ਵੇਵ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੫੨. **ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਪਸਂਸਾ ਚ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵੇ। **ਹਾਯਤੇ ਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸਤੋ ਸੋ ਚ ਯਸੋ ਸਾ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿ ਹਾਯਤਿ। **ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਯਸਕਿਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭਂ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਹਾਨਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖੇਥ ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਤਵੇ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਸਿਕ੍ਖੇਥ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? **ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਤਵੇ,** ਮੇਥੁਨਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਿਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਗਤੋਤਿ ਭਗਵਾ ਕਿਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣੋ, ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਗੁਣੇਸੁ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਨਾਨਯੇਨ ਕਥਨਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਕਥੀ। ਕਲ੍ਯਾਣਪਟਿਭਾਨੋ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਪਞ੍ਞੋ।

ਹਾਯਤੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਪਰਿਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਹਾਯਤਿ। **ਪਰਿਧਂਸਤੀ**ਤਿ ਅਧੋਪਥਵਿਂ ਪਤਤਿ। **ਪਰਿਪਤਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਯਾਤਿ। **ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ।

ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾਦਿ। **ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ।

ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯਾਤਿ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵੂਪਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਮਲਾਨਂ ਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ।

੫੩. ਯੋ ਹਿ ਮੇਥੁਨਂ ਨ ਵਿਪ੍ਪਜਹਤਿ **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਹਿ...ਪੇ॰... ਤਥਾਵਿਧੋ**। ਤਤ੍ਥ **ਪਰੇਤੋ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਪਰੇਸਂ ਨਿਗ੍ਘੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਾਦੀਨਂ ਨਿਨ੍ਦਾਵਚਨਂ। **ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨਾਤਿ ਕਾਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ। ਉਪਰਿਟ੍ਠੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਫੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਫੁਸਿਤੋ। **ਪਰੇਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਹੀਨੋ। **ਸਮੋਹਿਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਓਹਿਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। **ਕਪਣੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਿਯ। **ਮਨ੍ਦੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਵਿਯ। **ਮੋਮੂਹੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਭੂਤੋ ਵਿਯ। **ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ। **ਪਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਭੁਸਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ। **ਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ। **ਅਪਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ। **ਉਲੂਕੋ**ਤਿ ਉਲੂਕਸਕੁਣੋ। **ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖੇ ਉਟ੍ਠਿਤਸਾਖਾਯ, ਵਿਟਪੇ ਵਾ। **ਮੂਸਿਕਂ ਮਗਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਮੂਸਿਕਂ ਗਵੇਸਮਾਨੋ, ''ਮਗ੍ਗਯਮਾਨੋ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਕੋਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ। **ਬਿਲ਼ਾਰੋ**ਤਿ ਬਬ੍ਬੁ।

ਸਨ੍ਧਿਸਮਲਸਙ੍ਕਟਿਰੇਤਿ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਘਰਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਚ ਉਦਕਨਿਦ੍ਧਮਨਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਕਚਵਰਨਿਕ੍ਖਿਪਨਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਥਣ੍ਡਿਲੇ ਚ। **ਵਹਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਗੀਵਮੰਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਇਤੋ ਪਰਾ ਗਾਥਾ ਪਾਕਟਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਏਵ।

੫੪. ਤਾਸੁ **ਸਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਛੇਦਨਟ੍ਠੇਨ ''ਸਤ੍ਥਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਵਾਯੰ ਵਿਸੇਸੇਨ ਤਾਵ ਆਦਿਤੋ ਮੁਸਾਵਚਨਸਤ੍ਥਾਨੇਵ ਕਰੋਤਿ, ''ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾਹੰ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਏਸ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਮਹਾਗੇਧੋ , ਮੋਸਵਜ੍ਜੰ ਪਗਾਹਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਸ ਖ੍ਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਸ ਖੋ ਅਸ੍ਸ। **ਮਹਾਗੇਧੋ**ਤਿ ਮਹਾਬਨ੍ਧਨੰ। ਕਤਮੋਤਿ ਚੇ? ਯਦਿਦੰ ਮੋਸਵਜ੍ਜੰ ਪਗਾਹਤਿ, ਸ੍ਵਾਯੰ ਮੁਸਾਵਾਦਜ੍ਝੋਗਾਹੋ ''ਮਹਾਗੇਧੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੀਣਿ ਸਤ੍ਥਾਨੀਤਿ ਤਯੋ ਛੇਦਕਾ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ **ਕਾਯਸਤ੍ਥੰ। ਵਚੀਸਤ੍ਥਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੰ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਿਵਿਧੰ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਕਾਯਸਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤੁਚ੍ਛੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ। **ਅਭਿਰਤੋ ਅਹੰ ਭਨ੍ਤੇ ਅਹੋਸਿੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਅਨਭਿਰਤਿਵਿਰਹਿਤੋ ਅਹੰ ਆਸਿੰ। **ਮਾਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਮਾਤਾ ਮਯਾ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ। **ਤੇਨਮ੍ਹਿ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋਤਿ ਭਣਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿਪਿ ਕਥੇਤਿ। **ਪਿਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਸੋ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਗੇਧੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਸੋ ਮਹਾਬਨ੍ਧੋ। **ਮਹਾਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦੁਟ੍ਠਵਨੰ। **ਗਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮੰ। **ਕਨ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰਾਦਿਸਦਿਸੋ। **ਵਿਸਮੋ**ਤਿ ਕਣ੍ਟਕਵਿਸਮੋ। **ਕੁਟਿਲੋ**ਤਿ ਵਙ੍ਕਕਟਕਸਦਿਸੋ। **ਪਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਪਲ੍ਲਲਸਦਿਸੋ। **ਪਲਿਪੋ**ਤਿ ਕਦ੍ਦਮਸਦਿਸੋ। **ਪਲਿਬੋਧੋ**ਤਿ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖੋ। **ਮਹਾਬਨ੍ਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦੁਮੋਚਯਬਨ੍ਧਨੰ। **ਯਦਿਦੰ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੋ**ਤਿ ਯੋ ਅਯੰ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੋ।

ਸਭਗ੍ਗਤੋ ਵਾਤਿ ਸਭਾਯੰ ਠਿਤੋ ਵਾ। **ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ** ਵਾਤਿ ਗਾਮਪਰਿਸਾਯੰ ਠਿਤੋ ਵਾ। **ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ** ਵਾਤਿ ਦਾਯਾਦਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ ਵਾ। **ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ** ਵਾਤਿ ਸੇਨੀਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ ਵਾ। **ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ** ਵਾਤਿ ਰਾਜਕੁਲਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਮਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਿਤੋ ਵਾ। **ਅਭਿਨੀਤੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯ ਨੀਤੋ। **ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਖਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ। **ਏਹਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਆਲਪਨਮੇਤੰ। **ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ** ਵਾ **ਪਰਹੇਤੁ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਹੇਤੁ ਵਾ ਧਨਹੇਤੁ ਵਾ। **ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਮਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਭੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਾ ਤੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਤ੍ਤਿਰਵਟ੍ਟਕਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡਨਵਨੀਤਪਿਣ੍ਡਾਦਿਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸਪਿ ਲਾਭਸ੍ਸ ਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇਵ ਮੁਸਾਵਾਦੰ ਕਰੋਤਿ।

ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੰ ਪਰਿਯਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿ ਚ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭੂਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਯੇਵ ਅਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ। **ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਭਣਮਾਨਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। **ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਭਣਿਤੇ ਅਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਭਣਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਤੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤਵਚਨਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ। ਯੋ ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਣਨ੍ਤੋਪਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਪਿ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਮੁਸਾਵਾਦਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – ਪੁਚ੍ਛਾ ਤਾਵ ਹੋਤਿ, ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ, ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਕੋਚਿ ਪਮੁਸ੍ਸਤਿ ਕਿੰ ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਾ ਏਵੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ – ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਚ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ ਚ ਜਾਨਤੋ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨ ਭਵਿਤੁੰ, ਸਚੇਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੋਯੇਵ। ਪੁਰਿਮਮੇਵ ਹਿ ਅਙ੍ਗਦ੍ਵਯੰ ਪਮਾਣੰ। ਯਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਆਭੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਣਨ੍ਤੋ ਪਨ ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਭਣਿਤੇਪਿ ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਹਿ ਪਮਾਣਤਰੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਦਵਾ ਭਣਿਤੰ ਵਾ, ਰਵਾ ਭਣਿਤੰ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਤੰਵਾਣਤਾ ਚ ਵਾਣਸਮੋਧਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤੰਵਾਣਤਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ ਚ, ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਵਂ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਤੀਸੁ ਖਣੇਸੁ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤੰਵਾਣਤਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤੁਂ, ਯਥਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਨੇਵ ਅਸਿਨਾ ਸੋ ਅਸਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਪਮਾਣਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋਵ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਨ ਹੇਸ੍ਸਤਿ।
> ਸੇਸਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੇਤ, ਮਿਤਿ ਵਾਚਾ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਾ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੦੦)।

ਵਾਣਸਮੋਧਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ –

> ''ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ।
> ਨਿਰਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਏਕਂ ਵਿਯ ਪਕਾਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੦੦)।

ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਜਾਨਂਯੇਵ ''ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਣਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ''ਇਦਂ ਅਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ। ਤਥਾ ''ਇਦਂ ਅਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਸ੍ਸ ਖਮਤਿ ਚੇਵ ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਚ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ, ਏਵਂਸਭਾਵਮੇਵ ਚਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ''ਇਦਂ ਅਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਮੁਸਾ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹ ਖਨ੍ਤਿਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੁਚਿਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤਿਰੁਚੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਞ੍ਞਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਖਨ੍ਤਿਰੁਚਿਸਞ੍ਞਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਾਵਂ ਵਾ ਵਿਨਿਧਾਯ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਣਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿਵਸੇਨ ਅਙ੍ਗਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿ ਚ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਵਿਨਿਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵਧਮ੍ਮਵਿਨਿਧਾਨਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਨਿਧਾਯ ਖਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਤਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲਦੁਬ੍ਬਲਾਨਂ ਵਿਨਿਧਾਨਵਸੇਨ। **ਵਿਨਿਧਾਯ ਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦੁਬ੍ਬਲਧਮ੍ਮਵਿਨਿਧਾਨਵਸੇਨ। ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਅਵਿਨਿਧਾਯ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

੫੫. **ਮਨ੍ਦੋਵ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਾਣਵਧਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭੋਨ੍ਤੋ ਭੋਗਪਰਿਯੇਸਨਾਰਕ੍ਖਣਾਨਿ ਚ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਮੋਮੂਹੋ ਵਿਯ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।

ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾਨੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਰਾਜਾਨੋ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਾਧੀਨਪੁਰਿਸਾ ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਸਾਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਵਿਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ। **ਵੇਤ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਵੇਤ੍ਤਲਤਾਹਿ। **ਅਦ੍ਧਦਣ੍ਡਕੇਹੀ**ਤਿ ਮੁਗ੍ਗਰੇਹਿ, ਪਹਾਰਸਾਧਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਚਤੁਹਤ੍ਥਦਣ੍ਡਂ ਦ੍ਵੇਧਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਦਣ੍ਡਕੇਹਿ। **ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਞ੍ਜਿਯਉਕ੍ਖਲਿਕਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ। ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਸੀਸਕਪਾਲਂ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਗੁਲ਼ਂ ਸਣ੍ਡਾਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਪਕ੍ਕੁਥਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ। **ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ। ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਉਭਤੋਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਗਲ਼ਵਾਟਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਚਮ੍ਮਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕੇਸੇ ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਕੇਨ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਟੇਨ੍ਤਿ, ਸਹ ਕੇਸੇਹਿ ਚਮ੍ਮਂ ਉਟ੍ਠਹਤਿ। ਤਤੋ ਸੀਸਕਟਾਹਂ ਥੂਲਸਕ੍ਖਰਾਹਿ ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਵਣ੍ਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਰਾਹੁਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਹੁਮੁਖਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ। ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਕੁਨਾ ਮੁਖਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਮੁਖੇ ਦੀਪਂ ਜਾਲੇਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਾਹਿ ਵਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮੁਖਂ ਨਿਖਾਦਨੇਨ ਖਨਨ੍ਤਿ, ਲੋਹਿਤਂ ਪਗ੍ਘਰਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਂ ਪੂਰੇਤਿ।

ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਨ੍ਤਿ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਤੇਲਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਆਲਿਮ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। **ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥੇ ਤੇਲਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਦੀਪਂ ਵਿਯ ਪਜ੍ਜਾਲੇਨ੍ਤਿ। **ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਰਕਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ। ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾਗੀਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚਮ੍ਮਵਟ੍ਟੇ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਗੋਪ੍ਫਕੇ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਯੋਤ੍ਤੇਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਮ੍ਮਵਟ੍ਟੇ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਤਤਿ। **ਚਿਰਕਵਾਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਕਵਾਸਿਕਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ। ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਤਥੇਵ ਚਮ੍ਮਵਟ੍ਟੇ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਟਿਯਂ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਕਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਗੋਪ੍ਫਕੇਸੁ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਉਪਰਿਮੇਹਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸਰੀਰਂ ਚਿਰਕਨਿਵਾਸਨਨਿਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਏਣੇਯ੍ਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਣੇਯ੍ਯਕਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ। ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਉਭੋਸੁ ਕਪ੍ਪਰੇਸੁ ਚ ਉਭੋਸੁ ਜਣ੍ਣੁਕੇਸੁ ਚ ਅਯਵਲਯਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਅਯਸੂਲਾਨਿ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚਤੂਹਿ ਅਯਸੂਲੇਹਿ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ''ਏਣੇਯ੍ਯਕੋ ਜੋਤਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਯਥਾ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਇਦਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਿਤੋ ਸਨ੍ਧਿਤੋ ਸੂਲਾਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਅਟ੍ਠਿਕੋਟੀਹਿਯੇਵ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਬਲਿਸਮਂਸਿਕਨ੍ਤਿ ਉਭਤੋਮੁਖੇਹਿ ਬਲਿਸੇਹਿ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਚਮ੍ਮਮਂਸਨ੍ਹਾਰੂਨਿ ਉਪ੍ਪਾਟੇਨ੍ਤਿ। **ਕਹਾਪਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਤਿਣ੍ਹਾਹਿ ਵਾਸੀਹਿ ਕੋਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਹਾਪਣਮਤ੍ਤਂ ਕਹਾਪਣਮਤ੍ਤਂ ਪਾਤੇਨ੍ਤਾ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ। **ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਵੁਧੇਹਿ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕੋਚ੍ਛੇਹਿ ਖਾਰਂ ਘਂਸੇਨ੍ਤਿ, ਚਮ੍ਮਮਂਸਨ੍ਹਾਰੂਨਿ ਪਗ੍ਘਰਿਤ੍ਵਾ ਪਸਵਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਣਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇਨ ਅਯਸੂਲਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਾ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਪਾਦੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਵਿਞ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਪਲਾਲਪੀਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਛੇਕਾ ਕਾਰਣਿਕਾ ਛਵਿਚਮ੍ਮਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਦਪੋਤਕਾਹਿ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸੇਸੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਮਂਸਰਾਸਿਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਕੇਸੇਹੇਵ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਪਲਾਲਪੀਠਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਪਲਿਵੇਠੇਨ੍ਤਿ। **ਸੁਨਖੇਹਿਪੀ**ਤਿ ਕਤਿਪਯਾਨਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਆਹਾਰਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਛਾਤਸੁਨਖੇਹਿ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਘਾਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਵਿਘਾਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਉਪਤਾਪਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਿਭੂਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਲੋਭੇਨ। **ਅਭਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਮਦ੍ਦਿਤੋ। **ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਚਾਰਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਭੋਗੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਧਨਂ ਗਵੇਸਮਾਨੋ। **ਨਾਵਾਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਤਰਣੀਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਨਾਵਾਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਲੋਣਸਾਗਰਂ ਪਵਿਸਤਿ। **ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਸੀਤਂ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ। **ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਂ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ। **ਡਂਸਾ**ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾ। **ਮਕਸਾ**ਤਿ ਮਕਸਾ ਏਵ। **ਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਡਂਸਾਦਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨੋ। **ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਯ ਮਿਯ੍ਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਾਪਿਪਾਸਾਯ ਮਰਮਾਨੋ। **ਤਿਗੁਮ੍ਬਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ **ਮੂਲਪਦਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪਦਾਨਿ ਰਟ੍ਠਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਮਰੁਕਨ੍ਤਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵਾਲੁਕਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰਕਸਞ੍ਞਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ । **ਜਣ੍ਣੁਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਣੂਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗਂ। **ਅਜਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਜੇਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗਂ। **ਮੇਣ੍ਡਪਥੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਙ੍ਕੁਪਥਨ੍ਤਿ ਖਾਣੁਕੇ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਉਗ੍ਗਮਿਤਬ੍ਬਂ ਖਾਣੁਮਗ੍ਗਂ, ਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਯਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਯੋਤ੍ਤੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਂ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੇ ਲਗ੍ਗਾਪੇਤ੍ਵਾ ਯੋਤ੍ਤੇਨਾਰੁਯ੍ਹ ਵਜਿਰਗ੍ਗੇਨ ਲੋਹਦਣ੍ਡੇਨ ਪਬ੍ਬਤਂ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਖਾਣੁਕਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪਰਿ ਲਗ੍ਗਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਚਮ੍ਮਯੋਤ੍ਤਂ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਆਦਾਯ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਖਾਣੁਕੇ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਾਮਹਤ੍ਥੇਨ ਯੋਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੇਨ ਮੁਗ੍ਗਰਂ ਆਦਾਯ ਯੋਤ੍ਤਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਖਾਣੁਕਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਭਿਰੁਹਤਿ। ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨ ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਂ ਅਭਿਰੁਯ੍ਹ ਪਰਤੋ ਓਤਰਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਪਠਮਂ ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕੇ ਖਾਣੁਕਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਚਮ੍ਮਪਸਿਬ੍ਬਕੇ ਯੋਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਖਾਣੁਕੇ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਅਨ੍ਤੋਪਸਿਬ੍ਬਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਮਕ੍ਕਟਕਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਯੋਤ੍ਤਂ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਓਤਰਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਖਾਣੁਕੇ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਉਗ੍ਗਮਿਤਬ੍ਬਂ ਖਾਣੁਮਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ। **ਛਤ੍ਤੁਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਛਤ੍ਤੇਨ ਵਾਤਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕੁਣੇਹਿ ਵਿਯ ਓਤਰਿਤਬ੍ਬਂ ਮਗ੍ਗਂ। **ਵਂਸਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਣੁਗੁਮ੍ਬਛੇਦਨਸਤ੍ਥੇਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਂ ਫਰਸੁਨਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਲੁਵਨੇ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬੇ ਆਰੁਯ੍ਹ ਵੇਲੁਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ

ਅਪਰਸ੍ਸ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਮਤ੍ਥਕੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ ਮਗ੍ਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਵੇਸਪਥੰ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਅਲਾਭਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀਤਿ ਅਵਿਨ੍ਦਨਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ।

ਲਦ੍ਧਾਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਆਰਕ੍ਖਮੂਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਣਮੂਲਕਮ੍ਪਿ। **ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਭੋਗੇ**ਤਿ ਕੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਮਮ ਭੋਗੇ। **ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯੁੰ...ਪੇ॰... ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ। **ਗੋਪਯਤੋ**ਤਿ ਮਞ੍ਜੂਸਾਦੀਹਿ ਗੋਪਯਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

੫੬. ਏਤਮਾਦੀਨਵੰ ਞਤ੍ਵਾ, ਮੁਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ ਇਧਾਤਿ ਏਤੰ ''ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਹਾਯਤੇ ਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾ''ਤਿ ਇਤੋ ਪਭੁਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ ਇਧ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਪੁਬ੍ਬਤੋ ਅਪਰੇ ਸਮਣਭਾਵਤੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕਭਾਵੇ ਆਦੀਨਵੰ ਮੁਨਿ ਞਤ੍ਵਾ।

ਦਲ੍ਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਦਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦੰ। **ਥਿਰੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਸਿਥਿਲੰ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਦਲ੍ਹੰ ਸਮਾਦਾਨੋ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥਿਰਪਟਿਞ੍ਞੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਅਵਟ੍ਠਿਤਸਮਾਦਾਨੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਪਟਿਞ੍ਞੋ।

੫੭. ਏਤੰ ਅਰਿਯਾਨਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਵਿਵੇਕਚਰਿਯਾ, ਏਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਰਿਯਾਨੰ ਉਤ੍ਤਮੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵੇਕੰਯੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਥਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨ ਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਮਞ੍ਞੇਥਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਚ ਵਿਵੇਕੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ''ਸੇਟ੍ਠੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਤੇਨ ਮਾਨਥਦ੍ਧੋ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਉਨ੍ਨਤਿਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਪਨੰ। **ਉਨ੍ਨਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟ੍ਠਪਨੰ। **ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੰਕਾਰੰ। **ਥਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਕ੍ਕਾਰੰ। **ਥਮ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਥਦ੍ਧਕਰਣੰ। **ਥਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਮਦ੍ਦਵੋ। **ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਮਦ੍ਦਵੋ। **ਪਗ੍ਗਹਿਤਸਿਰੋ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਿਤਸੀਸੋ। **ਸਾਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਨ ਆਰਕਾ। **ਆਸਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਨ ਦੂਰੇ। **ਅਵਿਦੂਰੇ**ਤਿ ਸਮੀਪੇ। **ਉਪਕਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ।

੫੮. ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ। **ਓਘਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਗਧਿਤਾ ਪਜਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਲਗ੍ਗਾ ਸਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਰੋਘਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਇਣਾਯਿਕਾ ਵਿਯ ਆਣਣ੍ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਤੁਚ੍ਛਸ੍ਸ। **ਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਸ੍ਸ। **ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਕਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਰਿਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਾਵ ਰਾਗੋ ਮੋਹੋ ਥਮ੍ਭੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਮਾਨੋ ਮਦੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਛਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ; ਦੋਸੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਪਮਾਦੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ; ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਕ੍ਖੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਮਾਯਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਕ੍ਖੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਮਾਯਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ; ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਦੋਸੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਪਮਾਦੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ; ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਰਾਗੋ ਮੋਹੋ ਥਮ੍ਭੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਮਾਨੋ ਮਦੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਛਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਵਸੇਸਾਪਿ ਯਥਾਯੋਗੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਤੇਭੂਮਕੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਞਾਤਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਸਮਾਪਨਵਸੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਨ੍ਤੰ ਵਿਗਤਕੋਟਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ।

ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਵਸਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਾਮੋਘਂ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ। **ਭਵੋਘ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠੋਘ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ। **ਅਵਿਜ੍ਜੋਘ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। **ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਸਾਰਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਪਟਿਪਾਟਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਥਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ **ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ**। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ **ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ**। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਕਾਮਧਾਤੁਂ **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ**। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਭਵਂ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ**। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਸ੍ਸ।** **ਪਾਰਂਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਯਥਾ ਇਣਾਯਿਕਾ ਆਣਣਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਡ੍ਢਕਇਣਂ ਆਦਾਯ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾ ਆਣਣਜਂ। **ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਆਬਾਧਿਕਾ ਆਰੋਗਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਰੋਗਾਤੁਰੋ ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾਯ ਤਂਰੋਗਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਂ ਆਰੋਗਜਂ। **ਯਥਾ ਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੇ ਬਦ੍ਧਪੁਰਿਸਾ। **ਯਥਾ ਦਾਸਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾ ਪੁਰਿਸਾ ਯਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਨਂ ਕੋਚਿ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਾਸਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। **ਯਥਾ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਾ ਹਤ੍ਥਭਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਜਾਵੁਧਾ ਸਪਰਿਵਾਰਾ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚੋਰਾ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਲਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਨਿਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਖੇਮਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਨ੍ਤਾਰਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯਜਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੯. ਅਟ੍ਠਮੇ ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ ਸਙ੍ਖੇਪੋ – ਇਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨਾਹੁ, ਏਵ◌ਂ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਤ੍ਥੇਵ ‘‘ਏਸ ਵ◌ਾਦੋ ਸੁਭੋ’’ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਸੁਭਵ◌ਾਦਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੇਸੁ ਨਿਵ◌ਿਟ੍ਠਾ।

ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਵ◌ਾਦੇ ਖਿਪਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਪਰਲਦ੍ਧਿਯੋ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। **ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੂਰਤੋ ਖਿਪਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਖਿਪਨ੍ਤਿ। **ਸੁਭਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਸੋਭਨਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਏਤਂ ਸੁਨ੍ਦਰ’’ਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਪਣ੍ਡਿਤਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਥਿਰਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਨਿਦ੍ਦੋਸਵ◌ਾਦਂ ਵਦਾਮਾ’’ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਞਾਯਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਯੁਤ੍ਤਵ◌ਾਦਂ ਵਦਾਮਾ’’ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਹੇਤੁਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਕਾਰਣਸਹਿਤਂ ਵਦਾਮਾ’’ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਲਕ੍ਖਣਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ ਵਦਾਮਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ। **ਕਾਰਣਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਉਦਾਹਰਣਯੁਤ੍ਤਵ◌ਾਦਂ ਵਦਾਮਾ’’ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾ। **ਠਾਨਵ◌ਾਦਾ**ਤਿ ‘‘ਪਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਵ◌ਾਦਂ ਵਦਾਮਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ।

ਨਿਵ◌ਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵ◌ਿਟ੍ਠਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਿਤਾ।

੬੦. ਏਵ◌ਂ ਨਿਵ◌ਿਟ੍ਠਾ ਚ **“ਤੇ ਵ◌ਾਦਕਾਮਾ”**ਤਿ ਦੁਤਿਯਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਬਾਲਂ ਦਹਨ੍ਤੀ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਬਾਲੋ, ਅਯਂ ਬਾਲੋ’’ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਦ੍ਵ◌ੇਪਿ ਜਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਬਾਲਂ ਦਹਨ੍ਤਿ, ਬਾਲਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਵਦਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਸਿਤਾ ਕਥੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਕਲਹਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਸਂਸਕਾਮਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ**ਤਿ ਪਸਂਸਤ੍ਥਿਕਾ ਉਭੋਪਿ ‘‘ਮਯਂ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵ◌ਾਦਾ’’ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ।

ਵ◌ਾਦਤ੍ਥਿਕਾਤਿ ਵ◌ਾਦੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕਾ। **ਵ◌ਾਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ**ਤਿ ਵ◌ਾਦਜ੍ਝਾਸਯਾ। **ਵ◌ਾਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਵ◌ਾਦਮੇਵ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਚਰਮਾਨਾ । **ਵ◌ਾਦਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵ◌ਾਦਮੇਵ ਗਵ◌ੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨਾ। **ਵ◌ਿਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਓਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਓਤਰਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵ◌ਾ।

ਅਨੇਜਵਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਹੀਨਓਜਵਤੀ, ਤੇਜਵ◌ਿਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾ ਕਥਾ**ਤਿ ਏਸਾ ਵ◌ਾਚਾ। **ਕਥੋਜ੍ਜਂ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤੇਜਂ ਭਣਨ੍ਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਵਦਾਨੇਸੁ ਚ ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਨਿਯਮਤੋ ਏਵ।

੬੧. **ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਥਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਥਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਦਕਥਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ। **ਪਸਂਸਮਿਚ੍ਛਂ ਵ◌ਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਂਸਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘‘ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਨਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਵ◌ਾਦਾ ਕਥਂਕਥੀ ਵ◌ਿਨਿਘਾਤੀ ਹੋਤਿ। **ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਵ◌ੀਮਂਸਕੇਹਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਾਪਗਤਂ ਤੇ ਭਣਿਤਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਪਗਤਂ ਤੇ ਭਣਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਪਹਰਿਤੇ ਵ◌ਾਦੇ। **ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵ◌ਾਦੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। **ਰਨ੍ਧਮੇਸੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਰਨ੍ਧਮੇਵ ਗਵ◌ੇਸਨ੍ਤੋ।

ਥੋਮਨਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਭਣਨਂ। **ਕਿਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਕਰਣਂ। **ਵਣ੍ਣਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਵਡ੍ਢਨਂ। **ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਲ੍ਲਾਪਾ**ਤਿ ਸਲ੍ਲਾਪਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ। ‘‘ਕਥਮਿਦਂ ਕਥਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਕਥਂਕਥਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕਥਂਕਥੀ। ਜਯੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ**ਤਿ ਮਮ ਜਯੋ। **ਕਥਂ ਨਿਗ੍ਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ। **ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਮ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਵ◌ਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਂ। **ਪਟਿਵ◌ਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵ◌ਿਸੇਸਂ। **ਆਵ◌ੇਠਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਰਿਵ◌ੇਠਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਮ ਨਿਬ੍ਬੇਠਨਂ ਮੋਚਨਂ ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ। **ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਦਛਿਨ੍ਨਨਂ। **ਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਦਸਙ੍ਘਾਤਂ। **ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾ। **ਪਾਸਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਿਤਾ। **ਅਪਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤਿ।

ਅਤ੍ਥਾਪਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪਗਤੰ , ਅਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋ ਤੇ ਦੁਨ੍ਨਿਤੋ**ਤਿ ਤਵ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਨੀਤੋ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਤੇ ਦੁਰੋਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਵ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਦੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੰ। **ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਤੇ ਅਕਤੋ**ਤਿ ਤਯਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਨ ਕਤੋ। **ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਤਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੰ ਦੁਟ੍ਠੁ ਕਤੰ। **ਵਿਸਮਕਥੰ ਦੁਕ੍ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਕਥਿਤੰ। **ਦੁਬ੍ਭਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੇਨਪਿ ਦੁਟ੍ਠੁ ਭਣਿਤੰ। **ਦੁਲ੍ਲਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੰ। **ਦੁਰੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਣਿਤੰ। **ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰੂਪੰ ਭਾਸਿਤੰ।

ਨਿਨ੍ਦਾਯਾਤਿ ਗਰਹਣੇਨ। **ਗਰਹਾਯਾ**ਤਿ ਦੋਸਕਥਨੇਨ। **ਅਕਿਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਗੁਣਕਥਨੇਨ। **ਅਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਅਗੁਣਵਡ੍ਢਨੇਨ।

ਕੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹੇਤ੍ਵਾ ਚਲਤਿ। **ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਦੋਸਵਸੇਨ ਪੂਤਿਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠੀਯਤੀ**ਤਿ ਕੋਧਵਸੇਨ ਗਣ੍ਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਕੋਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਪਿਤਭਾਵਂ। **ਦੋਸਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦੂਸਨੰ। **ਅਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰਞ੍ਚ। **ਪਾਤੁਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਤਿ। **ਰਨ੍ਧਮੇਸੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਗਵੇਸੀ। **ਵਿਰਨ੍ਧਮੇਸੀ**ਤਿ ਛਿਦ੍ਦਗਵੇਸੀ। **ਅਪਰਦ੍ਧਮੇਸੀ**ਤਿ ਗੁਣੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਦੋਸਮੇਵ ਗਵੇਸੀ। **ਖਲਿਤਮੇਸੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਲਨਗਵੇਸੀ। **ਗਲਿਤਮੇਸੀ**ਤਿ ਪਤਨਗਵੇਸੀ। ''ਘਟ੍ਟਿਤਮੇਸੀ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਗਵੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵਰਮੇਸੀ**ਤਿ ਦੋਸਗਵੇਸੀ।

੬੨. ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ **"ਯਮਸ੍ਸ ਵਾਦ"**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਹੀਨਮਾਹੁ, ਅਪਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਤੋ ਅਪਾਹਤੰ ਪਰਿਹੀਨੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਦੇਵਤੀ**ਤਿ ਤਤੋਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸੋ ''ਅਞ੍ਞੰ ਮਯਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਵਿਪ੍ਪਲਪਤਿ। **ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ''ਤਸ੍ਸ ਜਯੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਆਰਬ੍ਭ ਸੋਚਤਿ। **"ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਮ"ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾਤੀ**ਤਿ ''ਸੋ ਮੰ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਵਿਪ੍ਪਲਪਤਿ।

ਪਰਿਹਾਪਿਤਨ੍ਤਿ ਨ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। **ਅਞ੍ਞੰ ਮਯਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਕਾਰਣੰ ਮਯਾ ਅਵਨਮਿਤੰ। **ਚਿਨ੍ਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਮੰਸਿਤੰ। **ਮਹਾਪਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਞਾਤਿਪਕ੍ਖੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਾਪਕ੍ਖੋ। **ਮਹਾਪਰਿਸੋ**ਤਿ ਮਹਾਪਰਿਚਾਰਿਕਪਰਿਸੋ। **ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ**ਤਿ ਮਹਾਦਾਸਦਾਸਿਪਰਿਵਾਰੋ। **ਪਰਿਸਾ ਚਾਯੰ ਵਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਪਰਿਸਾ ਵਗ੍ਗਾ, ਨ ਏਕਾ। **ਪੁਨ ਭਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪੁਨ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਿ।

੬੩. **ਏਤੇ ਵਿਵਾਦਾ ਸਮਣੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਮਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਬਾਹਿਰਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ। **ਏਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ਜਯਪਰਾਜਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਉਗ੍ਘਾਤਨਿਘਾਤੰ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਉਗ੍ਘਾਤਿ ਚ ਨਿਘਾਤਿ ਚ ਹੋਤਿ। **ਵਿਰਮੇ ਕਥੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਕਲਹੰ। **ਨ ਹਞ੍ਞਦਤ੍ਥਤ੍ਥਿ ਪਸੰਸਲਾਭਾ**ਤਿ ਨ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪਸੰਸਲਾਭਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨੇ** ਵਾਤਿ ਨ ਗਮ੍ਭੀਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਕਾਮਗੁਣਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੬੩) ਵਿਯ।

ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾਤਿ ਦੁਪ੍ਪਵੇਸੋ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਯ। **ਗੂਲ਼੍ਹੇ** ਵਾਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ''ਅਭਿਰਮ ਨਨ੍ਦ ਅਹੰ ਤੇ ਪਾਟਿਭੋਗੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੨) ਵਿਯ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ** ਵਾਤਿ ਅਪਾਕਟੋ ''ਮਾਤਰੰ ਪਿਤਰੰ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੪; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧੩) ਵਿਯ। **ਨੇਯ੍ਯਜੋ** ਵਾਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ ''ਅਸਦ੍ਧੋ ਅਕਤਞ੍ਞੂ ਚਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੯੭) ਵਿਯ। **ਨੀਤੋ** ਵਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਠਿਤਨਿਯਾਮੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਵੰਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮) ਵਿਯ। **ਅਨਵਜ੍ਜੋ** ਵਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਥੋ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ੧) ਵਿਯ। **ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ** ਵਾਤਿ ਕਿਲੇਸਵਿਰਹਿਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਯ। **ਵੋਦਾਨੇ** ਵਾਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਵਿਯ। **ਪਰਮਤ੍ਥੋ** ਵਾਤਿ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਵਿਯ।

੬੪. ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨ ਹਞ੍ਞਦਤ੍ਥਤ੍ਥਿ ਪਸੰਸਲਾਭਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਮੰ ਲਾਭੰ ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ''ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ **ਤਤ੍ਥ** ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ **ਪਸੰਸਿਤੋ ਵਾ ਪਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਵਾਦੰ **ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ** ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਸੋ ਤੇਨ ਜਯਤ੍ਥੇਨ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਵਾ ਦਨ੍ਤਵਿਦੰਸਕੰ ਵਾ

ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਹਸ੍ਸਤਿ,** ਮਾਨੇਨ ਚ **ਉਨ੍ਨਮਤਿ**। ਕਿੰ ਕਾਰਣੰ? ਯਸ੍ਮਾ ਤੰ ਜਯਤ੍ਤੰ **ਪਪ੍ਪੁਯਜ ਯਥਾਮਨੋ** ਜਾਤੋ।

ਥਮ੍ਭਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ। **ਬ੍ਰੂਹਯਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋ।

੬੫. ਏਵੰ ਉਨ੍ਨਮਤੋ ਚ **"ਯਾ ਉਨ੍ਨਤੀ**"ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੰ ਵਦਤੇ ਪਨੇਸੋ**ਤਿ ਏਸੋ ਪਨ ਤੰ ਉਨ੍ਨਤਿੰ ''ਵਿਘਾਤਭੂਮੀ''ਤਿ ਅਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਮਾਨਞ੍ਚ ਅਤਿਮਾਨਞ੍ਚ ਵਦਤਿ। ਏਵੰ ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋ।

੬੬. ਏਵੰ ਵਾਦੇ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਵਾਦੰ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **"ਸੂਰੋ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਰਾਜਖਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਰਾਜਖਾਦਨੀਯੇਨ, ਭਤ੍ਤਵੇਤਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਭਿਗਜ੍ਜਮੇਤਿ ਪਟਿਸੂਰਮਿਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸੋ ਪਟਿਸੂਰੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਭਿਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਏਤਿ, ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯੇਨੇਵ ਸੋ ਤੇਨ ਪਲੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਸੋ ਤੁਯ੍ਹੰ ਪਟਿਸੂਰੋ, ਤੇਨ ਗਚ੍ਛ। **ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਯਦਿਦੰ ਯੁਧਾਯਾ**ਤਿ ਯੰ ਪਨ ਕਿਲੇਸਜਾਤੰ ਯੁਦ੍ਧਾਯ ਸਿਯਾ, ਤੰ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵਸ੍ਸ ਪਹੀਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸੂਰੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦੰ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਰੋ ਸੂਰੋ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਉਰੋ ਨਿਨ੍ਨਉਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵੀਰੋ**ਤਿ ਪਰਕ੍ਕਮਵਨ੍ਤੋ। **ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ। **ਅਭੀਰੂ**ਤਿਆਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। **ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦੰ। **ਪੋਸਿਤੋ**ਤਿ ਥੂਲਕਤੋ। **ਆਪਾਦਿਤੋ**ਤਿ ਉਪਡ੍ਢਬਲਿਤੋ ਪਟਿਪਾਦਿਤੋ। **ਵਡ੍ਢਿਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਭਾਵਿਤੋ।

ਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋਤਿ ਅਬਜਤ੍ਤੁਸਰੇਨ ਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ। **ਉਗ੍ਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਅਭਿਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੀਹਨਾਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਏਤੀ**ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। **ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਸਮੀਪੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਸਮੀਪੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪਟਿਸੂਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਭਯੰ। **ਪਟਿਪੁਰਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਪੁਰਿਸੰ। **ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਿਮੁਖੇ ਠਿਤੰ। **ਪਟਿਮਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤੰ। **ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ।

ਪਲੇਹੀਤਿ ਗਚ੍ਛ। **ਵਜਾ**ਤਿ ਮਾ ਤਿਟ੍ਠ। **ਗਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਸਮੀਪੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮ। **ਅਭਿਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਪਰਕ੍ਕਮੰ ਕਰੋਹਿ।

ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ। **ਯੇ ਪਟਿਸੇਨਿਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਕਰਾ। **ਪਟਿਲੋਮਕਰਾ**ਤਿ ਪਟਾਣੀਕਰਾ। **ਪਟਿਕਣ੍ਟਕਕਰਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਕਰਾ। **ਪਟਿਪਕ੍ਖਕਰਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਕਰਾ।

੬੭. ਇਤੋ ਪਰੰ ਸੇਸਗਾਥਾ ਪਾਕਟਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਸੇਨਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਕਾਰਕਾ। ''ਨ ਤ੍ਵੰ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਆਜਾਨਾਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਵਿਵਾਦੋ।

ਸਹਿਤੰ ਮੇਤਿ ਮਮ ਵਚਨੰ ਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤੰ। **ਅਸਹਿਤੰ ਤੇ**ਤਿ ਤਵ ਵਚਨੰ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤੰ। **ਅਧਿਚਿਣ੍ਣੰ ਤੇ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਤੰ ਅਧਿਚਿਣ੍ਣੰ ਚਿਰਕਾਲਸੇਵਨਵਸੇਨ ਪਗੁਣੰ, ਤੰ ਮਮ ਵਾਦੰ ਆਗਮ੍ਮ ਨਿਵਤ੍ਤੰ। **ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵਾਦੋ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹੰ ਉਪਰਿ ਮਯਾ ਦੋਸੋ ਆਰੋਪਿਤੋ। **ਚਰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਪੁਟੰ ਆਦਾਯ ਤੰ ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਾਦਾ ਪਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਉਤ੍ਤਰੰ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਵਿਚਰ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ** ਵਾਤਿ ਅਥ ਵਾ ਮਯਾ ਆਰੋਪਿਤਦੋਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਮੋਚੇਹਿ। **ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ**ਤਿ ਸਚੇ ਸਕ੍ਕੋਸਿ।

ਆਵੇਠਿਯਾਯ ਆਵੇਠਿਯਨ੍ਤਿ ਆਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਤੋ ਮੋਚਨੇਨ ਮੋਚਨੰ। **ਛੇਦੇਨ ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾਯੋਗੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

੬੮. **ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍**ਵਾਤਿ ਕਿਲੇਸਸੇਨੰ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਕਿੰ ਲਭੇਥਾ**ਤਿ ਪਟਿਮਲ੍ਲੰ ਕਿੰ ਲਭਿਸ੍ਸਸਿ। **ਪਸੂਰਾ**ਤਿ ਤੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੰ ਆਲਪਤਿ। **ਯੇਸੀਧ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯੇਸੰ ਇਧ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਮਾਯਪਿ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

੬੯. ਪਵਿਤਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ''ਜਯੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ। **ਧੋਨੇਨ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਾ**ਤਿ ਧੁਤਕਿਲੇਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ। **ਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ ਸਕ੍ਖਸਿ ਸਮ੍ਪਯਾਤ**ਵੇਤਿ ਕੋਤ੍ਥੁਆਦਯੋ ਵਿਯ ਸੀਹਾਦੀਹਿ ਧੋਨੇਨ ਸਹ ਯੁਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਪਦਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯਾਤੁਂ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਮੇਵ ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀਤਿ।

ਮਨੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ। ''ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਮਿਨਮਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਮਨੋ। **ਮਾਨਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੋ ਏਵ। ''ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰੋ ਪਾਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਰਤਿ ਮਾਨਸੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧) ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਧਮ੍ਮੋ ਮਾਨਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

> ''ਕਥਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਤੁਯ੍ਹਂ, ਸਾਵਕੋ ਸਾਸਨੇ ਰਤੋ।
> ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਕਾਲਂਕਯਿਰਾ ਜਨੇਸੁਤਾ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੯) –

ਏਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਮਾਨਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਮਨੋਵ ਮਾਨਸਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਹੇਤਂ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ।

ਹਦਯਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਤੇ ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਦਯਂ ਵਾ ਤੇ ਫਾਲੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਆਲਵਕਸੁਤ੍ਤ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੭) ਏਤ੍ਥ ਉਰੋ ਹਦਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਹਦਯਾ ਹਦਯਂ ਮਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞਾਯ ਤਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੩) ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ। ''ਵਕ੍ਕਂ ਹਦਯ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰ) ਏਤ੍ਥ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ। ਇਧ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ''ਹਦਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਮੇਵ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ **ਪਣ੍ਡਰਂ,** ਭਵਙ੍ਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਹ ''ਪਭਸ੍ਸਰਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯)। ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਨਦੀ ਗਙ੍ਗਾ ਵਿਯ ਗੋਧਾਵਰਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗੋਧਾਵਰਿ ਵਿਯ ਚ ''ਪਣ੍ਡਰ''ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਧ ਪਨ ਮਨੋਗਹਣਂ ਮਨਸ੍ਸੇਵ ਆਯਤਨਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਨਯਿਦਂ ਦੇਵਾਯਤਨਂ ਵਿਯ ਮਨਸ੍ਸ ਆਯਤਨਤ੍ਤਾ ਮਨਾਯਤਨਂ, ਅਥ ਖੋ ਮਨੋ ਏਵ ਆਯਤਨਂ ਮਨਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਕਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਆਯਤਨਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ''ਇਸ੍ਸਰਾਯਤਨਂ ਵਾਸੁਦੇਵਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ''ਸੁਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ ਰਜਤਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਕਰੋ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ''ਮਨੋਰਮੇ ਆਯਤਨੇ, ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਂ ਵਿਹਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮) ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋ ਗੁਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ। ''ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੮) ਕਾਰਣਂ। ਇਧ ਪਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਤਿਧਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨਪਿ ਏਤਂ ਆਯਤਨਂ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨੇਤ੍ਥ ਓਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਪਿ ਆਯਤਨਂ । ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ।

ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ**। ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਖਨ੍ਧੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**। ਤਸ੍ਸ ਰਾਸਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਮਹਾਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੫੧) ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੫) ਗੁਣਟ੍ਠੇਨ। ''ਅਦ੍ਦਸ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਏਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ। ਇਧ ਪਨ ਰੂਲ੍ਹਿਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੋ ਏਕਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਰੁਕ੍ਖਂ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਭੂਤਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਲ੍ਹਿਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਤੇਸਂ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਪਦੇ ਏਕਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਿਨਨਟ੍ਠੇਨ ਮਨੋ, ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਧਾਤੂਤਿ ਤੀਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਨ੍ਤਿ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। **ਸਮ੍ਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ। **ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੁਗਪਟਿਭਾਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਸਾਕਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ। **ਸਲ੍ਲਪਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਲ੍ਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਂ ਕਾਤੁਂ। **ਸਾਕਚ੍ਛਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਨਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ। ਨ ਪਟਿਬਲਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਂ ਕਿਸ੍ਸਹੇਤੁ, ਪਸੂਰੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਹੀਨੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਗ੍ਗੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਸਦਿਸਦਾਨਅਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਅਸਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗੋ ਚ। **ਸੇਟ੍ਠੋ ਚਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਗੁਣੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਮਟ੍ਠੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ। **ਮੋਕ੍ਖੋ ਚਾ**ਤਿ ਸਵਾਸਨੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮੋਕ੍ਖੋ ਚ। **ਉਤ੍ਤਮੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ। **ਪਵਰੋ ਚਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇਨ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪਵਰੋ ਚ। **ਮਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਪਭਿਨ੍ਨਮਦੇਨ ਹਤ੍ਥਿਨਾ।

ਕੋਤ੍ਥੁਕੋਤਿ ਜਿਰਣਸਿਙ੍ਗਾਲੋ। **ਸੀਹੇਨ ਮਿਗਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਰਸੀਹੇਨ ਮਿਗਰਾਜੇਨ ਸਹ। **ਤਰੁਣਕੋ**ਤਿ ਛਾਪਕੋ। **ਧੇਨੁਪਕੋ**ਤਿ ਖੀਰਪਕੋ। **ਉਸਭੇਨਾ**ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤੇਨ ਉਸਭੇਨ। **ਚਲਕਕੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਲਮਾਨਕਕੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ। **ਧਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਕਾਕੋ। **ਗਰੁਲ਼ੇਨ ਵੇਨਤੇਯਜੇਨ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਗਰੁਲ਼ੇਨਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਨਾਮਂ। **ਵੇਨਤੇਯਜੇਨਾ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ। **ਚਣ੍ਡਾਲੋ**ਤਿ ਛਵਚਣ੍ਡਾਲੋ। **ਰਞ੍ਞਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨਾ**ਤਿ ਚਾਤੁਦ੍ਦੀਪਿਕਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨਾ। **ਪਂਸੁਪਿਸਾਚਕੋ**ਤਿ ਕਚਵਰਛਡ੍ਡਨਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਯਕ੍ਖੋ। **ਇਨ੍ਦੇਨ ਦੇਵਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਰਾਜੇਨ ਸਹ। **ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਛਪ੍ਪਦਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਞ੍ਞਾਭੇਦੇ ਛੇਕੋ। **ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਪਤ੍ਤਞਾਣੋ। ਏਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲਤ੍ਤੇਪਿ ਸਤਿ ਤਾਸਂ ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ**ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਅਗ੍ਗਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਞਾਣੋ। **ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਪਤ੍ਤੋ। ਯਥਾਹ –

> ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ 'ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ'ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਤਮਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।
>
> ''ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ 'ਇਮੇ ਆਸਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ'ਤਿ...ਪੇ॰... 'ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਤਮਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦)।

ਦਸਬਲਬਲਧਾਰੀਤਿ ਦਸ ਬਲਾਨਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਦਸਬਲਾ, ਦਸਬਲਾਨਂ ਬਲਾਨਿ ਦਸਬਲਬਲਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਦਸਬਲਬਲਾਨਿ ਧਾਰਯਤੀਤਿ ਦਸਬਲਬਲਧਾਰੀ, ਦਸਬਲਞਾਣਬਲਧਾਰੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਵਚਨੇਹਿ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਪਭੇਦਮੁਖਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਸੋਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਵਸੇਨ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ**। ਅਸਨ੍ਤਾਸਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ**। ਮਹਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਨਾਗੋ**। ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੋ**। ਲੋਕਕਿਚ੍ਚਧੁਰਵਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੋ**।

ਅਥ ਤੇਜਾਦਿਕਂ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਤੇਸਂ ਤੇਜਾਦੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣਮੂਲਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ**ਤਿ ਗਣਨਵਸੇਨ ਚ ਪਭਾਵਵਸੇਨ ਚ ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤਞਾਣੋ। **ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨੇਨ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣਤੇਜੋ। **ਅਨਨ੍ਤਯਸੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗੁਣੇਹੇਵ ਲੋਕਤ੍ਤਯਵਿਤ੍ਥਤਾਨਨ੍ਤਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸੋ। **ਅਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਧਨਸਮਿਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮਿਦ੍ਧੋ। **ਮਹਦ੍ਧਨੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਧਨਵਡ੍ਢਤ੍ਤੇਪਿ ਪਭਾਵਮਹਤ੍ਤੇਨ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਧਨਮਸ੍ਸਾਤਿ

ਮਹਦ੍ਧਨੋ। ‘‘ਮਹਾਧਨੋ’’ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਧਨਵਾ**ਤਿ ਪਸੰਸਿਤਬ੍ਬਪਞ੍ਞਾਧਨਵਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚਯੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਧਨਵਤ੍ਤਾ ਅਤਿਸਯਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਧਨਵਤ੍ਤਾ ਧਨਵਾ। ਏਤੇਸੁਪਿ ਹਿ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਗੁਣੇਨ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਞ੍ਞਾਗੁਣੇਨੇਵ ਲੋਕਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨੇਤਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜੇ ਸਂਸਾਰਸਙ੍ਖਾਤਭਯਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਖੇਮਟ੍ਠਾਨਂ **ਨੇਤਾ** । ਤਤ੍ਥ ਨਯਨਕਾਲੇ ਏਵ ਸਂਵਰਵਿਨਯਪਹਾਨਵਿਨਯਵਸੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜੇ **ਵਿਨੇਤਾ**। ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਾਲੇ ਏਵ ਸਂਸਯਚ੍ਛੇਦਨੇਨ **ਅਨੁਨੇਤਾ**। ਸਂਸਯਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਂ **ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਾ**। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਾਨਂ ਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣੇਨ **ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ**। ਤਥਾ ਨਿਜ੍ਝਾਪਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਯੋਜਨਵਸੇਨ **ਪੇਕ੍ਖੇਤਾ**। ਤਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਬਲੇਨ **ਪਸਾਦੇਤਾ**। **ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਿ**-ਕਾਰੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣੋਪਦੇਸੇ ਨਿਪਾਤੋ।

ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾਤਿ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਛਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਹੇਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਂ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ। **ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਸਞ੍ਜਾਤਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣਹੇਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵਜ੍ਜਕਾਲਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ। ਸਾਵਕਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੇਨੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨਨਤੋ ਭਗਵਾ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਕਥਾਭਿਨੀਹਾਰਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਨਕ੍ਖਾਤਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਾਰਮਿਤਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ। ਅਯਂ ਨਯੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਬ੍ਯਾਕਰਣੇਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ। **ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਞਾਤਾ। **ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇ ਜਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ। **ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਕ੍ਖਾਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗੇ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ,** ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ,** ਸਾਵਕਬੋਧਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ**। ਅਥ ਵਾ –

> ‘‘ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਰਿਂਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ,
> ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੦੯) –

ਵਚਨਤੋ ਯਥਾਯੋਗਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ । **ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ ਪਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਗਤਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾਮਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਏਤੇਨ ਚ ਭਗਵਤਾ ਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਗੁਣਾਧਿਗਮਾਯ ਹੇਤੁ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਤਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਕਤਮਗ੍ਗਕਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਪਠਮਂ ਗਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਇਤਿ ਥੇਰੋ ‘‘ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਭਗਵਤੋ ਸੀਲਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਗਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗੁਣਂ ਕਥੇਸਿ।

ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਞ੍ਚਨੇਯ੍ਯਪਥਭੂਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਤਂਯੇਵ ਨੇਯ੍ਯਪਥਂ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਿਯ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੋ ਵਿਪਰੀਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਯਥਾਸਭਾਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਜਾਨਾਤਿਯੇਵ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿਯੇਵ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਨਯਨ ਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠੇਨ **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ**। ਵਿਦਿਤਤਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ **ਞਾਣਭੂਤੋ**। ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਹਦਯੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਨਿਚ੍ਛਾਰਿਤਧਮ੍ਮਮਯੋਤਿ ਵਾ **ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ**। ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ**। ਅਥ ਵਾ

ਚਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਭੂਤੋਤਿ **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ**। ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਭੂਤੋਤਿ **ਞਾਣਭੂਤੋ**। ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਯ ਭੂਤੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ**। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਿਯ ਭੂਤੋਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ**। ਯ੍ਵਾਯਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਾ **ਵਤ੍ਤਾ**। ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਚਨਤੋ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਾ **ਪਵਤ੍ਤਾ**। ਅਤ੍ਥਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ**। ਅਮਤਾਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦੇਸਨਤੋ, ਅਮਤਪ੍ਪਕਾਸਨਾਯ ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਮਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਪਨਤੋ **ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ**। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੁਰੂਪੇਨ ਯਥਾਸੁਖਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ**। ਤਥਾਗਤਪਦਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਂ।

ਇਦਾਨਿ ''ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਵੁਤ੍ਤਗੁਣਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ "**ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਾਰਮਿਤਾਪੁਞ੍ਞਫਲਪ੍ਪਭਾਵਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਵਾਸਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਅਞ੍ਞਾਤਂ** ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥੇਵ ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਯ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਅਦਿਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਞਾਣੇਨ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਦਿਤਂ** ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਤਤ੍ਤਾ **ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ** ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਞ੍ਞਾਯ ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ **ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ** ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਲਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ। **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਆਦਾਯ, ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਾਦਾਯਵਚਨੇਨੇਵ ਕਾਲਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ''ਅਤੀਤਾ''ਦਿਵਚਨਾਨਿ ਚ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨੇਵ ਘਟਿਯਨ੍ਤਿ, ''ਸਬ੍ਬੇ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਵਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਦਾਨਂ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਾਦਿਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਯਾਦਾਨਂ। **ਞਾਣਮੁਖੇ**ਤਿ ਞਾਣਾਭਿਮੁਖੇ। **ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਸਰਣਂ ਉਪੇਨ੍ਤਿ। **ਜਾਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ **ਨੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਲੋਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਭਯਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚਾਤਿ ਸਕਿਂਯੇਵ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਵਾ **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ। ਉਤ੍ਤਾਨੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸੁਖਪਤਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨੋ । ਵੋਹਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਪਤਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਗਮ੍ਭੀਰੋ**। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤਿਰੋਕ੍ਖਤ੍ਤਾ **ਗੂਲ੍ਹੋ**। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਕੋ ਘਨਾਦੀਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ**। ਅਪਚੁਰਵੋਹਾਰੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਯਥਾਰੁਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਨੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਨੇਯ੍ਯੋ**। ਪਚੁਰਵੋਹਾਰੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਨੀਤਤ੍ਤਾ **ਨੀਤੋ**। ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵਜ੍ਜਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਵਜ੍ਜੋ**। ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤ੍ਥੋ **ਨਕ੍ਕਿਲੇਸੋ**। ਕਿਲੇਸਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਫਲਤ੍ਥੋ **ਵੋਦਾਨੋ**। ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤੇਸੁ ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਤੋ ਅਬਹਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਬਜਾਪਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਵਾ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤਿ।

"**ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਵਿਸਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਞਾਣਂ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ, ਞਾਣਵਿਰਹਿਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਾਵਰਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪੁਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਤੁਕਾਮੋ "**ਯਾਵਤਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਨੇਯ੍ਯਂ**। ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਨੇਯ੍ਯਾਵਸਾਨਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ**। ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਨਂ ਪਨ ਨੇਯ੍ਯਾਵਸਾਨਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਰਿਮਯਮਕੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ ਇਮਿਨਾ ਯਮਕੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ , ਤਤਿਯਯਮਕੇਨ ਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨੇਯ੍ਯਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਥਤ੍ਤਾ **ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ**ਤਿ ਨੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਾਨਸੀਲਾ।

ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਾਯਤ੍ਤਾ, ਆਵਜ੍ਜਿਤਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਕਙ੍ਖਪਟਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਰੁਚਿਆਯਤ੍ਤਾ , ਆਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਜਵਨਵਾਏਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਸਯਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਸਯੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਾਮਾਦੀਹਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਵਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਸਯਾ, ਥਾਮਗਤਾਨਂ ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਨਂਵ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਸਯਕਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ।

ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ। **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤਿ ਕੁਸਲੇ ਅਕੁਸਲੇ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵੋਸਗ੍ਗੋ। **ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਮਯੇ ਅਕ੍ਖਿਮ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਂ ਰਾਗਾਦਿਰਜੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ। ਅਪ੍ਪਂ ਰਾਗਾਦਿਰਜੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ, ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ। **ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਞਾਣਮਯੇ ਅਕ੍ਖਿਮ੍ਹਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਰਾਗਾਦਿਰਜੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਰਾਗਾਦਿਰਜੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ, ਤੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ। **ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। ਮੁਦੂਨਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। **ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਆਕਾਰਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਕਾਰਾ। ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ ਗਰਹਿਤਾ ਅਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਆਕਾਰਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਕਾਰਾ। **ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ**ਤਿ ਯੇ ਕਥਿਤਂ ਕਾਰਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ, ਤੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯਾ। ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯਾ। **ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਭਬ੍ਬੇ ਚ ਅਭਬ੍ਬੇ ਚ। ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਜਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਭਬ੍ਬਾ**। ਵਤ੍ਤਮਾਨਸਮੀਪੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਂ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਜਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ਭਬ੍ਬਾ, ਭਾਜਨਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਭਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਾ **ਅਭਬ੍ਬਾ**।

ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਰੂਪਾਦਿਕੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਲਗ੍ਗੇ ਲਗ੍ਗਿਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਸਹ ਦੇਵੇਹਿ ਸਦੇਵਕੋ। ਸਹ ਮਾਰੇਨ **ਸਮਾਰਕੋ**। ਸਹ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ**। ਸਹ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ **ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ**। ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ **ਪਜਾ**। ਸਹ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ **ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ**। ‘‘ਪਜਾ’’ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਦੇਵਕਵਚਨੇਨ ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ, ਸਮਾਰਕਵਚਨੇਨ ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ। ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਵਚਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣਂ। ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਵਚਨੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮਿਤਪਾਪਬਾਹਿਤਪਾਪਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ। ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣਂ। ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਚਨੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣਂ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਓਕਾਸਲੋਕੋ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਜਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸਦੇਵਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ, ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਕਾਮਾਵਚਰਲੋਕੋ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ, ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇਹਿ ਵਾ ਸਹ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ, ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਵਾ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦੇਵਕਵਚਨੇਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੋਬੁਦ੍ਧਵਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਭਾਵਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਤਤੋ ਯੇਸਂ ਸਿਯਾ ‘‘ਮਾਰੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਛਕਾਮਾਵਚਰਿਸ੍ਸਰੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ, ਕਿਂ ਸੋਪਿ ਅਨੋਬੁਦ੍ਧਵਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਧਮੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਸਮਾਰਕੋ’’ਤਿ ਆਹ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਸਿਯਾ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਏਕਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲਸਹਸ੍ਸੇ ਆਲੋਕਂ ਫਰਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਿ...ਪੇ॰... ਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੁਲੀਹਿ ਦਸਸੁ ਚਕ੍ਕਵਾਲਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਆਲੋਕਂ ਫਰਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਸੋਪਿ ਅਨੋਬੁਦ੍ਧਵਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਧਮੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ’’ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਯੇਸਂ ਸਿਯਾ ‘‘ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਾਸਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, ਕਿਂ ਤੇਪਿ ਅਨੋਬੁਦ੍ਧਵਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਧਮੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ’’ਤਿ ਆਹ।

ਏਵਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੋਬੁਦ੍ਧਵਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਥ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇ ਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸੇਸਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੋਬੁਦ੍ਧਵਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ

ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕ੍ਕਮੋ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ “**ਸਦੇਵਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਵਸੇਸਲੋਕੋ। **ਸਮਾਰਕੋ**ਤਿ ਮਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਵਸੇਸਲੋਕੋ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਵਸੇਸਲੋਕੋ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਿਭਵੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁੰ ‘**ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ**’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਦੇਹਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਅਨੁਮਸੋਤਿ ਉਪਰਿਮਨ੍ਤੇਨ। **ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਮਿ ਨਾਮ ਏਕਾ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ, ਤਿਮਿੰ ਗਿਲਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾ ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਸਰੀਰਾ ਤਿਮਿਙ੍ਗਲਾ ਨਾਮ ਏਕਾ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ, ਤਿਮਿਙ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਗਿਲਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕਸਰੀਰਾ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲਾ ਨਾਮ ਏਕਾ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ। ਇਧ ਜਾਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਏਕਵਚਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਗਰੁਲ਼ੰ ਵੇਨਤੇਯਨ**੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਗਰੁਲ਼ੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਨਾਮੰ। **ਵੇਨਤੇਯੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ। **ਪਦੇਸੇ**ਤਿ ਏਕਦੇਸੇ। **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਮਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਤ੍ਥੇਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸੇਸਸਾਵਕਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਮਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਏਤਦਗ੍ਗੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੮-੧੮੯)। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੭੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩.੫) ਵੁਤ੍ਤੰ –

‘‘ਲੋਕਨਾਥੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾਨ, ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਸਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨੋ।
ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਲੰ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਫਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ ਸਬ੍ਬਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞੰ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਠਾਨਤੋ ਤੇਸੰ ਪਞ੍ਞੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ, ਤੇਸੰ ਅਵਿਸਯਭੂਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਨੇਯ੍ਯੰ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) ਪਨ ‘‘ਅਤਿਘੰਸਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਪਾਠੋ, ਘੰਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੇਪਿ ਤੇ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਏਵੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਣ੍ਡਿਤਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ । **ਨਿਪੁਣਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਬੁਦ੍ਧਿਨੋ ਸੁਖੁਮੇ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥਾ। **ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਚੇਵ ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਤਵਾਦਪਰਿਚਯਾ ਚ। **ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪਾ**ਤਿ ਵਾਲਵੇਧਿਧਨੁਗ੍ਗਹਸਦਿਸਾ। **ਵੋ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਵਾਲਵੇਧੀ ਵਿਯ ਵਾਲੰ ਸੁਖੁਮਾਨਿਪਿ ਪਰੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਮਨਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਞ੍ਞਾਗਮਨੇਨ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਗੂਥਗਤੰ ਮੁਤ੍ਤਗਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧) ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾ ਏਵ **ਪਞ੍ਞਾਗਤੰ**। ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਪਦਮ੍ਪਿ ਤਿਪਦਮ੍ਪਿ ਚਤੁਪਦਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛੰ ਰਚਯਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਅਤਿਬਹੁਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥੰ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਗੂਲ਼੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ** ਅਤ੍ਥਜਾਤਾਨੀਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। ਤੇਸੰ ਤਥਾ ਵਿਨਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਭਗਵਤਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਓਕਾਸਮੇਵ ਅਦਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਤੇ ਪਞ੍ਹੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ ‘ਇਮੰ ਮਯੰ ਪਞ੍ਹੰ ਸਮਣੰ ਗੋਤਮੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ, ਸਚੇ ਨੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਮਯੰ ਵਾਦੰ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮ, ਏਵੰ ਚੇਪਿ ਨੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਮਯੰ ਵਾਦੰ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਤੇ ਸੁਣਨ੍ਤਿ ‘ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋ ਅਮੁਕੰ ਨਾਮ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਓਸਟੋ’ਤਿ। ਤੇ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ। ਤੇ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਸਮਾਦਪਿਤਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤਾ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤਾ ਨ ਚੇਵ ਸਮਣੰ

ਗੋਤਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਮਣਸ੍ਸੇਵ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੯)।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਹੇ ਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਚੇ? ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਤਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ''ਇਮੇ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗੂਲ੍ਹਂ ਰਹਸ੍ਸਂ ਪਞ੍ਹਂ ਓਵਟ੍ਟਿਕਸਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਅਪੁਟ੍ਠੋਯੇਵ ''ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਾਯ ਏਤ੍ਤਕਾ ਦੋਸਾ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਏਤ੍ਤਕਾ, ਅਤ੍ਥੇ, ਪਦੇ, ਅਕ੍ਖਰੇ ਏਤ੍ਤਕਾਤਿ; ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ; ਇਤਿ ਓਵਟ੍ਟਿਕਸਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਨੀਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਨ੍ਤਰੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ''ਸੇਯ੍ਯਾ ਵਤ ਨੋ, ਯੇ ਮਯਂ ਇਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਨ ਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ। ਸਚੇਪਿ ਮਯਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ, ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਨੋ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਖਿਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਪਰਿਸਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਰਨ੍ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣੇਨ ਦਸਬਲੇਸੁ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਰੂਪਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮਧੁਰਸ੍ਸਰਾ ਮੁਦੁਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਫੁਸਿਤਦਨ੍ਤਾਵਰਣਾ, ਅਮਤੇਨ ਹਦਯਂ ਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਨੇਸਂ ਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣੇਨ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਏਵਰੂਪਂ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਕਥਂ ਅਮੋਘਕਥਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮ ਪਚ੍ਚਨੀਕਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨੇਵ ਪਞ੍ਹੇ ਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ।

ਕਥਿਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ ਵਾਤਿ ''ਏਵਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹਾਨਂ ਉਚ੍ਚਾਰਣੇਨ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਭਗਵਤਾ ਕਥਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਇਮਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ ਏਵਂ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਹੇਤੁਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ। **ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾਦਯੋ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਭਗਵਤੋ ਸਮੀਪੇ ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਸਾਵਕਾ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਕਾ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ; ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇ, ਤੇਸਂ ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਕਾਰੇ ਵਾ। **ਅਤਿਰੋਚਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਜੋਤਤਿ ਪਕਾਸਤਿ। **ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਯਾਯਂ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਭਗਵਾਵ ਅਤਿਰੋਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਨਵਮੇ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਨਾਨਾਰੂਪਾਨਿ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਕਾਮੰ ਆਗਤੰ ਮਾਰਧੀਤਰੰ **ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤਣ੍ਹੰ ਅਰਤਿੰ ਰਗਞ੍ਚ** ਛਨ੍ਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ **ਮੇਥੁਨਸ੍ਮਿੰ ਨਾਹੋਸਿ, ਕਿਮੇਵਿਦੰ** ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਾਰਿਕਾਯ **ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਪੁਣ੍ਣੰ** ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਥਾ **ਪਾਦਾਪਿ ਨੰ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤੁੰ ਨ ਇਚ੍ਛੇ,** ਕੁਤੋਨੇਨ ਸੰਵਸਿਤੁਨ੍ਤਿ।

ਮੁਤ੍ਤਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਆਹਾਰਉਤੁਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥਿਪੁਟਨ੍ਤਰੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਮੁਤ੍ਤੇਨ ਪੂਰਿਤੰ। **ਕਰੀਸਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਕਾਸਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਹੇਟ੍ਠਾਨਾਭਿਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਮੂਲਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੇ ਅਨ੍ਤਾਵਸਾਨੇ ਠਿਤਵਚ੍ਚੇਨ ਪੁਣ੍ਣੰ। **ਸੇਮ੍ਹਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਰਪਟਲੇ ਠਿਤਏਕਪਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਸੇਮ੍ਹੇਨ ਪੂਰਿਤੰ। **ਰੁਹਿਰਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਕਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਹਦਯਵਕ੍ਕਪਪ੍ਫਾਸਾਨੰ ਉਪਰਿ ਥੋਕੰ ਥੋਕੰ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੇਨ ਵਕ੍ਕਹਦਯਯਕਨਪਪ੍ਫਾਸੇ ਤੇਮਯਮਾਨੇਨ ਠਿਤੇਨ ਏਕਪਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚ ਕੇਸਲੋਮਨਖਦਨ੍ਤਾਨੰ ਮੰਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਥਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਧਮਨੀਜਾਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਉਪਾਦਿਣ੍ਣਕਸਰੀਰੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚ ਦੁਵਿਧੇਨ ਰੁਹਿਰੇਨ ਪੁਣ੍ਣੰ।

ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਨ੍ਤਿ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠੀਨੰ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠੀਹਿ ਘਟਿਤੰ। **ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨਿ ਨਵ ਨ੍ਹਾਰੁਸਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਨ੍ਹਾਰੂਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਆਬਨ੍ਧੰ। **ਰੁਧਿਰਮੰਸਾਵਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤੇਨ ਚ ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨ ਨਵਮੰਸਪੇਸਿਸਤੇਨ ਚ ਅਨੁਲਿਤ੍ਤੰ ਸਰੀਰੰ। **ਚਮ੍ਮਵਿਨਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਾਕਟਕਿਲੋਮਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਛਵਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਠਿਤੰ ਚਮ੍ਮੰ, ਤੇਨ ਚਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਦ੍ਧੰ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੰ। ''ਚਮ੍ਮਾਵਨਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। **ਛਵਿਯਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਸੁਖੁਮਛਵਿਯਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। **ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਛਿਦ੍ਦੰ। **ਉਗ੍ਘਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਮੁਖਾਦੀਹਿ ਉਗ੍ਘਰਨ੍ਤੰ। **ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧੋਭਾਗੇਨ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੰ। **ਕਿਮਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੂਚਿਮੁਖਾਦੀਹਿ ਨਾਨਾਪਾਣਕੁਲਸਮੂਹੇਹਿ ਆਸੇਵਿਤੰ। **ਨਾਨਾਕਲਿਮਲਪਰਿਪੂਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਹਿ ਅਸੁਚਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਪੂਰਿਤੰ।

੧੧. ਤਤੋ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ ''ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਨਾਮ ਮਾਨੁਸਕੇ ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਦਿਬ੍ਬਕਾਮਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਦਿਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮੇ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨੰ, ਕਾ ਨੁ ਅਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਦੁਤਿਯੰ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤਾਦਿਸੰ ਚੇ ਰਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਿਤ੍ਥਿਰਤਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਤਿ। **ਨਾਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧੀਤਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਸੀਲਵਤੰ ਨੁ ਜੀਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ ਵਤਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ। **ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਦੇਸਿ ਕੀਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਤੁਵੰ ਕੀਦਿਸੰ ਵਦੇਸਿ।

੧੨. ਇਤੋ ਪਰਾ ਦ੍ਵੇ ਗਾਥਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪੁਚ੍ਛਾਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਯੇਵ। ਤਾਸੁ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਤਸ੍ਸ** ਮਯ੍ਹੰ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤ**ਧਮ੍ਮੇਸੁ** ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭, ੩੦੧) ਏਵੰ **ਇਦੰ ਵਦਾਮੀਤਿ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੰ ਨ ਹੋਤਿ** ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ? ਅਹਞ੍ਹਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ** ਆਦੀਨਵੰ ਕਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਸਨ੍ਤਿਭਾਵੇਨ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿ**ਸਙ੍ਖਾਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਅਦ੍ਦਸਨ੍ਤਿ।

ਆਦੀਨਵਨ੍ਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵੰ। **ਸਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਦੁਕ੍ਖੰ। **ਸਵਿਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਿਤੰ। **ਸਉਪਾਯਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਯਾਸਸਹਿਤੰ। **ਸਪਰਿਲ਼ਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਦਰਥੰ। **ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਵਟ੍ਟੇ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਨ ਵਿਰਾਗਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਵਟ੍ਟੇ ਵਿਰਾਗਤ੍ਥਾਯ। **ਨ ਨਿਰੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਤ੍ਥਾਯ। **ਨ ਉਪਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਸਮਤ੍ਥਾਯ। **ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯ। **ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਵਿਗਮੇਨ ਵਟ੍ਟਤੋ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ । **ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਅਮਤਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ''ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ''ਵਿਰਾਗਾਯਾ''ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ। ''ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯਾ''ਤਿ

ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ‘‘ਅਭਿਵ੍ਵਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯਾ’’ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ। ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯਾ’’ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ। ਏਵਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤੀਸੁ ਮਗ੍ਗੋ, ਤੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਨਕਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗਵੇਵਚਨਾਨਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵੇਵਚਨਾਨਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬੁਤਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਓਲੋਕੇਸਿਂ। **ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚਿਨਨ੍ਤਿ** ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ। **ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਾਨੇਵ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ । ਕੇਚਿ ‘‘ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਅਦਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਸਿਂ। **ਅਦਕ੍ਖਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਂ। **ਅਫਸ੍ਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਵ੍ਵਾਯ ਫੁਸਿਂ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਅਕਾਸਿਂ।

੧੩. ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਯਾਨਿ**ਮਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ “**ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ**”ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਭਾਵਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ “**ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਨੀ**”ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, **ਤੇ ਵੇ ਮੁਨੀ** ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਧਮ੍ਮੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਰੂਸਿ,** ਆਚਿਕ੍ਖ ਮੇ, **ਕਥਂ ਨੁ ਧੀਰੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤਂ ਤਂ** ਕਥਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਧੀਰੇਹੀਤਿ ਵਦਤਿ।

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਪਦਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯਂ ਪਰਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ।

੧੪. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਯਥਾ ਯੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਤਂ ਪਦਂ ਧੀਰੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤਂ, ਤਂ ਉਪਾਯਂ ਸਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤਿਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਬਾਹਿਰਸੀਲਬ੍ਬਤਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। “**ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹਾ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਆਹ**-ਸਦ੍ਦਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਦਤ੍ਤਯਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਮੀ’’ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਾਹਾ**ਤਿ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਨਾ ਨ ਕਥੇਮਿ। ਤਥਾ **ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ**ਤਿ ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਵਨਂ ਵਿਨਾ। **ਅਞਾਣਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣਂ ਵਿਨਾ। **ਅਸੀਲਤਾ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਂ ਵਿਨਾ। **ਅਬ੍ਬਤਾ**ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਵਤਂ ਵਿਨਾ। **ਨੋਪਿ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨ ਕਥੇਮੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਚ ਪੁਰਿਮਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਭੇਦੇ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਕਰਣੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ, ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਅਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਭੇਦੇ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਿਕੇਪਿ ਅਤਮ੍ਮਯਤਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। **ਸਨ੍ਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰਾਗਾਦਿਵੂਪਸਮੇਨ ਸਨ੍ਤੋ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਕਮ੍ਪਿ ਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇ, ਅਪਿਹੇਤ੍ਤਂ ਅਪਤ੍ਥੇਤ੍ਤਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਸਿਯਾ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸੁਣਨਮ੍ਪਿ ਆਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਕਾਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ । **ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਭਵਾਨਂ। **ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਤੋ ਪਹਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਹਨਨਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਹਾਨਂ ਆਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤੇਧਾਤੁਕੇਸੁ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਤੇਭੂਮਕੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੇਸੁ। **ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹਭਾਵੋ।

੧੫. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵਚਨਤ੍ਥਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ “**ਨੋ ਚੇ ਕਿਰਾ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਿਕਾਨਿਯੇਵ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਆਹ। **ਆਹ**-ਸਦ੍ਦਂ ਪਨ ‘‘ਨੋ ਚੇ’’ਤਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ **ਨੋ ਚੇ ਕਿਰ ਆਹ** ਨੋ ਚੇ ਕਿਰ ਕਥੇਸੀਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਮੋਮੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਮੂਲ੍ਹਂ, ਮੋਹਨਂ ਵਾ। **ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ।

੧੬. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਚ੍ਛਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ “**ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਤ੍ਵਂ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯ **ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਯਾਨਿ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਸਮੁਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਤੇਸ੍ਵੇਵ **ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੇਸੁ ਪਮੋਹਂ**

ਆਗਤੋ ਤ੍ਵ◌ਂ **ਇਤੋ** ਚ ਮਯਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਿਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤੋ ਵ◌ਾ **ਅਣੁਮ੍ਪਿ** ਯੁਤ੍ਤੁਸਵ੍ਵਂ ਨ ਪਸ੍ਸਸਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤ੍ਵ◌ਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ **ਮੋਮੂਹਤੋ** ਪਸ੍ਸਸੀਤਿ।

ਲਗ੍ਗਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਗ੍ਗਨਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਲਗ੍ਗਨਂ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਿਟ੍ਠਿਲਗ੍ਗਨਂ। **ਬਨ੍ਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧਨਂ। **ਪਲਿਬੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਲਿਬੋਧਂ।

ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋਸੀਤਿ ਬਹਲਨ੍ਧਕਾਰਂ ਪਵ◌ਿਟ੍ਠੋਸਿ। **ਯੁਤ੍ਤੁਸਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਯੁਤ੍ਤੁਸਵ੍ਵਂ। **ਪਤ੍ਤੁਸਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਵ੍ਵਂ। **ਲਗ੍ਗਨਸਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਸਵ੍ਵਂ। **ਕਾਰਣਸਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਸਵ੍ਵਂ। **ਠਾਨਸਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਸਵ੍ਵਂ। **ਨ ਪਟਿਲਭਸੀ**ਤਿ ਨ ਵ◌ਿਨ੍ਦਸਿ। **ਕੁਤੋ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਪਨ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਲਭਿਸ੍ਸਸਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਂ** ਵ◌ਾਤਿ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਵ੍ਵਾਨੁਲੋਮਂ** ਵ◌ਾਤਿ ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਵ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਸਵ੍ਵਾ, ਤਾਯ ਸਵ੍ਵਾਯ ਅਨੁਲੋਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਂ ਅਨਿਚ੍ਚਸਵ੍ਵਾਨੁਲੋਮਂ। ਕਿਂ ਤਂ? ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ। ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤੁਸਵ੍ਵਾਨੁਲੋਮਾਨਮ੍ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੭. ਏਵ◌ਂ ਸਮੁਗ੍ਗਹਿਤੇਸੁ ਪਮੋਹੇਨ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸ੍ਸ ਵ◌ਿਵ◌ਾਦਾਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵ◌ਿਗਤਪ੍ਪਮੋਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਬ੍ਬਿਵ◌ਾਦਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮੋ ਵ◌ਿਸੇਸੀ**"ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਯੋ** ਏਵ◌ਂ ਤਿਧਾ ਮਾਨੇਨ ਵ◌ਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵ◌ਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਵ◌ਾ **ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ** ਮਾਨੇਨ ਤਾਯ ਵ◌ਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤੇਨ ਵ◌ਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਵ◌ਿਵਦੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਪਨ ਅਮ੍ਹਾਦਿਸੋ ਇਮਾਸੁ **ਤੀਸੁ ਵ◌ਿਧਾਸੁ ਅਵ◌ਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਸਮੋ ਵ◌ਿਸੇਸੀ**ਤਿ **ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ,** ਨ ਚ ਹੀਨੋਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਵ।

੧੮. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **"ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੋ**"ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਸੋ** ਏਵਰੂਪੋ ਪਹੀਨਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ''ਮਾਦਿਸੋ 'ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ'ਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ,** ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ **ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯ** ਕਿਂ ਵਤ੍ਥਂ ਭਣੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਵ◌ਾ ਕਾਰਣੇਨ ਭਣੇਯ੍ਯ, ''ਮਯ੍ਹਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਤੁਯ੍ਹਂ ਮੁਸਾ''ਤਿ ਵ◌ਾ **ਕੇਨ** ਮਾਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਵਦੇਯ੍ਯ। **ਯਸ੍ਮਿਂ** ਮਾਦਿਸੇ ਖੀਣਾਸਵ◌ੇ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਮਂ** ਵ◌ਾ, ਇਤਰਦ੍ਵਯਭਾਵ◌ੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਵ◌ਿਸਮਂ ਵ◌ਾ** ਮਞ੍ਞਿਤਂ **ਨਤ੍ਥਿ,** ਸਮਾਨਾਦੀਸੁ **ਕੇਨ ਵ◌ਾਦਂ ਪਟਿਸਂਯੁਜੇਯ੍ਯ** ਪਟਿਪ੍ਫਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ।

੧੯. ਨਨੁ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ? **"ਓਕਂ ਪਹਾਯਾ**"ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਓਕਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤ੍ਵ◌ਾਦਿਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੋਕਾਸਂ ਤਤ੍ਰ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ**ਤਿ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਾਦੀਨਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਸਰਨ੍ਤੋ। **ਗਾਮੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਥਵ◌ਾਨੀ**ਤਿ ਗਾਮੇ ਗਿਹਿਸਨ੍ਥਵ◌ਾਨਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਕਾਮੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਾਭਾਵ◌ੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਮੇਹਿ ਪੁਥੁਭੂਤੋ। **ਅਪੁਰਕ੍ਖਰਾਨੋ**ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ਂ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ। **ਕਥਂ ਨ ਵ◌ਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਕਯਿਰਾ**ਤਿ ਜਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵ◌ਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਂ ਨ ਕਥੇਯ੍ਯ।

ਹਾਲਿਦ੍ਦਕਾਨੀਤਿ ਏਵ◌ਂਨਾਮਕੋ ਗਹਪਤਿ। **ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੀ**ਤਿ **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇਨ ਵ◌ਾ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕੇਨ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ? ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਵ◌ਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, ਸਾਦੁਫਲੂਪਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਦਿਜਗਣੇਹਿ ਨਿਚ੍ਚਫਲਿਤਮਹਾਰੁਕ੍ਖੋ ਵ◌ਿਯ। ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਚ ਗਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਪਰਿਯੋਸਾਨਦੀਪਨਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਏਵ◌ਂ ਗਤੋ ਤਤੋ ਆਸਨ੍ਨਤਰਂ ਠਾਨਂ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਸ੍ਸ ਸਮੀਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾਤਿਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। ਇਦਾਨਿ ਯੇਨਤ੍ਥੇਨ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਤੋ, ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਕਾਮੋ ਦਸਨਖਸਮੋਧਾਨਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਸਿਰਸਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। **ਏਕਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ''ਵਿਸਮਂ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੦) ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਨਿਸੀਦੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਨਿਸੀਦੀ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਕੁਸਲਤਾਯ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਗਹਪਤਿ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ।

ਕਥਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਚ ਪਨ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਛ ਨਿਸਜ੍ਜਦੋਸੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ? ਅਤਿਦੂਰਂ ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਂ ਉਪਰਿਵਾਤਂ ਉਨ੍ਨਤਪ੍ਪਦੇਸਂ ਅਤਿਸਮ੍ਮੁਖਂ ਅਤਿਪਚ੍ਛਾਤਿ। ਅਤਿਦੂਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹਿ ਸਚੇ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਉਪਰਿਵਾਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧੇਨ ਬਾਧਤਿ। ਉਨ੍ਨਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਗਾਰਵਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਅਤਿਸਮ੍ਮੁਖਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਚੇ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਪਚ੍ਛਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਚੇ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਗੀਵਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਏਤੇ ਛ ਨਿਸਜ੍ਜਦੋਸੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿ।

ਏਤਦਵੋਚਾਤਿ ਏਤਂ ਅਵੋਚ। **ਵੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ਭਨ੍ਤੇ ਕਚ੍ਚਾਨ ਭਗਵਤਾ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਿਯੇ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਪਞ੍ਹੇ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਿਯਮ੍ਹਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਪਞ੍ਹੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਹੇ।

ਰੂਪਧਾਤੂਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਰੂਪਧਾਤੁਰਾਗਵਿਨਿਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਮ੍ਹਿ ਰਾਗੇਨ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਓਕਸਾਰੀ**ਤਿ ਗੇਹਸਾਰੀ ਆਲਯਸਾਰੀ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਖੋ ਗਹਪਤੀ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਘਾਤਤ੍ਥਂ। ''ਓਕੋ''ਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪੁਰੇਜਾਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ, ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਤਰਂ ਨੁ ਖੋ ਇਧ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਤ੍ਥਂ ਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਵ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ। ਅਪਿਚ ਵਿਪਾਕਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮ੍ਪਿ ਇਧ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਗਹਿਤਂ।

ਉਪਯੁਪਾਦਾਨਾਤਿ ਤਣ੍ਹੂਪਯਦਿਟ੍ਠੂਪਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਉਪਯਾ, ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਚ। **ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਚੇਵ ਅਭਿਨਿਵੇਸਭੂਤਾ ਚ ਅਨੁਸਯਭੂਤਾ ਚ। **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਏਤੇ ਪਹੀਨਾਵ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਨ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਅਤਿਪਾਕਟੋਤਿ ਉਪਰਿਮਕੋਟਿਯਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਇਧ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕਸ੍ਮਾ ਗਹਿਤਂ? ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਕਿਲੇਸਾ ਹਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਚਤੂਸੁਯੇਵ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਹੀਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਗਹਿਤਂ। **ਏਵਂ ਖੋ ਗਹਪਤਿ ਅਨੋਕਸਾਰੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਓਕਂ ਅਸਰਨ੍ਤੇਨ ਅਨੋਕਸਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਤਿ ਰੂਪਮੇਵ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠੇਨ ਨਿਕੇਤਨ੍ਤਿ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਂ। ਵਿਸਾਰੋ ਚ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚ ਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਤ੍ਥਟਭਾਵੋ ਚ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨਭਾਵੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤੇ ਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਤਿ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕਿਲੇਸਵਿਸਾਰੇਨ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਕੇਤਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਨਿਕੇਤਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਹੀਨਾ**ਤਿ ਤੇ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤੇ ਕਿਲੇਸਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਪਹੀਨਾ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਚ ''ਓਕਾ''ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਾ, ਛ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ''ਨਿਕੇਤ''ਨ੍ਤਿ? ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਬਲਵਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ। ਸਮਾਨੇਪਿ ਹਿ ਏਤੇਸਂ ਆਲਯਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਿਸਯਭਾਵ◌ੇ **ਓਕੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸੁਦ੍ਧਂ ਗੇਹਮੇਵ ਵ◌ੁੱਚਤਿ, **ਨਿਕੇਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਜ੍ਜ ਅਸੁਕਟ੍ਠਾਨੇ ਕੀਲ਼ਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਕਤਸਙ੍ਕੇਤਾਨਂ ਨਿਵ◌ਾਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਉਯ੍ਯਾਨਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਧਨਧਞ੍ਞਪੁਣ੍ਣਗੇਹੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਬਲਵ◌ਾ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ। ਯਥਾ ਪਨ ਉਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਤਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਬਾਹਿਰੇਸੁ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੂਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਬਲਵਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਏਵ◌ਂ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੋਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕੇਸੁ ਧਨਧਞ੍ਞਲਾਭਾਦਿਵਸੇਨ ਸੁਖਿਤੇਸੁ ''ਇਦਾਨਾਹਂ ਮਨਾਪਂ ਚੀਵਰਂ ਮਨਾਪਂ ਭੋਜਨਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਸੁਖੇਨ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਹਿ ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ ਵ◌ਿਯ ਚਰਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਯਂ ਦ੍ਵ◌ਿਗੁਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੂ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਕਰਣੀਯੇਸੁ। ਵ◌ੋ**ਯੋਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਂ ਸਯਂ ਤੇਸਂ ਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਾਮੇਸੂਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ। **ਏਵ◌ਂ ਖੋ ਗਹਪਤਿ ਕਾਮੇਹਿ ਅਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਅਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਅਨ੍ਤੋ ਕਾਮਾਨਂ ਭਾਵ◌ੇਨ ਅਤੁਚ੍ਛੋ। ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ ਤੇਸਂ ਅਭਾਵ◌ੇਨ ਰਿਤ੍ਤੋ ਤੁਚ੍ਛੋਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੁਰਕ੍ਖਰਾਨੋਤਿ ਵਟ੍ਟਂ ਪੁਰਤੋ ਕੁਰੁਮਾਨੋ। **ਏਵ◌ਂਰੂਪੋ ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਦੀਘਰਸ੍ਸਕਾਲ਼ੋਦਾਤਾਦੀਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ਏਵ◌ਂਰੂਪੋ ਨਾਮ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਸੁਖਾਦੀਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁ **ਏਵ◌ਂਵ◌ੇਦਨੋ** ਨਾਮ। ਨੀਲਸਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਸਞ੍ਞਾਸੁ **ਏਵ◌ਂਸਞ੍ਞੋ** ਨਾਮ। ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ **ਏਵ◌ਂਸਙ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ। ਚਕ੍ਖੁਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਸੁ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ **ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੋ** ਨਾਮ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ।

ਅਪੁਰਕ੍ਖਰਾਨੋਤਿ ਵਟ੍ਟਂ ਪੁਰਤੋ ਅਕੁਰੁਮਾਨੋ। **ਸਹਿਤਂ ਮੇ, ਅਸਹਿਤਂ ਤੇ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਅਸਹਿਤਂ ਅਸਿਲਿਟ੍ਠਂ, ਮਯ੍ਹਂ ਸਹਿਤਂ ਸਿਲਿਟ੍ਠਂ ਮਧੁਰਂ ਮਧੁਰਪਾਨਸਦਿਸਂ। **ਅਧਿਚਿਣ੍ਣਂ ਤੇ ਵ◌ਿਪਰਾਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਦੀਘੇਨ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਚਿਤਂ ਸੁਪ੍ਪਗੁਣਂ, ਤਂ ਮਮ ਵ◌ਾਦਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਂ ਖਣੇਨ ਵ◌ਿਪਰਾਵਤ੍ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤਂ। **ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵ◌ਾਦੋ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਦੋਸੋ ਮਯਾ ਆਰੋਪਿਤੋ। **ਚਰ ਵ◌ਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਆਚਰਿਯਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਤ੍ਤਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਾਯ ਚਰ ਆਹਿਣ੍ਡ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵ◌ਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ**ਤਿ ਅਥ ਸਯਮੇਵ ਪਹੋਸਿ, ਇਧੇਵ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹੀਤਿ।

੮੦. ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ **''ਯੇਹਿ ਵ◌ਿਵ◌ਿਤ੍ਤੋ''**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਦੀਹਿ। **ਵ◌ਿਵ◌ਿਤ੍ਤੋ** **ਵ◌ਿਚਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਚਰੇਯ੍ਯ। **ਨ ਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਦੇਯ੍ਯ ਨਾਗੋ**ਤਿ ''ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਭਦ੍ਰਾਵ◌ੁਧਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੭੦; ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੦੨) ਨਯੇਨ ਨਾਗੋ ਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ। **ਏਲਮ੍ਬੁਜ**ਨ੍ਤਿ ਏਲਸਞ੍ਞਿਤੇ ਅਮ੍ਬੁਮ੍ਹਿ ਜਾਤਂ ਕਣ੍ਟਕਨਾਲ਼ਂ ਵ◌ਾਰਿਜਂ, ਪਦੁਮਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯਥਾ ਜਲੇਨ ਪਙ੍ਕੇਨ ਚਨੂਪਲਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪਦੁਮਂ ਯਥਾ ਜਲੇਨ ਚ ਪਙ੍ਕੇਨ ਚ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਵ◌ਂ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਤਿਵ◌ਾਦੋ ਅਗਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿਵ◌ਾਦੋ ਮੁਨਿ ਗੇਧਾਭਾਵ◌ੇਨ ਅਗਿਦ੍ਧੋ। **ਕਾਮੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦੁਵ◌ਿਧੇਪਿ ਕਾਮੇ ਅਪਾਯਾਦਿਕੇ ਚ ਲੋਕੇ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਸਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਕੁਸਲਾਦਿਦੋਸਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਗਤਿਵਸੇਨ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਨਾਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੇ ਨ ਉਪੇਤਿ। **ਪਾਪਕਾ**ਤਿ ਲਾਮਕਾ। **ਅਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾ। **ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪੁਨ ਨ ਏਤਿ। **ਨ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਪਟਿ ਨ ਉਪੇਤਿ। **ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪੁਨ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਖਰਦਣ੍ਡੋਤਿ ਖਰਪਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ ਫਰੁਸਦਣ੍ਡੋ। **ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ। ਵ**ਨ੍ਤਗੇਧੋ**ਤਿ ਵਮਿਤਗੇਧੋ। **ਮੁਤ੍ਤਗੇਧੋ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਬਨ੍ਧਨਗੇਧੋ। **ਪਹੀਨਗੇਧੋ**ਤਿ ਪਜਹਿਤਗੇਧੋ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਨ ਪੁਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰੁਹਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਪਟਿਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਗੇਧੋ। ਉਪਰਿ ਵ◌ੀ**ਤਰਾਗਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਤਾਨਿ ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਭਾਵਵ◌ੇਵਚਨਾਨਿ।

੮੧. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – "**ਨ ਵ◌ੇਦਗੂ**"ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਵ◌ੇਦਗੂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਯਕੋ**ਤਿ ਚਤੁਮਗ੍ਗਵ◌ੇਦਗੂ ਮਾਦਿਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਯਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵ◌ਾ, ਤੰ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੋ ਵ◌ਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਯਾਯਤੀਤਿ ਯਾਯਕੋ। ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਯਾਯਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਯਕੋ। ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੇਨਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਯਾਤੀਤਿਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਯਕੋ। **ਨ ਮੁਤਿਯਾ ਸ ਮਾਨਮੇਤੀ**ਤਿ ਮੁਤਰੂਪਾਦਿਭੇਦਾਯ ਮੁਤਿਯਾਪਿ ਸੋ ਮਾਨੰ ਨ ਏਤਿ। **ਨ ਹਿ ਤਮ੍ਮਯੋ ਸੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਤਮ੍ਮਯੋ ਹੋਤਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੋ, ਅਯੰ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋ। **ਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨੋਪਿ ਸੁਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵ◌ਾ, ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਨਾ ਸੁਤੇਨ ਵ◌ਾ ਸੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਅਨੂਪਨੀਤੋ ਸ ਨਿਵ◌ੇਸਨੇਸੂ**ਤਿ ਸੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪਯਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵ◌ੇਸਨੇਸੁ ਅਨੁਪਨੀਤੋ।

ਮੁਤਰੂਪੇਨ ਵ◌ਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੁਤਰੂਪੰ ਨਾਮ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। **ਮਾਨੰ ਨੇਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੰ ਨ ਏਤਿ। **ਨ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਮੀਪੰ ਨ ਏਤਿ। **ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਤਮ੍ਮਯੋ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਕਤੋ।

੮੨. ਤਸ੍ਸ ਚ ਏਵ◌ੰਵ◌ਿਧਸ੍ਸ "**ਸਞ੍ਞਾਵ◌ਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਞ੍ਞਾਵ◌ਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਕਾਮਾਦਿਸਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮਥਯਾਨਿਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਪਞ੍ਞਾਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਇਮਿਨਾ ਸੁਕ੍ਖਵ◌ਿਪਸ੍ਸਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਯੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ, ਤੇ ਘਟ੍ਟਮਾਨਾ ਵ◌ਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਯੇ ਪਨ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿਕੰ ਸਞ੍ਞੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ, ਤੇ ਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਗਹਟ੍ਠਾ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣੰ, ਯੇ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ, ਤੇ ਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਵ◌ਿਚਰਨ੍ਤੀਤਿ।

ਯੋ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵ◌ੇਤੀਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸਹਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵ◌ੇਤਿ, ਪਠਮੰ ਸਮਾਧਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਹਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਤੋ। **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਗਮ੍ਮ। **ਗਨ੍ਥਾ ਵ◌ਿਕ੍ਖਮ੍ਭੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਾ ਦੂਰੀਕਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਪਤ੍ਤੇ। **ਅਰਹਤੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ। **ਗਨ੍ਥਾ ਚ ਮੋਹਾ ਚਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵ◌ੇਤੀਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵ◌ੇਤਿ, ਪਠਮੰ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿੰ ਭਾਵ◌ੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਮੋਹਾ ਵ◌ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ**ਤਿ ਦੂਰੰ ਪਾਪਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ। **ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਿ। **ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਿ । ਇਦਾਨਿ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵ◌ਿਵਦਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਾਣੀਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪਹਰਨ੍ਤਿ। **ਲੇਡ੍ਡੂਹੀ**ਤਿ ਕਪਾਲਖਣ੍ਡੇਹਿ। **ਦਣ੍ਡੇਹੀ**ਤਿ ਅਙ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹਿ। **ਸਤ੍ਥੇਹੀ**ਤਿ ਉਭਤੋਧਾਰੇਹਿ ਸਤ੍ਥੇਹਿ।

ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵ◌ੇਨ। **ਗਤਿਯਾ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਾਯ ਗਤਿਯਾ ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਿ ਘਟ੍ਟਨੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਨਿਰਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪੁਰਾਭੇਦਸੁತ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩. ਦਸਮੇ ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਤੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਕਲਹਵਿਵਾਦਚੂਲ਼ਬ੍ਯੂਹਮਹਾਬ੍ਯੂਹਤੁਵਟਕਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਬ੍ਬਾਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੬੨ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਯਥੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਸਮਯੇ ਰਾਗਚਰਿਤਦੇਵਤਾਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਬ੍ਬਾਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍- (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੬੧ ਆਦਯੋ) ਮਭਾਸਿ, ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਮਹਾਸਮਯੇ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਪੁਰਾ ਸਰੀਰਭੇਦਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤਾਸਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਅਡ੍ਢਤੇਲ਼ਸਭਿਕ੍ਖੁਸਤਪਰਿਵਾਰਂ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧਂ ਆਕਾਸੇਨ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸਿ।

ਕਥਂ? ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਮਹਨ੍ਤਾ ਏਤੇ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾ, ਯਂ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਭੇਰਿਸਦ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਸਦ੍ਦਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਏਤੇਸਂ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ, ਤਮਹਂ ਜਾਨਾਮਿ ਤਮਹਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪)। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣੋ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਕਾਸਿ। ''ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੨) ਹਿ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਭਬ੍ਬਾ ਨਾਮ। ਤੇ ਏਕਵਿਹਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ। ਵਿਪਰੀਤਾ ਪਨ ਭਬ੍ਬਾ ਨਾਮ। ਤੇ ਦੂਰੇ ਵਸਨ੍ਤੇਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੇਵਤਾਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਯੇ ਅਭਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਪਹਾਯ ਭਬ੍ਬੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਤ੍ਥ ਰਾਗਚਰਿਤਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਦੋਸਾਦਿਚਰਿਤਾ''ਤਿ ਚਰਿਯਵਸੇਨ ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਕਾਸਿ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਸਪ੍ਪਾਯਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ''ਰਾਗਚਰਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਬ੍ਬਾਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੬੧ ਆਦਯੋ) ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਦੋਸਚਰਿਤਾਨਂ ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੬੮ ਆਦਯੋ), ਮੋਹਚਰਿਤਾਨਂ ਮਹਾਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੦੧ ਆਦਯੋ), ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਾਨਂ ਚੂਲ਼ਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੮੪ ਆਦਯੋ), ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾਨਂ ਤੁਵਟਕਸੁਤ੍ਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੨੧ ਆਦਯੋ), ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਾਨਂ ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੫੪ ਆਦਯੋ) ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਦੇਸਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਪਰਿਸਂ ਮਨਸਾਕਾਸਿ ''ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਨੁ ਖੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇਨ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੇਨ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾ''ਤਿ। ਤਤੋ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਕੋਚਿ ਦੇਵਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਰਿਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ ''ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਏਕੋਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ ਅਦ੍ਦਸ। ਤਤੋ ਅਸੀਤਿਮਹਾਸਾਵਕੇ, ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੇ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਤੇਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਸਚੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ। ''ਸੋਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ''ਸਕ੍ਕਸੁਯਾਮਾਦੀਸੁ ਕੋਚਿ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਤੇਸੁ ਕੋਚਿ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਪਨ ਤੇਸੁਪਿ ਕੋਚਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਾਦਿਸੋ ਬੁਦ੍ਧੋਯੇਵ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਞ੍ਞੋ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਦ੍ਦਸ। ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚੇਤਂ, ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਯੋ ਜਾਤਦਿਵਸੇਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਅਗ੍ਗੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧) ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਿ। ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਂ ਅਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਸਚੇ ਅਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਹਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਂ, ਏਵਂ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧੇਯੇਵ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਮਯਿ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਅਚ੍ਛੇਰਕਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ ਦੇਵਤਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧਂ ਮਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਗ੍ਗਹਣਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਪਸਾਰਿਤਞ੍ਚ ਮਮ ਸਦਿਸਂਯੇਵ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਪਾਚੀਨਯੁਗਨ੍ਧਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਯਮਾਨਂ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਆਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨ

ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਦੇਵਸਙ੍ਘੋ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਨੁ ਖੋ ਭੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਉਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਆਹ। ਅਥ ਚਨ੍ਦਂ ਓਹਾਯ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਜਾਤੇ ''ਨ ਚਨ੍ਦੋ, ਸੂਰਿਯੋ ਉਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ। ਪੁਨ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਜਾਤੇ ''ਨ ਸੂਰਿਯੋ, ਦੇਵਵਿਮਾਨਂ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਜਾਤੇ ''ਨ ਦੇਵਵਿਮਾਨਂ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਏਸੋ''ਤਿ। ਪੁਨ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਜਾਤੇ ''ਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਏਸੋ''ਤਿ। ਪੁਨ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਜਾਤੇ ''ਨ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਅਪਰੋਪਿ ਭੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਆਹ।

ਤਤ੍ਥ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਦੇਵਤਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ – ''ਏਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤਾਵ ਅਯਂ ਦੇਵਤਾਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਕੀਵਮਹਨ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਅਰਿਯਦੇਵਤਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ – ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਂ ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨੀ''ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਦੇਵਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਂ ਅਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਵ ਸਮ੍ਮੁਖਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਪਿਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਭਗਵਤੋ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਸ੍ਸਾਪਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਾ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਸ੍ਸਾਪਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਰਸ੍ਮਿਯੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤਸਰੀਰੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਭਗਵਤੋ ਕਾਯੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਰੀਰਤੋ ਉਗ੍ਗਮ੍ਮ ਭਵਗ੍ਗਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦੇਵਤਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਮਤ੍ਥਕਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਸਕਲਚਕ੍ਕਵਾਲਗਬ੍ਭਂ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਵਙ੍ਕਗੋਪਾਨਸਿਵਿਨਦ੍ਧਮਿਵ ਚੇਤਿਯਘਰਂ ਵਿਰੋਚਿਤ੍ਥ। ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਦੇਵਤਾ ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਰਾਸਿਭੂਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਰਸ੍ਮਿਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋਯੇਵ **''ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ ਕਥਂਸੀਲੋ, ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਦਿਕਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਤਾਵ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ **ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਂ, **ਕਥਂਸੀਲੋ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਂ, **ਉਪਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਪੇਟਕੇ –

''ਉਪੇਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋ, ਕੁਸਲਂ ਅਤ੍ਥੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ।
ਨ ਜੀਵਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਨ ਮਤੋ, ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਤਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ॥ (ਪਰਿ॰ ੪੭੯)।

''ਸਂਸਾਰਖੀਣੋ ਨ ਚ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ, ਨ ਚਾਪਿ ਸੇਕ੍ਖੋ ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ।
ਅਖੀਣਾਸਵੋ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਾਰੀ, ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਤਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ॥

''ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਨ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ, ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੇਨ ਕੁਤੋ ਨਿਰੋਧੋ।
ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਤੋ ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੋ, ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਤਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ॥

''ਅਹੇਤੁਕੋ ਨੋਪਿ ਚ ਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਪਚ੍ਚਯੋ ਨੋਪਿ ਚ ਸੋ ਅਸਙ੍ਖਤੋ।
ਅਸਙ੍ਖਤਾਰਮ੍ਮਣੋ ਨੋਪਿ ਚ ਰੂਪੀ, ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਕਤਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ॥ –

ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਦੁਤਿਯਗਾਥਾ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਤਤਿਯਗਾਥਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾ ਅਰੂਪੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਮਨੋਦ੍ਵਾਰਪੁਰੇਚਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। **ਕੀਦਿਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਕੀਦਿਸਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ। **ਕਿਂਸਣ੍ਠਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਂਸਰਿਕ੍ਖੇਨ। **ਕਿਂਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਂਵਿਧੇਨ। **ਕਿਂਪਟਿਭਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਂਆਕਾਰੇਨ।

ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਤਂ ਮਯ੍ਹਂ ਵ◌ਿਯਾਕਰੋਹਿ। **ਯਾਚਾਮੀ**ਤਿ ਆਯਾਚਾਮਿ। **ਅਜ੍ਝੇਸਾਮੀ**ਤਿ ਆਣਾਪੇਮਿ। **ਪਸਾਦੇਮੀ**ਤਿ ਤਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਮਿ। **ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਆਚਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ''ਇਮਾਨਿ ਨਾਮਾਨੀ''ਤਿ ਨਾਮਵਸੇਨ ਕਥੇਹਿ। **ਦੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਹਿ । **ਪਞ੍ਞਪੇਹੀ**ਤਿ ਜਾਨਾਪੇਹਿ। ਞਾਣਮੁਖਵਸੇਨ ਹਿ ਅਪ੍ਪਨਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ''ਪਞ੍ਞਪੇਹੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਟ੍ਠਪੇਹੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਹਿ, ਪਵਤ੍ਤਾਪੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਣਮੁਖੇ ਠਪੇਹੀਤਿ ਵ◌ਾ। **ਵ◌ਿਵਰਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਵਟਂ ਕਰੋਹਿ, ਵ◌ਿਵਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵ◌ਿਭਜਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਭਾਗਕਿਰਿਯਾਯ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਨ੍ਤੋ ਦਸ੍ਸੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਭਾਵ◌ਂ ਕਰੋਹਿ।

ਅਥ ਵ◌ਾ **ਆਚਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਮੂਲਪਦਂ। ਦੇਸਨਾਦੀਨਿ ਛ ਪਦਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵ◌ਿਵਰਣਤ੍ਥਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਨਂ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸੇਹਿ। ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਞਪੇਹੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਨਂ ਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਤੋਸਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਨਿਸਾਨੇਨ ਚ ਪਠਮਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ। **ਪਟ੍ਠਪੇਹੀ**ਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਿਤਵਸੇਨ ਠਪੇਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ। **ਵ◌ਿਵਰਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸਪਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਚਨੇਨ ਵ◌ਿਵਰਾਹਿ। **ਵ◌ਿਭਜਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵ◌ਿਭਾਗਕਰਣੇਨ ਵ◌ਿਭਜਾਹਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਵਟਸ੍ਸ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤਰਵਚਨੇਨ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਚਨੇਨ ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਰੋਹਿ। ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਨੇਯ੍ਯਜਾਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਵ◌ੇਧਾਯ ਹੋਤੀਤਿ।

੮੪. ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨ ਭਗਵ◌ਾ ਸਰੂਪੇਨ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਦੀਨਿ ਅਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾਵ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਦਿਪ੍ਪਭਾਵ◌ੇਨ ਯੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪਸਮਾ ''ਉਪਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਾਨਾਦੇਵਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਲੋਮੇਨ ਤੇਸਂ ਉਪਸਮਮੇਵ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ "**ਵ◌ੀਤਤਣ੍ਹੋ**"ਤਿਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਤੋ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਗਾਥਾਨਂ ''ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਤੋ ਪਰਾਸਂ ''ਸ ਵ◌ੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਦੇਨ।

ਅਨੁਪਦਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ – **ਵ◌ੀਤਤਣ੍ਹੋ ਪੁਰਾਭੇਦਾ**ਤਿ ਯੋ ਸਰੀਰਭੇਦਾ ਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਪਹੀਨਤਣ੍ਹੋ। **ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਦ੍ਧਾਦਿਭੇਦਂ ਪੁਬ੍ਬਅਨ੍ਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਵ◌ੇਮਜ੍ਝੇ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਅਦ੍ਧਨਿ ''ਰਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨ ਉਪਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬੋ । **ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵ◌ਾ ਅਨਾਗਤੇ ਅਦ੍ਧਨਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਪੁਰਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾਤਿ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਕਲਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ। **ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਾ**ਤਿ ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਠਪਨਤੋ। **ਜੀਵ◌ਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਾ**ਤਿ ਦੁਵ◌ਿਧਸ੍ਸ ਜੀਵ◌ਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬਮੇਵ।

ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ ਵ◌ੁ**ਚ੍ਚਤਿ ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ''ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾਤਿ, ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਕਾਲੋ''ਤਿ ਕਥੀਯਤਿ। **ਅਤੀਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਕਾਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੨ ਆਦਯੋ) ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਥ** ਵ◌ਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵ◌ਂਰੂਪੋ ਅਹੋਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ੋਪਿ ਸਮਾਨੇ ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਵਣ੍ਣੋ ਅਹੋਸਿਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਮਨੁਞ੍ਞਰੂਪਵਸੇਨੇਵ ਏਵ◌ਂਰੂਪੋ ਅਹੋਸਿਂ। ਕੁਸਲਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਵ◌ੇਦਨਾਵਸੇਨੇਵ **ਏਵ◌ਂਵ◌ੇਦਨੋ**। ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ **ਏਵ◌ਂਸਞ੍ਞੋ। ਏਵ◌ਂਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਏਵ◌ਂਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਤਣ੍ਹਂ ਵ◌ਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵ◌ਾ ਨਾਨੁਪਵਤ੍ਤਯਤਿ। ਅਪਰੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਥ ਵ◌ਾ ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੋ। **ਰੂਪਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾਯਤਨਾਨਿਪਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ

ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਵ੍ਵਾਣੰ। **ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਚਕ੍ਖੁਵ੍ਵੇਵ ਰੂਪਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। **ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੋਸਿ ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਮਨੋ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੰ। **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ। **ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਵਿਦੰਸਕਹਸਿਤਞ੍ਚ ਵਾਚਾਲਪਿਤਞ੍ਚ ਕਾਯਕੀਲ਼ਾਦਿਕੀਲ਼ਿਤਞ੍ਚਾਤਿ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ। **ਨ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਤਾਨਿ ਹਸਿਤਾਦੀਨਿ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। **ਨ ਤੰ ਨਿਕਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਕਨ੍ਤੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤੇਨ ਵਿਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਚ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਤੰ ਤੰ ਪਚ੍ਚਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਗਣਨੰ ਨ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਉਪਰਿਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਵਰੂਪੋ ਸਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਣੀਤਮਨੁਵ੍ਵਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਪਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਨ੍ਦੀ ਸਮਨ੍ਨਾਨਯਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨ ਪਣਿਦਹਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਨ ਠਪੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪਣਿਧਾਨਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥਨਾਠਪਨਕਾਰਣੇਨ।

੮੫. **ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਲਾਭਤੋ ਅਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤੋ। **ਅਵਿਕਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਅਵਿਕਤ੍ਥਨਸੀਲੋ। **ਅਕੁਕ੍ਕੁਚੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਦਿਵਿਰਹਿਤੋ। **ਮਨ੍ਤਭਾਣੀ**ਤਿ ਮਨ੍ਤਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ। **ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹਿਤੋ। **ਸ ਵੇ ਵਾਚਾਯਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਵਾਚਾਯ ਯਤੋ ਸੰਯਤੋ ਚਤੁਦੋਸਵਿਰਹਿਤੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਅਕ੍ਕੋਧਨੇਤਿ ਯਞ੍ਹਿ ਖੋ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਨ ਕੋਧਨੋ ਅਕੋਧਨੋ ਕੋਧਵਿਰਹਿਤੋ''ਤਿ ਯੰ ਕਥਿਤੰ, ਤੰ ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਕੋਧੰ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ "**ਅਪਿਚ ਕੋਧੋ ਤਾਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਆਹ। **ਕੋਧੋ ਤਾਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪਠਮੰ ਕੋਧੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ। **ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰੀ**ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿੰ ਮੇ ਅਕਾਸਿ, ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਪਨ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਕਾਰਣੇ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ''ਦੇਵੋ ਅਤਿਵਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ''ਨ ਵਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ''ਸੂਰਿਯੋ ਤਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ''ਨ ਤਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਵਾਤੇ ਵਾਯਨ੍ਤੇਪਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਅਵਾਯਨ੍ਤੇਪਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਬੋਧਿਪਣ੍ਣਾਨੰ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਚੀਵਰੰ ਪਾਰੁਪਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਵਾਤਸ੍ਸ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਉਪਕ੍ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਖਾਣੁਕਸ੍ਸ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਇਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਪਨ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਵਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਹੋਤਿ।

ਅਟ੍ਠਾਨਘਾਤੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ**। ਤਤੋ ਬਲਵਤਰੋ **ਪਟਿਘਾਤੋ**। ਪਟਿਹਞ੍ਞਨਵਸੇਨ **ਪਟਿਘੰ**। ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ**। ਕੁਪ੍ਪਨਵਸੇਨ **ਕੋਪੋ। ਪਕੋਪੋ ਸਮ੍ਪਕੋਪੋ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। ਦੁਸ੍ਸਨਵਸੇਨ **ਦੋਸੋ। ਪਦੋਸੋ ਸਮ੍ਪਦੋਸੋ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਨ੍ਨਤਾ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ। ਮਨੰ ਪਦੂਸਯਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਮਨੋਪਦੋਸੋ**। ਕੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ **ਕੋਧੋ**। ਕੁਜ੍ਝਨਾਕਾਰੋ **ਕੁਜ੍ਝਨਾ**। ਕੁਜ੍ਝਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤੰ**। ਦੁਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਦੋਸੋ। ਦੁਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਨਾਕਾਰੋ। **ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਿਤਭਾਵੋ। ਪਕਤਿਭਾਵਵਿਜਹਨਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨੰ **ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ। ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਵਿਰੋਧੋ**। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ**। ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਕਾਰਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਣ੍ਡਿਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਣ੍ਡੋ, ਥਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੰ**। ਨ ਏਤੇਨ ਸੁਰੋਪਿਤੰ ਵਚਨੰ ਹੋਤਿ, ਦੁਰੁਤ੍ਤੰ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਸੁਰੋਪੋ**। ਕੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਚਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਚੇਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਅਸ੍ਸੁਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਅਸ੍ਸੁਰੋਪਨਤੋ ਅਸ੍ਸੁਰੋਪੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਕਾਰਣੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸ੍ਸੁਜਨਨਤੋ। ਹੇਟ੍ਠਾਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਤਮਨਤਾਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾਤਿ **ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ**। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ, ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਰਿਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਭਾਵੋ ਪਰਿਤ੍ਤਭਾਵੋ ਚ, ਬਲਵਭਾਵੋ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਏਕਦਾ। ''ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਚਿਤ੍ਤਾਵਿਲਕਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਿਲਕਰਣਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਚਿਤ੍ਤਕਿਲਿਟ੍ਠਕਰਣਪ੍ਪਮਾਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਚਿਤ੍ਤਾਲਸਕਰਣਮਤ੍ਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤੰ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੰ। ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਕਿਲਮਥਕਰਣਮਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਚ**

ਤਾਵ ਮੁਖਕੁਲਾਨਵਿਕੁਲਾਨੇ ਹੋਤੀਤਿ ਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕੋਚਨਵਿਸਙ੍ਕੋਚਨੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਹਨੁਸਞ੍ਚੋਪਨੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਹਨੂਨੰ ਅਪਰਾਪਰੰ ਚਲਨੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਫਰੁਸਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰਣੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੰ ਫਰੁਸਵਾਚੰ ਮੁਖਤੋ ਨੀਹਰਣੇਨ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਣਤ੍ਥੰ ਦਣ੍ਡਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਦਿਸਞ੍ਚ ਅਨੁਦਿਸਞ੍ਚ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਿਲੋਕਨੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ।

ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਪਰਾਮਸਨੇ ਹੋਤੀਤਿ ਆਘਾਤਨਤ੍ਥੰ ਦਣ੍ਡਞ੍ਚ ਏਕਤੋਧਾਰਾਦਿਸਤ੍ਥਞ੍ਚ ਆਦਿਯਨੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਣੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਹਰਣੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਭਿਨਿਪਾਤਨੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤੰ ਦੁਵਿਧੰ ਪਰਸ੍ਸ ਪਹਰਣਤ੍ਥੰ ਨ ਚ ਤਾਵ ਖਿਪਨੇ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਛਿਨ੍ਨਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਰਣੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਾਦਿਖਿਪਨੇਨ ਪਰਸਰੀਰੰ ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣੇ ਚ ਵਿਵਿਧਾਕਾਰੇਨ ਵਣਕਰਣੇ ਚ ਨ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। ''ਛਿਦ੍ਦਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਰਣੇ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜਨਪਲਿਭਞ੍ਜਨੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਰੀਰੰ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਕਰਣੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਅਪਕਡ੍ਢਨੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੰ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਕਡ੍ਢਨੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਨੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਵੋਰੋਪਨੇ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਨ ਚ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਚਾਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਯ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਪਰਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤੰ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀਵਿਤਨਾਸਨਤ੍ਥਾਯ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਨ ਚ ਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਦਾ ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਨਤ੍ਥਾਯ ਠਿਤੋ, ਤਦਾ ਸਬ੍ਬਚਾਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਕੋਧੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖੰ ਸੇਤਿ, ਕੋਧੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
> ਕੋਧਸ੍ਸ ਵਿਸਮੂਲਸ੍ਸ, ਮਧੁਰਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
> ਵਧੰ ਅਰਿਯਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੭, ੨੬੭)।

ਯਤੋਤਿ ਯਦਾ। **ਪਰਪੁਗ੍ਗਲੰ ਘਾਟੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲੰ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਘਾਟੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਮਾਰੇਤਿ। **ਪਰਮੁਸ੍ਸਦਗਤੋ**ਤਿ ਅਤਿਬਲਵਭਾਵੰ ਗਤੋ। **ਪਰਮਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਪੁਲਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ। **ਕੋਧਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਸ੍ਸ ਪਿਯਾਪਿਯਅਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਞਾਤਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਭਾਵੇਨ। **ਕੋਧਹੇਤੁਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੋਧਸ੍ਸ ਜਨਕਹੇਤੁਨੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ।

ਤਾਸੀਤਿ ਭਾਯਨਸੀਲੋ ਹੋਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਸੀ**ਤਿ ਅਤਿਭਾਯਨਸੀਲੋ। **ਪਰਿਤ੍ਤਾਸੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਭਾਯਨਸੀਲੋ। **ਭਾਯਤੀ**ਤਿ ਭਯੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਿਰੂਪਭਾਵੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਕਤ੍ਥੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਣ੍ਣਭਣਨਸੀਲੋ ਹੋਤਿ। **ਵਿਕਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਣ੍ਣਭਣਨਸੀਲੋ। **ਜਾਤਿਯਾ** ਵਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵਾਦਿਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਗੋਤਮਗੋਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ। **ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ** ਵਾਤਿ ਮਹਾਕੁਲਭਾਵੇਨ ਵਾ। **ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ** ਵਾਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਰੀਰਤਾਯ ਵਾ। ਸਰੀਰਞ੍ਹਿ ''ਪੋਕ੍ਖਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਰੂਪਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਨੇਨ** ਵਾਤਿਆਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਕਤੰ ਕੁਕਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ। ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਲਕ੍ਖਣੰ, ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਰਸੰ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਕਤਾਕਤਪਦਟ੍ਠਾਨੰ, ਦਾਸਬ੍ਯੰ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਕਤੰ ਕੁਕਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ। **ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾਤਿ ਅਚ੍ਛਮੰਸੰ ਸੂਕਰਮੰਸਨ੍ਤਿ ਖਾਦਤਿ, ਦੀਪਿਮੰਸੰ ਮਿਗਮੰਸਨ੍ਤਿ ਖਾਦਤਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨੰ ਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨਨ੍ਤਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਵਿਕਾਲੇ ਕਾਲਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਪਾਨਕੰ ਕਪ੍ਪਿਯਪਾਨਕਨ੍ਤਿ ਪਿਵਤਿ। ਅਯੰ ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ

ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ। **ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ**ਤਿ ਸੂਕਰਮੰਸਂ ਅਚ੍ਛਮੰਸਨ੍ਤਿ ਖਾਦਤਿ, ਮਿਗਮੰਸਂ ਦੀਪਿਮੰਸਨ੍ਤਿ ਖਾਦਤਿ, ਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨਨ੍ਤਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਕਾਲੇ ਵਿਕਾਲਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਕਪ੍ਪਿਯਪਾਨਕਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਪਾਨਕਨ੍ਤਿ ਪਿਵਤਿ। ਅਯਂ ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ। **ਅਵਜ੍ਜੇ ਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇ ਦੋਸਸਞ੍ਞਿਤਾ। **ਵਜ੍ਜੇ ਅਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ**ਤਿ ਸਦੋਸੇ ਨਿਦ੍ਦੋਸਸਞ੍ਞਿਤਾ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨਾ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨਾਕਾਰੋ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਭਾਵੋ। **ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਰੂਪੋ ਪਟਿਸਰਣਭਾਵੋ। **ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਲੇਖੋ।

ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਕਤਭਾਵੇਨ ਚ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਅਕਤਭਾਵੇਨ ਚ। **ਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਯਾ ਕਾਯੇਨ ਕਿਲੇਸਪੂਤਿਕਤ੍ਤਾ ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ ਕਾਯੇਨ ਕਤਂ। **ਅਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਯਾ ਕਾਯੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ ਨ ਕਤਂ। ਵ**ਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਵ**ਚੀਸੁਚਰਿਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਨਿਰੋਧ**ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ।

ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਪੋਸਸ੍ਸ। **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਤਾਕਾਰੋ। **ਅਵੂਪਸਮੋ**ਤਿ ਨ ਵੂਪਸਮੋ। ਚੇਤੋ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ **ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਭਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਨ੍ਤਭਾਵੋ ਭਨ੍ਤਯਾਨਭਨ੍ਤਗੋਣਾਦੀਨਂ ਵਿਯ। ਇਮਿਨਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਂ ਕਥਿਤਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਞ੍ਹਿ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਤਿ। **ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਉਦ੍ਧਤਭਾਵੋ ਕਥੀਯਤਿ।

ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਕੋ ਵਚੀਪਯੋਗੋ ਕਾਯਪਯੋਗੋ ਵਾ। ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਵਿਸਂਵਾਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਵਤ੍ਥੁ। **ਵਾਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਤੋ ਤਚ੍ਛਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ। ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਤਥਤੋ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਤਂ **ਮੁਸਾਵਾਦਂ। ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਂ ਮੁਸਾਵਾਦਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ । **ਪਟਿਵਿਰਤੋ**ਤਿ ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਤੋ ਓਰਤੋ ਵਿਰਤੋਵ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਗੇਵ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਚ੍ਚਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ**। ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਦਹਤਿ ਘਟੇਤੀਤਿ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ, ਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਮੁਸਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਕਦਾਚਿ ਮੁਸਾ ਵਦਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਚੇਨ ਨ ਘਟਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ, ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋ, ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਮੁਸਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਦਹਤਿਯੇਵਾਤਿ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ।

ਥੇਤੋਤਿ ਥਿਰੋ, ਥਿਰਕਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ ਵਿਯ, ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁ ਵਿਯ, ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠੇ ਠਪਿਤਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਮਿਵ ਚ ਨ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵਿਯ, ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਵਿਯ ਚ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਨਾ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨ ਕਥੇਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਥੇਤੋ।

ਪਚ੍ਚਯਿਕੋਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਕੋ, ਸਦ੍ਧਾਯਿਤਬ੍ਬਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ‘‘ਇਦਂ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਸੁਕੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਹਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਕੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ‘‘ਇਦਂ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਸੁਕੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਯਦਿ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਵ ਪਮਾਣਂ, ਇਦਾਨਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ।

ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ ਤਾਯ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਤਾਯ ਲੋਕਂ ਨ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ **ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ**। ਯਾਯ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਾ, ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਨ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ, ਅਯਂ **ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ**। ਯੇਨ ਸਮ੍ਫਂ ਪਲਪਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ, ਸੋ **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ**। ਯਾ ਤੇਸਂ ਮੂਲਭੂਤਾ ਚੇਤਨਾਪਿ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਦਿਨਾਮਮੇਵ ਲਭਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਚ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯਾਤਿ ਯੇਸਂ ਇਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੁਤਂ, ਤੇਸਂ ਭੇਦਾਯ। **ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਏਕਮੇਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਈਦਿਸੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ ਏਵਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਇਦਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਨਂ ਕਤ੍ਤਾ ਅਨੁਕਤ੍ਤਾ।

ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾਤਿ ਸਨ੍ਧਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ। ਦ੍ਵੇ ਜਨੇ ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਰੂਪੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗੋ ਆਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ**, ਯਤ੍ਥ ਸਮਗ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਮਗ੍ਗਰਾਮੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ**ਤਿ ਸਮਗ੍ਗੇਸੁ ਰਤੋ, ਤੇ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ। ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਤ੍ਤੇ ਸਮਗ੍ਗੇਯੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਗੁਣਪਰਿਦੀਪਿਕਮੇਵ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਇਤਰਨ੍ਤਿ।

ਪਰਸ੍ਸ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਚੇਤਨਾ **ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ, ਨੇਲਾ**ਤਿ ਏਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਸੋ, ਨਸ੍ਸਾ ਏਲਨ੍ਤਿ ਨੇਲਾ, ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ''ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ (ਉਦਾ॰ ੬੫; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੫) ਵੁਤ੍ਤਨੇਲਂ ਵਿਯ। **ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਧੁਰਤਾਯ ਕਣ੍ਣਾਨਂ ਸੁਖਾ, ਸੂਚਿਵਿਜ੍ਝਨਂ ਵਿਯ ਕਣ੍ਣਸੂਲਂ ਨ ਜਨੇਤਿ॥ ਅਤ੍ਥਮਧੁਰਤਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਕੋਪਂ ਅਜਨੇਤ੍ਵਾ ਪੇਮਂ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਪੇਮਨੀਯਾ**। ਹਦਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਾ ਸੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਤੀਤਿ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ**। ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਪੁਰੇ ਭਵਾਤਿ **ਪੋਰੀ,** ਪੁਰੇ ਸਂਵਡ੍ਢਨਾਰੀ ਵਿਯ ਸੁਕੁਮਾਰਾਤਿਪਿ **ਪੋਰੀ,** ਪੁਰਸ੍ਸ ਏਸਾਤਿਪਿ **ਪੋਰੀ,** ਨਗਰਵਾਸੀਨਂ ਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਗਰਵਾਸਿਨੋ ਹਿ ਯੁਤ੍ਤਕਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਿਤਿਮਤ੍ਤਂ ਪਿਤਾਤਿ ਭਾਤਿਮਤ੍ਤਂ ਭਾਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੀ ਕਥਾ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ**। ਕਨ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਚਿਤ੍ਤਵੁਡ੍ਢਿਕਰਾਤਿ **ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ**।

ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ**। ਕਾਲੇਨ ਵਦਤੀਤਿ **ਕਾਲਵਾਦੀ,** ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੂਤਂ ਤਥਂ ਤਚ੍ਛਂ ਸਭਾਵਮੇਵ ਵਦਤੀਤਿ **ਭੂਤਵਾਦੀ** । ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ**। ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ**। ਸਂਵਰਵਿਨਯਪਹਾਨਵਿਨਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਵਿਨਯਵਾਦੀ**।

ਨਿਧਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਠਪਨੋਕਾਸੋ, ਨਿਧਾਨਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਧਾਨਵਤੀ,** ਹਦਯੇ ਨਿਧਾਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਿਂ ਭਾਸਮਾਨੋਪਿ ਚ ''ਅਹਂ ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਅਕਾਲੇਨ ਭਾਸਤਿ, ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਪਨ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਵ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਉਪਮਂ, ਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸ੍ਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿਪਿ ਨਯੇਹਿ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭਾਸਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਸੋ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਤੁਦ੍ਦੋਸਾਪਗਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਦੋਸੇਹਿ ਅਪਗਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤਾਯ ਕਥਾਯ।

ਦਸ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਿ ਦਸ ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਾਯ ਕਥਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋਤਿ ਇਚ੍ਛਾਵਿਰਹਿਤੋ ਅਨਿਚ੍ਛੋ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਾਵਸੇਸਂ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਨਿਰਵਸੇਸੋ। ਨ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ

ਅਣੁਮਤ੍ਤਾਪਿ ਇਚ੍ਛਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਤਿ ਅਯਂ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਤਤ੍ਥ ਸਕਲਾਭੇ ਅਤਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਲਾਭਪਤ੍ਥਨਾ **ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ** ਨਾਮ, ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਏਕਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਕਪੂਵੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤੇ ਪਤਿਤੇ ਨ ਸੁਪਕ੍ਕੋ ਵਿਯ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਵਿਯ ਚ ਖਾਯਤਿ, ਸ੍ਵੇਵ ਪਨ ਪਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸੁਪਕ੍ਕੋ ਵਿਯ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਖਾਯਤਿ। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ ਪਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ **ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ** ਨਾਮ, ਸਾ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਸਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੮੫੧) ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਤੇਵ ਆਗਤਾਯੇਵ। ਤਾਯ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ ਪਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ** ਨਾਮ, ਸਾਪਿ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੀਲਵਾ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਵਾਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੫੧) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਗਤਾਯੇਵ। ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਯੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਜਾਤਮਾਤਾਪਿਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਚ, ਮਹਿਚ੍ਛੋ ਚਾਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।
> ਸਕਟੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਦੇਤੁ, ਤਯੋਪੇਤੇ ਅਤਪ੍ਪਯਾ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੬੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੧)।

ਸਨ੍ਤਗੁਣਨਿਗੂਹਨਤਾ ਪਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ** ਨਾਮ, ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗੁਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਸਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ''ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂ''ਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਸੀਲਵਾ... ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ... ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ... ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ... ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ... ਪਞ੍ਞਵਾ... ਖੀਣਾਸਵੋ ਸਮਾਨੋ ''ਖੀਣਾਸਵੋਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂ''ਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ **ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥੇਰੋ**। ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਚ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਲਾਭਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਥਾਵਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਦਾਯਕਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਤਿ, ਯਥਾ ਯਥਾ ਹਿ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਅਪ੍ਪਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬਹੂ ਦੇਨ੍ਤਿ।

ਅਪਰੋਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਪਚ੍ਚਯਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਧੁਤਙ੍ਗਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਅਧਿਗਮਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ **ਪਚ੍ਚਯਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**। ਸੋ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਵਸਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਬਹੁ ਹੋਤਿ, ਦਾਯਕੋ ਅਪ੍ਪਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਅਪ੍ਪੋ, ਦਾਯਕੋ ਬਹੁਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋਪਿ ਬਹੁ, ਦਾਯਕੋਪਿ ਬਹੁਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮਂ ਞਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣੇਨੇਵ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਨ ਜਾਨਾਪੇਤੁਕਾਮੋ **ਧੁਤਙ੍ਗਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਭਾਵਂ ਨ ਜਾਨਾਪੇਤੁਕਾਮੋ, ਅਯਂ **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਭਾਵਂ ਜਾਨਾਪੇਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, **ਅਯਂ ਅਧਿਗਮਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ** ਨਾਮ। ਖੀਣਾਸਵੋ ਪਨ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਂ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਂ ਮਹਿਚ੍ਛਤਂ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਇਚ੍ਛਾਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਯ ਅਲੋਭਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਨਾਮ। ''ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਤੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਂ ਕਥੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਕਥਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਮੇਵ ਦੀਪਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਯੋਜਨਾ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਥਂ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚੀਵਰੇ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਏਵਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਸੁਪਿ।

ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਭੇਦਵਣ੍ਣਨਾ – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੀਵਰਂ ਲਭਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਵਾ ਅਸੁਨ੍ਦਰਂ ਵਾ। ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਥ ਪਨ ਯੋ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਆਬਾਧਜਰਾਭਿਭੂਤੋ ਵਾ, ਗਰੁਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤਿ। ਸੋ ਸਭਾਗੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਪਰੋ ਪਣੀਤਪਚ੍ਚਯਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਤ੍ਤਚੁਣ੍ਣਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਮਹਗ੍ਘਚੀਵਰਂ, ਬਹੂਨਿ ਵਾ ਪਨ ਚੀਵਰਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਥੇਰਾਨਂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ, ਇਦਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਂ, ਇਦਂ ਗਿਲਾਨਾਨਂ, ਇਦਂ ਅਪ੍ਪਲਾਭੀਨਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਂ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦਿਤੋ ਵਾ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ ਲੂਖਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਬ੍ਯਾਧਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ, ਯੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇਨ ਅਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਪਰੋ ਬਹੁਂ ਪਣੀਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਵਿਯ ਥੇਰਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਬਹੁਸ੍ਸੁਤਅਪ੍ਪਲਾਭੀਗਿਲਾਨਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਵਾ ਸੇਸਕਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਵਾ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਿਸ੍ਸਕਾਹਾਰਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਨਾਸਨਂ ਲਭਤਿ ਮਨਾਪਂ ਵਾ ਅਮਨਾਪਂ ਵਾ, ਸੋ ਤੇਨ ਨੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰਕੇਨਾਪਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧੇਨੇਵ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਬ੍ਯਾਧਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਂ ਲਭਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਸਤੋ ਅਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਅਪਰੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ਲੇਣਮਣ੍ਡਪਕੂਟਾਗਾਰਾਦੀਨਿ ਬਹੂਨਿ ਪਣੀਤਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਵਿਯ ਥੇਰਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਬਹੁਸ੍ਸੁਤਅਪ੍ਪਲਾਭੀਗਿਲਾਨਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਯੋਪਿ ''ਉਤ੍ਤਮਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਮ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਨਿਦ੍ਦਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤੋ ਪਾਪਵਿਤਕ੍ਕਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦੀਸੁ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਲਭਤਿ ਲੂਖਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਸੋ ਯਂ ਲਭਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਯੋ ਪਨ ਤੇਲੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਫਾਣਿਤਂ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਤੇਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਅਪਰੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ਬਹੁਂ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿਪਣੀਤਭੇਸਜ੍ਜਂ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਵਿਯ ਥੇਰਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਬਹੁਸ੍ਸੁਤਅਪ੍ਪਲਾਭੀਗਿਲਾਨਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਆਭਤੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਾਜਨੇ ਚਤੁਮਧੁਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕਂ ''ਗਣ੍ਹ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਦਿਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ''ਸਚਸ੍ਸ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਪਿ ਰੋਗੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਥ ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕਂ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਮਧੁਰਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਰਮਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਨ੍ਤੋਸਾਨਂ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਵ ਅਗ੍ਗੋ। ਅਰਹਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ।

ਪਵਿਵੇਕਕਥਨ੍ਤਿ ਪਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਥਂ। ਤਯੋ ਹਿ ਵਿਵੇਕਾ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ, ਏਕੋ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ** ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਨ **ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ** ਨਾਮ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ** ਨਾਮ।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ – ‘‘ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨਂ। ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ। ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੁਪਧੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੫੭)।

ਅਸਂਸਗ੍ਗਕਥਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਵਨਸਂਸਗ੍ਗੋ ਦਸ੍ਸਨਸਂਸਗ੍ਗੋ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਸਂਸਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਭੋਗਸਂਸਗ੍ਗੋ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੋਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਸਂਸਗ੍ਗੋ। ਤੇਸੁ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਣਾਤਿ ‘‘ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਵਾ ਨਿਗਮੇ ਵਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਾ ਅਭਿਰੂਪਾ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ’’ਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਪਰੇਹਿ ਕਥਿਯਮਾਨਰੂਪਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਹਸਿਤਲਪਿਤਗੀਤਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰਾਗੋ **ਸਵਨਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ।

‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸੁਣਾਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਸਾਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿਂ ਵਾ ਅਭਿਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸਨੀਯਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ, ਸੋ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ **ਦਸ੍ਸਨਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਲ੍ਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ ਪਨ **ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਸਨ੍ਤਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ **ਸਮ੍ਭੋਗਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਾਹਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ ਪਨ **ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ। ਅਰਹਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਂਸਗ੍ਗੇਹਿ ਚਤੂਹਿਪਿ ਪਰਿਸਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਗਾਹਮੁਤ੍ਤਕੋ ਚੇਵ ਸਂਸਗ੍ਗਮੁਤ੍ਤਕੋ ਚ। ਅਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਨ੍ਤੋ ਅਸਂਸਗ੍ਗਕਥਂ ਕਥੇਤਿ ਨਾਮ।

ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਗਮਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸਂ ਠਾਨਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸਂ ਨਿਸਜ੍ਜਂ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸਂ ਸਯਨਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਦਣ੍ਡੇਨ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਂ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਮਿਤ੍ਤਂ ਗੀਵਾਯ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਵਿਚਰਤਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਂ ਕਥੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸੀਲਕਥਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। **ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਾ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞਾਣਂ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। ਸੀਲਾਦੀਨਂ ਗੁਣਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਸੀਲਾਦਿਕਥਂ ਕਥੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ **ਸਞ੍ਞਾਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨੀ**ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੮੯. **ਨਿਰਾਸਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ। **ਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸੀ ਫਸ੍ਸੇਸੂ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਵਿਵੇਕਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਚ ਨ ਨੀਯਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਕਾਯਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਨੀਯਤਿ।

ਵਿਪਰਿਣਤੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁੰ ਨ ਸੋਚਤੀਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਨਟ੍ਠੇ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਸੋਕਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਵਿਪਰਿਣਤਸ੍ਮਿਂ** ਵਾਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ।

ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਜਾਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਾ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾਵ, ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਕੋਪਿ ਅਵਤ੍ਥੁਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬੋ ਚਤੁਭੂਮਕੋ ਫਸ੍ਸੋ। **ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਏਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਹੋਤਿਯੇਵ । ਤਯੋ ਹਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਯਂ ਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਜਾਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਨਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਫਸ੍ਸੋ। ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਫਸ੍ਸੋ। **ਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕੋ ਫਸ੍ਸੋ। ਇਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਹਜਾਤੋ ਫਸ੍ਸੋ। **ਅਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਅਕੁਸਲਸਹਜਾਤੋ ਫਸ੍ਸੋ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ**ਤਿ ਛਪ੍ਪਞ੍ਞਾਸਅਬ੍ਯਾਕਤਸਹਜਾਤੋ ਫਸ੍ਸੋ। **ਕਾਮਾਵਚਰੋ**ਤਿ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਕਾਮਾਵਚਰਸਹਜਾਤੋ ਫਸ੍ਸੋ। **ਰੂਪਾਵਚਰੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਪਞ੍ਚਦਸਰੂਪਾਵਚਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ । **ਅਰੂਪਾਵਚਰੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ।

ਸੁਞ੍ਞਤੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ, ਤੇਨ ਸਹਜਾਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਫਸ੍ਸੋ। ਇਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ। **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ। **ਲੋਕਿਯੋ**ਤਿ ਲੋਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਵਟ੍ਟਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਲੋਕੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਲੋਕਿਯੋ, ਤੇਭੂਮਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ**ਤਿ ਲੋਕਤੋ ਉਤ੍ਤਰੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ, ਲੋਕੇ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ। **ਅਤ੍ਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਯਤ੍ਤੇਨ ਵਾ।

੮੭. **ਪਤਿਲੀਨੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਅਪਗਤੋ। **ਅਕੁਹਕੋ**ਤਿ ਅਵਿਮ੍ਹਾਪਕੋ ਤੀਹਿ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਹਿ। **ਅਪਿਹਾਲੂ**ਤਿ ਅਪਿਹਨਸੀਲੋ, ਪਤ੍ਥਨਾਤਣ੍ਹਾਯ ਰਹਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਮਚ੍ਛਰੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਚ੍ਛੇਰਵਿਰਹਿਤੋ। **ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਕਾਯਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਦਿਵਿਰਹਿਤੋ। **ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਦਿਤਾਯ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛਨੀਯੋ ਅਸੇਚਨਕੋ ਮਨਾਪੋ। **ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬੇ ਪਿਸੁਣਕਮ੍ਮੇ ਅਯੁਤ੍ਤੋ।

ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਰਾਗਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ। **ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਉਨ੍ਨਤਿਮਾਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

ਤੀਣਿ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ ਤੀਣਿ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਕਾਰਣਾਨਿ। **ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇਨ ਤੇ ਚ ਗਹਪਤਿਕੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਸਾਦੇ ਞਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ''ਅਹੋ ਅਯ੍ਯੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਸਚੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਪਣੀਤਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਉਪਨੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤਦਨੁਗ੍ਗਹਕਾਮਤਂਯੇਵ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਪਿ ਸਕਟਭਾਰੇਹਿ ਉਪਨਾਮਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ **ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਸਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਤੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ **ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਸਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਪਰਿਦੀਪਨਵਾਚਾਯ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ **ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਤਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ। **ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਧ ਗਹਪਤਿਕਾ ''ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। ''ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਕੇਚਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਤਾਦਿਸੇ ਨਿਮਨ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਚੀਵਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤੀ**ਤਿ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਯਂ**

ਸਮਣੋਤਿ ਯਂ ਚੀਵਰਧਾਰਣਂ ਸਮਣੋ ਕਰੋਤਿ, ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ। **ਪਾਪਣਿਕਾ ਵਾ ਨਨ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਆਪਣਦ੍ਵਾਰੇ ਪਤਿਕਾਨਿ ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤਾਨਿ ਪਿਲੋਤਿਕਾਨਿ। **ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਂਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ। **ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣੇਨ। **ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪੇਨਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਆਲੋਪੇਨ। **ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ। **ਓਸਧਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਤਦੁਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਧੁਤਵਾਦੋ**ਤਿ ਧੁਤਗੁਣਵਾਦੀ। **ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੇਨ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਸਵਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ **"ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾ ਸੁਲਭਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਚ, ਸਦ੍ਧਾ ਪਨ ਦੁਲ੍ਲਭਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾ ਅਥਾਵਰਾ, ਪਦਵਾਰੇ ਪਦਵਾਰੇ ਨਾਨਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸਦਿਸੋਪਿ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੋ ਪਾਟਿਭੋਗੋ ਭਵਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਆਹ ''ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਨੇਸਂ ਆਵੁਸੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਾਟਿਭੋਗੋ ਭੋਗਾਨਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਚ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਨ ਤ੍ਵਂ ਪਾਟਿਭੋਗੋ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪੁਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਪੁਞ੍ਞਤੋ ਪਰਿਹੀਨਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਭਵਿਸ੍ਸਥ। **ਭਾਕੁਟਿਕਾ**ਤਿ ਮੁਖਾਨਂ ਪਧਾਨਪੁਰਿਮਟ੍ਠਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਭਾਕੁਟਿਕਰਣਂ, ਮੁਖਸਙ੍ਕੋਚੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਕੁਟਿਕਰਣਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਭਾਕੁਟਿਕੋ,** ਭਾਕੁਟਿਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਭਾਕੁਟਿਯਂ। ਕੁਹਨਾ**ਤਿ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਾ। ਕੁਹਸ੍ਸ ਆਯਨਾ **ਕੁਹਾਯਨਾ**। ਕੁਹਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ**।

ਪਾਪਿਚ੍ਛੋਤਿ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਦੀਪਨਕਾਮੋ। **ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਪਕਤੋ, ਉਪਦ੍ਦੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਬਹੁਮਾਨਜ੍ਝਾਸਯੋ। **ਗਮਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦਿਗਮਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ, ਪਾਸਾਦਿਕਭਾਵਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਣਿਧਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਆਪਾਥਕਜ੍ਝਾਯੀਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਆਗਤਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ। **ਆਠਪਨਾ**ਤਿ ਆਦਿਟ੍ਠਪਨਾ, ਆਦਰੇਨ ਵਾ ਠਪਨਾ। **ਠਪਨਾ**ਤਿ ਠਪਨਾਕਾਰੋ। **ਸਣ੍ਠਪਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ, ਪਾਸਾਦਿਕਭਾਵਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਪਟਿਬਦ੍ਧਂ। **ਕੁਞ੍ਚਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਾਪੁਰਣਂ। **ਮਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਿਨੇਹਵਨ੍ਤੋ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਲ੍ਹਮਿਤ੍ਤਾ। **ਉਦ੍ਦੁਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਏਕੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ।

ਕੋਰਜਿਕਕੋਰਜਿਕੋਤਿ ਸਙ੍ਕੋਚਸਙ੍ਕੋਚਕੋ, ਅਤਿਸਙ੍ਕੋਚਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਕੋਰਚਕਕੋਰਚਕੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਭਾਕੁਟਿਕਭਾਕੁਟਿਕੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਮੁਖਸਙ੍ਕੋਚਨਸੀਲੋ। **ਕੁਹਕਕੁਹਕੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਮ੍ਹਾਪਕੋ। **ਲਪਕਲਪਕੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸਲ੍ਲਾਪਕੋ। **ਮੁਖਸਮ੍ਭਾਵਿਕੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੁਖਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਹ ਸਮ੍ਭਾਵਿਕੋ, ਅਪ੍ਪਿਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਏਕੇ। **ਸਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਤਾਯ ਸਨ੍ਤਾਨਂ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਨਂ। **ਗਮ੍ਭੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਨ੍ਨਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਗੂਲ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। **ਨਿਪੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖੁਮਂ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਤ੍ਥੇਨ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਦੀਪਕਂ। **ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਭੂਤਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਂ।

ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇ ਭਵਂ ਕਾਯਿਕਂ। ਵਾਚਸਿਕਚੇਤਸਿਕੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ**ਤਿ ਬਹੁਮਾਨਕਿਰਿਯਰਹਿਤੋ। **ਅਨੁਪਾਹਨਾਨਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਹਨਵਿਰਹਿਤਾਨਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮੀਪੇ, ਅਨਾਦਰੇ ਵਾ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਸਉਪਾਹਨੋ**ਤਿ ਉਪਾਹਨਾਰੂਲ੍ਹੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। **ਨੀਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਲੁਕਂ ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਆਲਮ੍ਬਨਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਕਤਚਙ੍ਕਮੇ ਨੀਚੇਪਿ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇ। **ਉਚ੍ਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਕਚਯਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵੇਦਿਕਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਉਚ੍ਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਸਚੇ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰਵਨਨ੍ਤਰਭੂਮਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ, ਤਾਦਿਸੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਪਿ

ਉਪਚਾਰਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਸਮੀਪੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤੀ**ਤਿ ਖਾਣੁਕੋ ਵਿਯ ਅਨੋਨਮਿਤ੍ਵਾ ਭਣਤਿ। **ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋ**ਤਿ ਬਾਹੁਂ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਭਣਤਿ।

ਅਨੁਪਖਜ੍ਜਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਨਵੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਸਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਾਸਨੇ ਅਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਆਸਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤਿ ਨਾਮ।

ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਮ੍ਪਿ ਕਟ੍ਠਂ ਪਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਦਾਰੁਂ ਖਿਪਤਿ। **ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਦਹਤੀ**ਤਿ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ ਪਿਦਹਤਿ।

ਓਤਰਤੀਤਿ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥਂ ਪਵਿਸਤਿ। **ਨ੍ਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਸਿਨੇਹੇਤਿ। **ਉਤ੍ਤਰਤੀ**ਤਿ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥਤੋ ਤੀਰਂ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮਾਪੀਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਪਿ। **ਓਵਰਕਾਨੀ**ਤਿ ਗਬ੍ਭੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸਯਨਘਰਾਨਿ।

ਗੂਲ੍ਹਾਨੀਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਾਨਿ।

ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਵਾਤਿ ਥੇਰੇਹਿ ‘‘ਧਮ੍ਮਂ ਭਣਾਹੀ’’ਤਿ ਅਨਾਣਤ੍ਤੋ ਅਨਾਯਾਚਿਤੋ ਚ।

ਪਾਪਧਮ੍ਮੋਤਿ ਲਾਮਕਧਮ੍ਮੋ। **ਅਸੁਚਿਸਙ੍ਕਸਰਸਮਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ‘‘ਅਯਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ’’ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਯ ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ ਆਚਾਰੋ ਸਂਯੋਗੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਸੁਚਿਸਙ੍ਕਸਰਸਮਾਚਾਰੋ। ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰੋਤਿ ਸਕਾਰਂ ਸਂਯੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ। **ਅਸ੍ਸਮਣੋ**ਤਿ ਨ ਸਮਣੋ। **ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋ**ਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਸਮਣੋ’’ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਾ ਵਿਰਹਿਤੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। **ਅਨ੍ਤੋਪੂਤੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨੋ। **ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਤਿਨ੍ਤੋ। **ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਰਸਭਾਵੋ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਗਾਰਵੋ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੋ ਸੁਪਾਰੁਤੋ ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਆਲੋਕਿਤੇਨ ਵਿਲੋਕਿਤੇਨ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇਨ ਪਸਾਰਿਤੇਨ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਜਾਗਰਿਯਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੇਸੁ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰੋ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਆਚਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗੋਚਰੋ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ**? ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਤਂ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਤਿ, ਕਙ੍ਖਂ ਵਿਤਰਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਜੁਂ ਕਰੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਸੀਲੇਨ, ਸੁਤੇਨ, ਚਾਗੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ।

ਕਤਮੋ **ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ**? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸੁਸਂਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਸ੍ਸਂ, ਨ ਰਥਂ, ਨ ਪਤ੍ਤਿਂ, ਨ ਇਤ੍ਥਿਂ, ਨ ਪੁਰਿਸਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਉਦ੍ਧਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ।

ਕਤਮੋ **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋ**? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਯਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੋਚਰੋ ਸਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਸਯੋ? ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੨), ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਆਚਾਰੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਗੋਚਰੇਨ ਉਪੇਤੋ...ਪੇ॰... ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ।

ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀਤਿ ਅਣੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਨ੍ਨਸੇਖਿਯਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ। **ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ‘‘ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਂ ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਂ ਸੀਲਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੮੮. **ਸਾਤਿਯੇਸੁ ਅਨਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਸਾਤਵਤ੍ਥੂਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਥਵਵਿਰਹਿਤੋ। **ਸਣ੍ਹੋ**ਤਿ ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਪਟਿਭਾਨਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਨ ਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਾਮਂ ਅਧਿਗਤਧਮ੍ਮਂ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। **ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਰਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ।

ਯੇਸਂ ਏਸਾਤਿ ਯੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਾਤਵਤ੍ਥੂਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਇਚ੍ਛਾ ਤਣ੍ਹਾ। **ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਥਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। **ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਵਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਜਵਨਵੀਥਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਆਸਵਤੀ**ਤਿ ਓਕਾਸਤੋ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ ਧਮ੍ਮਤੋ ਯਾਵ ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਸਵਤਿ। **ਸਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਨਦੀਸੋਤਂ ਵਿਯ ਅਧੋਮੁਖਂ ਸਨ੍ਦਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੇਸਦ੍ਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਣ੍ਹਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਨ ਸਵਤਿ।

ਸਣ੍ਹੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਫਰੁਸੇਨ ਮੁਦੁਨਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਏਕੀਭੂਤੋ। **ਵਚੀਕਮ੍ਮਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾ। ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਅਤ੍ਥਾਦਿਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਭਾਨਪ੍ਪਭੇਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ **ਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਭਾਯਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਜਾਯਤਿ ਞਾਣਂ ਅਭਿਮੁਖਂ ਹੋਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਤਿਂਸ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਛ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਆਸਵਕ੍ਖਯਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਅਧਿਕਾਨਿ ਛ ਞਾਣਾਨਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਭਾਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਹੇਤੁਫਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਹੇਤੁਅਨੁਸਾਰੇਨ ਅਰੀਯਤਿ ਅਧਿਗਮੀਯਤਿ ਪਾਪੁਣੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥੋ ਵਿਪਾਕੋ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਭੇਦਤੋ ਞਾਤੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਤਂ ਵਿਦਹਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚੇਵ ਪਾਪੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਹੇਤੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਭਾਸਿਤਂ ਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਭੇਦਤੋ ਞਾਤੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯਾ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀ ਵੋਹਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਲਾਪੇ ਭਾਸਨੇ ਉਦੀਰਣੇ ਤਂ ਲਪਿਤਂ ਭਾਸਿਤਂ ਉਦੀਰਿਤਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੇ ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਭਾਯਤੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਾਕਟੀਭੂਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਯਤਿ ਞਾਣਾਭਿਮੁਖੋ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਭਾਯਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਕਟੀਭੂਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਭਾਯਤਿ। **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਤਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਯਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਾਕਟਾਯ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਯਤਿ। **ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਞਾਣਮਾਰਮ੍ਮਣਂ

ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ਪਭੇਦਗਤੰ ਞਾਣੰ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ਗੋਚਰਕਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਗਤੰ ਞਾਣੰ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। **ਇਮਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਤ੍ਥਾਰਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ। **ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਟਿਭਾਨਵਾ**ਤਿ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਨਾਮ ਪਾਲ਼ਿਅਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ ਗਣ੍ਠਿਪਦਅਤ੍ਥਪਦਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ। ਉਗ੍ਗਹਿਤਪਾਲ਼ਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਅਤ੍ਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਧਿਗਮੋ ਨਾਮ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਤਿਵਿਧਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਕਿੰ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਯਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਭੇਦਗਤੰ ਞਾਣੰ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ।

ਸਾਮਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ। **ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਵਗਮਿਤੰ। **ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤੰ ਧਮ੍ਮੰ। **ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਦ੍ਦਹਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯ ਪਰੇਸੰ ਨ ਸਦ੍ਦਹਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿਆਦਿਕੰ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਸੰਸਾਰਨਿਵਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਇਮੇ ਆਸਵਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਅਪਰੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਤਬ੍ਬਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਛਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਉਪਦ੍ਦਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ** ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਵਿਧੇਨ ਉਦਯਞ੍ਚ ਵਯਞ੍ਚ, ਤੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ, ਤੇਸੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮੰ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਸਙ੍ਖਾਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। **ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ** ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਸਮੁਦਯਞ੍ਚ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਨਿਰੋਧੇ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਏਵਮਾਦਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਮਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਮਰਣਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਤਨ੍ਤਿ ਅਮਤੰ। ਕਿਲੇਸਵਿਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਗਦਨ੍ਤਿਪਿ ਅਮਤੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ **ਅਮਤੋਗਧੰ। ਅਮਤਪਰਾਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਅਮਤੰ ਪਰੰ ਅਯਨੰ ਗਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨੰ। **ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਅਮਤੰ ਸੰਸਾਰਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਾਭੂਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨੰ।

੮੯. **ਲਾਭਕਮ੍ਯਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਲਾਭਪਤ੍ਥਨਾਯ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਦੀਨਿ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। **ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਰਸੇਸੁ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਵਿਰੋਧਾਭਾਵੇਨ ਚ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਮੂਲਰਸਾਦੀਸੁ ਗੇਧੰ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕੇਨ ਨੁ ਖੋਤਿ ਲਾਭਪਤ੍ਥਨਾਯ ਕਾਰਣਚਿਨ੍ਤੇਨ ਪਿਹਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਲਾਭਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਲਾਭੰ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਪਾਚਯਨ੍ਤੋ।

ਅਤ੍ਤਦਮਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਅਤ੍ਤਸਮਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਾਧਾਨਤ੍ਥਾਯ। **ਅਤ੍ਤਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਦੁਵਿਧੇਨਾਪਿ ਞਾਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥੰ ਖੋ ਆਵੁਸੋ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੯)। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਅਧਿਗਮਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਧੁਤਙ੍ਗਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ, ਤੇਸੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੰ ਏਵ, ਤੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੰ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ। **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ ਤਿਵਿਧੰ ਸਨ੍ਤੋਸੰ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ, ਏਤੇਸੰ ਵਿਭਾਗੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋਯੇਵ। **ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਲੇਖਨੰ। **ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਮਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਾ, ਤੰ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ।

ਰਸੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਮੂਲਰਸੋ**ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਮੂਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਰਸੋ। **ਖਨ੍ਧਰਸਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਮ੍ਬਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਕ੍ਕਮ੍ਬਿਲਾਦਿ। **ਮਧੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਗੋਸਪ੍ਪਿਆਦਿ। ਮਧੁ ਪਨ ਕਸਾਵਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਕਸਾਵਂ ਹੋਤਿ, ਫਾਣਿਤਂ ਖਾਰਿਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਖਾਰਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਸਪ੍ਪਿ ਪਨ ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧੇ ਜਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਰਸਂ ਨ ਜਹਤੀਤਿ ਤਦੇਵ ਏਕਨ੍ਤਮਧੁਰਂ। **ਤਿਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮ੍ਬਪਣ੍ਣਾਦਿ। **ਕਟੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਙ੍ਗਿਵੇਰਮਰਿਚਾਦਿ। **ਲੋਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਲੋਣਾਦਿ। **ਖਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿਙ੍ਗਣਕਲੀਰਾਦਿ। **ਲਮ੍ਬਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਬਦਰਾਮਲਕਕਪਿਟ੍ਠਸਾਲਵਾਦਿ। **ਕਸਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਹਰੀਤਕਾਦਿ। ਇਮੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਰਸਾ ਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਂਤਂਵਣ੍ਣਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰਸੋ ਚ ਅਮ੍ਬਿਲਾਦੀਨਿ ਨਾਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਾਦੂ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਰਸੋ। **ਅਸਾਦੂ**ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਰਸੋ। ਇਮਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰਸੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨੋ। **ਸੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਤਰਸੋ। **ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਉਣ੍ਹਰਸੋ। ਏਵਮਯਂ ਮੂਲਰਸਾਦਿਨਾ ਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨੋਪਿ ਰਸੋ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਅਭਿਨ੍ਨੋਯੇਵ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਹੇਸ ਜਿਵ੍ਹਾਪਟਿਹਨਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਰਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। **ਤੇ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇਨ ਰਸਗ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਏਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਸਾਦਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇਨ ਉਤ੍ਤਮਰਸਾਨਿ। **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਵੇਸਮਾਨਾ। **ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। **ਤੇ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਕ੍ਕਾਦਿਅਮ੍ਬਿਲਂ ਲਦ੍ਧਾ ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਿਤਂ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤੀਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਉਪਾਯੇਨ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਉਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ**ਤਿ ਦਵਤ੍ਥਾਯ ਨ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਟਲਙ੍ਘਕਾਦਯੋ ਦਵਤ੍ਥਾਯ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਯਞ੍ਹਿ ਭੋਜਨਂ ਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਚ੍ਚਗੀਤਕਬ੍ਬਸਿਲੋਕਸਙ੍ਖਾਤੋ ਦਵੋ ਅਤਿਰੇਕਤਰੇਨ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਸਮੇਨ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਏਵਮਾਹਾਰੇਤਿ।

ਨ ਮਦਾਯਾਤਿ ਮਾਨਮਦਪੁਰਿਸਮਦਾਨਂ ਵਡ੍ਢਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਮਦਤ੍ਥਾਯ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤੇ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਨਮਦਪੁਰਿਸਮਦਾਨਂ ਵਡ੍ਢਨਤ੍ਥਾਯ ਪਿਣ੍ਡਰਸਭੋਜਨਾਦੀਨਿ ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਨਾਹਾਰੇਤਿ।

ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯਾਤਿ ਸਰੀਰਮਣ੍ਡਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪੂਪਜੀਵਿਨਿਯੋ ਮਾਤੁਗਾਮਾ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਿਕਾਦਯੋ ਚ ਸਪ੍ਪਿਫਾਣਿਤਾਦੀਨਿ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, ਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਮਦ੍ਦਵਭੋਜਨਂ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਨੋ ਅਙ੍ਗਲਟ੍ਠਿ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਰੀਰੇ ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਨ ਆਹਾਰੇਤਿ।

ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾਤਿ ਸਰੀਰੇ ਮਂਸਵਿਭੂਸਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧਮਲ੍ਲਮੁਟ੍ਠਿਕਮਲ੍ਲਚੇਟਕਾਦਯੋ ਸੁਸਿਨਿਦ੍ਧੇਹਿ ਮਚ੍ਛਮਂਸਾਦੀਹਿ ਸਰੀਰਂ ਪੀਣੇਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਵਂ ਨੋ ਮਂਸਂ ਉਸ੍ਸਦਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਹਾਰਸਹਨਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਸਰੀਰੇ ਮਂਸਵਿਭੂਸਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਆਹਾਰੇਤਿ।

ਯਾਵਦੇਵਾਤਿ ਆਹਾਰਾਹਰਣਪਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਮਦਸ੍ਸਨਂ। **ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਠਪਨਤ੍ਥਾਯ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਆਹਾਰਾਹਰਣੇ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਾਪਨਤ੍ਥਾਯ ਆਹਾਰੇਤਿ। **ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਹਿਂਸਾ ਨਾਮ ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਖੁਦ੍ਦਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਉਪਰਤਿਯਾ ਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਾਯ ਆਹਾਰੇਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨਾਮ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਕਲਸਾਸਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਾਯ ਆਹਾਰੇਤਿ।

ਇਤੀਤਿ ਉਪਾਯਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਪੁਰਾਣਵੇਦਨਂ ਨਾਮ ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾ, ਤਂ ਪਟਿਹਨਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਹਾਰੇਤਿ। **ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਨਵਵੇਦਨਾ ਨਾਮ

ਅਤਿਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾ, ਨ ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਨਵਵੇਦਨਾ ਨਾਮ ਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤ੍ਥਮੇਵ ਆਹਾਰੇਤਿ।

ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯਾਪਨਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਵਜ੍ਜਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਧਮ੍ਮਿਕਪਰਿਯੇਸਨਾ ਅਧਮ੍ਮਿਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਇਦਂ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਨ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਨਾਮ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਨਵਜ੍ਜੇਯੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ''ਲਦ੍ਧਂ ਮੇ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਜੀਰਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਂਵਿਰੇਚਨਅਧੋਵਿਰੇਚਨਾਦੀਹਿ ਕਿਲਮਤਿ, ਸਕਲਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਯੇਸਨਾਦੀਸੁ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ''ਕਿਂ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਉਦਰਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਏਸ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਪਕਤਿਕੋਯੇਵ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਚ੍ਛਿਪ੍ਪਮਾਣਂ ਨਾਮ ਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਗਰਹਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਅਨਵਜ੍ਜੇਯੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਹਾਰੇਤਿ।

ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਆਹਰਹਤ੍ਥਕੋ ਅਲਂਸਾਟਕੋ ਤਤ੍ਰਵਟ੍ਟਕੋ ਕਾਕਮਾਸਕੋ ਭੁਤ੍ਤਵਮਿਤਕੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਭੋਜਨਂ ਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ **ਆਹਰਹਤ੍ਥਕੋ** ਨਾਮ ਬਹੁਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ''ਆਹਰ ਹਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਅਲਂਸਾਟਕੋ** ਨਾਮ ਅਚ੍ਚੁਦ੍ਧੁਮਾਤਕੁਚ੍ਛਿਤਾਯ ਉਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਸਾਟਕਂ ਨਿਵਾਸੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਤਤ੍ਰਵਟ੍ਟਕੋ** ਨਾਮ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਵਟ੍ਟਤਿ। **ਕਾਕਮਾਸਕੋ** ਨਾਮ ਯਥਾ ਕਾਕੇਹਿ ਆਮਸਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਂ ਯਾਵ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਾ ਆਹਾਰੇਤਿ। **ਭੁਤ੍ਤਵਮਿਤਕੋ** ਨਾਮ ਮੁਖੇਨ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਮਤਿ। ਏਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮ ਚਤੂਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਆਲੋਪੇਹਿ ਊਨੂਦਰਤਾ। ਏਤ੍ਤਕਞ੍ਹਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਰਿਯਾਪਥਾ ਸੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਏਵਮਾਹ –

> ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ, ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਪਿਵੇ।
> ਅਲਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ, ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੯੮੩; ਮਿ॰ ਪ॰ ੬.੫.੧੦)।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਨੇਵ ਦਵਾਯਾਤਿ ਹਿ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ, ਨ ਮਦਾਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਕਂ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭੋਜਨਾਨਿਸਂਸੋ।

ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨਾਹ – ''ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ, ਉਪਰਿ ਪਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾਤਿ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ, ਯਾਪਨਾਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾਤਿ ਏਕਂ, ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮੀਤਿ ਏਕਂ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਕਂ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਕਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚਾਤਿ ਏਕਂ, ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਪਨ ਭੋਜਨਾਨਿਸਂਸੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ।

੯੦. **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ**ਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਸਤਿਯੁਤ੍ਤੋ।

ਉਪੇਕ੍ਖਕੋਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਕੋਤਿ? ਞਾਣਾਦਯੋ। ''ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਿਰਿਯਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ''ਸਤਤਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ''ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ – ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ

ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਕ੍ਖੁਕਤ੍ਤਾ। ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਪਨ ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਪਨ ਠਾਨੇਸੁ ''ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਲੋਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ**ਤਿ ਪਟਿਘੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਪਕ੍ਖਪਤਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਸਤਿਮਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਮਨਾਪਂ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਂ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। **ਨਾਭਿਹਂਸਤੀ**ਤਿ ਨ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। **ਨ ਰਾਗਂ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਰਞ੍ਜਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਦਿਕਾਯੋ ਕਮ੍ਪਾਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ ਨਿਚ੍ਚਲੋ ਹੋਤਿ। **ਅਮਨਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ । **ਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੋਧਵਸੇਨ ਠਿਤਮਨੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਅਲੀਨਮਨਸੋ**ਤਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤੋ। **ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਰਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ।

ਰਜਨੀਯੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤੀਤਿ ਰਜਨੀਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਰਾਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇ ਨ ਦੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦੋਸੁਪ੍ਪਾਦੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਦੋਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਮੋਹਨੀਯੇ ਨ ਮੁਯ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਮੋਹਨੀਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮੋਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਕੋਪਨੀਯੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਕੋਧਨੀਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਚਲਤਿ। **ਮਦਨੀਯੇ ਨ ਮਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਮਦਨੀਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਸਂਸੀਦਤਿ। **ਕਿਲੇਸਨੀਯੇ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਉਪਤਪਨੀਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਉਪਤਪ੍ਪਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋ। **ਸੁਤੇ ਸੁਤਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੇ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸੁਤੇ ਸੁਤਮਤ੍ਤੋ। **ਮੁਤੇ ਮੁਤਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇ ਗਹਿਤਮਤ੍ਤੋ। **ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਞਾਤੇ ਞਾਤਮਤ੍ਤੋ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੇਨ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਅਨੂਪਯੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ ਹੋਤਿ। **ਅਨਪਾਯੋ**ਤਿ ਅਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ।

ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ**ਤਿ ਸਿਨੇਹੋ। **ਰੂਪਾਰਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ ਆਰਾਮਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਾਰਾਮਂ। ਰੂਪੇ ਰਤਨ੍ਤਿ **ਰੂਪਰਤਂ**। ਰੂਪੇ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਤਿ **ਰੂਪਸਮ੍ਮੁਦਿਤਂ**।

ਦਨ੍ਤਂ ਨਯਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਿਨ੍ਤਿ ਉਯ੍ਯਾਨਕੀਲ਼ਾਮਣ੍ਡਲਾਦੀਸੁ ਮਹਾਜਨਮਜ੍ਝਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਦਨ੍ਤਮੇਵ ਗੋਣਜਾਤਿਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਜਾਤਿਂ ਵਾ ਯਾਨੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਨਯਨ੍ਤਿ। **ਰਾਜਾ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪਾਨੇਵ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾਪਿ ਦਨ੍ਤਮੇਵ ਅਭਿਰੂਹਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁਪਿ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਦਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ। **ਯੋਤਿਵਾਕ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਏਵਰੂਪਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਵਚਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ ਨ ਪਟਿਪ੍ਫਰਤੀਤਿ ਨ ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਦਨ੍ਤੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਸ੍ਸਤਰਾਤਿ ਵਲ਼ਵਾਯ ਗਦ੍ਰਭੇਨ ਜਾਤਾ। **ਆਜਾਨੀਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਅਸ੍ਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਕਾਰਣਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਾ। **ਸਿਨ੍ਧਵਾ**ਤਿ ਸਿਨ੍ਧਵਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤਾ ਅਸ੍ਸਾ। **ਮਹਾਨਾਗਾ**ਤਿ ਕੁਞ੍ਜਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਨੋ। **ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤੇ ਅਸ੍ਸਤਰਾ ਵਾ ਆਜਾਨੀਯਾ ਵਾ ਸਿਨ੍ਧਵਾ ਵਾ ਕੁਞ੍ਜਰਾ ਵਾ ਵਰਾ ਦਨ੍ਤਾ, ਨ ਅਦਨ੍ਤਾ। ਯੋ ਪਨ ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੇਨ ਦਨ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੋ, ਅਯਂ ਤਤੋਪਿ ਵਰਂ, ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਏਤੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨ ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਯਾਨੇਹੀਤਿ ਯਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਾਦਿਯਾਨਾਨਿ, ਨ ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਯਾਨੇਹਿ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **"ਅਗਤ"**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਦਿਸਂ,** ਤਂ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮੇਨ **ਦਨ੍ਤੇਨ** ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ **ਸੁਦਨ੍ਤੇਨ ਦਨ੍ਤੋ** ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੋ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਦਮਨਮੇਵ ਵਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਧਾਸੁ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿਆਦੀਸੁ ਮਾਨਵਿਧਾਸੁ ਨ ਚਲਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾ**ਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤਾ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਦਮਨਂ

ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਭੂਮਿਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਤੇ ਲੋਕੇ ਵਿਜਿਤਾਵਿਨੋ**ਤਿ ਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਵਿਜਿਤਵਿਜਯਾ ਵਿਜਿਤਵਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਨਿਬ੍ਭਯੋ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰੋ ਦਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਯਸ੍ਸ** ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ **ਛਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ** ਗੋਚਰਭਾਵਨਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸਨਾਭਾਵਨਾਯ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਗਨ੍ਧਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ **ਭਾਵਿਤਾਨਿ,** ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਗੋਚਰਭਾਵਨਾਯ, ਏਵਂ ਪਨ **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵੇਕਲ੍ਲਤਾ ਵੇਕਲ੍ਲਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਾਭਿਜ੍ਝਾਦਿਵਸੇਨ **ਭਾਵਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਵਂ **ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ** ਞਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ **ਇਮਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ** ਸਕਸਨ੍ਤਤਿਖਨ੍ਧਲੋਕਂ ਪਰਸਨ੍ਤਤਿਖਨ੍ਧਲੋਕਞ੍ਚ ਦਨ੍ਤਮਰਣਂ ਮਰਿਤ੍ਕਾਮੋ **ਕਾਲਂ ਕਙ੍ਖਤਿ,** ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਕਾਲਂ ਆਗਮੇਤਿ ਪਤਿਮਾਨੇਤਿ, ਨ ਭਾਯਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸ। ਯਥਾਹ –

> ''ਮਰਣੇ ਮੇ ਭਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਜੀਵਿਤੇ''॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੨੦)।

> ''ਨਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਰਣਂ, ਨਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਜੀਵਿਤਂ।
> ਕਾਲਞ੍ਚ ਪਤਿਮਾਨੇਮਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਸਂ ਭਤਕੋ ਯਥਾ''ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੬੦੬, ੬੫੪, ੧੦੦੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੨.੪ ਥੋਕਂ ਵਿਸਦਿਸਂ)।

ਭਾਵਿਤੋ ਸ ਦਨ੍ਤੋਤਿ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਸੋ ਦਨ੍ਤੋ।

੯੧. **ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ। **ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯੇਹਿ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞਾਣਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਅਭਾਵੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਭਵਾਯ ਵਿਭਵਾਯ** ਵਾਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦਾਯ ਵਾ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ।

੯੨. **ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਂ ਏਵਰੂਪਂ ਏਕੇਕਗਾਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਕਥੇਮਿ। **ਅਤਰੀ ਸੋ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਸਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਹਾਤਣ੍ਹਂ ਅਤਰਿ।

ਅਤ੍ਥੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਾਗੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋਤਿ ਸਯਂ ਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਞ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਰਾਗੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। **ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਆਘਾਤੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਵਾਦਪਟਿਵਾਦੇਸੁ ਕੋਪੋ ਚ ਅਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰੋ ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥੋ ਸੀਲਂ ਵਾ ਵਤਂ ਵਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਗਹਿਤਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੀਲਂ ਵਾ ਗੋਵਤਾਦਿਵਤਂ ਵਾ। **ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਵਾ। **ਪਰਾਮਾਸੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਜ੍ਝਤੀਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਪਰਤੋ ਆਮਸਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ**ਤਿ ਸਯਂ ਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿਂ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੫੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭, ੩੦੧) ਅਯੋਨਿਸੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। **ਗਨ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਨ੍ਥਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ।

੯੩. ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਉਪਸਨ੍ਤਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਰਜਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦਯੋ ਪੁਤ੍ਤਾਦਿਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਹਿਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਅਭਾਵੇਨ ਪੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਗਹਿਤਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨਿਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਗਹਿਤਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ।

ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਮੋਚੇਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਹਿਤਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਗਾਹਮੁਞ੍ਚਨਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਹਣਞ੍ਚ ਮੋਚਨਞ੍ਚ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। **ਵੁਦ੍ਧਿਪਰਿਹਾਨਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਞ੍ਚ ਹਾਨਿਞ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ।

੯੪. **ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਅਥੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਤਂ ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਵਜ੍ਜੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਇਤੋਵ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ। **ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਰਕ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਰਾਗਾਦਿਵਜ੍ਜਂ ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਅਪੁਰਕ੍ਖਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਦੇਸੁ ਨੇਜਤੀ**ਤਿ ਤਂਕਾਰਣਾ ਨਿਨ੍ਦਾਵਚਨੇਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ।

ਨੇਜਤੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਨ ਇਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਚਲਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਚਲਤੀ**ਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਨਮਤਿ। **ਨ ਵੇਧਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਨ ਫਨ੍ਦਤਿ। **ਨਪ੍ਪਵੇਧਤੀ**ਤਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। **ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

੯੫. **ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ**ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ''ਅਹਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਅਤਿਮਾਨਵਸੇਨ ਨ ਵਦਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ। **ਕਪ੍ਪਂ ਨੇਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਂ ਨ ਏਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਪਹੀਨਕਪ੍ਪੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਵ।

੯੬. **ਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ। **ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਦਿਨਾ ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਛਨ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਨਰੁਤ੍ਤਮੋ ''ਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਵ। ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਦੇਵਤਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਗਣਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੯੭. ਏਕਾਦਸਮੇ ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ**ਤਿ ਕਲਹੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਵਿਵਾਦੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਕੁਤੋ ਜਾਤਾ। **ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚਾ**ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਚ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚ ਕੁਤੋ ਪਹੂਤਾ। **ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚਾ**ਤਿ ਮਾਨਾ ਚ ਅਤਿਮਾਨਾ ਚ ਪੇਸੁਣਾ ਚ ਕੁਤੋ ਪਹੂਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਟ੍ਠ ਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ। **ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਤਂ ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਹਨ੍ਤਿ। ਯਾਚਨਤ੍ਥੋ ਹਿ **ਇਙ੍ਘਾ**ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ।

ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨਾਤਿ ਏਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਅਪਰੇਨ ਆਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਰੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਆਗਾਰਿਕਾ ਦਣ੍ਡਪਸੁਤਾ**ਤਿ ਗਹਪਤਿਨੋ ਵਿਹੇਸਮਾਨਾ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਗਾਰਿਕਾ ਸਤ੍ਤਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਾ।

ਕੁਤੋਪਹੂਤਾਤਿ ਕੁਤੋਭੂਤਾ। **ਕੁਤੋਜਾਤਾ**ਤਿ ਕੁਤੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਭਾਵਾ। **ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ "**ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ**ਤਿ ਕੁਤੋਪਾਕਟੀਭੂਤਾ। **ਕਿਂ ਨਿਦਾਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਨਿਦੇਤੀਤਿ **ਨਿਦਾਨਂ**। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਸਮੁਦੇਤੀਤਿ **ਸਮੁਦਯੋ**। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਜਾਯਤੀਤਿ **ਜਾਤਿ**। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਪਭਵਤੀਤਿ **ਪਭਵੋ। ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਕਲਹਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਮੂਲਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਂ ਹਿਨੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਹੇਤੁ**। ''ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਨਿਦੇਤੀਤਿ **ਨਿਦਾਨਂ**। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਭਵੋ**। ਪਭਵਤਿ ਫਲਂ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਪਭਵੋ**। ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਆਹਰਤੀਤਿ **ਆਹਾਰੋ**। ਅਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਆਰਮੇਤੀਤਿ **ਆਰਮ੍ਮਣਂ**। ਏਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਫਲਂ ਏਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਯੋ**। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਸਮੁਦੇਤੀਤਿ **ਸਮੁਦਯੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਕਲਹਸ੍ਸ ਚ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਚ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੇਸਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੯੮. **ਪਿਯਪ੍ਪਹੂਤਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਤੋ ਜਾਤਾ। **ਮਚ੍ਛੇਰਯੁਤ੍ਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਲਹਵਿਵਾਦਾਦੀਨਂ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਮੇਵ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਏਤੇਸਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਤਥਾ ਪੇਸੁਣਾਨਞ੍ਚ ਵਿਵਾਦਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਚ ਪੇਸੁਣਾਨੀ**"ਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

੯੯. **ਪਿਯਾ ਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ**ਤਿ ''ਪਿਯਪ੍ਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ''ਤਿ ਯੇ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਪਿਯਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਪਿਯਾ, ਯੇ ਚਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ ਲੋਕੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਭਹੇਤੁ ਲੋਭੇਨਾਭਿਭੂਤਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸੋ ਲੋਭੋ ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਹੇਤੁਕਾਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਤੋਆਦੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਮਾਸੇ ਚਸ੍ਸ ਲੋਪਾਭਾਵੋ। ਅਥ ਵਾ **ਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ ਜਾਤਾ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਤੋ ਜਾਤਾ ਕੁਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚਾ**ਤਿ ਆਸਾ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਆਸਾਯ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਚ। **ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਨਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਕਾ ਏਵਾਯਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਦੀਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਸਰਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਾਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਿਟ੍ਠਾਪਰਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮਿਦ੍ਧਿਪਰਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੧੦੦. **ਛਨ੍ਦਾਨਿਦਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਛਨ੍ਦਨਿਦਾਨਾਨਿ। **ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਚਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਲੋਭੋਪਿ ਛਨ੍ਦਨਿਦਾਨੋਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਤੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। **ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਨਿਦਾਨਾ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ’’ਤਿ ਹਿ ਛਨ੍ਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਛਨ੍ਦਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਲੋਭਾਦਯੋ। ‘‘ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ’’ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਸਾਯ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭੋ ਕਥੀਯਤਿ।

੧੦੧. ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ। **ਯੇ ਚਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯੇ ਚ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕੋਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਰੂਪਾ ਵਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ **ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ**ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਜਾਤਿਕਾਤਿ ਅਞ੍ਞਸਭਾਵਾ। **ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਕਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਠਿਤਾ। **ਸਮਿਤਪਾਪੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਪਾਪੇਨ। **ਬਾਹਿਤਪਾਪਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਹੀਨਲਾਮਕਧਮ੍ਮੇਨ। **ਭਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਮੂਲੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮੂਲਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨ। **ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਮੂਲਬਨ੍ਧਨਾ ਪਮੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਅਕੁਸਲਬਨ੍ਧਨਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨ। **ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਥਿਤਾ। **ਪਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਕਾਰੇਨ ਕਥਿਤਾ।

੧੦੨. ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਹੋਤਿ ਛਨ੍ਦੋਤਿ ਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਤਦੁਭਯਵਤ੍ਥੁਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਾਤਾਸਾਤਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਂਯੋਗਵਿਯੋਗਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ‘‘ਛਨ੍ਦੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ’’ਤਿ ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਰੂਪੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਵਯਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਾਦਿਕੇ ਲੋਕੇ ਅਯਂ ਜਨ੍ਤੁ ਭੋਗਾਧਿਗਮਤ੍ਥਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਞ੍ਚ ਕੁਰੁਤੇ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ‘‘ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਚਾਪਿ ਕੁਤੋਪਭੂਤਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਸਾਤਾਸਾਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਮਧੁਰਞ੍ਚ ਅਮਧੁਰਞ੍ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ।

ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੁਰਾ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾ ਪੂਵਸੁਰਾ ਓਦਨਸੁਰਾ ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਸੁਰਾ। **ਮੇਰਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਾਸਵੋ ਫਲਾਸਵੋ ਮਧ੍ਵਾਸਵੋ ਗੁਲਾਸਵੋ ਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਆਸਵਾ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮਦਕਰਣਵਸੇਨ ਮਜ੍ਜਂ। **ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਦਕਾਰਣਂ, ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਤਂ ਮਜ੍ਜਂ ਪਿਵਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਅਨੁਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਆਯੋਗਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰਣਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਪਨ ਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਮੇ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਖੀਣਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਵਿਕਾਲਵਿਸਿਖਾਚਰਿਯਾਨੁਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਵੇਲਾਯ ਵਿਸਿਖਾਸੁ ਚਰਿਯਾਨੁਯੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਚਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਚ੍ਚਾਦਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਗਮਨਂ। **ਆਲਸਜਾਨੁਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਾਲਸਿਯਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਂ। **ਅਪਾਯਮੁਖਾਨਿ ਨ ਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਭੋਗਾਨਂ ਵਿਨਾਸਦ੍ਵਾਰਾਨਿ ਨ ਸੇਵਤਿ।

ਕਸਿਯਾ ਵਾਤਿ ਕਸਿਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। **ਵਣਿਜ੍ਜਾਯ** ਵਾਤਿ ਧਮ੍ਮਿਕਵਣਿਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। **ਗੋਰਕ੍ਖੇਨ** ਵਾਤਿ ਗੋਪਾਲਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। **ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੇਨ** ਵਾਤਿ ਧਨੁਸਿਪ੍ਪੇਨ ਵਾ। **ਰਾਜਪੋਰਿਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਰਾਜਸੇਵਕਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। **ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਞਤਰੇਨ** ਵਾਤਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਾਦਿਸਿਪ੍ਪਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ। **ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਯੋਗਂ ਕਰੋਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜਾਨਾਤਿ। “**ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ**”ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਟ੍ਠੇ। **ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ**ਤਿ ‘‘ਮਮ ਅਤ੍ਤਾ ਵਿਨਟ੍ਠੋ’’ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵਿਗਤੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਮਮ ਅਤ੍ਤਾ। **ਸੋਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੦੩. ਏਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵਯਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇਤਿ ਏਤੇ ਕੋਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਤਾਸਾਤਦ੍ਵਯੇ ਸਨ੍ਤੇ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੋਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯੋ ਏਵਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਏਤੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਕਥਂਕਥੀ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਕਥਂਕਥਾਪਹਾਨੂਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਕਥਂਕਥੀ ਞਾਣਪਥਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ**”ਤਿ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਞਾਣਾਧਿਗਮਨਤ੍ਥਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ

ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ? **ਞਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾ**। ਬੁਦ੍ਧਸਮਣੇਨ ਹਿ ਞਤ੍ਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਞਾਣਾਨੁਭਾਵ◌ੇਨ ਤੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਦੇਸਨਾਦੋਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ **ਕਥੰਕਥੀ ਞਾਣਪਥਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ, ਞਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ।

ਪਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ **ਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨਾਗਰਿਕਬਨ੍ਧੇਨ ਬਦ੍ਧੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ** ਵ◌ਾਤਿ ਵਤਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ। **ਗਾਮਬਨ੍ਧਨੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਠਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁੰ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਗਾਮਬਨ੍ਧਨਾਦੀਹਿ ਬਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਮੋਚਨਤ੍ਥੰ।

ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਪਥੋਤਿ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਞਾਣੰ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਞ੍ਚਰਣਮਗ੍ਗੋਤਿ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਪਥੋ। **ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਪਥੋ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਤੰ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਞਾਣਪਥੋ। **ਞਾਣਸਹਭੁਨੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਣਪਥੋ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਵ◌ਸੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਞਾਣਪਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਰਿਯਪਥੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਕਥੰਕਥੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵ◌ਨ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਸਕਙ੍ਖੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਵ◌ੇਲ੍ਹਕੋ। **ਸਵ◌ਿਲੇਖੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਰਾਜਿਵ◌ਨ੍ਤੋ। **ਸਦ੍ਵ◌ੇਲ੍ਹਕੋ**ਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵ◌ਨ੍ਤੋ। **ਸਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਦੇਹਵ◌ਨ੍ਤੋ। **ਞਾਣਾਧਿਗਮਾਯਾ**ਤਿ ਞਾਣਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ। **ਞਾਣਫੁਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਞਾਣਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਞਾਣਵ◌ਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਞਾਣਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥਾਯ। **ਸਨਿਦਾਨਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੰ ਸਨਿਦਾਨੰ ਸਪਚ੍ਚਯੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਕਰੋਮਿ। **ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਨੋ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਕਰੋਮਿ।

੧੦੪. ਸਾਤੰ ਅਸਾਤਞ੍ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਤਾਸਾਤਨ੍ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵ◌ੇਦਨਾ ਏਵ◌ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ । **ਨ ਭਵ◌ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ**ਤਿ ਨ ਭਵ◌ਨ੍ਤਿ ਏਤੇ। ਵ◌ਿਭਵ◌ੰ **ਭਵ◌ਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥੰ, ਏਤੰ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਵ◌ਿਭਵ◌ੰ ਭਵ◌ਞ੍ਚ ਏਤਮ੍ਪਿ ਯੰ ਅਤ੍ਥੰ। ਲਿਙ੍ਗਬ੍ਯਤ੍ਤਯੋ ਏਤ੍ਥ ਕਤੋ। ਇਦੰ ਪਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਵ◌ਿਭਵ◌ੋ ਭਵ◌ੋ ਚਾਤਿ ਯੋ ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਤੰ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਵ◌ਿਭਵ◌ਭਵ◌ਵ◌ਤ੍ਥੁਕਾ ਵ◌ਿਭਵ◌ਭਵ◌ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ◌ ਵ◌ਿਭਵ◌ਭਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਕ੍ਖੇ ''ਭਵ◌ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ, ਵ◌ਿਭਵ◌ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ''ਤਿ ਉਪਰਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦੫) ਵ◌ਕ੍ਖਤਿ। ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵ◌ਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੦੫. ਇਤੋਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨੰ। ਇਮਾਯਪਿ ਵ◌ਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੦੬. ਕਿਸ੍ਮਿੰ ਵ◌ਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿੰ ਵ◌ੀਤਿਵ◌ਤ੍ਤੇ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਫਸ੍ਸਾ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ। ਇਮਾਯਪਿ ਵ◌ਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੦੭. ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਨਾਮਞ੍ਚ ਵ◌ਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਰੂਪੇ ਵ◌ਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰੂਪੇ ਵ◌ੀਤਿਵ◌ਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਫਸ੍ਸਾ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨੰ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਫਸ੍ਸੋ ਜਾਯਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁ ਚ ਰੂਪਾ ਚ ਰੂਪਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਚ ਰੂਪਭਾਗੇ ਰੂਪਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੰ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਫਸ੍ਸੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਵ◌ਸੇਸਾ ਵ◌ੇਦਨਾਦਯੋ ਫਸ੍ਸੇਨ ਸਹਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਭਾਗੇ। **ਸੋਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ◌ ਨਯੋ।

ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਰੂਪਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਾਤਵਿਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਨ। **ਤੀਰਣਵਿਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਨ। **ਪਹਾਨਵਿਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਹਾਨਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਨ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਿਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਨ।

੧੦੮. ਕਥਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਥਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ ਵਿਭਵਤਿ, ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ ਵਾ। **ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਰੂਪਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮ। **ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮ। **ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮ। **ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਮਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮ।

੧੦੯. ਨ ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀਤਿ ਯਥਾ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ, ਸੋ ਪਕਤਿਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞੀਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਵਿਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਵਿਸਞ੍ਞਾਯਪਿ ਵਿਰੂਪਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਨ ਹੋਤਿ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਾ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਵਾ। **ਨੋਪਿ ਅਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਹਿਤੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ ਵਾ। **ਨ ਵਿਭੂਤਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਨਯੇਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀਪਿ ਨ ਹੋਤਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ। **ਏਵਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞਿਤਾਦਿਭਾਵੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਯਦੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤੀ''ਤਿ, ਏਵਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਅਰੂਪਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ। **ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਯਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਾਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਨਾ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵੇਨ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋਤਿ ਕਥੀਯਨ੍ਤਿ। **ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵੇਨ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇਤਿ ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕ੍ਕਮਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ, ਇਮਿਨਾ ਕਮੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮਾਹਿਤੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤੇ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ,** ਪਭਸ੍ਸਰੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਘਾਤੇਨ ਵਿਹਤਰਾਗਾਦਿਅਙ੍ਗਣਤ੍ਤਾ **ਅਨਙ੍ਗਣੇ**। ਅਨਙ੍ਗਣਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚ **ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ**। ਅਙ੍ਗਣੇਨ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ **ਮੁਦੁਭੂਤੇ,** ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਦੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮੁਦੁਤ੍ਤਾਯੇਵ ਚ **ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ,** ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮੇ ਕਮ੍ਮਯੋਗ੍ਗੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਮੁਦੁ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਹੋਤਿ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਮਿਵ ਸੁਵਣ੍ਣਂ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਚ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ। ਯਥਾਹ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਂ ਏਵਂ ਭਾਵਿਤਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਹੋਤਿ ਯਥਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨)।

ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਦੀਸੁ ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਠਿਤੇ**। ਠਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ** ਅਚਲੇ ਨਿਰਿਞ੍ਜਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਮੁਦੁਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਠਿਤੇ**। ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ**। ਸਦ੍ਧਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਵੀਰਿਯਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜੇਨ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਸਤਿਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਪਮਾਦੇਨ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਸਮਾਧਿਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਓਭਾਸਗਤਂ ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮਂ ਹੋਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਨਾ **ਸਮਾਹਿਤੇ**। ਨੀਵਰਣਦੂਰੀਭਾਵੇਨ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ**। ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ **ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ**। ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਨਙ੍ਗਣੇ**। ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਵਚਰਾਨਂ, ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਕੋਪਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਗਮੇਨ **ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ**। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੭ ਆਦਯੋ, ੭੦ ਆਦਯੋ) ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਮੁਦੁਭੂਤੇ**। ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ **ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ**। ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਣੀਤਭਾਵੂਪਗਮੇਨ **ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ,** ਯਥਾ ਆਨੇਞ੍ਜਭਾਵਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਠਿਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮਂ ਹੋਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਪਾਦਕਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ।

ਆਰੁਪ੍ਪਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਤਿ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਗਮਨਮਗ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਹੀਨੋ। **ਪਪਞ੍ਚਾਯੇਵ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਪਪਞ੍ਚਾਯੇਵ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ।

੧੧੦. ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਂ ਨੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ, ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ। ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਗ੍ਗਂ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਧਿਕਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਏਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ।

੧੧੧. ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇਤਿ ਏਕੇ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਿਨੋ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਅਗ੍ਗਂ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸਂ ਪਨੇਕੇ ਸਮਯਂ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਏਕੇ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ ਸਮਯਂ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਕੁਸਲਵਾਦਾ ਸਮਾਨਾ।

ਭਵਤਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਭਵਤੋ ਭੀਤਾ। ਵਿਭਵਂ **ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਤੇ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਉਪਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਵ ਸਮਂ। **ਵੂਪਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਂ। **ਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪੁਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ।

੧੧੨. ਏਤੇ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਏਤੇ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ। **ਞਤ੍ਵਾ ਮੁਨੀ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸੋ ਵੀਮਂਸੀ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਸੋ ਵੀਮਂਸੀ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਮੁਨਿ। **ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਧਮ੍ਮੇ ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। **ਭਵਾਭਵਾਯ ਨ ਸਮੇਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਪਰਾਮਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ। ਪਰਾਮਾਸਂ ਨਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਚੂਲ਼ਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ ਚੂਲ਼ਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸਕਂਸਕਂਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਮਹਾਸਮਯੇ ‘‘ਸਬ੍ਬੇਪਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ‘ਸਾਧੁਰੂਪਾਮ੍ਹਾ’ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਸਾਧੁਰੂਪਾਵ ਇਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੧੩. ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਤੋ ਦ੍ਵੇਪਿ ਗਾਥਾ ਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਾਯੇਵ। ਤਾਸੁ **ਸਕਂ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸਮਾਨਾ। **ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਾਨਾ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਬਲਵਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ ਪੁਥੁ ਪੁਥੁ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਕਂ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਯੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ ਸ ਵੇਦਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਇਦਂ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਮਕੇਵਲੀ ਸੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਯੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਿਯਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੋ ਹੀਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਨਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਨਾਨਾਕਾਰਣਂ ਭਣਨ੍ਤਿ। **ਵਿਵਿਧਂ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਭਣਨ੍ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਂ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਕਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਅਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਕੇਵਲੀ ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਅਕੁਸਲੋ ਅਯਂ। **ਅਸਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰੋ। **ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ।

੧੧੪. ਬਾਲੋਤਿ ਹੀਨੋ। **ਅਕ੍ਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਅਵਿਦ੍ਵਾ।

੧੧੫. ਇਦਾਨਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਾ ਪੁਰਿਮਡ੍ਢੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਛਿਮਡ੍ਢੇਨ ਪਟਿਬ੍ਯੂਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਤੇਨ ਬ੍ਯੂਹੇਨ ਉਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤਤੋ ਚ ਅਪ੍ਪਕਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਚੂਲ਼ਬ੍ਯੂਹ’’ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯਂ ਤਾਵ **ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਂ। **ਸਬ੍ਬੇਵਿਮੇ ਬਾਲਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਵ ਇਮੇ ਬਾਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ? **ਸਬ੍ਬੇਵਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ**ਤਿ।

੧੧੬. ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੇਵ ਨ ਵੀਵਦਾਤਾ, ਸਂਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲਾ ਮੁਤੀਮਾਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨਵੀਵਦਾਤਾ ਅਵੋਦਾਤਾ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਾਵ ਸਮਾਨਾ ਸਂਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਚ ਕੁਸਲਾ ਚ ਮੁਤਿਮਨ੍ਤੋ ਚ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੇ ਵਦਾਤਾ’’ਤਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸਕਾਯ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੋਦਾਤਾ ਸਂਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲਾ ਮੁਤਿਮਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇ, **ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਚੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤੇਸਂ ਏਕੋਪਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਿਂਕਾਰਣਾ? **ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ,** ਯਥਾ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ।

੧੧੭. ਨ ਵਾਹਮੇਤਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਯਂ** ਤੇ **ਮਿਥੁ** ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ** ‘‘ਬਾਲੋ’’ਤਿ ਆਹੁ, ਅਹਂ **ਏਤਂ ਤਥਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਛਨ੍ਤਿ **ਨੇਵ ਬ੍ਰੂਮਿ**। ਕਿਂਕਾਰਣਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ **ਸਕਂ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ** ‘‘ਇਦਮੇਵ **ਸਚ੍ਚਂ** ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ **ਅਕਂਸੁ,** ਤੇਨ ਚ ਕਾਰਣੇਨ **ਪਰਂ “ਬਾਲੋ”**ਤਿ **ਦਹਨ੍ਤਿ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਥਿਯਂ, ਤਥੇਵਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੮੮੯) ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਾਠਾ।

ਤਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਤੁਚ੍ਛਂ। **ਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ, **ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਂ। **ਯਾਥਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। **ਅਵਿਪਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤਂ।

੧੧੮. ਯਮਾਹੂਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਾਯ **“ਯਂ** ਦਿਟ੍ਠਿ**ਸਚ੍ਚਂ ਤਥਿਯ”ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ ਆਹੁ**।

੧੧੯. ਏਕਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਾਯ ਏਕਂ ਸਚ੍ਚਂ ਨਿਰੋਧੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵਾ। **ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਜਾ ਨੋ ਵਿਵਦੇ ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਮ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚੇ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਜਾ ਨੋ ਵਿਵਦੇਯ੍ਯੁਂ। **ਸਯਂ ਥੁਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੧੨੦. ਕਸ੍ਮਾ ਨੂਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਾਯ **ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ**ਤਿ ਵਾਦਿਨੋ। **ਉਦਾਹੁ ਤੇ ਤਕ੍ਕਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇ ਵਾਦਿਨੋ ਉਦਾਹੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਤੁਤੋ ਆਹਤੰ। **ਵੀਮੰਸਾਨੁਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਨੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਚਰਿਤੰ। **ਸਯੰਪਟਿਭਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਨੋ ਪਟਿਭਾਨੰ।

੧੨੧. **ਨ ਹੇਵਾ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਾਯ **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣਾਨਿ। **ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਨੋ ਨਿਚ੍ਚਸਙ੍ਕਪ੍ਪਮਤ੍ਤੰ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਜਨੇਤ੍ਵਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕੰ ਜਨੇਨ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ। **ਜਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਾ ਜਨੇਨ੍ਤਿ। **ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਮਯ੍ਹੰ ਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਮਮ ਵਚਨੰ ਤਚ੍ਛੰ।

੧੨੨. ਇਦਾਨਿ ਏਵੰ ਨਾਨਾਸਚ੍ਚੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨੰ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ**"ਤਿਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੁਤਾਦੀਸੁ। **ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਏਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਯਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਮਾਨੰ ਅਸਮ੍ਮਾਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੇ, ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤੁਟ੍ਠਿਜਾਤੋ ਹਾਸਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰੋ ''ਹੀਨੋ ਚ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਚਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਦਤਿਯੇਵ।

ਨ ਸਮ੍ਮਾਨੇਤੀਤਿਪਿ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀਤਿ ਨ ਬਹੁਮਾਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀ ਨ ਬਹੁਮਾਨਦਸ੍ਸੀ। **ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਪਠਮੰ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੰ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਿਤਕਾਲੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾ।

੧੨੩. ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ **ਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਯਮਤ੍ਤੁਨਾ**ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨੰ। **ਵਿਮਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਗਰਹਤਿ। **ਤਦੇਵ ਪਾਵਾ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਵਚਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਵਦਤਿ, ਤੰ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੰ।

੧੨੪. ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾਤਿ ਗਾਥਾਯਤ੍ਥੋ – **ਸੋ** ਏਵੰ ਤਾਯ ਲਕ੍ਖਣਾਤਿਸਾਰਿਨਿਯਾ **ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਤ੍ਤੋ** ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤੋ, ਤੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ**ਮਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤੋ** ''ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਅਹੰ ਕੇਵਲੀ''ਤਿ ਏਵੰ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਨੀ। ਸਯਮੇ**ਵ ਅਤ੍ਤਾਨੰ **ਮਨਸਾ** ''ਅਹੰ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ? **ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਲਕ੍ਖਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਲਕ੍ਖਣੰ ਅਤੀਤਾ ਅਤਿਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ। **ਅਨੋਮੋ**ਤਿ ਅਨੂਨੋ।

੧੨੫. **ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ**ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚ – ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ? ਯੋ ਸੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੋ ''ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋ''ਤਿ ਚਾਹ, ਤਸ੍ਸ **ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਹਿ ਵਚਸਾ** ਸੋ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ **ਨਿਹੀਨੋ** ਹੋਤਿ, **ਤੁਮੋ ਸਹਾ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ,** ਸੋਪਿ ਤੇਨੇਵ ਸਹ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਤੰ ''ਬਾਲੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਅਥ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ, ਸੋ ਪਨ **ਸਯਮੇ**ਵ **ਵੇਦਗੂ** ਚ **ਧੀਰੋ** ਚ **ਹੋਤਿ**। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ **ਨ ਕੋਚਿ ਬਾਲੋ ਸਮਣੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ**। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਤੇ ਅਤ੍ਤੁਨੋ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।

ਵਾਚਾਯਾਤਿ ਕਥਨੇਨ। **ਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਭਾਸਿਤੇਨ। **ਨਿਨ੍ਦਿਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਗਰਹਹੇਤੁਨਾ। **ਗਰਹਿਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਅਵਞ੍ਞਾਤਹੇਤੁਨਾ। **ਉਪਵਦਿਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਉਪਵਾਦਹੇਤੁਨਾ।

੧੨੬. ਅਞ੍ਞਂ ਇਤੋਤਿ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚ – ‘‘ਅਥ ਚੇ ਸਯਂ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ ਧੀਰੋ। ਨ ਕੋਚਿ ਬਾਲੋ ਸਮਣੇਸੁ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸਿਯਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ‘‘ਕਸ੍ਮਾ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਸ੍ਮਾ **ਅਞ੍ਞਂ ਇਤੋ ਯਾਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਕੇਵਲੀ ਤੇ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਵਦਨ੍ਤਿ,** ਯੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਵਿਰਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ, ਅਕੇਵਲਿਨੋ ਚ ਤੇਤਿ ਏਵਂ ਪੁਥੁਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਯਸ੍ਮਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਵਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਚੇ? **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੇਨ ਹਿ ਤੇਭਿਰਤ੍ਤਾ,** ਯਸ੍ਮਾ ਸਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੇਨ ਤੇ ਅਭਿਰਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇ ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਅਕਿਲਿਟ੍ਠਮਗ੍ਗਂ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਮਗ੍ਗਂ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਮਗ੍ਗਂ। **ਵੋਦਾਤਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਰਮਗ੍ਗਂ। **ਪਰਿਯੋਦਾਤਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਪਭਾਵਨ੍ਤਮਗ੍ਗਂ। **ਵਿਰਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਅਪਰਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਪਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਖਲਿਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਹੀਨਾ। **ਗਲਿਤਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਭਟ੍ਠਾ। **ਅਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ। **ਅਪਰਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਪਰਾਜਯਮਾਪਨ੍ਨਾ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਞਾਯਾਪਰਦ੍ਧਾ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਞਾਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਰਦ੍ਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੨੭. ਏਵਂ ਅਭਿਰਤ੍ਤਾ ਚ – **ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਕਾਯਨੇ**ਤਿ ਸਕਮਗ੍ਗੇ। **ਦਲ੍ਹਂ ਵਦਾਨਾ**ਤਿ ਦਲ੍ਹਵਾਦਾ।

ਥਿਰਵਾਦਾਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਾਦਾ। **ਬਲਿਕਵਾਦਾ**ਤਿ ਬਲਵਨ੍ਤਵਾਦਾ। **ਅਵਟ੍ਠਿਤਵਾਦਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਵਾਦਾ।

੧੨੮. ਯੇ ਏਵਞ੍ਚ ਦਲ੍ਹਵਾਦਾ, ਤੇਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਸਕਾਯਨੇ ਵਾਪਿ ਦਲ੍ਹਂ ਵਦਾਨੋ **ਕਮੇਤ੍ਥ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰਂ ਦਹੇਯ੍ਯ,** ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਨਤ੍ਥਿਕਇਸ੍ਸਰਕਾਰਕਨਿਯਤਿਆਦਿਭੇਦੇ ਸਕੇ ਅਯਨੇ ‘‘ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਦਲ੍ਹਂ ਵਦਾਨੋ ਕਂ ਪਰਂ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇ ‘‘ਬਾਲੋ’’ਤਿ ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਨਨੁ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਮਤੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਏਵ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਏਵ ਚ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ **ਸਯਮੇਵ ਸੋ ਮੇਧਗਮਾਵਹੇਯ੍ਯ, ਪਰਂ ਵਦਂ ਬਾਲਮਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਂ**। ਸੋਪਿ ਪਰਂ ‘‘ਬਾਲੋ ਚ ਅਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮੋ ਚ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਕਲਹਂ ਆਵਹੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਮਤੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੋਯੇਵ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਯੇਵ ਚ।

੧੨੯. ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਪਮਾਯ, ਉਦ੍ਧਂ ਸ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਵਾਦਮੇਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਸਯਞ੍ਚ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਵਿਵਾਦਮੇਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਪਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ **ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨਿ, ਨ ਮੇਧਗਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਸਯਂ ਪਮਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ। **ਪਮਿਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਮਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। ‘‘ਪਵਿਨੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ। **ਉਦ੍ਧਂ ਵਾਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਸਹ। ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੩) ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ ਏਵ ਅਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਚੂਲ਼ਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਮਹਾਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੦. ਤੇਰਸਮੇ ਮਹਾਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਇਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਨਿਨ੍ਦਮੇਵ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਪਸਂਸਮ੍ਪੀ’’ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਆਵਿਕਾਤੁਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਵਾਨਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁ ਆਨਯਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਹਰਨ੍ਤਿ।

ਨਿਨ੍ਦਮੇਵ ਅਨ੍ਵੇਨ੍ਤੀਤਿ ਗਰਹਮੇਵ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

੧੩੧. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ‘‘ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਵਾਦਿਨੋ ਕਦਾਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਸਂਸਮ੍ਪਿ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਏਤਂ ਪਸਂਸਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾਦਫਲਂ, ਤਂ ਅਪ੍ਪਂ, ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਸਮਾਯ ਸਮਤ੍ਥਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਦੁਤਿਯੇ ਨਿਨ੍ਦਾਫਲੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਇਮਂ ਤਾਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਂ ਆਹ **‘‘ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤਂ ਨ ਅਲਂ ਸਮਾਯ, ਦੁਵੇ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਬ੍ਰੂਮੀ’’**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੁਵੇ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਫਲਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਾ ਚ ਪਸਂਸਾ ਚ ਜਯਪਰਾਜਯਾਦੀਨਿ ਵਾ ਤਂਸਭਾਗਾਨਿ। **ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਨਿਨ੍ਦਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਏਵ, ਪਸਂਸਾ ਨਾਲਂ ਸਮਾਯਾ’’ਤਿ ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਿਵਾਦਫਲੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਖੇਮਾਭਿਪਸ੍ਸਂ ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ।

ਅਪ੍ਪਕਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਂ। **ਪਰਿਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਥੋਕਂ। **ਓਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਂ। **ਲਾਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਂ। **ਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਸਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਉਪਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਸਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵੂਪਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪਨਤ੍ਥਾਯ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਨਾਲਂ।

੧੩੨. ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਵਿਵਾਦਮਾਨੋ – **ਯਾ ਕਾਚਿਮਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਮ੍ਭਵਾ। **ਸੋ ਉਪਯਂ ਕਿਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸੋ ਉਪਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਉਪਯਂ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਕਿਂ ਉਪੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਉਪੇਯ੍ਯ। **ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਖਨ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਸੁਦ੍ਧੀਸੁ ਪੇਮਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਜਨਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਜਨੇਹਿ ਜਨਿਤਾ** ਵਾਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ ਵਾ। **ਨੇਤੀ**ਤਿ ਨ ਏਤਿ। **ਨ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਮੀਪਂ ਨ ਏਤਿ। **ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀ**ਤਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੧੩੩. ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਾ ਪਨ – **ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸੀਲਂਯੇਵ ‘‘ਉਤ੍ਤਮ’’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ **ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਾ**ਤਿ ਏਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਂਯਮਮਤ੍ਤੇਨ **ਸੁਦ੍ਧਿਂ** ਵਦਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਵਤਾਦਿਞ੍ਚ **ਵਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਸੇ। ਇਧੇ**ਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯਂ **ਅਸ੍ਸ** ਸਤ੍ਥੁਨੋ **ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਭਵੂਪਨੀਤਾ** ਭਵਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਸਮਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਤੇ **ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ** ‘‘ਕੁਸਲਾ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਵਾਦਾ।

੧੩੪. ਏਵਂ ਸੀਲੁਤ੍ਤਮੇਸੁ ਚ ਤੇਸੁ ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਯੋ ਕੋਚਿ – **ਸਚੇ ਚੁਤੋ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਸਚੇ** ਤਤੋ **ਸੀਲਵਤਤੋ** ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੇਨ ਵਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਵਾ **ਚੁਤੋ ਹੋਤਿ,** ਸੋ ਤਂ ਸੀਲਬ੍ਬਤਕਮ੍ਮਂ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਵਿਰਾਧਯਿਤ੍ਵਾ ਵੇਧਤੀ**। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵੇਧਤਿ , ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਤਂ ਸੀਲਬ੍ਬਤਸੁਦ੍ਧਿਂ **ਪਜਪ੍ਪਤੀ** ਚ ਵਿਪ੍ਪਲਪਤਿ ਚ **ਪਤ੍ਥਯਤੀ** ਚ। ਕਿਮਿਵ? **ਸਤ੍ਥਾਵ ਹੀਨੋ ਪਵਸਂ ਘਰਮ੍ਹਾ,** ਘਰਮ੍ਹਾ ਪਵਸਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਤੋ ਹੀਨੋ ਯਥਾ ਤਂ ਘਰਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥਯਤੀਤਿ।

ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਾਯ ਵਾਤਿ ਪਰੇਨ ਵਾਰਿਯਮਾਨੋ ਵਾ। **ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ** ਵਾਤਿ ਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਵਾ।

ਅਵ੍ਹਾਯ ਅਪਰਦ੍ਧੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਹੀਨੋ ਮਗ੍ਗਤੋ ਵ। **ਤੰ ਵ ਸਤ੍ਥੰ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਵ ਸਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ।

੧੩੫. ਏਵ ਪਨ ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਾਨੰ ਪਵਧਨਕਾਰਣੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ **ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲੰ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਞ੍ਚ। **ਏਤੰ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਅਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਪਤ੍ਥਯਾਨੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਦਿਭੇਦੰ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਅਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦੰ ਅਸੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਅਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ। **ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਵਿਰਤੋ ਚਰੇਯ੍ਯ। **ਸਨ੍ਤਿ ਮਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਕਣ੍ਹੰ ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮੰ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਦਾਯਕੰ। **ਸੁਕ੍ਕੰ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸੰ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਦਾਯਕੰ।

ਨਿਯਾਮਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਵਿਸਨੰ। **ਸੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ। **ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਧਮ੍ਮੰ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ।

੧੩੬. ਏਵ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕੇ ਸੀਲੁਤ੍ਤਮੇ ਸੰਯਮੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਵਾਦੇ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕੰ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਹਾਯਿਨੋ ਅਰਹਤੋ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਵਾਦੇ ਬਾਹਿਰਕੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**"ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸਨ੍ਤਞ੍ਞੇਪਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਤੇ **ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤੰ** ਅਮਰਨ੍ਤਪੰ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਆਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੰ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ**ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ **ਉਦ੍ਧੰਸਰਾ** ਹੁਤ੍ਵਾ **ਭਵਾਭਵੇਸੁ ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਨੁਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਿ** ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤੀਤਿ।

ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਵਾਦਾਤਿ ਕਾਯਪੀਲ਼ਨਾਦਿਤਪੇਨ ਪਾਪਹਿਰੀਯਨਵਾਦਾ। **ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਸਾਰਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਤਪੇਨ ਹਿਰੀਯਨਸਾਰਵਨ੍ਤੋ। **ਉਦ੍ਧੰਸਰਾਵਾਦਾ**ਤਿ ਸੰਸਾਰੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਕਥਯਨ੍ਤਾ।

੧੩੭. ਏਵ ਤੇਸੰ ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਨੰ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਾਨੰ ਯੋਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਤ੍ਤਾ ਭਵਾਭਵੇਸੁ ਤੰ ਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ **ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਜਪ੍ਪਿਤਾਨਿ** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਆਸੇਵਿਤਾ ਤਣ੍ਹੰ ਵਡ੍ਢਯਤੇਵ, ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਜਪ੍ਪਿਤਾਨਿ, **ਪਵੇਧਿਤੰ ਵਾਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ,** ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਚਸ੍ਸ ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪਵੇਧਿਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਭਵਾਭਵੇਸੁ ਪਨ ਵੀਤਤਣ੍ਹਤ੍ਤਾ ਆਯਤਿੰ **ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਸ ਕੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿੰ** ਵ **ਜਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਅਯਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਆਗਮਨਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਆਗਮਨੰ। **ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਮਨੰ । **ਗਮਨਾਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ। **ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣੰ। **ਗਤੀ**ਤਿ ਗਮਨਵਸੇਨ ਗਤਿਯਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ।

੧੩੮. ਯਮਾਹੁ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਾ।

੧੩੯. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕੋਪਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਦੋ ਸਚ੍ਚੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਕੇਨ ਹਿ ਤੇ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਕੰ ਹੀ**"ਤਿ ਇਮੰ ਤਾਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੁਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿੰ। **ਅਨੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੂਨੰ।

੧੪੦. ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਸਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਬ੍ਰੂਵਨ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੰ ਪਨ ਹੀਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ – **ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਵਮ੍ਭਯਿਤੇਨ ਹੀਨੋ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ **ਪਰਸ੍ਸ** ਨਿਨ੍ਦਿਤਕਾਰਣਾ **ਹੀਨੋ** ਭਵੇਯ੍ਯ, **ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਸਿ** ਅਗ੍ਗੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ? **ਪੁਥੂ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੰ ਨਿਹੀਨਤੋ** ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ **ਸਮ੍ਹਿ ਦਲ਼੍ਹੰ ਵਦਾਨਾ**ਸਕਧਮ੍ਮੇ ਦਲ਼੍ਹਵਾਦਾ ਏਵ।

ਵ**ਮ੍ਭਯਿਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਧੰਸਿਤਕਾਰਣਾ। **ਗਰਹਿਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਲਾਮਕਕਤਕਾਰਣਾ। **ਉਪਵਦਿਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿਤਕਾਰਣਾ। **ਸਕਾਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਮਗ੍ਗਂ।

੧੪੧. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਤੇ ਚ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ **ਯਥਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯਨਾਨਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਪਿ ਨੇਸਂ ਤਥੇ**ਵ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਅਤਿਵ◌ਿਯ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦੀਨਿ ਸਤ੍ਤਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਤੇ ਪਮਾਣਾ ਸਿਯੁਂ, ਏਵ◌ਂ ਸਨ੍ਤੇ **ਸਬ੍ਬੇ**ਵ **ਵ◌ਾਦਾ ਤਥਿਯਾ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯੁਂ**। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ? **ਸੁਦ੍ਧੀ ਹਿ ਨੇਸਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਮੇ**ਵ। ਨ ਸਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਨਾਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤਂ ਤੇਸਂ ਪਰਪਚ੍ਚਯਨੇਯ੍ਯਬੁਦ੍ਧੀਨਂ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਮੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਪਾਟੇਕ੍ਕਮੇਵ।

੧੪੨. ਯੋ ਪਨ ਵ◌ਿਪਰੀਤਤੋ ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਤਸ੍ਸ **ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਮਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ** ਹਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੁਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਰੇਨ ਨੇਤਬ੍ਬਂ ਞਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ**ਧਮ੍ਮੇਸੁ** ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵ◌ਾ **ਸੁਮਗ੍ਗਹੀਤ**ਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, **ਨ ਹਿ ਸੋ ਸੇਟ੍ਠਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਂ** ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਹਿ।

ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਪਰੇਨ ਨੇਤਬ੍ਬੋ ਜਾਨਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਪਰਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨ ਪਰਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਪਟਿਬਦ੍ਧਗਮਨੋ ਨ ਹੋਤਿ।

੧੪੩. **ਜਾਨਾਮੀ**ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚ – ਏਵ◌ਂ ਤਾਵ ਪਰਮਤ੍ਥਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਂ, ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣਾਦੀਹਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਪਿ **"ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤਥੇਵ ਏਤ**"ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਵਦਨ੍ਤਾਪਿ ਚ **ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ**। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਏਕੋਪਿ ਅਦਕ੍ਖਿ ਚੇ ਅਦ੍ਦਸ ਚੇਪਿ **ਤੇਨ** ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣਾਦਿਨਾ ਯਥਾਭੂਤਮਤ੍ਥਂ, **ਕਿਞ੍ਹਿ ਤੁਮਸ੍ਸ ਤੇਨ** ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਕਿਂ ਕਤਂ, ਕਿਂ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਞ੍ਞਾ ਸਾਧਿਤਾ, ਉਦਾਹੁ ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ, ਯਤੋ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ **ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ,** ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ।

੧੪੪. **ਪਸ੍ਸਂ ਨਰੋ**ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚ – ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ? ਯ੍ਵ◌ਾਯਂ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣਾਦੀਹਿ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ, ਸੋ **ਪਸ੍ਸਂ ਨਰੋ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮਰੂਪਂ,** ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, **ਦਿਸ੍ਵ◌ਾਨ ਵ◌ਾ ਞਸ੍ਸਤਿ ਤਾਨਿਮੇ**ਵ ਨਾਮਰੂਪਾਨਿ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸੁਖਤੋ ਵ◌ਾ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ; ਸੋ ਏਵ◌ਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਕਾਮਂ ਬਹੁਂ ਪਸ੍ਸਤੁ ਅਪ੍ਪਕਂ ਵ◌ਾ** ਨਾਮਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸੁਖਤੋ ਚ ਅਥਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ**।

੧੪੫. **ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀ**ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚ – ਤੇਨ ਚ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਸਤਿਯਾਪਿ ਯੋ ''ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤਥੇਵ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀ, ਏਤਂ ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੋ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀ, ਸੋ **ਸੁਬ੍ਬਿਨਯੋ** ਨ ਹੋਤਿ ਤਂ ਤਥਾ **ਪਕਪ੍ਪਿਤਂ** ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਰਕ੍ਖਰਾਨੋ**। ਸੋ ਹਿ **ਯਂ** ਸਤ੍ਥਾਰਾਦਿਂ **ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਤ੍ਥੇ**ਵ **ਸੁਭਂ ਵਦਾਨੋ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਦੋ,** ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵ◌ਾਦੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੋ ਵ◌ਾ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ **ਤਤ੍ਥ ਤਥਦ੍ਦਸਾ ਸੋ,** ਤਤ੍ਥ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਵ◌ਿਪਰੀਤਮੇਵ ਸੋ ਅਦ੍ਦਸ। ਯਥਾ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਅਦ੍ਦਸ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਥੇਨ੍ਤੋ। **ਦੁਬ੍ਬਿਨਯੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਨੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖੋ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾਪਯੋ**ਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਲਬ੍ਭਾਪੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖੋ। **ਦੁਨ੍ਨਿਜ੍ਝਾਪਯੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ੀਮਂਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪਯਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖੋ। **ਦੁਪ੍ਪੇਕ੍ਖਾਪਯੋ**ਤਿ ਇਕ੍ਖਾਪਯਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖੋ। **ਦੁਪ੍ਪਸਾਦਯੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਸਾਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖੋ।

ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੀਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵੇਧਂ ਪਾਪੁਣਿ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਵਬੋਧਂ ਪਾਪੁਣਿ।

੧੪੬. ਏਵਂ ਪਕਪ੍ਪਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਰਕ੍ਖਰਾਨੇਸੁ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਸੁ – **ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਪ੍ਪਮੁਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਯ, ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਪਿ ਞਾਣਬਨ੍ਧੂ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਾਦਿਨਾ ਅਕਤਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧੁ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਗ੍ਗਹੋ – ਨਾਪਿ ਅਸ੍ਸ ਞਾਣੇਨ ਕਤੋ ਬਨ੍ਧੁ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨਪਿ ਞਾਣਬਨ੍ਧੁ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਮ੍ਭਵਾ। **ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ, ਅਞ੍ਞੇ ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਪਕ੍ਖਪਤਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤਿ।

੧੪੭. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਗਨ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਣਵਿਰਹਿਤੋ, ਸੋਪਿ ਨਾਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ। ਨ ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ।

ਗਨ੍ਥੇ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਕੇ ਗਨ੍ਥੇ ਚਜਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਅਨਾਦਿਯਨਵਸੇਨ ਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਗਧਿਤੇ**ਤਿ ਘਟਿਤੇ। **ਗਨ੍ਥਿਤੇ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਵਿਯ ਗਨ੍ਥਿਤੇ। **ਬਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਬਨ੍ਧੇ। **ਵਿਬਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਬਨ੍ਧੇ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਨ੍ਧੇ। **ਬਨ੍ਧਨੇ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨੇ। **ਫੋਟਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ। **ਸਚ੍ਚਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਭੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਵਿਕੋਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

੧੪੮. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ – **ਪੁਬ੍ਬਾਸਵੇ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬਾਸਵੇ**ਤਿ ਅਤੀਤਰੂਪਾਦੀਨਿ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇ । **ਨਵੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਾਦੀਨਿ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮੇ। **ਨ ਛਨ੍ਦਗੂ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਨਤ੍ਤਗਰਹੀ**ਤਿ ਕਤਾਕਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਗਰਹਨ੍ਤੋ।

੧੪੯. ਏਵਂ ਅਨਤ੍ਤਗਰਹੀ ਚ – **ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਂਪਭੇਦੇਸੁ। **ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ**ਤਿ ਪਤਿਤਭਾਰੋ। ਨ ਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ,** ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੂਪਰਤੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸੇਕ੍ਖਾ ਵਿਯ ਉਪਰਤਿਸਮਙ੍ਗੀਪਿ ਨੋ ਹੋਤਿ। **ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਪਤ੍ਥਯਤੀਤਿ ਪਤ੍ਥਿਯਾ, ਨਾਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋ। ਇਤੋ ਪਰਞ੍ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਏਵਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੩) ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ ਏਵ ਅਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮਹਾਬ੍ਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਤੁਵਟਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦. ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਤੁਵਟਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਮਹਾਸਮਯੇ ‘‘ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਾਯ ਤਾਵ **ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਭਜਿਤਾ। **ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੂ**ਤਿ ਆਦਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ। **ਵਿਵੇਕਂ ਸਨ੍ਤਿਪਦਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਿਵੇਕਞ੍ਚ ਸਨ੍ਤਿਪਦਞ੍ਚ। **ਕਥਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਕਥਂ ਪਵਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ**ਤਿ ਯਂ ਨ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ**ਤਿ ਯਂ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਸ ਘਟਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ**ਤਿ ਯਾ ਕਙ੍ਖਾ, ਤਸ੍ਸਾਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਂ। **ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਪਕਤਿਯਾ ਨ ਞਾਤਂ। **ਅਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਦਿਟ੍ਠਂ। ‘‘ਨ ਨਿਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਅਤੁਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਲਾਯ ਤੁਲਿਤਂ ਵਿਯ ਨ ਤੁਲਿਤਂ। **ਅਤੀਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਰਣਾਯ ਨ ਤੀਰਿਤਂ। **ਅਵਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਪਾਕਟਂ। **ਅਵਿਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯ। **ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ। **ਤੁਲਨਾਯਾ**ਤਿ ਤੁਲਨਤ੍ਥਾਯ। **ਤੀਰਣਾਯਾ**ਤਿ ਤੀਰਣਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਭਾਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਭਾਗਕਰਣਤ੍ਥਾਯ। **ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ। **ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਦੇਹਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ।

ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਗਹਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਗਹਟ੍ਠਾ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨਾਗਾ**ਤਿ ਸੁਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਨਾਗਾ। **ਸੁਪਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਸੁਪਣ੍ਣਸਂਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੯੨ ਆਦਯੋ)। **ਯਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਯਕ੍ਖਸਂਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੩੫ ਆਦਯੋ) ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । **ਅਸੁਰਾ**ਤਿ ਪਹਾਰਾਦਾਦਯੋ। **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਿਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਪੁਤ੍ਤਾਦਯੋ । **ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ। **ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਅਵਿਕਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। **ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਭਗਵਤਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਵੇਦਾਨਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵਿਸੇਸਧਮ੍ਮਪੁਚ੍ਛਾ। **ਅਤੀਤਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਅਨਾਗਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਪੁਚ੍ਛਾ। **ਅਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਪੁਚ੍ਛਾ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਪੁਚ੍ਛਾ।

ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਆਣਾਪੇਮਿ। **ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਕਥੇਹਿ। **ਗੋਤ੍ਤਞਾਤਕੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਞਾਤਕੋ। **ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧੂ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੋ। **ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ।

ਸਨ੍ਤਿਪਦਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਂ। **ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯਾ**ਤਿ ਯੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ। **ਸਨ੍ਤਿਫੁਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਞਾਣਫਸ੍ਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਫੁਸਨਤ੍ਥਾਯ। **ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥਾਯ। **ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੀਲਰਾਸਿਂ। **ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਲੋਕਿਯਮੇਵ।

ਤਮੋਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲਨਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਰਾਸਿਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ। **ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਭੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਭੇਦਨਂ। **ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬੁਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਕਣ੍ਟਕਸ੍ਸ ਲੁਞ੍ਚਨਂ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਂ। **ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਰਸ੍ਸ ਠਪਨਂ। **ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਰਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛੇਦਨਂ।

ਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ। **ਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਦਰਥਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਨਂ। **ਦੇਵਦੇਵ**ੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਦੇਵੋ।

੧੫੧. ਅਥ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਿਲੇਸੇ ਉਪਰੁਨ੍ਧਤਿ, ਤਥਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਤਂ ਦੇਵਪਰਿਸਂ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ **"ਮੂਲਂ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯਾ"**ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਗਾਥਾ ਅਭਾਸਿ।

ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਗਾਥਾਯ ਤਾਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਪਪਞ੍ਚਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾ ਪਪਞ੍ਚਾ ਏਵ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ਮੂਲਂ, ਤਂ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ ਮੂਲਂ **ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਮਨ੍ਤਾਯ **ਉਪਰੁਨ੍ਧੇ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਤਣ੍ਹਾ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। **ਤਾਸਂ ਵਿਨਯਾਯ** ਪਹਾਨਾਯ **ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ** ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਾ। **ਪੁਰੇਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਾਭਤ੍ਤਤੋ ਪੁਰੇਕਾਲਂ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਭੁਮ੍ਮਮੇਵ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੇਤਿ, ਏਸ ਨਯੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਾਦੀਸੁ। **ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਾਭਤ੍ਤਤੋ ਪਚ੍ਛਾਕਾਲਂ। **ਪੁਰਿਮਂ ਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਕੋਟ੍ਠਾਸਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸਂ। **ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸਂ। **ਕਾਲ਼ੇ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ। **ਜੁਣ੍ਹੇ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ। **ਵਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸੇ। **ਹੇਮਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੇਮਨ੍ਤਮਾਸੇ। **ਗਿਮ੍ਹੇ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨਮਾਸੇ। **ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਪਠਮੇ ਵਯੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇ, ਪਠਮਵਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੀਸੁ ਚ ਵਯੇਸੁ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਵਯੇ ਚਤੁਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੧੫੨. ਏਵਂ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ ਤੀਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਦੇਸਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਮਾਨਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਦੇਸੇਤੁਂ **"ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਮਭਿਜਞ੍ਞਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਾਦਿਕਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। **ਅਥ ਵਾਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਥ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਨਂ ਵਾ ਗੁਣਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। **ਨ ਤੇਨ ਥਾਮਂ ਕੁਬ੍ਬੇਥਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਗੁਣੇਨ ਮਾਨਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ।

ਸਤਾਨਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਗੁਣਵਨ੍ਤਾਨਂ। **ਸਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਨ੍ਤਾਨਂ। **ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨ ਕਥਿਤਾ। **ਨਪ੍ਪਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ।

੧੫੩. ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਅਕਰਣਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੇਯ੍ਯੋ ਨ ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਤੇਨ** ਚ ਮਾਨੇਨ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਨੀਚੋਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਸਰਿਕ੍ਖੋਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾਪਿ **ਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ**। ਤੇਹਿ ਚ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ **ਫੁਟ੍ਠੋ ਅਨੇਕਰੂਪੇਹਿ** ''ਅਹਂ ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ।

੧੫੪. ਏਵਂ ਮਾਨਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨਪਿ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੂਪਸਮਵਸੇਨ ਦੇਸੇਤੁਂ **"ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵੁਪਸਮੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਏਵ ਰਾਗਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਉਪਸਮੇਯ੍ਯ। **ਨ ਅਞ੍ਞਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤਿਮੇਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਸਨ੍ਤਿਂ ਨ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯ। **ਕੁਤੋ ਨਿਰਤ੍ਤਾ** ਵਾਤਿ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਯੇਵ।

ਨ ਏਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਾਦੀਹਿ ਨ ਮਗ੍ਗੇਯ੍ਯ। **ਨ ਗਵੇਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨ ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ। **ਨ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਨ ਇਕ੍ਖੇਯ੍ਯ।

੧੫੫. ਇਦਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤਾਦਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਜ੍ਝੇ ਯਥਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਯਥਾ** ਮਹਾ**ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ** ਉਪਰਿਹੇਟ੍ਠਿਮਭਾਗਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਸਙ੍ਖਾਤੇ ਚਤੁਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਮਾਣੇ **ਮਜ੍ਝੇ** ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਮਜ੍ਝੇ

ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤਿ, ਠਿਤੋ**ਵ ਸੋ **ਹੋਤਿ** ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, **ਏਵਂ** ਅਨੇਜੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਲਾਭਾਦੀਸੁ **ਠਿਤੋ** ਅਸ੍ਸ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਰਾਗਾਦਿ**ਉਸ੍ਸਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ।

ਉਬ੍ਬੇਧੇਨਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੇਨ। **ਗਮ੍ਭੀਰੋ**ਤਿ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ** ਗਮ੍ਭੀਰੋ। ''ਉਬ੍ਬੇਧੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ। **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਉਦਕਂ। **ਉਪਰੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂਉਦਕਂ। **ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਵੇਮਜ੍ਝੇ। **ਨ ਕਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨ ਚਲਤਿ। **ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਨ ਚਲਤਿ। **ਨ ਚਲਤੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਲਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਵੇਧਤੀ**ਤਿ ਨ ਫਨ੍ਦਤਿ। **ਨਪ੍ਪਵੇਧਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਤਿ। **ਅਨੇਰਿਤੋ**ਤਿ ਨ ਏਰਿਤੋ। **ਅਘਟ੍ਟਿਤੋ**ਤਿ ਅਕ੍ਖੋਭੋ। **ਅਚਲਿਤੋ**ਤਿ ਨ ਕਮ੍ਪਿਤੋ। **ਅਲੁਲ਼ਿਤੋ**ਤਿ ਨ ਕਲਲੀਭੂਤੋ। **ਤਤ੍ਰ ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਵੀਚਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਿਕਾਸੂਤਿ ਯੁਗਨ੍ਧਰਾਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ। **ਸੀਦਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸਿਮ੍ਬਲੀਤੂਲਮ੍ਪਿ ਤੇਸੁ ਪਤਿਤਪਤਿਤਂ ਸੀਦਤੀਤਿ ਸੀਦਾ, ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾ। ''ਅਨ੍ਤਰਸੀਦਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ।

੧੫੬. ਇਦਾਨਿ ਏਵਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਿਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਪਟਿਪਦਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧੋ **"ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ**ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿ। **ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਵਿਵਟੇਹਿ ਅਨਾਵਰਣੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯਤ੍ਤਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਂ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯਨਂ। **ਪਟਿਪਦਂ ਵਦੇਹੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਦੇਹਿ। **ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਭਦ੍ਦਂ ਤਵ ਅਤ੍ਥੁਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਲਪਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਅਥ ਵਾ ਭਦ੍ਦਂ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਤਵ ਪਟਿਪਦਂ ਵਦੇਹੀਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਪਟਿਪਦਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੇਹਿ ਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪੀਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਿਕਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪੀ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਂ। ਦੇਵਾਨਞ੍ਹਿ ਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਰੁਹਿਰਾਦੀਹਿ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਦੂਰੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਮਤ੍ਥਂ ਦਿਬ੍ਬਂ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਚਾਪਿ ਵੀਰਿਯਭਾਵਨਾਬਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਂ। ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾਪਿ ਦਿਬ੍ਬਂ। ਆਲੋਕਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕਤ੍ਤਾਪਿ ਦਿਬ੍ਬਂ। ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦਿਗਤਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਹਾਗਤਿਕਤ੍ਤਾਪਿ ਦਿਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੁ, ਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇਨ ਚਕ੍ਖੁਮਿਵਾਤਿਪਿ ਚਕ੍ਖੁ, ਦਿਬ੍ਬਞ੍ਚ ਤਂ ਚਕ੍ਖੁ ਚਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ। ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ। ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਕਥੇਤੁਂ **"ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੂ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । **ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਸਮ੍ਭਾਰਾਦਿਕਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ।

ਨੀਲੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋਤਿ ਉਮਾਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣੋ। **ਪੀਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣੋ। **ਲੋਹਿਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਇਨ੍ਦਗੋਪਕਵਣ੍ਣੋ। **ਕਣ੍ਹੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਜਨਵਣ੍ਣੋ। **ਓਦਾਤੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਓਸਧਿਤਾਰਕਵਣ੍ਣੋ। **ਯਤ੍ਥ ਚ ਅਕ੍ਖਿਲੋਮਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਅਕ੍ਖਿਲੋਮਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾਨਿ। **ਤਂ ਨੀਲਂ ਹੋਤਿ ਸੁਨੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਨੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨੀਲਂ। **ਪਾਸਾਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਜਨਕਂ। **ਦਸ੍ਸਨੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਂ। **ਉਮਾਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਕਸੀਤਲਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਂ। **ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਬਾਹਿਰਪਸ੍ਸੇ। **ਪੀਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਂ। **ਸੁਪੀਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪੀਤਕਂ। **ਉਭਯਤੋ ਚ ਅਕ੍ਖਿਕੂਟਾਨੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਚ ਅਕ੍ਖਿਕੋਟਿਯੋ। **ਲੋਹਿਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਲੋਹਿਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਵਿਵਰਾਨਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ। **ਮਜ੍ਝੇ ਕਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖੀਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਞ੍ਜਨਸਦਿਸਂ ਕਣ੍ਹਂ। **ਸੁਕਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਣ੍ਹਂ। **ਅਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਸਾਦਿਕਂ। **ਸਿਨਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਣੀਤਂ। **ਭਦ੍ਦਾਰਿਟ੍ਠਕਸਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਨੀਤਤਚਭਦ੍ਦਾਰਿਟ੍ਠਕਫਲਸਦਿਸਂ। ''ਅਦ੍ਦਾਰਿਟ੍ਠਕਸਮਾਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਤਿਨ੍ਤਕਾਕਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਦਾਤ**ਨ੍ਤਿ

ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਓਦਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰਵਿਰਹਿਤੰ ਰਜਤਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਓਦਾਤੰ। **ਸੇਤੰ ਪਣ੍ਡਰ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਅਤਿਓਦਾਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ। **ਪੁਰਿਮਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੂਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿਕਮ੍ਮੁਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੇਨ। **ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨੰ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਚਤੁਗਾਵੁਤਪ੍ਪਮਾਣੇ ਯੋਜਨੇ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦਿਗਤੰ ਰੂਪੰ ਆਵਰਣਵਿਰਹਿਤੰ ਪਕਤਿਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਕ੍ਖਤਿ।

ਦਿਵਾ ਚੇਵ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾਤਿ ਦਿਵਸਭਾਗੇ ਚ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਚ। **ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਆਲੋਕਵਿਰਹਿਤੋ। **ਸੂਰਿਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਸੂਰਭਾਵੰ ਜਨਯਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਗਤੋ। **ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੋ ਚ ਉਪੋਸਥੋ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਉਪੋਸਥਦਿਵਸੋ ਚ। **ਤਿਬ੍ਬੋ ਚ ਵਨਸਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਗਹਨੋ ਚ ਰੁਕ੍ਖਰਾਸਿ। **ਮਹਾ ਚ ਕਾਲ਼ਮੇਘੋ ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਕਾਲ਼ਮੇਘੋ ਅਬ੍ਭਪਟਲੋ ਚ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਕੁਟ੍ਟੋ** ਵਾਤਿ ਇਟ੍ਠਕਾਚਯੋ ਵਾ। **ਕਵਾਟੰ** ਵਾਤਿ ਦ੍ਵਾਰਵਾਤਪਾਨਾਦਿਕਵਾਟੰ ਵਾ। **ਪਾਕਾਰੋ** ਵਾਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਿਪਾਕਾਰੋ ਵਾ। **ਪਬ੍ਬਤੋ** ਵਾਤਿ ਪੰਸੁਪਬ੍ਬਤਾਦਿਪਬ੍ਬਤੋ ਵਾ। **ਗਚ੍ਛੰ** ਵਾਤਿ ਤਰੁਣਗਚ੍ਛਾਦਿਗਚ੍ਛੰ ਵਾ । **ਲਤਾ** ਵਾਤਿ ਕਰਵਿਨ੍ਦਾਦਿ ਲਤਾ ਵਾ। **ਆਵਰਣੰ ਰੂਪਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਸੇਧੰ ਨਤ੍ਥਿ। **ਏਕਞ੍ਚੇ ਤਿਲਫਲੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਚੇ ਏਕੰ ਤਿਲਬੀਜੰ ਸਞ੍ਞਾਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਿਲਵਾਹੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਕਟੇ ਤਿਲਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਖਿਪੇਯ੍ਯ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਵਾਹੋ ਨਾਮ ਕੁਮ੍ਭਾਤਿਰੇਕਦ੍ਵੇਸਕਟ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਤਿਲਫਲੰ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੰਨਿਮਿਤ੍ਤਕਤੰ ਤਿਲਬੀਜੰਯੇਵ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ।

ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਚੁਤੂਪਪਾਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ। ਯੋ ਹਿ ਚੁਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪਪਾਤੰ, ਸੋ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯੋ ਉਪਪਾਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨ ਚੁਤਿੰ, ਸੋ ਨਵਸਤ੍ਤਪਾਤੁਭਾਵਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਤਦੁਭਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਤੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੁ ਹੋਤਿ, ਉਭਯਞ੍ਚੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਚੁਤੂਪਪਾਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੰ, ਮਾਨੁਸਕੰ ਵਾ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤੇ ਓਲੋਕੇਤਿ। **ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚੁਤਿਕ੍ਖਣੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਟ੍ਠੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯੇ ਪਨ ਆਸਨ੍ਨਚੁਤਿਕਾ ਇਦਾਨਿ ਚਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚਵਮਾਨਾ। ਯੇ ਚ ਗਹਿਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਸਮ੍ਪਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਵ, ਤੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇ ਏਵਰੂਪੇ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਹੀਨੇ**ਤਿ ਮੋਹਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਹੀਨੇ। ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ **ਪਣੀਤੇ। ਸੁਵਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਅਦੋਸਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਟ੍ਠਕਨ੍ਤਮਨਾਪਵਣ੍ਣਯੁਤ੍ਤੇ। ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ,** ਅਭਿਰੂਪੇ ਵਿਰੂਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਗਤੇ**ਤਿ ਸੁਗਤਿਗਤੇ, ਅਲੋਭਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ। **ਦੁਗ੍ਗਤੇ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਗਤੇ, ਲੋਭਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਲਿਦ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨੇ। **ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ**ਤਿ ਯੰ ਯੰ ਕਮ੍ਮੰ ਉਪਚਿਤੰ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਉਪਗਤੇ । ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ''ਚਵਮਾਨੇ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚੰ ਵੁਤ੍ਤੰ । ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਦੇਨ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚੰ।

ਤਸ੍ਸ ਚ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਯਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੇਟ੍ਠਾਨਿਰਯਾਭਿਮੁਖੰ ਆਲੋਕੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਨੇਰਯਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁਭਵਮਾਨੇ, ਤੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਮੇਵ। ਸੋ ਏਵੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ''ਇਦੰ ਨਾਮ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਤੰ ਕਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਉਪਰਿਦੇਵਲੋਕਾਭਿਮੁਖੰ ਆਲੋਕੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦਨਵਨ ਮਿਸ੍ਸਕਵਨ ਫਾਰੁਸਕਵਨਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਮਹਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਮਾਨੇ। ਤਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨੰ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਮੇਵ। ਸੋ ਏਵੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ

‘‘ਇਦਂ ਨਾਮ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਞਾਣਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਂ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਂ ਨਾਮ। ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਚ ਇਮਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਾਦਕਾਨੇਵ ਹਿ ਇਮਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਹੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋਤਿਆਦੀਸੁ **ਇਮੇ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਚਨਂ। **ਵਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਸੋਚਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਭੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਵਨ੍ਤੋ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ, ਦੁਟ੍ਠਂ ਵਾ ਚਰਿਤਂ ਕਿਲੇਸਪੂਤਿਕਤ੍ਤਾਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ; ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਕਾਯਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ **ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ**। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ।

ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਿਹਿਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਾ ਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨੇਨ ਵਾ ਉਪਵਾਦਕਾ, ਅਕ੍ਕੋਸਕਾ ਗਰਹਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਮੇਸਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ, ਅਸ੍ਸਮਣਾ ਏਤੇ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਨਾ ਉਪਵਦਤਿ। ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਮੇਸਂ ਝਾਨਂ ਵਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਵਾ ਮਗ੍ਗੋ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨੇਨ ਉਪਵਦਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਜਾਨਂ ਵਾ ਉਪਵਦੇਯ੍ਯ ਅਜਾਨਂ ਵਾ, ਉਭਯਥਾਪਿ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੋਵ ਹੋਤਿ; ਅਤਿਭਾਰਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸਦਿਸਂ, ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਂ ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚ, ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਂ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਅਰਿਯਂ ਉਪਵਦਤਿ, ਤੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ ਹੋਤਿ , ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਵਚਂ, ਤਂ ਮੇ ਖਮਾਹੀ’’ਤਿ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਨਵਕਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਵਚਂ, ਤਂ ਮੇ ਖਮਥਾ’’ਤਿ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਸੋ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਦਿਸਾਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਸਯਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੇ ਵਾ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਨਾਪਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਪੇਸੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਯੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਨਵਕਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਵੁਡ੍ਢਤਰਾ, ਵੁਡ੍ਢੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਵਚਂ, ਤਂ ਖਮਤੁ ਮੇ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਅਖਮਨ੍ਤੇਪਿ ਏਤਦੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਏਕਚਾਰਿਕਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਕਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਵਚਂ, ਤਂ ਮੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਕਰੋਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸੋ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਥ, ਥੇਰੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਖਮਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਮੇਥਾ’’ਤਿ। ਤੇਨਪਿ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਗਤਦਿਸਾਭਿਮੁਖੇਨ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਖਮਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਿ ਸੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਮਞ੍ਚਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਸਿਵਥਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਕਤੇ ਨੇਵ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਂ ਨ ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਪਾਕਤਿਕਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾਤਿ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਾ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਨਾਨਾਵਿਧਕਮ੍ਮਾ, ਯੇ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਮੂਲਕੇਸੁ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੇ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਯਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਨਵਚਨਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ ਹਿ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਦਿਸੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਂ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਦਾਮਿ। ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੯)।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਤੋ ਚ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਰਂ ਨਾਮ ਅਞ੍ਞਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਨਾਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਂ ਏਵਂਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ ਯਥਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾਨੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੦)।

ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾਤਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ। **ਪਰੰ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਗ੍ਗਹਣੇ । ਅਥ ਵਾ **ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦਾ। **ਪਰੰ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਤੋ ਉਦ੍ਧੰ। **ਅਪਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਨਿਰਯਵੇਵਚਨਮੇਵ। ਨਿਰਯੋ ਹਿ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਹੇਤੁਭੂਤਾ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਾ ਅਯਾ ਅਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਾਨੰ ਵਾ ਆਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਅਪਾਯੋ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਤਿ ਪਟਿਸਰਣਨ੍ਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਤਿ**, ਦੋਸਬਹੁਲਤਾਯ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਗਤੀਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਤਿ**। ਵਿਵਸਾ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਟਕਾਰਿਨੋਤਿ **ਵਿਨਿਪਾਤੋ**, ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਤਿਪਿ **ਵਿਨਿਪਾਤੋ**। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਦਸਞ੍ਞਿਤੋ ਅਯੋਤਿ **ਨਿਰਯੋ**।

ਅਥ ਵਾ ਅਪਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਹਿ ਅਪਾਯੋ ਸੁਗਤਿਤੋ ਅਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿ, ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਨੰ ਨਾਗਰਾਜਾਦੀਨੰ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਦੁਗ੍ਗਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਸੋ ਹਿ ਅਪਾਯੋ ਚੇਵ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਚ ਸੁਖਤੋ ਅਪੇਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਗਤਿਭੂਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਤੁ ਵਿਨਿਪਾਤੋ, ਅਸੁਰਕਾਯਸਦਿਸੰ ਅਵਿਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ। ਵਿਨਿਪਾਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਸੁਰਕਾਯੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਪਾਯੋ ਚੇਵ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਚ ਸਬ੍ਬਸਮੁਸ੍ਸਯੇਹਿ ਚ ਵਿਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਨਿਪਾਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਰਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵੀਚਿਆਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੰ ਨਿਰਯਮੇਵ ਦੀਪੇਤੀਤਿ। **ਉਪਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਉਪਗਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਤਤ੍ਥ ਸੁਗਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ। ਸਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦੇਵਗਤਿਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਗਤੀਤਿ **ਸੁਗਤਿ**। ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਵਿਸਯੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਗ੍ਗੋਤਿ **ਸਗ੍ਗੋ**। ਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਵਚਨਤ੍ਥੋ। **ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਨਿਗਮਨਵਚਨੰ।

ਏਵੰ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੰ ਪਰਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਤੂਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ । ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣੰ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਾਤੀਤਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਨਾਗਤੰਸਞਾਣੰ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਅਪ੍ਪਮਾਣਮਗ੍ਗਅਨਾਗਤਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਚ ਭਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ ਇਚ੍ਛਮਾਨੋ। **ਏਕਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਕੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੰ ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ। **ਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਚੂਲ਼ਨਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਦਿਸਾ ਭਾਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ, ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ, ਏਸਾ ਸਹਸ੍ਸਿਚੂਲ਼ਨਿਕਾ ਨਾਮ। **ਚੂਲ਼ਨਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕੰ। **ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕੰ ਲੋਕਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨੰ ਸਹਸ੍ਸਭਾਗੇਨ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਦਸਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਮਾਣਾ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸੀ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕਾ ਲੋਕਧਾਤੁ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵੇ ਦੇਵਲੋਕਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਦਿਵਸੇ ਚ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਦਿਵਸੇ ਚ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਦਿਵਸੇ ਚ ਸਮ੍ਬੋਧਿਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਵਸੇਸੁ ਚ ਏਤ੍ਤਕੰ ਠਾਨੰ ਕਮ੍ਪਤਿ।

ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ। ਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਨ੍ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਤਿਯਾਤਿ ਤਿਸਹਸ੍ਸੀ, ਪਠਮਸਹਸ੍ਸਿੰ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣਿਤੰ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕੰ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣਿਤਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਗਣਿਤਾਤਿ ਮਹਾਸਹਸ੍ਸੀ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਮਾਣੋ ਲੋਕੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਗਣਕਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ਏਵਮਾਹ – ''ਨ ਹਿ ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਏਤੰ ਪਰਿਮਾਣੰ । ਇਦਞ੍ਹਿ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਸਜ੍ਝਾਯਮੂਲਕੰ ਵਾਚਾਯ ਪਰਿਹੀਨਟ੍ਠਾਨੰ, ਦਸਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਮਾਣੰ ਪਨ ਠਾਨੰ ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ਨਾਮਾ''ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਆਟਾਨਾਟਿਯਪਰਿਤ੍ਤ- (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੫ ਆਦਯੋ) ਇਸਿਗਿਲਿਪਰਿਤ੍ਤ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੩ ਆਦਯੋ) ਧਜਗ੍ਗਪਰਿਤ੍ਤ- (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯) ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਤ੍ਤਖਨ੍ਧਪਰਿਤ੍ਤ- (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੭) ਮੋਰਪਰਿਤ੍ਤ- (ਜਾ॰

੧.੨.੧੭-੧੮) ਮੇਤ੍ਤਪਰਿਤ੍ਤ- (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੯.੧ ਆਦਯੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੪੩ ਆਦਯੋ) ਰਤਨਪਰਿਤ੍ਤਾਨਂ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧ ਆਦਯੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੨੪ ਆਦਯੋ) ਆਣਾ ਫਰਤਿ।

ਯਾਵਤਕਂ ਵਾ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾਤਿ ਯਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਇਮਿਨਾ ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ , ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇ ਚਸ੍ਸ ਇਮਂ ਉਪਮਂ ਆਹਰਨ੍ਤਿ – ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਮ੍ਹਿ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਸਾਸਪੇਹਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਏਕਂ ਸਾਸਪਂ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਸਾਸਪਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ। ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਿ। ਦਕ੍ਖਿਣਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਤਾਵਤਕਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਤਕਂ ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੂਤਿ ਕੇਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਪਿਹਿਤਚਕ੍ਖੁ? **ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ**ਤਿਆਦਿਕਂ **ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ।

ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਚ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣੇਨ ਚ। ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੂਤਿ ਨਾਮਂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੂਤਿ । **ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਰਾਗਾਦਿਰਜਂ ਅਪ੍ਪਂ, ਤੇ **ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ**। ਯੇਸਂ ਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ, ਤੇ **ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ**। ਯੇਸਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਿਕ੍ਖਾਨਿ, ਤੇ **ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ**। ਯੇਸਂ ਤਾਨਿ ਮੁਦੂਨਿ, ਤੇ **ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ**। ਯੇਸਂ ਤੇਯੇਵ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਆਕਾਰਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ, ਤੇ **ਸ੍ਵਾਕਾਰਾ**। ਯੇ ਕਥਿਤਕਾਰਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਤੇ **ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯਾ**। ਯੇ ਪਰਲੋਕਞ੍ਚੇਵ ਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਭਯਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ** ਨਾਮ।

ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਲਵਨੇ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨੀ**ਤਿ ਯਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਾਨੇਵ ਪੋਸਿਯਨ੍ਤਿ। **ਉਦਕਂ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਦਕਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਾਨਿ ਯਾਨਿ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਠਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਆਗਮਯਮਾਨਾਨਿ ਠਿਤਾਨਿ ਅਜ੍ਜ ਪੁਪ੍ਫਨਕਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਸਮੋਦਕਂ ਠਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸ੍ਵੇ ਪੁਪ੍ਫਨਕਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਉਦਕਾ ਅਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ, ਤਾਨਿ ਤਤਿਯਦਿਵਸੇਵ ਪੁਪ੍ਫਨਕਾਨਿ। ਉਦਕਾ ਪਨ ਅਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਸਰੋਗਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਾਨਿ ਨੇਵ ਪੁਪ੍ਫਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਭਕ੍ਖਾਨੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਂ ਨਾਰੂਲ਼੍ਹਾਨਿ, ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਦੀਪਿਤਾਨਿ।

ਯਥੇਵ ਹਿ ਤਾਨਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਏਵਮੇਵ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ ਨੇਯ੍ਯੋ ਪਦਪਰਮੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ**। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਭਜੀਯਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ**। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਨੇਯ੍ਯੋ**। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਸੁਣਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਭਣਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਧਾਰਯਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਵਾਚਤੋ ਨ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਪਦਪਰਮੋ**। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਉਪ੍ਪਲਵਨਾਦਿਸਦਿਸਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਜ੍ਜ ਪੁਪ੍ਫਨਕਾਨਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ, ਸ੍ਵੇ ਪੁਪ੍ਫਨਕਾਨਿ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਚ ਅਦ੍ਦਸ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਅਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਪਦਪਰਮਾਨਂ ਅਨਾਗਤਤ੍ਥਾਯ ਵਾਸਨਾ ਹੋਤਿ।

ਰਾਗਚਰਿਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਰਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤੋ। ਦੁਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਦੋਸਚਰਿਤੋ**। ਮੁਯ੍ਹਨਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮੋਹਚਰਿਤੋ**। ਵਿਤਕ੍ਕਨਵਸੇਨ ਊਹਨਵਸੇਨ

ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋ** । ਓਕਪ੍ਪਨਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ**। ਞਾਣਮੇਵ ਚਰਣਂ, ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਚਰਣਂ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਾ ਚਰਣਂ, ਞਾਣਤੋ ਵਾ ਚਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਞਾਣਚਰਿਤੋ। ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਾਗੁਸ੍ਸਦਸ੍ਸ ਰਾਗਬਹੁਲਸ੍ਸ। ਪਰਤੋਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਸੁਭਕਥਂ ਕਥੇਤੀਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਦਸਵਿਧਂ ਅਸੁਭਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਕਥਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਅਸੁਭਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧)। **ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਿਨੇਹਨਂ ਕਥੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯਾ''ਤਿ। **ਉਦ੍ਦੇਸੇ**ਤਿ ਸਜ੍ਝਾਯਨੇ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ। **ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ। **ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਾਕਚ੍ਛਾਯ। **ਗਰੁਸਂਵਾਸੇ**ਤਿ ਗਰੂਨਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨੇ। **ਨਿਵੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧)। **ਪਸਾਦਨੀਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੦ ਆਦਯੋ) ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲਾ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੯ ਆਦਯੋ) ਦਿਪਸਾਦਜਨਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਕਥੇਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤੁਪਟਿਵੇਧਂ। **ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਵਵਿਧਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਂ। **ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਸੁਟ੍ਠੁਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ। **ਸੀਲਾਨਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਸੀਲਾਨਿ ਚ। **ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਕਥੇਤਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਾਕਾਰਂ। **ਦੁਕ੍ਖਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰਂ। **ਅਨਤ੍ਤਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰਂ।

ਸੇਲੇ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਸੇਲਮਯੇ ਏਕਗ੍ਘਨੇ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿ ਠਿਤੋਵ, ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਭਿਮੁਖੇ ਗੀਵੁਕ੍ਖਿਪਨਪਸਾਰਣਾਦਿਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਤਥੂਪਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਸੇਲਪਬ੍ਬਤੂਪਮਂ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਸੇਲਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿ ਠਿਤੋਵ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪੁਰਿਸੋ **ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਜਨਤਂ** ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। **ਸੁਮੇਧ** ਸੁਨ੍ਦਰਪਞ੍ਞ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ** ਭਗਵਾ **ਧਮ੍ਮਮਯਂ** ਪਞ੍ਞਾਮਯਂ **ਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ** ਸਯਂ **ਅਪੇਤਸੋਕੋ ਸੋਕਾਵਤਿਣ੍ਣਂ ਜਾਤਿਜਰਾਭਿਭੂਤਞ੍ਚ ਜਨਤਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ** ਉਪਧਾਰਯਤੁ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੁ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਥਾ ਹਿ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦਸਾਮਨ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕੇਦਾਰਪਾਲ਼ੀਸੁ ਕੁਟਿਯੋ ਕਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਜਾਲੇਯ੍ਯ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਞ੍ਚ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਅਸ੍ਸ, ਅਥ ਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭੂਮਿਂ ਓਲੋਕਯਤੋ ਨੇਵ ਖੇਤ੍ਤਂ ਨ ਕੇਦਾਰਪਾਲ਼ਿਯੋ ਨ ਕੁਟਿਯੋ ਨ ਤਤ੍ਥ ਸਯਿਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯੁਂ, ਕੁਟਿਕਾਸੁ ਪਨ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਪਾਸਾਦਂ ਆਰੁਯ੍ਹ ਸਤ੍ਤਕਾਯਂ ਓਲੋਕਯਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਯੇ ਤੇ ਅਕਤਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਏਕਵਿਹਾਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਜਾਣੁਪਸ੍ਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਖਿਤ੍ਤਸਰਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਕਤਕਲ੍ਯਾਣਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਤੇ ਏਵਸ੍ਸ ਦੂਰੇਪਿ ਠਿਤਾ ਆਪਾਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਬ੍ਬਤੋ ਵਿਯ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤੋ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਹਿਮਵਨ੍ਤੋਵ ਪਬ੍ਬਤੋ।
> ਅਸਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਖਿਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਸਰਾ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੦੪; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧)।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਨੇਯ੍ਯਪਥਪ੍ਪਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ। ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਾਦਿਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਿਕਾਰੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਨੇਯ੍ਯਪਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਏਵ ਞਾਣਂ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ ਚ ਕਮਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਕਿਂਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਤਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਤ੍ਤਿਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਞਾਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਸਿਯੁਂ। ਤੇਸੁ ਕਮੇਨ ਸਬ੍ਬਜਾਨਨਕਾਲਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਕਮਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਕਿਂ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਾਭਾਵਤੋ ਸਕਿਂਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ

ਯਥਾਰਮ੍ਮਣਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਵਿਰੋਧਤੋ ਯੁਤ੍ਤਿਅਭਾਵਤੋ ਚ ਸਤਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਸੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਤ੍ਤਿਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਵਿਦਿਤਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਞਾਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਵਾ, ਸਤ੍ਤਿਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਸਬ੍ਬਜਾਨਨਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ''ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ...ਪੇ॰... ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਞਾਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਏਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਕਾਰਣਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਤੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਜਾਨਨਞਾਣੇਨ।

ਪੁਨ ਅਪਰੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਸਾਧਨਤ੍ਥੰ **"ਨ ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਇਧ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤੇਧਾਤੁਕੇ ਲੋਕੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨ ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਿਕੰ ਆਖ੍ਯਾਤਪਦੰ, ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲਿਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖਤ੍ਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਦ**-ਕਾਰੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਥੋ**ਤਿ ਵਚਨੋਪਾਦਾਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਅਵਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕੰ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਨਾਹੋਸੀਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। ਅਬ੍ਯਯਭੂਤਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਥਿ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਪਾਠਸੇਸੰ ਵਿਨਾਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਇਮਿਨਾ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਜਾਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲਿਕੰ ਅਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਨਾਗਤਕਾਲਿਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਜਾਨਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਏਤ੍ਥ **ਅ**-ਕਾਰੋ। **ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਤੇਕਾਲਿਕੰ ਵਾ ਕਾਲਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਨੇਯ੍ਯੰ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਅਧਿਕੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ, ਏਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੇਕਾਲਿਕਸ੍ਸ ਕਾਲਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣਾ **ਅਤ੍ਥਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਯਯਭੂਤੋਯੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਕਾਲਵਸੇਨ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਚ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਵਤ੍ਤੰ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ । ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਸਾਧਿਤੰ।

ਨ ਇਤਿਹਿਤਿਹਨ੍ਤਿ ''ਏਵੰ ਕਿਰ ਆਸਿ, ਏਵੰ ਕਿਰ ਆਸੀ''ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਇਤਿਕਿਰਾਯਾ**ਤਿ ''ਏਵੰ ਕਿਰ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਕਥਾਯਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਿਟਕਤਨ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮੇਤੀਤਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਤਕ੍ਕਹੇਤੂ**ਤਿ ਤਕ੍ਕਗ੍ਗਾਹੇਨਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾ**ਤਿ ''ਸੁਨ੍ਦਰਮਿਦੰ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਕਾਰਣਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮੇਤੀਤਿਪਿ ਨ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਸਮਾਧਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧੀਤਿ? ਸਮਾਧਾਨਟ੍ਠੇਨ। ਕਿਮਿਦੰ ਸਮਾਧਾਨੰ ਨਾਮ? ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਸਮੰ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਆਧਾਨੰ, ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਸਮੰ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਾ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਇਦੰ ਸਮਾਧਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ –

> ''ਲਕ੍ਖਣੰ ਤੁ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਦ੍ਧੰਸਨੰ ਰਸੋ।
> ਅਕਮ੍ਪਨਮੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਸੁਖੰ ਪਨ''॥ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੩)।

ਸਮਾਧਿ ਅਨਾਵਿਲਅਚਲਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਠਿਤਿ**। ਪਰਤੋ ਪਦਦ੍ਵਯੰ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤੰ। ਅਪਿ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਸਣ੍ਠਿਤਿ**। ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਅਵਟ੍ਠਿਤਿ**। ਕੁਸਲਪਕ੍ਖਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਓਗਾਹਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾ ਸਤਿ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਾਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਾ ''ਓਕਪ੍ਪਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਤਿ ''ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ''ਤਿ, ਸਮਾਧਿ ''ਅਵਟ੍ਠਿਤੀ''ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ ''ਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ''ਤਿ। ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਪਨ

ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਓਗਾਹਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਿ। ਤੇਨੇਵੇਤੇ ''ਓਘਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਰਜੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਉਦਕੇਨ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਟ੍ਠੇ ਥੋਕਮੇਵ ਕਾਲਂ ਰਜੋ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸੁਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਸੁਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਪੁਨ ਪਕਤਿਭਾਵੇਨੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਨ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ।

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਾਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ**। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਨਾਮ। ਅਯਂ ਪਨ ਤਥਾਵਿਧੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸਾਹਟਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਹਰੀਯਤਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਏਵਂ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ **ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸਤਾ। ਸਮਥੋ**ਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਸਮਥੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ ਅਧਿਕਰਣਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ **ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ** ਨਾਮ। ਤਞ੍ਹਿ ਆਗਮ੍ਮ ਚਿਤ੍ਤਚਲਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਸਮ੍ਮਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯਾਦਿਸਤ੍ਤਵਿਧੋ ਸਮਥੋ **ਅਧਿਕਰਣਸਮਥੋ** ਨਾਮ। ਤਞ੍ਹਿ ਆਗਮ੍ਮ ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਧਿਕਰਣਾਨਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ''ਅਧਿਕਰਣਸਮਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸਮਾਧਿਲਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਤੀਤਿ **ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਮਾਧਿਬਲਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਮਾਧਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਮਾਧਿ।

੧੫੭. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਰਕ੍ਖਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਇਮਿਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਦੇਸਿਯਮਾਨਾ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪਟਿਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਚਕ੍ਖੂਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਨੇਵ ਲੋਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਦਿਟ੍ਠਦਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਦਿਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਲੋਲੋ ਨੇਵ ਅਸ੍ਸ। **ਗਾਮਕਥਾਯ ਆਵਰਯੇ ਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਯ ਸੋਤਂ ਆਵਰੇਯ੍ਯ।

ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯੇਨਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲੋਲਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯੇਨ। **ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਦਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮਾਦਿਆਰਾਮੇਨ ਫਲਾਰਾਮਾਦਿਂ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮਾਦਿਂ ਵਾ। **ਦੀਘਚਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਚਰਣਂ। **ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਚਰਣਂ। **ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋਤਿ ਉਮ੍ਮਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। **ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਂ ਓਤਿਣ੍ਣੋ। **ਘਰਮੁਖਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਘਰਦ੍ਵਾਰਾਨਿ ਅਵਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। **ਉਦ੍ਧਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਦਿਸਂ ਉਦ੍ਧਂਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਲੋਕੇਨ੍ਤੋ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ – ''ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਕ੍ਖੁਕਤ੍ਤਾ। ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ ਪਨ ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਈਦਿਸੀ ਪਨੇਸਾ 'ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤੀ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਂ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣਤੋ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਸਿਤਹਸਿਤਕਥਿਤਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਾਦਿਭੇਦਂ ਆਕਾਰਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਯਂਕਾਰਣਾ ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਏਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ **ਅਸਂਵੁਤਂ** ਅਪਿਹਿਤਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਏਤੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ** ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯੁਂ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯੁਂ। **ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਪਿਦਹਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂਭੂਤੋਯੇਵ ਚ **ਨ**

ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਸਂਵਰੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤਿ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪਿਚ ਯਦਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ਭਵਙ੍ਗੇ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਤੋ ਮਨੋਧਾਤੁ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਤੋ ਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਜਵਨਂ ਜਵਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਨੇਵ ਭਵਙ੍ਗਸਮਯੇ ਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਯੇ ਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਸਂਵਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਸਚੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਵਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਸਂਵਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਹੋਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੋ ''ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਅਸਂਵਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਨਗਰੇ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਸਂਵੁਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਘਰਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਗਬ੍ਭਾਦਯੋ ਸਂਵੁਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬਂ ਭਣ੍ਡਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤਂ ਅਗੋਪਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਹਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚੋਰਾ ਯਦਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਤਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਜਵਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨੀਤਿ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਫਲਞ੍ਚ ਇਧਲੋਕਞ੍ਚ ਪਰਲੋਕਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ। ''ਅਯਂ ਮੇ ਞਾਤੀਤਿ ਵਾ, ਮਿਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ, ਇਦਂ ਵਾ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਂ ਵਾਨੇਨ ਕਤਪੁਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਨ ਦਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹਿ ਨ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਭੋਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਚ ਦੇਸਨਾਸੀਸਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਾਨਿ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਸੇਵਮਾਨਾ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਕਤਮੋ ਹੋਤਿ। **ਨਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਨਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਗੀਵਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਟ੍ਠੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਗੀਤਂ। **ਵਾਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਵਾਦਿਤਂ। **ਪੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਟਸਮਜ੍ਜਂ। **ਅਕ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਰਤਰਾਮਾਯਨਾਦਿਕਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਥੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪਾਣਿਸ੍ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਂਸਤਾਲ਼ਂ, ''ਪਾਣਿਤਾਲ਼''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵੇਤਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਘਨਤਾਲ਼ਂ, ''ਮਨ੍ਤੇਨ ਮਤਸਰੀਰੁਟ੍ਠਾਪਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। **ਕੁਮ੍ਭਥੂਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਅਮ੍ਬਣਕਤਾਲ਼ਂ , ''ਕੁਮ੍ਭਸਦ੍ਦ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। **ਸੋਭਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਟਾਨਂ ਅਬ੍ਭੋਕ੍ਕਿਰਣਂ; ਸੋਭਨਕਰਂ ਵਾ, ਪਟਿਭਾਨਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਣ੍ਡਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੋਗੁਲ਼ਕੀਲ਼ਾ, ''ਚਣ੍ਡਾਲਾਨਂ ਸਾਣਧੋਵਨਕੀਲ਼ਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਣੁਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਨਂ।

ਧੋਵਨਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਧੋਵਨਂ, ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਕਿਰ ਜਨਪਦੇਸੁ ਕਾਲਙ੍ਕਤੇ ਞਾਤਕੇ ਨ ਝਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਨਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਤੇਸਂ ਪੂਤਿਭੂਤਂ ਕਾਯਂ ਞਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਕਾਲੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੁਰਾਦੀਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰੋਦਨ੍ਤਾ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਾ ਸੁਰਂ ਪਿਵਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਧੋਵਨਂ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਾਨਮ੍ਪਿ ਖਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਭੋਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਲੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਪੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਨਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਗੀਤਮ੍ਪਿ ਵਾਦਿਤਮ੍ਪਿ। ਅਤ੍ਥੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧੋਵਨਂ, ਨੇਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੦੭)। ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਨ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਜਾਲੇਨ ਅਟ੍ਠਿਧੋਵਨਂ ਧੋਵਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧਾ**ਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਨ ਤੇ ਯੁਜ੍ਝਾਪੇਤੁਂ, ਨ ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਦਟ੍ਠੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਲ੍ਲਯੁਦ੍ਧਂ। **ਉਯ੍ਯੋਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਹਾਰੋ ਦਿਯ੍ਯਤਿ। **ਬਲਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਗਣਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਨਾਨਿਵੇਸੋ, ਸਕਟਬ੍ਯੂਹਾਦਿਵਸੇਨ ਸੇਨਾਯ ਨਿਵੇਸਨਂ। **ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਯੋ ਹਤ੍ਥੀ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਹਤ੍ਥਾਨੀਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੪) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੀਕਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ।

ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਪਦਾਨਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਜਵਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਿਧ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸਂਵੁਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਘਰਾਦਯੋ ਅਸਂਵੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬਂ ਭਣ੍ਡਂ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ ਸੁਗੋਪਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਿਹਿਤੇਸੁ ਚੋਰਾਨਂ ਪਵੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮੇਵ ਜਵਨੇ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿਪਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਉਪਰਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾਤਿ ਪਟਾਣੀਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਗਾਮਕਥਾ**ਤਿ ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ ਕਥਾ। **ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ। ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤਾ ਕਥਾਤਿ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ**। ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ‘‘ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ ਮਨ੍ਧਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾਸੋਕੋ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਰਾਜਕਥਾ**। ਏਸ ਨਯੋ **ਚੋਰਕਥਾ**ਦੀਸੁ। ਤੇਸੁ ‘‘ਅਸੁਕੋ ਰਾਜਾ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਕਥਾਵ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ ਹੋਤਿ। ‘‘ਸੋਪਿ ਨਾਮ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਖਯਂ ਗਤੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਚੋਰੇਸੁਪਿ ‘‘ਮੂਲਦੇਵੋ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਮੇਘਮਾਲੋ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ’’ਤਿ ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ‘‘ਅਹੋ ਸੂਰਾ’’ਤਿ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਕਥਾਵ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ। ਯੁਦ੍ਧੇਪਿ ਭਾਰਤਯੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ‘‘ਅਸੁਕੇਨ ਅਸੁਕੋ ਏਵਂ ਮਾਰਿਤੋ ਏਵਂ ਵਿਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨੇਵ ਕਥਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ। ‘‘ਤੇਪਿ ਨਾਮ ਖਯਂ ਗਤਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹੋਤਿ।

ਅਪਿ ਚ ਅਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ‘‘ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ ਗਨ੍ਧਵਨ੍ਤਂ ਰਸਵਨ੍ਤਂ ਫਸ੍ਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਾਦਿਮ੍ਹ ਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹ ਪਿਵਿਮ੍ਹ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਸਯਨਂ ਮਾਲਂ ਗਨ੍ਧਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਦਮ੍ਹ, ਚੇਤਿਯਪੂਜਂ ਅਕਰਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਞਾਤਿਕਥਾ**ਦੀਸੁ ਪਨ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਞਾਤਕਾ ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਂ ਏਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਰੇਹਿ ਯਾਨੇਹਿ ਵਿਚਰਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੇਪਿ ਨੋ ਞਾਤਕਾ ਖਯਂ ਗਤਾ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਂ ਏਵਰੂਪਾ ਉਪਾਹਨਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਦਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਗਾਮਕਥਾਪਿ ਸੁਨਿਵਿਟ੍ਠਦੁਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਸੁਭਿਕ੍ਖਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ‘‘ਅਸੁਕਗਾਮਵਾਸਿਨੋ ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਖਯਵਯਂ ਗਤਾ’’ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਨਿਗਮਨਗਰਜਨਪਦਕਥਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਤ੍ਥਿਕਥਾਪਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਖਯਵਯਂ ਗਤਾ’’ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਸੂਰਕਥਾ**ਪਿ ‘‘ਨਨ੍ਦਿਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਯੋਧੋ ਸੂਰੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਸਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸਿ, ਖਯਵਯਂ ਗਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਵਿਸਿਖਾਕਥਾ**ਪਿ ‘‘ਅਸੁਕਾ ਵਿਸਿਖਾ ਸੁਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਦੁਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਖਯਵਯਂ ਗਤਾ’’ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਕਥਾਤਿ ਉਦਕਟ੍ਠਾਨਕਥਾ, ‘‘ਉਦਕਤਿਤ੍ਥਕਥਾ’’ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕੁਮ੍ਭਦਾਸਿਕਥਾ ਵਾ। ਸਾਪਿ ‘‘ਪਾਸਾਦਿਕਾ, ਨਚ੍ਚਿਤੁਂ ਗਾਯਿਤੁਂ ਛੇਕਾ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਕਥਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਞਾਤਿਕਥਾ। ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਮਾਨਞਾਤਿਕਥਾਸਦਿਸੋਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਨਾਨਤ੍ਤਕਥਾਤਿ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਅਵਸੇਸਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾ। **ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕਾ**ਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਕੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ? ਅਸੁਕੇਨ ਨਾਮ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ। ਕਾਕੋ ਸੇਤੋ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਸੇਤਤ੍ਤਾ, ਬਲਾਕਾ ਰਤ੍ਤਾ ਲੋਹਿਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਲੋਕਾਯਤਵਿਤਣ੍ਡਸਲ੍ਲਾਪਕਥਾ।

ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਨਾਮ ਕਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਾਗਰੋ? ਸਾਗਰਦੇਵੇਨ ਖਤਤ੍ਤਾ ਸਾਗਰੋ, ''ਖਤੋ ਮੇ''ਤਿ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਸਯਂ ਨਿਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦ੍ਦੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਨਕਥਾ। **ਭਵੋ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ। **ਅਭਵੋ**ਤਿ ਹਾਨਿ। ਇਤਿ ਭਵੋ ਇਤਿ ਅਭਵੋਤਿ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਥਾ **ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਾ**।

ਆਵਰੇਯ੍ਯਜਾਤਿ ਆਵਰਣਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਨਿਵਾਰੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਾਰੇਯ੍ਯ। **ਸਂਵਰੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਰੇਯ੍ਯ। **ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਰਕ੍ਖਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਗੋਪੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਸਂਗੋਪੇਯ੍ਯ। **ਪਿਦਹੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਪਿਦਹਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਸੋਤਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨ ਤੇਨ ਨ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਮ੍ਬਿਲਾਦਿਨਾ ਰਸੇਨ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ।

੧੫੮. ਫਸ੍ਸੇਨਾਤਿ ਰੋਗਫਸ੍ਸੇਨ। **ਭਵੇਸੁ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਾਯ ਕਾਮਭਵਾਦਿਭਵੇਸੁ ਨ ਪਤ੍ਥੇਯ੍ਯ। **ਭੇਰਵੇਸੁ ਚ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦੀਸੁ ਭੇਰਵੇਸੁ ਚ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਵਾ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯੇਸੁ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਰਿਪੂਰੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ''ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਤਾ ਭੇਰਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਪ੍ਪਵੇਧਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਏਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਭਯਮ੍ਪਿ ਭੇਰਵਮ੍ਪਿ ਤਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ਚ ਭੇਰਵਨ੍ਤਿ ਚ ਖੁਦ੍ਦਕਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਤ੍ਤਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਯਂ। **ਭਯਾਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਯਵਸੇਨ ਗਤ੍ਤਚਲਨਂ। **ਲੋਮਹਂਸੋ**ਤਿ ਲੋਮਾਨਂ ਹਂਸਨਂ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਭਾਵੋ। ਇਮਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਭਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ "**ਚੇਤਸੋ ਉਬ੍ਬੇਗੋ ਉਤ੍ਰਾਸੋ**"ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਬ੍ਬੇਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਭੀਰੁਕੋ, **ਉਤ੍ਰਾਸੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੋਭੋ। **ਜਾਤਿਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਯਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਰਾਜਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਯਂ **ਰਾਜਭਯਂ**। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਿਨੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯਂ। **ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਨੁਵਾਦਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯਂ।

ਦਣ੍ਡਭਯਨ੍ਤਿ ਆਗਾਰਿਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦਣ੍ਡਂ, ਅਨਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸ ਵਿਨਯਦਣ੍ਡਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯਂ। **ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਾਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯਂ। **ਊਮਿਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਓਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਭਯਂ। ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਕਿਰ ਮਹਿਨ੍ਦਵੀਚਿ ਨਾਮ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਰਙ੍ਗਵੀਚਿ ਨਾਮ ਪਣ੍ਣਾਸ ਯੋਜਨਾਨਿ, ਰੋਹਣਵੀਚਿ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯੋਜਨਾਨਿ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਰੂਪਾ ਊਮਿਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਂ ਊਮਿਭਯਂ । ਕੁਮ੍ਭੀਲਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਭਯਂ **ਕੁਮ੍ਭੀਲਭਯਂ**। ਉਦਕਾਵਟ੍ਟਤੋ ਭਯਂ **ਆਵਟ੍ਟਭਯਂ**। ਸੁਸੁਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਣ੍ਡਮਚ੍ਛੋ, ਤਤੋ ਭਯਂ **ਸੁਸੁਕਾਭਯਂ। ਆਜੀਵਿਕਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਭਯਂ ਆਜੀਵਿਕਭਯਂ। **ਅਸਿਲੋਕਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਰਹਤੋ ਭਯਂ।

੧੫੯. ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਯਿਰਾਤਿ ਏਤੇਸਂ ਅਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ''ਅਰਞ੍ਞੇ ਚ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਤਾ ਦੁਲ੍ਲਭ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ।

ਓਦਨੇਤਿ ਸਾਲਿ ਵੀਹਿ ਯਵੋ ਗੋਧੁਮੋ ਕਙ੍ਗੁ ਵਰਕੋ ਕੁਦ੍ਰੂਸਕੋਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਞ੍ਞਾਨਂ ਧਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮਾਨਞ੍ਚ ਤਣ੍ਡੁਲੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। **ਕੁਮ੍ਮਾਸੋ**ਤਿ ਯਵੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। **ਸਤ੍ਤੂ**ਤਿ ਸਾਲਿਆਦੀਹਿ ਕਤਸਤ੍ਤੁ। **ਮਚ੍ਛੋ** ਦਕਸਮ੍ਭਵੋ। **ਮਂਸਂ** ਪਾਕਟਮੇਵ। **ਅਮ੍ਬਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਮੇਹਿ ਵਾ ਪਕ੍ਕੇਹਿ ਵਾ ਅਮ੍ਬੇਹਿ ਕਤਪਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਮੇਹਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਅਮ੍ਬਤਰੁਣਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਤਪੇ ਆਦਿਚ੍ਚਪਾਕੇਨ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਦਹੁ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੇਹਿ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਕਪ੍ਪੂਰਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। **ਜਮ੍ਬੁਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਫਲੇਹਿ ਕਤਪਾਨਂ। **ਚੋਚਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕੇਹਿ ਕਦਲਿਫਲੇਹਿ ਕਤਪਾਨਂ। **ਮੋਚਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਟ੍ਠਿਕੇਹਿ ਕਦਲਿਫਲੇਹਿ

ਕਤਪਾਨਂ। **ਮਧੁਕਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਧੁਕਾਨਂ ਜਾਤਿਰਸੇਨ ਕਤਪਾਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਉਦਕਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮੁਦ੍ਦਿਕਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਉਦਕੇ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਪਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤਪਾਨਂ। **ਸਾਲੂਕਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਦੀਨਂ ਸਾਲੂਕੇ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਤਪਾਨਂ। **ਫਾਰੁਸਕਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਫਾਰੁਸਕੇਹਿ ਅਮ੍ਬਪਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤਪਾਨਂ। **ਕੋਸਮ੍ਬਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਸਮ੍ਬਫਲੇਹਿ ਕਤਪਾਨਂ। **ਕੋਲਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਲਫਲੇਹਿ ਕਤਪਾਨਂ। **ਬਦਰਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕੋਲਫਲੇਹਿ ਅਮ੍ਬਪਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤਪਾਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਏਕਾਦਸ ਪਾਨਾਨਿ, ਤਾਨਿਪਿ ਆਦਿਚ੍ਚਪਾਕਾਨਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ।

ਘਤਪਾਨਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਪਾਨਂ। **ਤੇਲਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਲਤੇਲਾਦੀਨਂ ਪਾਨਂ। **ਪਯੋਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਰਪਾਨਂ। **ਯਾਗੁਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਤਲਾਦਿਯਾਗੁਪਾਨਂ। **ਰਸਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਕਾਦਿਰਸਪਾਨਂ। **ਪਿਟ੍ਠਖਜ੍ਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਨ੍ਨਂ ਤਾਵ ਧਞ੍ਞਾਨਂ ਧਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮਾਨਂ ਅਪਰਣ੍ਣਾਨਞ੍ਚ ਪਿਟ੍ਠਂ ਪਨਸਪਿਟ੍ਠਂ ਲਬੁਜਪਿਟ੍ਠਂ ਅਮ੍ਬਾਟਕਪਿਟ੍ਠਂ ਸਾਲਪਿਟ੍ਠਂ ਖੀਰਵਲ੍ਲਿਪਿਟ੍ਠਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਪਿਟ੍ਠੇਹਿ ਕਤਂ ਪਿਟ੍ਠਖਜ੍ਜਕਂ। **ਪੂਵਖਜ੍ਜਕ**ਮ੍ਪਿ ਏਤੇਹਿਯੇਵ ਕਤਂ। **ਮੂਲਖਜ੍ਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਕਮੂਲਂ ਖਾਰਕਮੂਲਂ ਚੁਚ੍ਚੁਮੂਲਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਤਚਖਜ੍ਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛੁਤਚਾਦਯੋ। **ਪਤ੍ਤਖਜ੍ਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮ੍ਬਪਣ੍ਣਕੁਟਜਪਣ੍ਣਪਟੋਲਪਣ੍ਣਸੁਲਸਪਣ੍ਣਾਦਯੋ। **ਪੁਪ੍ਫਖਜ੍ਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਕਪੁਪ੍ਫਖਾਰਕਪੁਪ੍ਫਸੇਤਵਰਣਸਿਗ੍ਗੁਉਪ੍ਪਲਪਦੁਮਕਾਦਯੋ। **ਫਲਖਜ੍ਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਨਸਲਬੁਜਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਅਮ੍ਬਾਟਕਤਿਨ੍ਤਿਣਿਕਮਾਤੁਲੁਙ੍ਗਕਪਿਟ੍ਠਫਲਅਲਾਬੁਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਫੁਸ੍ਸ-ਫਲਤਿਮ੍ਬਰੂਸਕਤਿਲਵਾਤਿਙ੍ਗਣਚੋਚਮੋਚਮਧੁਕਾਦੀਨਂ ਫਲਾਨਂ ਖਜ੍ਜਕਂ।

ਨ ਕੁਹਨਾਯਾਤਿ ਨ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਾਯ। **ਨ ਲਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਂ ਨ ਲਪਨਾਯ। ਵਿਹਾਰਂ ਆਗਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਮਤ੍ਥਾਯ ਭੋਨ੍ਤੋ ਆਗਤਾ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ''ਯਦਿ ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਥ, ਅਹਂ ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਨ ਲਪਨਾਯ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ''ਅਹਂ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਮਯਿ ਰਾਜਾ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਮਯਿ ਅਸੁਕੋ ਰਾਜਾ ਅਸੁਕੋ ਚ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਪਸਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਨ ਲਪਨਾਯ। **ਨ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਸਞ੍ਞਾਜਨਕੇਨ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਨ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾਯ। **ਨ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਪਰੇਸਂ ਅਕ੍ਕੋਸਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਯਸ੍ਮਾ ਵੇਲੁਪੇਸਿਕਾ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਙ੍ਗਂ ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਨਿਪ੍ਪੇਸੇਤਿ ਨਿਪੁਞ੍ਛਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਗਨ੍ਧਜਾਤਂ ਨਿਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਗ੍ਗਨਾ ਵਿਯ ਪਰਗੁਣੇ ਨਿਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚੁਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਏਸਾ ਲਾਭਮਗ੍ਗਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨ ਏਵਰੂਪਾਯ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਯ। **ਨ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਨਾ, ਅਞ੍ਞਤੋ ਲਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਹਰਣਵਸੇਨ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਮਗ੍ਗਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਨ ਏਵਰੂਪਾਯ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਮਗ੍ਗਨਾਯ।

ਨ ਦਾਰੁਦਾਨੇਨਾਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁਕੇਨ ਦਾਰੁਦਾਨੇਨ ਵਿਹਾਰੇ ਉਟ੍ਠਿਤਞ੍ਹਿ ਅਰਞ੍ਞਤੋ ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤਦਾਰੁਂ ''ਏਵਂ ਮੇ ਪਚ੍ਚਯਂ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਅਨੇਸਨਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਗਰਹਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ ਅਪਾਯਪਰਿਪੂਰਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ ਦਾਰੁਂ ਕੁਸਲਙ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ ਦਦਨ੍ਤੋ ਕੁਲਦੂਸਕਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦਦਨ੍ਤੋ ਭਣ੍ਡਗ੍ਘੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਙ੍ਘਿਕੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਂ ਇਸ੍ਸਰਤਾਯ ਦੇਤਿ, ਗਰੁਭਣ੍ਡਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਤਰਂ ਪਨ ਦਾਰੁ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ, ਕਤਰਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਯਂ ਤਾਵ ਅਰੋਪਿਮਂ ਸਯਂਜਾਤਂ, ਤਂ ਸਙ੍ਘੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ। ਰੋਪਿਮਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ, ਪਮਾਣਤੋ ਸੂਚਿਦਣ੍ਡਕਪ੍ਪਮਾਣਂ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ।

ਨ ਵੇਲੁਦਾਨੇਨਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ **ਨ ਵੇਲੁਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁਕੇਨ ਵੇਲੁਦਾਨੇਨਾਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਦਾਰੁਦਾਨੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੇਲੁ ਪਨ ਪਮਾਣਤੋ ਤੇਲਨਾਲ਼ਿਪ੍ਪਮਾਣੋ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ, ਨ ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੇਲੁਂ ਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਸਙ੍ਘਿਕੋ''ਤਿ ਦਾਤੁਂ ਨ ਵਿਸਹਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਯਾਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ

‘‘ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਵੇਲੁਦਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਤੇ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਤ੍ਥਾਯ ਵਾਸਿਫਰਸੁਆਦੀਨਿ ਵਾ ਖਾਦਨੀਯੰ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯੰ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ‘‘ਦਡ੍ਢਗੇਹਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨ ਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਚੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬੇ ਵੇਲੁਦੂਸਿਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਅਕੋਟ੍ਟਾਪੇਨ੍ਤਾਨੰ ਵੇਲੁ ਨਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਕਿੰ ਕਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਕੋਟ੍ਟੇਤੁੰ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ‘‘ਸਮੰ ਭਾਗੰ ਲਭਿਸ੍ਸਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੇਵ, ‘‘ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਲਭਿਸ੍ਸਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਨਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥਿ, ‘‘ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਖਣੇ ਸਤਿ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮੰ ਕਰਿਸ੍ਸਥ, ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਵੇਲੁਦਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬੇ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਉਟ੍ਠਿਤੇਪਿ ਉਦਕੇਨ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨਵੇਲੂਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਤ੍ਤਦਾਨੇ ਗਰੁਭਣ੍ਡਤਾਯ ਅਯੰ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਵਿਕ੍ਕਾਯਤਿ, ਗਨ੍ਧਕਾਰਾਦਯੋ ਗਨ੍ਧਪਲਿਵੇਠਨਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸੇ ਦੁਲ੍ਲਭਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਗਰੁਭਣ੍ਡੰ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਤਾਵ ਕਿੰਸੁਕਪਤ੍ਤਕਣ੍ਣਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਤਾਲਪਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤਾਲਪਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਠਾਨੇ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ – ਤਾਲਪਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਯੰਜਾਤੇ ਤਾਲਵਨੇ ਸਙ੍ਘੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਗਰੁਭਣ੍ਡੰ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ, ਰੋਪਿਮਤਾਲੇਸੁ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਗਰੁਭਣ੍ਡੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋਟਿਯਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣੋਪਿ ਰਿਤ੍ਤਪੋਤ੍ਥਕੋ। ਤਿਣਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਤਿਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿਪਿ ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿਪਿ ਤਿਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਇਤਿ ਮੁਞ੍ਜਪਲਾਲਾਦੀਸੁ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣੰ ਤਿਣੰ। ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਪਣ੍ਣਾਦੀਸੁ ਚ ਏਕਪਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੰ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੰ ਵਾ ਬਹਿਆਰਾਮੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਤਿਣਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਜਾਤਤਿਣੰ ਵਾ ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤੰ ਵਾ ਗਰੁਭਣ੍ਡੰ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੇ ਚ ਚੇਤਿਯਕਮ੍ਮੇ ਚ ਕਤੇ ਅਤਿਰੇਕੰ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਕਮ੍ਮੇ ਦਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਦਾਰੁਵੇਲੂਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੇ ‘‘ਏਤ੍ਤਕੇਸੁ ਰੁਕ੍ਖੇਸੁ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪਨੇਨ੍ਤੁ, ਏਤ੍ਤਕੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੇ ਉਪਨੇਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਏਵੰ ਨਿਯਮਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਗਰੁਭਣ੍ਡਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਸਾਮਣੇਰਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਰਾਸਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਪ੍ਫਭਾਜਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਰੋਤਿ। ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਸਙ੍ਘੰ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਦਾਤੁੰ ਲਭਤਿ। ਅਸਮ੍ਮਤੇਨ ਪਨ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬੰ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਨ ਕਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਦਾਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਗੇਹੰ ਹਰਿਤ੍ਵਾਪਿ ਗੇਹਤੋ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ‘‘ਵਤ੍ਥੁਪੂਜੰ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਦਾਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੇਸਞਾਤੀਨੰ ਪਨ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜਨਤ੍ਥਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬੰ। ਸੇਸਜਨਸ੍ਸ ਪੂਜਨਟ੍ਠਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

ਵਿਹਾਰੇ ਬਹੂਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਵਿਹਾਰੇ ਬਹੂਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਪੂਜੇਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਵਚਨਮਤ੍ਤੇ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯੰ ਆਦਾਯ ਆਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਵਦਤਿ, ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯੰ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ‘‘ਵਿਹਾਰੇ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ ਵਿਹਾਰੰ ਆਗਮਿਸ੍ਸਾਮ, ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਿਤੁੰ ਮਾ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਕਥੇਤੁੰ ਪਮੁਟ੍ਠੋ, ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਤਾਨਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਯੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ ਏਵੰ ਆਰੋਚਯਿਮ੍ਹ ‘‘ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਿਤੁੰ ਮਾ ਦੇਥਾ’’ਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵਾਰਯਿਤ੍ਥਾਤਿ? ‘‘ਸਤਿ ਮੇ ਪਮੁਟ੍ਠਾ, ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਿਤਮਤ੍ਤਾਨੇਵ, ਨ ਤਾਵ ਪੂਜਾ ਕਤਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ‘‘ਗਣ੍ਹਥ ਪੂਜੇਥਾ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਵਦਤਿ, ਆਮਿਸੰ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਅਸੁਕਗਾਮਵਾਸਿਨੋ ‘ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਮਾ ਓਚਿਨਿਤ੍ਥਾ’ਤਿ ਆਹੰਸੂ’’ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਆਮਿਸੰ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨ ਬਹੁਕਾ, ਸਾਮਣੇਰੇ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਹ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਿਤੁੰ ਆਣਾਪੇਥਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖਾ ਲਦ੍ਧਾ। ਯੇ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰੰ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਯਮੇਵ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਉਪਾਸਕਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਤਕੰ ਨਯੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸਾਮਣੇਰੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਭਾਤਿਕੇ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਾਪੇਤੁੰ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

ਫਲਦਾਨੇ ਫਲਮ੍ਪਿ ਪੁਪ੍ਫਂ ਵਿਯ ਨਿਯਮਿਤਮੇਵ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ। ਵਿਹਾਰੇ ਬਹੁਕਸ੍ਮਿਂ ਫਲਾਫਲੇ ਸਤਿ ਅਫਾਸੁਕਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ‘‘ਸਙ੍ਘਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਦਾਤੁਂ ਨ ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਫਲੇਹਿ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖੇਹਿ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਥਿਕਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ‘‘ਅਸੁਕੇ ਚ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਸੁਕੇ ਚ ਰੁਕ੍ਖੇ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ, ਏਤ੍ਤਕੇਸੁ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖੇਸੁ ਫਲਾਨਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਨ ਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਚੋਰਾ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰਾ ਵਾ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਨ ਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਕੁਦ੍ਧਾ ਹਿ ਤੇ ਸਕਲਵਿਹਾਰਮ੍ਪਿ ਨਾਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਿਨਾਨਦਾਨੇ ਸਿਨਾਨਚੁਣ੍ਣਾਨਿ ਕੋਟ੍ਟਿਤਾਨਿ ਨ ਗਰੁਭਣ੍ਡਾਨਿ, ਅਕੋਟ੍ਟਿਤੋ ਰੁਕ੍ਖੇ ਠਿਤੋਵ ਰੁਕ੍ਖਤਚੋ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ, ਚੁਣ੍ਣਂ ਪਨ ਅਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਰਜਨਨਿਪਕ੍ਕਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਚੁਣ੍ਣਂ ਦਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ।

ਨ ਚੁਣ੍ਣਦਾਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਿਰੀਸਚੁਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਦਾਨੇਨ। **ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੇ**ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ। ਸਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋਟਿਯਾ ਤਿਂਸਪਲਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਪ੍ਪਮਾਣਾਵ, ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨ ਗਰੁਭਣ੍ਡਨ੍ਤਿ।

ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਮੇਵ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ। ਯੇਸਂ ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਸਙ੍ਘਤੋ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਵਾਰੋ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਨਂ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਪਨ ‘‘ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਾਨਿ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾਰਾ ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਾਨਿ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਨਂ ਦਾਤੁਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਏਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਮਾਲ਼ਕਤੋ ਬਹੂਨਿ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਾਨਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਦੇਵਸਿਕਂ ਏਕੇਕਮੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਵਸਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਗਣਯਿਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਾਨੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਨ੍ਤਰਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਸੁ ਵਾ ਆਗਤੇਸੁ ਦਿਸਂ ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇਸੁ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਠਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਨ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਮੁਖਧੋਵਨਉਦਕਦਾਨੇਨ।

ਨ ਚਾਟੁਕਮਜਤਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਚਾਟੁਕਮਜਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਾਸਂ ਵਿਯ ਨੀਚਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਖਲਿਤਵਚਨਮ੍ਪਿ ਸਣ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਿਯਕਾਮਤਾਯ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਵਚਨਂ। **ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਜਤਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਸਮਾਨਤਾਯ। ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਸਮਾਨਤਾਤਿ ਸਚ੍ਚਾਲਿਕੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪਨਤਾਯ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਬਹੂ ਮੁਗ੍ਗਾ ਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਥੋਕਾ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਚ੍ਚਾਲਿਕੇਨ ਜੀਵਿਕਕਪ੍ਪਕੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਬਹੁ ਅਲਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਕਂ ਸਚ੍ਚਂ। ਯਥਾ ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਸ੍ਸ ਅਪਵਿਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਚ੍ਚਾਲਿਕਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਵਿਯ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਾ ਮੁਸਾਵਾਦਿਤਾ ‘‘ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਜਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨ ਪਾਰਿਭਟਜਤਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਪਰਿਭਟਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ। ਪਰਿਭਟਸ੍ਸ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਾਰਿਭਟਜਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਾਰਿਭਟਜਤਾ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਕਰਣਾਦੀਹਿ ਦਾਰਕਕੀਲ਼ਾਪਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਨ ਪੀਠਮਦ੍ਦਿਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਸਹਸਾ ਘਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੀਠਕੇ ਨਿਸੀਦਨਕਤਾਯ।

ਨ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ **ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਗਾਮਨਿਗਮਨਗਰਾਦੀਨਂ ਸੁਨਿਵਿਟ੍ਠਦੁਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਜਾਨਨਸਤ੍ਥਂ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਤ੍ਤਾ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤਾ ਅਙ੍ਗਸਤ੍ਥਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਾ ਅਵਸੇਸਵਿਜ੍ਜਾ। **ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਸੁਭਗਦੁਬ੍ਭਗਲਕ੍ਖਣਜਾਨਨਂ। **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਂ ਯੋਗਜਾਨਨਸਤ੍ਥਂ।

ਨ ਦੂਤਗਮਨੇਨਾਤਿ ਨ ਦੂਤੇਯਜਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਮਨੇਨ। **ਨ ਪਹਿਣਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਗਿਹੀਨਂ ਸਾਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਘਰਾ ਘਰਂ ਪਹਿਤਸ੍ਸ ਗਮਨੇਨ। **ਨ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਰਦੇਸਨ੍ਤਰਾਦੀਸੁ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਗਿਹੀਨਂ ਸਾਸਨਪਟਿਸਾਸਨਂ ਹਰਣੇਨ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ, ਯੇ ਚਾਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਾਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਮਨਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਵਡ੍ਢਕੀਨਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨਂ ਹਰਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ‘‘ਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮ, ਪੂਜਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਥਾ’’ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ; ‘‘ਅਸੁਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਵਾ

ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ‘‘ਵਿਹਾਰੇ ਪੂਜਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਾਦੀਨਿ ਵਾ ਧਜਪਟਾਕਾਦੀਨਿ ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਹਰਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਯਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਸਾਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਦਵਾਰੇ ਪਦਵਾਰੇ ਦੋਸੋ।

ਨ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਨ ਵੇਜ੍ਜੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਾਯਤਿਕਿਚ੍ਛਨਾਦਿਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੇਨ। ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਨ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਸਾਮਣੇਰਿਯਾ। ਸਮਸੀਲਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਞ੍ਹਿ ਏਤੇਸਂ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਅਕਾਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਤਦੁਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਜੇਟ੍ਠਭਾਤੁ, ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤੁ, ਜੇਟ੍ਠਭਗਿਨਿਯਾ, ਕਨਿਟ੍ਠਭਗਿਨਿਯਾ, ਚੂਲ਼ਮਾਤੁਯਾ, ਮਹਾਮਾਤੁਯਾ, ਚੂਲ਼ਪਿਤੁਨੋ, ਮਹਾਪਿਤੁਨੋ, ਪਿਤੁਚ੍ਛਾਯ, ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਯਾਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪਨ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਤੇਸਂਯੇਵ ਸਨ੍ਤਕਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਸਂ ਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਾ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟਾ, ਤਾਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਆਹਰਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਤਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ ਵਾ, ਕੁਲਦੂਸਕਾਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ।

ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਕੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਕਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਕਸ੍ਸ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬੋ? ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਤਦੁਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਾਮਰਿਕਚੋਰਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਸ੍ਸਾਪਿ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਏਤੇਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਲਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਨ੍ਨਕਾਨਂ ਨ ਪੁਨ ਦਾਨੇਨ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿਨਾ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਲਦ੍ਧਾ। **ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ। **ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ।

ਅਨ੍ਨਸਨ੍ਨਿਧਿਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਾ ਅਨ੍ਨਕਥਾ ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਚ ਸਲ੍ਲੇਖਵਸੇਨ ਚ। ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਤਾਵ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਜ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਪਰਜ੍ਜੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧਂ ਪਨ ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਲਦ੍ਧਂ ਠਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ।

ਪਾਨਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਨਂ ਨਾਮ ਅਮ੍ਬਪਾਨਾਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪਾਨਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਤੇਸਂ ਅਨੁਲੋਮਾਨਿ।

ਵ**ਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਧਿ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਾਵਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ। ਅਯਂ ਪਰਿਯਾਯ ਕਥਾਵ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਤਿਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਉਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਗਤੋ, ਆਗਤਮਤ੍ਤੇ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਦਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਚੀਵਰੇ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਾਸਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਕਾਲਂ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੂਚਿਸੁਤ੍ਤਚੀਵਰਕਾਰਕਾਨਂ ਅਲਾਭੇਨ ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜਿਣ੍ਣੇ ਪੁਨ ਈਦਿਸਂ ਕੁਤੋ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਨ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਵਿਕੋਪੇਤਿ।

ਯਾਨਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਯਾਨਂ ਨਾਮ ਵਯ੍ਹਂ ਰਥੋ ਸਕਟਂ ਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਾ ਸਿਵਿਕਾ ਪਾਟਙ੍ਕੀਤਿ ਨੇਤਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਯਾਨਂ। ਉਪਾਹਨਾ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਯਾਨਂਯੇਵ। ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਹਿ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਕਾ ਧੋਤਪਾਦਕਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਦ੍ਵੇ ਉਪਾਹਨਸਙ੍ਘਾਟਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਤਤਿਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜਿਣ੍ਣੇ ਅਞ੍ਞਂ ਕੁਤੋ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਹਿ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਵਿਕੋਪੇਤਿ।

ਸਯਨਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਸਯਨਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚੋ। ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਕੋ ਗਬ੍ਭੇ ਏਕੋ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਦ੍ਵੇ ਮਞ੍ਚਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਦਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ।

ਗਨ੍ਧਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਣ੍ਡੁਕਚ੍ਛੁਛਵਿਦੋਸਾਦਿਆਬਾਧੇ ਸਤਿ ਗਨ੍ਧੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨ ਗਨ੍ਧੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੋਗੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਆਬਾਧਿਕਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਲਘਰਧੂਪਨਾਦੀਸੁ ਵਾ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਪੁਨ ਰੋਗੇ ਸਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਗਨ੍ਧਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ।

ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁਵਿਸੇਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਤਥਾਰੂਪੇ ਕਾਲੇ ਉਪਕਾਰਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸਨਾਲ਼ਿਕੇਰਲੋਣਮਚ੍ਛਮਂਸਵਲ੍ਲੂਰਸਪ੍ਪਿਤੇਲਗੁਲ਼- ਭਾਜਨਾਦੀਨਿ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਿ। ਸੋ ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਯਾਗੁਂ ਪਚਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ''ਸਾਮਣੇਰ ਉਦਕਕਦ੍ਦਮੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤੁਂ, ਗਚ੍ਛ ਅਸੁਕਕੁਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਯ੍ਹਂ ਵਿਹਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਾਵਂ ਆਰੋਚੇਹਿ, ਅਸੁਕਕੁਲਤੋ ਦਧਿਆਦੀਨਿ ਆਹਰਾ''ਤਿ ਪੇਸੇਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ''ਦੁਪ੍ਪਵੇਸੋ ਆਵੁਸੋ ਇਦਾਨਿ ਗਾਮੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤੇ ''ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚ੍ਛਥ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਮਯਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਸਾਮਣੇਰੋਪਿ ਦਧਿਆਦੀਨਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨੇਤਿ, ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾ ਭਤ੍ਤਂ ਪਹਿਣਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਪਿ ਮਨਾਪਂ ਮਨਾਪਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਪਿ ਮਨਾਪਂ ਮਨਾਪਂ ਗੀਵਾਯਾਮਕਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਏਵਂ ਚਤੁਮਾਸਮ੍ਪਿ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਮੁਣ੍ਡਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਜੀਵਿਕਂ ਜੀਵਤਿ, ਨ ਸਮਣਜੀਵਿਕ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਆਮਿਸਸਨ੍ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਨ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਏਕਾ ਤਣ੍ਡੁਲਨਾਲ਼ਿ ਏਕੋ ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡੋ ਚਤੁਭਾਗਮਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪੀਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਨਿਧੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਅਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਚੋਰਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ। ਤੇ ਹਿ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਆਮਿਸਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਅਲਭਨ੍ਤਾ ਜੀਵਿਤਾਪਿ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਚੇਪਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਫਾਸੁਕਕਾਲੇ ਚ ਯਦੇਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਯਂ ਪਨ ਬਹੁਂ ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੬੦. ਝਾਯੀ ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸਾਤਿ ਝਾਨਾਭਿਰਤੋ ਚ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ ਅਸ੍ਸ। ਵਿ**ਰਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਦਿਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਯ ਚੇਤ੍ਥ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਕੀਭਾਵਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। **ਪਰਮਤ੍ਥਗਰੁਕੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਗਰੁਕੋ। ''ਸਕਤ੍ਥਗਰੁਕੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋਤਿ ਆਰਮਣਂ ਆਰਾਮੋ, ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕੀਭਾਵੇ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਆਰਾਮੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਰਤੋਤਿ **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ**। ਏਤੇਹਿ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮਥੇ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋਤਿ ਵਾ ਏਤਂ ਏਕਤ੍ਥਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਪਨੇਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਅਨੂ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਯੋਗੇ ਸਿਦ੍ਧਂ।

ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋਤਿ ਬਹਿ ਅਨਿਹਤਜ੍ਝਾਨੋ ਅਵਿਨਾਸਿਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਾ। ਨੀਹਰਣਵਿਨਾਸਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਇਦਂ ਨਿਰਾਕਰਣਂ ਨਾਮ। ''ਥਮ੍ਭਂ ਨਿਰਂਕਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੨੮) ਚਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਵਿ**ਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ। ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੪੧ ਆਦਯੋ, ੮੪੯ ਆਦਯੋ) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ । **ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਕਭੂਮਕਾਦਿਭੇਦੇ ਪਾਸਾਦੇ ਕੁਰੁਮਾਨੋਪਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਂ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀਤਿਆਦੀਸੁ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਵਸੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਸਤਤਭਾਵੋ ਸਾਤਚ੍ਚਂ, ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਵਸੇਨ **ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ**। ਨਿਰਨ੍ਤਰਕਾਰਿਤਾਯ **ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ**। ਯਥਾ ਨਾਮ ਕਕਣ੍ਟਕੋ ਥੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਥੋਕਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪੂਜਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ''ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ, ਠਿਤਕਾਰੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਏਵਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ। **ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਫਾਰਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਤਾਯ ਨ ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ। **ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਵੀਰਿਯਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। **ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਧੁਰਸ੍ਸ ਅਨੋਰੋਪਕੋ, ਅਨੋਸਕ੍ਕਿਤਮਾਨਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀਤਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਂ। **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਕਰਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ। **ਅਨੁਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਂ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ।

੧੬੧. ਤਨ੍ਦਿਂ ਮਾਯਂ ਹਸ੍ਸਂ ਖਿਡ੍ਡਨ੍ਤਿ ਆਲਸਿਯਞ੍ਚ ਮਾਯਞ੍ਚ ਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਕਾਯਿਕਂ ਵਾਚਸਿਕਂ ਖਿਡ੍ਡਞ੍ਚ। **ਸਵਿਭੂਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਭੂਸਾਯ।

ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਛਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪੁਰਿਮਯਾਮਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਵਸੇਨ ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਯੋ ਤਥਾ ਦਿਵਾਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਞ੍ਚਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਪਞ੍ਚਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਨ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ। **ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਕਂ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।

ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹੇ ਸਾਯਨ੍ਹੇਤਿ ਤਯੋਪਿ ਦਿਵਸਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਗਹਿਤਾ। **ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਸਕਲਂ ਦਿਵਸਂ ਇਮਿਨਾ ਇਰਿਯਾਪਥਦ੍ਵਯੇਨੇਵ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਰਣਤੋ **ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ** ਪਞ੍ਚਹਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਾ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੋਧੇਯ੍ਯ। ਠਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਚਙ੍ਕਮਨਿਸਜ੍ਜਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। **ਪਠਮਂ ਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਠਮਯਾਮੇ।

ਸੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਭੋਗੀਸੇਯ੍ਯਾ ਪੇਤਸੇਯ੍ਯਾ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਾ ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੇਯ੍ਯਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਭੋਗੀ ਵਾਮੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨੪੬) ਅਯਂ **ਕਾਮਭੋਗੀਸੇਯ੍ਯਾ**। ਤੇਸੁ ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੇਨ ਸਯਾਨੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ''ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੇਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਾ ਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੬) ਅਯਂ **ਪੇਤਸੇਯ੍ਯਾ**। ਅਪ੍ਪਮਂਸਲੋਹਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਘਟ੍ਟਿਤਾ ਏਕੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸਯਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਉਤ੍ਤਾਨਾਵ ਸੇਨ੍ਤਿ। ''ਸੀਹੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਿਗਰਾਜਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੬) ਅਯਂ **ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਾ**। ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰਿਮਪਾਦੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਦੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਂ ਅਨ੍ਤਰਸਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਾਦਪਚ੍ਛਿਮਪਾਦਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਾਨਂ ਠਿਤੋਕਾਸਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਮਪਾਦਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇ ਸੀਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯਤਿ। ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਸਯਿਤ੍ਵਾ ਪਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਨ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ ਪਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਸੀਸਂ ਪਨ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਾਦਾਦੀਨਂ ਠਿਤੋਕਾਸਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ। ਸਚੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ, ''ਨਯਿਦਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਜਾਤਿਯਾ, ਨ ਸੂਰਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਯਤਿ, ਨ ਗੋਚਰਾਯ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ ਪਨ ''ਤੁਯ੍ਹਂ ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਸੂਰਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਰੂਪਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਸੀਹਵਿਜਮ੍ਭਿਤਂ ਵਿਜਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਰਭਾਰਂ ਵਿਧੁਨਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਿਤ੍ਵਾ ਗੋਚਰਾਯ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੇਯ੍ਯਾ ਪਨ **ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਾਸੁ ਇਧ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਾ ਆਗਤਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਇਰਿਯਾਪਥਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮਸੇਯ੍ਯਾ ਨਾਮ।

ਪਾਦੇ ਪਾਦਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦੇ ਵਾਮਪਾਦੰ। **ਅਚ੍ਚਾਧਾਯਾ**ਤਿ ਅਤਿਆਧਾਯ ਈਸਕੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਗੋਪ੍ਫਕੇਨ ਹਿ ਗੋਪ੍ਫਕੇ, ਜਾਣੁਨਾ ਵਾ ਜਾਣੁਮ੍ਹਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਿਯਮਾਨੇ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਾ ਅਫਾਸੁ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਨ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਤਿ, ਏਵੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਠਪਿਤੇ ਵੇਦਨਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਾ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਪਾਦੇ ਪਾਦੰ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯਾ’’ਤਿ। **ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਇਮਿਨਾ ਸੁਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੰ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਕਥਿਤੰ। **ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞੰ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਕਵੇਲਾਯ ਨਾਮ ਉਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਉਟ੍ਠਾਨਵੇਲਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕੰ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਏਵੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੇਯੇਵ ਉਟ੍ਠਾਤਿ।

ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਚੇਤਸਿਕੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਯਮਤੋ ਚੇਤਸਿਕਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਦਞ੍ਹਿ ਵੀਰਿਯੰ ‘‘ਯਦਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਿਕੰ ਵੀਰਿਯੰ, ਤਦਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਯਦਪਿ ਚੇਤਸਿਕੰ ਵੀਰਿਯੰ, ਤਦਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋਤਿ। ਇਤਿਹਿਦੰ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੩) ਚਙ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤਾਯ ਕਾਯਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਯ ਕਾਯਿਕੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਚੇਤਸਿਕਮੇਵ ਪਨੇਤਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤੁੰ ‘‘ਚੇਤਸਿਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਰਮ੍ਭੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਭਸਦ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯੰ ਕਿਰਿਯਾਯੰ ਵੀਰਿਯੇ ਹਿੰਸਾਯੰ ਵਿਕੋਪਨੇਤਿ ਅਨੇਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਆਗਤੋ।

> ‘‘ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਆਰਮ੍ਭਪਚ੍ਚਯਾ।
> ਆਰਮ੍ਭਾਨੰ ਨਿਰੋਧੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੪੯) –

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕਮ੍ਮੰ ਆਰਮ੍ਭੋਤਿ ਆਗਤੰ। ‘‘ਆਰਮ੍ਭਤਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੪੨; ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੯੧) ਏਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤਿ। ‘‘ਮਹਾਯਞ੍ਞਾ ਮਹਾਰਮ੍ਭਾ, ਨ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੯; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੦) ਏਤ੍ਥ ਯੂਪੁਸ੍ਸਾਪਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ। ‘‘ਆਰਮ੍ਭਥ ਨਿਕ੍ਕਮਥ, ਯੁਞ੍ਜਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫; ਕਥਾ॰ ੩੩੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੨੯; ਪੇਟਕੋ॰ ੩੮; ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੧.੪) ਏਤ੍ਥ ਵੀਰਿਯੰ। ‘‘ਸਮਣੰ ਗੋਤਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਾਣੰ ਆਰਮ੍ਭਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੧) ਏਤ੍ਥ ਹਿੰਸਾ। ‘‘ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੩) ਏਤ੍ਥ ਛੇਦਨਭਞ੍ਜਨਾਦਿਕੰ ਵਿਕੋਪਨੰ। ਇਧ ਪਨ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋਤਿ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਰਮ੍ਭੋ’’ਤਿ। ਵੀਰਿਯਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਭੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਭਾਵਪਦੰ। ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵਸੇਨ **ਨਿਕ੍ਕਮੋ**। ਪਰੰ ਪਰੰ ਠਾਨੰ ਅਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ **ਪਰਕ੍ਕਮੋ**। ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਮਨਵਸੇਨ **ਉਯ੍ਯਾਮੋ**। ਵਾਯਮਨਵਸੇਨ **ਵਾਯਾਮੋ**। ਉਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ **ਉਸ੍ਸਾਹੋ**। ਅਧਿਮਤ੍ਤੁਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ **ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ**। ਥਿਰਭਾਵਟ੍ਠੇਨ **ਥਾਮੋ**। ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਧਾਰਣਵਸੇਨ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਕੁਸਲਸਨ੍ਤਾਨੰ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਧਿਤਿ**।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਨਿਕ੍ਕਮੋ** ਚੇਸੋ ਕਾਮਾਨੰ ਪਨੁਦਨਾਯ। **ਪਰਕ੍ਕਮੋ** ਚੇਸੋ ਬਨ੍ਧਨਚ੍ਛੇਦਾਯ। **ਉਯ੍ਯਾਮੋ** ਚੇਸੋ ਓਘਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਾਯ। **ਵਾਯਾਮੋ** ਚੇਸੋ ਪਾਰੰ ਗਮਨਟ੍ਠੇਨ। **ਉਸ੍ਸਾਹੋ** ਚੇਸੋ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਟ੍ਠੇਨ। **ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ** ਚੇਸੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ। **ਥਾਮੋ** ਚੇਸੋ ਪਲਿਘੁਗ੍ਘਾਟਨਤਾਯ। **ਧਿਤਿ** ਚੇਸੋ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰਿਤਾਯਾਤਿ।

‘‘ਕਾਮੰ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ, ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੂ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫) ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਅਸਿਥਿਲਪਰਕ੍ਕਮਵਸੇਨ **ਅਸਿਥਿਲਪਰਕ੍ਕਮਤਾ,** ਥਿਰਪਰਕ੍ਕਮੋ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੰ ਵੀਰਿਯੰ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਛਨ੍ਦੰ ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਧੁਰੰ ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨ ਓਤਾਰੇਤਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਨੋਸਕ੍ਕਿਤਮਾਨਸਤੰ ਆਵਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **‘‘ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਪਨ ਤਜ੍ਜਾਤਿਕੇ ਉਦਕਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਧੁਰਵਾਹਗੋਣੰ ‘‘ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਜਾਣੁਨਾ ਭੂਮਿੰ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾਪਿ ਧੁਰੰ ਵਹਤਿ, ਭੂਮਿਯੰ ਪਤਿਤੁੰ ਨ ਦੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਵੀਰਿਯੰ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਧੁਰੰ ਨ

ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਧੁਰਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ**"ਤਿ ਵੁੱਤੁਂ। ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਤੀਤਿ **ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਵੀਰਿਯਬਲਂ**। ਯਾਥਾਵਨਿਯਜਾਨਿਕਕੁਸਲਵਾਯਾਮਤਾਯ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ**।

ਤਨ੍ਦੀਤਿ ਜਾਤਿਆਲਸਿਯਂ। **ਤਨ੍ਦਿਯਨਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਦਿਯਨਾਕਾਰੋ। **ਤਨ੍ਦਿਮਨਕਤਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਦਿਯਾ ਅਭਿਭੂਤਚਿੱਤਤਾ। ਅਲਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਲਸਜਂ,** ਆਲਸਜਾਯਨਾਕਾਰੋ **ਆਲਸਜਾਯਨਾ**। ਆਲਸਜਾਯਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਲਸਜਾਯਿਤੱਤਂ**। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਕਾਯਾਲਸਿਯਂ ਕਥਿਤਂ।

ਵਞ੍ਚਨਿਕਾ ਚਰਿਯਾਤਿ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾ ਕਿਰਿਯਾ। **ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ** **ਵਾਚਂ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਂਯੇਵ ਪਣ੍ਣੱਤਿਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਾਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਭਾਸਤਿ। **ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ''ਮਯਾ ਕਤਂ ਇਦਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਮਾ ਕੇਚਿ ਜਾਨਿਂਸੂ''ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵੱਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਦੋਸਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਚਕ੍ਖੁਮੋਹਨਮਾਯਾ ਵਿਯਾਤਿ ਮਾਯਾ, ਮਾਯਾਵਿਨੋ ਭਾਵੋ **ਮਾਯਾਵਿਤਾ**। ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਪੁਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਅਤਿ ਅਸ੍ਸਰਤਿ ਏਤਾਯ ਸੱਤੋਤਿ **ਅੱਚਸਰਾ**। ਕਾਯਵਾਚਾਕਿਰਿਯਾਹਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵਞ੍ਚੇਤੀਤਿ **ਵਞ੍ਚਨਾ**। ਏਤਾਯ ਸੱਤਾ ਨਿਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਕਤਿ,** ਮਿਚ੍ਛਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅੱਥੋ। ''ਨਾਹਂ ਏਵਂ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਪਾਪਾਨਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ **ਨਿਕਿਰਣਾ**। ''ਨਾਹਂ ਏਵਂ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ **ਪਰਿਹਰਣਾ**। ਕਾਯਾਦੀਹਿ ਸਂਵਰਣਤੋ **ਗੂਹਨਾ**। ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਗੂਹਨਾ **ਪਰਿਗੂਹਨਾ**। ਤਿਣਪਣ੍ਣੇਹਿ ਵਿਯ ਗੂਥਂ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮੇਹਿ ਪਾਪਂ ਛਾਦਿਯਤੀਤਿ **ਛਾਦਨਾ**। ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਛਾਦਨਾ **ਪਰਿਚ੍ਛਾਦਨਾ**। ਨ ਉੱਤਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਅਨੁੱਤਾਨੀਕਮ੍ਮਂ**। ਨ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਅਨਾਵਿਕਮ੍ਮਂ**। ਸੁਟ੍ਠੁ ਛਾਦਨਾ **ਵੋਚ੍ਛਾਦਨਾ**। ਕਤਪਾਪਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਪੁਨਪਿ ਪਾਪਸ੍ਸ ਕਰਣਤੋ **ਪਾਪਕਿਰਿਯਾ। ਅਯਂ ਵੁੱਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਕਤਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ ਮਾਯਾ ਨਾਮ ਵੁੱਚਤਿ। ਯਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਸ੍ਮਾਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਅਙ੍ਗਾਰੋ, ਉਦਕਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਖਾਣੁ, ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਪਲਿਵੇਠਿਤਂ ਵਿਯ ਚ ਸੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਤਿਵੇਲਂ ਦਨ੍ਤਵਿਦਂਸਕਂ ਹਸਤੀ**ਤਿ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਦਨ੍ਤੇ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਹਾਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਹਸਤਿ।

ਕਾਯਿਕਾ ਚ ਖਿਡ੍ਡਾਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਵੱਤਾ ਕੀਲ਼ਾ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਵਾਚਸਿਕਾਯ**ਪਿ। **ਹੱਥੀਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹੱਥੀਹਿ ਕੀਲ਼ਿਤੱਥਾਯ ਪੁਰਤੋ ਧਾਵਨਆਧਾਵਨਪਿਟ੍ਠਨਿਸੀਦਨਾਦਿਕੀਟ੍ਠਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਅਸ੍ਸਰਥੇਸੁ**ਪਿ। **ਅਟ੍ਠਪਦੇਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਕੇਕਾਯ ਪਨ੍ਤਿਯਾ ਅਟ੍ਠ ਅਟ੍ਠ ਪਦਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਟ੍ਠਪਦਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਪਦੇ। **ਦਸਪਦੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਆਕਾਸੇਪੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਪਦਦਸਪਦੇਸੁ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇਯੇਵ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਹਾਰਪਥੇਪੀ**ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਨਾਨਾਪਥਮਣ੍ਡਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੱਥ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਪਥਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਸਨ੍ਤਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕਕੀਲ਼ਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਠਪਿਤਾ ਸਾਰਿਯੋ ਵਾ ਪਾਸਾਣਸਕ੍ਖਰਾਯੋ ਵਾ ਅਚਾਲੇਨ੍ਤਾ ਨਖੇਨੇਵ ਅਪਨੇਨ੍ਤਿ ਚ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ ਚ। ਸਚੇ ਤੱਥ ਕਾਚਿ ਚਲਤਿ, ਪਰਾਜਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਖਲਿਕਾਯਾਤਿ ਜੂਤਫਲਕੇ ਪਾਸਕਕੀਲ਼ਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਘਟਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਘਟਿਕਾ ਵੁੱਚਤਿ ਦੀਘਦਣ੍ਡਕੇਨ ਰਸ੍ਸਦਣ੍ਡਕਂ ਪਹਰਣਕੀਲ਼ਾ, ਤਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਸਲਾਕਹੱਥੇਨਾ**ਤਿ ਲਾਖਾਯ ਵਾ ਮਞ੍ਜਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠੋਦਕੇਨ ਵਾ ਸਲਾਕਹੱਥਂ ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਭਿੱਤਿਯਂ ਵਾ ਤਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਹੱਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਰੂਪਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਅਕ੍ਖੇਨਾ**ਤਿ ਗੁਲ਼ੇਨ। **ਪਙ੍ਕਚੀਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਙ੍ਕਚੀਰਂ ਵੁੱਚਤਿ ਪਣ੍ਣਨਾਲ਼ਿਕਾ, ਤਂ ਧਮਨ੍ਤਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਵਙ੍ਕਕੇਨਾ**ਤਿ ਗਾਮਦਾਰਕਾਨਂ ਕੀਲ਼ਨਕੇਨ ਖੁੱਦਕਨਙ੍ਗਲੇਨ। **ਮੋਕ੍ਖਚਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵੱਤਕਕੀਲ਼ਾਯ, ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਦਣ੍ਡਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਸੀਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਭਾਵੇਨ ਪਰਿਵੱਤਨ੍ਤਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਿਙ੍ਗੁਲਕੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਙ੍ਗੁਲਕਂ ਵੁੱਚਤਿ ਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਕਤਂ ਵਾਤਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਚਕ੍ਕਂ, ਤੇਨ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਪੱਤਾਲ਼੍ਹਕੇਨਾ**ਤਿ ਪੱਤਾਲ਼੍ਹਕਂ ਵੁੱਚਤਿ ਪਣ੍ਣਨਾਲ਼ਿ, ਤਾਯ ਵਾਲਿਕਾਦੀਨਿ ਮਿਨਨ੍ਤਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਰਥਕੇਨਾ**ਤਿ ਖੁੱਦਕਰਥੇਨ। **ਧਨੁਕੇਨਾ**ਤਿ ਖੁੱਦਕਧਨੁਨਾ। **ਅਕ੍ਖਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਿਕਾ ਵੁੱਚਤਿ ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਵਾ ਅਕ੍ਖਰਜਾਨਨਕੀਲ਼ਾ, ਤਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਮਨੇਸਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਮਨੇਸਿਕਾ ਵੁੱਚਤਿ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਜਾਨਨਕੀਲ਼ਾ, ਤਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਯਥਾਵੱਜੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੱਜਂ ਵੁੱਚਤਿ ਕਾਣਕੁਣਿਖੁੱਜਾਦੀਨਂ ਯਂ ਯਂ ਵੱਜਂ, ਤਂ ਤਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਕੀਲ਼ਾ, ਤਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। **ਮੁਖਭੇਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਸਦ੍ਦੇਨ ਭੇਰੀ ਵਿਯ

ਵਾਦਨਂ। **ਮੁਖਾਲਮ੍ਬਰ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਾਨੁਲਿਤ੍ਤਭੇਰਿਸਦ੍ਦਕਰਣਂ। **ਮੁਖਡਿਣ੍ਡਿਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖੇਨ ਪਹਤਭੇਰਿਸਦ੍ਦਕਰਣਂ। **ਮੁਖਵਲਿਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਓਟ੍ਠਮਂਸਂ ਜਿਮ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਕਰਣਂ। ''ਮੁਖਤਲਿਕ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਮੁਖਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਧਮਨਂ । **ਮੁਖਭੇਰੁਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖੇਨ ਭੇਰਿਵਾਦਨਂ। **ਨਾਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪਨਂ। ''ਨਟ੍ਟਕ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਲਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਤਕਰਣਂ। **ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਯਨਂ। **ਦਵਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਹਸ੍ਸਕੀਲ਼ਾਕਰਣਂ। **ਅਯਂ ਵਾਚਸਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਕੀਲ਼ਾ ਵਾਚਾਯ ਜਾਤਾ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ।

ਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੁ ਚਾਤਿਆਦੀਸੁ ਕੇਸਾਨਂ ਕਤ੍ਤਰਿਕਾਯ ਠਾਨਾਤਿਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਰਿਕਾਯ ਛੇਦਨਂ ਮਸ੍ਸੂਨਂ ਦਾਠਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਾਸਨਞ੍ਚ ਏਕਤੋਵਣ੍ਡਿਕਾਦਿ**ਮਾਲਾ** ਚ ਮੂਲਗਨ੍ਧਾਦਿ**ਗਨ੍ਧਾ** ਚ ਛਵਿਕਰਣ**ਵਿਲੇਪਨਾ** ਚ। ਗੀਵਾਦੀਸੁ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨ**ਆਭਰਣਾ** ਚ ਸੀਸੇ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਨਪਸਾਧਨ**ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਾ** ਚ ਸਰੀਰਨਿਵਾਸਨਵਿਚਿਤ੍ਤ**ਵਤ੍ਥਾ** ਚ ਸਂਵੇਲ੍ਲਿਯਬਨ੍ਧਨਪਸਾਧਨਞ੍ਚ। ''ਪਰਾਸਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਸੀਸਵੇਠਨਪਟਸਙ੍ਖਾਤ**ਵੇਠਨਞ੍ਚ**।

ਉਚ੍ਛਾਦਨਾਦੀਸੁ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਦਾਰਕਾਨਂ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮਤ੍ਤਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਗਨ੍ਧਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਉਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ **ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ** ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇ ਪਨ ਦਾਰਕੇ ਊਰੂਸੁ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਊਰੁਨਾਭਿਆਦੀਨਂ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ **ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਂ** ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਨ੍ਹਾਪਨਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਦਾਰਕਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਨ੍ਹਾਪਨਂ। **ਸਮ੍ਬਾਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਮਲ੍ਲਾਨਂ ਵਿਯ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਮੁਗ੍ਗਰਾਦੀਹਿ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬਾਹੁਵਡ੍ਢਨਂ। **ਆਦਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਆਦਾਸਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਅਞ੍ਜਨਂ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਞ੍ਜਨਮੇਵ। **ਮਾਲਾ**ਤਿ ਬਦ੍ਧਮਾਲਾ ਵਾ ਅਬਦ੍ਧਮਾਲਾ ਵਾ। **ਵਿਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਛਵਿਰਾਗਕਰਣਂ। **ਮੁਖਚੁਣ੍ਣਕਂ ਮੁਖਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖੇ ਕਾਲ਼ਪੀਲ਼ਕਾਦੀਨਂ ਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਮਤ੍ਤਿਕਾਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇ ਚਲਿਤੇ ਸਾਸਪਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਦੋਸੇ ਖਾਦਿਤੇ ਤਿਲਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਹਲਿਦ੍ਦਿਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇ ਆਰੂਲ਼੍ਹੇ ਮੁਖਚੁਣ੍ਣਕੇਨ ਮੁਖਂ ਚੁਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਹਤ੍ਥਬਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਹਤ੍ਥੇ ਵਿਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਕਪਾਲਾਦੀਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹਤ੍ਥਾਭਰਣਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਪਰੇ ਸਿਖਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਚੀਰਕਮੁਤ੍ਤਾਵਲ਼ਿਆਦੀਹਿ ਚ ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਪਰੇ ਚਤੁਹਤ੍ਥਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਨ ਅਲਙ੍ਕਤਦਣ੍ਡਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ , ਤਥਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਰੂਪਾਦਿਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਭੇਸਜ੍ਜਨਾਲ਼ਿਕਂ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾਮਪਸ੍ਸੇ ਓਲਗ੍ਗੇਨ੍ਤਿ, ਅਪਰੇ ਅਨੇਕਚਿਤ੍ਤਕੋਸਂ ਅਤਿਤਿਖਿਣਂ ਅਸਿਂ, ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਸੁਤ੍ਤਸਿਬ੍ਬਿਤਂ ਮਕਰਦਨ੍ਤਕਾਦਿਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਛਤ੍ਤਂ, ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਵਿਚਿਤ੍ਤਾ ਮੋਰਪਿਞ੍ਛਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਉਪਾਹਨਾ, ਕੇਚਿ ਰਤਨਮਤ੍ਤਾਯਾਮਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਵਿਤ੍ਥਤਂ ਕੇਸਨ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮੇਘਮੁਖੇ ਵਿਜ੍ਜੁਲਤਂ ਵਿਯ ਨਲਾਟੇ ਉਣ੍ਹੀਸਪਟ੍ਟਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਚੂਲ਼ਾਮਣਿਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਚਾਮਰਵਾਲਬੀਜਨਿਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯਸ੍ਸ ਕੁਣਪਸਰੀਰਸ੍ਸ। **ਕੇਲ਼ਨਾ**ਤਿ ਕੀਲ਼ਾਪਨਾ । **ਪਰਿਕੇਲ਼ਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਕੀਲ਼ਾਪਨਾ। **ਗੇਧਿਤਤਾ**ਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਿਤਤਾ। **ਗੇਧਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਿਦ੍ਧਭਾਵੋ ਅਭਿਕਙ੍ਖਿਤਭਾਵੋ। **ਚਪਲਤਾ**ਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਕਰਣਂ। **ਚਾਪਲਜ**ਨ੍ਤਿ ਚਪਲਭਾਵਂ।

ਸਵਿਭੂਸਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਭੂਸਾਯ ਸਹ ਸਵਿਭੂਸਂ। ਛਵਿਰਾਗਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਸਹ **ਸਪਰਿਵਾਰਂ**। ਪਰਿਭਣ੍ਡੇਨ ਸਹ **ਸਪਰਿਭਣ੍ਡਂ**। ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸਹ **ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ**।

੧੬੨. **ਆਥਬ੍ਬਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਮਨ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗਂ। **ਸੁਪਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਪਿਨਸਤ੍ਥਂ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਣਿਲਕ੍ਖਣਾਦਿਂ। **ਨੋ ਵਿਦਹੇ**ਤਿ ਨਪ੍ਪਯੋਜੇਯਜ। **ਵਿਰੁਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਮਿਗਾਦੀਨਂ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਿਤਂ।

ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾਤਿ ਪਰੂਪਘਾਤਮਨ੍ਤਜਾਨਨਕਾ। **ਆਥਬ੍ਬਣੰ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾ ਕਿਰ ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਅਲੋਣਕੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯੰ ਸਯਮਾਨਾ ਤਪੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਸੁਸਾਨਭੂਮਿੰ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਪਦੇ ਠਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੰ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇਨ ਵਿਜ੍ਜੰ ਪਰਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਤੇਸੰ ਕਮ੍ਮੰ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ। ਏਵਰੂਪੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਆਥਬ੍ਬਣੰ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਯੋਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਗਰੇ ਵਾ ਰੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਨਗਰੇ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਵਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇ। **ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਰਣੇ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਟਾਣੀਭੂਤੇਸੁ ਵੇਰੀਸੁ। **ਈਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਰੀਰਚਲਨੰ ਕਮ੍ਪਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਉਪਦ੍ਦਵ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਪੀਲਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਰੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਬਜਾਧਿੰ। **ਪਜ੍ਜਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਜਰੰ। **ਸੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ। **ਵਿਸੂਚਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਝਨੰ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕੰ। **ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ।

ਸੁਪਿਨਪਾਠਕਾਤਿ ਸੁਪਿਨਬਜਾਕਰਣਕਾ। **ਆਦਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਬਜਾਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਯੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵੰ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਸੇਨ ਏਵਰੂਪੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤਿ। **ਅਵਕੁਜ੍ਜ ਨਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਧੋਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵੰ ਸੁਪਿਨਪਾਠਕਾ ਸੁਪਿਨੰ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ।

ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ ਵਾ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਦੇਵਤੋਪਸੰਹਾਰਤੋ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਖੋਭਕਰਣਪਚ੍ਚਯਯੋਗੇਨ ਖੁਭਿਤਧਾਤੁਕੋ **ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ** ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਨਾਨਾਵਿਧੰ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤੋ** ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਦੇਵਤੋਪਸੰਹਾਰਤੋ** ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦੇਵਤਾਨੰ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ** ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੰ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤੋ ਚ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤੰ ਸਚ੍ਚੰ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਦੇਵਤੋਪਸੰਹਾਰਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਸਚ੍ਚੰ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਲਿਕੰ ਵਾ। ਕੁਦ੍ਧਾ ਹਿ ਦੇਵਤਾ ਉਪਾਯੇਨ ਵਿਨਾਸੇਤੁਕਾਮਾ ਵਿਪਰੀਤਮ੍ਪਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਏਕਨ੍ਤਸਚ੍ਚਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮੂਲਕਾਰਣਾਨੰ ਸੰਸਗ੍ਗਭੇਦਤੋਪਿ ਸੁਪਿਨਭੇਦੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸੁਪਿਨੰ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤ੍ਤਾ। ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤ੍ਤਾ।

ਕਿੰ ਪਨੇਤੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਤ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ, ਉਦਾਹੁ ਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤੋ ਨ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋਤਿ? ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਾਵ ਸੁਤ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਸੁਪਤਿ, ਤੰ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੰ ਰਾਗਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਈਦਿਸਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਨਯਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਕਤੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਕਤੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਏਕਨ੍ਤੰ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵ। ਅਥ ਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤੋ ਨ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਨਾਮ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਸੁਪਿਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਭਾਵੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ''ਮਜ੍ਝੂਪਗਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੩.੫)।

ਕਪਿਨਿਦ੍ਦਾਪਰੇਤੋਤਿ ਮਕ੍ਕਟਨਿਦ੍ਦਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਾ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਯਾ ਨਿਦ੍ਦਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕੁਸਲਾਦਿਚਿਤ੍ਤਵੋਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਲਹੁਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਭਵਙ੍ਗਤੋ ਉਤ੍ਤਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨਾਯੰ ਸੁਪਿਨੋ ਕੁਸਲੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਕੁਸਲੋਪਿ ਅਬਜਾਕਤੋਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇ ਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲੋ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਅਨ੍ਤੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕ੍ਖਣੇ ਅਬਜਾਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਦੁਬ੍ਬਲਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਆਕਡ੍ਢਿਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥੋ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਹਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ ਵਿਪਾਕੰ ਦੇਤਿ।

ਮਣਿਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਏਵਰੂਪੋ ਮਣਿ ਪਸਤ੍ਥੋ, ਏਵਰੂਪੋ ਅਪਸਤ੍ਥੋ, ਸਾਮਿਨੋ ਆਰੋਗਜਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦੀਨਂ ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਮਣਿਆਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਆਵੁਧਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਸਿਆਦੀਨਿ ਅਵਸੇਸਂ ਆਵੁਧਂ। **ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣਾ**ਦੀਨਿਪਿ ਯਮ੍ਹਿ ਕੁਲੇ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਯੋ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਹਾਨਿਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਜਲਕ੍ਖਣਾ**ਦੀਸੁ ਪਨ ''ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਅਜਾਦੀਨਂ ਮਂਸਂ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਨ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਗੋਧਾਯ ਲਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਪਿਲਨ੍ਧਨਾਦੀਸੁਪਿ ''ਏਵਰੂਪਾਯ ਗੋਧਾਯ ਸਤਿ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਣ੍ਣਿਕਾਲਕ੍ਖਣਂ** ਪਿਲਨ੍ਧਨਕਣ੍ਣਿਕਾਯਪਿ ਗੇਹਕਣ੍ਣਿਕਾਯਪਿ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਚ੍ਛਪਲਕ੍ਖਣ**ਮ੍ਪਿ ਗੋਧਲਕ੍ਖਣਸਦਿਸਮੇਵ। **ਮਿਗਲਕ੍ਖਣਂ** ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਂ ਸਬ੍ਬਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਪਾਠਕਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਸਤ੍ਥਵਾਚਕਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ।

ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਘਰਪ੍ਪਵੇਸੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਗੇਹਪ੍ਪਵੇਸਮਙ੍ਗਲਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। **ਮਕੁਟਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਧਨਮਙ੍ਗਲਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। **ਵਾਰੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਅਸੁਕਕੁਲਤੋ ਅਸੁਕਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਦਾਰਿਕਂ ਆਨੇਥਾ''ਤਿ ਆਵਾਹਕਰਣਞ੍ਚ ''ਇਮਂ ਦਾਰਿਕਂ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਅਸੁਕਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਦੇਥ, ਏਵਂ ਏਤੇਸਂ ਵੁਡ੍ਢਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਿਵਾਹਕਰਣਞ੍ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਵਾਰੇਯਜਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਮਙ੍ਗਲਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ। **ਬੀਜਨੀਹਾਰੋ**ਤਿ ਬੀਜਾਨਂ ਵਪ੍ਪਤ੍ਥਾਯ ਬਹਿ ਨੀਹਰਣਂ। ''ਨਿਹਰੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। **ਮਿਗਵਾਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਨਾਮਂ, ਸਬ੍ਬਸਕੁਣਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਰੁਤਞਾਣਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਿਗਵਾਕ੍ਕਪਾਠਕਾ**ਤਿ ਸਕੁਨ੍ਤਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦੂਬਜਾਕਰਣਕਾ। **ਮਿਗਵਾਕ੍ਕਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਬਜਾਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਰੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਂ। ''ਰੁਦ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਲ਼ਿ। **ਵਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਚਂ। **ਗਬ੍ਭਕਰਣੀਯਾ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਵਿਨਾਸਾਯ ਓਸਧਦਾਨੇਨ ਗਬ੍ਭਸਣ੍ਠਾਨਕਾਰਕਾ। ਗਬ੍ਭੋ ਹਿ ਵਾਤੇਨ ਪਾਣਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਚਾਤਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਾਤੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਵਾਤਵਿਨਾਸਨਂ ਸੀਤਲਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਦੇਤਿ। ਪਾਣਕੇਹਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਪਾਣਕਾਨਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਂ ਇਧ ਗਹਿਤਂ। **ਸਾਲਾਕਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਲਾਕਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ। **ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ। **ਕਾਯਤਿਕਿਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਦੀਨਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਤਿਕਿਚ੍ਛਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ। **ਭੂਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਤਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ। **ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਮਾਰਕਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ। **ਕੁਹਾ**ਤਿ ਵਿਮ੍ਹਾਪਕਾ। **ਥਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਵਿਯ ਥਦ੍ਧਸਰੀਰਾ। **ਲਪਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਬਦ੍ਧਵਚਨਕਾ। **ਸਿਙ੍ਗੀ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਨਪਕਤਿਕਾ। **ਉਨ੍ਨ਼ਲਾ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਤਮਾਨਨਲ਼ਾ। **ਅਸਮਾਹਿਤਾ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਵਿਰਹਿਤਾ।

ਨ ਗਣ੍ਹੇਯਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਉਦ੍ਦੇਸਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ **ਨ ਗਣ੍ਹੇਯਜ**। ਸਜ੍ਝਾਯਵਸੇਨ **ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯਜ**। ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਨਵਸੇਨ **ਨ ਧਾਰੇਯਜ**। ਸਮੀਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਨਵਸੇਨ **ਨ ਉਪਧਾਰੇਯਜ**। ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਵਸੇਨ **ਨ ਉਪਲਕ੍ਖੇਯਜ**। ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾਚਨਵਸੇਨ **ਨਪ੍ਪਯੋਜੇਯਜ**।

੧੬੩. **ਪੇਸੁਣਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ। ਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋਯੇਵ।

੧੬੪. **ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਞ੍ਚਨਵਸੇਨ ਵਾ ਉਦਯਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਵਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ। **ਉਪਵਾਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯਜਾ**ਤਿ ਉਪਵਾਦਕਰੇ ਕਿਲੇਸੇ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਰੇਹਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਉਪਵਾਦਂ ਨ ਜਨੇਯਜ। **ਗਾਮੇ ਚ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਗਾਮੇ ਚ ਗਿਹਿਸਂਸਗ੍ਗਾਦੀਹਿ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯਜ। **ਲਾਭਕਮ੍ਯਾ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜਾ**ਤਿ ਲਾਭਕਾਮਤਾਯ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜ।

ਯੇ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾ ਵਿਨਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਯੇ ਦਾਨਪਟਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਰਾ॰ ੫੯੩ ਆਦਯੋ) ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ**

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਹਿ ਸਹ। ਪਞ੍ਚ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰਸਾਮਣੇਰਿਯੋ। **ਵਞ੍ਚਨਿਯਂ** ਵਾਤਿ ਪਟਿਰੂਪਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਞ੍ਚਨਿਯਂ ਵਾ। **ਉਦਯਂ ਵਾ ਪਞ੍ਚਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤੋ ਵਾ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਰੋਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋਤਿ ਇਜ੍ਝਨਪਭਾਵਵਨ੍ਤੋ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸਞਾਣਚਕ੍ਖੁਕਾ। ਅਥ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਲਦ੍ਧਞਾਣਚਕ੍ਖੁਕਾ। **ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੂਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਜਾਨਨਕਾ। **ਤੇ ਦੂਰਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਕਯੋਜਨਤੋਪਿ ਯੋਜਨਸਤਤੋਪਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਤੋਪਿ ਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸਤੋਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਤੋਪਿ ਦ੍ਵੇਤੀਣਿਚਤ੍ਤਾਰਿਪਞ੍ਚਦਸਵੀਸਤਿਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਹਸ੍ਸਤੋਪਿ ਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕਤੋਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਆਸਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤਾਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। **ਚੇਤਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਪਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਦੇਵਤਾਪਿ ਖੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਿਨਿਯੋ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਪਿ ਏਵਂ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਇਜ੍ਝਨਪਭਾਵਵਨ੍ਤਿਨਿਯੋ। **ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨਿਯੋ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿਯੋ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਕੇਹਿ ਵਾ ਉਪਤਾਪੇਹਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ** ਵਾਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇਹਿ ਵਾ। **ਸੁਖੁਮੇਹਿ** ਵਾਤਿ ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇਹਿ ਵਾ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਯੋ ਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ , ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ''ਮਯ੍ਹਂ ਞਾਤਯੋ ਸੁਖਜੀਵਿਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਗੇਹਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਪੇਮੇਨ ਞਾਤਕੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ''ਮਯ੍ਹਂ ਞਾਤਯੋ ਖਯਂ ਗਤਾ ਵਯਂ ਗਤਾ ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਨ ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਜਨਪਦੋ ਸੁਭਿਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਮਾਨਸਸ੍ਸ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਜਨਪਦੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਖਯਂ ਗਤਾ ਵਯਂ ਗਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਨ ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

ਅਮਰਤ੍ਤਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਮਰੋ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿ **ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਤਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਜਿਣ੍ਣੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਅਤ੍ਤਾ ਸੁਖੀ ਹੋਤਿ। **ਅਮਰੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਮਰਤ੍ਤਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਮ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਪਨ ''ਸਸ੍ਸਤਂ ਵਦੇਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਤਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਨੋ ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਯਥਾ ਅਮਰੋ ਨਾਮ ਮਚ੍ਛੋ ਉਦਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਧਾਵਤਿ ਗਾਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਅਸਣ੍ਠਹਨਤੋ ਨ ਮਰਤੀਤਿ ਅਮਰੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਰਾਨੁਦ੍ਦਯਤਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਨੁਦ੍ਦਯਤਾਪਟਿਰੂਪਕੇਨ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਕੇਸੁ ਨਨ੍ਦਕੇਸੁ ਸੋਚਨ੍ਤੇਸੁ ਚ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਿਗੁਣਂ ਨਨ੍ਦਤਿ ਦਿਗੁਣਂ ਸੋਚਤਿ, ਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਦਿਗੁਣਂ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦਿਗੁਣਂ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾਯੋਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਂ ਕੋਪੇਤਿ। ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਂਸਟ੍ਠਵਿਹਾਰੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਾਯੋਗਾਪਜ੍ਜਨੇ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਯਂ ਪਰਾਨੁਦ੍ਦਯਤਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਾਮ।

ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਲਾਭੇਨ ਚੇਵ ਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ। **ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਂ ਪਰੇ ਨ ਅਵਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਨਵਞ੍ਞਾਤਭਾਵਪਤ੍ਥਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਤਕ੍ਕੋ । ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ''ਮਾ ਮਂ ਪਰੇ ਅਵਜਾਨਿਂਸੂ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ।

ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਸਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਲਗ੍ਗਤਿ। **ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਵਿਸਤਿ। **ਬਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬਜ੍ਝਤਿ ਏਕੀਭਵਤਿ। **ਅਨਯਬਜਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਵਡ੍ਢਿਂ ਵਿਨਾਸਂ। **ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਆਮਿਸਚਕ੍ਖੁਕਸ੍ਸਾਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਆਮਿਸਲੋਲਸ੍ਸ। **ਲੋਕਧਮ੍ਮਗਰੁਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਦਿਲੋਕਧਮ੍ਮਮੇਵ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਆਲਪਨਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਂ ਆਗਤਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਮਤ੍ਥਾਯ ਭੋਨ੍ਤੋ ਆਗਤਾ, ਕਿਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੁਂ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਥ, ਅਹਂ ਪਚ੍ਛਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਦਿਤੋਵ ਲਪਨਾ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ''ਅਹਂ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਮਯਿ ਰਾਜਾ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਮਯਿ ਅਸੁਕੋ ਚ ਅਸੁਕੋ ਚ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਪਸਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤੁਪਨਾਯਿਕਾ ਲਪਨਾਤਿ **ਆਲਪਨਾ। ਲਪਨਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਲਪਨਂ।

ਸਲ੍ਲਪਨਾਤਿ ਗਹਪਤਿਕਾਨਂ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨੇ ਭੀਤਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਲਪਨਾ। **ਉਲ੍ਲਪਨਾ**ਤਿ ''ਮਹਾਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕੋ ਮਹਾਨਾਵਿਕੋ ਮਹਾਦਾਨਪਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨਾ। **ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨਾ। **ਉਨ੍ਨਹਨਾ**ਤਿ ''ਉਪਾਸਕਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਈਦਿਸੇ ਕਾਲੇ ਨਵਦਾਨਂ ਦੇਥ, ਇਦਾਨਿ ਕਿਂ ਨ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਯਾਵ ''ਦਸ੍ਸਾਮ ਭਨ੍ਤੇ, ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਾਮਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਨਹਨਾ, ਵੇਠਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਉਚ੍ਛੁਹਤ੍ਥਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕੁਤੋ ਆਭਤਂ ਉਪਾਸਕਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਉਚ੍ਛੁਖੇਤ੍ਤਤੋ ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਉਚ੍ਛੁ ਮਧੁਰਨ੍ਤਿ। ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਭਨ੍ਤੇ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਨ ਉਪਾਸਕਾ ''ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੁਂ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਨਿਵੇਠਨਕਕਥਾ, ਸਾ **ਉਨ੍ਨਹਨਾ**। ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਨ੍ਨਹਨਾ **ਸਮੁਨ੍ਨਹਨਾ। ਉਕ੍ਕਾਚਨਾ**ਤਿ ''ਏਤਂ ਕੁਲਂ ਮਂਯੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ਸਚੇ ਏਤ੍ਥ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਯ੍ਹਂਯੇਵ ਦੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਾਚਨਾ ਉਕ੍ਕਾਚਨਾ, ਉਦ੍ਦੀਪਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਪਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਕ੍ਕਾਚਨਾ **ਸਮੁਕ੍ਕਾਚਨਾ। ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਿਯਵਚਨਭਣਨਾ। **ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਾ**ਤਿ ਮੁਦੁਵਚਨਤਾ। **ਸਖਿਲਵਾਚਤਾ**ਤਿ ਮਨੂਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਵਚਨਤਾ ਸਿਥਿਲਵਚਨਤਾ ਵਾ। **ਸਿਥਿਲਵਾਚਤਾ**ਤਿ ਅਲ੍ਲੀਯਵਚਨਤਾ। **ਅਫਰੁਸਵਾਚਤਾ**ਤਿ ਮਧੁਰਵਚਨਤਾ।

ਪੁਰਾਣਂ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਸਨ੍ਤਕਂ। **ਅਨੁਰਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਤਿਰੋਭੂਤਂ । **ਢਾਯਾਮੀ**ਤਿ ਪਾਕਟੋ ਹੋਮਿ। **ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਕੁਲੂਪਕੋ**ਤਿ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕੁਲਪਯਿਰੁਪਾਸਕੋ। **ਅਸੁਕਾਯਾ**ਤਿ ਅਸੁਕਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ। **ਮਂ ਉਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ।

੧੬੫. **ਪਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਯੋਜਿਤਂ। **ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ।**

੧੬੬. ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯਜੇਥਾ**ਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਨ ਨਿਯਜੇਥ।**ਜੀਵਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਕਾਯ।**

ਸਠੋਤਿ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਦੀਪਨਤੋ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਭਾਸਿਤਾ। ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਸਠੋ **ਪਰਿਸਠੋ। ਯਂ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ। **ਸਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਦੀਪਨਂ ਕੇਰਾਟਿਯਂ। **ਸਠਤਾ**ਤਿ ਸਠਾਕਾਰੋ। **ਸਾਠੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਠਭਾਵੋ। **ਕਕ੍ਕਰਤਾ**ਤਿ ਪਦੁਮਨਾਲਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਪਰਾਮਸਨਕ੍ਖਮੋ ਫਰੁਸਭਾਵੋ। **ਕਕ੍ਕਰਿਯ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਪਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾ ਪਾਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਨਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਵਿਯ ਦਲ੍ਹਕੇਰਾਟਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ **"ਕਕ੍ਕਰਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ। **ਕਕ੍ਕਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨਭਾਵੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਅਲਙ੍ਕਰਣਾਕਾਰੋ। **ਪਾਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਲਙ੍ਕਰਣਭਾਵੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਠੇਯਜਂ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ।

‘‘ਵਾਮੇਨ ਸੂਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਅਜਾਮਿਗੋ।
ਸਰੇਨ ਨੇਲਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸਾਣੇਨ ਜਰਗ੍ਗਵੋ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੯੬; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੯੪) –

ਏਵਂ ਵਤ੍ਥੁਯਕ੍ਖਸੂਕਰਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ। **ਅਤਿਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਤਿ।

ਕਿਂ ਪਨਾਯਂ ਬਹੁਲਾਜੀਵੋਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋ ਨਾਮ ਬਹੁਲਾਜੀਵਕੋ। **ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਭਕ੍ਖੇਤੀ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬਂ ਖਾਦਤਿ। **ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਮਨ੍ਦਪੁਞ੍ਞੋ। **ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਵਿਰਹਿਤੋ। **ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਞੋ। **ਪਞ੍ਞਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਂ ਕਥੇਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ।

੧੬੭. **ਸੁਤ੍ਵਾ ਰੁਸਿਤੋ ਬਹੁਂ ਵਾਚਂ, ਸਮਣਾਨਂ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਸਿਤੋ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਪਰੇਹਿ ਤੇਸਂ ਸਮਣਾਨਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਭੇਦਾਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਾਚਂ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਨ ਪਟਿਵਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਨ ਪਟਿਵਦੇਯ੍ਯ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? **ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸੇਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ**।

ਕਕ੍ਖਲ਼ੇਨਾਤਿ ਦਾਰੁਣੇਨ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਕਿਲੇਸਾ। **ਪਟਿਸੇਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਂ। **ਪਟਿਮਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਯੋਧਂ। **ਪਟਿਕਣ੍ਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵੇਰਿਂ। **ਪਟਿਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਂ, ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੬੮. **ਏਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਞਤ੍ਵਾ। **ਵਿਚਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ। **ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ।

ਸਮਞ੍ਚਾਤਿ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿਂ। **ਵਿਸਮਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਂ। **ਪਥਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਂ। **ਵਿਪਥਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦਸਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਂ। **ਸਾਵਜ੍ਜਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ। **ਅਨਵਜ੍ਜਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਞ੍ਚ। **ਹੀਨਪਣੀਤਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤਵਿਞ੍ਞੂਪਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿ ਸਮਕਰਣਤੋ **ਸਮਂ**। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ ਵਿਸਮਕਰਣਤੋ **ਵਿਸਮਂ**। ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਸੁਗਤਿਗਮਨਪਥਤ੍ਤਾ **ਪਥਂ**। ਦਸਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਸੁਗਤਿਗਮਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਪਾਯਗਮਨਪਥਤ੍ਤਾ **ਵਿਪਥਂ**। ਅਕੁਸਲਂ ਸਦੋਸਤ੍ਤਾ **ਸਾਵਜ੍ਜਂ**। ਕੁਸਲਂ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ **ਅਨਵਜ੍ਜਂ**। ਤਥਾ ਮੋਹੇਨ ਵਾ ਦੋਸਮੋਹੇਨ ਵਾ ਲੋਭਮੋਹੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਹੀਨਂ** । ਅਲੋਭਅਦੋਸਅਮੋਹਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਣੀਤਂ**। ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ **ਕਣ੍ਹਂ**। ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ **ਸੁਕ੍ਕਂ**। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤਂ**। ਤੇਹਿ ਏਵ ਥੋਮਿਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਞ੍ਞੂਪਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

੧੬੯. ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਇਤਿ ਚੇ – **ਅਭਿਭੂ ਹਿ ਸੋ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਭੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਅਭਿਭਵਿਤਾ। **ਅਨਭਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤੋ। **ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਮਨੀਤਿਹਮਦ੍ਦਸੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮੇਵ ਅਨੀਤਿਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਸਦਾ ਨਮਸ੍ਸ’ਮਨੁਸਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਸਦਾ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ।

ਕੇਹਿਚਿ ਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ ਕੇਹਿਚਿ ਰਾਗਾਦਿਉਪਤਾਪਕਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ। **ਅਭਿਭੋਸਿ ਨੇ**ਤਿ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਅਭਿਭਵਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਨੇਵ ਲੋਲੋ’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ, ‘‘ਅਨ੍ਨਾਨਮਥੋ ਪਾਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸੀਲਂ, ਮੇਥੁਨਮੋਸਵਜ੍ਜਪੇਸੁਣਿਯਾਦੀਹਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ , ‘‘ਆਥਬ੍ਬਣਂ ਸੁਪਿਨਂ ਲਕ੍ਖਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ‘‘ਝਾਯੀ ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਧਿ, ‘‘ਵਿਚਿਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾ, ‘‘ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ, ‘‘ਅਥ ਆਸਨੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ, ਨਿਦ੍ਦਂ ਨ

ਬਹੁਲੀਕਰੇਯਜਾ’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਵ੍ਵਾਨਂ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਸਙ੍ਕਣ੍ਹਨਵਿਨੋਦਨਾਨਿ ਵੁੱਤਾਨੀਤਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਟਿਪਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਰਹੱਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪੁਰਾਭੇਦਸੁੱਤੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੩ ਆਦਯੋ) ਵੁੱਤਸਦਿਸੋਯੇਵਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਤੁਵਟਕਸੁੱਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੫. ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੦. ਪਨ੍ਨਰਸਮੇ ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਾ ਭਯਂ ਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ – ਯਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਵਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ ਵਾ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ **ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਾ ਭਯਂ ਜਾਤਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਾਰਣਾ ਜਾਤਂ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ **ਜਨਂ ਪਸ੍ਸਥ ਮੇਧਗਂ,** ਇਮਂ ਸਾਕਿਯਾਦਿਜਨਂ ਪਸ੍ਸਥ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੇਧਗਂ ਹਿਂਸਕਂ ਬਾਧਕਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤਂ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਜਨਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਂਵੇਗਂ ਜਨੇਤੁਂ ਆਹ **"ਸਂਵੇਗਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਸਂਵਿਜਿਤਂ ਮਯਾ"**ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਯੋਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਦਣ੍ਡਾ**ਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ। **ਕਾਯਦਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। ਵ**ਚੀਦਣ੍ਡਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਟ੍ਠਂ ਚਰਿਤਂ, ਕਿਲੇਸਪੂਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠਂ ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਤਿਵਿਧਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ। **ਤਿਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਤਿਵਿਧਂ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਟਿਸਂਵੇਦਨੀਯਂ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਟਿਸਂਵੇਦਨੀਯਂ। **ਆਗੁਚਾਰੀ**ਤਿ ਪਾਪਕਾਰੀ ਅਪਰਾਧਕਾਰੀ। **ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਪਰਿਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਪਾਪਕਾਰਿਂ ਰਾਜਾ ਪਰਿਭਾਸਤਿ, ਭਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ। **ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਭਯਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਦੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ। **ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚੋਰਸ੍ਸ ਕੁਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਅਨੁਮਸੋਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ। **ਸਵਚਨੀਯਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ "ਨ ਤੇ ਲਬ੍ਭਾ ਇਤੋ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁ"**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਇਮਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾਦਿਨਾ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਾ। ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਨ੍ਤਿ ਪਲਿਬੋਧਂ ਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ। **ਧਨਜਾਨਿਪਚ੍ਚਯਾਪੀ**ਤਿ ਧਨਪਰਿਹਾਨਿਕਾਰਣਾਪਿ। ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਾਰਾਪੇਤਿ। **ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤੀ**ਤਿ ਕਸਾਦਣ੍ਡਕੇਹਿ ਪੋਥੇਤਿ। **ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤੀ**ਤਿ ਸਕਣ੍ਟਕਵੇਤ੍ਤਲਤਾਹਿ ਪੋਥੇਤਿ। **ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹੀ**ਤਿਆਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਯੇਵ। **ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਕਤਿਪਯਾਨਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਆਹਾਰੇ ਅਦਤ੍ਵਾ ਛਾਤਸੁਨਖੇਹਿ ਖਾਦਾਪੇਤਿ। ਤੇ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਮੇਵ ਕਰੋਤਿ। **ਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਸੂਲਂ ਆਰੋਪੇਤਿ। **ਰਾਜਾ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਦਣ੍ਡਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰੋ**ਤਿ ਇਮਾਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਣਾਨਂ ਕਾਤੁਂ ਰਾਜਾ ਸਮਤ੍ਥੋ।

ਸਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਸਯਂਕਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ। **ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾ ''ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਨ੍ਤਰੂਪਂ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਕਾਰਣਂ ਕਾਰੇਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇਸੁ ਨਿਰਯਪਾਲਾਤਿ, ਆਮਨ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਕਾਰਣਿਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ (ਕਥਾ· ੮੬੬ ਆਦਯੋ) ਪਟਿਸੇਧਿਤਮੇਵ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਕਾਰਕਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਨਿਰਯੇਸੁ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਗਾਵੁਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਲੋਹਪਥਵਿਯਾ ਉਤ੍ਤਾਨਕਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੇ ਤਾਲਪ੍ਪਮਾਣਂ ਅਯਸੂਲਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਵਾਮਹਤ੍ਥਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਕਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਉਰੇਨਪਿ ਵਾਮਪਸ੍ਸੇਨਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੇਨਪਿ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੇਵ।

ਸਂਵੇਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਜਲਿਤਾਯ ਲੋਹਪਥਵਿਯਾ ਤਿਗਾਵੁਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਕੁਠਾਰੀਹੀ**ਤਿ ਮਹਤੀਹਿ ਗੇਹਚ੍ਛਾਦਨਸ੍ਸ ਏਕਪਕ੍ਖਮਤ੍ਤਾਹਿ ਕੁਠਾਰੀਹਿ ਤਚ੍ਛੇਨ੍ਤਿ, ਲੋਹਿਤਂ ਨਦੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਦਤਿ, ਲੋਹਪਥਵਿਤੋ ਜਾਲਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਾਹਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦਾਰੁ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਂਸਮ੍ਪਿ ਛਲ਼ਂਸਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਵਾਸੀਹੀ**ਤਿ ਮਹਾਸੁਪ੍ਪਪ੍ਪਮਾਣਾਹਿ ਵਾਸੀਹਿ। **ਰਥੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਯੋਤ੍ਤਉਪਕ੍ਖਰਚਕ੍ਕਕੁਬ੍ਬਰਪਾਜਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਜ੍ਜਲਿਤੇ ਰਥੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। **ਮਹਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕੂਟਾਗਾਰਪ੍ਪਮਾਣਂ। **ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੇਹਿ ਅਯਮੁਗ੍ਗਰੇਹਿ ਪੋਥੇਨ੍ਤਾ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਿ। **ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਪਕ੍ਕੁਥਿਤਾਯ ਉਕ੍ਖਲਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਣ੍ਡੁਲਂ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਮਹਾਨਿਰਯੋ**ਤਿ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯਮ੍ਹਿ।

ਚਤੁਕ੍ਕਣ੍ਣੋਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਮਞ੍ਜੂਸਾਸਦਿਸੋ। **ਵਿਭਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਤੁਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। **ਭਾਗਸੋ ਮਿਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਵੀਥੀਨਂ ਵਸੇਨ ਭਾਗੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। **ਅਯਸਾ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਨਵਯੋਜਨਿਕੇਨ ਅਯਪਟ੍ਟੇਨ ਛਾਦਿਤੋ। **ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਸਤਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯਥਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਸਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਯਮਕਗੋਲ਼ਕਾ ਵਿਯ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ। **ਕਦਰਿਯਾਤਪਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਉਸ੍ਸਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਨਿਰਯਾ ਕਦਰਿਯਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਤਪਨ੍ਤੀਤਿ ਕਦਰਿਯਾਤਪਨਾ। ਬਲਵਦੁਕ੍ਖਤਾਯ **ਘੋਰਾ**। ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਅਚ੍ਚੀਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਅਚ੍ਚਿਮਨ੍ਤੋ**। ਆਸਾਦੇਤੁਂ ਘਟ੍ਟੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਤਾਯ **ਦੁਰਾਸਦਾ**। ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸੁਤਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਲੋਮਾਨਿ ਹਂਸੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਲੋਮਹਂਸਨਰੂਪਾ**। ਭੀਸਨਤਾਯ **ਭਿਸ੍ਮਾ**। ਭਯਜਨਨਤਾਯ **ਪਟਿਭਯਾ**। ਸੁਖਾਭਾਵੇਨ **ਦੁਖਾ**।

ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾਤਿਆਦਿਗਾਥਾਨਂ ਏਵਂ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯੋਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਨਂ ਵਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਵੀਚਿ ਅਨ੍ਤਰਂ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਵੀਚਿ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦੀਹਿ ਭਿਤ੍ਤੀਹਿ ਜਾਲਾਰਾਸਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਿਨੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਝਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਾਦੀਸੁ ਭਿਤ੍ਤੀਸੁ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ ਪਹਰਤਿ, ਤਾ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਯੋਜਨਸਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ ਉਪਰਿ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ, ਉਪਰਿ ਉਟ੍ਠਿਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਜਾਲਾਨਂ ਵੀਚਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋ ਯੋਜਨਸਤਟ੍ਠਾਨਂ ਖੀਰਵਲ੍ਲਿਪਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੂਰਿਤਨਾਲ਼ਿ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪੂਰਿਤਂ ਚਤੂਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇਹਿ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਬਜਾਬਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਸਕਸਕਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵੀਚਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇ ਛ ਮਧੁਬਿਨ੍ਦੂਨਿ ਸਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਤਮ੍ਬਲੋਹਬਿਨ੍ਦੁਨੋ ਅਨੁਦਹਨਬਲਵਤਾਯ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਦਹਨਬਲਵਤਾਯ ਸੇਸਾ ਛ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੀਚਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨ **ਨਿਰਯੋ**।

ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਮਹਾਲੁਦ੍ਦਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਾ ਲੁਦ੍ਦਾ। **ਮਹਾਕਿਬ੍ਬਿਸਕਾਰਿਨੋ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਦਾਰੁਣਕਮ੍ਮਕਾਰਿਨੋ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਕਂਸੇਨ ਪਾਪਕਮ੍ਮਿਨੋ। **ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨ ਚ ਮਿਯਜਰੇ**ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਜਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਮਿਯਜਨ੍ਤਿ। **ਜਾਤਵੇਦਸਮੋ ਕਾਯੋ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਰੀਰਂ ਅਗ੍ਗਿਸਦਿਸਂ। **ਤੇਸਂ ਨਿਰਯਵਾਸਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਰਯਵਾਸੀਨਂ। **ਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਦਲ਼੍ਹਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਾਨਂ ਥਿਰਭਾਵਂ ਓਲੋਕੇਹਿ। **ਨ ਭਸ੍ਮਾ ਹੋਤਿ ਨਪੀ ਮਸੀ**ਤਿ ਛਾਰਿਕਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ ਅਙ੍ਗਾਰੋਪਿ। **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨਾ**ਤਿ ਯਦਾ ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਂ ਅਪਾਰੁਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਤਦਭਿਮੁਖਾ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਛਵਿਆਦੀਨਿ ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਾਰਸਮੀਪਂ ਪਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਤਂ ਪੀਧੀਯਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਪਾਰੁਤਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤਾਸਾ ਤੇ**ਤਿ ਨਿਰਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਂ ਆਸਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤਾਸਾ। **ਮੋਕ੍ਖਗਵੇਸਿਨੋ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਨੁਪਾਯਂ ਏਸਨ੍ਤਾ ਗਵੇਸਨ੍ਤਾਪਿ। **ਨ ਤੇ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਂ, ਲਭਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਰਯਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਦ੍ਵਾਰਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ, ਅਵਿਪਕ੍ਕਂ ਕਤਂ ਬਹੁ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਲਾਮਕਂ ਦਾਰੁਣਕਮ੍ਮਂ ਅਵਿਪਾਕਂ ਬਹੁਵਿਧਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਦਿਨ੍ਨਵਿਪਾਕਂ ਕਤਂ ਉਪਚਿਤਂ ਅਤ੍ਥਿ।

ਸਂਵੇਗਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਲਨਂ। **ਉਬ੍ਬੇਗ**ਨ੍ਤਿ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਗਮਨਂ। **ਉਤ੍ਰਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਬ੍ਬੇਜਨਂ ਅਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਨਂ। **ਪੀਲ਼ਨ**ਨ੍ਤਿ ਘਟ੍ਟਨਂ। **ਘਟ੍ਟਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਲ਼ਾਕਰਣਂ। **ਉਪਦ੍ਦਵ**ਨ੍ਤਿ ਈਤਿਂ। **ਉਪਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਨ੍ਧਨਂ।

੧੨੧. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਨੇਨ ਸਂਵਿਜਿਤਂ, ਤਂ ਪਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਫਨ੍ਦਮਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਫਨ੍ਦਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਕਮ੍ਪਮਾਨਂ। **ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪੇ ਉਦਕੇ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ ਬਜਾਰੁਦ੍ਧੇ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਸਤ੍ਤੇ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਮਂ ਭਯਮਾਵਿਸੀ**ਤਿ ਮਂ ਭਯਂ ਪਵਿਟ੍ਠਂ।

ਕਿਲੇਸਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਚਲਨਾਯ ਚਲਮਾਨਂ। **ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਪਯੋਗੋ।

ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਵਿਰੋਧਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਪਟਿਮੁਖੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਰੋਧਮਾਪਨ੍ਨਾ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਆਹਤਾ**ਤਿ ਕੋਧੇਨ ਆਹਤਾ ਪਹਤਾ। **ਪਚ੍ਚਾਹਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਮਲ੍ਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਹਤਾ। **ਆਘਾਤਿਤਾ**ਤਿ ਘਟ੍ਟਿਤਾ। **ਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਘਟ੍ਟਿਤਾ। **ਪਾਣੀਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿਪਿ ਪਹਰਨ੍ਤਿ।

੧੭੨. ਸਮਨ੍ਤਮਸਾਰੋ ਲੋਕੋਤਿ ਨਿਰਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਲੋਕੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਰਹਿਤੋ। **ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮੇਰਿਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਕਮ੍ਪਿਤਾ। **ਇਚ੍ਛਂ ਭਵਨਮਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਾਣਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਨਾਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਅਨੋਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨਂ ਜਰਾਦੀਹਿ ਅਨਜ੍ਝਾਵੁਟ੍ਠਂ ਨਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿਨ੍ਤਿ।

ਅਸਾਰੋਤਿ ਨ ਸਾਰੋ, ਸਾਰਵਿਰਹਿਤੋ ਵਾ। **ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਰਵਿਰਹਿਤੋ। **ਸਾਰਾਪਗਤੋ**ਤਿ ਸਾਰਤੋ ਅਪਗਤੋ। **ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ** ਵਾਤਿ ਸਤਤਸਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਾਰੇਨ ਵਾ। ਉਪਰਿਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਕਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਤੇਪਿ ਏਰਿਤਾ**ਤਿ ਤੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਮ੍ਪਿਤਾ। **ਸਮੇਰਿਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਕਮ੍ਪਿਤਾ। **ਚਲਿਤਾ**ਤਿ ਚਲਨਂ ਗਤਾ। **ਘਟ੍ਟਿਤਾ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯੇਨ ਪੀਲ਼ਿਤਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯਾ**ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤਾਯ। **ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ। **ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾ**ਤਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤਾਯ ਅਨੁਪਤ੍ਥਟਾ। **ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾ**ਤਿ ਚਾਤੁਵਿਸਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਾ। **ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾ**ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਅਭਿਆਹਤਾ ਪਹਤਾ। **ਅਤਾਣਾ**ਤਿ ਰਕ੍ਖਵਿਰਹਿਤਾ। **ਅਲੇਣਾ**ਤਿ ਲੇਣਵਿਰਹਿਤਾ। **ਅਸਰਣਾ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਅਸਰਣਾ। **ਅਸਰਣੀਭੂਤਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਸਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਵਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਪਦਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਪਦਂ। **ਤਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਲਨਂ। **ਲੇਣ**ਨ੍ਤਿ ਲੇਣਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਾਸਨਂ। **ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਂ। **ਪਰਾਯਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਂ ਅਯਨਂ। **ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂਯੇਵ ਅਦ੍ਦਸ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਦੀਹਿ ਮਦ੍ਦਿਤਂਯੇਵ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿਂ। **ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਬ੍ਬਨਭਾਵੋ ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ, ਸਚੇਤਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ। **ਜਰਾਯ ਓਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਕਾਯ ਜਰਾਯ ਅਵਸਿਤਂ ਮਦ੍ਦਿਤਂ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

੧੭੩. ਓਸਾਨੇ ਤ੍ਵੇਵ ਬ੍ਯਾਰੁਦ੍ਧੇ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੇ ਅਰਤੀ ਅਹੂਤਿ ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਓਸਾਨੇਯੇਵ ਅਨ੍ਤਗਮਕੇ ਏਵ ਵਿਨਾਸਕੇ ਏਵ ਜਰਾਦੀਹਿ ਬ੍ਯਾਰੁਦ੍ਧੇ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਰਤਿ ਮੇ ਅਹੋਸਿ। **ਅਥੇਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਥ ਏਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਰਾਗਾਦਿਸਲ੍ਲਂ। **ਹਦਯਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਂ।

ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ ਜਰਾ ਓਸਾਪੇਤੀਤਿ ਜਰਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੇਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

੧੭੪. ''ਕਥਂ ਆਨੁਭਾਵਂ ਸਲ੍ਲ''ਨ੍ਤਿ ਚੇ? **ਯੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦਿਸਾਪਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਦਿਸਾਪਿ ਵਿਦਿਸਾਪਿ ਧਾਵਤਿ। **ਤਮੇਵ ਸਲ੍ਲਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਨ ਧਾਵਤਿ ਨ ਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਸਲ੍ਲਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਾ ਚ ਦਿਸਾ ਨ ਧਾਵਤਿ, ਚਤੁਰੋਘੇ ਚ ਨ ਸੀਦਤਿ।

ਅਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਭਿਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਨ ਸਮੇਤਿ ਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਨਭਿਸਮਯੋ**। ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਧਮ੍ਮੇ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਨੁਬੋਧੋ**। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ **ਅਨਨੁਬੋਧੋ**। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਨ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਸਮ੍ਬੋਧੋ**। ਅਸਨ੍ਤਂ ਅਸਮਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿਪਿ **ਅਸਮ੍ਬੋਧੋ**। ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ**। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਅਸਙ੍ਗਾਹਣਾ**। ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਰਿਯੋਗਾਹਤੀਤਿ **ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਣਾ**। ਨ ਸਮਂ ਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਾ**। ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਂ ਪਤਿ ਨ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ**।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਪਰੀਤਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਭਾਵਗਹਣਾਭਾਵੇਨ ਵਾ ਏਕਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਏਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਯਂ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਮ੍ਮਂ**। ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਮੇਜ੍ਝਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ਸੁਚਿ ਵੋਦਾਨਂ, ਤਂ ਦੁਟ੍ਠਂ ਮੇਜ੍ਝਂ ਇਮਿਨਾਤਿ **ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝਂ**। ਬਾਲਾਨਂ ਭਾਵੋ **ਬਾਲ੍ਯਂ**। ਮੁਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਮੋਹੋ**। ਬਲਵਤਰੋ ਮੋਹੋ **ਪਮੋਹੋ**। ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਮੁਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹੋ**। ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਓਘਯੋਗ**ਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਥਾਮਗਤਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ **ਅਨੁਸਯੋ**। ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਤਿ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਹਿਤਗ੍ਗਹਣਾਭਾਵੇਨ ਹਿਤਾਭਿਮੁਖਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਲਙ੍ਗਤਿਯੇਵਾਤਿ **ਲਙ੍ਗੀ,** ਖਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਰੁਗ੍ਘਾਟਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਲਙ੍ਗੀ**। ਯਥਾ ਹਿ ਮਹਾਪਲਿਘਸਙ੍ਖਾਤਾ ਲਙ੍ਗੀ ਦੁਰੁਗ੍ਘਾਟਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਲਙ੍ਗੀ ਵਿਯਾਤਿ **ਲਙ੍ਗੀ**। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਕਙ੍ਖਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਨਵਸੇਨ **ਕਙ੍ਖਾ**। ਕਙ੍ਖਂ ਆਨਯਤੀਤਿ **ਕਙ੍ਖਾਯਨਾ**। ਪੁਰਿਮਕਙ੍ਖਾ ਹਿ ਉਤ੍ਤਰਕਙ੍ਖਂ ਆਨਯਤਿ ਨਾਮ। ਆਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਙ੍ਖਾਸਮਙ੍ਗਿਚਿਤ੍ਤਂ ਕਙ੍ਖਾਯ ਆਯਿਤਤ੍ਤਾ ਕਙ੍ਖਾਯਿਤਂ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕਙ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। ਵਿਮਤੀ**ਤਿ ਵਿਗਤਾ ਮਤਿ ਵਿਮਤਿ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਾ ਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸਭਾਵਂ ਵਾ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਕਿਚ੍ਛਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**। ਸਾ ਸਂਸਯਲਕ੍ਖਣਾ, ਕਮ੍ਪਨਰਸਾ, ਅਨਿਚ੍ਛਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਨੇਕਂਸਗ੍ਗਾਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਮ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਏਲ਼ਯਤੀਤਿ **ਦ੍ਵੇਲ਼੍ਹਕਂ**। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾਪਥੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੋ**। ''ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਇਦਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਆਕਾਰੇ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸੇਤੀਤਿ **ਸਂਸਯੋ**। ਏਕਂਸਂ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨ ਏਕਂਸਗ੍ਗਾਹੋਤਿ **ਅਨੇਕਂਸਗ੍ਗਾਹੋ**। ਨਿਚ੍ਛੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਓਸਕ੍ਕਤੀਤਿ **ਆਸਪ੍ਪਨਾ**। ਓਗਾਹਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ ਪਰਿਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ **ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਾ**। ਪਰਿਯੋਗਾਹਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ **ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਣਾ**। ਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ,** ਥਦ੍ਧਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਥਦ੍ਧਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਨਂ ਵਿਲਿਖਨ੍ਤੀ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਵਿਦ੍ਧੋਤਿ ਸਲ੍ਲੇਨ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਰੋ। **ਫੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਘਟ੍ਟਿਤੋ। **ਪਰੇਤੋ**ਤਿ ਪੀਲ਼ਿਤੋ। **ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਵਿਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਵੇਗੇਨ ਧਾਵਤਿ। **ਸਂਸਰਤੀ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਚਰਤਿ।

ਅਚੇਲਕੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋਲੋ, ਨਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਵਿਸਟ੍ਠਾਚਾਰੋ, ਉਚ੍ਚਾਰਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਲੋਕਿਯਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਚਾਰੇਨ ਵਿਰਹਿਤੋ ਠਿਤਕੋਵ ਉਚ੍ਚਾਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਸ੍ਸਾਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਖਾਦਤਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। **ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇ ਪਿਣ੍ਡਮ੍ਹਿ ਠਿਤੇ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਹਤ੍ਥਂ ਅਪਲਿਖਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਮ੍ਹਿਯੇਵ ਦਣ੍ਡਕਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਪਲਿਖਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਦਣ੍ਡਕਂ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਗਹਣਤ੍ਥਂ ''ਏਹਿ ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨ ਏਤੀਤਿ **ਨ ਏਹਿਭਦਨ੍ਤਿਕੋ**। ਤੇਨ ਹਿ ''ਤਿਟ੍ਠ ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਨ ਤਿਟ੍ਠਭਦਨ੍ਤਿਕੋ**। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਕਿਰ ਸੋ ''ਏਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨ ਕਰੋਤਿ।

ਅਭਿਹਟਨ੍ਤਿ ਪੁਰੇਤਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹਟਂ ਭਿਕ੍ਖਂ। **ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਦਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਆਰੋਚਿਤਂ ਭਿਕ੍ਖਂ। **ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਕੁਲਂ ਵਾ ਵੀਥਿਂ ਵਾ ਗਾਮਂ ਵਾ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਭਿਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭਿਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਕਲ਼ੋਪਿਮੁਖਾ**ਤਿ ਕਲ਼ੋਪੀਤਿ ਉਕ੍ਖਲਿ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿ ਵਾ, ਤਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕੁਮ੍ਭਿਕਲ਼ੋਪਿਯੋ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਟਚ੍ਛੁਨਾ ਪਹਾਰਂ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ। **ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮਾਰਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਯਂ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨ੍ਤਰਕਰਣਂ ਲਭਤੀਤਿ। **ਦਣ੍ਡਮੁਸਲੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਉਟ੍ਠਾਯ ਦੇਨ੍ਤੇ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਬਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ''ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਦਾਰਕੋ ਕਿਲਮਤੀ''ਤਿ, ਪਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਖੀਰਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ,

‘‘ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ ਰਤਿਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਸੰਕਿਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਭਤ੍ਤੇਸੁ। ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਸਮਯੇ ਕਿਰ ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ ਅਚੇਲਕਾਨਮਤ੍ਥਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਨਿ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤੰ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਅਚੇਲਕੋ ਤਤੋਪਿ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸੁਨਖੋ ‘‘ਪਿਣ੍ਡੰ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਅਦਤ੍ਵਾ ਆਹਟੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਤਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ**ਤਿ ਸਮੂਹਸਮੂਹਚਾਰਿਨੀ । ਸਚੇ ਹਿ ਅਚੇਲਕੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੰ ਦਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਤ੍ਤਗੇਹੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਚ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਸੁ ਕਲੋਪਿਮੁਖਾਦੀਸੁ ਨਿਲੀਨਾ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਾ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਆਹਟੰ ਭਿਕ੍ਖੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਕ੍ਖਿਕਾਨੰ ਗੋਚਰਨ੍ਤਰਾਯੋ ਜਾਤੋਤਿ। **ਥੁਸੋਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਸ੍ਸਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਕਤੰ ਸੋਵੀਰਕੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਰਾਪਾਨਮੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਅਯੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਸਾਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞੀ।

ਏਕਾਗਾਰਿਕੋਤਿ ਯੋ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਗੇਹੇ ਭਿਕ੍ਖੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਕੇਨੇਵ ਆਲੋਪੇਨ ਯਾਪੇਤਿ। **ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਕਾਯ ਦਤ੍ਤਿਯਾ। ਦਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਏਕਾ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਤਿ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਭਿਕ੍ਖੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਏਕਾਹਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਨ੍ਤਰਿਕੰ। **ਅਡ੍ਢਮਾਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸਨ੍ਤਰਿਕੰ। **ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਰਭਤ੍ਤਭੋਜਨੰ , ਏਕਾਹਵਾਰੇਨ ਦ੍ਵੀਹਵਾਰੇਨ ਸਤ੍ਤਾਹਵਾਰੇਨ ਅਡ੍ਢਮਾਸਵਾਰੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਦਿਵਸਵਾਰੇਨ ਆਭਤੰ ਭਤ੍ਤਭੋਜਨੰ।

ਸਾਕਭਕ੍ਖੋਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ। **ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਠਿਤਕੋ। **ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੰ ਵੀਰਿਯੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋ**ਤਿ ਅਯਕਣ੍ਟਕੇ ਵਾ ਪਕਤਿਕਣ੍ਟਕੇ ਵਾ ਭੂਮਿਯੰ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚਮ੍ਮੰ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ। **ਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। **ਫਲਕਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਫਲਕੇ ਸੇਯ੍ਯੰ। **ਥਣ੍ਡਿਲਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਥਣ੍ਡਿਲੇ ਉਚ੍ਚੇ ਭੂਮਿਟ੍ਠਾਨੇ ਸੇਯ੍ਯੰ। **ਏਕਪਸ੍ਸਯਿਕੋ**ਤਿ ਏਕਪਸ੍ਸੇਨੇਵ ਸਯਤਿ। **ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰੋ**ਤਿ ਸਰੀਰੰ ਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਰਜੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਸਰੀਰੇ ਰਜੋਜਲ੍ਲੰ ਲਗ੍ਗਤਿ, ਤੰ ਧਾਰੇਤਿ। **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ**ਤਿ ਲਦ੍ਧੰ ਆਸਨੰ ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਯਦੇਵ ਲਭਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਨਸੀਲੋ। **ਵੇਕਟਿਕੋ**ਤਿ ਵਿਕਟਖਾਦਨਸੀਲੋ, ਵਿਕਟਨ੍ਤਿ ਗੂਥੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਪਾਨਕੋ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੀਤੁਦਕਪਾਨੋ। ਸਾਯੰ ਤਤਿਯੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਾਯਤਤਿਯਕੰ**। ਪਾਤੋ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਸਾਯਨ੍ਤਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ‘‘ਪਾਪੰ ਪਵਾਹੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ **ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ**।

ਤੇ ਸਲ੍ਲੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ ਤੇ ਰਾਗਾਦਿਸਤ੍ਤਸਲ੍ਲੇ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ। **ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਲ੍ਲਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨਕਾਰਣਾ। **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਦਿਸੰ ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮੰ ਦਿਸੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਤੇ ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਰਾਗਾਦਿਸਲ੍ਲਾ ਪਯੋਗਾ ਨਪ੍ਪਹੀਨਾ। **ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਲ੍ਲਪਯੋਗਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ। **ਗਤਿਯਾ ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਗਤਿਯੰ ਧਾਵਤਿ। **ਗਤਿਯਾ ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਗਤਿਤੋ ਗਤਿੰ।

ਨ ਸੀਦਤੀਤਿ ਨ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ। **ਨ ਸੰਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਮੁਜ੍ਜਤਿ। **ਨ ਓਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਨ ਓਸਕ੍ਕਤਿ। **ਨ ਅਵਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੋਸਕ੍ਕਤਿ। **ਨ ਅਵਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਚ੍ਛਤਿ।

੧੭੫. ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤੇਸੁ – **ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਗੀਯਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਲੋਕੇ ਗਧਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੇ **ਲੋਕੇ** ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਗਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਧਿਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਚਿਰਕਾਲਸੇਵਿਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ‘‘ਗਧਿਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਥ** ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਿਸਿਕ੍ਖਾਦਿਕਾ ਅਨੇਕਾ **ਸਿਕ੍ਖਾ** ਕਥੀਯਨ੍ਤਿ, ਉਗ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਪਸ੍ਸਥ ਯਾਵ ਸਮਤ੍ਥੋ ਵਾਯੰ ਲੋਕੋ, ਯਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ **ਤੇਸੁ** ਵਾ ਗਧਿਤੇਸੁ ਤਾਸੁ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ **ਨ ਸਿਯਾ**, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਮੇ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ।

ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਤਿ ਞਾਣੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵਾ।

੧੭੬. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਚ੍ਚੋ ਸਿਯਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਵਾਚਾਸਚ੍ਚੇਨ ਞਾਣਸਚ੍ਚੇਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਰਿਤ੍ਤਪੇਸੁਣੋ**ਤਿ ਪਹੀਨਪੇਸੁਣੋ। **ਵੇਵਿਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ।

੧੭੭. ਨਿਦ੍ਦਂ ਤਨ੍ਦਿਂ ਸਹੇ ਥੀਨਨ੍ਤਿ ਪਚਲਾਯਿਕਞ੍ਚ ਕਾਯਾਲਸਿਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਲਸਿਯਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਨਸੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ।

ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾਤਿ ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਭਾਵੋ। ਗਿਲਾਨੋ ਹਿ ਅਕਲ੍ਲਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਨਯੇਪਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੫੧) ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਕਲ੍ਲਕੋ’’ਤਿ। **ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਕਾਯਗੇਲਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਕਾਰੋ। ਮੇਘੋ ਵਿਯ ਆਕਾਸਂ ਕਾਯਂ ਓਨਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਓਨਾਹੋ**। ਸਬ੍ਬਤੋ ਭਾਗੇਨ ਓਨਾਹੋ **ਪਰਿਯੋਨਾਹੋ**। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸਮੋਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਤੋਸਮੋਰੋਧੋ**। ਮੇਧਤੀਤਿ **ਮਿਦ੍ਧਂ**, ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਵਿਹਿਂਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਪਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ **ਸੁਪ੍ਪਂ**। ਅਕ੍ਖਿਦਲਾਦੀਨਂ ਪਚਲਭਾਵਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਪਚਲਾਯਿਕਾ। ਸੁਪ੍ਪਨਾ ਸੁਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। **ਓਲੀਯਨਾ**ਤਿ ਓਲੀਯਨਾਕਾਰੋ। ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਪਟਿਕੁਟਿਕਂ। ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। **ਥਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਘਨਭਾਵੇਨ ਠਿਤਂ। **ਥਿਯਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਥਿਯਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਥਿਯਿਤਤ੍ਤਂ**, ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਥਦ੍ਧਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਧਾਤੁਯਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨਮਾਨਸੋ ਸਬ੍ਬਤੇਭੂਮਿਕਸਙ੍ਖਾਤਧਾਤੁਯਾ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਏਤਂ ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਤਾਯ **ਸਨ੍ਤਂ**। ਅਤਪ੍ਪਕਟ੍ਠੇਨ **ਪਣੀਤਂ**।

ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਉਪਧਿਸੁਖਸ੍ਸ ਹੇਤੂਤਿ ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕਾ ਕਾਮਸੁਖਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਦਾਨਾਨਿ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ। **ਕਾਮਞ੍ਚ ਤੇ ਉਪਧਿਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯਾ**ਤਿ ਏਕਂਸੇਨ ਤੇ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਕਾਮਕ੍ਖਯਾਯ ਕਾਮਕ੍ਖੇਪਨਤ੍ਥਂ ਦਾਨਾਨਿ ਦੇਨ੍ਤਿ । **ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ। **ਝਾਨਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਿ। **ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਕਾਰਣਾ। **ਤੇ** ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਮੁਖਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ ਦਦਨ੍ਤਿ।

੧੭੮. ਸਾਹਸਾਤਿ ਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਾਗਚਰਿਤਾਦਿਭੇਦਾ ਸਾਹਸਾਕਾਰਣਾ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

੧੭੯. ਪੁਰਾਣਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤੀਤਂ ਰੂਪਾਦਿਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। **ਨਵੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ। **ਹੀਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੇ। **ਆਕਾਸਂ ਨ ਸਿਤੋ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਕਾਸਨਤੋ ‘‘ਆਕਾਸੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਵੇਮਾਨੇਤਿ ਅਭਵਮਾਨੇ। **ਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਪਗਚ੍ਛਮਾਨੇ।

“ਆਕਾਸਤੀ”ਤਿ ‘‘ਆਕਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਚ ਦੁਵਿਧੋ ਪਾਠੋ।

੧੮੦. ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ ਆਕਾਸਂ ਨ ਸਿਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ਚੇ? **ਗੇਧਂ ਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਅਹਞ੍ਹਿ ਇਮਂ ਆਕਾਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਣ੍ਹਂ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਗਿਜ੍ਝਨਤੋ **ਗੇਧਂ ਬ੍ਰੂਮਿ** ‘‘ਗੇਧੋ’’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – ਅਵਹਨਨਟ੍ਠੇਨ **“ਓਘੋ”**ਤਿ ਚ ਆਜਵਨਟ੍ਠੇਨ **“ਆਜਵ”**ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਇਦਂ ਮਯ੍ਹਂ, ਇਦਂ ਮਯ੍ਹ’’ਨ੍ਤਿ ਜਪ੍ਪਕਾਰਣਤੋ **“ਜਪ੍ਪਨ”**ਨ੍ਤਿ ਚ ਦੁਮ੍ਮੁਞ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ **“ਆਰਮ੍ਮਣ”**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਮ੍ਪਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **“ਕਮ੍ਪਨ”**ਨ੍ਤਿ ਚ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਏਸਾਵ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਚ **“ਕਾਮਪਙ੍ਕੋ ਦੁਰਚ੍ਚਯੋ”**ਤਿ।

ਆਜਵਨ੍ਤਿ ਆਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਜਵਤਿ ਧਾਵਤੀਤਿ ਆਜਵਂ, ਵਟ੍ਟਮੂਲਤਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਨਤਣ੍ਹਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਜਪ੍ਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਤਣ੍ਹਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਣ੍ਹਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ

ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿ ਕਥੀਯਤਿ। **ਕਾਮਪਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਓਸੀਦਨਟ੍ਠੇਨ ਕਲਲਂ। **ਕਦ੍ਦੁਮੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਕਦ੍ਦੁਮੋ। ਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਿਲੇਸੋ** । ਨਿਯ੍ਯਾਸਂ ਵਿਯ ਲਗ੍ਗਾਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਲਿਪੋ**। ਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਪਲਿਰੋਧੋ**। ਏਵਮੇਤਂ ਗੇਧਾਦਿਪਰਿਯਾਯਂ ਆਕਾਸਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।

੧੮੧. **ਸਚ੍ਚਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਸਚ੍ਚਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮਂ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਮੁਨੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਥਲੇ **ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਸ** ਵੇਵਰੂਪੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ **"ਸਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੮੨. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਸ ਵੇ ਵਿਦ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਨਯੇਨ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਾਯ। **ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਇਰਿਯਾਨੋ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਮਾਇਰਿਯਨਕਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਇਰਿਯਮਾਨੋ।

੧੮੩. ਏਵਂ ਅਪਿਹੇਨ੍ਤੋ ਚ – **ਯੋਧ ਕਾਮੇ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ ਸਙ੍ਗਂ ਯੋ ਅਚ੍ਚਤਰਿ। **ਨਾਜ੍ਝੇਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ।

੧੮੪. ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁਪਿ ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਹੋਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਵਦਾਮਿ – **ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਂ ਕਿਲੇਸਜਾਤਂ ਅਤੀਤਂ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ। **ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਂ ਰਾਗਾਦਿਕਿਞ੍ਚਨਂ ਮਾ ਅਹੁ। **ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇਪਿ ਨ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ ਚੇ। ਏਵਂ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ।

ਅਬੀਜਂ ਕਰੋਹੀਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਨ ਬੀਜਂ ਕਰੋਹਿ। **ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਫਨ੍ਦਨਂ। **ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੮੫. ਏਵਂ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਰਹਤੋ ਥੁਤਿਵਸੇਨ ਇਤੋ ਪਰਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਗਾਥਾਯ **ਮਮਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਮਤ੍ਤਕਰਣਂ। ''ਮਮ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁ। **ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਾਰਣਾ ਅਸਨ੍ਤਕਾਰਣਾ ਨ ਸੋਚਤਿ। **ਨ ਜੀਯਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਿਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਹੁ ਵਤ ਮੇਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਅਹੋਸਿ ਵਤ। **ਤਂ ਵਤ ਮੇ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਂ ਅਤੀਤੇ ਅਹੋਸਿ, ਤਂ ਮਯ੍ਹਂ ਇਦਾਨਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। **ਸਿਯਾ ਵਤ ਮੇ**ਤਿ ਯਂ ਮਯ੍ਹਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, **ਤਂ ਵਤਾਹਂ ਨ ਲਭਾਮੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਅਹਂ ਏਕਂਸੇਨ ਨ ਪਾਪੁਣਾਮਿ।

੧੮੬. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਜਾਤਂ।

ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਙ੍ਖਰਿਤਂ। **ਅਭਿਸਞ੍ਞੇਤਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਰਾਸਿਕਤਂ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤੁ ਏਵ। **ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਰਵਸੇਸਨਿਰੋਧਾ।

ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੂਤਿ ਅਵਸਵਤ੍ਤਿਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਾ ਤੁਚ੍ਛਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਪਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। **ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸ ਤਰਣੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਲੋਕਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਂ। **ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਮਰਣਰਾਜਾ ਨ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨ ਦਕ੍ਖਤਿ।

ਨਾਞ੍ਞਂ ਪਤ੍ਥਯਤੇ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨ ਪਤ੍ਥਯਤਿ ਨ ਪਿਹਯਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ''ਤਿ ਏਕਪਦਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

੧੮੭. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ**ਤਿ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ। ‘‘ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ’’ਤਿਪਿ ਕੇਚਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯੋ ਸੋ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ’’ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਤਮਹਂ ਅਵਿਕਮ੍ਪਿਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ, ਅਨੇਜੋ **ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋ**ਤਿ ਇਮਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯੋਤਿ ਇਸ੍ਸੁਕੀ। ਨਿਟ੍ਠੁਰਭਾਵੋ **ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਂ,** ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੇਲ਼ਪਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਰਣਂ। ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਹਿ ਗਹਟ੍ਠਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਸਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੇਲ਼ਂ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇਨ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਂ ਨਾਮ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ‘‘ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ । ਤਤੋ ਪਰਾ ਦ੍ਵੇ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। ਇਤਰਤ੍ਤਯਂ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਪਨੇਸਾ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਉਸ੍ਸੂਯਨਲਕ੍ਖਣਾ ਇਸ੍ਸਾ; ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਨਭਿਰਤਿਰਸਾ; ਤਤੋ ਵਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ; ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ।

ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇ ਨ ਚਲਤਿ। **ਅਲਾਭੇਪੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਲਾਭੇਪਿ।

੧੮੮. ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਅਨੇਜਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਸਙ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਸੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਸਙ੍ਖਰਿਯਤਿ, ਨਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਨਿਸਙ੍ਖਤੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਯਾਰਮ੍ਭਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਾ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕਾ ਆਰਮ੍ਭਾ। **ਖੇਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਭਯਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਆਰਮ੍ਭਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭਾ। **ਵਿਯਾਰਮ੍ਭਾ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਵਿਧਆਰਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾ। ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਕਮ੍ਮਾਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਯਾਰਮ੍ਭਾ ਆਰਤੋ।

੧੮੯. ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਨ ਸਮੇਸੂ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਵਦਤੇ**ਤਿ ‘‘ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਾਨਵਸੇਨ ਸਮੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਵਦਤਿ ਓਮੇਸੁਪਿ ਉਸ੍ਸੇਸੁਪਿ। **ਨਾਦੇਤਿ ਨ ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਏਵਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੬. ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੦. ਸੋਲ਼ਸਮੇ **ਨ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਇਤੋ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਨਗਰੇ ਓਤਰਣਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ। **ਵਗ੍ਗੁਵਦੋ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਵਦੋ। **ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋ**ਤਿ ਤੁਸਿਤਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤੁਸਿਤਾ ਆਗਤੋ। ਗਣਾਚਰਿਯਤ੍ਤਾ **ਗਣੀ** । ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਤੁਸਿਤਸਙ੍ਖਾਤਾ ਦੇਵਲੋਕਾ ਗਣਿਂ ਆਗਤੋ, ਤੁਸਿਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਗਣਿਂ ਆਗਤੋਤਿ।

ਇਮਿਨਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਪਕਤਿਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। **ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ**ਤਿ ਤਾਵਤਿਂਸਦੇਵਲੋਕੇ। **ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮੂਲੇ**ਤਿ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ। **ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਸਦਿਸਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠੇ। **ਵਸ੍ਸਂ ਵੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸੋ। **ਦੇਵਗਣਪਰਿਵੁਤੋ**ਤਿ ਦੇਵਸਙ੍ਘੇਨ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ। **ਓਤਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਅਵਤਿਣ੍ਣੋ। **ਇਮਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਮਮ੍ਹਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ। **ਨ ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਦਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ।

ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸੁਤੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਮਧੁਰਵਦੋਤਿਆਦੀਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਧੁਰਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਮਧੁਰਵਦੋ**। ਪੇਮਜਨਕਂ ਪੇਮਾਰਹਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਪੇਮਨੀਯਵਦੋ**। ਹਦਯਙ੍ਗਮਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਨਯੋਗ੍ਗਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਵਦੋ**। ਕਰਵੀਕਸਕੁਣਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਮਧੁਰਘੋਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਘੋਸੋ।** **ਵਿਸਟ੍ਠੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਪਕ੍ਖਲਨੋ। **ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਚਾ**ਤਿ ਸੁਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੋ ਚ। **ਮਞ੍ਜੁ ਚਾ**ਤਿ ਮਧੁਰੋ ਚ। **ਸਵਨੀਯੋ ਚਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਣਸੁਖੋ ਚ। **ਬਿਨ੍ਦੁ ਚਾ**ਤਿ ਘਨੋ ਚ। **ਅਵਿਸਾਰੀ ਚਾ**ਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥਟੋ ਚ। **ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚਾ**ਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਚ। **ਨਿਨ੍ਨਾਦਿ ਚਾ**ਤਿ ਘੋਸਵਨ੍ਤੋ ਚ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਸਤੋ ਬਹਿ। **ਨ ਨਿਚ੍ਛਰਤੀ**ਤਿ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ? ਏਵਰੂਪੋ ਮਧੁਰਸਦ੍ਦੋ ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਾ ਮਾ ਵਿਨਸ੍ਸਤੂਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸਰਾਪਿ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਰਾਪਿ ਕਾਕਸ੍ਸਰਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਰਸਦਿਸੇਨ ਸਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਹਿ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹੇਹਿ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਰੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਭਗਵਤਾਪਿ ਕਤਕਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸੋਧੇਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨਾਭਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਰੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਵ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਕਰਵੀਕੋ ਵਿਯ ਭਣਤੀਤਿ **ਕਰਵੀਕਭਾਣੀ,** ਮਤ੍ਤਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਘੋਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਾਰੇਤੀਤਿ ਅਖੇਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ ਤਾਰੇਤਿ। **ਨਿਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਖੇਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਨ੍ਤੋ ਤਾਰੇਤਿ । **ਪਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਾਰੇਤਿ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਤਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਤਾਰਣੁਤ੍ਤਾਰਣਾਦਿਖੇਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ – “**ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀ**”ਤਿ। **ਸਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤੇ। ਮਹਾਗਹਨਤਾਯ ਮਹਾਨਤ੍ਥਤਾਯ ਦੁਨ੍ਨਿਤ੍ਤਰਿਯਤਾਯ ਚ ਜਾਤਿਯੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰੋ ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰੋ, ਤਂ **ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰਂ**।

ਗਣਸ੍ਸ ਸੁਸ੍ਸੂਸਤੀਤਿ ਗਣੋ ਅਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ ਸੁਣਾਤਿ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ। **ਸੋਤਂ ਓਦਹਤੀ**ਤਿ ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਯ ਸੋਤਂ ਅਵਦਹਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਞਾਤੁਕਾਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤਿ। **ਗਣਂ ਅਕੁਸਲਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਜਨਸਮੂਹਂ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਾ ਅਕੁਸਲਾ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੇ ਕੁਸਲੇ ਠਪੇਤਿ। **ਸਙ੍ਘੀ**ਤਿ ਰਾਸਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਙ੍ਘੀ। ਪਰਿਸਵਸੇਨ ਗਣੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਗਣੀ**। ਗਣਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯੋਤਿ **ਗਣਾਚਰਿਯੋ**।

੧੯੧. ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਚ੍ਛਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਚਕ੍ਖੁਮਾ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤਾਦੀਹਿ ਏਕੋ। **ਰਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਰਤਿਆਦਿਂ।

ਪਤਿਰੂਪਕੋਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਤਿਰੂਪਕੋ ਕੁਣ੍ਡਲੋ। **ਮਤ੍ਤਿਕਾਕੁਣ੍ਡਲੋ**ਵਾਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਕਤਕੁਣ੍ਡਲੋ ਵਿਯ। **ਲੋਹਡ੍ਢਮਾਸੋ**ਵ **ਸੁਵਣ੍ਣਛਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਲੋਹਮਾਸਕੋ ਵਿਯ। **ਪਰਿਵਾਰਛਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਛਾਦਿਤਾ। **ਅਨ੍ਤੋ ਅਸੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ। **ਬਹਿ ਸੋਭਮਾਨਾ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਬਾਹਿਰਤੋ ਸੁਨ੍ਦਰਾ।

ਅਕਪ੍ਪਿਤਇਰਿਯਾਪਥਾ ਚਾਤਿ ਅਸਜ੍ਜਿਤਇਰਿਯਾਪਥਾ। **ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਤ੍ਥਨਾ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦੋਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ, ਯਥਾਭੂਤਥੁਤਿਘੋਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਤਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸਿਲੋਕੋ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਸਿਲੋਕਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਰਣਸੀਲੋ। ਕਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦੋਤਿ ਚੇ? "**ਨਾਗਭਵਨੇ ਚ ਸੁਪਣ੍ਣਭਵਨੇ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ତਟ੍ਠਾਨੇ। **ਤਤੋ ਚ ਭਿਯ**ਯੋਤਿ ਤਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਚ ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਅਤਿਰੇਕਤਰੋਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਰਾਗਤਮਨ੍ਤਿ ਸਕਲਂ ਰਾਗਨ੍ਧਕਾਰਂ। **ਦੋਸਤਮਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨ੍ਧਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਲੋਕਨਿਵਾਰਣਕਰਣਂ। **ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਅਕਰਣਂ। **ਅਞ੍ਞਾਣਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਜਾਨਨਕਰਣਂ। **ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਨਯਨਨਾਸਕਂ। **ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਲਾਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਂ। **ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਚ੍ਚਯਅਮਤਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ।

ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤੇਨ ਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ਬੁਜ੍ਝੀਤਿ ਤਂ ਸਕਲਂ ਤੇਨ ਚਤੁਮਗ੍ਗਞਾਣਵਸੇਨ ਬੁਜ੍ਝਿ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਜਾਨਿ **ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿ**। ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ**। ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਟਿਵੇਧਂ ਪਾਪੁਣਿ **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ**। ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸੇਸਪਟਿਵੇਧੇਨ **ਸਮ੍ਮਾਬੁਜ੍ਝਿ। ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ ਫਸ੍ਸੇਸਿ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸੀ**ਤਿ ਏਤਂ ਤਯਂ ਫਲਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਠਮਦੁਤਿਯਵਸੇਨ ਪਟਿਲਭਿ। ਤਤਿਯਵਸੇਨ ਞਾਣਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਸਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਅਕਾਸਿ। ਅਥ ਵਾ ਏਕੇਕਫਲਸ੍ਸ ਤਯੋਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਏਵ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਰਤਿਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਤਿਂ। **ਵਿਵੇਕਰਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਿਵੇਕਾਦਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਤਿਂ। **ਉਪਸਮਰਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੇ ਰਤਿਂ। **ਸਮ੍ਬੋਧਿਰਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਤਿਂ।

੧੯੨. ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਬਹੂਨਮਿਧ ਬਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਬਹੂਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨਂ ਸਿਸ੍ਸਾਨਂ। ਸਿਸ੍ਸਾ ਹਿ ਆਚਰਿਯਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ''ਬਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ , ਅਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਵਾ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਨਂ, ਪਞ੍ਹੇਨ ਅਤ੍ਥਿ ਆਗਮਨਂ ਵਾਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਪਿ **ਤਂ ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਦੇ ਯੋ ਸੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁਕਾਮੇਨ "**ਬੁਦ੍ਧੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਯਮ੍ਭੂ**ਤਿ ਉਪਦੇਸਂ ਵਿਨਾ ਸਯਮੇਵ ਭੂਤੋ। **ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ**ਤਿ ਸਯਮ੍ਭੂਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਵਰਣਂ। ਯੋ ਹਿ ਆਚਰਿਯਂ ਵਿਨਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਸੋ ਸਯਮ੍ਭੂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੂ**ਤਿਆਦਿ ਅਨਾਚਰਿਯਕਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। **ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੂ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਤੋ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ। **ਸਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ। **ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝੀ**ਤਿ ਭੁਸਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ। **ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਚ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਯਥਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਤਥਾ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਦਸਸੁ ਚ ਤਥਾਗਤਬਲੇਸੁ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਯੋ ਸੋ ਏਵਂ ਭੂਤੋ, ਸੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਤ੍ਤਰਵਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮਪਰਿਭਾਵਿਤਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਮੁਪਾਦਾਯ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕੋ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾ ਕਤਾ ਹੋਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਬਯ੍ਞ੍ਜਨਤੋ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਲੋਕੇ ਅਵਗਨ੍ਤਾ ''ਅਵਗਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ **ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ**। ਯਥਾ ਪਣ੍ਣਸੋਸਾ ਵਾਤਾ ''ਪਣ੍ਣਸੁਸਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ **ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ**

ਬੁਦ੍ਧੋ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਬੁਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਬੋਧਨੀਯਤੋ ਸਯਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵਿਸਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਗੁਣਵਿਕਸਨਤੋ ਪਦੁਮਮਿਵ ਵਿਕਸਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਛਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕੋਚਕਰਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਵਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਯ ਵਿਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਙ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਾਭਾਵੇਨ ਨਿਰੁਪਲੇਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਵਾਸਨਾਨੰ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵਚਨੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਵਸੇਸੇਹਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ।

ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੰ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਗਮਨਤ੍ਥਾਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਪਿ ਧਾਤੁਯੋ ਗਮਨਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੰ ਗਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ ਚੇਤ੍ਥ –

> ''ਮਗ੍ਗੋ ਪਨ੍ਥੋ ਪਥੋ ਪਜ੍ਜੋ, ਅਞ੍ਜਸੰ ਵਟੁਮਾਯਨੰ।
> ਨਾਵਾ ਉਤ੍ਤਰਸੇਤੂ ਚ, ਕੁਲ੍ਲੋ ਚ ਭਿਸਿ ਸਙ੍ਕਮੋ''ਤਿ॥ (ਚੂਲਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੦੧) –

ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬਹੂਸੁ ਨਾਮੇਸੁ ਅਯਨਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਗ੍ਗਨਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਮਗ੍ਗਭੂਤੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਏਕੇਨ ਅਯਿਤਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ। ਏਕੇਨਾਤਿ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕੰ ਪਹਾਯ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇਨ। ਅਯਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਯਨੋ, ਸੰਸਾਰਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੇਸੰ ਅਯਨੋਤਿ ਏਕਾਯਨੋ। **ਏਕੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੇਸੰ ਮਗ੍ਗਭੂਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਯਨਭੂਤੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਯਤੀਤਿ ਵਾ ਅਯਨੋ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਅਯਨੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ। ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਏਕੰ ਅਯਤੀਤਿ ਏਕਾਯਨੋ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਾਨਾਮੁਖਭਾਵਨਾਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋਪਿ ਅਪਰਭਾਗੇ ਏਕੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਏਕਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਮਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨ ਪਰੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਸਯਮੇਵ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧੰ ਬੋਧੋਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ''ਨੀਲਰਤ੍ਤਗੁਣਯੋਗਾ ਨੀਲੋ ਪਟੋ, ਰਤ੍ਤੋ ਪਟੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਯੋਗਾ ''ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਞਾਪੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤੋ ਪਰੰ **ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ''ਅਤ੍ਥਮਨੁਗਤਾ ਅਯੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮਿਤ੍ਤਾ** ਸਹਾਯਾ। **ਅਮਚ੍ਚਾ** ਭਚ੍ਚਾ। **ਞਾਤੀ** ਪਿਤੁਪਕ੍ਖਿਕਾ। **ਸਾਲੋਹਿਤਾ** ਮਾਤੁਪਕ੍ਖਿਕਾ। **ਸਮਣਾ** ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੁਪਗਤਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ** ਭੋਵਾਦਿਨੋ, ਸਮਿਤਪਾਪਬਾਹਿਤਪਾਪਾ ਵਾ। **ਦੇਵਤਾ** ਸਕ੍ਕਾਦਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ। **ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਭਵੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕੰ ਨਾਮੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵੋ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੋਦਯੇ ਸਿਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਭਵੋ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਨਾਮੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਭਵੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ**ਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੇਨ ਸਹ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਵਾ ਜਾਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। **ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਬਜ੍ਜਨਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾ। ਇਤੋ ਪਰੰ **ਵਹਸ੍ਸੇਤੰ ਭਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ।

੧੯੩. ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਯ **ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਅਟ੍ਟੀਯਤੋ। **ਰਿਤ੍ਤਮਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਮਞ੍ਚਪੀਠੰ। **ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਗੁਹਾਸੁ** ਵਾਤਿ ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾਸੁ ਵਾ ਰਿਤ੍ਤਮਾਸਨੰ ਭਜਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ।

ਜਾਤਿਯਾ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋਤਿ ਜਾਤਿੰ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ। **ਜਰਾਯ। ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਭਜਤੋ**ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ **ਭਜਤੋ**ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਨਿਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ । **ਸੰਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਟਿਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਬ੍ਬਤਪਬ੍ਭਾਰਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਕੁਚ੍ਛਿਯੋ।

੧੯੪. ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਯ **ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੂ**ਤਿ ਹੀਨਪਣੀਤੇਸੁ। **ਸਯਨੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਾਦੀਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ। **ਕੀਵਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਭੇਰਵਾ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਤਤ੍ਥ ਭਯਕਾਰਣਾ। ‘‘ਕੁਵਨ੍ਤੋ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਕੂਜਨ੍ਤੋਤਿ ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੁਵਨ੍ਤੋਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋ। **ਕੂਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਨਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਾਚੰ ਭਾਸਨ੍ਤੋ। **ਕਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਕਿਤ੍ਤਕਾ**ਤਿ ਪਮਾਣਪੁਚ੍ਛਾ। **ਕੀਵਤਕਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪੁਚ੍ਛਾ। **ਕੀਵਬਹੁਕਾ**ਤਿ ਪਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪੁਚ੍ਛਾ। **ਤੇ ਭੇਰਵਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਭਯਜਨਨੁਪਦ੍ਦਵਾ ਭਯਾਰਮ੍ਮਣਾ। **ਕੀਵਬਹੁਕਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ”**ਤਿਆਦੀਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ।

੧੯੫. ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਯ **ਕਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਉਪਦ੍ਦਵਾ। **ਅਗਤੰ ਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਗਤੰ, ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਦਿਸਾ ਚਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਅਗਤੰ ਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਮਤੰ ਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇ**ਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਪਨ੍ਤਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ।

ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਾ ਸਾ ਦਿਸਾਤਿ ਯਾ ਦਿਸਾ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਨ ਗਤਪੁਬ੍ਬਾ। **ਨ ਸਾ ਦਿਸਾ ਗਤਪੁਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਏਸਾ ਦਿਸਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨ ਗਤਪੁਬ੍ਬਾ। **ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ**ਤਿ ਅਨੇਨ ਦੀਘਕਾਲੇਨ।

ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਮੁਖਵਟ੍ਟਿਲੇਖੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮਭਰਿਤੰ। **ਅਨਵਸੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸਿਞ੍ਚਨਕੰ ਅਪਰਿਸਿਞ੍ਚਨਕੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤੇਲਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤੇਲੰ ਤੇਲਪਤ੍ਤੰ। **ਪਰਿਹਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਹਰੇਯ੍ਯ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। **ਏਵੰ ਸਚਿਤ੍ਤਮਨੁਰਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਤੰ ਤੇਲਭਰਿਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਕਾਯਗਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਗੋਚਰੇ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਤਿਯਾ ਚਾਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਗੋਚਰੇ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਥਾ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਗੋਪਯੇਯ੍ਯ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ? ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ –

‘‘ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਲਹੁਨੋ, ਯਤ੍ਥਕਾਮਨਿਪਾਤਿਨੋ।
ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਮਥੋ ਸਾਧੁ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਦਨ੍ਤੰ ਸੁਖਾਵਹੰ’’॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੫)।

ਤਸ੍ਮਾ –

‘‘ਸੁਦੁਦ੍ਦਸੰ ਸੁਨਿਪੁਣੰ, ਯਤ੍ਥਕਾਮਨਿਪਾਤਿਨੰ।
ਚਿਤ੍ਤੰ ਰਕ੍ਖੇਥ ਮੇਧਾਵੀ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਗੁਤ੍ਤੰ ਸੁਖਾਵਹੰ’’॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੬)।

ਇਦਞ੍ਚ –

‘‘ਦੂਰਙ੍ਗਮੰ ਏਕਚਰੰ, ਅਸਰੀਰੰ ਗੁਹਾਸਯੰ।
ਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੰਯਮੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਾ’’॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭)।

ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨ –

‘‘ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ , ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਅਵਿਜਾਨਤੋ।
ਪਰਿਪ੍ਲਵਪਸਾਦਸ੍ਸ, ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਪਰਿਪੂਰਤਿ’’॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੮)।

ਥਿਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਹਾਯਸ੍ਸ ਪਨ –

‘‘ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਨਨ੍ਵਾਹਤਚੇਤਸੋ।
ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਪਹੀਨਸ੍ਸ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਗਰਤੋ ਭਯਂ’’॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੯)।

ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਂ –

‘‘ਫਨ੍ਦਨਂ ਚਪਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਦੂਰਕ੍ਖਂ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰਯਂ।
ਉਜੁਂ ਕਰੋਤਿ ਮੇਧਾਵੀ, ਉਸੁਕਾਰੋਵ ਤੇਜਨਂ’’॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੩)।

ਏਵਂ ਉਜੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਚਿਤ੍ਤਮਨੁਰਕ੍ਖੇ।

ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ ਦਿਸਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਕਮ੍ਮਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰੇ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾ ਪਨੇਸਾ ਦਿਸਾ ਨਾਮ –

‘‘ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਦਿਸਾ ਪੁਬ੍ਬਾ, ਆਚਰਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ।
ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾ ਦਿਸਾ ਪਚ੍ਛਾ, ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਚ ਉਤ੍ਤਰਾ॥

‘‘ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਦ੍ਧਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।
ਏਤਾ ਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਕੁਲੇ ਗਿਹੀ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੩) –

ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਮਾਤਾਪਿਤਾਦਯੋ ‘‘ਦਿਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

‘‘ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਦਸ ਦਿਸਾ ਇਮਾਯੋ।
ਕਤਮਂ ਦਿਸਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਾਗਰਾਜਾ, ਯਮਦ੍ਦਸਾ ਸੁਪਿਨੇ ਛਬ੍ਬਿਸਾਣ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੬.੧੦੪) –

ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਭੇਦਾ ਦਿਸਾਵ ‘‘ਦਿਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

‘‘ਅਗਾਰਿਨੋ ਅਨ੍ਨਦਪਾਨਵਤ੍ਥਦਾ, ਅਵ੍ਹਾਯਿਕਾ ਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਏਸਾ ਦਿਸਾ ਪਰਮਾ ਸੇਤਕੇਤੁ, ਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੀ ਸੁਖਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ॥ (ਜਾ॰ ੧.੬.੯) –

ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ‘‘ਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧਾਪਿ ਤਦੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯਂ ਵਿਰਾਗਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਅਪਦਿਸ੍ਸਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਦਿਸਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਪਨ ਸਂਸਾਰੇ ਕੇਨਚਿ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨ ਸੁਪਿਨੇਨਪਿ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਤਾਯ ‘‘ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੇਨ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯਾ ਯੋਗੋ ਕਰਣੀਯੋਤਿ। **ਵਜਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਸਮੀਪਂ ਵਜਤੋ। ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇ **ਗਚ੍ਛਤੋ**। ਫਲੋਦਯਤੋ **ਅਤਿਕ੍ਕਮਤੋ**।

ਅਨ੍ਤੇਤਿ ਅਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਠਿਤੇ। **ਪਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਨਗਹਨਗਮ੍ਭੀਰੇ ਠਿਤੇ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਦੂਰਭਾਵੇਨ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੇ। **ਸੇਲਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤੇ। **ਵਨਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਨਘਟਾਨਂ ਅਨ੍ਤੇ। **ਨਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਨਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤੇ। **ਉਦਕਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਉਦਕਾਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ। **ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸੀਯਤਿ ਨ ਵਪੀਯਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਸਨਞ੍ਚ ਵਪਨਞ੍ਚ ਨ ਕਰੀਯਤਿ। **ਜਨਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ** ਠਿਤੇ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਚਾਰੇ**ਤਿ ਕਸਨਵਪਨਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਨੁਪਚਰਿਤਬ੍ਬੇ ਸੇਨਾਸਨੇ।

੧੯੬. ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾਯ **ਕਜਾਸ੍ਸ ਬਜਪ੍ਪਥਯੋ ਅਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਕਿਦਿਸਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਾਨਿ ਅਸ੍ਸੁ।

ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੁਸਾਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕੋ ਵਚੀਪਯੋਗੋ ਕਾਯਪਯੋਗੋ ਵਾ। ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਵਿਸਂਵਾਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ**। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਵਤ੍ਥੁ, **ਵਾਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਤੋ ਤਚ੍ਛਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ। ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਤਥਤੋ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ**। ਸੋ ਯਮਤ੍ਥਂ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਅਪਿ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਸਕ੍ਖਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਤੇਲਂ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿਂ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਅਜ੍ਜ ਗਾਮੇ ਤੇਲਂ ਨਦੀ ਮਞ੍ਞੇ ਸਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਪੂਰਣਕਥਾਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਅਦਿਟ੍ਠਂਯੇਵ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ।

ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਸਂਵਾਦਨਚਿਤ੍ਤਂ ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ ਪਰਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋਵ। ਸੋ ਚ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਪਰਵਿਸਂਵਾਦਕਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਾਯ ਚੇ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰੋ ਤਮਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮੁਸਾਵਾਦਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤਿ।

ਸਚ੍ਚਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ**। ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਦਹਤਿ ਘਟੇਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ,** ਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਮੁਸਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਕਦਾਚਿ ਮੁਸਾ ਵਦਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਿਕਤਾਯ ਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਚੇਨ ਨ ਘਟਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋ, ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਮੁਸਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਦਹਤਿਯੇਵਾਤਿ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ।

ਥੇਤੋਤਿ ਥਿਰੋ, ਥਿਰਕਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ ਵਿਯ ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁ ਵਿਯ ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠੇ ਠਪਿਤਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਮਿਵ ਚ ਨ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ। ਏਕੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵਿਯ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਵਿਯ ਚ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਨਾ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੇਕਥਾ ਨ ਕਥੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਥੇਤੋ।

ਪਚ੍ਚਯਿਕੋਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਦ੍ਧਾਯਿਤਬ੍ਬਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ''ਇਦਂ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਸੁਕੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਹਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਕੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ''ਇਦਂ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਸੁਕੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਯਦਿ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਵ ਪਮਾਣਂ, ਇਦਾਨਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ। **ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਤਾਯ ਲੋਕਂ ਨ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ। ਯਾਯ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਾ, ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਨ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ, ਅਯਂ **ਫਰੁਸਵਾਚਾ**। ਯੇਨ ਸਮ੍ਫਂ ਪਲਪਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ, ਸੋ **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ**। ਤੇਸਂ ਮੂਲਭੂਤਾਪਿ ਚੇਤਨਾ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਦਿਨਾਮਮੇਵ ਲਭਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਭੇਦਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਕਮਜਤਾਯ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ **ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ**। ਸਾ ਯਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ।

ਤਸ੍ਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ''ਇਤਿ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਭੇਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ ਵਾ, ''ਇਤਿ ਅਹਂ ਪਿਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ''ਤਿ ਪਿਯਕਮਜਤਾ ਵਾ, ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ।

ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯਾਤਿ ਯੇਸਂ ਇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੁਤਂ, ਤੇਸਂ ਭੇਦਾਯ। **ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਏਕਮੇਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਈਦਿਸੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ ਏਵਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਇਦਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਨਂ ਕਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਦ੍ਵੇ ਜਨੇ ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਰੂਪੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮਗ੍ਗੋ ਆਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ,** ਯਤ੍ਥ ਸਮਗ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਮਗ੍ਗਰਾਮੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। **ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ**ਤਿ ਸਮਗ੍ਗੇਸੁ ਰਤੋ, ਤੇ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ** । **ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਤ੍ਤੇ ਸਮਗ੍ਗੇਯੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਗੁਣਪਰਿਦੀਪਕਮੇਵ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਇਤਰਨ੍ਤਿ।

ਪਰਸ੍ਸ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਚੇਤਨਾ **ਫਰੁਸਵਾਚਾ**। ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੋਪਿ ਪਯੋਗੋ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਚੋਰਾ ਵੋ ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ, ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚ ਨੇਸਂ ਉਪਰਿ ਪਤਨ੍ਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਚ ਕਦਾਚਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਕਿਂ ਇਮੇ ਅਹਿਰਿਕਾ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਿਨੋ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਿਦ੍ਧਮਥ ਨੇ''ਤਿ। ਅਥ ਚ ਨੇਸਂ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਵਚਨਸਣ੍ਹਤਾਯ ਅਫਰੁਸਵਾਚਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਮਾਰਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ''ਇਮਂ ਸੁਖਂ ਸਯਾਪੇਥਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਫਰੁਸਵਾਚਾ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਫਰੁਸਤਾਯ ਪਨੇਸਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾਵ, ਸਾ ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਯੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਅਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ ਕੁਪਿਤਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕ੍ਕੋਸਨਾਤਿ।

ਨੇਲਾਤਿ ਏਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਸੋ, ਨਾਸ੍ਸਾ ਏਲਨ੍ਤਿ ਨੇਲਾ, ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੬੫; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੫) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨੇਲਂ ਵਿਯ। **ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ**ਤਿ ਬਯਞ੍ਜਨਮਧੁਰਤਾਯ ਕਣ੍ਣਾਨਂ ਸੁਖਾ, ਸੂਚਿਵਿਜ੍ਝਨਂ ਵਿਯ ਕਣ੍ਣਸੂਲਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। ਅਤ੍ਥਮਧੁਰਤਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਕੋਪਂ ਅਜਨੇਤ੍ਵਾ ਪੇਮਂ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਪੇਮਨਿਯਾ**। ਹਦਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਾ ਸੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਤੀਤਿ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ**। ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਪੁਰੇ ਭਵਾਤਿ **ਪੋਰੀ**। ਪੁਰੇ ਸਂਵਦ੍ਧਨਾਰੀ ਵਿਯ ਸੁਕੁਮਾਰਾਤਿਪਿ **ਪੋਰੀ**। ਪੁਰਸ੍ਸ ਏਸਾਤਿਪਿ **ਪੋਰੀ,** ਨਗਰਵਾਸੀਨਂ ਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਗਰਵਾਸਿਨੋ ਹਿ ਯੁਤ੍ਤਕਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਿਤਿਮਤ੍ਤਂ ਪਿਤਾਤਿ ਭਾਤਿਮਤ੍ਤਂ ਭਾਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੀ ਕਥਾ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ**। ਕਨ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਚਿਤ੍ਤਵੁਡ੍ਢਿਕਰਾਤਿ **ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ**।

ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ**। ਸੋ ਆਸੇਵਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਆਸੇਵਨਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਭਾਰਤਯੁਦ੍ਧਸੀਤਾਹਰਣਾਦਿਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ, ਤਥਾਰੂਪੀਕਥਾਕਥਨਞ੍ਚ।

ਕਾਲੇਨ ਵਦਤੀਤਿ **ਕਾਲਵਾਦੀ,** ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਸਭਾਵਮੇਵ ਵਦਤੀਤਿ **ਭੂਤਵਾਦੀ**। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ** । ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ**। ਸਂਵਰਵਿਨਯਪਹਾਨਵਿਨਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਵਿਨਯਵਾਦੀ**। ਨਿਧਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਠਪਨੋਕਾਸੋ, ਨਿਧਾਨਮਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਧਾਨਵਤੀ,** ਹਦਯੇ ਨਿਧਾਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਿਂ ਭਾਸਮਾਨੋਪਿ ਚ ''ਅਹਂ ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਅਕਾਲੇਨ ਭਾਸਤਿ, ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਪਨ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਵ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਉਪਮਂ, ਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸ੍ਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਯੇਹਿ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਂ ਵਾ ਸੋ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਚਤੂਹਿ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਹੀਤਿ ''ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤੇਹਿ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਹੀਨੋ। **ਚਤੁਦੋਸਾਪਗਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਦੋਸੇਹਿ ਅਪਗਤਂ ਪਰਿਹੀਨਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਅਗੋਚਰੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਥੇਰੋ ਸਮਣਾਚਾਰਂ ਸਮਣਗੋਚਰਂ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਗੋਚਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਗੋਚਰੋ''ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿ, ਯਥਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ''ਵਾਮਂ ਮੁਞ੍ਚ, ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਪਠਮਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਸਭਯਮਗ੍ਗਂ ਉਪ੍ਪਥਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਖੇਮਮਗ੍ਗਂ ਉਜੁਮਗ੍ਗਂ, ਏਵਮੇਵ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਪੁਰਿਸਸਦਿਸੋ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਪਠਮਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਕੁਟ੍ਠਂ ਅਗੋਚਰਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਗੋਚਰਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੋ **"ਕਤਮੋ ਅਗੋਚਰੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪੁਰਿਸੇਨ ਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ ਨ ਵਾ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਮਗ੍ਗੋ ਅਪਣ੍ਣਕੋ ਇਨ੍ਦਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਵਜਿਰਂ ਵਿਯ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਗਰਂਯੇਵ ਸਮੋਸਰਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਪੁਰਿਸੋ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੋਤਿ ਖੋ ਤਿਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੪)।

ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਸਸੀਸਂ ਨ੍ਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨਸੇਦਮਲਜਲ੍ਲਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਾਦਿਵਿਭੂਸਨਵਿਧਾਨਂ ਵਿਯ ਪਹੀਨਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਦਮਲਜਲ੍ਲਿਕਂ ਵਿਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਠਮਂ ਅਗੋਚਰਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਹੀਨਸੇਦਮਲਜਲ੍ਲਿਕਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਾਦਿਵਿਭੂਸਨਵਿਧਾਨਂ ਵਿਯ ਪਚ੍ਛਾ ਗੋਚਰਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੋਪਿ **"ਕਤਮੋ ਅਗੋਚਰੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਗੋਚਰੋ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ **ਅਗੋਚਰੋ**। ਵੇਸਿਯਾ ਗੋਚਰੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ,** ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਵੇਸਿਯਾ ਨਾਮ ਰੂਪੂਪਜੀਵਿਨਿਯੋ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਸੁਲਭਜ੍ਝਾਚਾਰਤਾ ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਸਿਨੇਹਵਸੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ? ਆਰਕ੍ਖਵਿਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਏਵਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਚਿਰਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤੋਪਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਕਤਿਪਾਹੇਨੇਵ ਨਸ੍ਸਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਨ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਗਰਹਂ ਲਭਤਿ। ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਸੇਨ ਪਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਧਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਤਪਤਿਕਾ ਵਾ ਪਵੁਟ੍ਠਪਤਿਕਾ ਵਾ। **ਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰਿਯੋ**ਤਿ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਕੁਮਾਰਿਯੋ। **ਪਣ੍ਡਕਾ**ਤਿ ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਸ੍ਸਿਤਕਥਾਬਹੁਲਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕਿਲੇਸਾ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨਪੁਂਸਕਾ। ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੇ ਆਦੀਨਵੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਪਿ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਾਮ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ। ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ ਕਤਿਪਾਹੇਨੇਵ ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਨਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਗਿਲਾਨਪੁਚ੍ਛਕੇਨ ਪਨ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪੂਜਨਤ੍ਥਾਯਪਿ ਓਵਾਦਦਾਨਤ੍ਥਾਯਪਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ।

ਪਾਨਾਗਾਰਨ੍ਤਿ ਸੁਰਾਪਾਨਘਰਂ, ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰੇਹਿ ਸੁਰਾਸੋਣ੍ਡੇਹਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਸੋਣ੍ਡਵਸੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ। **ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਰਾਜਾਨੋ**ਤਿ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਯੇ ਰਜ੍ਜਮਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ। **ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਾਜੂਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਦਿਸਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਤ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਾ ਬਾਹਿਰਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾ, ਏਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਗ੍ਗਜਾਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨਾਤਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕਸਂਸਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨਨੁਲੋਮੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਂਸਗ੍ਗੋ। ਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਸਲ੍ਲੇਖਪਰਿਹਾਨਿਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ? ਰਾਜਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਸੋਕਿਤਾ ਸਹਨਨ੍ਦਿਤਾ ਸਮਸੁਖਦੁਕ੍ਖਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯੋਗਂ ਆਪਜ੍ਜਨਤਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਦਰੁਚਿਸਮਾਚਾਰਤਾ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਦਰੁਚਿਸਮਾਚਾਰਭਾਵਾਵਹੋ ਵਾ ਸਿਨੇਹਬਹੁਮਾਨਸਨ੍ਥਵੋ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋ, ਇਤਰੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਂ । ਤੇਸਂ ਪਨ ਵਾਦਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਅਪਰੇਨਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਗੋਚਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਦ੍ਧਾਵਿਰਹਿਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਨ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਨ੍ਨਂ ਅਨਾਵਿਲਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਅਕ੍ਕੋਸਕਪਰਿਭਾਸਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਕਾਨਿ ਚੇਵ ਪਰਿਭਾਸਕਾਨਿ ਚ। ''ਚੋਰੋਸਿ, ਬਾਲੋਸਿ, ਮੂਲ੍ਹੋਸਿ, ਓਟ੍ਠੋਸਿ, ਗੋਣੋਸਿ, ਗਦ੍ਰਭੋਸਿ, ਆਪਾਯਿਕੋਸਿ, ਨੇਰਯਿਕੋਸਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋਸਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਸੁਗਤਿ, ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੇਵ ਤੁਯ੍ਹਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਦਸਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ। ''ਹੋਤੁ, ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਪਹਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਬਨ੍ਧਿਸ੍ਸਾਮ, ਵਧਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਭਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਮੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਅਹਿਤਕਾਮਾਨੀ**ਤਿ ਅਹਿਤਮੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਹਿਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਅਫਾਸੁਕਾਮਾਨੀ**ਤਿ ਫਾਸੁਕਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਫਾਸੁਕਮੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾਨੀ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਭਯਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸਭਯਮੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਮਣੇਰਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਸਾਮਣੇਰਿਯੋਪਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਰਣਗਤਾਨਞ੍ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸਾਨਂ ਤਾਨਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾਨਿਯੇਵ। **ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਕੁਲਾਨੀ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦੀਨਿ ਕੁਲਾਨਿ। **ਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਤਿ। **ਭਜਤੀ**ਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਵੇਸਿਯਾਦਿਗੋਚਰਸ੍ਸ ਵੇਸਿਯਾਦਿਕੋ ਰਾਜਾਦਿਸਂਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਰਾਜਾਦਿਕੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਕੁਲਾਦਿਸੇਵਕਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਕੁਲਾਦਿਕੋ ਚਾਤਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੋਪਿ ਅਯੁਤ੍ਤਗੋਚਰੋ ''ਅਗੋਚਰੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਗੋਚਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਵੇਸਿਯਾਦਿਕੋ ਤਾਵ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਅਗੋਚਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਹ – ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਗੋਚਰੋ ਪਰਵਿਸਯੋ, ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ''ਤਿ । ਰਾਜਾਦਿਕੋ ਝਾਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਸਨਿਚਕ੍ਕਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਚ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਕੁਲਾਦਿਕੋ ਸਦ੍ਧਾਹਾਨਿਚਿਤ੍ਤਪਦੋਸਾਵਹਨਤੋ ਅਗੋਚਰੋ।

ਅਨ੍ਤਰਘਰਪ੍ਪਵੇਸਾਦਿਕੋ ਚ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਦਿਕੋ ਚ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗੋ ਚ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਚਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਪਨ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਗੋਚਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਗੋਚਰੇ ਚਰਥਾਤਿ ਚਰਿਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾ ਚਰਥ। **ਪਰਵਿਸਯੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਵਿਸਯੇ। **ਅਗੋਚਰੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਚਰਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਚਰਨ੍ਤਾਨਂ। ''ਚਰ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਲਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ। **ਮਾਰੋ**ਤਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋਪਿ ਮਚ੍ਚੁਮਾਰੋਪਿ।

ਓਤਾਰਨ੍ਤਿ ਰਨ੍ਧਂ ਛਿਦ੍ਦਂ ਵਿਵਰਂ।

ਗੋਚਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਨ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਹੋਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਗੋਚਰੋ**ਤਿ ਚਰਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਗੋਚਰੋ। **ਸਕੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੇ। **ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਵਿਸਯੇ**ਤਿ ਪਿਤਿਤੋ ਆਗਤਵਿਸਯੇ।

ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਉਪਟ੍ਠਿਤਚਤੁਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਵਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਥਾਮਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਦਲ਼੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥਿਰਵੀਰਿਯਸ੍ਸ। **ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਪੇਸਿਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ। **ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥੇ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਚ। **ਞਾਯੇ ਚਾ**ਤਿ ਅਰਿਯੇ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇ ਮਗ੍ਗੇ ਚ। **ਲਕ੍ਖਣੇ ਚਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇ ਚ। **ਕਾਰਣੇ ਚਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚ। **ਠਾਨਾਠਾਨੇ ਚਾ**ਤਿ ਠਾਨੇ ਚ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਚ, ਕਾਰਣਾਕਾਰਣੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੯੭. ਅਟ੍ਠਮਗਾਥਾਯ **ਏਕੋਦਿ ਨਿਪਕੋ**ਤਿ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।

ਜਾਤਰੂਪਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਮਲਂ ਧਮਤੀਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਥੂਲਂ ਜਲ੍ਲਂ ਅਗ੍ਗਿਸਂਯੋਗੇਨ ਨੀਹਰਤਿ। **ਸਨ੍ਧਮਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਨੀਹਰਤਿ। **ਨਿਦ੍ਧਮਤੀ**ਤਿ ਅਪੁਨਭਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਤਿ। ''ਝਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਮ੍ਪਿ। **ਸੁਖੁਮਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਤਿਸੁਖੁਮਤਰਮ੍ਪਿ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਂ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇਪਿ ਕਿਲੇਸੇ ਧਮਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਕੇ ਥੂਲਕਿਲੇਸੇ ਵੀਰਿਯਾਤਪੇਨ ਨੀਹਰਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਕੇਪਿ ਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਾਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਕੇਪਿ। **ਸੁਖੁਮਕੇਪੀ**ਤਿ ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਕੇ ਅਤਿਸਣ੍ਹਕੇਪਿ ਕਿਲੇਸੇ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਧਮਤੀ**ਤਿ ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਪਰੀਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨੀਹਰਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਸੁਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੯੮. ਏਵਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਤੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਂ ਸਿਸ੍ਸਾਨਮਤ੍ਥਾਯ ਚ ਸੇਨਾਸਨਗੋਚਰਸੀਲਵਤਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ "**ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮਾਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵਤ੍ਥੋ – ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ **ਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਰਿਤ੍ਤਾਸਨਂ ਸਯਨਂ ਸੇਵਤੋ ਵੇ ਸਮ੍ਬੋਧਿਕਾਮਸ੍ਸ** ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ **ਯਦਿਦਂ ਫਾਸੁ** ਯੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ **ਯਥਾਨੁਧਮ੍ਮਂ** ਯੋ ਚ ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ, **ਤਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ** ਯਥਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਵਦਾਮੀਤਿ। **ਯਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਸੁਖਵਿਹਾਰਂ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਾਦਿਸਮਣਾਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ। **ਤਂ ਬੋਧਿਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਂ ਚਤੁਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਬੋਧਿਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖੇ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੇ ਅਪਚ੍ਚਾਗਮਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਪੁਣਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਤ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। ਅਥ ਵਾ **ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਞਾਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਪੁਨ ਞਾਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਞਾਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਫਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਞਾਣਫੁਸਨਾਯ ਫੁਸਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪੁਰਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਉਦਯਬ੍ਬਯਾਦਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਿ।

੧੯੯. ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰੀ**ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇਸੁ ਚਰਮਾਨੋ। **ਡੰਸਾਧਿਪਾਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾਨਞ੍ਚ ਸੇਸਮਕ੍ਖਿਕਾਨਞ੍ਚ। ਤੇ ਹਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਅਧਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਧਿਪਾਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਫਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਰਾਦਿਫਸ੍ਸਾਨੰ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। **ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਭਾਵੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵੰ ਸੀਲਵਿਰਹਿਤਭਾਵੰ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ। **ਅਨ੍ਤੋ ਸੀਲਸੰਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਚਰਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਸੰਵਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਚਰਤਿ ਵਿਚਰਤਿ। **ਮਰਿਯਾਦੰ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਮਰਿਯਾਦੰ ਸੀਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਨ ਕੋਪੇਤਿ।

ਆਦਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋਤਿ ਆਦਿਤ੍ਤਦੇਸਨੰ (ਮਹਾਵ॰ ੫੪; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧; ੪.੨੮) ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। **ਅਕ੍ਖਬ੍ਭਞ੍ਜਨਵਣਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਪੁਤ੍ਤਮੰਸੂਪਮੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਸਾਕਟਿਕਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਬ੍ਭਞ੍ਜਨਉਪਮਞ੍ਚ, ਕੁਟ੍ਠਬਜਾਧਿਨੋ ਵਣਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੇਲਪਿਲੋਤਿਕਉਪਮਞ੍ਚ, ਕਨ੍ਤਾਰਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾਨੰ ਪੁਤ੍ਤਮੰਸਖਾਦਨਉਪਮਞ੍ਚ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩; ਮਿ॰ ਪ॰ ੬.੧.੨) ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। **ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਵਿਹਾਰੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ –

> ''ਅਤੀਤੰ ਨਾਨ੍ਵਾਗਮੇਯ੍ਯ, ਨਪ੍ਪਟਿਕਙ੍ਖੇ ਅਨਾਗਤੰ।
> ਤੰ ਵੇ 'ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤੋ'ਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਆਚਿਕ੍ਖਤੇ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੦; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੦੩) –

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਵਿਹਾਰੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। **ਤਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ।

੨੦੦. ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਪਰਧਮ੍ਮਿਕਾ** ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਸਹਧਮ੍ਮਿਕਵਜ੍ਜਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਬਾਹਿਰਕਾ। **ਕੁਸਲਾਨੁਏਸੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਅਨ੍ਵੇਸਮਾਨੋ।

ਸਤ੍ਤ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਸਾਮਣੇਰਸਾਮਣੇਰੀਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਅਥਾਪਰਾਨਿਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭੋਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੨੦੧. ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਯ **ਆਤਙ੍ਕਫਸ੍ਸੇਨਾ**ਤਿ ਰੋਗਫਸ੍ਸੇਨ। **ਸੀਤੰ ਅਥੁਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਤਞ੍ਚ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ। **ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਬਹੁਧਾ**ਤਿ ਸੋ ਤੇਹਿ ਆਤਙ੍ਕਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ। **ਅਨੋਕੋ**ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਅਨੋਕਾਸਭੂਤੋ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਾਤੁਪਕੋਪਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਆਪੋਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਵਸੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਵਸੇਨ ਵਾ। **ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਵਸੇਨ ਉਣ੍ਹੰ ਭਵਤਿ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਓਕਾਸੰ ਨ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਵਕਾਸੰ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਅਵਤ੍ਥਿਤਸਮਾਦਾਨੋ**ਤਿ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਗਾਹਕੋ।

੨੦੨. ਏਵੰ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਪੁਟ੍ਠਮਤ੍ਥੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ''ਕਜਾਸ੍ਸ ਬਜਪ੍ਪਥਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ **"ਥੇਯ੍ਯੰ ਨ ਕਾਰੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਫਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਫੁਸੇਯ੍ਯ। **ਯਦਾਵਿਲਤ੍ਤੰ ਮਨਸੋ ਵਿਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਿਲਤ੍ਤੰ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ **"ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋ"**ਤਿ ਵਿਨੋਦਯੇਯ੍ਯ।

ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਹਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਦਾਨੰ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ, ਪਰਸੰਹਰਣੰ, ਥੇਯ੍ਯੰ ਚੋਰਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਯਤ੍ਥ ਪਰੋ ਯਥਾਕਾਮਕਾਰਿਤੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਦਣ੍ਡਾਰਹੋ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ ਚ ਹੋਤਿ; ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਦਾਦਾਯਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਥੇਯ੍ਯਚੇਤਨਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ। ਤੰ ਹੀਨੇ ਪਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੰ,

ਪਣੀਤੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਤ੍ਥੁਪਣੀਤਤਾਯ। ਵਤ੍ਥੁਸਮਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਗੁਣਾਧਿਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਤਂ ਗੁਣਾਧਿਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਹੀਨਗੁਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ।

ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤਂ, ਉਪਕ੍ਕਮੋ, ਤੇਨ ਹਰਣਨ੍ਤਿ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਵਿਰਤੋ**ਤਿ ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਤੋ ਓਰਤੋ ਵਿਰਤੋਵ। ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਆਦਿਯਤੀਤਿ **ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ**। ਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਪਟਿਕਙ੍ਖਤੀਤਿ **ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ**। ਥੇਨੇਤੀਤਿ ਥੇਨੋ, ਨ ਥੇਨੇਨ **ਅਥੇਨੇਨ**। ਅਥੇਨਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ, ਅਥੇਨਂ ਸੁਚਿਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਵਸੇਨ **ਮੇਤ੍ਤਿ**। ਮੇਤ੍ਤਾਕਾਰੋ **ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾ**। ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਅਯਿਤਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਤਤ੍ਤਂ**। ਅਨੁਦਯਤੀਤਿ **ਅਨੁਦਯਾ,** ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁਦਯਾਕਾਰੋ **ਅਨੁਦਯਨਾ**। ਅਨੁਦਯਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਨੁਦਯਿਤਤ੍ਤਂ**। ਹਿਤਸ੍ਸ ਏਸਨਵਸੇਨ **ਹਿਤੇਸਿਤਾ**। ਅਨੁਕਮ੍ਪਨਵਸੇਨ **ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ**। ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਵ ਮੇਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਵਿਪੁਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਰਣਵਸੇਨ ਵਿਪੁਲਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਪਨ ਤਂ **ਮਹਗ੍ਗਤਂ**। ਪਗੁਣਵਸੇਨ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ**। ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ**। ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਅਵੇਰਂ**। ਦੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ **ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਂ,** ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਆਵਿਲਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ। **ਲੁਲ਼ਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਲਲਂ। **ਏਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਘਟ੍ਟਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਘਟ੍ਟਨਮਾਪਾਦਿਤਂ। **ਚਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪਮਾਨਂ। **ਭਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਂ। **ਅਵੂਪਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬੁਤਂ।

ਯੋ ਸੋ ਮਾਰੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਮਹਾਜਨਂ ਅਨਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਤੀਤਿ **ਮਾਰੋ**। ਕਣ੍ਹਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾ **ਕਣ੍ਹੋ**। ਕਾਮਾਵਚਰਿਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ **ਅਧਿਪਤਿ**। ਮਰਣਂ ਪਾਪਨਤੋ **ਅਨ੍ਤਗੂ**। ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਟ੍ਠੇਨ **ਨਮੁਚਿ**। ਮਾਰਸ੍ਸ ਬਲ਼ਿਸਨ੍ਤਿ **ਮਾਰਬਲ਼ਿਸਂ**। ਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ **ਮਾਰਾਮਿਸਂ**। ਵਸਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋਤਿ **ਮਾਰਵਿਸਯੋ**। ਗੋਚਰਟ੍ਠੇਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸੋਤਿ **ਮਾਰਨਿਵਾਸੋ** । ਕਾਮਚਾਰਂ ਚਰਟ੍ਠੇਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਗੋਚਰੋਤਿ **ਮਾਰਗੋਚਰੋ**। ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ ਮਾਰਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ **ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਂ। ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਬਨ੍ਧਨੋ।

੨੦੩. ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਪਲਿਖਞ੍ਞ ਤਿਟ੍ਠੇਤਿ ਤੇਸਂ ਕੋਧਾਤਿਮਾਨਾਨਂ ਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕਂ ਮੂਲਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਲਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। **ਅਦ੍ਧਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਪਿਯਾਪਿਯਂ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੋ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਸਿਥਿਲਂ ਪਰਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੂਲਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕੋਧਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਮੂਲਂ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ ਚ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਚ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵ। ਅਹਿਰਿਕਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਇਮੇ ਤਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਮੂਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ।

੨੦੪. ਪਞ੍ਞਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾਤਿ ਪਞ੍ਞਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤੀ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਚਤੁਰੋ ਸਹੇਥ ਪਰਿਦੇਵਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਗਾਥਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਰਿਦੇਵਨੀਯਧਮ੍ਮੇ ਸਹੇਯ੍ਯ।

ਵਿਚਯਬਹੁਲੋਤਿ ਪਰਿਵੀਮਂਸਨਬਹੁਲੋ। **ਪਵਿਚਯਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਵੀਮਂਸਨਬਹੁਲੋ। **ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਇਕ੍ਖਣਬਹੁਲੋ। **ਸਮੇਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਏਸਨਬਹੁਲੋ। **ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਞਾਤਵਿਹਾਰੀ।

ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਮਨੰ। ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਗਮਨੇ ਤਾਵ ਪੁਰਤੋ ਕਾਯੰ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਠਾਨੇਪਿ ਠਿਤਕੋਵ ਕਾਯੰ ਪੁਰਤੋ ਓਨਮੇਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਪਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋਵ ਆਸਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਅਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ ਸੰਸਰਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਛਿਮਅਙ੍ਗਪ੍ਪਦੇਸੰ ਪਚ੍ਛਾ ਸੰਸਰਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਪਜ੍ਜਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ, ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮੇਵ ਵਾ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਕਰੋਤੇਵ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਿਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਲੋਕਿਤੰ ਨਾਮ ਪੁਰਤੋ ਪੇਕ੍ਖਨੰ। ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਨਾਮ ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨੰ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਓਲੋਕਿਤਉਲ੍ਲੋਕਿਤਅਪਲੋਕਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਸਾਰੁਪ੍ਪਵਸੇਨ ਪਨ ਇਮਾਨੇਵ ਦ੍ਵੇ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵਾਤਿ।

ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇਤਿ ਪਬ੍ਬਾਨੰ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੇ। **ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਾਟਿਚੀਵਰਾਨੰ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਵਸੇਨ , ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ ਧਾਰਣੰ ਨਾਮ। **ਅਸਿਤਾ**ਦੀਸੁ **ਅਸਿਤੇ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੋਜਨੇ। **ਪੀਤੇ**ਤਿ ਯਾਗੁਆਦਿਪਾਨੇ। **ਖਾਯਿਤੇ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਖਜ੍ਜਕਾਦਿਖਾਦਨੇ। **ਸਾਯਿਤੇ**ਤਿ ਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿਸਾਯਨੇ। **ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪਸ੍ਸਾਵਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣੇ। **ਗਤਾ**ਦੀਸੁ **ਗਤੇ**ਤਿ ਗਮਨੇ। **ਠਿਤੇ**ਤਿ ਠਾਨੇ। **ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ।

ਸੁਤ੍ਤੇਤਿ ਸਯਨੇ। **ਜਾਗਰਿਤੇ**ਤਿ ਜਾਗਰਣੇ। **ਭਾਸਿਤੇ**ਤਿ ਕਥਨੇ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਭਾਸਿਤਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਾਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਬਾਤ੍ਤਿੰਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥੰ ਪਹਾਯ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ। **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ**ਤਿ ਅਕਥਨੇ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਟ੍ਠਤਿੰਸਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਆਗਤੋ। ਸੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗਾਮੰ ਗਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਤੋ ਚ ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਵਸੇਨ ਕਥਿਤੋ। ਗਤੇ ਠਿਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇ ਚੁਣ੍ਣਿਕਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕਾਸਿਤਾ ਏਵ।

ਅਰਤੀਤਿ ਰਤਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਰਤਿਤਾ**ਤਿ ਅਰਮਨਾਕਾਰੋ। **ਅਨਭਿਰਤੀ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤਭਾਵੋ। **ਅਨਭਿਰਮਨਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਮਨਾਕਾਰੋ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਾਕਾਰੋ। **ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ।

੨੦੫. **ਕਿੰ ਸੂ ਅਸਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਿੰ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਕੁਵ ਵਾ ਅਸਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਹਿੰ ਵਾ ਅਸਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਤ ਸੇਤ੍ਥ ਕੁਵਜ੍ਜ ਸੇਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਯਿੰ, ਅਜ੍ਜ ਆਗਮਨਰਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਥ ਸਯਿਸ੍ਸੰ। **ਏਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ**ਤਿ ਏਤੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਦ੍ਵੇ, ਸੇਨਾਸਨਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਦ੍ਵੇਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇ। **ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀ**ਤਿ ਅਪਲਿਬੋਧਚਾਰੀ ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹਚਾਰੀ।

ਫਲਕੇ ਵਾਤਿ ਵਙ੍ਕਾਦਿਫਲਕਪੀਠੇ ਚ। **ਆਗਾਮਿਰਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਮਨਿਰਤ੍ਤਿਯੰ। **ਆਦੇਵਨੇਯਜੇ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਦੇਵਨਿਯਜੇ। **ਪਰਿਦੇਵਨੇਯਜੇ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਦੇਵਨਿਯਜੇ।

੨੦੬. **ਕਾਲੇ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਕਾਲੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਨ੍ਨੰ ਵਾ, ਚੀਵਰਕਾਲੇ ਚੀਵਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਸਨੰ ਵਾ ਲਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਤ੍ਤੰ ਸ ਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਚ ਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਸੋ ਪਮਾਣੰ ਜਾਨੇਯਜ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ, ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ

ਏਤੰ। **ਤੋਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੋਸਤ੍ਥੰ, ਏਤਦਤ੍ਥੰ ਮਤ੍ਤੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ। **ਯਤਚਾਰੀ**ਤਿ ਸਵ੍ਵੁਤਵਿਹਾਰੋ, ਰਕ੍ਖਿਤਇਰਿਯਾਪਥੋ ਰਕ੍ਖਿਤਕਾਯਵਚੀਮਨੋਦ੍ਵਾਰੋ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ''ਯਤਿਚਾਰੀ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਏਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। **ਰੁਸਿਤੋ**ਤਿ ਰੋਸਿਤੋ। ਘਟ੍ਟਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਮਤ੍ਤੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਪਮਾਣੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। **ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋ** ਵਾਤਿ ਪਰੇਹਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਗ੍ਗਹਣਕਾਲਤੋ ਵਾ। **ਪਰਿਭੋਗਤੋ** ਵਾਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਕਾਲਤੋ ਵਾ। **ਥੋਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ। **ਕੁਲਾਨੁਦਯਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਲਾਨੰ ਅਨੁਦਯਤਾਯ। **ਕੁਲਾਨੁਰਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਲਾਨੰ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਯ। **ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਥੋਕਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਬਹੁਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਨਪ੍ਪਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ। **ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੰ ਚੀਵਰੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਯੰ ਪਰਿਹਰਤਿ ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੰ। **ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿੰ ਪਰਿਹਰਤਿ ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੰ। ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਪਤ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਚ੍ਛੇਦਨਵਾਸਿ ਏਕਾ ਸੂਚਿ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੰ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

''ਤਿਚੀਵਰਞ੍ਚ ਪਤ੍ਤੋ ਚ, ਵਾਸਿ ਸੂਚਿ ਚ ਬਨ੍ਧਨੰ।
ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇਨ ਅਟ੍ਠੇਤੇ, ਯੁਤ੍ਤਯੋਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੪; ੨.੩੪੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੧੯੮)।

ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਾਪਿ। ਕਥੰ? ਤਿਚੀਵਰੰ ਤਾਵ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਚ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਿਚਰਣਕਾਲੇ ਕਾਯੰ ਪਰਿਹਰਤਿ ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੰ ਹੋਤਿ। ਚੀਵਰਕਣ੍ਣੇਨ ਉਦਕੰ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਿਵਨਕਾਲੇ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਫਲਾਫਲਗ੍ਗਹਣਕਾਲੇ ਚ ਕੁਚ੍ਛਿੰ ਪਰਿਹਰਤਿ ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੰ ਹੋਤਿ।

ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਤੇਨ ਉਦਕੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੇ ਕੁਟਿਪਰਿਭਣ੍ਡਕਰਣਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ । ਆਹਾਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੋ। ਵਾਸਿਪਿ ਤਾਯ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਚ੍ਛੇਦਨਕਾਲੇ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨੰ ਅਙ੍ਗਪਾਦਚੀਵਰਕੁਟਿਦਣ੍ਡਕਸਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਉਚ੍ਛੁਚ੍ਛੇਦਨਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿਤਚ੍ਛਨਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਾ। ਸੂਚਿ ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਕਾਲੇ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਪੂਵੰ ਵਾ ਫਲੰ ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਾ। ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਕਾਲੇ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੰ। ਉਚ੍ਛੁਆਦੀਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੰ। ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੰ ਤੇਨ ਉਦਕੰ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੇ ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਭਣ੍ਡਕਰਣਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੰ, ਪਾਨੀਯਪਾਣਕਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਕਾਲੇ ਤੇਨੇਵ ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਪੁਥੁਕਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨਕਾਲੇ ਚ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੰ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯੋਨਿਸੋਤਿ ਉਪਾਯੇਨ ਪਥੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਞਤ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਮੇਵ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਾਦੀਸੁ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ। **ਪਟਿਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਨਿਵਾਸੇਤਿ ਵਾ ਪਾਰੁਪਤਿ ਵਾ। **ਯਾਵਦੇ**ਵਾਤਿ ਪਯੋਜਨਾਵਧਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਮਵਚਨੰ। ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹਿ ਯੋਗਿਨੋ ਚੀਵਰਪਟਿਸੇਵਨੇ ਪਯੋਜਨੰ, ਯਦਿਦੰ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿਆਦਿ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। **ਸੀਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਵਸੇਨ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਨਵਸੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੀਤਸ੍ਸ।

ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਹਨਨਤ੍ਥੰ। ਯਥਾ ਸਰੀਰੇ ਆਬਾਧੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵੰ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ। ਸੀਤਬ੍ਭਾਹਤੇ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਚੀਵਰੰ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਸਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਕੇਵਲਞ੍ਹੇਤ੍ਥ **ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਵਨਦਾਹਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਡੰਸਾ**ਤਿ ਡੰਸਨਮਕ੍ਖਿਕਾ। ''ਅਨ੍ਧਮਕ੍ਖਿਕਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਮਕਸਾ**ਤਿ

ਮਕਸਾ ਏਵ। **ਵਾਤਾ**ਤਿ ਸਰਜਅਰਜਾਦਿਭੇਦਾ । **ਆਤਪੋ**ਤਿ ਸੂਰਿਯਾਤਪੋ। **ਸਰੀਸਪਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਰਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਦੀਘਜਾਤਿਕਾ ਸਪ੍ਪਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਦਟ੍ਠਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਫੁਟ੍ਠਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ; ਸੋਪਿ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਨ ਬਾਧਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਤੇਸਂ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। **ਯਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਏਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਾਵਧਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਕਦਾਚਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿਰਿਕੋਪੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਙ੍ਗੇ ਵਿਵਰਿਯਮਾਨੇ ਹਿਰੀ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਹਿਰਿਂ ਕੋਪਨਤੋ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ। ''ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਰਂ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਆਹਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਿਣ੍ਡੋਲਯੇਨ ਪਤ੍ਤੇ ਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਿਣ੍ਡਾਨਂ ਵਾ ਪਾਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਸਮੂਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਸੇਨਾਸਨਨ੍ਤਿ ਸਯਨਞ੍ਚ ਆਸਨਞ੍ਚ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਸੇਤਿ ਵਿਹਾਰੇ ਵਾ ਅਡ੍ਢਯੋਗਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ, ਤਂ ਸੇਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਆਸਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਤਂ ਆਸਨਂ, ਤਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨਟ੍ਠੇਨ ਉਤੁਯੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ। ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਯੋ ਸਰੀਰਾਬਾਧਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ ਉਤੁ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸੇਵਨੇਨ ਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਏਕੀਭਾਵਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਿਨਾਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਥਾ ਪਨ ਚੀਵਰਪਟਿਸੇਵਨੇ ''ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਨਿਯਤਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਯਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਉਤੁ ਉਤੁਯੇਵ। ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਪਨ ਦੁਵਿਧੋ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯੋ** ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦਯੋ, **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯੋ** ਰਾਗਦੋਸਾਦਯੋ। ਤੇ ਯਤ੍ਥ ਅਪਰਿਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ ਚ ਆਬਾਧਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਏਵਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸੇਨਾਸਨਂ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਪਟਿਸੇਵਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੋਗਸ੍ਸ ਪਟਿਅਯਨਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਤੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜਂ। ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੋਵ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਂ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਭਿਸਕ੍ਕਕਮ੍ਮਂ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਪਨ ''ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੭) ਪਰਿਵਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਰਥੋ ਸੀਲਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਝਾਨਕ੍ਖੋ ਚਕ੍ਕਵੀਰਿਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪) ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ। ''ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੧-੧੯੨) ਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਮ੍ਭਾਰੋਪਿ ਪਰਿਵਾਰੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਂ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਜੀਵਿਤਨਾਸਕਾਬਾਧੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਣਤੋ ਸਮ੍ਭਾਰੋਪਿ। ਯਥਾਚਿਰਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ; ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਞ੍ਚ ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਚਾਤਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਤਂ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਭਿਸਕ੍ਕਾਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਜਾਤਾਨਂ ਭੂਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ। **ਵੇਯਜਾਬਾਧਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਜਾਬਾਧੋਤਿ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੋ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਕੁਟ੍ਠਗਣ੍ਡਪੀਲ਼ਕਾਦਯੋ, ਬਜਾਬਾਧਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੇਯਜਾਬਾਧਿਕਾ। **ਵੇਦਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ, ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵੇਦਨਾ, ਤਾਸਂ ਵੇਯਜਾਬਾਧਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ। **ਅਬਜਾਬਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਪਰਮਤਾਯ। ਯਾਵ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ। **ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਚੀਵਰੇਨਾ**ਤਿ ਥੂਲਸੁਖੁਮਲੂਖਪਣੀਤਥਿਰਜਿਣ੍ਣਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੀਵਰਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਤਯੋ ਸਨ੍ਤੋਸਾ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਵਣ੍ਣਵਾਦੀਤਿ ਏਕੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਨ ਕਥੇਤਿ, ਏਕੋ ਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ, ਏਕੋ ਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ, ਏਕੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੂਤੇਯ੍ਯਪਹੀਨਗਮਨਾਨੁਯੋਗਪ੍ਪਭੇਦਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਨੇਸਨਂ। **ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਂ। **ਅਲਦ੍ਧਾ ਚਾ**ਤਿ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਏਕਚ੍ਚੋ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਚੀਵਰਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੋਹਞ੍ਞਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਉਤ੍ਤਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ **ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ। ਲਦ੍ਧਾ ਚਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਅਗਧਿਤੋ**ਤਿ ਵਿਗਤਲੋਭਵਨ੍ਤੋ। **ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾਯ ਮੁਚ੍ਛਂ ਅਨਾਪਨ੍ਨੋ। **ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੋਤ੍ਥਟੋ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ। **ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਅਨੇਸਨਾਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਗਧਿਤਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ''ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩) ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਏਵ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਚੀਵਰੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ। **ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤੀ**ਤਿ ''ਅਹਂ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ, ਮਯਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਮਾਲ਼ੇਯੇਵ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਗਹਿਤਂ, ਕੋ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤੀ**ਤਿ ''ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਪਰਂ ਨ ਵਮ੍ਭੇਤਿ।

ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋਤਿ ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੇ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਤਾਸੁ ਵਾ ਦਕ੍ਖੋ ਛੇਕੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ। **ਅਨਲਸੋ**ਤਿ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਆਲਸਿਯਵਿਰਹਿਤੋ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਞ੍ਞਾਯ ਚੇਵ ਸਤਿਯਾ ਚ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਪੋਰਾਣੇ**ਤਿ ਨ ਅਧੁਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੇ। **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ**ਤਿ ''ਅਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ। **ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਅਰਿਯਵਂਸੋਤਿ ਚ ਯਥਾ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਵਂਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਂਸੋ ਵੇਸ੍ਸਵਂਸੋ ਸੁਦ੍ਦਵਂਸੋ ਸਮਣਵਂਸੋ ਕੁਲਵਂਸੋ ਰਾਜਵਂਸੋ, ਏਵਂ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਮੋ ਅਰਿਯਵਂਸੋ ਅਰਿਯਤਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਪਵੇਣੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਅਰਿਯਵਂਸੋ ਇਮੇਸਂ ਵਂਸਾਨਂ ਮੂਲਗਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਕਾਲ਼ਾਨੁਸਾਰਿਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਅਰਿਯਾ ਯੇਸਂ ਏਸੋ ਵਂਸੋਤਿ? ਅਰਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ ਚ, ਏਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ। ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਹਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਕਪ੍ਪਾਧਿਕਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇ ਤਣ੍ਹਙ੍ਕਰੋ ਮੇਧਙ੍ਕਰੋ ਸਰਣਙ੍ਕਰੋ ਦੀਪਙ੍ਕਰੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਅਰਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ। ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਏਕਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਪ੍ਪੇ ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਕੋਣਾਗਮਨੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਾ ਗੋਤਮੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ। ਅਪਿ ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। **ਸੇਨਾਸਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਆਯਤਨੇਸੂ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ।

ਯਤੋਤਿ ਸਞ੍ਞਤੋ। **ਯਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਵਾ। **ਪਟਿਯਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਯਤ੍ਤਵਾ। **ਗੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤੋ। **ਗੋਪਿਤੋ**ਤਿ ਮਞ੍ਜੂਸਾਯ ਵਿਯ ਪਟ੍ਠਪਿਤੋ। **ਰਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਸਾਮਿਤੋ। **ਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਸਂਵਰਣੇਨ ਪਿਹਿਤੋ। **ਖੁਂਸਿਤੋ**ਤਿ ਗਰਹਿਤੋ। **ਵਮ੍ਭਿਤੋ**ਤਿ ਅਪਸਾਦਿਤੋ। **ਘਟ੍ਟਿਤੋ**ਤਿ ਘਟ੍ਟਨਮਾਪਾਦਿਤੋ। **ਗਰਹਿਤੋ**ਤਿ ਅਵਮਞ੍ਞਿਤੋ। **ਉਪਵਦਿਤੋ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿਤੋ।

ਫਰੁਸੇਨਾਤਿ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਨਵਚਨੇਨ। **ਕਕ੍ਖਲ਼ੇਨਾ**ਤਿ ਦਾਰੁਣੇਨ। **ਨਪ੍ਪਟਿਵਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਨ ਕਥੇਯ੍ਯ।

੨੦੭. ਞਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੇਵਨੇਨ ਚ ਞਾਨੇਨ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਮਾਰਬ੍ਭ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਤਕ੍ਕਾਸਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਿਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਆਸਯਞ੍ਚ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਦਿਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਯ੍ਯ।

ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਠਮਸ੍ਸ ਞਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹੀਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਂ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਪਠਮਂ ਞਾਨਂ ਆਸੇਵਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਤ੍ਥ ਆਦਰੇਨ ਸੇਵਤਿ ਪਗੁਣਂ ਕਰੋਤਿ **ਭਾਵੇਤਿ** ਵਡ੍ਢੇਤਿ **ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰੋਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਪਦਂ। **ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਨਾਕਾਰੋ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਕ੍ਖਨਾ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਊਨਾਤਿਰਿਤ੍ਤਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮਭਾਵੋ। **ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭਤਾ, ਅਥਦ੍ਧਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਪੋਸਸ੍ਸ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਞਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਮਿਂ ਞਾਨਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹਿਤੋ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ।

ਨਵ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। **ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਸਯੋ**ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਤੇਸਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਆਸਯੋ ਵਸਨੋਕਾਸੋਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਸਯੋ। **ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੦੮. ਚੁਦਿਤੋ ਵਚੀਭਿ ਸਤਿਮਾਭਿਨਨ੍ਦੇਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਾਦੀਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਚੋਦਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਂ ਚੋਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। **ਵਾਚਂ ਪਮੁਞ੍ਚੇ ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਵਾਚਂ ਪਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ। **ਨਾਤਿਵੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵੇਲਂ ਪਨ ਵਾਚਂ ਕਾਲਵੇਲਞ੍ਚ ਸੀਲਵੇਲਞ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ। **ਜਨਵਾਦਧਮ੍ਮਾਯਾ**ਤਿ ਜਨਪਰਿਵਾਦਕਥਾਯ। **ਨ ਚੇਤਯੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਚੇਤਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ।

ਇਦਂ ਤੇ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਤਵ ਨ ਪਤ੍ਤਂ। **ਅਸਾਰੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਵ ਪਯੋਗਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ। **ਅਸੀਲਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਤਵ ਪਯੋਗਂ ਨ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਸੀਲਟ੍ਠਂ, ਸੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੇਚਿ ''ਅਸਿਲਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਅਮਟ੍ਠਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਨਿਧੀਨਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾਨਂ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਪੂਰਾਨਂ ਨਿਧਿਕੁਮ੍ਭੀਨਂ। **ਪਵਤ੍ਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਕੇ ਦੁਗ੍ਗਤਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਹਿ ਸੁਖੇਨ ਤੇ ਜੀਵਨੁਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਜੀਵਾ''ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾਰਂ ਵਿਯ। **ਵਜ੍ਜਦਸ੍ਸਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਜ੍ਜਦਸ੍ਸਿਨੋ ''ਇਮਿਨਾ ਨਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਵਾ ਖਲਿਤੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸਕੋ ਚ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ ਞਾਤਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਾਯ ਸੀਲਾਦਿਨਾ ਚਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਕਾਮਤਾਯ ਤਂ ਤਂ ਵਜ੍ਜਂ ਓਲੋਕਨੇਨ ਉਲ੍ਲਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੋ ਚ। ਅਯਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਦੁਗ੍ਗਤਮਨੁਸ੍ਸੋ ''ਇਮਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ''ਤਿ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੋਥੇਤ੍ਵਾਪਿ ਨਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇ ਕੋਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਪਮੁਦਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਏਵਰੂਪੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਵਾ ਖਲਿਤਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਕੋਪੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਤੁਟ੍ਠੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਭਨ੍ਤੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੋ ਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਯ੍ਹਂ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਓਵਦਨ੍ਤੇਹਿ ਪੁਨਪਿ ਮਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। **ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾਦੀਨਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਵਾ ਖਲਿਤਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਮੇ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨਾਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਸਚੇ ਨਂ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਨ ਮਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਮਮ ਪਰਿਹਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਨ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਦੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਕਚਵਰਂ ਆਕਿਰਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਂ ਵਜ੍ਜਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਜ੍ਜਾਨੁਰੂਪਂ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਣਾਮੇਨ੍ਤੋ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰਾ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਅਯਂ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਦੀ ਨਾਮ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਪਵਯ੍ਹ ਪਵਯ੍ਹਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਯੋ ਸਾਰੋ ਸੋ ਠਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੯੬)। **ਮੇਧਾਵਿ**ਨ੍ਤਿ

ਧਮ੍ਮੋਜਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ। **ਤਾਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪੰ ਪਣ੍ਡਿਤੰ ਭਜੇਯ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਆਚਰਿਯੰ ਭਜਮਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਾਪਿਯੋ, ਵੁਡ੍ਢਿਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀਤਿ।

ਓਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਓਵਦਤਿ ਨਾਮ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ''ਅਯਸੋਪਿ ਤੇ ਸਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਨਾਗਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਨਾਮ। ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਦਨ੍ਤੋਪਿ ਓਵਦਤਿ ਨਾਮ, ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਦੂਤੰ ਵਾ ਸਾਸਨੰ ਵਾ ਪੇਸੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਨਾਮ। ਸਕਿੰ ਵਦਨ੍ਤੋਪਿ ਓਵਦਤਿ ਨਾਮ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਨਾਮ। ਓਵਦਨ੍ਤੋ ਏਵ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵੰ ਓਵਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯ। **ਅਸਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਿਵਾਰੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤਞ੍ਹਿ ਸੋ ਪਿਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਅਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਤਿਣ੍ਣਪਰਲੋਕਾ ਆਮਿਸਚਕ੍ਖੁਕਾ ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਤੇਸੰ ਅਸਤੰ ਸੋ ਓਵਾਦਕੋ ਅਨੁਸਾਸਕੋ ''ਨ ਤ੍ਵੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ਨ ਆਚਰਿਯੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਓਵਦਸੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਾਨੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਕਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਪਲੋਕਨਕਮ੍ਮਾਦਿਕੰ ਏਕਕਮ੍ਮੰ। **ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਕੋ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਸਿਕ੍ਖਤਾ। **ਆਹਤਚਿਤ੍ਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਪੇਨ ਪਹਤਚਿਤ੍ਤਭਾਵੰ। **ਖਿਲਜਾਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਥਦ੍ਧਭਾਵੰ। **ਪਞ੍ਚਪਿ ਚੇਤੋਖਿਲੇ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਿਕ੍ਖਾਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵੇ।

ਞਾਣਸਮੁਟ੍ਠਿਤੰ ਵਾਚਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੰ ਵਾਕ੍ਯੰ। **ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਅਤ੍ਥੂਪਸੰਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਹਿਤੰ ਕਾਰਣਸਹਿਤੰ। **ਧਮ੍ਮੂਪਸੰਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੰ। **ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਾਲਾਤੀਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਕਥੇਯ੍ਯ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵੇਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਿਯਾਦਾਤੀਤੰ ਵਚਨੰ ਨ ਭਣੇਯ੍ਯ ਵਚਨਮਰਿਯਾਦਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਉਭਯਵਸੇਨ ਕਾਲਵੇਲਾ।

ਯੋ ਵੇ ਕਾਲੇ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਕਾਲੇ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ। **ਅਤਿਵੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਮਾਣੰ ਭਾਸਤਿ। **ਨਿਹਤੋ ਸੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤੋ ਸਯਤਿ। **ਕੋਕਿਲਾਯੇਵ ਅਤ੍ਰਜੋ**ਤਿ ਕਾਕਿਯਾ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤੋ ਕੋਕਿਲਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਜਾਤੋ ਕੋਕਿਲਪੋਤਕੋ ਵਿਯ।

੨੦੯. ਅਥਾਪਰਨ੍ਤਿ ਅਥ ਇਦਾਨਿ ਇਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ। **ਪਞ੍ਚ ਰਜਾਨੀ**ਤਿ ਰੂਪਰਾਗਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਰਜਾਨਿ। **ਯੇਸੰ ਸਤੀਮਾ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਯੇਸੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾਵ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥੰ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। ਏਵੰ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਹਿ **ਰੂਪੇਸੁ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਸਹੇਥ ਰਾਗੰ,** ਨ ਅਞ੍ਞੇਤਿ।

ਰੂਪਰਜੋਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰਾਗਾਦਿਰਜੋ। **ਸਦ੍ਦਰਜਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੧੦. ਤਤੋ ਸੋ ਤੇਸੰ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ – **ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ। **ਕਾਲੇਨ ਸੋ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਵੀਮੰਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯ੍ਵਾਯੰ ''ਉਦ੍ਧਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮਥਸ੍ਸ ਕਾਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪) ਨਯੇਨ ਕਾਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਨਯੇਨ ਪਰਿਵੀਮੰਸਮਾਨੋ। **ਏਕੋਦਿਭੂਤੋ ਵਿਹਨੇ ਤਮੰ ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੰ ਮੋਹਾਦਿਤਮੰ ਵਿਹਨੇਯ੍ਯ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਸੰਸਯੋ।

ਉਦ੍ਧਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇਤਿ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੇ। ਬਲਵਵੀਰਿਯਞ੍ਹਿ ਮਨ੍ਦਸਮਾਧਿੰ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਏਵੰ ਉਦ੍ਧਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ। **ਸਮਥਸ੍ਸ ਕਾਲੋ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਕਾਲੋ। **ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮਾਹਿਤੇ। ਬਲਵਸਮਾਧਿ ਹਿ ਮਨ੍ਦਵੀਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜੰ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਸਮਾਧਿ ਵੀਰਿਯੇਨ

ਸਵ੍ਵੋਜਿਤੋ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਪਤਿਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ। ਵੀਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਵ੍ਵੋਜਿਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਪਤਿਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ । ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯੰ ਸਮੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਉਭਯਸਮਤਾਯ ਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਵਿਧਾਯ ਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਾਲੇ, ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਬਲਵਤੀਪਿ ਸਦ੍ਧਾ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵੰ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸੁ ਪਨ ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਬਲਵਤੀ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾ ਬਲਵਤੀ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਪਨ ਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ ਏਵ।

ਕਾਲੇ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਲੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਉਦ੍ਧਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਮ੍ਪਹੰਸਤਿ ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯ ਵਾ ਉਪਸਮਸੁਖਾਨੰ ਵਿਗਮੇਨ ਵਾ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦੰ ਹੋਤਿ , ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਅਟ੍ਠਸੰਵੇਗਵਤ੍ਥੁਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਸੰਵੇਜੇਤਿ। ਅਟ੍ਠ ਸੰਵੇਗਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਾਮ – ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੰ ਪਞ੍ਚਮੰ, ਅਤੀਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਾਗਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਆਹਾਰਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨਾਸ੍ਸ ਪਸਾਦੰ ਜਨੇਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਸਮ੍ਪਹੰਸਤਿ ਕਾਲੇਨਾ’’ਤਿ। **ਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਹੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਹੇਯ੍ਯ।

ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਕਾਲੇਨਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਆਗਮ੍ਮ ਅਲੀਨੰ ਅਨੁਦ੍ਧਤੰ ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਦਾਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇਸੁ ਨ ਬ੍ਯਾਪਾਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸੇਸੁ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਕਾਲੇਨਾ’’ਤਿ। **ਸੋ ਯੋਗੀ ਕਾਲਕੋਵਿਦੋ**ਤਿ ਏਸੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਯੋਗੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨਸਮਾਦਹਨਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਕਾਲੇਸੁ ਛੇਕੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ। **ਕਿਮ੍ਹਿ ਕਾਲਮ੍ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਗ੍ਗਹਾਦਿਕਾਲੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਗ੍ਗਹਾਦਿਕਾਲੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ **“ਲੀਨੇ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਲੀਨਭਾਵੰ ਗਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਪਗ੍ਗਹੋ। **ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਨਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ ਉਦ੍ਧਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੋ। **ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਯ੍ਯ ਤਾਵਦੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯ ਵਾ ਉਪਸਮਸੁਖਾਨੰ ਵਿਗਮੇਨ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਵਿਰਹਿਤੰ ਗਤੰ ਅਟ੍ਠਸੰਵੇਗਵਤ੍ਥੁਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਯ੍ਯ।

ਸਮ੍ਪਹਟ੍ਠੰ ਯਦਾ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਲੀਨੰ ਭਵਤਿ ਨੁਦ੍ਧਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧੀਹਿ ਸਵ੍ਵੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹਿਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। **ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਥੋ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸੋ ਕਾਲੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹਿਤਕਾਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਕਾਲੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰਮਯੇ ਮਨੇ**ਤਿ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਕਸਿਣਾਦਿਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਤੋਸੇਯ੍ਯ ਅਭਿਰਮਾਪੇਯ੍ਯ।

ਏਤੇਨ ਮੇਵੁਪਾਯੇਨਾਤਿ ਏਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਉਪਾਯੇਨ ਏਵ। **ਮ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਤਾਵਦੇ**ਤਿ ਯਦਾ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਹਿ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਹਿਤੰ, ਤਦਾ ‘‘ਸਮਾਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾਰੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਮੇਵ ਕਰੇਯ੍ਯ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਕਿਮ੍ਹਿ ਕਾਲਮ੍ਹਿ ਪਗ੍ਗਾਹੋ’’ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਗਾਥੰ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ **“ਏਵੰ ਕਾਲਵਿਦੂ ਧੀਰੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੁਪਲਕ੍ਖਯੇ**ਤਿ ਕਾਲਾਨੁਕਾਲੰ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੰ

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਏਵਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾਯ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਜ੍ਜੋਤਿਕਾ ਨਾਮ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।